ALPHA INSTITUTE FOR MULTICULTURAL STUDIES

"Gh. Şincai" Institute for Social Sciences and the Humanities

Petru Maior UNIVERSITY of TÎRGU MUREŞ

Iulian Boldea
(coordinator)

DISCOURSE AS A FORM OF MULTICULTURALISM IN LITERATURE AND COMMUNICATION

Arhipelag XXI Press
Tîrgu Mureș, 2015

Iulian Boldea (Coordinator)
Discourse as a Form of Multiculturalism in Literature and Communication, Tîrgu-Mureș, Mureș, 2015
ISBN: 978-606-8624-21-1
(C) Arhipelag XXI Press, 2015

Section: Social Sciences

Edited by:
The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546
Email: iulian.boldea@gmail.com

Published by:
"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureș, 2015
Tîrgu Mureș, România
Email: tehnoredactare.ldmd3@gmail.com

Contents

THE SOCIAL SERVICES SYSTEM AS A SPECIAL FORM OF SOCIAL CAPITAL

Enikő Albert-Lőrincz, Prof., PhD, ”Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca; Ágnes Ludányi, PhD, Eszterházy Károly College, Eger; Rita Szebeni, PhD, Eszterházy Károly College, Eger; Magdolna Varga, Prof., Estefánné, Eszterházy Károly College, Eger 10

L’IMPORTANCE DE LA SANCTION POUR ASSURER L’ORDRE JURIDIQUE

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, ”Petru Maior” University of Tîrgu Mureş 33

THE ROLE OF THE RESEARCH COMMERCIALIZATION IN THE UNIVERSITIES IN STIMULATING ECONOMIC GROWTH

George Niculescu

Prof., PhD, ”Constantin Brâncuşi” University of Târgu-Jiu 42

THE IMPACT OF FISCAL EDUCATION ON TAXPAYERS’BEHAVIOR

Carmen Comaniciu

Prof., PhD, ”Lucian Blaga” University of Sibiu 51

AVOIDING MISTAKES IN COMMUNICATION BY CHANGE MANAGEMENT

Elena Doval

Prof., PhD and Oriana Negulescu, Assist., PhD, “Spiru Haret” University of Bucharest 62

THE PRINCIPLE OF ENSURING THE FAIRNESS OF CRIMINAL PROCEEDINGS AND THE REASONABLE TIME

Anca Lelia Lorincz

Prof., PhD, ”Al, Ioan Cuza” Police Academy, Bucharest..... 73

NATIONAL SOVEREIGNTY IN THE EUROPEAN UNION?

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, ”Petru Maior” University of Tîrgu Mureş 86

THE PREPARING INDEX FOR LEGISLATIVE CHANGE AND REFORM

Liviu-Bogdan Ciucă

Prof., PhD, ”Dunărea de Jos” University of Galați 93

STATE, LAW AND DIPLOMACY IN ROMANIAN SOCIETIY IN THE LATE NINETEENTH CENTURY AND EARLY TWENTIETH CENTURY

Cristinel Ioan Murzea

Prof., PhD, "Transilvania" University of Braşov 101

CONCEPTS AND MANAGEMENT TECHNIQUES RELATED TO HUMAN RESOURCES IN DIFFERENT COUNTRIES

Mihaela Stoica

Assoc. Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureş 109

STATE AID – KEY POLICY EUROPEAN UNION

MAIN ANALYSIS INDICATORS OF THE INVESTMENT EFFICIENCY FROM AGRICULTURAL UNITS THROUGH ACCESSING EUROPEAN FUNDS

Elena Gîndu, Assoc. Prof., PhD; A. Chiran, Prof., PhD; A,-F, Jităreanu, Assist., PhD and Adriana Măgureanu, Eng. PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iaşi 133

THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRY – FROM COMPARATIVE ADVANTAGE TO COMPARATIVE ADVANTAGE TO COMPETITIVE ADVANTAGE

Simona Moise

Assoc. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest 148

THE EFFECTS OF SOCIAL NETWORKS ON THE SPREADING OF ONLINE SEXUAL HARASSMENT ACTS AGAINST MINORS

Albert-Lőrincz Csanád, Assoc. Prof., PhD, "Partium" Christian University of Oradea and Csipkes Hajnalka-Szende, Jurist 162

THE EVOLUTION OF THE LEGAL REGIME OF PERSONS IN ROMANIA

Elena Teresa Danciu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 176

IMBALANCES AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT - THE MILLENNIUM OBJECTIVES

Alina Haller

Scientific Researcher III, PhD, "Gh. Zane" Research Intitute of the Romanian Academy 192

INTEGRATING IN THE LABOUR MARKET THE PERSONS WITH DISABILITIES

Alexandru Pascu

Assist., PhD Student, "Eftimie Murgu" University of Reşiţa 218

ASPECTS REGARDING PELLAGRA, A SOCIAL DISEASE DURING THE LATE XIX- AND EARLY XX CENTURY IN ROMANIA

Oana Andreescu

Assist., Dr., "Transilvania" University of Braşov 225

BODY CONTROL VERSUS BODY SEARCH

Ivan Anane

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța 233

CONSIDERATIONS REGARDING THE OPPORTUNITY OF REVISING THE CONSTITUTION

Camelia Nicoleta Olteanu

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest 243

LONGLASTING TOURISM IN THE COLIBIȚA AREA, CURRENT TOURIST ATTRACTIONS AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT AND RELAUNCHING

Lia-Maria Cioanca

Assist., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 251

CONFLICTING SOCIAL IMAGINARIES OF CULTURAL DIVERSITY

Daniel Cojanu

Assist. Prof., PhD, "Valahia" University of Târgovişte 259

THE TEMPORARY DELEGATION OF PARENTAL AUTHORITY

Izabela Bratiloveanu

PhD, Postdoc Researcher, University of Craiova 268

SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE ARRANGEMENT OF HOUSE ARREST MEASURE IN THE LIGHT OF LAW NO. 135/2010 ON THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

Gina Negruț

Assist., PhD, "Al. Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest 280

INSTITUTION OF THE ADMISSION OF GUILT AGREEMENT. ADMISSION AND ACCEPTANCE OF THE LEGAL CLASSIFICATION OF THE OFFENCE

Maria Magdalena Bârsan

Assist., PhD, "Transilvania" University of Braşov 291

OPENNESS AND HONESTY FOR BUILDING HIGH-TRUST ORGANIZATION

Adrian Sonea

PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş and Eugenia Câmpeanu-Sonea, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca, POSDRU/159/1.5/S/133652 301

THE INSPECTION OF A VEHICLE VERSUS THE SEARCH OF A VEHICLE

Ivan Anane

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța 316

MEETING DECISIONS, METHOD OF DECISION-MAKING IN GROUPS BASED ON COMMUNICATION

Cezarina Adina Tofan

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest 326

SITUATION OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THE EUROPEAN UNION, IN THE PERIOD 2011-2013

Nicoleta Mihăilă

PhD, Scientific Researcher III, Centre of Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu" 334

INFLUENCES ON THE EVOLUTION OF THE TRADITIONAL COSTUME FROM SALAJ COUNTY BETWEEN 1900 AND 1946

Gabriela Draghi (Hossu)

PhD, University of Oradea 345

DEFLATIONISM. LANGUAGE STRATIFICATION AND THE REDUNDANCY THEORY OF TRUTH

Paula Pompilia Tomi

PhD Student, University of Bucharest 354

ASPECTS REGARDING THE MAXIMIZATION OF RIVER CRUISE POTENTIAL: AN EVENT MANAGEMENT PERSPECTIVE

Racz Norbert

PhD, University of Oradea 365

COMMUNICATION IN THE CONTEXT OF THE UNIQUE DIGITAL MARKET AND ITS IMPLICATIONS FROM THE PERSPECTIVE OF THE CRIMINAL INVESTIGATION OF THE ACTS OF UNLOYAL COMPETITION

Alina Leția

PhD, University of Bucharest 372

DISTINGUISHING BETWEEN FACTS AND VALUE-JUDGEMENTS IN SOLVING THE CONFLICT BETWEEN ART. 8 AND ART. 10 OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS. THE ROLE OF THE NATIONAL JUDGE

Stela Stoicescu

PhD Student, University of Bucharest 380

CIVILIANS IN THEATERS OF OPERATIONS: BETWEEN POLEMOLOGY, SOCIAL PSYCHOLOGY AND ANTHROPOLOGY

Alexandra Sarcinschi

Scientific Researcher II, PhD, ”Carol I” National Defence University, Bucharest 391

CONCEPTUAL BOUNDARIES BETWEEN TRANSFORMATIONAL AND CHARISMATIC LEADERSHIP

Mihaela Tănase

PhD Student, ”Al. Ioan Cuza” University of Iaşi 405

"THE NATION'S WILL", "FORM" AND "CONTENT" IN THE ROMANIAN CONSTITUTION OF 1923

Dan Sfîrnă

PhD Student, University of Craiova 417

FOUR THEORIES WITH POTENTIAL FOR SUCCESS WITHIN THE RELATION PRACTICE WITH THE TOURISTIC PRODUCTS CONSUMER

Aurelia Dumitru, PhD Student; Marioara Avram, Prof., PhD; Marian Siminică, Prof., PhD

University of Craiova 429

THE (NEO)KANTIAN SOURCES IN MIRCEA DJUVARA'S LAW PHILOSOPHY

Dan Sfîrnă

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca..... 440

SOCIAL INTEGRATION MECHANISM. CASE STUDY: THE GYPSY COMMUNITY IN THE VILLAGE OF TINCA, BIHOR COUNTY

Gheorghe Dejeu

University of Oradea 454

THE MANAGEMENT OF OPERA: THE NATIONAL OPERA OF BUCHAREST FROM A CONTRASTIVE PERSPECTIVE

Diana Florea

PhD Student, ”Lucian Blaga” University of Sibiu 465

GENERAL CONSIDERATIONS ON LEGAL LIABILITY FORMS

Liliana Zidaru

PhD, Lawyer

Mihaela Diana Frătoaica

PhD, University of Piteşti 484

FISCAL IMPACT OF FIXED ASSETS ASSESSMENT AND RE-ASSESSMENT IN ROMANIA

Mircea-Iosif Rus

PhD, ”Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca 492

LIMITED LIABILITY COMPANIES WITH LOCAL ADMINISTRATIVE UNITS (LAU) AS MAJORITY SHAREHOLDERS: A DIATOPIC ANALYSIS

Sabin Siserman

PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca 497

CHANGES IN THE ROMANIAN MILITARY HIGHER EDUCATION SYSTEM. AN ANALYSIS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Laurenţiu Stoenică

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 509

GLOBAL APPROACH TO THE PRINCIPLES OF ENVIRONMENTAL LAW IN THE EUROPEAN UNION

Anca Ileana Duşcă

Assist. Prof., PhD, University of Craiova 522

BRIEF HISTORY OF THE PRINCIPLES OF ENVIRONMENTAL LAW IN THE EUROPEAN UNION

Anca Ileana Duşcă

Assist. Prof., PhD, University of Craiova 530

THE IMPLEMENTATION OF TOTAL REWARDS

Elena-Sabina Hodor

PhD, ”Al. Ioan Cuza” University of Iaşi 538

LEGAL TRANSLATION WITHIN THE EUROPEAN UNION: CURRENT STAKES AND CHALLENGES

Diana Dănişor

Assoc. Prof., PhD, Universitatea din Craiova 552

FROM SWOT TO SWOTS ANALYSIS WITHIN ORGANIZATIONS

Aurel Mircea Niţă

National School of Political and Administrative Studies, Bucharest 559

STREET-LEVEL BUREAUCRATS: THEORETICHAL FRAMEWORK

Mihaela V. Carausan 574

ANALYSIS OF THE LEGISLATIVE PROCEDURE IN THE BICAMERAL PARLIAMENTS. CASE STUDY: UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND AND FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

Mădălina Cocoşatu

Assoc. Prof., PhD, National University of Political Studies and Public Administration, Bucharest.... 591

THE INFLUENCE OF CULTURE ON THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN DECISION MAKING

Mihaela Abălăesei

”Al. Ioan Cuza” University of Iaşi 600

FOUR THEORIES WITH POTENTIAL FOR SUCCESS WITHIN THE RELATION PRACTICE WITH THE TOURISTIC PRODUCTS CONSUMER

Aurela Dumitru, PhD Student, Marioara Avram, PhD Student, Marian Siminică, PhD Student, University of Craiova 613

COMPARATIVE ON THE CHILD'S RIGHT TO EDUCATION LOCATED TO MIDWAY BETWEEN PARENTAL CHOICE, STATE SYSTEM AND THEIR NEEDS AND SKILLS

Oana Ghiță

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 621

THE SECURITY OF INFORMATION AND MECHANISMS TO ASSURE IT - RESEARCH IN THE ROMANIAN ORGANIZATIONS

Bogdan Țigănoaia..... 628

Assist. Prof., PhD, Polytechnic University of Bucharest 628

CONSIDERATIONS ON STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION. CASE STUDY

Prof.univ.dr. Petruţa Blaga, “Petru Maior” University of Tîrgu-Mureş 639

THE SOCIAL SERVICES SYSTEM AS A SPECIAL FORM OF SOCIAL CAPITAL

Enikő Albert-Lőrincz, Prof., PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca; Ágnes Ludányi, PhD, Eszterházy Károly College, Eger; Rita Szebeni, PhD, Eszterházy Károly College, Eger; Magdolna Varga, Prof., Estefánné, Eszterházy Károly College, Eger

Abstract: Social capital is a resource that is generated as a by-product by social activities that are beneficial for communities. It is realized in relationships between individuals and institutions and emerges when they foster activities and cooperation, which facilitate integration and equal opportunities. In contrast to physical capital, it dissipates when it is no longer put to use. Social problems that exert a considerable amount of pressure on communities may be handled when local communities possess adequate capital, they are well organized, have an efficient infrastructure, and appropriate services are in existence.

Aims: Compare social services systems in two local communities, Gheorgheni and Eger (sister cities). Examine how extant social services institutions and non-governmental organizations contribute to the accumulation of social capital.

Results and conclusion: A large number of (between 30 and 40) various kinds of social services institutions operate in both cities, which ensure child protection, care for the elderly and individuals with disabilities, and offer protection for vulnerable families and groups. Although such service providers are financed rather differently in the two countries in question and there are considerable differences in legislation as well, their activities are fundamentally similar. They face similar challenges, combat low professional prestige, work overload, and low salaries. We therefore believe that both communities may mutually benefit from studying each other and sharing their experiences. It is our intention to foster mutual relationships and the formation of networks.

Keywords: social capital, social services systems, duties, list of organizations

PART I.

The Social Services System as a Special Form of Social Capital: Conceptual Framework

1. The problem and theoretical foundations

Social and economic changes over the past few decades, regional diversity in economic development, spread of deviance, aging population, and the increase in unemployment have necessarily contributed to the growing awareness of the significance of social services systems. Questions about how disadvantaged groups and individuals may be supported have become central issues both in Romania and in Hungary, as well as the rest of Europe.

We are interested to explore questions of theory and practice and how answers to these questions may contribute to the professionalization of the social services sphere.

In Part I of our study, we set out the conceptual framework that allows us to interpret social capital and social services and how they may be linked. We point out that improving social services entails an increase in social capital and that this form of capital may be converted into economic capital (Bourdieu 1999). From this we infer that it pays to investigate and, possibly, to develop social services systems in local communities, because not only individuals in need but the entire local community may benefit from this process.

In Part II of our study, we present, as a case study, the social services systems of two small (sister) cities, one in Romania and another in Hungary. One reason why we have selected these two cities is that research we have conducted over the past two decades into the career profiles of professionals employed in social services in these cities has delivered data that testify to the problems which people employed in the social services sector need to cope with and also offer insight into the population in need of support. A second important factor we considered was that the majority of social pedagogy graduates from the university college of Eger find employment in this city and its vicinity and that 80% of applicants to the outreach social worker program of Babes-Bolyai University in Cluj come from Gheorgheni and surrounding areas.

An analysis of the social safety net is significant both from the perspective of education and from the perspective of social capital development, as findings may be channeled directly back into practice and thus contribute to strengthening both the profession and the community.

1.1. Relationships between social services and social capital

Social capital is a resource that is generated as a by-product by social activities that are beneficial for communities. It is realized in relationships between individuals and institutions and emerges when they foster activities and cooperation, which facilitate integration and equal opportunities. In contrast to physical capital, it dissipates when it is no longer put to use. We must also bear in mind that different forms of capital may be converted to each other, in varying degrees. Social problems that exert a considerable amount of pressure on communities may be handled when local communities possess adequate capital, they are well organized, have an efficient infrastructure, and appropriate services are in existence.

The concept of non-economic forms of capital was introduced into the literature by Bourdieu (1999) after the 1960s. *Economic capital* is conventionally taken to denote material goods and is institutionalized primarily in the form of ownership. *Cultural capital* occurs in incorporated forms, in the form of skills, cultural goods or in objectified forms of technological devices, and in institutionalized forms (degree certificates or qualification certificates, for example). *Social capital,* according to Bourdieu (1999), is the aggregate of actual and potential resources which are linked to the possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition. Individuals, families as well as communities possess all three forms of capital.

The amount of social capital possessed by an individual is determined, on the one hand, by the size of the network of relationships which the individual can effectively mobilize and, on the other hand, by the amount of (economic, cultural or symbolic) capital possessed by those connected with the individual (Bourdieu 1999). Those relationships are in part informal (friends and relatives) and in part formal, that is forming part of the social safety net that constitutes the social capital of a particular community.

The space in which various kinds of capital exert their influence is called a social *field* by Bourdieu (1992, 1999). He hypothesizes that those fields have an internal hierarchic structure. The fields are composed of agents associated with different social positions and are related to one another via a network. Particular fields perform specific functions in the context of the society at large, thus providing an arena in which different agents may fight for specific sorts of

capital. Institutions of the social services system may be regarded as such agents. Social services systems indeed possess economic capital (material goods and instruments), cultural capital (skills of human resources, traditions, and values), and social capital (relationships, cooperating partners, etc.).

To the extent that such networks are formed and strategies are adequate, the community strengthens and the vulnerability of different social groups decreases. To put it another way, one function of a social field is to provide social assistance and protection to socially disadvantaged groups and ensure equal opportunities and an adequate quality of living.

Another of Bourdieu's (1992, 1999) concepts, *habitus*, helps us better understand the phenomenon. An important virtue of this concept is that it attempts to explain not only the behavior of the individual but it establishes a connection between structure and praxis and between individual and social behavior. *Habitus* includes subjective goals that underlie social behavior, values, instruments, motives, norms, behavior patterns, as they manifest themselves in everyday decisions made and actions performed by individuals. It is via *habitus* that structure, of which it is a product itself, can govern praxis (Bourdieu 1992).

The social field also comprises rules that govern the manifestations of various forms of habitus. It attempts to establish a balance between goals, needs, and motivations and it governs collective action. This operation is realized via institutions and organizations.

In summary, we may say that forms of habitus as patterns of social behavior may be a decisive factor in the structure of the social field of a local community and that they interrelate with various kinds of capital, primarily social and cultural capital. It may be established that characteristic modes of action in a local community manifest themselves in social safety and reflect the standard of social services. A society will make use of various kinds of capital in its attempt to put in place a social safety net in order to prevent the exclusion of those in need.

1.2.Purposes of social services provision

Not only do both the character and quality of social services provision in both countries examined in the present study (Romania and Hungary) lag behind international norms but the national distribution of social services provision is also disproportional. Our experience shows

that there is no social services institution or provision at all in many settlements in Romania and most such services get concentrated in Budapest in Hungary.

Article two of the 2001 Romanian social services act stipulates that "*social services* denotes the totality of all institutions and measures whereby the state, bodies of local administration and the civil society wishes to prevent, limit or terminate the effects of temporary or permanent states of affairs that may result in the marginalization or exclusion of individuals" (Act No. 705, 2001 — The national social services system in Romania). Provision for needs takes place on the level of local governments, county councils, and the central government, specifying the particular duties of those involved and the type of service organization they are involved in.

The social services system is interpreted in Hungary similarly — "a collective concept, interpreted as comprising all activities organized within the framework of society which are designed to offer support, from a fund created by withdrawing part of the material goods produced by members of society, to those who are unable to cater for their own living out of no fault of theirs…. It is the duty of the central bodies of the state and of local governments to provide for the conditions of social services provision — beyond the responsibilities of individuals themselves for their families and of local communities for their members — by offering financial support and support in kind, social services and sustaining social services institutions" (after Act No. III, 1993).

An element shared by both definitions is the accomplishment of social integration, providing for needs, and ensuring *sustainable development,* in the interest of which it is necessary to turn to local and preferably community solutions based on traditions and experience, autonomy of organization and self-help, and further development of knowledge already accumulated, beyond measures taken on state level. What all this presupposes is that there is regular communication and cooperation among role players in the government and the civil and business sectors, to allow for various kinds of capital to mutually strengthen one another. The purpose is to foster the population's capacity to exercise their rights, the feeling of belonging together, the ability to act together as a community, and to ensure that there are not too dramatic inequalities in individuals' physical and social life prospects.

By *physical life prospects* we mean an individual's life span, their health or otherwise, their living conditions, i.e. dwelling conditions, the food they eat and the place they go to bed, as

determined by their position in the social hierarchy, power, the kind of work they do, the amount of money they earn, and their culture.

Inequalities in *social life prospects* are even more varied. We are born with unequal opportunities to attain anything (housing, school, a good job, and good relationships). Our chances of access to material, social, and symbolic capital and our opportunities to exercise our rights are unequal from birth.

Some authors, Zsuzsa Ferge (2000), for example, consider the satisfaction of needs to be the primary condition of equal opportunities and social integration. What is regarded as a basic need in this context is *health* and *autonomy*.

An individual's physical health is considered just as important as their mental health. While physical health is a matter of eating, drinking, taking a rest, sleeping, physical exercise, etc., an individual's mental health is determined by balanced interpersonal relationships, emotional support, and provision of care in socially institutionalized forms.

A second group of basic needs is related to autonomy. It is a capacity that enables an individual to conceptualize their goals and the strategies to attain them and to act in order to make the best of their capacities.

This view is represented by Maslow (1987), among others, who holds that child development is driven primarily by the satisfaction of basic biological needs, which explains why children, as they grow older, gradually become less egocentric and turn from satisfying basic biological needs toward what are called developmental motivations. Thus, a child who is given all the food, care, safety, and affection they need will not be hindered in its development by unsatisfied basic needs. It will feel safe and will thus turn toward further goals of self-actualization, while smoothly getting integrated into the life of a community at the same time.

What Zsuzsa Ferge (1969) emphasizes is that a social policy regime that focuses exclusively on the provision for minimal needs may mitigate absolute poverty but it may thereby open up an indefinitely wide gap of inequalities. Therefore, it is useful to distinguish between the categories of absolute minimum on the one hand and social(ly adequate) minimum, on the other. The latter implies an attempt to restrict inequalities to certain limits and mitigate their social causes.

She also proposes that we distinguish between needs that may be described in terms of

politics and social rights and needs that cannot be described in such terms. There is a range of needs that cannot become rights and, therefore, they may be left out of political discourse. For example, it is difficult to express an individual's need for a community in legal terms. Legislation may specify the category of individuals entitled to regular financial aid or the sort of care that must be provided for a homeless person but nobody can translate into legal terms the empathy, understanding or compassion toward a person in a difficult situation. Beyond legally specifiable needs, people need attention, understanding, and a feeling of belonging to one another and to a community. It is these issues that draw attention to social and cultural capital, in addition to economic capital, as factors that determine a person's quality of life. The culture of a particular community may contribute to an individual's development by offering natural support in the form of behavior patterns mediated by religion, traditions, and elements of culture, especially in decision making and in times of crisis. It may also be counterproductive if it represents identity crisis, conflicts, and extremities (such as racism or other forms of discrimination), pushing an individual to the periphery.

Another aspect of natural support on the level of local communities is for local institutions and services to provide for such basic social needs as employment, education, housing, and healthcare. If such community institutions are lacking or are inefficient, basic social needs will be fulfilled only partially or not at all. Therefore, the basic prerequisite of co-existence in any community is the negotiation of interests and cooperation. Challenges may be met by social constructs, i.e. social organizations, that have been established for the satisfaction of permanent needs.

Highest on the priority of needs from the perspective of the interests of a community are normative needs, which, therefore, must be provided for first (Paksi and Felvinczi 2010). These include services regulated by the social services and health insurance system, such as health insurance, disability pension, etc. It is always important to consider the adaptation of services to constantly changing local and community needs and the question of what is required for its long-term sustainment. For example, if a society is aging, then it raises questions about how the pension system is sustainable and where supplementary resources are to be found, if at all. Fulfilling normative needs is closely connected with a country's economic potential, its development, and culture.

Fresh data (for the past 5 years) on needs in the two regions in question are not currently available but we do have some information on these questions delivered by our research conducted in 2014. That research focused on career characteristics of those employed in helping professions rather than on needs and services (Albert-Lőrincz and Albert-Lőrincz 2015), but the data made it clear, among other things, that there were local shortages in services, wherefore people had to travel to some big cities in Romania or to Budapest to have access to them. Research also revealed that the relationships between service institutions were inadequate, which meant that many of them engaged in the same activities side by side. Field experience shows that it is currently the duty of helping professionals to determine, on the basis of research and the technical literature, the range of services and interventions that are apparently necessary in a particular community.

Data from respondents in the research conducted in 2014 show that institutions providing for normative needs are often over-regulated and overloaded with bureaucratic duties, which makes it difficult for them to do their work and which sometimes causes some groups to be left out and deprived of services. In such cases, helping professionals attempt to call the attention of relevant authorities to such issues and get them to review the principles, ideologies, and economic considerations and eventually to assist in the improvement of the organization of services provision, but the achievements are often disproportionately modest compared to the efforts made.

In conclusion, it is safe to say that only a careful analysis of needs can lead to the formulation of the goals of services provision and to an effective organization of services provided for a particular community.

1.3.Forms of social services provision

needs via central and local social services providers.

In ***Romania***, the social services system is divided between central and local institutions of public administration on the one hand and private organizations, on the other, as outlined below (source: Your social security rights in Romania 2012, http://ec.europa.eu)

a. Central public administration

The task of the Ministry of Labor, Family and Social Protection *(Ministerul Muncii, Familiei si Protectiei Sociale)* is to execute the government's labor, family, equal opportunities, and social protection policy.

The Ministry of Health *(Ministerul Sănătăţii)* works out public health policy regimes, strategies and action plans on the basis of the governmental program and coordinates and oversees the execution of public health policy regimes, strategies, and programs on national, regional, and local levels.

The Ministry of Health is responsible for the reform of health care, it organizes, coordinates, and oversees activities ensuring public health, and strives to prevent and restrict unhealthy behaviors.

The National Office of State Pensions *(Casa Nationala de Pensii Publice*) is an autonomous public institution, whose task is to operate and direct the state pension system and the occupational accidents and diseases insurance system.

The National Office of Employment *(Agentia Nationala pentru Ocuparea Fortei de Munca*) is an autonomous public institution responsible for the operation and administration of the unemployment insurance system.

The National Institute of Health Insurance *(Casa Nationala de Asigurari de Sanatate)* also is an autonomous public institution whose task is to operate and direct the national health insurance system coordinated by the Ministry of Health.

b. Local public administration

Financial social aids fall within the competence of town halls and of general and social county child protection directorates. Such general and social county child protection directorates are supervised by county councils. Local town halls operate a register of individuals receiving financial aid, storing data on how many individuals receive financial aid and what kind and amount of aid is provided for them. Local child protection services (DGASPC) have information on the individuals who need regular support and on the kind of support they need. Local educational institutions (kindergartens, schools, education counselors) are aware of children with learning disorders or other difficulties and have information on academic achievements and on students' further education, and determine services on the basis of such information.

c. Private organizations

Social security companies *(societati de pensii),* manage the pension funds of private pension fund systems and voluntary pension fund systems.

Private service providers offering social services, such as daycare centers and nursing centers, operate within private service provider centers.

In Romania, most private institutions are private pension fund companies. Social non-governmental organizations perform important roles in offering social services and services that cater for nursing and care needs. They have been established over the past 25 years and their operation, which addresses specific social needs by offering niche services, is chiefly based on volunteer work, private donations, and grants. The share of non-governmental organizations has been shrinking over the past few years. While non-governmental organizations provided for 73.8 percent of social services in 2006, this rate dropped to 48.2 percent by 2010. Nevertheless, 25 percent of child protection institutions and services are still operated by non-governmental organizations (Fundaţia pentru Dezvoltarea Societăţii Civile: România 2010. Sectorul neguvernamental – profil, tendinţe, provocări).

What accounts for the decline in the participation of the non-governmental sphere is, among other things, the considerable shrinkage of the amount of resources that could be drawn from EU funds since the country's accession to the European Union.

In Hungary,social security comprises five main branches, as specified in the relevant legislation (Act No. III, 1993 on social administration and on Social services; Act No. XXXI, 1997 on Child protection) and EU documents (Your social security rights in Hungary, ec.europa.eu). Pension and health services (including the legal system of occupational accidents) are part of the social security system. In fulfilment of the state's duty to maintain such systems, housing provisions, aftercare services, and local child protection services are provided for, in accordance with the relevant act, by organizations specified in the relevant governmental decree. The remaining three branches include unemployment insurance, the family support system, and the social services provision system. The social security system is centrally controlled, while the social services system is decentralized in Hungary. Hungary employs a single-agent model in its health insurance system. The Ministry of Human Resources is responsible for health insurance and oversees the healthcare sector. Health services are available via special health service

providers, which include private service providers contracted with the National Health Insurance Fund (Országos Egészségbiztosítási Pénztár, OEP).

The social financial aid system is managed by local governments, which offer various social financial aids.

The state and local governments organize basic services in order to support socially disadvantaged individuals in their own homes and neighborhoods in sustaining their life and resolving possible problems that arise from their physical or mental conditions or some other circumstance.

If, for reasons of their age, health conditions, or social conditions, it is not possible to provide for the needs of socially disadvantaged individuals within the framework of basic services, the needs of these individuals must be provided for in specialized services, as determined by their condition and circumstances.

A comparison of the two systems allows us to infer that the basic principles are similar and that differences occur only in their execution. One outstanding difference between the social services systems of the two countries is that legislation in Hungary stipulates the range of basic and special services to be provided on the basis of the size of the population of a settlement. There is no such regulation in Romania.

Based on the information provided in the present study so far, it is safe to say that a community's social services system may be an important element of social capital if it meets the social services needs of that community. Social services institutions form an institutionalized network of relationships that may assist vulnerable individuals and groups in establishing equal opportunities and inclusion. Various forms of habitus operating in the social field must function in a manner that best contributes to fulfilling the needs of the members of a community. This presupposes an accurate survey of needs. The legal framework that is necessary for the organization and implementation of services is in place in both countries. What needs to increase is social investment.

PART II.

The Social Services System as a Special Form of Social Capital — Case Study: Comparison of the Social Safety Nets in Gheorgheni and in Eger

In Part I of our study we argued that social services institutions may contribute to the fostering of social capital and we offered a description of the principal forms of social services in the two countries (Romania and Hungary). Below we describe the social services systems of two small towns as a case study.

We have a considerable amount of organized data on Gheorgheni. We were able to rely on the catalog compiled by Műhely Egyesület of Gheorgheni, which contains data on social services institutions (http://eroforraskozpont.ro/szocialis-halo/szocialis-szolgaltatasok-katalogusa.html).

Concerning the social safety net of Eger, we had to collect data from various sources (interviews, websites) as such had not been available previously. We begin to present and analyze these data in the present work. Our data may be useful for specialist in Romania who are interested in the structure and operation of the social services system in Hungary or for associations looking for sister relationships in Eger. The picture presented here may be of some use for specialists in Hungary, too, as it offers an overall view of the social safety net in Eger.

We used both document analysis and data obtained in our own questionnaire survey in the study of the social safety net in the two cities.

We conducted comparative research in 2014 into the career satisfaction of helping professionals working in Gheorgheni and Eger (Albert-Lőrincz and Albert-Lőrincz 2015). We did not focus on particular aspects of the social services system in that study, but the questionnaire we employed contained some items that requested information on those too. We sought out social pedagogy graduates from Eszterházy Károly College in Eger and social worker graduates from Babeș-Bolyai University via the alumni systems and asked them to answer a few questions on a web surface. Responses to those questions allowed us to have an idea about the kind of client population respondents were working with (Table 1).

Table 1. What target group do you work with?

Clients	**Graduated or studying in Romania**		**Graduated or studying in Hungary**		**Entire sample ↓**	
	N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
people living in difficult	18	33.3%	38	39.6%	56	37.3%

conditions						
children	18	33.3%	35	36.5%	53	35.3%
schoolchildren	10	18.5%	36	37.5%	46	30.7%
the young	4	7.4%	37	38.5%	41	27.3%
families	9	16.7%	31	32.3%	40	26.7%
Romani	6	11.1%	33	34.4%	39	26.0%
endangered children	8	14.8%	23	24.0%	31	20.7%
the elderly	16	29.6%	13	13.5%	29	19.3%
the disabled	15	27.8%	10	10.4%	25	16.7%
substance abusers, addicts	2	3.7%	18	18.8%	20	13.3%
women, mothers	2	3.7%	15	15.6%	17	11.3%
the ailing, the chronically ill	9	16.7%	6	6.3%	15	10.0%
the homeless	4	7.4%	10	10.4%	14	9.3%
victims of domestic abuse	1	1.9%	12	12.5%	13	8.7%
orphans	9	16.7%	3	3.1%	12	8.0%
refugees			1	1.0%	1	0.7%
Totals	**54**	**100.0%**	**96**	**100.0%**	**150**	**100.0%**

(Source: Albert-Lőrincz and Albert-Lőrincz 2015, 49.)

Most helpers in Eger worked with multiply vulnerable people (Romani and deviant young people and families), while specialists in Gheorgheni mainly worked with children, people with disabilities and elderly people, which suggests that the social safety nets under investigation are specifically designed to meet the needs of these categories of clients.

As no exhaustive survey on needs has been conducted in either of these cities recently, the question about how adequate such a distribution of helping organizations was to the real needs of people could only be answered on the basis of interviews conducted with the helping professionals. Helpers in both cities reported a shortage in specialized services, which, thus, were not available to people in these two settlements. The number of people in need of help exceeds the capacities of the service providers and professionals complain about work overload.

According to data obtained by Dániel, Deák (2015), a total of 24 social services organizations offer 41 different services in*Gheorgheni*, a city (an urban county but not a county seat) with 18 259 inhabitants. The state side in the city is represented by institutions and programs run by the local government and the Direcția Județeană de Asistență Socială și Protecția Copilului, but the contribution of churches to the operation of the social safety net is also significant. The table below presents data that represent the significance of different helping activities in the city.

Table 2. Profile of service institutions

Charity activities and donations: 9 organizations
Child protection and family protection services: 9 organizations
Elderly care: 5 organizations
Social services for people with disabilities: 5 organizations
Prevention and development services for children and young people: 3 organizations
Helping people fighting diseases and health sustenance: 2 organizations
Volunteer programs: 2 organizations
Professional education, adult education: 2 organizations
Protection of vulnerable groups: 1 organizations
Social services for addicts and their families: 1 organizations
Roma integration: 1 organizations
Community development, regional development, village trustees: 1 organizations

Source:http://eroforraskozpont.ro/szocialis-halo/szocialis-szolgaltatasok-katalogusa.html

The analysis of the social safety net in Gheorgheni shows that most services concern charity work, donation, child protection, and family protection. The number of services for the elderly and for people with disabilities is also significant. The smallest number of services relate to addicts, Roma people, and people in specific vulnerable conditions (victims of domestic violence, homeless people, etc.).

The number of permanent residents in *Eger*, an urban county and county seat, is 56 509. Its local government considers the construction and operation of the local child protection system

to be its principal responsibility. The number and kinds of service institutions conform to legal regulations.

Act No. XXXI, 1997 stipulates that local governments of settlements with populations exceeding ten thousand permanent residents must operate a day-nursery, in cities with populations exceeding twenty thousand they must, in addition, provide temporary housing for children, and in cities with populations exceeding thirty thousand they must, in addition, provide temporary housing for families (Act No. XXXI, 1997). Local governments are also required by law (Act III, 1993) to provide services for individuals in the form of feeding, home care, and other services depending on the size of the settlement, as follows: family care in settlements exceeding two thousand permanent residents; feeding and elderly day-care in settlements exceeding three thousand permanent residents; and in addition to all social services listed so far, nursing for the elderly, night shelter, and temporary shelter for homeless people in cities with populations exceeding thirty thousand.

There are no such regulations in the Romanian system.

In what follows, we will survey social services institutions in Eger. The list is not going to be exhaustive, because some institutions, which may continue to operate, may not have responded to our inquiry. Our purpose now is to lay the foundations for further research.

a. Institutions operated by Eger Urban County:

- **Családsegítő Intézet** (Act III, 1993), a budget institution financed by the local government, providing human services and basic, special, and child welfare social services. Professionals in this institution offer individual services to the approximately fifty thousand inhabitants in the city. The family support and child welfare service maintains daily contacts with 300 families with three or more children (play centers, child supervision, mummy-baby club, remedial education, debt management, life management counseling, job hunting club). The institution provides daily hot meals to 700 elderly people. They offer various events in clubs for about 130 to 140 elderly people. They provide assistance for people with disabilities in taking part in community life. They maintain a night shelter for homeless people. The purpose of the Gyermekjóléti Központ

(child welfare center) is to contribute to the physical, mental, emotional, and moral development and well-being of children, to support raising children in families, to prevent children from becoming vulnerable, and to terminate extant child vulnerability.

- **Gyermekjóléti és Bölcsődei Igazgatóság** (Act XXXI, 1997 on child protection) likewise oversees a total of four institutions: Családok Átmeneti Otthona, Helyettes Szülői Hálózat, four day-nurseries, and Családi Napközi Hálózat. Parents of school children under 12 years of age may request domestic day care.
- **Idősek Berva-völgyi Otthona** provides for full board and services for 50 elderly people. The institution provides for their meals, healthcare, nursing, and personal and environmental hygiene.

b. Institutions run by the national Social and Child Protection Directorate-General:

- The principal duties of **Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ** (Act XXXI, 1997 on child protection, special services) include tasks related to child protection and protection of young people, the educational, developmental, and psychological services and care for young people taken into temporary, transitional or permanent care (care homes, foster families, children's homes, temporary homes).
- **Egri Gyermekotthon és Fogyatékosok Otthona** is an integrated institution providing the following services. *Különleges gyermekotthon*: 6 places for children aged between 0 and 3 years who need special provision either because of their age or their condition, or both, based on a recommendation resolution by the custodian office. *Fogyatékosok otthona*: 148 places, *Fogyatékosok ápoló-gondozó lakóotthona*: 12 residential places for young people over 16 years of age. *Supplementary activities*: special medical services for out-patients, social therapy and skills development activities, and work rehabilitation activities.
- ***Egri Idősek Otthona*** *(Social Services Act, 1993) Basic services: accommodation, food, clothes and other textile goods, health service, mental hygiene services, activities services, representation of interests.*

c. *Institutions maintained by the church*

As we learned from interviews conducted with assistants working for Katolikus Karitász, church-operated institutions may be run in several different ways. They may be

sustained by the Eger Archdiocese itself or the Karitász Központ of the Eger Archdiocese, and there are institutions run by religious orders or parishes, although the latter are not very common. Not only the catholic church, but other denominations also operate helping institutions.

- **Baptista Szeretetszolgálat**is one of the largest helping organizations in Hungary. Its services include the following: care for the homeless, elderly care, fight against trafficking in human beings, disaster victims, general aids, feeding children, and the "adopt me" program.
- **Főegyházmegyei Karitász Központ RÉV Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat:** RÉV has engaged in work with addicts under the auspices of Karitász since 1998. In addition to this, Szent József Idősek Otthona, maintained by Főegyházmegyei Karitász Központ Eger, operates in Nagyiván. Service activities conducted outside institutional frameworks and not based on normative state subsidy include providing food for 50 socially disadvantaged persons on a daily basis in Karitász Konyha. During the winter, they offer shelter to those who would otherwise be exposed to frostbite. They offer help in crisis in the Eger Karitász Center, which extends to the entire diocese.

d. Institutions run by the National Employment Office

- **Észak-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ Egri Kirendeltség és Szolgáltató Központ:** the main activities of employment centers include: human resources development, employability development, adaptability development, complex programs, authority activities, and aids and services. Their organizational task is to aid people in finding employment, filling in job vacancies, giving information on sources of support and training programs, and personality development. Clients of the center include people seeking employment, elementary and secondary school students, retired people, mothers on maternity leave, entrepreneurs, employers, and trainers. They are in contact with local governments of cities and villages, large companies that employ a significant number of people who live in the region, training institutions, schools, career counselors, bodies of public administration, foundations, associations, and private job centers.

Jointly maintained social services institutions that were active in offering helping services at the time of conducting the survey are listed in the Appendix.

Data on the satisfaction of clients with social services are not available for either of the two cities, but we do have some data on the work satisfaction of helping professionals from the research we conducted in 2014, already mentioned (Albert-Lőrincz and Albert-Lőrincz 2015). Satisfaction of professionals in both cities, Eger and Gheorgheni, is highest in the following aspects of their work: relationships with colleagues, the interesting nature of the work, meaningful work, team atmosphere in the workplace, and the nature and content of the work done. Satisfaction is lowest in the following aspects: salaries, benefits, mental health protection, burnout, prevention, chances for promotion, career prospects, opportunities for supervision, professional prestige and recognition. Some differences were also found between the two cities, though they are not statistically significant. These include, for example

- relationship with colleagues – higher satisfaction in Hungary,
- professional content of work – higher satisfaction in Hungary,
- fulfilment of promises made at the job interview – higher satisfaction in Romania,
- professional prestige and recognition – higher satisfaction in Romania.

We found no significant differences between respondents in Eger and Gheorgheni in *professional satisfaction in terms of the content of their work* or in how happy professionals were with their current situation in their lives. (Respondents had been given a 5-point scale.) As the table below shows, satisfaction scores do not reach the 4-point level in either of the two regions.

Table 3. To what extent do you feel successful from a professional standpoint?

Professional success	**In which country did you graduate or do you study?**		**Entire sample**
	In Romania	**In Hungary**	
I consider it a failure (1)	7.0%	3.9%	4.9%
I consider it bearable (2)	7.0%	7.7%	7.5%
I am moderately content (3)	46.5%	28.4%	34.1%
I consider it adequate (4)	28.2%	38.7%	35.4%
I feel successful (5)	11.3%	21.3%	18.1%

Scale average	3.30	3.66	3.54

(Source: Albert-Lőrincz and Albert-Lőrincz 2015, 58)

data presented in the table above allow us to infer that the respondents in helping professions were happy with, and felt they could identify with, their profession despite its low prestige, overwork, and low wages. Considering the fact that the legal frameworks also are in place for social services, only one condition appears to be missing for helping organizations to become valuable components of the social capital of a community. Once a survey of needs is conducted, existing organizations will be able to modify their activities and services in order to increase the successful social integration of their clients. Thus they can cover service areas which are currently offered only in big cities and the capital. However, in order for social organizations to be able to meet the challenges of society and provide services for the majority of people in need, the economic capital of these local communities has to increase considerably.

II. Summary conclusions

Apparently, relative to their size, both cities offer a remarkable array of various social services, but neither possesses the amount of economic capital that would be necessary in order that services meet Western European standards. Nevertheless, these cities represent a model for other geographical regions to follow. From the perspective of social capital, they are exemplary. Our study reveals that they can increase their efficiency by establishing closer connections among organizations functioning in the same city and coordinating their activities, whereby parallelisms in services currently observable could be eliminated. In addition, both Eger and Gheorgheni could benefit from connections established between their social safety nets. Exchanging experiences and a jointly constructed practical model might contribute to the accumulation of social capital in the local communities.

APPENDIX

Institutions maintained in other forms in EGER (Hungary)

- **Biosziget Rehabilitációs Alapítvány** engages in doing social and employment rehabilitation work for young people and young adults with mental or physical

disabilities via organic agricultural, creative, art, and sports activities. The work the foundation does serves two purposes: to offer rehabilitation to citizens in need and to increase public awareness of organic agriculture and its advantages from the perspective of environment protection and nutrition.

- **Szegényeket Támogató Alap Egri Alapítvány (**SZETA) was formally established in 1989 in Eger. That was when Ifjúsági Segítőház was opened. Their primary focus is the social integration of the Roma population in Eger, including Roma residents in Béke-telep, a mere few hundred meters away from the foundation's seat, by enhancing their self-representation skills and organizing cultural events and free-time activities for families raising children.
- **Magyar Vöröskereszt Heves Megyei Szervezete.** The primary goals of the local Red Cross organization include the protection of life and health, recognition of human personality, mitigation of human suffering and difficulties, prevention of illnesses, helping victims of armed conflicts and natural disasters, performing duties specified in the Geneva Convention, promoting international human rights, raising public awareness of the basic principles of international Red Cross organization, and social solidarity education.
- **Forrás Gyermek és Ifjúsági Ház** is affiliated with Egri Kulturális és Művészeti Központ and is primarily a venue of events for children. It is also involved in gifted education.
- **Ifi Pont Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda** (IFI PONT) was established in the summer of 2011 in Eger to offer a venue for young people where they can spend their free time meaningfully. It offers some information and professional assistance with problem resolution.
- **Kontaktpont Iroda is open to young people in twenty different locations across the country. They offer information and help with finding a job, applications, personal problems, school issues, and volunteer work, and some entertainment.**
- **Egri TISZK Nonprofit Kft.** is an adult education institution in Eger.
- **Agria TISZK** Vocational education was reformed in 2006 in order to better synchronize employment policy regimes and vocational education. The institution helps vocational graduates better meet the demands of the labor market.

- **Agria Speciális Mentő és Tűzoltó Csoport Egyesület** –Thefire fighters in this association mostly answer fire alarm calls, but they also offer assistance with locating lost individuals, transporting elderly people or people with disabilities for medical assistance or treatment or some other official business. They hold presentations for children about prevention and the work they do.
- **Vakok és Gyengénlátók Integráló és Sportegyesülete:** Its purpose is to offer social, sports, cultural, and free-time events to visually impaired people.
- **Egri Autista Alapítvány Szent Anna Napközi Otthona:** Its purpose is to support people with health disorders and offer social services.
- **Az Öregdiákok a Fiatalokért Közhasznú Alapítvány:** Child education, organizing social activities.
- **Baba-Mama Szabadidő és Életmód Alapítvány**: Field of activity: family protection, preventive health care and development.
- **Cukorbetegek Egri Egyesülete:** support and education for people with medical disorders and protection of their interests.
- **Egri Nők a Családokért Egyesület:** Family protection.
- **„Mondjunk mancsot" Terápiás és Segítőkutyás Közhasznú Egyesület.** Purposes of the association: performing social activities, including assistance in the rehabilitation of people – criminals, homeless people, and addicts – on the periphery of society, complex personality development for socially disadvantaged people, people with mental disabilities, children, young people, adults, and elderly people, especially by methods of canine assisted therapy, personality development for children with special education needs (socially disadvantaged children and children with learning disorders), improving children's skills and school performance, development of basic social skills both for healthy and disadvantaged children, highlighting socially correct patterns of behavior.
- **Egri Kolping Család Katolikus Legényegylet**: Family protection, spiritual support, family events.
- **Egri Nagycsaládosok Egyesülete**: Family protection and social care

- **Forrás Fogyatékkal Élő Fiatalok Alapítványa**: Support for people with health disorders. Education, training, skills development, promoting equal opportunities for socially disadvantaged groups, rehabilitation activities.
- **Heves Megyei Diabetes Szövetség (HeMeDiSz)**: Support for people with health disorders, education on life with diabetes, dietary education in summer camps, medical screening examinations, information presentations, help with daily routines, club events.
- **Mlinkó István Alapítvány a Siket Gyermekekért:** Support for people with health disorders, support for hearing and speech impaired children (education, cultural and sports events); professional support for the special institute for hearing impaired children.
- **Heves Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői és Rehabilitációs Bizottsága**: They study the mental capacities of children and learners from birth to the end of compulsory education using methods of special education and psychology in order to determine the presence of, or to exclude, a need for special education. They make recommendations on the developmental education of school-aged children with multiple impairments.

BIBLIOGRAPHY:

1. Albert-Lőrincz E., Albert-lőrincz M., 2015: Comparative review of professional contentment in helper graduates from Cluj-napoca and Eger, in. Hatos A. (ed.) *Riding the Wave. Social Science Curriculum and Teaching in Higher Education in an Age of Crisis*, Editura Universității din Oradea și Presa Universitara Clujana, 2015., 43-62.
2. Dániel B., Deák E., 2015: The Examination of Local Social Services Network From the Perspective of Community Resilience in The Town of Gheorgheni, (in Hungarian language), *Transylvanian Society / Erdélyi Társadalom*, nr. 1/2015, 21-41.
3. Bourdieu, Pierre (1992): A mezők logikája in Felkai Gábor, Némedi Dénes, Somlai Péter (szerk) (2000): *Szociológiai Irányzatok a XX. Században*, Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 418-430.

4. Bourdieu, Pierre (1999): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke in Angelusz Róbert (szerk) (1999): *Társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 302-340.
5. Ferge Zsuzsa, 1969: *Társadalmunk rétegződése.: Elvek és tények*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
6. Ferge Zsuzsa, 2000: *Elszabaduló egyenlőtlenségek*, Új Mandátum, Budapest.
7. Maslow, A. H. 1987: *Motivation and Personality*. Harper and Row, New York.
8. Paksi B., Felvinczi K., 2010: *Kézikönyv az integrált addiktológiai ellátási modalitások kidolgozásához*, Kiadó a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, http://drogfokuszpont.hu/wp-content/uploads/szuksegletfelmeres_kezikonyv.pdf
9. 705/2001. României szociális törvény http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_asistentei_sociale.php
10. Egri civil szervezetek: http://www.egrinormaalapitvany.hu/civil-szervezetek-tevekenyseg
11. https:/vtki.uni-nke.hu/uploads/media_items/szocialis-igazgatas-szabalyai_fogalma.original.pdf
12. Fundaţia pentru Dezvoltarea Societăţii Civile: România 2010. Sectorul neguvernamental – profil, tendinţe, provocări. http://www.fdsc.ro/library/files/raport_fdsc_2010.pdf
13. 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300003.TV
14. 1997. XXXI. Gyermekvédelmi törvény. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700031.TV
15. Your social security rights in Romania, 2012, http://ec.europa.eu
16. Your social security rights in Hungary, 2014, http://ec.europa.eu

Research funding

The research was done with the support of Balassi Institute Hungarian Scholarship Board (HSB)

L'IMPORTANCE DE LA SANCTION POUR ASSURER L'ORDRE JURIDIQUE

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: Par des sanctions juridiques, l'ordre social, si et ou elle a été violée, est rétablie.

La sanction juridiquereprésente la partie de la norme du droit qui énonce les conséquences non favorables que doit supporter celui qui viole la disposition juridique(c'est a dire la sanction juridique positive) ou favorables, en vue de soutenir la conduite de la disposition (dite la sanction juridique positive).

La sanction juridique représente la réaction de l'autorité normative envers les destinataires de ses dispositions: punitive, d'une part et stimulatoire, d'autre part.

L'application des sanctions représente un acte de pouvoir de l'État contemporain, accompli par les organes compétents à travers la loi, en respectant strictement les normes juridiques en vigueur.

Dans ce travail nous faisons une analyse de la sanction juridique, et aussi une comparation entre les normes juridiques et les normes morales et celles religieux.

L'ordre juridique de la société, aspect et dimension de l'ordre social, a comme d' attributs: est généralement social, pluraliste, unificateur, modelant, fluide; d'ici résultent les fonctions du droit, dans son hypostase de droit positif.

Keywords*:* sanction, legal order, moral norms, compulsion, negative legal sanction, positive legal sanction, celerity principle.

Noţiunea de ordine juridică conţine cele două sensuri ale termenului „drept", respectiv termenul de constrângere şi termenul de armonie socială.

Se ştie că, fiecare stat are ordinea sa juridică, adică are dreptul său obiectiv, ca ansamblu de norme juridice aflate în vigoare precum şi instituţii juridice, prin care statul se organizează atât juridic cât şi politic.

Noţiunea de ordine juridică este complexă, întrucât ea indică, pe de o parte, că dreptul pozitiv include instituţii specifice, iar pe de altă parte, că acesta este un sistem de reguli de conduită ce formează un aşa numit *corpus* ordonat. A vorbi despre ordinea juridică presupune a arăta că dreptul pozitiv organizează o societate cu ajutorul unui sistem de reguli, *corpus* care armonizează, sancţiunea intervenind doar în ultimă instanţă, respectiv la nevoie, doar dacă, într-o situaţie anume, cineva încalcă ordinea stabilită adică o destabilizează. Sancţionarea juridică este o instituţie de asemenea natură încât prin ea, cu certitudine, acolo unde şi dacă a fost încălcată sau destabilizată ordinea socială ca şi componentă a ordinii juridice, aceasta este restabilită. Doar prin producerea unui astfel de efect, sancţiunea juridică se justifică.

În manualele de Teoria dreptului[1], se afirmă că sancţiunea juridică reprezintă acea componentă sau element structural al normei juridice care enunţă consecinţele sau urmările nefavorabile ce le suportă cel care încalcă dispoziţia (sancţiunea juridică negativă), sau cele favorabile, în vederea susţinerii conduitei prescrise de dispoziţie (sancţiunea juridică pozitivă). Acesta este sensul complex al termenului "sancţiune juridică". Însă, general vorbind, sancţiunea juridică reprezintă reacţia autorităţii normative faţă de destinatarii dispoziţiilor sale, pe care aceştia le nesocotesc. Sancţiunea este în anumite cazuri, o măsură nefavorabilă acestora, iar în alte cazuri, este o măsură stimulatorie.

În situaţiile în care subiectul destinatar nu îndeplineşte ceea ce e obligat să îndeplinească prin dispoziţie juridică, atunci, deoarece este apt să îndeplinească din punct de vedere juridic, adică responsabil, trebuie să suporte toate consecinţele nefavorabile lui pentru neîndeplinire (sensul

[1] N. Popa, *Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 3, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 125; N. Popa., *Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 5, Ed. C. H. Beck, Bucuresti, 2014, p.131 si urm..; Gh. Mihai, *Teoria dreptului*, Ed.Lumina Lex, Bucuresti, 2004, p. 69; L. Dogaru, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca, 2006, p. 229; Gh.Muhai, L. Dogaru, *Norma juridică şi interpretarea ei*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p.93-95; H. Butifol, *Problèmes de base de philosophie du droit,* Paris, 1979, p. 40; M. Bădescu, *Sanctiunea juridică,* în *Teoria, Filosofia dreptului si dreptul românesc,* Bucarest, 2002, p. 180-181.

negativ al termenului). Dacă însă, subiectul destinatar îndeplineşte ceea ce este obligat să îndeplinească atunci, el se realizează pe sine ca subiect de drept în ordinea juridică în care se găseşte, iar consecinţa este ocrotirea propriilor sale drepturi subiective(sensul pozitiv al termenului). Ar rezulta astfel că prin natura sancţiunilor sale, un drept pozitiv îşi arată eficienţa atât în plan spiritual cât şi în cel material. În acest sens invocăm ca exemplu, principiului celerităţii, potrivit căruia o cauză trebuie soluţionată cu promptitudine, cu repeziciune, aproape de producerea faptei ilicite, întrucât stabilirea unei sancţiuni nefavorabile şi administrarea ei imediat sau cât mai aproape de soluţionarea pricinii sunt în măsură să asigure eficienţa dispoziţiilor juridice aflate în vigoare. Celeritatea sau promptitudinea, conferă sancţiunii juridice o reală dimensiune cu adevărat pedagogică. Pe de altă parte, în afara faptelor ilicite imprescriptibile expres prevăzute de lege, a sancţiona cât mai aproape de evenimentul acestora este util atât subiectului săvârşitor cât şi societăţii. Nu putem să nu ne gândim că, de pildă, un proces de *restitutio in integrum* sau de corupţie soluţionat după doisprezece ani de către instanţa de judecată este o tergiversare suspectă în numeroase cazuri, şi sub aspect moral dar şi juridic.

Aplicarea principiului celerităţii este uneori variabilă ori labilă, probabil tocmai datorită exigenţei de exercitare nestânjenită a drepturilor procesuale ale părţilor într-un proces, practicii instanţelor de a se asigura că au luat toate măsurile pentru aflarea adevărului, valorificarea de către părţi a posibilităţilor de a se adresa gradelor superioare de jurisdicţie, caracterul stufos al legislaţiei ori procedurile greoaie şi incoerente.

Sancţiunile juridice sunt elemente definitorii ale dreptului pozitiv numai dacă le înţelegem ca urmări favorabile sau nefavorabile subiectelor cărora li se adresează dispoziţiile din normele juridice care le cuprind; ele aparţin dreptului pozitiv aflat în vigoare care ocroteşte exercitarea nestingherită a titularilor drepturilor subiective.

Pe de altă parte, putem privi sancţiunile juridice şi ca avertismente *ante factum* pentru cei ce sunt tentaţi să încalce dispoziţia normei juridice în vigoare. Astfel de avertismente constituie garantul realizării conduitei-tip stabilite de dispoziţia normei juridice, atât sub raport psihologic cât şi sub aspect material, din partea celor care nu numai că s-ar împotrivi dar ar aduce atingere titularilor de drepturi şi obligaţii. Din punct de vedere psihologic, orice sancţiune juridică are şi rolul de prevenţie, în sensul că poate crea o stare de inhibiţie în conştiinţa celui care plănuieşte o

faptă ilicită.

Cu toate că se vorbeşte de o structură tridimensională a normei juridice - ipoteză, dispoziţie, sancţiune - acest lucru nu înseamnă că orice dispoziţie juridică are în structura sa în mod obligatoriu toate elementele componente, sancţiunea juridică fiind un element structural potenţial al normei de drept, context în care amintim, dispoziţiile din decretele prezidenţiale, dispoziţiile permisive, cele de recomandare ori de stimulare etc. Dreptul îşi are logica sa internă, care face dintr-un comandament juridic o măsură ce se justifică social şi care va fi astfel receptată de conştiinţa majorităţii participanţilor la viaţa socială.

Cu privire la eficienţa sancţiunilor juridice se ivesc o serie de nedumeriri. Ne întrebăm astfel, firesc, cum pot oare sancţiunile negative aplicate după cinci sau zece ani de la descoperirea unei fapte ilicite şi tratarea ei judiciară să repună părţile în situaţia lor anterioară? Pe de altă parte, rolul sau scopul reparatoriu nu poate fi peste tot întemeiat de sistemul sancţionator, cum ar fi de pildă sancţionarea celui care a insultat sau calomniat o persoană, cu daune morale la o sumă exorbitantă plătibilă victimei, întrucât nu asigură că imaginea publică a acesteia a fost pe deplin reparată. Rezultă că eficienţa sancţiunilor juridice negative e un termen şi precar dar şi discutabil în acelaşi sistem de drept pozitiv.

Sancţiunea este cea care scoate în evidenţă relativa diferenţă dintre normele juridice şi preceptele morale. Sancţiunea sau constrângerea, astfel cum e ea, indirectă, difiză şi nesistematizată, însoţeşte deopotrivă şi aplicarea normelor sociale nonjuridice. Astfel, normele sociale, altele decât cele juridice, cum sunt normele morale şi cele religioase nu conţin de plidă, elementul ipoteză, ele fiind datorii ori obligaţii ale individului în orice condiţii sau împrejurări, dar, sunt prevăzute în schimb cu sancţiuni care ne indică, constrângeri sau presiuni. În acest sens, H.I.Hart, evidenţia că „Normele morale şi juridice sunt susţinute de o presiune socială, conformarea cetăţenilor nu este un merit ci constituie o contribuţie minimă şi firească la viaţa socială”. Dealtfel, Giorgio Del Vechio, arată în studiile sale, că atât normele juridice cât şi cele morale sunt perfecte, ambele având sancţiuni proprii sau specifice, la baza dreptului şi a moralei existând ideea de obligaţie, ca şi fundament.

Normele morale încălcate, sancţionează negativ doar prin remuşcarea, mustrarea sau

ruşinarea individului faţă de sine, ceea ce înseamnă că individul moral nu se preocupă decât în faţa instanţei proprii, interioare, fără a ţine cont neapărat de sancţiunea morală exterioară concretizată în reacţia etică din partea comunităţii sau a mediului social. Ar însemna că, sub aspect moral societatea sau comunitatea e doar o sumă de singularităţi; din punct de vedere moral, individul îşi dă măsura, iar sub aspect juridic, i se dă măsura de subiect. Dar, morala individuală nu este ruptă de morala socială, întrucât dacă un individ îşi elaborează o regulă de conduită morală proprie încălcând prin aceasta regula de conduită socială, este imoral, iar comunitatea în care trăieşte îl blamează, desconsideră, îl marginalizează ori îl exclude. Eficienţa sancţiunilor morale interioare ori exterioare, depinde de profilul moral al individului respectiv, care poate resimţi aceste sancţiuni, mai mult sau mai puţin profund.

Regula morală are ca şi specific faptul că se adresează conştiinţei individului, la fel ca şi regula juridică ce se adresează tot conştiinţei acestuia. În dreptul pozitiv, subiectul destinatar este obligat să cunoască regula juridică de conduită, potrivit principiului după care nimeni nu poate invoca eroarea de drept sau necunoaşterea legii (*nemo censetur ignorarem legem).* De asemenea,în dreptul pozitiv, sancţiunea are efecte imediate, iar destinatar al normei de drept poate fi atât un minor cât şi o persoană majoră, ce poate cădea sub cauze care îl exonerează de răspundere juridică, distincţii care nu există în morală.

De asemenea, se mai spune şi că regula de drept are raţiune numai dacă e destinată individului liber să opteze sau să decidă, cu toate că şi regula morală vizează acelaşi individ ce e liber să opteze. Problema este că faptele morale izvorăsc doar dintr-o conştiinţă morală, pe când faptele licite, cele conforme cu dispoziţia legii, pot izvorî din conformism ori din frică; oricâtă presiune morală ar impune comunitatea, dacă individul moral nu asimilează valorile morale el nu va răspunde corespunzător acestor presiuni, sancţiunea autentică la el fiind identificarea între blamul ce şi-l dă şi blamul pe care il dă comunitatea din care face parte. Astfel s-ar deduce că sancţiunea morală se înscrie în scopul normelor morale, respectiv, perfectibilitatea individului.

Normele, cele ce cuprind sancţiuni juridice, vizează evitarea anarhiei şi disfuncţionalităţilor societăţii organizate concrete. Atunci când sancţiunile juridice au o finalitate recuperatorie social pentru sancţionat, asta se întâmplă şi datorită valorilor morale implicate în normele lor. Apreciem însă că, lucrurile nu stau chiar atât de radical în sensul că nu există un model moral

universal şi perfect, atemporal şi aspaţial, ceea ce ar presupune principii morale universale perfecte, atemporale şi aspaţiale, la fel cum nu suntem siguri că doi indivizi aparţinând unor mentaluri colective diferite vor găsi invariabil concepte comunicative convenabile unui dialog eficient sub acest aspect. De asemenea, unele modele practice de drept se fundamentează pe ideea de libertate, altele pe ideea de datorie iar altele pe ideea de onoare, fapt ce ne determină să ne întrebăm dacă oare dreptul întemeiat pe libertate este superior faţă de cel întemeiat pe datorie, şi dacă da, atunci cum argumentăm acest lucru celor ce au altă convingere.

Sancţiunea juridică vizează respectarea ordinii sociale exterioare subiectelor şi repararea ordinii încălcate, chiar şi atunci când măsura ei priveşte şi securitatea individului în privinţa exercitării drepturilor sale subiective. Hugo Grotius, a fost cel ce a susţinut că scopul sancţiunii juridice este unul stabilit, şi constă în îndreptarea vinovatului, satisfacerea victimei, apărarea societăţii. Însă, utilitatea sancţiunii nu are şi eficienţă decât dacă se aplică principiul proporţionalităţii, cum rezultă şi din formularea celebră a lui Cesare Beccaria, în lucrarea sa *Dei delitti e delle pene*, potrivit căruia „Pedepsele care depăşesc necesitatea de a conserva depozitul apărării publice sunt injuste prin natura lor”.

Existenţa sancţiunii juridice în structura normei de drept, e justificată prin însăşi voinţa generală a destinatarilor de a convieţui şi colabora într-un mediu social, normele juridice fiind generale şi date în folosul tuturor. Apreciem că, normele juridice fără posibilitatea de a sancţiona, fie pozitiv fie negativ, ar fi reduse la nişte precepte de conduită lipsite de eficacitate, întrucât neputându-se impune în cazul în care ar fi încălcate, acestea ar dispare prin inaplicare. Drepturile pe care le are o persoană asupra alteia dar şi obligaţiile sale pot fi urmărite deopotrivă, pe calea constrângerii statale exercitată prin intermediul autorităţii judecătoreşti care impune respectarea drepturilor şi îndeplinirea îndatoririlor[2].

Deosebirea între cele două tipuri de sancţiuni, sancţiunea morală şi sancţiunea juridică, nu este chiar aşa de radicală, cum dealtfel nici dispoziţia juridică nu e radical opusă dispoziţiei

[2] N. Ghimpa, *Răspunderea civilă delictuală şi contractuală. Studii de jurisprudenţă*, Ed. Academiei, Bucureşti, 1946, p. 112; M. Bădescu, *Sancţiunea juridică*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2001; Gh. Boboş, Gh.V. Raţiu, *Răspunderea, responsabilitatea şi constrângerea în domeniul dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1996; L. Barac, *Răspunderea şi sancţiunea juridică*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997.; M. Bădescu, *Sancţiunea juridică*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2001.

morale, ori cum nici principiile de drept şi valorile juridice nu sunt izolate de principiile şi valorile morale. De exemplu, caracterul preventiv al dreptului penal, se întemeiază pe înţelegerea, pe asimilarea conţinutului cognitiv al principiilor şi al valorilor angajate în normele juridice penale, nu doar pentru că e utilă integrarea în legalitate ci şi pentru că e bună integrarea în spaţiul moral a ceea ce dispune legiuitorul în materie penală.

Dacă între drept şi morală, ca valori paralele ale aceleiaşi acţiuni şi relaţii vitale, există o coeziune inseparabilă, cele două având multe asemănări dar mai ales multe deosebiri privitoare la sancţiune, o analiză şi un mic comentariu se impune şi cu privire la normele religioase.

Sancţiunile juridice se întemeiază pe forţa statului, pe cea a dreptului şi administraţiei, cele morale au ca fundament moravurile, tradiţia şi spiritul public, în timp ce, sancţiunile religioase se întemeiază pe forţa credinţei, pe cea a religiei, a dogmelor şi a miturilor. Autoritatea comandamentelor sau poruncilor religioase este exterioară individului, instanţa sau forţa ce solicită un comportament anume fiind voinţa divină, care sfidează raţiunea umană, singura libertate a individului fiind aceea de a se supune sau nu acestor comandamente.

În normele religioase creştine există atât sancţiuni negative cât şi sancţiuni pozitive, cum dealtfel există şi în normele juridice, acestea reprezentând factori ai controlului social. Sancţiunile poruncilor religioase, a celor ce au ca subiect, credinciosul, sunt negative atunci când vizează primirea unei veşnicii a remuşcărilor, fie în viaţa pământeană fie în cea veşnică, ori pozitive, prin promisiunea unei răsplate în lumea de apoi. Spre deosebire, recompensele şi pedepsele morale, aparţin în totalitate lumii reale, pământeşti.

Sursa formală a sancţiunilor juridice depinde de autoritatea de la care emană regula de drept în care aceasta este cuprinsă[3], în societăţile etatizate sancţiunea fiind emanaţia unui organ

[3] „Dreptul este voinţa de a eterniza echilibrul de putere prezentă, cu condiţia ca aceasta să ne satisfacă”, scria Fr. Nietzsche (*La Volonté de puissance*, tome II, Gallimard Parution, Paris, 1995), ceea ce ar însemna că sancţiunea e destinată celor care subminează această tentativă de eternizare a echilibrului de putere. Sancţiunea este cuprinsă, în actul de a face dreptate, sens în care, R. Brandt notează „Kant evită în orice caz să vorbească despre „legi drepte” ale legislativului…justiţia poate proceda în mod orb şi poate măsura şi distribui pedeapsa mecanic în funcţie de faptă. Dreptul absoarbe într-o anumită măsură „judecătorul drept”; dreptatea acestuia rezidă deja în instituţie şi nu înseamnă nimic altceva decât jurisdicţia care atribuie fiecăruia posesia şi nici mai mult, nici mai puţin” (în volumul *Filosofia practică a lui Kant*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, p. 240).; Gh. Mihai, *Fundamentele Dreptului,* vol. I,*Ştiinţa dreptului şi ordinea juridică,* ed.2, Ed. C.H.Beck, Bucarest, 2009.

competent al statului, cu atribuţii în normare

Urmărind evoluţia sistemului de sancţiuni juridice din ultimele secole constatăm umanizarea dreptului, apropierea lui de înţelegerea personalităţii umane. În acest sens, în ultima perioadă, sub influenţa antropologiei filosofice, s-au conturat teorii juridice privind prevenirea faptelor ilicite, apoi s-au elaborat numeroase reglementări referitoare la un sistem de relaţii între sancţionarea faptelor ilicite şi prevenirea acestora, toate cu rol în asigurarea unei ordini juridice.

În concluzie, putem aprecia că, sancţiunile sociale, fie ele juridice, morale ori religioase, reprezintă pedeapsa sau răsplata al cărei scop este să realizeze conformitatea conduitelor umane la normele sociale de comportament (juridice, morale, religioase), considerate legitime şi deopotrivă dezirabile într-o societate sau grup social.

Aspect şi dimensiune a ordinii sociale, ordinea juridică este de regulă generală, pluralistă, unificatoare şi modelatoare, atribute din care rezultă funcţiile dreptului în ipostaza sa de drept pozitiv sau drept aflat în vigoare.

BIBLIOGRAPHY:

1. Barac, L., *Răspunderea şi sancţiunea juridică*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997;
2. Bădescu, M., *Sancţiunea juridică*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2001;
3. Bădescu, M., *Teoria, Filosofia dreptului si dreptul românesc,* Bucarest, 2002;
4. Boboş, Gh., Raţiu, Gh., V., *Răspunderea, responsabilitatea şi constrângerea în domeniul dreptului*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 1996;
5. Brandt, R., *Filosofia practică a lui Kant*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000,
6. Butifol, H. *Problèmes de base de philosophie du droit,* Paris, 1979;
7. Dogaru, L., *Teoria generală a dreptului*, Ed. Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj- Napoca, 2006;
8. Mihai, Gh., *Teoria dreptului*, Ed.Lumina Lex, Bucuresti, 2004;
9. Mihai, Gh., *Fundamentele Dreptului*, vol. I,*Ştiinţa dreptului şi ordinea juridică,* ed.2, Ed. C.H.Beck, Bucarest, 2009.

10. Mihai, Gh., Dogaru, L.,*Norma juridică şi interpretarea ei*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015;
11. Popa, N.,*Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 3, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008;
12. Popa.,N., *Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 5, Ed. C. H. Beck, Bucuresti, 2014.;

THE ROLE OF THE RESEARCH COMMERCIALIZATION IN THE UNIVERSITIES IN STIMULATING ECONOMIC GROWTH

George Niculescu

Prof., PhD, "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu

Abstract: The university research commercialization is not very well known in today's literature. Traditionally, the university acts as an education agent that carries the additional mission of conducting research and disseminating knowledge. The universities lack resources and business skills to manage commercial activities. However, the commercialization of university research is an important activity in the research environment. Many universities have adjusted their policy and opened the window to welcome business activities. It must to be exploited the opportunities to change and to achieve a better transition from academic to business. University's resources and organizational characteristics play important roles in influencing research commercialization in the universities. To explore how universities can improve their capabilities in facilitating research commercialization, it is then important to understand what are the critical resources and organizational characteristics, and which are the best conditions for research commercialization. With regard to the type of commercialization, there are formal or informal types. As to key factors that affect the commercialization outcomes, there are different focuses, ranging from individual level to institutional level. This article describes the commercialization of university research which represents potential opportunities to stimulate economy growth.There are multiple ways universities can commercialize their knowledge. The main approach has been in the form of technology licensing The universities can play a significant role in economic development.The academic entrepreneurship is linked to the university's changing role over time and in particular to its increasing mission of commercialization.

Keywords: university, research, resources, commercialization, entrepreneurship.

Introduction

Academic research has become a driving force of economic development. One of the major problems universities have is the lack of business competency. The university education is associated with expertise accumulated over time, and with a mighty force rigorous analysis so that "knowledge generated knowledge" with a high degree of application. The first academic revolution added for academic research a new function, in addition to the teaching. Universities are currently in a "second revolution", incorporating economic and social development as part of their mission. Now, the university integrates entrepreneurial economic development as additional function of teaching and research.

It is accepted that globalization and internationalization amended roles of key agents of social change and economic development in knowledge-based society. Since much of the knowledge are developed within universities, they are seen as having an important role as catalysts for regional economic and social development, through commercialization of research results.

For many universities of U.S. the commercialization of research is an important activity. So, the universities have adjusted their policy and opened the door for a lot of business activities.

The big challenge for universities is how achieve a better transition from academic to business. The commercialization of university knowledge plays in U.S. an important role in supporting economic growth.University's resources and organizational characteristics play important roles in influencing research commercialization in the universities. The commercialization of university knowledge enhances the development of innovation in the universities, provides resources and new business opportunities, facilitates job creation, and promotes the business of communities. Increased involvement of universities in commercial activities is reflected by the number of start-up companies, business incubators or research parks and technology transfer offices. The universities can commercialize their knowledge in the form of technology licensing. So, the university licenses a patented technology to the industry and allows it to commercialize the technology. In exchange, the industry gives the university research funding. So, the commercialization of university research represents a big potential opportunities to stimulate economy growth.

The results of academic research

It is necessary to grant a major importance of university research in science, technology and innovation, respectively, in support of economic growth and improved quality of life. The relationship science - economics - society is a major issue addressed by economic research. Research plays a role as consumer of resources and also the role of creator of resources, strong diversified. The research competes with the other branches of the economy to attract the resources needed to accomplish its purpose and, on the other hand, aims to provide resources just by competing branches. Because the economic results are not obtained directly, the performance net research is not always highlighted.

Now, the university integrates entrepreneurial economic development as additional function of teaching and research. Creating an entrepreneurial culture will encourage creativity and innovation, using intellectual capital, the most important asset of a university. An entrepreneurial university, developes the ability to innovate, recognizes and creates opportunities for teamwork, assumes the risks and responds to challenges.

The results of academic research, on how they are transferred to the external environment can be divided into two categories:

• Communication, education, training, instruction;

• transfer to applications in the economy and society.

The ways of transmitting knowledge through communication and popular education are:

• Conferences;

• Public presentation of posters;

• participation in events of chambers of commerce and industry;

• scientific publications;

• production and dissemination of educational materials: books, questionnaires, kits, software etc.

• internships for students;

• training of students, especially those in senior years;

• public or private research contracts, partnerships and cooperation in research;

• consultancy.

Transferring knowledge to applications in industry and society (health, environment, administration, etc.) knows more embodiments but specifically a contract work which involving the researcher in all stages of the process to obtain the product or end-use service. In the case of university knowledge transfer, there will be conflicts between universities and industries and also conflicts between different units in the university. A separate category but with a particularly successful is the "spin offs"[1].

The final decision how to exploit of research results is from the university researcher, who can choose one or more of the possible variants. There is not a error the communication and commercialization of research outputs simultaneously, but in both cases it is necessary to be consulted an expert in intellectual property to avoid compromising the future result in industrial application.

But it must have in mind that during the start of the research until a patent is several years and the desire for communication of results is very high. Certain government or university policies limitate the option of researchers, but is widely recognized that it is their option and depends on incentive offer.

The following figure (no.1) presents the simplified flow of exploitation process of research results from universities to emphasize certain aspects related to communication and industrial exploitation.

[1] The spin-off is a company founded on technological inventions and other intellectual property rights created by one or more members of a research team from a university. University spin-offs have remarkably strengthened the linkage between universities and industry. The number of technology patents and spin-offs coming out of university research has a significant impact on regional economic and social development.

ARHIPELAG XXI PRESS, TÎRGU MUREŞ, 2015, ISBN: 978-606-8624-21-1

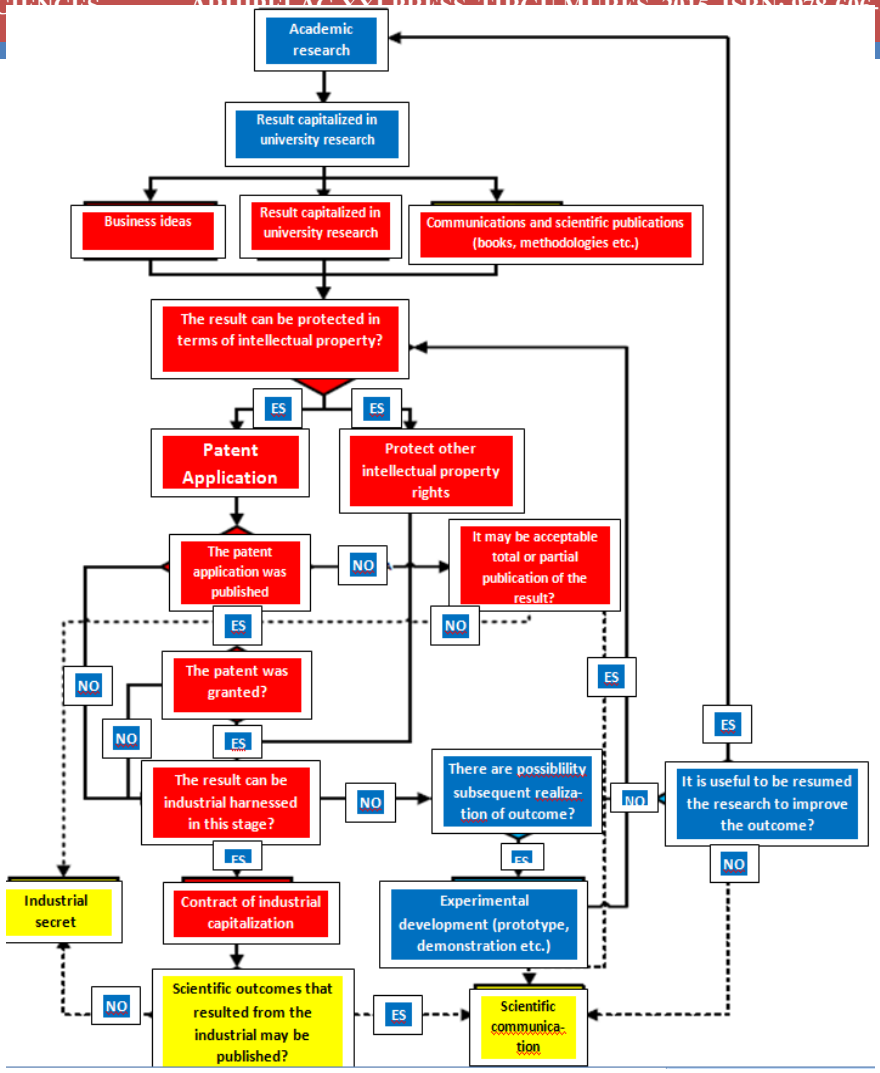

Figure 1 - The simplified flow of exploitation process of research results from universities.

Source: Strenc A.C. Popescu M.,Capitalization of research findings from universities. Intellectual property and business plan, Publisher Univ. "Lucian Blaga" Sibiu 2011

The research spinning-out

The universities choose a new approach, research spinning-out, in which inventors of a technology start a company of their own and share the ownership of the company with interested parties. In this case of spinning-out, inventors either leave their positions in the university to run the company full time or work on academic and business ventures at the same time.

The advantages in this case are the technology is commercialized by the individuals that are most familiar with the invention, and all business activities are tailored to fit with the technology.[2]

The inventors have two possibilities: leave their positions in the university to run the company full time or work on academic and business ventures at the same time.

There are also many downsides:

- the university limits its ability to manage a business;

a researcher can solve technical problems easily, but not have the business skills required to run a company;

- the culture of university is non-commercial organization;

- the university have the mission of conducting research and disseminating knowledge;

- the universities lack resources and business skills to manage commercial activities;

- the researchers could be too occupied by academic activities to contribute their time to the development of a new product or a new business;

- the reward system in the university does not create enough incentives for researchers to engage in commercial activities;

- the researchers in the universities are trained to be professional scientists and not businessmen;

- it is necessary to came someone with business experience from the industry to manage the company;

- the universities and companies do have different goals. Therefore, direct use of the company's research commercialization process as the ideal value stream is not feasible.

[2]Yu, Zhou, *Investigation of Research Commercialization at a University: A Case Study*, http://vtechworks.lib.vt.edu/handle/10919/52037?show=full, date.accessioned 2015 -11-20T15:26.

- in this case of spinning-out are conflicts between the research and the university, because when a researcher devotes a large proportion of his time to the business, he will be not capable of fulfilling his or her academic responsibilities.

It is necessary to note a new barrier: the conflict between the academic entrepreneur and the manager of a start-up company.

The categories of resources necessary for the commercialization of university research

There are four categories of resources necessary for the commercialization of university research[3]. One of the four types of resources is technological resource, which refers to the technical aspects of the research. The second category, human resource, includes the personnel involved in the commercialization activities. the knowledge. A third category is social resource which relates to the two main relationships an organization needs to keep with its external environment. One is networking with the industries and the other is connection with financial contacts. The last category, financial resource, refers to all types of funding needed to commercialize the knowledge.

The different commercialization processes require different types of resources. also, the importance of resources varies at different stages. An organization's capability of fully integrating needed resources into its business development plan plays an important role in determining the organization's commercialization outcomes[4].

The capabilities of universities to identify and analyze new business opportunities and to transform these new ideas into commercial products are important.

Universities need not only the resources but also developed internal procedures to support their knowledge transfer process. The need to better understand a university's capabilities of managing its resources and activities in commercialization calls for detailed analysis of the university knowledge transfer process.

[3] Ph. Mustar, et al. *Conceptualising the heterogeneity of research-based spin-offs: A multi-dimensional taxonomy. Research Policy, 35*(2), 2006

[4] Andy, Lockett, at al. *Resources, capabilities, risk capital and the creation of university spin-out companies. Research Policy, 34*(7),, 2005, pp. 1043-1057

Therefore, to ensure that a university's commercialization efforts are successful, universities should pay attention not only to bring in resources to develop business essentials in the academic field, but also to enhance the capability of managing the commercialization activities.

Conclusions

Universities are currently in a "second revolution", incorporating economic and social development as part of their mission.

The inventor is the best candidate to promote a new product to the market. Inventors should actively interact with the industry at early stages.

The greatest motivation to commercialize an invention comes from personal pursuits.

When evaluating an invention for commercialization, more emphasis can be given to its market value and market readiness.

The involvement of people from business functions is very important for a product development project.

The most important resources to facilitate a new product are the customer input and feedback.

BIBLIOGRAPHY:

1. Chen, J. C., Li, Y., & Shady, B. D., From value stream mapping toward a lean/sigma continuous improvement process: an industrial case study. *International Journal of Production Research*, *48*(4), 1069-1086 ,2010
2. Lockett, Andy, & Wright, Mike, Resources, capabilities, risk capital and the creation of university spin-out companies. *Research Policy*, *34*(7), 2005
3. Markman, Gideon D., Siegel, Donald S., & Wright, Mike. Research and Technology Commercialization. *Journal of Management Studies, 45*(8), 2008
4. Mustar, Ph et al. *Conceptualising the heterogeneity of research-based spin-offs: A multi-dimensional taxonomy*. *Research Policy, 35*(2), 2006

5. Radeka, Katherine, The mastery of innovation; a field guide to lean product development. *Reference and Research Book News, 27*(6), 2012
6. Robert G, Cooper, Managing Technology Development Projects. *IEEE Enginnering Management Review, 35*(1), 2007
7. Sher, P. J., Shih, H. Y., & Kuo, B. L. A firm perspective on commercializing university technology. *Innovation-Management Policy & Practice, 13*(2), 2011
8. Singh, B., Garg, S. K., & Sharma, S. K. Value stream mapping: literature review and implications for Indian industry. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology, 53*(5-8), 2011
9. Strenc A.C. Popescu M.,Capitalization of research findings from universities. Intellectual property and business plan, Publisher Univ. "Lucian Blaga" Sibiu 2011
10. Wennberg, Karl, Wiklund, Johan, & Wright, Mike, The effectiveness of university knowledge spillovers: Performance differences between university spinoffs and corporate spinoffs. *Research Policy, 40*(8), 2011
11. Yin, Robert K. *Case Study Research:Design and Methods.* (4th ed.). Los Angeles, CA: Sage Publications, 2009).
12. Zhou, Yu *Investigation of Research Commercialization at a University: A Case Study*, http://vtechworks.lib.vt.edu/handle/10919/52037?show=full, date.accessioned 2015 -11-20T15:26.

THE IMPACT OF FISCAL EDUCATION ON TAXPAYERS'BEHAVIOR

Carmen Comaniciu

Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract:The structure ofthe tax system, the level oftax burden, the organization andfunctioning of thetax administration, as well as the use of thepublic financial resources are the main factorswhich canmodify the behavior oftaxpayers.Isfully understoodthe purpose androle of taxation? Why do peoplehave to pay taxes? Howtaxescandevelopthe personalityof each citizen?We consider thatan appropriate responseto these questionscan be providedtaking into accountthe level offiscal education, whereasinsufficiency offiscal educationoftendestroythe partnershipbetween the state andthe taxpayer,causingdamagesboth parties.Based on theseconsiderations, through thisarticlewe willsurpriseon the one handthe principles, best practices and responsibilitiesforensuring an adequate leveloffiscal educationandsecondly,we willidentifythe changes intaxpayers'behavioraccording to their leveloffiscaleducation.

Keywords: fiscal education, taxpayers'behavior, voluntary compliance, fiscal responsibility, fiscalimprovement

1. Introduction

Fiscal education relatesto the knowledge andunderstanding of the importanceof taxationinthe life of everyindividual, in economic and social lifeof any nation, providinganswerto the questionHowtaxescontributestoprogress and development? In this regard, specialized literatureprovidesmultipleresearch studiesthat highlightthe role oftaxation, which identify: the linkbetweentaxation andwelfare (Bibi, Duclos and Araar, 2014);the impact of taxationon equitable economic development(Tanzi, 2014); the redistribution of income andwealththrough taxes (Bird and Zolt, 2014); the impact of taxationon direct investment (Owens, 2005); the relationship betweentaxation andsocial benefits (Koettl and Weber, 2014).

The behavior oftaxpayerstowardstaxesis very different. Sometimesmoving fromintentionto pay taxesattax avoidanceis fastwithout beingtaken into account the economic

and social impact (Brizi, Giacomantonio, Schumpe and Mannetti, 2015).In thiscontext, we believe that an inadequate fiscal educationalong with ahightax burden, the distrustin thefiscal institutions, the lack of transparencyand the wastein theuse ofpublic financial resources, significantly contribute to the change of taxpayers' behavior.

So, through theissues highlighted in thisarticle we will identifythe principles,practicesand responsibilities that must beconsideredto achieve anappropriate level offiscaleducation. Theoretical and pragmatic aspectspresentedwill make referenceboth at thenational dimension(the case ofRomania), as well as the international dimension.

2. Thefiscaleducation principles

So, how financial educationis essentialfor any individualin finding theresources necessary to achievethe objectivesfor balancingits own budget (OECD, 2006), we believethatalsofiscaleducationmust becomeessential, on the basis ofdirect and indirectrepercussionsof taxesoneveryone.

In terms oftaxation, the partnership between the stateand citizensis identifiedthrough therelationshipbetween taxpayers andtax administration.Asshown inFig. no.1, efficiency, effectiveness, respect and clarity arethe keywordsthat must befound inthe activity of anytax administration, so thattaxationshould notbe considered adestabilizing factor, andtaxpayerspositivelyparticipatein all activitiesinvolvingfiscal issues (RNAFA, 2010).

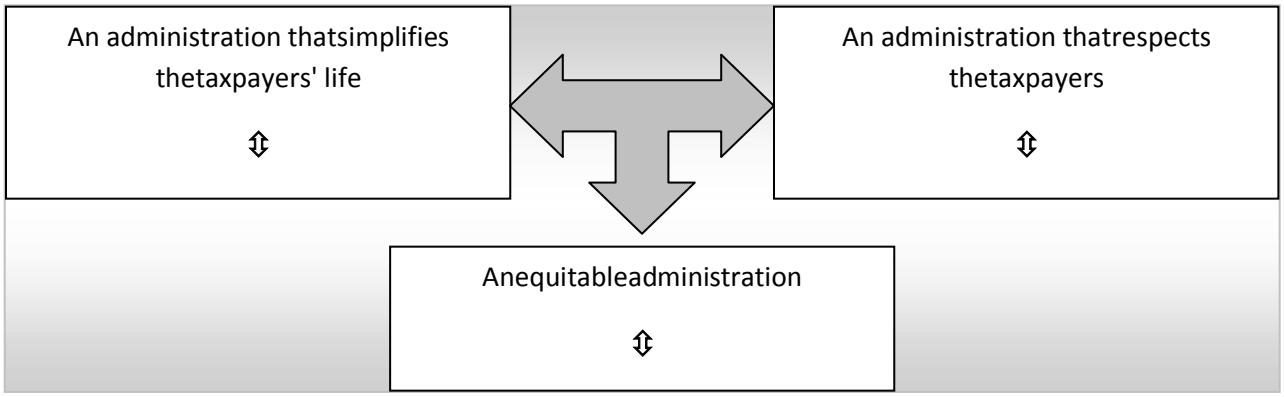

Fig. no.1 Tax administration goals

(Source: RNAFA (2010), Charter oftaxpayer)

Starting from theOECDrecommendationsforfinancial education (OECD, 2005) and takinginto account the particularitiesoftaxation andtax administrationobjectives, we believe thatcan be identifiedthe following principles offiscaleducation:

(a) Fiscaleducationshould not belimited only toproviding informationabout the manner of establishingtaxes,but rather itmust developthe confidencein the fiscal system, in thetaxesroleaseconomic and financial leverage.

(b) Fiscaleducationmust be basedonthe existence of programspromotedand periodically implemented, that focusesonkey issues ofthe nationalfiscalframework, on theimpact of taxes onevery citizen.

(c) Fiscal education must allow of taxpayersthe understanding offiscaland budgetary policy measures, so that they canperceivethe impact of taxationon economic growth.

(d) The fiscaleducationprogramsshould be designedso that the accessibilityshould not be difficult, andthe language usedto provideа full understanding ofthe information provided,regardless of thecomplexity of the issue.

(e) The institutionsfromthe field of taxationshould raise awareness ofcitizensregarding theneed to increasethe level of fiscal education, in order to avoidnegative deviationsfromthelaw.

(f) Fiscaleducationshould startin the early yearsof school, be adapted toperceived levelsof participantsandbe consistently provided.

(g) Fiscal educationmust makea cleardistinctionbetween the provision ofinformationfromareas of taxation andfiscal consulting, so its impactto be visiblein the behavior oftaxpayers.

(h) Institutionsfromthe field of taxationmust be permanently concerned withincreasing the levelof fiscal educationamong staff, so that to increasethe confidence infiscalinstitutionsandto have arealpartnershipbetween the taxpayerandthe fiscalinstitution.

(i) Based onwell-defined criteria, should bean official recognition if the fiscaleducationprograms, that shouldbe promotedand whoseresults should beperiodically disseminated.

(j) Fiscal educationmust be basedon thetaxationrelationshipwith other sciencesand disciplines(such as finance, marketing, management, logic, ethics, sociology, and more) so that the methods, techniques and proceduresshould beeasily adaptedand implemented.

(k) Fiscal education must take account ofthe local, national and international taxation framework, so that thepositive effectshould beperceivedregardless of the contextin which the taxpayercarries on business.

Without claimingan exhaustive approach, we believe that compliance with these principlesoffiscaleducationin Romaniawill increasethe levelof voluntary compliance, will lead to lowertax evasion andunderground economy.

3.Practicesfor increasedthe voluntary tax compliance

According tothe legal provisions,the four majorobligations of ataxpayerarecalculation, registration, declaration andpayment of taxes. For allthese obligations, the tax legislationspecifiesproceduresand in case ofdeviations areestablishedpenalties.Even ifthe application of sanctionsentailadditional amountsfrom the public budget, we believe thatthe actions taken toincreasethe voluntary tax complianceandcombating tax evasionshould not targetonly to control aspectand the sanctionsimposed fordeviations, but ratherbe identifiedthose actionsbywhich the taxpayerunderstand the importance oftaxes.

InRomania, during 2006-2014, as showninFig. no.2,was recordedan increase in thelevelof voluntary compliance(RNAFA, 2015a), both at thedeclaring(an increase by9.6percentage points), and alsofor payment(an increase by11.6percentage points).

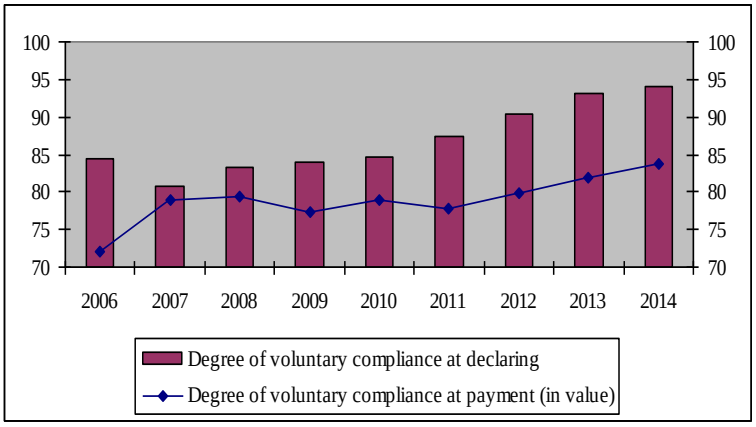

Figno. 2 Degreeof voluntary complianceinRomania

(Source: author processingbased on data fromactivity reports of RNAFA)

Although in generalwe seea breakthrough forthisindicator, thedegreeof voluntary complianceat payment is relativelylow.

Inorder to increasethe voluntary tax complianceis notedthe actions takenby the Romanian National Agencyfor Fiscal Administrationin 2014, namely: the presence ofantifraudinspectorsin certain areas;monitoring of theactivities presentingahigh fiscal risk; implementation of thestrategy fortax complianceon the basis ofrisk management;performingcampaigns fornotification concerning the income derived byindividualsabroadinthe past 2 years; checking the manner of declaration and payment for individualswho derive incomeabroad; the introductionin thelist of performance indicatorsof the indicatorsconcerning the degreeof voluntary compliancefrom VATfornon-resident taxpayersregistered forVATand the degreeof voluntary compliancepayment fordiplomaticmissionsand representations (RNAFA, 2015b).

Along with these measures, Romaniamust takeinto accountinternational trendsconcerning the automatic exchangeofinformation oninternationalpersonal incomeandthe useof modern methodsto encouragevoluntarytax compliance. Currently,Romaniadoes not haveaspecial regimeof voluntary complianceas it isencounteredin many states,in order tohighlightmeasures such as: reducingpenaltiesdepending on the circumstances; providing temporalfacilities followed by gradual increaseof the penalties; possibility of usingretroactive declaring; minimization ofpenalrisk (Oprescu, 2015).

To increase the level of fiscal education, alongsidethe measures takendirectly by the fiscal institutionsare foundactionscarried out bythe educational environment, by the firmsof professional services, by the nonprofitorganizations, as well asdeveloping partnerships between thetax administration andservices beneficiariesofferedby it.

At international level, is distinguishedmore oftenthe involvement of university environmentwith support fromnonprofitfoundationsin the teaching ofyoungpupilsof somecoursesconcerningfiscal responsibilityforthe knowledge and understandingthe construction ofpublic budget, the tax practices, the policies and national priorities, thecurrent and futurefiscal challenges, the budget deficitand its impact onthe whole nation (Columbia University, 2010).

Fromthis perspective, inRomaniait is noted:national conferences on taxation, organizedby the University ofBucharestfor students fromthe law faculties, whereare discussedin detailissuesof fiscal law,as well asnovelty itemsconcerningthe offensesinthe field of taxation (University of Bucharest, 2015); the conference organized byARSITAssociationand the Academyof Economic Studies from Bucharest, with the theme "Taxation assuperjob!", addressed to thestudents of economics, wherein addition tolectures has been launcheda competitionconcerning ideas for fiscal reform (ARSIT, 2015).

Based onthe principle that fiscaleducationshould begininearliest school years,in many countriesin thehigh schoolcurriculawere introducednotionsofgeneralfiscal policy,respectivelydefining elements of thebudget revenues,thebudget expenditures, public debtandthe budget deficit (Smirnova, 2014). In this framework, to improve the levelof financial educationinthe pre- university nationalschool, Ministry of Education andResearchandthe Financial Supervisory AuthorityfromRomaniasigneda cooperation protocolwhich aims atachieving amedium-termand long term institutional partnership,withaction focusing onpresentations,educational seminarsand training activitiesin the financial area (MERR, 2015).

Throughannual conferences, the professional services firmsby means oftopspecialistsin the field oftax advice,bring todebatethe impact oflegislativechangesinthe field of taxationand performsinteractiveseminarson the evolution offiscalpractice, so that errorsin fiscal mattersto be asrarely met (Ernst & Young Romania, 2015).

InMay 2015, theEuropean Commission has sent to Romania some budgetary and fiscalrecommendations, for the purpose ofpublic finance sustainabilityand maintainingin

theagreed limitsoffiscal and budgetarydiscipline, namely: maintainingthe structuraldeficitto a maximum of1.25% of GDP; application ofan appropriate strategyfortax compliance; strengthening ofcontrolsystemsto combat tax evasionand undeclared work;strengthening oflabormarket measures;improving the supply andquality of education services; the continuation ofhealth reform;reformingcorporate governanceof state enterprises (Anghel, 2015).

In thiscontextandon the basis ofEuropean and internationalbest practices, European Commission representation inRomaniahas organized apublic debatebetween public authorities,business people andcivil societyin order to identifyeffective waysforimprovingtax complianceinRomania (European Commission, 2015).

Through the aspectsdescribed aboveis observedRomania'spreoccupationforawareness of the roleand placeof taxationat economic andsocial level.The success of theseactionswill be visibleprovided thatwe shall witnessalsoatan increase inconfidencein thetax administration, to the existence of a realpartnershipbetween the stateand taxpayers.

4. Conclusions

No matter howmany programs andprojectsthat support fiscal educationare made, increasetax compliancecan beadequatelyensuredonly bythe existence of arationalfiscal systemwhichfully respect theprinciplesof taxation (Hora, 2004) anda way offiscal administrationbased onefficiency, effectivenessand transparency (Tehou and Sharaf, 2015).

Although, in the Romanian National Tax AdministrationAgency's strategyfor the period2013-2017are outlinedvision, mission, values, strategic goals(firmly combating tax evasion, improve voluntary compliance, increase collection efficiency) and the institution commitments(RNAFA, 2013a), and,in the strategy regarding theservices provided to taxpayerisrecognizedimprovingvoluntary complianceasthe best, easy and efficientwayfor collectingof budget revenues (RNAFA, 2013b), does not existamajortrustofthe Romaniantaxpayerin the fiscal institutions. This aspectis supportedbythe lastsurvey conducted byINSCOP ResearchinApril May 2015concerning the trust in public institutions, in which RNAFAisenjoys the trust ofonly37.9% of the Romanian citizens (INSCOP Research, 2015).

Currently,Romaniais faced with avery high level oftax evasion andtheunderground economy.According torecent data,in the year2013,tax evasion inRomania has represented16.23% of GDP (Romanian Fiscal Council, 2014) andthe underground economyhas represented28.4% of

GDP (ATKearney, V.I.S.A., Schneider, 2013). These valueshave determinedample actionsby the fiscal institutionstoprevent and combat, butabuses andthe excessive zeal from fiscal inspectorshad the effect ofburdeningbusiness environmentandchangingtheir behaviortowardstaxes. Also,business cycle fluctuationsand imbalancesaccumulatedin the economy area consequence of thestrongpro-cyclicalfiscal policypracticed byRomaniainthe last 10 years, which annulledthe actionofautomaticstabilizerscyclical deficit (Romanian Fiscal Council, 2015).

In thiscontext,without claimingan exhaustive approach, we believe that we will see animprovement in the levelof fiscaleducationin Romania, onlyto the extent thatthe tax administrationwill be concerned with: diversification ofcommunication channelswith taxpayersand ensureappropriateprofessional assistance;making available to thetaxpayersof tax information in a timely manner;monitoring thelevel of satisfactionfor servicesofferedand takinginto account the viewsof taxpayers; strengthening thetreatmentof taxpayersin afair andnon-discriminatoryway;supporting thebusiness development; creating anconsultative decision-makingmechanismforthe tax administration activity; implementation of quality standardsforservices provided totaxpayers; preventing and combating corruptionin the tax area; increasing theintegrityoffiscal inspectors;improvinginternational cooperationto combattax evasion.

BIBLIOGRAPHY:

1. *Anghel, I. (2015). Recomandările Comisiei Europene pentru România (European Commission recommendationforRomania), available online at http://www.zf.ro/banci-si-asigurari/recomandarile-comisiei-europene-pentru-romania-14308260*
2. ARSIT (2015*). Asociația pentru reformarea Sistemului de Impozite și Taxe, Conferința cu tema "Fiscalitatea ca superjob!" (Association ofReform the TaxationSystem,Conference on "Taxationassuperjob!")*, available online at http://www.arsit.org.ro/fiscalitatea-ca-superjob.html
3. ATKearney, V.I.S.A., Schneider, F. (2013). *The Shadow Economy in Europe, 2013*, available online at www.atkearney.com

4. Bibi, S., Duclos, J.Y., Araar, A. (2014). *Mobility, taxation and welfare*.Social Choice and Welfare, 42(3), pp. 503-527.

5. Bird, R.M., Zolt, E.M. (2014). *Redistribution via Taxation: The Limited Role of the Personal Income Tax in Developing Countries*. Annals of Economics and Finance, 15(2), pp. 625-683.
6. Brizi, A., Giacomantonio, M., Schumpe, B.M., Mannetti, L. (2015). *Intention to pay taxes or to avoid them: The impact of social value orientation*. Journal of Economic Psychology, 50, pp. 22-

7. Ernst & Young Romania (2015). *A 9-a conferință anuală de fiscalitate(9thAnnual TaxConference)*, available online at http://www.eyromania.ro
8. European Commission (2015). *Către o cultură a conformării fiscale în România bazată pe bune practici europene (Towardsa culture oftax complianceinRomaniabased onEuropean best practices)*, available online at http://ec.europa.eu/romania/news/agenda/
9. Hora, B. (2004). *Principles of Taxation*. Issues in Accounting Education, Vol. 19(1), pp. 150.
10. INSCOP Research (2015). *INSCOPBarometer- The truth aboutRomania, April-May2015*, available online at http://www.inscop.ro/mai-2015-increderea-in-institutii/
11. Koettl, J., Weber, M. (2014). *Does Formal Work Pay? The role of labor taxation and social benefit design in the New Member States*. Social Insurance, Informality, and Labor Markets: How to Protect Workers While Creating Good Jobs, pp. 147.

12. MERR (2015). *Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice din România. Comunicate de presă. Protocol de colaborare între Ministerul Educaţiei şi Cercetării Ştiinţifice şi Autoritatea de Supraveghere Financiară (Ministry of Education andResearch inRomania. Press releases.Cooperation Protocol betweenthe Ministry of EducationandResearchandthe Financial Supervisory Authority)*, available online at http://www.edu.ro/index.php/articles/23586
13. OECD (2005). *Recommendation on Principles and Good Practices for Financial Education and Awareness*, available online at http://www.oecd.org/finance/financial-education/35108560.pdf

14. OECD (2006). *The Importance of Financial Education*, available online at
15. http://www.oecd.org/finance/financial-education/37087833.pdf
16. Oprescu, D. (2015). *Schimbul automat de informații si conformarea fiscală voluntară – când se va alinia și România la tendințele internaționale ?(Automatic information exchange andvoluntarytax compliance-whenRomaniawill alignto the internationaltrends?)*,available online at http://www.kpmg.com/ro/ro/articole-publicatii/perspective/pagini/schimb-automat-informatii-conformarea-fiscala-voluntara.aspx
17. Owens, J. (2005). *Competition for FDI and the Role of Taxation*. Tax Systems and Tax Reforms in New EU Member States, pp. 85.
18. RNAFA (2010). *Romanian National Agency for Fiscal Administration, Charter oftaxpayers*, available online at https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/asistenta_contribuabili/
19. RNAFA (2013a). *Romanian National Agency for Fiscal Administration, Medium-termStrategy2013-2017*, available online at https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/
20. RNAFA (2013b). *Romanian National Agency for Fiscal Administration, Strategy forservices provided to taxpayers, 2013-2017*, available online at https://www.anaf.ro/anaf/internet/
21. RNAFA (2015a). *RomanianNational Agency forFiscal Administration, Activity reports*, available online at https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/informatii_publice/
22. RNAFA (2015b), *RomanianNational Agency forFiscal Administration, Performance Report2014*, available online at https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/informatii_publice/
23. Romanian Fiscal Council(2014). *Annual Report2013*, available online athttp://www.consiliulfiscal.ro/
24. Romanian Fiscal Council (2015). *Annual Report 2015*, available online at http://www.consiliulfiscal.ro/

25. Smirnova, N. (2014). *Teaching Fiscal Policy in a High School Government Class*, available online at https://www.aier.org/research/teaching-fiscal-policy-high-school-government-class
26. Tanzi, V. (2014). *Taxation and Equitable Economic Development: A Historical Note*. Hacia una nueva Reforma Tributaria, pp. 1-16.
27. Tehou, Y., Sharaf, M. (2015). *Fiscal Transparency, Measurement and Determinants: Evidence from 27 Developing Countries*. University of Alberta, Working Paper No. 2015-02, available online at http://www.ualberta.ca
28. University of Bucharest (2015). *ELSA București: cea de-a IV-a ediție a Conferinței Naționale pe Fiscalitate (ELSABucharest:thefourth editionof the National ConferenceonTaxation)*, available online at http://www.drept.unibuc.ro/ELSA-Bucuresti-cea-de-a-IV-a-editie-a-Conferintei-Nationale-pe-Fiscalitate-s491-ant455-ro.htm

AVOIDING MISTAKES IN COMMUNICATION BY CHANGE MANAGEMENT

Elena Doval

Prof., PhD and Oriana Negulescu, Assist., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract:The continuing communication is part of the management's skills and, nevertheless, it represents one of the organization's tools for gaining success. The lack or poor communication in the organization at different levels and/or outside the organization might and usually is leading to the failure of the strategic and current objectives achievement. This paper is aiming to underline some of the mistakes that managers are performing in the communication with the employees and other stakeholders, their consequences for the organization and finally to propose some actions to avoid these mistakes by using the change management process.

Keywords:communication management, stakeholders, management mistakes, changes in communication, MSC Matrix

1. Introduction

In business communication, the message is conveyed through various channels of communication including the internet, print (publications), radio, television, internet, outdoor, and word of mouth (2009, www.notesdesk.com).

The message is addressed to internal stakeholders (employees, leaders, supervisors, middle managers, the labour union) and also to the external stakeholders (shareholders, investors, suppliers, customers, local community, authorities and others).

The communication helps at least, but not the last:

- To exchange information, options and ideas;
- To communicate tasks and to coach people to understand and execute them;
- To get employee's satisfaction by providing feedback to their contributions;

- To agree with suppliers and customers;
- To advertise the products and services for more selling.

Along the time, we observed that in many organizations, especially the small and medium ones, not particularly in the corporations, the communication is not seen as a management instrument to enhance the organization's performance.

The managers are usually focused on communicating the tasks and do not launch or permit a dialogue or expects for the feedback from their employees.

This paper is aiming to underline some of the mistakes the managers are performing and the consequences of these mistakes for the organization and its people. By using the change management process, these mistakes might be avoided.

2. Communication and change management

Even if the communication is part of the organization's life, usually the managers don't pay enough attention to the way this process is well handled. "The theory and practice of corporate communication are usually driven by other disciplinary concerns than the field of organizational communication. However, its particular mind-set focusing on wholeness and consistency in corporate messages increasingly influence the domain of contemporary organizational communication as well" (Christensen & Cornelissen, 2010).

After sending the message and receiving a response, it is time to offer feedback to complete the communication process. Interestingly, feedback has two parts—giving and receiving (Ropella, 2013).

It is also observed that in many corporations and large-scale enterprises that the organization's strategic vision and the mission are well advertised, even in the workplaces, but in a few cases the employees are asked for their opinions about the subject. "Research on organizational mission and vision has primarily centred on the leader's role in developing and implementing these while neglecting employee worldviews on mission and vision" (Kopaneva & Sias, 2015).

Nevertheless, these types of organizations have capabilities to communicate the responsibilities to meet all strategic objectives and current actions.

Seeger & Ulmer (2003) underlined three types of responsibilities:

(a) Communicating appropriate values to create a moral climate;

(b) Maintaining adequate communication to be informed of organizational operations, and

(c) Maintaining openness to signs of problems.

Schultz & Kitchen (2000) showed that in the modern organization the communication is in interaction with the market and it passed through three phases: a market governed by the producer, a market governed by the client/consumer/beneficiary and the global market. In a global market, the communication is integrated, i.e. the strategic resources allocation necessary to assure a communication system that approaches the organization to the buyer. The authors underline that the change factors are: the digitalization, the information technology, the communication system and the intellectual property (the brand).

The communication with the clients and beneficiaries has a better impact on the sales by using the branding strategy. It involves the communication as a component of the brand having in view the ethical aspects (Lair et al., 2005).

The message in branding process and advertising no branding products may have both negative and positive effect on the audience. The communication that ignores the feelings of the audience or the use of not respectful message is called negative communication. In some organizations, the managers are communicating tasks or feedback at the workplace without care on the employees' feelings (Cowan, 2012).

The new forms of the organizational communication are information, influence, advertising, public relations, lobbying, promotional sales, personalized sales, multilevel marketing, cyber market and online marketing. The electronic revolution has developed a cyber market that enhances the buyer's power. Accordingly, the organizations have to adapt their messages and to adopt strategies of communication that understand the buyers' voices and meet

their expectations. However, the organization's management needs to use decision-making model (Negulescu, 2014) that is implying all employees.

The employees' trust in the change process is related to an effective communication about the change itself, the motifs and the consequences of the change and the ways the change is going to be done, the resources allocated for the change and the responsible for the process. "One way to improve trust in management during large-scale organization changes is with effective communications" (Tucker et al., 2013). The author looked in his study at "three types of social accounts (causal, ideological, and referential accounts) to see which are effective at improving trust during major organizational changes. The findings of this study indicate the benefits of highlighting long-term motives for large-scale organizational change".

An effective communication might involve the people in the change process or, at least, make them support the process and it's contributing to the resistance decreasing. In this way, the managers may control the resistance to change (Mumby, 2005; Fleming & Spicer, 2008; Stephens, 2012; Caroll & Nicholson, 2014).

Kotter (2011) is advising about five key elements that a manager has to have in mind when communicating a change:

1. Keep your messages simple and jargon-free
2. Use metaphors and analogies to paint a vivid picture for employees
3. Repeat, repeat, repeat – ideas only sink in after they're heard many times
4. Explain seeming inconsistencies – if you don't, it undermines credibility
5. Allow for constant feedback

3. Mistakes in communication management

Even the communication importance is well known, managers from different organizations, mostly the small and medium ones, are ignoring the open, careful and adapted messages used in the relations with the organization's stakeholders.

"Different stakeholders have different interests, attitudes, and priorities. Effective communication ensures that they receive information that is relevant to their needs and builds positive attitudes to your company or project" (Linton, 2015).

The managers do and repeat some mistakes in the communication with the organization's stakeholders that have negative consequences on the organization success and future.

In the followings, the main mistakes done by the managers are briefly analyzed from five stakeholders' point of view.

1. *Managers communication with the employees*

- the tasks are distributed in written form and no explanation and details are given;
- the same task is distributed to more than one person and nobody is informed;
- the tasks are distributed to a group and no leader is put in charge;
- lack of coaching the group to explain how to solve the tasks;
- lack of asking the group members' opinions;
- lack of listening to the group members' opinions;
- never used the group members' asked opinions;
- lack of feedback to the tasks performed;

These mistakes have consequences on:

a) Employees

- Failure in the tasks realization quality;
- Frustration;
- Disappointment and demoralization;
- Self-esteem and confidence destroyed;
- Time and efforts lost.

b) Manager

- Time lost for corrections;
- Delay in solving the problems.

c) Organization:

- Decreasing profit;
- Ineffective activity;
- Clients' dissatisfaction.

.2. Communication with the suppliers

- Poor or lack dialogue regarding the role of the products supplied in the overall activity;
- Poor or lack of information on details about the quality expectations;
- Poor or lack of negotiation regarding the prices;

The consequences of these mistakes are:

- Delay in supply;
- Quality problems.

3. Communication with the buyers

- Aggressive or improper advertising;
- Poor or lack of dialogue with the buyers or dealers;
- Lack of using the clients' feedback (positive or negative opinions);
- Lack of listening complaints and solving dissatisfactions.

These mistakes are leading to:

- Market share loss;
- Sales volume loss;
- Lost profit.
- Buyers' confidence and loyalty loss.

4. Communication with the shareholders

- Brief reports hiding the negative aspects;
- Lack of information about the progress and the organization's development.

These mistakes are leading to:

- Organization's disinvestment;
- Critical financial cash flow;
- Profit loss.

5. *Communication with the community*

- Lack or poor transparency regarding the public information;
- Lack of listening to the community problems;
- Lack of dialogue and implication in the community problems' solving.

These mistakes lead to:

- The community trust in the organization loss;
- Difficulties in hiring new employees;
- Difficulties to contracting outdoor services;
- Market share loss.

4. Change process regarding communication

The management mistakes presented briefly above might be avoided by a shift in the communication attitude (fig. 1).

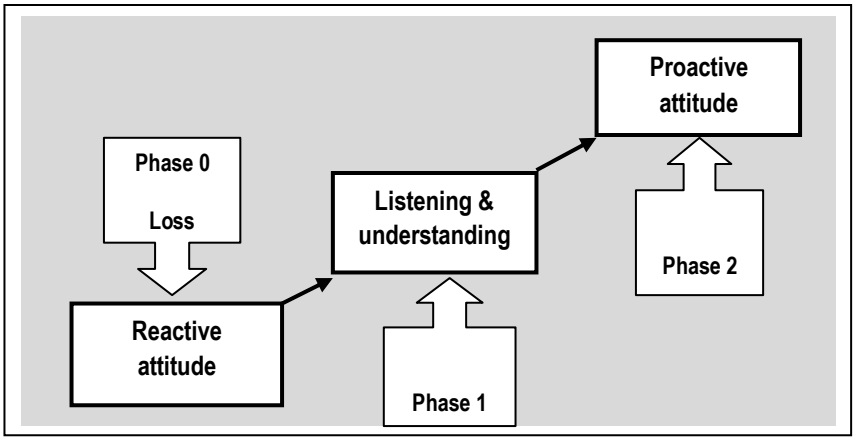

Fig. 1 Changes in the communication management attitude

Phase 0: Reactive attitude is characterized by a passive and closed attitude (lack of listening and understanding, lack of an open attitude to dialogue, ethical sideslips, etc.) that are making the mistakes in communication with the effect of loss of market, turnover, profit and in addition, the conflicts may arise.

Phase 1: Listening and understanding attitude characterized by the management openness and care on some communication components, which are bringing progress to the organization (some freedom of the dialogue, quality of work, and some satisfaction).

Phase 2: Proactive attitude characterized by an effective integration of all positive aspects of the communication with implications on actions. The benefits of a proactive attitude in communication as stakeholders' motivation and satisfaction lead to the organization's success (increased market shares, increased turnover and profit, increased satisfaction of the employees, suppliers, customers, investors and the community, increased trust and a good image of the organization).

Between the attitudes, the management understands to communicate with the organization's stakeholders and the organization results the relations shown in the Management-Stakeholders Communication Matrix (fig. 1) may be establishing.

Communication management / Stakeholders communication	Reactive attitude	Listening & understanding	Proactive attitude
Reactive attitude	Loss (market, turnover, profit)	Selective loss	Selective progress
Listening & understanding	Little progress	Selective progress	Progress
Proactive attitude	Selective progress	Selective success	Success

Fig. 1 Management-Stakeholders Communication (MSC) Matrix

As could be seen in the MSC Matrix presented above, the change in communication between the management and the stakeholders, from a reactive attitude in communication to listening and

understanding attitude in communication, and, finally, to a proactive attitude in communication might conduct to progress and success.

As Linton (2015) is underlining, to communicate regularly with stakeholders and creating a positive understanding can help the organization's management to build effective long-term relationships with key groups:

- A strong relationship brings a range of benefits.
- Communicating with customers can put the organization in a strong position when customers are making purchasing decisions.
- Supplier communications can help the management to build a supply chain that is aligned with your needs.
- Shareholder communications can give the organization easier access to funds.

However, the changed attitude in communication with employees towards openness in dialogue, negotiation, the use of feedback, ethical conversation and the management control and self-control on the sense of the communication are leading to the building of a strong relationship that have a positive impact on the organization's targets achievement, as well as the realization of its strategic objectives and mission.

The change process of the attitude in the communication has to consider the communication itself as the main tool to reduce the resistance to change and to reach the proposed goals.

Conclusions:

The communication management is a complex concept that may be approached from different points of view.

The literature and the practice are emphasizing the key components and the benefits of an effective communication in organizations, especially in the corporations and large sized companies. But, the mistakes that the organizations' management are performing, mostly in the small and medium-sized organizations, are not much analyzed.

The list of the mistakes usually produced by the managers affecting five major stakeholders (employees, suppliers, customers, shareholders and the community) presented in this paper may be useful for the change of the attitude in the communication.

In order to avoid the management communication mistakes, it is proposed a change process from a reactive attitude to a proactive attitude, using the Management-Stakeholders Communication (MSC) Matrix, which is presenting the major results for the organization in three coordinates.

BIBLIOGRAPHY:

1. Caroll, B. & Nicholson, H. (2014) Resistance and struggle in leadership development, Published online before print April 22, 2014, *Human Relations*, November 2014, vol. 67, no. 11, 1413-1436.
2. Christensen, L.T. &Cornelissen, J. (2010) Bridging Corporate and Organizational Communication: Review, Development and a Look to the Future, *Management Communication Quarterly*, August 2011, vol. 25, no. 3, 383-414.
3. Cowan, R.L. (2012) It's Complicated. Defining Workplace Bullying from the Human Resource Professional's Perspective, *Management Communication Quarterly*, August 2012, vol. 26, no. 3, 377-403.
4. Fleming, P. & Spicer, A. (2008) Beyond Power and Resistance, New Approaches to Organizational Politics, *Management Communication Quarterly*, February 2008, vol. 21, no. 3, 301-309.
5. Kopaneva, I. & Sias, P.M. (2015) Lost in Translation. Employee and Organizational Constructions of Mission and Vision, *Management Communication Quarterly*, August 2015, vol. 29, no. 3, 358-384.
6. Kotter, J. (2011) Think You're Communicating Enough? Think Again, *Forbes/Leadership*, June, 14, 2011 [online].
7. Lair, D.J., Sullivan, K. & Cheney, G. (2005) Marketization and the Recasting of the Professional Self. The Rhetoric and Ethics of Personal Branding, *Management Communication Quarterly*, February 2005, vol. 18, no. 3, 307-343.

8. Linton, I. (2015) What Are the Benefits of Stakeholder Communication?, Small business by *Demand Media* [online], accessed on November, 22, 2015.
9. Mumby, D.K. (2005) Theorizing Resistance in Organization Studies.A Dialectical Approach, *Management Communication Quarterly*, August 2005, vol. 19, no. 1, 19-44.
10. Negulescu O. (2014) Using a decision-making process model in strategic management, *Review of General Management*, 2014, Volume 17, Issue 1, p. 111-123, http://www.managementgeneral.ro/.
11. Notes desk, Your Academic Encyclopedia (2009) http://www.notesdesk.com/notes/business-communications/)
12. *Ropella, P.B. (2013) These Key Components Lead to Effective Communication, http://www.happi.com/issues/2013-02/view_human-capital-management/these-key-components-lead-to-effective-communication/.*
13. Schultz D.E., and Kitchen J.K., *Communicating Globally. An Integrated Marketing Approach*, McMillan Press Ltd., London, 2000, p. 6-17; 19-21, 31.
14. Seeger, M.W. & Ulmer, R.R. (2003) Explaining Enron. Communication and Responsible Leadership, *Management Communication Quarterly*, August 2003, vol. 17, no. 1, 58-84.
15. Stephens, K.K. (2012) Development of the Multi-communicating Scale, *Management Communication Quarterly*, May 2012, vol. 26, no. 2, 195-223.
16. Tucker, D.A., Yeow, P. & Viki, T. (2013) Communicating During Organizational Change Using Social Accounts. The Importance of Ideological Accounts, *Management Communication Quarterly*, May 2013, vol. 27, no. 2, 184-209.

THE PRINCIPLE OF ENSURING THE FAIRNESS OF CRIMINAL PROCEEDINGS AND THE REASONABLE TIME

Anca Lelia Lorincz

Prof., PhD, "Al, Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest

Abstract: In addition to the principles already enshrined in the Criminal Procedure Code from 1968 (the legality, truth finding, the presumption of innocence, the right to defense, the principle of respect for human dignity, the official language), the current Code of Criminal Procedure (Law no.135/2010) expressly covers new fundamental principles of the criminal trial; the fairness and reasonableness of the trial period is one of this new fundamental principles.

Although the content of the principle of ensuring the fairness of criminal proceedings and the reasonable period as regulated article 8 Criminal Procedure Code, do not cover all the meaning that European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms gives the "right to a fair trial ", it is filled with a number of other provisions of the Code of Criminal Procedure, which constitute guarantees of this principle (presumption of innocence, the right to defense, advertising, and orality adversarial hearing etc.). Meanwhile, declaring the unconstitutionality of provisions criminal procedure due to the fact that they do not respect all the principles governing a fair trial, shows the need of new legislative amendments to align the Romanian current Code of Criminal Procedure to the demands imposed by European standards.

Keywords: criminal trial;fundamental principle; the current Code of Criminal Procedure; the fairness of the criminal process; the reasonableness of the trial period.

Actualul Cod de procedură penală, intrat în vigoare la 1 februarie 2014 (Legea nr.135/2010)[1], a adus modificări substanţiale şi în materia principiilor fundamentale ale procesului penal. Astfel, sub denumirea de „principii ale aplicării legii procesuale penale", în actualul cod sunt reglementate (în art.2 – art.12) următoarele principii: principiul legalităţii procesului penal,

[1] Legea nr.135/2010, publicată în M.Of. nr.486/15 iulie 2010, cu modificările şi completările ulterioare

principiul separării funcţiilor judiciare, principiul prezumţiei de nevinovăţie, principiul aflării adevărului, principiul „*ne bis in idem*", principiul obligativităţii acţiunii penale corelativ cu principiul subsidiar al oportunităţii, principiul asigurării caracterului echitabil şi a termenului rezonabil al procesului penal, principiul garantării dreptului la libertate şi siguranţă, principiul asigurării şi exercitării cu bună credinţă a dreptului la apărare, principiul respectării demnităţii umane şi a vieţii private, principiul desfăşurării procesului penal în limba oficială corelativ cu reglementarea dreptului la interpret.

Se observă că, în prezent, sunt prevăzute expres în cod, alături de principiile cunoscute, consacrate şi în Codul de procedură penală de la 1968 (al legalităţii, al aflării adevărului, al prezumţiei de nevinovăţie, al dreptului la apărare, al respectării demnităţii umane, al desfăşurării procesului penal în limba oficială), principii noi: cel al separării funcţiilor judiciare în procesul penal, al caracterului echitabil şi termenului rezonabil al procesului penal, al obligativităţii acţiunii penale strâns legat de cel subsidiar al oportunităţii, precum şi principiul *ne bis in idem*.

Aşadar, printre noile principii fundamentale consacrate expres în Legea nr.135/2010 (actualul Cod de procedură penală) se înscrie şi cel al asigurării caracterului echitabil şi a termenului rezonabil al procesului penal (art.8): „*Organele judiciare au obligaţia de a desfăşura urmărirea penală şi judecata cu respectarea garanţiilor procesuale şi a drepturilor părţilor şi ale subiecţilor procesuali, astfel încât să fie constatate la timp şi în mod complet faptele care constituie infracţiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârşit o infracţiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil*".

Dreptul la un proces echitabil este garantat printr-o serie de documente juridice internaţionale. Astfel, în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului (art.10) se prevede că „orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil şi public de către un tribunal independent şi imparţial care va hotărî fie asupra drepturilor şi obligaţiilor sale, fie asupra oricărei acuzări în materie penală îndreptate împotriva sa".

Potrivit art.14 alin.1 din Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice, „orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil şi public de către un tribunal competent, independent şi imparţial, stabilit prin lege, care să decidă fie asupra

temeiniciei oricărei învinuiri penale îndreptate împotriva ei, fie asupra contestaţiilor privind drepturile şi obligaţiile sale cu caracter civil".

Nu în ultimul rând, dreptul la un proces echitabil este garantat în Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale – „orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunţată în mod public, dar accesul în sala de şedinţă poate fi interzis presei şi publicului sau a unei părţi a acestuia în interesul moralităţii, al ordinii publice ori al securităţii naţionale într-o societate naţională, atunci când interesele minorilor sau protecţia vieţi private a părţilor la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanţă, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiţiei." (paragraful 1 al art.6).

Observăm, totuşi, că legiuitorul român a dat, în art.8 din actualul Cod de procedură penală, un alt conţinut „caracterului echitabil al procesului penal", decât cel consacrat în Convenţia europeană ca „drept la un proces echitabil". Pentru a înţelege raţiunea legiuitorului nostru, trebuie să analizăm conţinutul art.1 alin.1 din Codul de procedură penală român anterior (de la 1968), care reglementa *scopul procesului penal*, prin dispoziţii asemănătoare celor pe care le regăsim în art.8 din actualul Cod de procedură penală. Astfel, potrivit art.1 alin.1 C.proc.pen. de la 1968, „procesul penal are ca scop constatarea la timp şi în mod complet a faptelor care constituie infracţiuni, astfel ca orice persoană care a săvârşit o infracţiune să fie pedepsită potrivit vinovăţiei sale şi nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală". Prin urmare, actualul legiuitor nu a mai consacrat un text de lege distinct scopului procesului penal, dar a preluat, în art.8, o mare parte din dispoziţiile art.1 alin.1 din codul anterior, care defineau acest scop şi care făceau referire şi la un aspect pe care îl implică dreptul la un proces rezonabil, şi anume soluţionarea cauzelor într-un termen rezonabil[2].

[2] C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014, p.129-130

În literatura juridică care a explicat şi interpretat dispoziţiile Codului de procedură penală de la 1968 s-a apreciat[3] că principiul operativităţii (denumire folosită în perioada respectivă, pentru a sublinia necesitatea soluţionării cauzelor într-un termen rezonabil) „are limite obiective, determinate de factori care trebuie să împace exigenţele activităţii judiciare de bună calitate cu necesităţile represiunii corecte şi exacte, precum şi cu interesele respectării drepturilor şi libertăţilor persoanei". Această interpretare este esenţială pentru înţelegerea modului în care actualul legiuitor a reglementat „caracterul echitabil şi termenul rezonabil al procesului penal" (îndepărtându-se de conţinutul de sorginte adversială al dreptului la un proces echitabil conscrat în Convenţia europeană), deoarece reuneşte toate cele trei elemente pe care le regăsim în textul art.8 C.proc.pen. actual[4]:

- necesitatea soluţionării cauzelor „într-un termen rezonabil"

- cu efectuarea unei represiuni corecte şi exacte („astfel încât să fie constatate la timp şi în mod complet faptele care constituie infracţiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană vinovată să fie pedepsită potrivit legii")

- şi cu respectarea drepturilor şi libertăţilor persoanei („organele judiciare au obligaţia de a desfăşura urmărirea penală şi judecata cu respectarea garanţiilor procesuale şi a drepturilor părţilor şi subiecţilor procesuali").

Aşadar, în materie procesual-penală, *caracterul echitabil al procesului* presupune (pe lângă alte dispoziţii care conturează *dreptul la un proces echitabil* şi care sunt cuprinse în conţinutul altor principii ale procesului penal, cum ar fi prezumţia de nevinovăţie, publicitatea, contradictorialitatea sau oralitatea şedinţei de judecată):

- respectarea, de către organele judiciare, a tuturor garanţiilor procesuale şi a drepturilor părţilor şi ale subiecţilor procesuali, fără ca anumite persoane să fie privilegiate sau fără a se face vreo discriminare;

[3] N. Volonciu, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol.I, Editura Paideia, Bucureşti, p.17
[4] C. Ghigheci, op.cit., p.130-131

- desfăşurarea urmăririi penale şi a judecăţii astfel încât să fie constatate în mod complet faptele care constituie infracţiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârşit o infracţiune să fie pedepsită potrivit legii;
- aplicarea, faţă de toţi subiecţii procesuali, a aceloraşi reguli procesuale;

Instituirea unor proceduri speciale care conţin norme derogatorii de la regulile comune de desfăşurare a procesului penal nu contravine principiului asigurării caracterului echitabil al procesului penal, întrucât aceste proceduri speciale se aplică în funcţie de vârsta făptuitorului (cum este cazul procedurii în cauzele cu infractori minori) ori de alte raţiuni distincte pentru fiecare procedură, fără vreo discriminare.

- instrumentarea şi soluţionarea cauzelor penale de către aceleaşi categorii de organe judiciare. Existenţa unei competenţe personale a organelor judiciare pentru cazul când infracţiunile sunt comise de persoane care au o anumită calitate (militari, magistraţi, deputaţi, senatori etc.), nu reprezintă o excepţie de la caracterul echitabil al procesului penal, deoarece atragerea competenţei unui anumit organ judiciar nu se întemeiază pe criterii de naţionalitate, rasă, sex, religie ş.a.m.d.

Principiul asigurării caracterului echitabil al procesului penal rezultă şi din dispoziţiile constituţionale care consfinţesc principiul general al egalităţii între cetăţeni, egalitatea în faţa legii şi a autorităţilor publice, precum şi accesul liber la justiţie.

Astfel, art.4 alin.2 din Constituţie se referă la unitatea poporului şi egalitatea între cetăţeni „fără deosebire de rasă, de naţionalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenenţă politică, de avere sau de origine socială”.

În art.16 alin.1 şi 2 din Constituţie se prevede că „cetăţenii sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără privilegii şi fără discriminări” şi că „nimeni nu este mai presus de lege”.

În art.21 din Constituţie este consacrat accesul liber la justiţie, în sensul că „orice persoană se poate adresa justiţiei pentru apărarea drepturilor, a libertăţilor şi a intereselor sale legitime”, „nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept” şi „părţile au dreptul la un proces echitabil”.

De asemenea, în art.124 alin.2 din Constituţie se prevede că „justiţia este unică, imparţială şi egală pentru toţi".

Transpunerea acestor dispoziţii-cadru din Constituţie în norme cu aplicabilitate în domeniul activităţii judiciare s-a realizat şi prin intermediul Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară[5] care, în art.6, stipulează că „orice persoană se poate adresa justiţiei pentru apărarea drepturilor, a libertăţilor şi a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului său la un proces echitabil" şi „accesul la justiţie nu poate fi îngrădit". De asemenea, în art.7 din Legea nr.304/2004 se prevede că „toate persoanele sunt egale în faţa legii, fără privilegii şi fără discriminări" şi „justiţia se realizează în mod egal pentru toţi, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, opinie, apartenenţă politică, avere, origine ori condiţie socială sau de orice alte criterii discriminatorii".

Principiul egalităţii în drepturi a cetăţenilor şi, implicit, egalitatea în cadrul activităţii judiciare, este garantat şi prin dispoziţiile actualului Cod penal[6] în care este prevăzută infracţiunea de abuz în serviciu (art.297 alin.2 C.pen.) – îngrădirea, de către un funcţionar public în exercitarea atribuţiilor de serviciu, a exercitării unui drept al unei persoane ori crearea pentru aceasta a unei situaţii de inferioritate pe temei de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenenţă politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecţie HIV/SIDA.

Importanţa principiului fundamental al asigurării caracterului echitabil al procesului penal este relevată şi de Curtea Constituţională, care printr-o serie de decizii recente a constatat neconstituţionalitatea unor dispoziţii ale actualului Cod de procedură penală, dispoziţii care contravin tocmai principiilor care garantează dreptul la un proces echitabil. De pildă, prin Decizia nr.166/2015[7] Curtea Constituţională a admis excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.549[1] C.proc.pen., potrivit căruia: „(1) În cazul în care procurorul a dispus clasarea sau renunţarea la urmărirea penală şi sesizarea judecătorului de cameră preliminară în vederea luării măsurii de siguranţă a confiscării speciale sau a desfiinţării unui înscris, ordonanţa

[5] Legea nr.304/2004, republicată în M.Of. nr.827/13 septembrie 2005, cu modificările şi completările ulterioare
[6] Legea nr.286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. nr.510/24 iulie 2009, cu modificările şi completările ulterioare
[7] Decizia nr.166 din 17 martie 2015, publicată în M.Of. nr.264/21 aprilie 2015

de clasare, însoţită de dosarul cauzei, se înaintează instanţei căreia i-ar reveni, potrivit legii, competenţa să judece cauza în primă instanţă, după expirarea termenului prevăzut la art.339 alin.4 ori, după caz, la art.340 sau după pronunţarea hotărârii prin care plângerea fost respinsă.

(2) Judecătorul de cameră preliminară comunică persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate o copie a ordonanţei, punându-le în vedere că în termen de 10 zile de la primirea comunicării pot depune note scrise.

(3) După expirarea termenului prevăzut de alin.2, judecătorul de cameră preliminară se pronunţă asupra cererii prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului ori a persoanelor prevăzute la alin.2, putând dispune una dintre următoarele soluţii:

a) respinge propunerea şi dispune, după caz, restituirea bunului ori ridicarea măsurii asigurătorii luate în vederea confiscării;

b) admite propunerea şi dispune confiscarea bunurilor ori, după caz, desfiinţarea înscrisului.

(4) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii, procurorul şi persoanele prevăzute la alin.2 pot face, motivat, contestaţie. Contestaţia nemotivată este inadmisibilă.

(5) Contestaţia se soluţionează de către instanţa ierarhic superioară celei sesizate ori, când instanţa sesizată este Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, de către completul competent potrivit legii, care se pronunţă prin încheiere motivată, fără participarea procurorului şi a persoanelor prevăzute la alin.2, putând dispune una dintre următoarele soluţii:

a) respinge contestaţia ca tardivă, inadmisibilă sau nefondată;

b) admite contestaţia, desfiinţează încheierea şi rejudecă propunerea potrivit alin.3.”

Analizând aceste dispoziţii (referitoare la procedura de confiscare sau desfiinţare a unui înscris în cazul clasării), Curtea Constituţională a constatat că, în legislaţia anterioară (Codul de procedură penală de la 1968), în procedura desființării totale sau parțiale a unui înscris, instanța civilă soluționa cauza în baza principiilor care guvernează un proces echitabil, în condiții de publicitate, contradictorialitate și oralitate, cu respectarea dreptului la apărare, prin administrarea probațiunii, a invocării de cereri și excepții, fiind respectate pe deplin prevederile constituționale

ale art.21 alin.3 și art.24, precum și art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În schimb, în prezent, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, procedura desființării unui înscris nu mai este atribuită instanței civile, ci instanței penale, respectiv judecătorului de cameră preliminară, conform art.549[1], aceasta fiind una dintre procedurile speciale reglementate expres de titlul IV din actualul cod.

Pornind de la aceste premise, Curtea Constituţională a analizat în ce măsură dispoziţiile art.549[1] C.proc.pen. respectă prevederile constituționale și convenționale referitoare la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, prevăzute de art.21 alin.3 și art.24 din Constituție și de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În primul rând, în ceea ce privește contradictorialitatea, Curtea Constituţională a reţinut că „acest concept este definit în doctrină ca dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale, precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele celeilalte părți. Contradictorialitatea se traduce în aducerea la cunoștința celeilalte părți a argumentelor de fapt și de drept, pe de-o parte, și posibilitatea celeilalte părți de a răspunde acestora, pe de altă parte. [...] Din perspectiva protejării drepturilor omului, principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că egalitatea armelor este o trăsătură inerentă a unui proces echitabil, care presupune ca fiecărei părți să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă vizavi de adversarul său (Hotărârea din 16 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Klimentyev împotriva Rusiei,* paragraful 95). [...] Totodată, instanța europeană a statuat că un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură, ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului, cât și inculpatului trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării

deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit,* paragraful 60).”.

Aşadar, din perspectiva contradictorialității, ca element definitoriu al egalității de arme și al dreptului la un proces echitabil, Curtea Constituțională a apreciat că norma legală trebuie să permită comunicarea către toate părțile din procesul penal a documentelor care sunt de natură să influențeze decizia judecătorului și să prevadă posibilitatea tuturor acestor părți de a discuta în mod efectiv observațiile depuse instanței.

Apoi, în ceea ce privește dreptul la o procedură orală, Curtea Constituțională a observat că „numai în cadrul unor dezbateri desfășurate oral procesul poate fi urmărit efectiv, în succesiunea fazelor sale, de către părți. Totodată, dreptul la o procedură orală conține și dreptul inculpatului, al părții civile și al părții responsabile civilmente de a fi prezente în fața instanței. Acest principiu asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor. Curtea observă că, din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea. [...] Or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept.”

Prin urmare, având în vedere dispoziţiile analizate, Curtea Constituțională a apreciat că „rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Or, reglementând în acest mod procedura camerei preliminare și având în vedere influența pe care această procedură o are asupra fazelor de judecată ulterioare, Curtea constată că legiuitorul a încălcat dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.”

În strânsă legătură cu asigurarea caracterului echitabil al procesului penal, actualul Cod de procedură penală consacră, ca principiu fundamental, şi asigurarea *termenului rezonabil de desfăşurare a procesului penal*. Astfel, aşa cum reiese din conţinutul art.8 C.proc.pen., organele judiciare au obligaţia de a desfăşura urmărirea penală şi judecata într-un termen rezonabil, astfel încât să fie constatate la timp faptele care constituie infracţiuni.

În ceea ce priveşte accepţiunea expresiei „termen rezonabil", potrivit jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, caracterul rezonabil al duratei procedurilor se apreciază în funcţie de circumstanţele cauzei şi ţinând cont de anumite criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului (în sensul de comportament judiciar, inclusiv din perspectiva exercitării drepturilor procesuale), comportamentul autorităţilor (de pildă, întârzieri nejustificate în soluţionarea cauzei) şi importanţa pentru reclamant a obiectului cauzei (miza cauzei judiciare)[8].

Tocmai pentru asigurarea respectării principiului desfăşurării procesului într-un termen rezonabil, în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 26 octombrie 2000 pronunţată în Cauza *Kudla împotriva Poloniei*) s-a decis că statele parte la Convenţia europeană sunt obligate să pună la dispoziţia justiţiabililor o cale de recurs pentru a valorifica plângeri privitoare la depăşirea duratei rezonabile a procedurii; o instanţă învestită cu o astfel de plângere va trebui să aibă competenţa de a ordona măcar acordarea de despăgubiri atunci când constată că plângerea este întemeiată[9]. De aceea, şi în Codul de procedură penală român a fost instituită o procedură specială (art.488^1 – art.488^6) care reglementează posibilitatea părţilor, a subiecţilor procesuali principali şi chiar a procurorului (în faza de judecată) de a introduce contestaţie privind durata procesului penal, solicitând urgentarea soluţionării cauzei. În ceea ce priveşte acordarea de despăgubiri, persoana căreia i s-a încălcat dreptul la soluţionarea cauzei într-un termen rezonabil poate solicita despăgubiri civile în temeiul dreptului comun[10].

[8] *Cauza Comingersol ş.a. contra Portugaliei*, în *Hotărâri ale C.E.D.O. Culegere selectivă*, vol.III, ediţie îngrijită de M. Macovei, D.O. Călinescu, Editura Polirom, Iaşi, 2003, p.47
[9] D. Bogdan, M. Selegean, *Jurisprudenţă CEDO – studii şi comentarii*, Institutul Naţional al Magistraturii, Bucureşti, 2005, p.147
[10] C. Ghigheci, op. cit., p.144

Desfăşurarea procesului penal într-un termen rezonabil, cu alte cuvinte operativitatea (celeritatea sau rapiditatea) se impune ca principiu fundamental al procesului penal, pentru că presupune cerinţa ca desfăşurarea activităţilor judiciare şi, implicit, rezolvarea cauzelor penale să aibă loc într-un timp cât mai scurt, într-un moment cât mai apropiat de cel al săvârşirii infracţiunii[11].

Aşa cum am arătat anterior, în Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cerinţa celerităţii reiese din conţinutul paragrafului 1 al art.6 („Dreptul la un proces echitabil"), potrivit căruia „orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale".

Dispoziţii privind termenul rezonabil al procedurilor se regăsesc şi în Constituţia României, în care se stipulează că părţile au dreptul la soluţionarea cauzelor într-un termen rezonabil (art.21 alin.3).

Şi în art.10 al Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară se prevede că toate persoanele au dreptul la soluţionarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Principiul operativităţii presupune atât rezolvarea rapidă a cauzelor penale, cât şi simplificarea, atunci când este posibil, a activităţii procesuale penale. Într-o asemenea accepţiune, operativitatea este garantată de o serie de reglementări cuprinse în economia dispoziţiilor Codului de procedură penală actual, cum ar fi cele privind: instituţia termenelor în procesul penal (art.268-271 C.proc.pen.), extinderea competenţei organelor de cercetare penală în cazuri urgente (art.306 alin.2 C.proc.pen.), disjungerea acţiunii civile şi amânarea judecării acesteia într-o altă şedinţă, dacă rezolvarea pretenţiilor civile determină depăşirea termenului rezonabil de soluţionare a acţiunii penale (art.26 alin.1 C.proc.pen.), procedura simplificată a judecăţii în cazul recunoaşterii învinuirii (art.375, art.377 C.proc.pen.), acordul de recunoaştere a vinovăţiei (art.478-488 C.proc.pen.) etc.

Desfăşurarea procesului într-un termen rezonabil implică promptitudine în activitatea de strângere şi administrare a probelor, pentru a se evita dispariţia sau deteriorarea acestora, precum

[11] A.L. Lorincz, *Drept procesual penal (conform noului Cod de procedură penală)*, vol.I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015, p.42

şi pentru a se înlătura pericolul diminuării rezonanţei sociale a faptei şi a rolului educativ al procesului penal.

Promptitudinea şi rapiditatea cu care trebuie să se desfăşoare activitatea judiciară nu trebuie să afecteze, însă, calitatea actelor procesuale şi procedurale efectuate. Cu alte cuvinte, celeritatea nu trebuie să se realizeze în detrimentul respectării altor principii fundamentale ale procesului penal, cum sunt legalitatea sau aflarea adevărului[12].

În concluzie, deşi conţinutul principiului asigurării caracterului echitabil şi termenului rezonabil al procesului penal, aşa cum este reglementat în art.8 C.proc.pen., nu acoperă în totalitate sensul pe care Convenţia europeană a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale îl dă „dreptului la un proces echitabil", el se completează cu o serie de alte dispoziţii ale Codului de procedură penală, care se constituie în veritabile garanţii procesuale ale acestui principiu (prezumţia de nevinovăţie, dreptul la apărare, publicitatea, contradictorialitatea şi oralitatea şedinţei de judecată etc.). În acelaşi timp, constatarea neconstituţionalităţii unor dispoziţii procesual-penale, ca urmare a faptului că ele nu respectă toate principiile care guvernează un proces echitabil, arată necesitatea operării unor noi modificări legislative care să alinieze actualul Cod de procedură penală român la exigenţele impuse de standardele europene.

BIBLIOGRAPHY:

1. D. Bogdan, M. Selegean, *Jurisprudenţă CEDO – studii şi comentarii*, Institutul Naţional al Magistraturii, Bucureşti, 2005
2. C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014
   A. L. Lorincz, *Drept procesual penal (conform noului Cod de procedură penală)*, vol.I, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2015
3. L. Lorincz, *Principii fundamentale ale procesului penal reglementate în Noul Cod de procedură penală (Legea nr.135/2010)*, în Pro Patria Lex nr.2(23)/2013

[12] A.L. Lorincz, *Principii fundamentale ale procesului penal reglementate în Noul Cod de procedură penală (Legea nr.135/2010)*, în Pro Patria Lex nr.2(23)/2013, p.22

4. N. Volonciu, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, vol.I, Editura Paideia, Bucureşti
5. Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of. nr.486/15 iulie 2010, cu modificările şi completările ulterioare
6. Legea nr.286/2009 privind Codul penal, publicată în M.Of. nr.510/24 iulie 2009, cu modificările şi completările ulterioare
7. Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în M.Of. nr.827/13 septembrie 2005, cu modificările şi completările ulterioare
8. Decizia Curţii Constituţionale nr.166/2015, publicată în M.Of. nr.264/21 aprilie 2015
9. *Hotărâri ale C.E.D.O. Culegere selectivă*, vol.III, ediţie îngrijită de M. Macovei, D.O. Călinescu, Editura Polirom, Iaşi, 2003

NATIONAL SOVEREIGNTY IN THE EUROPEAN UNION?

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: State sovereignty is the legal notion that expresses the ability of a state to not be bound or determined by anything but its own will, in the limitations of superior principle of law and according to a common goal that the state is called to accomplish. This ability has to facets: one interior to state called autonomy and one external named independence.

Any sovereign state enjoys a lot of rights that in the conditions of the European Union are transferred by member states to the Union and therefore their sovereignty has different connotations.

Furthermore, the EU was conceived in its primary form by scholars educated in the nation state environment and that of state positive law and, however visionary they might have been at that time, they could not have foreseen the economic and social growth of Europe.

The attributes of sovereignty that gradually have been dropped or transferred can no longer be restored to member states for the process is legally irreversible. The rules adopted internally by member states have to be compatible with the principles and rules of the European Union, community law being priority to national law.

National case-law has admitted the priority of a European community law principle over the national law and this represents a drastic limitation of state sovereignty (concerning internal autonomy), as well as accepting the superiority of unwritten European legal norms over the written national legal norms.

The transfer by states from their legal system towards the European legal system of certain rights and obligations that results according to the EC Treaty carries with it a permanent limitation of their sovereign rights.

Keywords: sovereignty; autonomy; European Union; legal system; national law; national state; human rights; community law

Dintre toate trăsăturile puterii de stat, cea care se distinge cu precădere şi la care se face în mod frecvent referire când este abordată teoretic problema statului, este suveranitarea puterii de stat.

În teoria dreptului dar şi în cadrul ştiinţelor juridice din domeniul public şi cel privat, conceptul de suveranitate este larg dezbătut.

Noţiunea juridică de suveranitate naţională exprimă calitatea statului naţional de a conduce societatea, de a stabili raporturi cu alte state, fără a fi obligat sau determinat decât prin propria voinţă, în limitele principiului superior al dreptului şi conform unui scop comun.[1]Această calitate are două faţete: una internă statului, numită autonomie şi alta externă, numită independenţă. Prin autonomie, statul se bucură de *summa potestas,* exercitând pe teritoriul său jurisdicţia supremă şi deţinând monopolul constrângerii şi al autorităţii imediate. Prin independenţă, statul are *plenitudo potestas*; el stabileşte relaţii directe cu alte state conform principiului egalităţii. Apare astfel, egalitatea statelor ca şi categorie juridică, provenind de la ideea egalităţii între oameni in calitatea lor de subiecte de drept (potrivit Cartei egalităţii suverane a statelor, adoptată de ONU în 1966). Fiind o consecinţă directă şi necesară a independenţei lor, egalitatea statelor semnifică „drepturi asemănătoare, datorii asemănătoare, tratament asemănător”[2].Potrivit principiului egalităţii suverane a statelor, nici un stat nu are dreptul să pretindă avantaje speciale ori poziţii privilegiate în faţa legii internaţionale în raport cu alte state. Egalitatea în drepturi a statelor fiind corolarul suveranităţii lor, se impune un răspuns la întrebarea firească :„Ce se petrece cu această egalitate în condiţiile renunţării statelor din Comunitatea Europeană la o parte din suveranitatea lor?” Această egalitate juridică a statelor este deseori încălcată în practica relaţiilor dintre ele, în care se întâlnesc acţiuni de anexare, de ocupaţie militară ori de segregare. Prin instituirea Consiliului de Securitate al ONU, organism internaţional cu rol in menţinerea păcii şi securităţii mondiale, se recunoaşte juridic existenţa câtorva mari puteri cu o capacitate de decizie aparte.

[1] A se vedea, Louis Le Fur, *La Paix perpetuelle et l'arbitrage international*, A. Pedone, Paris, 1909 ; Gh. Mihai, L. Dogaru, *L' Inévitable Droit,* Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2006, p. 78.
[2]J. B. Scott, *The Hague Court Reports,Carnegie Endowment for International Peace*, New York, Oxford University Press, 1st series, 1916 .

Orice stat suveran se bucură de o serie de drepturi (precum, *jus tractatuum;juslegationis; jus belli* si *jus justia)*, ce sunt supuse dreptului internaţional public ca ordine juridică interetatică. În condiţiile Uniunii Europene, statele membre transferă în mod inevitabil, aceste drepturi către Uniunea de state, astfel că, suveranitatea lor capătă alte înţelesuri şi conotaţii.

Termenul „europenizare" în limbajul politico-juridic are sensul de integrare a statelor naţionale în Uniunea Europeană [1], statele astfel integrate fiind considerate state europenizate. Există în prezent, state care şi-au propus să devină state membre ale Uniunii, iar dacă se va petrece acest lucru ele vor deveni state europene adică europenizate , spre deosebire de alte state care, fără integrare sau aderare la UE, deşi sunt situate geopolitic şi socio-economic în Europa, ele nu sunt europene sub acest aspect. Din punct de vedere logic însă, o naţiune neuropeană nu e lipsită de cultură şi civilizaţie dacă refuză criteriile de cultură şi civilizaţie europeană de tip Uniune Europeană, deoarece cultura şi civilizaţia acestei uniuni este doar o formă de cultură şi civilizaţie şi nu forma supremă.[2]

Dacă ordinea juridică europeană este spaţiul care corespunde geografic Uniunii Europene, sub aspect juridic ea nu se limitează doar la atâta. Astfel, dreptul provenit din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului cuprinde atât dreptul naţional cât şi dreptul comunitar, cuprindere europeană ce are loc şi la nivel naţional, judecătorii naţionali fiind europeni în sensul Convenţiei, iar prevederile Convenţiei fiind inserate în ordinea juridică naţională, drepturile şi obligaţiile în litigiu sunt prevăzute de Convenţie.

Ordinea juridică europeană, este atât expresia coeziunii între dreptul comunitar şi dreptul provenit din reglementările Curtii Europene a Drepturilor Omului, cât şi între normele juridice europene şi cele ale statelor naţionale membre.Apreciem că un astfel de model prezintă deopotrivă lipsa de consistenţă instituţională, absenţa unui raport ierarhic între jurisprudenţele statelor cu cele

[1]Privind interpretarea acestui termen, a se vedea, Y. Richard, *The European Union and the promotionof democraty*, Oxford, 2001, p.83; Gh. Mihai, *Fundamentele Dreptului*, vol. I,*Ştiinţa dreptului şi ordinea juridică,* ed.2, Ed. C.H.Beck, Bucarest, 2009;

[2] Relativ la implicaţiile europenizării, vezi W. Antje,Th. Diez, *European integration theory*, Oxford, 2004, p.145.

ale Uniunii Europene, iar în ierarhizarea ordinii juridice europene normele treptelor superioare se pot confunda cu normele inferioare, criteriul de referinţă fiind astfel destul de arbitrar.

În conformitate cu dispoziţiile dreptului internaţional public, comunităţile europene ar fi prima experienţă reuşită de suveranitate juridică împărţită, scopul Conventiei Europene fiind acela de a evita posibilitatea întoarcerii la raţiunea statului suveran. Astfel, se relevă pe de o parte, jurisprudenţa organelor de control ale Convenţiei referitoare la libertatea de exprimare, care în anumite limite serveşte la lărgirea breşei suveranităţii etatice.[1] Iar, pe de altă parte, o serie de noţiuni precum cele referitoare la dreptul la protecţie şi la apărare, principiul responsabilităţii statului în cazul violării dreptului comunitar pentru prejudiciu etc., sunt modalităţi de protecţie efectivă a particularilor, astfel că din această perspectivă, dreptul izvorât din jurisprudenţa interpretativă a Curţii Europene, apare ca un adevarat instrument de coeziune a sistemului juridic comunitar pentru cei ce susţin armonizarea pe calea unificării.

Ordinea publică naţională (ce include ordinea constituţională, ordinea administrativă, ordinea privată şi cea publică etc.), se stabileşte de către statul suveran cât priveşte reglementarea relaţiilor sociale de pe teritoriul său, de unde se prezumă că statul naţional organizează, apără şi promovează ordinea sa publică exercitându-şi funcţiile ca o veritabilă entitate suverană.

Ordinea publică a Uniunii Europene, priveşte deopotrivă activitatea normată a componentelor ei instituţionale şi raporturile dintre ele, plecând de la ideea distribuţiei puterii etatice. Parlamentul European împreună cu Consiliul şi Comisia Europeană adoptă acte normative sub formă de regulamente şi directive, iau decizii şi formulează recomandări şi avize, acte normative ce formează în ansamblul lor, aşa numitul aquis comunitar. Ordinea publică comunitară nu poate avea realitate uniformă şi generală decât dacă statele-membre îşi însuşesc acest ansamblu de acte normative, adică aquisul comunitar. Mai mult, membrii Consiliului Europei sunt reprezentanţi ai statelor membre ale Uniunii, ceea ce înseamnă că acestea sunt implicate în mod direct în actele sale decizionale şi, implicit, în codreptul de decizie.

[1] V. F. Sudre, *Drept european şi internaţional aldrepturilor omului*, traducere, Ed. Polirom, Bucureşti, 2006 ; J. P. Jacque, *Droit institutionnelde L'Union Europeenne,* Dalloz, Paris, 2004 ; Cu privire la implicaţiile juridice ale aderării României la Uniunea Europeană, a se vedea, V. Duculescu , *România-membră a Uniunii Europene: aspecte şi implicaţii juridice,* Revistaromână de Drept Comunitar, nr. 1 / 2007, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, pag. 19-30.

Pentru astfel de considerente, putem spune că în actualul context este prezentă o suveranitate participativă, un nou tip de suveranitate, care nu dezbracă statele-membre de această calitate, ci doar îi reconfigurează trăsăturile. [12]

Suveranitatea statală are, astfel cum am amintit anterior, două laturi sau aspecte: pe de o parte, latura internă ce exprimă autonomie în organizarea ordinii sale de drept atât ca ordine publică cât şi ca ordine privată, iar pe de altă parte, latura externă, ce priveşte comportamentul statului în societatea naţiunilor, şi care exprimă independenţa sau neatârnarea faţă statele cu care acesta stabileşte relaţii, state ce nu pot să-i impună statului suveran vreo conduită, nici în plan intern dar nici în plan extern.[2]

În baza suveranităţii naţionale, statul îşi stabileşte şi organizează relaţiile internaţionale, fără nici un fel de ingerinţe externe, cu respectarea drepturilor suverane ale celorlalte state ţi în considerarea principiilor şi a normelor dreptului internaţional public.

Statul naţional unitar, în exercitarea atribuţiilor sale ca autoritate de putere unică şi indivizibilă pe teritoriul său şi asupra cetăţenilor săi, şi-a distribuit puterea către organele sau instituţiile sale. Acesta (indiferent dacă e naţional sau multinaţional, unietnic sau multietnic), îşi distribuie puterea în componente care o exercită conform cu competenţele ce le atribuie fiecăreia. Instituţiile sau organele statale, constituie un ansamblu complex de reguli juridice în vigoare, de autorităţi investite cu atribuţii, răspunzătoare de strategia legislativă, de executarea şi aplicarea acelor reguli.

În Europa constituţională, statele membre sunt deopotrivă state unitare şi naţionale, cu câteva excepţii ce ţin de anumite aspecte. De aceea, structura instituţională a Uniunii Europene trebuie concepută ţinând seama de structurile constituţionale proprii statelor unitare naţionale membre, de tradiţiile lor cultural-politice. Întrucât Uniunea Europeană nu e construită pe modelul statului unitar naţional, membrii săi fiind Comunităţile şi statele semnatare ale tratatelor de aderare, iar statutul politic al euroregiunilor nefiind unul clar, rezultă că dreptul public al Uniunii Europene se cristalizează prin negocieri şi se impune în urma consensului.

[1]V. Duculescu, N. Ploeşteanu s.a., *Dreptul Tratatelor,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2006, p.177 şi urm; R. M. Beşteliu, *Drept internaţional public,* Vol. I, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p.145 şi urm.

[2] N. Popa., *Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 5, Ed. C. H. Beck, Bucuresti, 2014, p.80 şi urm..

Tocmai deosebirile dintre naţiuni sunt cele ce dau propriul fiecăreia dintre acestea, fără să le pună în opoziţie sub aspect cultural, lingvistic, religios, ori socio-economic, astfel încât naţionalismul naţiunilor nu trebuie confundat cu naţionalismul politico-ideologic, întrucât una e naţionalismul unui partid politic, şi alta e naţionalismul unei naţiuni. Tocmai de aceea instituţionalizarea unei Europe a naţiunilor este o înfăptuire reală şi posibilă[3].

Suveranitatea unui stat nu se poate delega, la fel cum dealtfel nici naţiunile nu îşi pot delega identitatea lor. Acestea şi-au limitat natural suveranitatea prin relaţiile lor de colaborare şi convieţuire, fapt pentru care, nu există o suveranitate absolută[4]. Rezultă că o Comunitate Europeană este o comunitate de naţiuni, în care fiecare dintre acestea trebuie să îşi autocontroleze şi să îşi limiteze suveranitatea pentru exerciţiul unei suveranităţi comune[5].

Acele atribute ale suveranităţii naţionale la care s-a renunţat treptat sau care au fost transferate nu mai pot fi restituite statelor membre, procesul fiind unul ireversibil juridic. Regulile adoptate în plan intern sau naţional de către statele membre, trebuie să fie în actualul context, compatibile cu principiile şi regulile Uniunii Europene.

Este o realitate că practica jurisdicţională naţională a admis prioritatea unui principiu al dreptului comunitar asupra legii interne, ceea ce constituie atât o limitare drastică a suveranităţii statului, sub aspectul autonomiei interne, cât şi admiterea superiorităţii normelor nescrise comunitare asupra normelor interne scrise. Pe de altă parte, transferul de către state din sistemul lor juridic spre sistemul juridic comunitar a unor drepturi şi obligaţii ce rezultă potrivit Tratatului Comunităţii Europene, poartă cu el o permanentă limitare a drepturilor suverane ale statelor naţionale.

[3]P. Mannet, *Les raison des nations: reflexion sur la democratie en Europe*, Ed. Gallimard, Paris, 2006.
[4] H Arendt, *Originile totalitarismului,* Ed.Humanitas, Bucureşti, 2008, „Une entiere souverainete national n'est possible qu'aussi longtemps que la fraternite de la nation existe car c'est cet esprit de solidarite et d'entente tacite qui empeche les gouvernements d'exercer totalement un pouvoir souverain".
[5]Gh. Mihai, *Fundamentele dreptului: argumentarea si interpretarea dreptului* , Ed. Lumina Lex, Bucuresti, 2000.

În prezent,majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene sunt unitare şi naţionale. Sunt numeroşi guvernanţi ce promovează o federaţie de state naţionale suverane, care comunizează anumite atribute, fără a se defiinţa, adică fără a deveni „stat" în înţelesul dat statelor din SUA.[6]

BIBLIOGRAPHY:

1. Arendt, H., *Originile totalitarismului,* Ed.Humanitas, Bucureşti, 2008;
2. Beşteliu, R. *M., Drept internaţional public,* Vol. I, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005;
3. Duculescu, V., Ploeşteanu, N., s.a., *Dreptul Tratatelor,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2006;
4. V. Duculescu , *România-membră a Uniunii Europene: aspecte şi implicaţii juridice,* Revistaromână de Drept Comunitar, nr. 1 / 2007, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, 2007;
5. J. P. Jacque, J., P., *Droit institutionnelde L'Union Europeenne,* Dalloz, Paris, 2004;
6. Mannet, P., *Les raison des nations: reflexion sur la democratie en Europe*, Ed. Gallimard, Paris, 2006;
7. Mihai, Gh., *Fundamentele dreptului: argumentarea si interpretarea dreptului* , Ed. Lumina Lex, Bucuresti, 2000;
8. Popa., N., *Teoria Generală a Dreptului*, ediţia 5, Ed. C. H. Beck, Bucuresti, 2014;
9. Sudre,V. F., *Drept european şi internaţional aldrepturilor omului*, traducere, Ed. Polirom, Bucureşti, 2006;
10. Thibaud, P., *Nation et Europe au XX eme siecle:de la sacralisation negative a la sacralisation positive*, Revue Politique etrangere, Paris, vol. 65, no. 3/2000.

6 P. Thibaud, *Nation et Europe au XX eme siecle:de la sacralisation negative a la sacralisation positive*, Revue Politique etrangere, Paris, vol. 65, no. 3/2000.

THE PREPARING INDEX FOR LEGISLATIVE CHANGE AND REFORM

Liviu-Bogdan Ciucă

Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: In the last years, Romania passed through a deep and impact legislative reform. The amendment of the Civil Code, of the Code of Civil Procedure, of the Penal Code and of the Code of Criminal Procedure, together with the subsequent amending legislation, have generated debates, opinions and various doctrinal positioning.

It is known that the changes cause interest, fears, excitement but also resistance to change. In matters of legislative reforms, the resistance to change is greater as the legislative field is dominated by custom, tradition and inertia.

According to the KPMG International (KPMG) report on 2015 "the preparing index for amendment, indicates the capacity of a country, of its government, of its private and public enterprises, of the people and civil society to anticipate, to be prepared to manage and to respond to a wide range of changes. "

In the context of this definition, the paper seeks to address the ability to manage the legislative changes, both in terms of state institutions and in terms of those who are the final recipients of the enforcement.

Keywords: index, change, reform, legislative, code

Consideraţii generale

Lucrarea de faţă, plecând de la preocupările de evaluare a indicelui pregătirii pentru schimbare pe care fiecare societate îl are în raport cu rezistenţa la reformă, dorește să abordeze în concret fenomenul de rezistenţă în materia reformei legislative precum şi nevoia de strategie în scopul folosirii eficente a presiunilor sociale ce conduc la schimbare. Dacă vom analiza modificările legislative profunde ce au avut loc în România începând cu anul 2009, vom constata

atât că putem analiza presiunile ce au determinat schimbarea în funcţie de izvorul acestora dar vom putea realiza o analiză şi din perspectivele rezistenţei la schimbare generate atât de către legislativ, de către instituţiile chemate a aplica norma civilă, dar mai ales de către cei care ar urma să beneficieze de aceasta.

Aşa cum este precizat şi în Raportul anual de activitate al Ministerului de Justiţie pe anul 2010, reforma ce a avut în vedere Codul Civil, Codul penal, Codul de procedură civilă şi Codul de procedură penală, reprezintă de fapt o continuare a procesului de reformă legislativă şi a sistemului judiciar.

"Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă reprezintă expresia unui efort susţinut, desfăşurat pe parcursul mai multor ani, care a avut drept scop esenţial crearea în materia procesului civil a unui cadru legislativ modern care să răspundă pe deplin imperativelor funcţionării unei justiţii moderne, adaptate aşteptărilor sociale, precum şi necesităţii creşterii calităţii acestui serviciu public.

Dispoziţiile noului Cod de procedură civilă urmăresc să răspundă unor deziderate actuale, precum accesul justiţiabililor la mijloace şi forme procedurale mai simple şi accesibile şi accelerarea procedurii, inclusiv în faza executării silite, actul normativ urmărind, în egală măsură, să răspundă şi exigenţelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi, implicit, din cele statuate în jurisprudenţa C.E.D.O."[1]

Din această perspectivă, Codul civil şi epopeea sa istorică poate fi un studiu de caz relevant pentru tema abordată în prezenta lucrare. Act normativ fundamental adoptat în anul 1864 şi aplicat începând cu anul 1865, a fost practic norma civilă ce şi-a produs efectele iniţial în Principatele Române şi apoi în România până la data de 1 octombrie 2011. Anul 2011 este anul de aplicare a Noul Cod Civil adoptat în 2009 şi reprezintă cumularea mai multor încercări de reformă legislativă civilă. Menţionăm faptul că este singurul caz în care un cod legislativ a putut să străbată perioada comunistă fără să suporte modificări generate de filozofia politică a vremii.

[1] Raportul anual de activitate pe anul 2010 al Ministerului Justitiei, www.just.ro

Elaborarea codului începută de Guvernul Mihail Kogălniceanu a reuşit să intre în vigoare în timpul Guvernului Creţulescu. Inspirat de Codul Civil Francez de la 1804 cunoscut şi sub numele de Codul Napoleonian, influenţat şi de legea franceză asupra transcripţie din 28 martie 1853, de proiectul de Cod Civil Italian, de legea ipotecară belgiană de la 10 decembrie 1851 dar şi conţinând dispoziţii din vechiul drept român marcat de tradiţii şi conservatorism, Codul Civil de la 1865 şi prevederile acestuia au rezistat cu succes tuturor încercărilor de modificare, demonstrându-şi în mare parte utilitatea normelor sale. După mai multe încercări de modificare, unele dintre acestea reuşind să îmbrace chiar forma unor proiecte complete de înlocuire a Codului Civil în vigoare, anul 2009 marchează o reuşită din această perspectivă, reuşită generată de presiunea noilor relaţii sociale ale obiectivelor europene asumate prin tratatele de aderare dar şi a realităţilor economice ale momentului. Anul 1940, 1971 precum şi anul 2004 reprezintă momente de încercare nereuşite de înlocuire a Codului Civil aflat în vigoare. Istoria modificării acestui cod ce atrage atenţia asupra faptului că pe de-o parte existau raţiuni de natură politică, culturală, economică în favoarea acestor modificări dar şi eşecul, subliniază mai ales rezistenţa sistemului judiciar în special şi a societăţii în general, la asemenea schimbare.

Reforma legislaţiei civile şi indicele pregătirii pentru schimbare

Indicele pregătirii pentru schimbare[2] indică capacitatea guvernului sau a întreprinderilor private şi publice, a oamenilor şi societăţii civile de a anticipa, de a fi pregătiţi, de a gestiona şi de a răspunde la o gamă largă de schimbări. Începând din anul 2012 (Readiness Index CRI) şi-a început activitatea şi are în vedere un număr de 127 de ţări. Calculul ce stabileşte indicele are în vedere peste 100 de variabile date secundare. Dacă analiza noastră privind reforma legislativă civilă în raport cu rezistenţa la reformă se structurează în raport cu cei trei piloni ai metodologiei de notare CRI în anul 2011 şi anume capacitatea de întreprindere, capacitatea guvernului şi societăţii, precum şi capacitatea societăţii civile în ansamblu său vom putea să construim o fotografie fidelă a reacţiilor şi contra-reacţiilor generate de modificările legislative.

Dacă în sens general capacitatea de întreprindere în acest context are în vedere capacitatea de acţiune a mediului privat şi a statului, referindu-ne strict la reforma legislativă,

[2] Change Readiness Index (CRI).

avem în vedere capacitatea statului dar şi a organizaţiilor profesionale ale profesiilor liberale, magistraţilor judecătorilor şi procurorilor şi a personalului auxiliar din justiţie pentru generarea unei schimbări controlate şi administrarea ei pentru a atinge scopul urmărit.

Cel de-a doilea pilon de calcul CRI vizează capacitatea guvernului, dar cu privire la reforma legislativă ne referim la capacitatea instituţiilor de reglementare publice şi guvernamentale, de a planifica strategii de guvernare în materie.

În privinţa celui de al 3-lea pilon privind societatea şi capacitatea societăţii civile în raport cu refoma legislativă, se are în vedere capitalul uman, societatea civilă şi diseminarea informaţiilor.

Încercând să aplicăm strict vectorii de analiză ai indicelui la subiectul analiziei noastre, respectiv modificarea Codului Civil, vom constata, indiferent de momentul istoric la care facem referire, că factorii care pot genera shimbarea dar care au şi un rol în realizarea acestuia pot deveni în aceaşi măsura factori de rezistenţă la schimbare. Având în vedere declaraţiile şi poziţionările vremii, atât a profesioniştilor în domeniu, practicienilor şi doctrinarilor, cât şi a decidenţilor politici cu privire la modificarea Codului Civil, atât în anul 1864 cât şi în 1940, dar mai ales în 2009, vom constata că motivele de rezistenţă şi opunere la schimbare au fost aceleaşi chiar dacă momentul istoric a fost diferit. Printre întrebările repetate obsesiv de către cei preocupaţi de blocarea reformei, enumerăm câteva pe care le considerăm relevante datorită perenităţii lor: De ce acum? De ce atât de repede? De ce nu putem genera un Cod Civil în totalitate românesc? De ce trebuie să ne inspirăm din legislaţia altor state? De ce atât de multe schimbări? Ni s-a părut extrem de relevant ca răspuns la toate aceste întrebări să citătm din expunerea de motive semnată de ministrul justitiei Mihai Popoviciu la proiectul de Cod Civil din anul 1933 care în textul indicat apela la celebrul jurist elvetian Vicent Hubert care susţinea că “legiuitorul care nu va ţine necontenit seama de legislaţia străină, este expus să se condamne la o îngustime de vederi şi la o imobilitate supărătoare. Popoarele ca şi indivizii au nevoie să iasă din ele înseşi şi să se amestece în viaţa universală.Legea nu trebuie sa devină un zid chinezesc”.

Tot în acest sens, citǎm din lucrarea "Șaizeci de ani de cod civil" de Andrei Rădulescu[3] în care se aminteşte că atunci "când este vorba de codul nostru civil, se repetă uşor, că este o lege alcătuită în pripă – de abia în 6 săptămâni - că nu e decât o traducere, o copie a codului francez, că n-a fost deloc potrivit pentru noi, etc."

Dacă ar fi să structurăm rezistenţa la reformă în funcţie de subiectul care o generează, în cadrul reformei legislative, putem spune că din motive diferite sau comune, rezistenţa la reformă poate fi generată de :

- factorul politic - cel care trebuie să genereze reforma;

- doctrinarii - cei care creează doctrina juridică;

- profesioniştii dreptului - cei care sunt chemaţi să aplice legea;

- populaţia - cei care sunt chemaţi să respecte legea, deci să o cunoască.

În general, rezistenţa la reforma legislativă, indiferent de izvorul ei, pe lângă interese economice sau de autoritate, nişate sau de grup, se datorează unei puternice inerţii. Această inerţie care formează automatisme de interpretare legislativă sau de aplicare procedurală, creează un confort care ar trebui părăsit de cei care doresc să înveţe, să înţeleagă şi să aplice un text normativ nou şi o procedură nouă, marcată de o viziune legislativă nouă.

Concluzii

Pentru a putea răspunde la întrebarea cât de pregătiţi suntem ca societate să facem faţă unor schimbări generate de cerinţe sociale concrete, va trebui, plecând de la experienţele avute în domeniul reformei, să evaluăm rezultatul schimbărilor pe care le-am prevăzut din timp şi faţă de care am construit strategii prin comparaţie cu reformele care s-au realizat fără să existe o strategie în acest sens şi fără să fim pregătiţi în acest scop. Evident, atunci când discutăm despre reforma legislativă, un factor important în schimbarea mentalităţilor şi automatismelor îl reprezintă educaţia juridică, plecând de la cursurile din cadrul facultăţilor de drept, continuând cu

[3] Andrei Rădulescu ,"Şaizeci de ani de cod civil", Editura Cultura Naţională Bucureşti , 1926, Academia Română - Memoriile secţiunii Istorice, Seria aIII-a, Tomul VI, Mem. 5;

activităţile desfăşurate în cadrul institutelor de pregătire profesională şi încheind cu seminarii, conferinţe, mese rotunde pe teme ce ţin de reforma legislativă, necesitatea şi efectele acesteia.

Introducerea Noului Cod Civil în anul 2009[4] a creat o situaţie atipică din perspectiva învăţământului juridic românesc. Practic, studenţii care în timpul facultăţii au studiat Vechiul Cod Civil, terminând facultatea şi intrând pe piaţa de muncă cu profil juridic, au trebuit să aplice un Nou Cod Civil.Neexistând o strategie în sensul pregătirii reformei juridice de la nivelul facultăţilor de drept, mai mult intuitiv şi găsind soluţia ad hoc, profesorii de drept au încercat să prezinte instituţii de drept privat în paralel, atât în lumina Vechiului Cod cât şi în lumina Noului Cod Civil. Legea de punere în aplicare a Noului Cod Civil, respectiv Legea nr. 71/2011[5], adăugând modificări importante la Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil[6], a generat o nouă provocare pentru segmentul de pregătire profesională şi juridică având în vedere că modificările de substanţă în materia dreptului privat au succedat la intervale foarte scurte de timp, dând doar posibilitatea adaptării "din mers" la noua legislaţie a profesioniştilor. Fiind o reformă profundă şi substanţială, practic neexinstând doctrina sau jurisprudenţa în materie, profesioniştii dreptului, cei care aplică în mod nemijlocit norma au trebuit să realizeze practic o muncă de pionerat, să-si imagineze soluţii, să interpreteze norma, în funcţie de context şi fără a exista suportul comentariilor juridice realizate de doctrinari şi care sunt atât de necesare.

Amintim în acest context că practic, prima lucrare de comentarea Codului Civil Român a apărut la editura Monitorul Oficial în anul 2011 sub egida notarilor publici din România, fiind un îndrumar notarial ce prezintă comentarii pe articole din perspective notariale a Noului Cod Civil. În sens concret, notarii publici din România, pe 30 septembrie 2011, au închis birourilor unde şi-au desfăşurat activitatea pe Vechiul Cod Civil iar la 1 octombrie 2011 au redeschis birourile, desfăşurând activitatea în raport de noua legislaţie civilă. Din această perspectivă, pregătirea profesională a notarilor publici pentru implementarea Noului Cod Civil reprezintă un model de strategie a unei organizaţii profesionale juridice de pregătire pentru schimbare, demonstrând

[4] Cu aplicare în 2011.
[5]Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul Civil, publicata în Monitorul Oficial al României, nr.409 din 10 iunie 2011.
[6]Legea nr.287 din 17 iulie 2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial al României nr.511 din 24 iulie 2009.

astfel că instituţia a devenit o instituţie modernă, fiind practic profesia care a generat cel mai mic indice de rezistenţă la schimbare.

Este firesc ca atunci când vorbim de generaţii diferite, de instituţii cu inerţie mare să luăm în calcul un indice mare de rezistenţă la schimbare, respectiv la refoma legislativă dar după cum spunea eminentul jurist elveţian Vicent Hubert "cei care nu ştiu să se adapteze sunt condamnaţi la izolare". Pentru a gestiona cu eficienţă şi înţelepciune orice reformă, este nevoie să identificăm din timp nevoia de schimbare, tendinţe şi schimbări socio-economice şi juridice, să stabilim strategii de adaptare şi de implementare şi nu în ultimul rând să provocăm schimbarea pentru a nu ne lăsa surprinşi de reformă.

În conformitate cu raportul KPMG Internaţional pe anul 2015[7], România ocupă locul 79* din perspectiva indicelui pregătirii pentru schimbare dintre toate ţările Europei de Est şi a Asiei Centrale. Apreciem că în primul rând la nivel guvernamental şi politic dar şi împreună cu formatorii profesionali, educaţionali precum şi cu practicienii dreptului, este o nevoie de a construi strategii de identificare în timp optim al nevoii de schimbare şi de realizare a acestei schimbări într-un mod util, eficient şi transparent, nu numai la nivel de normă ci şi la nivel mental.

Overall rank	Country	Geographic region	Enterprise capability	Government capability	People & civil society capability
65	Kenya	Sub-Saharan Africa	47	84	65
66	Italy	Northern, Southern and Western Europe	76	87	38
67	India	South Asia	51	69	83
68	Ghana	Sub-Saharan Africa	71	61	67
69	Rwanda	Sub-Saharan Africa	82	34	89
70	Dominican Republic	Latin America and Caribbean	60	80	64
71	Tonga*	East Asia and Pacific	84	74	57
72	Kyrgyzstan*	Eastern Europe and Central Asia	65	82	61
73	Zambia	Sub-Saharan Africa	78	58	81
74	Uganda	Sub-Saharan Africa	68	75	80
75	Georgia*	Eastern Europe and Central Asia	86	64	76
76	Bhutan*	South Asia	93	47	88
77	Mongolia	East Asia and Pacific	108	59	48
78	Tanzania	Sub-Saharan Africa	90	63	75
79	Romania	Eastern Europe and Central Asia	79	86	62

*

7https://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/2015-change-readiness-index-v1.pdf.

BIBLIOGRAPHY:

1. Andrei Rădulescu, *Șaizeci de ani de cod civil*, Editura Cultura Naţională Bucureşti, 1926, Academia Română - Memoriile secţiunii Istorice, Seria a III-a, Tomul VI, Mem. 5.

2. Raportul anual de activitate pe anul 2010 al Ministerului Justitiei, www.just.ro.

3.https://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/2015-change-readiness-index-v1.pdf.

4. Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.409 din 10 iunie 2011.

5. Legea nr.287 din 17 iulie 2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial al României nr.511 din 24 iulie 2009.

STATE, LAW AND DIPLOMACY IN ROMANIAN SOCIETIY IN THE LATE NINETEENTH CENTURY AND EARLY TWENTIETH CENTURY

Cristinel Ioan Murzea

Prof., PhD, "Transilvania" University of Brașov

Abstract: In the context of the dynamic of international relations, and taking into consideration the physiognomy of internal factors of objective and subjective nature, the evolution of Romanian society has imposed specific forms of manifestation regarding the organization of the state, form and functions of law, and the approach of national diplomacy through public policy within the European system of the last decades of the nineteenth century and those that preceded World War I.

In the new historical context, the law and the public diplomacy will be a political bond that made possible the affirmation of the cohesion of the entire Romanian nation by creating a favorable climate necessary to finish building the national state, free and independent.

Keywords: national state, law, diplomacy, ideology, nation.

În contextul profundelor transformări ce au avut loc în structura sistemului social economic şi politic produse ca urmare a "revoluţiilor atlantice", secolul al XIX-lea - ca secol al naţionalităţilor - avea să se dezvolte o nouă orientare cu privire la rolul şi funcţiile statului naţional care deţinea în centrul său - naţiunea[1] - ca placă turnantă obiectivată şi legitimată prin principiile dreptului natural cât şi prin cele ale diplomaţiei naţionale, aveau să schimbe geografia politică a Europei prin apariţia unor noi state clădite pe principiile generoase ale dreptului public internaţional ce puneau în lumină dreptul legitim al poporului la autodeterminare naţional-statală şi afirmarea deopotrivă a drepturilor colective prin promovarea unor politici publice ce puneau în centrul lor interesul cetăţeanului.

[1] C. I. Murzea, *Reforma statului şi dreptului în epoca modernă*, Editura Sitech, Craiova, 2013, p.9.

Procesualitatea şi evoluţia conceptului de stat naţional s-a evidenţiat în cadrul acelor orientări şi curente ideologice aparţinând doctrinelor iluministe cât şi a celor romantice, care aveau să dezvolte în planul mentalităţii juridice colective, conturarea ideii de stat al tuturor teritoriilor locuite de români. În acest context dreptul cât şi diplomaţia românească s-au constituit într-un factor dinamic în promovarea interesului naţional, fiind în acelaşi timp "un laborator teoretic" în care s-a plămădit şi s-au definitivat obiectivele programatice ale revoluţiilor naţionale, ce visau prăbuşirea imperiilor multinaţionale şi constituirea concomitentă ale unor tinere state naţionale, care aveau să schimbe raportul de forţe de pe eşichierul vieţii politice internaţionale, afirmând dorinţa legitimă a popoarelor de a trăi liber în concordanţă cu principiile ce guvernează regimurile democratice, în graniţele unor state naţionale în care drepturile şi libertăţile publice apăreau ca fiind garanţia evoluţiei lor viitoare[2].

Principiile de drept public cât şi formele de manifestare a diplomaţiei externe promovată de fruntaşii mişcării naţionale a românilor de pe o parte sau alta a munţilor Carpaţi, a reprezentat în plan politic un program naţional prospectiv care s-a finalizat prin etape distincte necesare îndeplinirii lui, cum au fost reperele istorice reprezentate de momente precum – 24 ianuarie 1859, 9 mai 1877 şi 1 decembrie 1918, în urma cărora românii s-au afirmat în viaţa internaţională ca şi naţiune organizată politic, ca subiect distinct de drept internaţional, promovându-şi prin aceste mijloace specifice obiectivul fundamental şi anume acela de a-şi constitui un stat unitar neatârnat.

În promovarea acestui obiectiv, dreptul prin funcţiile sale între care funcţia de instituţionalizare sau de formalizare juridică a organizării social-politice este esenţială[3], se constituie într-un mijloc specific şi un factor dinamic, în conturarea „programului partidei naţionale” în promovarea noilor principii ale dreptului internaţional public conturate la sfârşitul secolului XX care în esenţă militau pentru egalitatea în drepturi a tuturor statelor cât şi pe dreptul

[2] Ibidem
[3] Cf I. Ceterchi, M. Costin, S. Popescu, *Rolul social al dreptului*, în volumul *Rolul şi funcţiile dreptului*, Editura Academiei, Bucureşti, 1974, p.16.

popoarelor la autodeterminare naţională şi statală, până la constituirea de state independente de sine stătătoare.

În realizarea acestui obiectiv istoric, dacă până la jumătatea secolului al XIX-lea au avut întâietate argumente cum ar fi cele de ordin istoric, filologic, etnografic, geografic sau uneori cele de natură religioasă, constatăm că de la acest moment se adaugă în arsenalul acestor motivări cele de ordin juridic cu reflexe directe în dinamica diplomaţiei externe, reprezentată de afirmarea drepturilor naturale ale omului, din care au derivat drepturile istorice ale românilor ce s-au constituit într-o - placă turnantă – a tuturor ideologiilor naţionale cum au fost cele ale daco-românismului prin care s-au difuzat în plan intern cât şi internaţional dorinţa naţiunii române de a-şi constitui un aşezământ statal propriu prin intermediul căruia să-şi promoveze interesele legitime în conformitate cu dreptul natural şi istoric.

Deşi dreptul este un produs al statului, constatăm că datorită cauzelor mai sus arătate, naţiunea română a înţeles că în această etapă rolul şi funcţiile dreptului sunt acelea ce vizează în perspectivă istorică crearea unui stat naţional în vatra strămoşească a „Daciei Mari” folosind totodată şi pârghiile oferite de diplomaţia externă în promovarea acestui obiectiv prin intermediul numeroaselor memorii adresate către Marile Puteri ale vremii cât şi reprezentanţilor acestora în Principate care practic vor deveni agenţi ai cauzei naţionale a românilor în circuitul relaţiilor diplomatice ale vremii.

Pe aceste coordonate dreptul va deveni un liant în demersul concret de unificare în plan teritorial cât şi politico-instituţional al tuturor românilor, el conturând şi reglementând prin mijloacele sale specifice principalele instituţii politice care vor crea baza obiectivă în procesul concret de unificare în plan social-economic cât şi cultural-spiritual al poporului român, care datorită vicisitudinilor istorice s-a dezvoltat sub dominaţie străină şi în cadrul unor entităţi statale artificiale.

Cu toate acestea poporul român a avut o evoluţie unitară ce se poate argumenta prin discursul politic cât şi prin acţiunile concrete revoluţionare, fapt ce a determinat crearea unui set de obiective naţionale comune, care s-au reflectat în demersurile politico-juridice şi diplomatice ce au premers actul de la 24 ianuarie 1859, când s-a realizat în opinia contemporanilor „Unirea

cea Mică", placa turnantă a viitorului edificiu naţional unitar român desăvârşit prin actul de la 1 Decembrie 1918.

Secolul al XIX-lea, definit în mod obiectiv ca „secol al naţionalităţilor" în cursul căruia naţiunile s-au afirmat şi s-au organizat atât pe verticala naţională cât şi pe orizontala europeană, a fost un secol al solidarităţii şi unităţii urmărite şi realizate pe toate planurile[4]. Epoca modernă, prin însuşi esenţa sa, a impus forme şi structuri noi, unitare, în locul pluralităţii şi a particularismului feudal, Europa devenind în acest context o entitate economică, politică şi spirituală, fapt ce a adus cu sine mutaţii sensibile şi la nivelul ideologiei şi a mentalităţii oamenilor[5].

În cursul secolului al XIX-lea se schiţează şi se desăvârşesc profilul multora dintre naţiunile europene din zilele noastre pe de o parte, iar pe de alta, ca un element definitoriu al acestui secol, ce a fost evidenţiat în mod constant în doctrina de specialitate, este lupta popoarelor pentru eliberare socială şi naţională de sub dominaţia străină a imperiilor multinaţionale şi totodată procesul concomitent de constituire a noilor state naţionale proprii, proces care va deveni o axiomă şi o componentă fundamentală a „principiului naţionalităţilor" ce va fi impus ca o dogmă în practica diplomatică internaţională. Astfel constituirea statelor naţionale modifică radical echilibrul european şi creează totodată o nouă perspectivă a dezvoltării istorice[6].

În secolul în care libertatea, adevărata „religie a epocii moderne" a reprezentat o aspiraţie universală iar frământările care au avut drept scop instaurarea acesteia, au făcut ca acest ideal al filosofiei luminilor să devină un obiectiv cu profunde implicaţii de natură politică şi juridică[7].

Legislaţia nouă a tânărului stat naţional realizat la 1859 cât şi extinderea legislaţiei dintr-o provincie în alta, a făcut posibil ca statul român să dobândească un caracter unitar, în vederea evoluţiei viitoare care însemna dobândirea independenţei de stat şi desăvârşirea unităţii naţional-

[4] J. B. Duraselle, *L'idee de L'Europe dans l'histoire*, Paris, Dalloz, 1965, p.28.
[5] Ibidem
[6] C. I. Murzea, op.cit., p.13
[7] D.D. Roşca, *Temeiuri filosofice ale ideii raţionale*, Editura Dacia Traiana, Sibiu, 1943, pp. 3-6.

statale a tuturor teritoriilor în care populaţia românească era majoritară conform principiului juridic al proporţionalităţii.

Cu toate acestea, fiecare naţiune, mare sau mică, puternică sau slabă, este, în principiu, un rezervor de putere creatoare, de cultură originală, fiecare popor reprezintă o valoare unică în lume …… nici unul nu poate fi înlocuit prin altul[8]. Existenţa unei naţiuni se justifică prin valorile de cultură pe care le face posibile, prin potenţialul ei de spiritualitate[9].

S-a subliniat în doctrină faptul că spaţiul european nu avea să dea o imagine unitară vizând procesualitatea cristalizării conştiinţei naţionale folosită în demersul obiectiv de naştere a „statului naţional" fapt ce-şi are originea în realităţile de ordin istoric. Astfel pentru Germania, Italia, zona Europei centrale sau peninsula Balcanică se pot identifica procese similare care practic interferează două momente şi anume – formarea unei conştiinţe naţionale pe de o parte, iar pe de alta, la cristalizarea unei ideologii bazată pe doctrina naţională, având la bază principiile juridice şi politicile publice promovate de către obiectivele programatice ale Revoluţiei franceze din anul 1789, demers ce a avut o evoluţie sincronă[10].

În replică, emergenţa conştiinţei naţionale la popoarele care dispuneau de o structură de stat proprie a fost mult uşurată căci existenţa instituţiilor reprezentative şi a vieţii comunitare, în mod firesc, au întărit considerabil conştiinţa apartenenţei la o unitate sau entitate naţională[11].

Evoluţia spre naţional, transformarea conştiinţei de neam în conştiinţă naţională s-a realizat treptat, valorile celei dintâi fiind încorporate, căpătând sensuri noi în cuprinsul celei de a doua. În cazul românesc – şi nu numai în acesta – de la caracterul pur contemplativ al identităţii de neam se trece sub impactul filosofiei luminilor la o activă luptă politică[12], luptă ce dă impresia unor noi opţiuni, exprimă un alt orizont mintal, urmărind totodată redimensionarea societăţii în raport cu realităţile proprii fiecărui popor. Astfel conştiinţa unităţii de neam devine conştiinţă naţională, astfel că populaţia nu mai reprezintă un „simplu volk" legat prin comunitatea de rasă şi cultura

[8] Ibidem
[9] A. F. Grabski, *Notion et conscience nationale. Observations sur la structure de processes de la formation des nations moderne sen Europe Centrale*, în vol. *Developpement de la conscience nationale*, HAM, Paris, 1982, p.7.
[10] Xxx, *La developement de la conscience nationale en Europe Orientale*, Dalloz, Paris, 1968, pp.78-79.
[11] Ibidem
[12] Gh. Platon, *De la conştiinţa de neam la conştiinţa naţională. Condiţiile istorice care au favorizat desăvârşirea procesului*, în *Studii şi articole de istorie*, XLIX-L, 1984, pp. 224-258.

istorică, ci el devine un corp activ alcătuit nu din supuşi ci din cetăţeni priviţi ca subiecţi de drept în cadrul societăţii prin aşa-zisul contract social. Comunitatea socială era dată nu numai de elemente precum cele privind rasa, limba, istoria comună ci şi pe cele de natură normativă oferite de dreptul pozitiv ce punea în lumină noua viziune cu privire la patrie cât şi la drepturile şi libertăţile publice.

În acest context fruntaşi ai mişcării naţionale din Transilvania precum Gh.Şincai sau Petru Maior au promovat drepturile legitime ale tuturor românilor folosind în acest scop argumente ce ţineau de principii vizând drepturile istorice cât şi a celor de natura drepturilor colective, care au drept final realizarea unui stat nou ce avea drept obiectiv înfăptuirea fericirii publice cât şi a libertăţii de gândire[13].

În acelaşi sens conceptul juridic privind libertatea devine un adevărat simbol în opera lui Ioan Pioariu Molnar, care prin întreaga sa activitate publicistică şi literară a făcut să renască unitatea politică şi culturală a românilor de pe ambele versante ale Carpaţilor, fiind un creuzet teoretic în care s-au plămădit doctrinele şi politicile publice vizând emanciparea naţională a tuturor românilor care au avut drept preambul mişcarea „supplexului", adevărată chartă a drepturilor naţionale ale românilor din Transilvania.

Alături de argumentele de ordin istoric, sunt tot mai prezente principiile şi normele juridice ce proclamă drepturile şi libertăţile publice fundamentale ale cetăţeanului, fapt ce denotă o schimbare de atitudine la nivelul politicilor publice promovate care practicau permis demersul practic revoluţionar care a dus la unirea Principatelor la 1859, la obţinerea independenţei de stat la 1877 şi s-a desăvârşit prin actul de la 1 Decembrie 1918, care a reprezentat corolarul luptei de emancipare naţionale a tuturor românilor[14].

Argumentele vizând drepturile naturale ale românilor, ce-şi aveau suportul în ideilor revoluţiei franceze de la 1789, puneau în mişcare principiul naţionalităţilor, ce avea să constituie chintesenţa demersurilor diplomatice obiectivate prin cele peste 200 de memorii adresate marilor

[13] Xxx, *Istoria statului şi dreptului românesc*, vol.II, partea a II-a, Editura Academiei RSR, Bucureşti, p.362.
[14] C. I. Murzea, op,cit, p.24

puteri în prima jumătate a secolului al XIX-lea, ce făceau cunoscută cauza partidei naţionale din teritoriile locuite de români cât şi acuitatea cu care trebuia rezolvată „chestiunea românească”.

Dreptul prin ramurile instituţiilor şi principiile sale a oferit un instrument adecvat menit să realizeze în plan instituţional, politic, economic cât şi social-cultural, unificarea în aceste domenii ce dădeau expresie conceptului de stat naţional unitar, obiectiv eminamente prioritar în programele formulate de-a lungul secolului al XIX-lea şi la începutul secolului XX.

Unificarea legislativă înfăptuită după 1859, în ceea ce priveşte principatele Ţara Românească şi Moldova cât şi cea schiţată de activitatea Dietei româneşti de la Sibiu în perioada liberalismului istoric dintre anii 1863-1865, şi desăvârşită după actul de la 1 Decembrie 1918, venea să arate faptul că între statul naţional, politicile publice promovate la nivel central cât şi în ceea ce priveşte realizarea dreptului s-a realizat o sinteză organică, fapt ce a avut drept rezultat modernizarea societăţii româneşti în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi la începutul secolului XX, prin marile reforme ce au avut drept efect consolidarea tânărului stat naţional român.

Dreptul a reprezentat totodată o formă de exprimare a luptei naţionale a românilor din Transilvania, o componentă a ideologiei naţionale, un factor dinamizator în renaşterea conştiinţei naţionale din acest teritoriu, un creuzet în care s-a cimentat alianţa socială ce avea să erupă prin declanşarea revoluţiei naţionale ce a avut loc la sfârşitul Primului Război Mondial, când s-au ivit condiţiile obiective ce aveau să pună în lumină din nou dreptul popoarelor la autodeterminare cât şi drepturile constituţionale legitime la viaţă proprie naţională într-un stat independent.

BIBLIOGRAPHY:

1. Ceterchi I., Costin M., Popescu S., *Rolul social al dreptului*, în volumul *Rolul şi funcţiile dreptului*, Editura Academiei, Bucureşti, 1974.
2. Duraselle Jean Baptiste, *L'idee de L'Europe dans l'histoire*, Paris, Dalloz, 1965.

3. Grabski, Andrzey F., *Notion et conscience nationale. Observations sur la structure de processes de la formation des nations moderne sen Europe Centrale*, în vol. *Developpement de la conscience nationale*, HAM, Paris, 1982.
4. Murzea, C., *Reforma statului şi dreptului în epoca modernă*, Editura Sitech, Craiova, 2013.
5. Platon, Gh., *De la conştiinţa de neam la conştiinţa naţională. Condiţiile istorice care au favorizat desăvârşirea procesului*, în *Studii şi articole de istorie*, XLIX-L, 1984.
6. Roşca, D.D., *Temeiuri filosofice ale ideii raţionale*, Editura Dacia Traiana, Sibiu, 1943.
7. xxx, *Istoria statului şi dreptului românesc*, vol.II, partea a II-a, Editura Academiei RSR, Bucureşti.
8. xxx, *La developement de la conscience nationale en Europe Orientale*, Dalloz, Paris, 1968.

CONCEPTS AND MANAGEMENT TECHNIQUES RELATED TO HUMAN RESOURCES IN DIFFERENT COUNTRIES

Mihaela Stoica

Assoc. Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureș

Abstract: This paper approaches the issue of human resources from the international point of view and it is a comparative study of the main management systems of human resources in Japan and USA. The issue submitted to specialists is even more current and justified from the perspective of enhancement of the globalization process. Research objective is to compare the management methods applied worldwide, which show major differences by socioeconomic and cultural values and historical.

The most important resource is human resources of an organization, even if management also has the financial and material resources.The resources available are used properly to achieve objectives in order to maximize profits. For the purpose required application and observance of human resource management concepts in order to maintain a dynamic balance.

This comparative study shows major differences in human resource management in Japan and the US. Compared with Japanese management that focuses on the interests of the group, ranks first US management plan individual interests and concerns of the employee, the individual is considered the most important element that contributes to the development and effective management of production systems. Japanese firms hire employees on long-term and invest in their training while US companies seeking employees often change their employees trained not invested in their training.

Even if we apply different systems for human resource management, human factor is most important in an organization that aims to "create" added value of a product and company profit.

Keywords: Comparative Management, human resources management, Japanese management, US management

Miller (Burduș, 2005, p.78) spunea că managementul comparat cuprinde studiul fenomenelor de management al resurselor umane între ţări sau culturi, prin concentrare asupra detectării, identificării, clasificării, măsurării şi implementării similarităţilor şi deosebirilor privind procesele, conceptele şi tehnicile de management. Atenuarea, chiar şi numai parţială a acestor diferenţe se poate realiza prin intermediul transferului internaţional de cunoştinţe manageriale.

Necesitatea abordării managementului comparat rezidă în a identifica cauzele care determină nivelul de performanţă economică al unei organizaţii sau naţiuni care este mai redus decât al altora. *Nicolescu* (20007) apreciază că managementul comparat reprezintă ştiinţa care se ocupă cu studiul proceselor de management şi al relaţiilor de management derulate în organizaţii care funcţionează în contexte culturale diferite, urmărind identificarea şi analiza asemănărilor şi deosebirilor manageriale, în vederea facilitării transferul internaţional de cunoştinţe manageriale şi pentru creşterea funcţionalităţii şi performanţelor organizaţiilor.

Progresul unor ţări sau regiuni este marcat profund de maniera şi viteza cu care factorii de decizie identifică, înţeleg, analizează, preiau, adaptează şi pun în practică, prin intermediul transferului conştient şi asumat de cunoştinţe manageriale, concepte teoretice şi aspecte pragmatice de management din alte ţări sau regiuni culturale, economice sau sociale.

Fără a se realiza în acelaşi ritm, cu aceeaşi viteză şi cu aceleaşi efecte, transferul internaţional de cunoştinţe manageriale dinspre ţări, societăţi sau organizaţii dezvoltate spre ţări, societăţi sau organizaţii mai puţin dezvoltate depinde în mod necesar de mai multe variabile:

- *gradul de deschidere a ţării, societăţii, organizaţiei spre informaţii de orice natură*,
- *nivelul general de pregătire şi de instruire culturală şi profesională a populaţiei unei ţări sau societăţi* sau a membrilor unei organizaţii asigură acceptarea şi utilizarea mai rapidă şi cu efecte sesizabile imediat a informaţiilor şi cunoştinţelor provenite din alte sisteme sociale sau economice.
- *stilul de management practicat în mod dominant şi gradul de control şi chiar de supunere a populaţiei* sau a membrilor unui grup influenţează viteza cu care se realizează transferul şi efectele sale pe termen mediu şi lung.
- *limbile străine cunoscute şi folosite în activitatea economică şi socială curentă* de către partea activă a populaţiei unei ţări sau de către membrii unei organizaţii facilitează înţelegerea şi

interpretarea adecvată, corectă a informaţiilor şi a cunoştinţelor care pot fi considerate ca reprezentând transfer internaţional de cunoştinţe manageriale. Contează în fond nu atât numărul de limbi străine cunoscute, cât gradul lor de universalitate şi de relevanţă în lumea afacerilor.

- *mobilitatea, libertatea de mişcare, asumarea responsabilă de către fiecare membru al unei naţiuni a viitorului personal*, neacceptarea cenzurii economice sau ideologice permit realizarea şi în manieră informală, nestandardizată a transferului de cunoştinţe manageriale pe plan internaţional.
- *dimensiunea organizaţiilor* confirmă viabilitatea transferului de cunoştinţe manageriale mai ales în ţările cu o populaţie nu foarte numeroasă, respectiv în organizaţii de dimensiune mică sau mijlocie, care sunt mai flexibile, pe de o parte, dar şi în organizaţii de dimensiune mare, care anticipează şi se adaptează atent pentru a permite acest transfer, pe de altă parte. (Nicolescu, 2001, p. 112)

Obiectivele acestei cercetării sunt:

- Înţelegerea particularităţilor socio-economice şi cultural-istorice ale contextului japonez şi a influenţei acestora asupra economiei şi managementului organizaţiilor economice din Japonia;
- Prezentarea particularităţilor managementului japonez;
- Înţelegerea particularităţilor socio-economice şi cultural-istorice ale contextului nord-american şi a influenţei acestora asupra economiei şi managementului organizaţiilor economice din Statele Unite ale Americii;
- Prezentarea particularităţilor managementului nord-american;
- Evidenţierea principalelor valori culturale care fundamentează managementul nord-american.

Obiectivul principal este o comparație între metodele de management aplicate pe plan mondial, din care reies diferențe majore de valori socio-economice și cultural-istorice.

Aspecte ale managementului la japonez

Managementul japonez este particularizat prin ansamblul elementelor culturale şi religioase, care sunt greu accesibile şi permisibile altor ţări ale lumii. Valorile culturale care stau la baza comportamentului managementului japonez sunt definite prin patru elemente specifice şi

anume: amae, paternalism sau grupism, oyabun-kobun (tată-fiu) şi habatsu (grupuleţe). De asemenea, managementul nipon se caracterizează prin două componente principale: întreţinerea managerială şi perfecţionarea managerială a companiilor. Potrivit culturii japoneze, managementul acordă o atenţie deosebită pentru preocupările şi interesele de grup, comparativ cu preocupările şi interesele personale. De asemenea, managementul japonez plasează oamenii pe primul loc, compania fiind privită ca a două familie a angajatului.

Japonezii sunt orientaţi mai mult către colectivism decât către individualism, ei acordând importantă deosebită apartenenţei la grup şi loialităţii faţă de acesta. Caracteristică japonezilor este situarea în prim plan nu a "eului" individului, ci a intereselor şi acţiunilor "noastre". *Distanţă faţă de putere* este mare. În ceea ce priveşte consensul, părerea populară este că procesul de luare a deciziilor este răspândit în întreagă companie şi că toţi angajaţii de la diferitele niveluri ierarhice sunt implicaţi activ în acest proces. Cu toate acestea, este surprinzător modul în care sunt adoptate deciziile, datorită puternicei ierarhizări pe multe niveluri a companiilor japoneze. Totuşi, unii specialişti au indicat faptul că structura organizatorică diferă de cea decizională.

Realitatea este că nu toţi angajaţii posedă o putere reală în cadrul organizaţiei. Cu toate acestea, atunci când vine vorba de a lua decizia efectiv, muncitorii se simt sub presiunea de a fi de acord cu superiorii lor, iar deciziile de grup "nepopulare" (care diferă de deciziile superiorilor) sunt pur şi simplu ignorate. Din aceste motive, putem spune că, înainte de momentul de referinţă, anul 1992, distanţă faţă de putere era mare, dar treptat această dimensiune se îndreaptă către o valoare medie.

În ceea ce priveşte dimensiunea evitării incertitudinii, tendinţa japonezilor este de a evita necunoscutul, incertitudinea. Practică angajării pe viaţă şi sistemul de promovare şi remunerare în funcţie de vechime în muncă au rolul de a reduce incertitudinea şi de a asigura securitatea personală. Japonezii acordă o mare importantă strategiilor şi investiţiilor pe termen lung.

Studiile privind dimensiunea masculinitate / feminitate evidenţiază faptul că japonezii se situează pe o poziţie relativ contradictorie. Ei sunt caracterizaţi printr-o cultură puternic masculină sub aspectul diferenţierii rolului sexelor în societate şi preferinţei pentru bărbaţi în posturile de conducere. Totuşi, pot fi identificate şi unele elemente specifice culturii de tip feminin, precum importanţa acordată performanţelor grupului, în defavoarea performanţei individuale şi orientării paternaliste a şefilor faţă de angajaţi. Contradicţia masculin-feminin este

evidenţiată şi de faptul că japonezii sunt orientaţi în aceeaşi măsură atât către relaţiile interumane, cât şi către acumularea de bani şi valori materiale (Marinaş, 2010, p. 184).

O importantă caracteristică a contextului socio-economic japonez este reprezentată de *relaţiile speciale care există între guvern şi cercurileeconomice*. Cel mai puternic minister japonez este *Ministerul ComerţuluiInternaţional şi al Industriei*. Acesta iniţiază acţiuni economice de anvergură, reglementează producţia, stabileşte preţuri şi tarife, finanţează activităţi de cercetare, reorientează surplusul de forţă de muncă, formează carteluri pentru obţinerea de produse performante la preţuri competitive pe piaţa externă, stabileşte strategia şi politica economică, cel puţin pe termen (Negruşa, 2003, p 226).

Economia Japoniei se caracterizează prin *coexistenţa a două categorii de organizaţii: firmele mici*, care reprezintă circa 98% din totalul firmelor,respectiv *firmele mari, grupurile economice puternice*, puţine la număr, darextrem de performante. Dimensiunea socială este o *prioritate a firmelor nipone*. Aceasta este cea de-*a doua familie a japonezului*, unde acesta merge zilnic pentru a-şi întâlni colegii, pentru a lucra alături de aceştia, pentru a-şi exprima ideile. În acest mod, el se integrează în firmă, ceea ce atestă faptul că cel mai important deţinător de interese este salariatul, indiferent de nivelul ierarhic pe care acesta se situează.

Aspecte ale managementului la americani

Societatea, cultura şi managementul american se caracterizează printr-un pronunţat individualism. Cetăţenii se bucură de o apreciabilă libertate de acţiune individuală, iniţiativa lor economică fiind încurajată prin multiple modalităţi. Individul este considerat că principalul artizan al dezvoltării şi prestigiului acestei naţiuni. Sintagmele "orice este posibil" şi "te vinzi în fiecare zi" reprezintă argumente supreme care pot fi invocate în acest sens în orice ipostază sau moment. *Distanţa faţă de putere este redusă*, existând şanse egale pentru toţi cetăţenii de a se pregăti, de a înfiinţa organizaţii, de a se realiza pe plan social sau professional. *Evitarea incertitudinii este medie spre puternică*, urmare firească a preocupării pentru cunoaşterea şi minimizarea riscului asociat unui viitor necunoscut, pentru formalizarea organizării, pentru utilizarea strategiilor şi a altor instrumente de planificare, pentru cultivarea şi menţinerea avantajului concurenţial al persoanelor, al organizaţiilor ori al produselor sau serviciilor. *Masculinitatea*, proprie societăţii americane *este puternică*. Sunt valorizate elemente precum: diferenţierea rolurilor din economie şi din societate dintre femei şi bărbaţi, preocuparea pentru

avere, carieră, putere decizională, profit imediat. Femeile de afaceri sunt călăuzite de aceleaşi idei precum bărbaţii, ceea ce face din societatea americană un exemplu de evoluţie cu şanse egale pentru ambele sexe. În comparaţie cu societăţile sud-est asiatice, lumea americană pare preocupată de o *abordare pe termen scurt a vieţii economice şi sociale*. Ceea ce contează siguranţa imediată, stabilitatea, reciprocitatea în sprijin, favorurile (Marinaș, 2010, p. 147).

Structurile organizatorice americane sunt concepute astfel încât să asigure realizarea obiectivelor propuse de proprietari sau de manageri. În cadrul companiilor de dimensiune mică şi chiar mijlocie, managementul acestora este asigurat, în proporţie mare, de către proprietarii afacerii sau de către unii membri ai familiilor acestora. În schimb, în cadrul companiilor de dimensiune mare şi chiar foarte mare, managementul este asigurat, de regulă, de către un manager angajat de proprietari sau de către o echipă de manageri, de asemenea angajată pentru realizarea unor performanţe stabilite de proprietari (Burduș, 2005, p.241).

Managerii companiilor americane sunt printre *cei mai bine pregătiţi manageri din toată lumea.* Complexitatea problemelor cu care se confruntăîn prezent lumea afacerilor, concurenţa în continuă creştere, globalizareaactivităţilor economice, dar mai ales a celor financiar valutare, cerinţele încontinuă creştere impuse managerilor de către proprietari, au impus cu necesitate angajarea de manageri generali foarte bine pregătiţi atât din punct de vedere profesional, cât şi din punct de vedere managerial. S-a conturat astfel ceea ce astăzi este cunoscut sub numele de meserie de manager.

Proprietarii marilor companii caută să angajeze pentru aceste posturi salariaţi care au urmat cursuri de tip MBA sau altele asemănătoare, pentru a creşte şansele de creştere a performanţelor propriilor firme. Sunt aşadar preferaţi managerii tineri, care au urmat cursurile unor cunoscute colegii sau universităţi, care sunt foarte motivaţi şi au urmat cursuri de management. Aceşti tineri constituie astăzi o componentă distinctă a pieţei muncii din Statele Unite ale Americii.

Pentru a determina managerii să realizeze aceste roluri, proprietarii de firme utilizează un *complicat sistem motivaţional*, menit să asigure o determinare maximă a managerilor pentru realizarea obiectivelor propuse de acţionari.

În ultimele două decenii, atât proprietarii de firme, cât şi managerii generali ai acestora, au construit şi au pus în practică *o nouă viziune asupra resurselorumane ale organizaţiilor*. Factorul

uman a fost reconsiderat în sensul valorizării corespunzătoare a rolului determinant al acestuia în obţinerea performanţelor economice dorite de proprietari şi de manageri.

Astfel, factorul uman nu a mai fost considerat o sursă de costuri, ci o resursă valoroasă care poate contribui efectiv la îmbunătăţirea performanţelor, cu condiţia să se construiască şi din punct de vedere organizatoric modalităţi în care salariaţii să se poată exprima în privinţa obiectivelor, dar mai ales a modalităţii prin care acestea pot fi realizate în mod performant.

Apariţia în structura organizatorică formală a postului de manager de resurse umane a consfinţit schimbarea totală de viziune, acesta devenind în scurt timp unul dintre cei mai importanţi colaboratori ai managerului general al firmei. În plus, conştientizarea faptului că salariaţii sunt o sursă practic inepuizabilă de idei de inovare şi schimbare organizatorică, implicarea lor în tehnici de management bazate pe stimularea creativităţii au desăvârşit această modificare de viziune asupra rolului şi importanţei resurselor umane în companiile americane.

Din punct de vedere al resurselor umane, principala problemă a sistemului american de management a reprezentat-o alegerea uneia dintre cele două variante: înlocuirea personalului în funcţie de nevoile companiei sau realizarea de investiţii în formarea acestuia. Tendinţa în această ţară este de a înlocui personalul care nu dispune de competenţele necesare, mai degrabă decât de a-l forma.

În SUA, angajările şi concedierile sunt foarte frecvente, iniţiativa aparţinând atât angajatorului, cât şi salariatului. Americanii au tendinţa de a schimba frecvent firma în care lucrează, în căutarea unui loc de muncă mai bun. Din acest motiv, firmele americane preferă să schimbe personalul în funcţie de nevoi în loc să investească în pregătirea acestuia. Această politică este reflectată de faptul că în domeniul recrutării şi selecţiei resurselor se investesc cele mai mari sume de bani.

În general, angajaţii din companiile americane, nu numai managerii, sunt recrutaţi cu rapiditate şi sunt eliberaţi din funcţie tot atât de rapid. A fi concediat nu reprezintă un stigmat, fiind astfel în totală opoziţie cu sistemul japonez, în care concedierile se foloseau în cazuri izolate înainte de 1992, în prezent recurgandu-se la această metodă de redresare a activităţii firmei în ultima instanţa. Americanii dau dovadă de foarte puţin sentimentalism în afaceri. Rezultatele financiare ale tranzacţiei are prioritate în faţă sentimentelor personale. Ei se ghidează după principiul conform căruia dacă obţii profit, poţi încheia afaceri chiar şi cu diavolul. În caz

contrar, o afacere, chiar bazată pe prietenie, nu are valoare. În Japonia, o importantă covârşitoare în luarea deciziilor în afaceri o are consensul, acordat tuturor membrilor organizaţiei. Astfel se întâmplă că uneori să fie menţinută o activitate mai puţin profitabilă datorită fie istoriei, fie statusului angajaţilor din firmă, vechimii acestora etc (Marinaş, 2010, p. 154).

Concluzii

În companiile japoneze, promovarea este lentă, filosofia companiei priveşte acest aspect mai mult că pe un proces de maturizare decât o tehnică a managementului resurselor umane. Cum maturizarea individului are loc în timp, ocuparea unei poziţii de lider nu se realizează "peste noapte". Politica sa de dezvoltare constă în stabilirea de obiective de îmbunătăţire plecând de la cea mai înaltă poziţie şi ajungând la acorduri cu fiecare muncitor. Este un mecanism puternic care transformă energia şi potenţialul creativ al angajaţilor în rezultate performante. În companiile japoneze, programele de training sunt organizate cu scopul de a se asigura angajaţilor utilizarea pe deplin resursele de care dispun.

Recompensele oferite angajaţilor sunt strict legate de performanţele obţinute la locul de muncă.

Companiile americane pun accent pe recrutarea de candidaţi cu competenţe ridicate, furnizarea produsului potrivit persoanei potrivite, acoră o importantă maximă protecţiei în muncă, asigură investiţii masive în activităţi promoţionale şi caută extinderea continuă a bazei de clienţi la nivel mondial. Ca şi responsabilităţi sociale, compania trebuie să asigure un climat de muncă agreabil, securitatea la locul de muncă și formarea continuă a angajaţilor.

Cea mai importantă resursă a unei organizaţii sunt resursele umane, chiar dacă managementul mai dispune şi de resurse materiale şi financiare. Resursele disponibile sunt utilizate în mod corespunzător pentru a se atinge obiectivele propuse, în vederea maximizării profitului. Pentru îndeplinirea obiectivelor este necesară aplicarea şi respectarea conceptelor de management al resurselor umane, în vederea menţinerii unui echilibru dinamic. Ca urmare, managementul are un caracter dinamic iar nu static, care se modifică în funcţie de schimbările sociale.

Managementul japonez este particularizat prin ansamblul elementelor culturale şi religioase, care sunt greu accesibile şi permisibile altor ţări ale lumii. Valorile culturale care stau

la baza comportamentului managementului japonez sunt definite prin patru elemente specifice şi anume: amae, paternalism sau grupism, oyabun-kobun (tată-fiu) şi habatsu (grupuleţe). De asemenea, managementul nipon se caracterizează prin două componente principale: întreţinerea managerială şi perfecţionarea managerială a companiilor. Potrivit culturii japoneze, managementul acordă o atenţie deosebită pentru preocupările şi interesele de grup, comparativ cu preocupările şi interesele personale. De asemenea, managementul japonez plasează oamenii pe primul loc, compania fiind privită ca a două familie a angajatului.

Pentru a face faţă concurenţei din Japonia, companiile industriale din Statele Unite ale Americii, au efectuat numeroase cercetări cu privire la procesele, metodele şi tehnicile de management aplicate pentru eficientizarea managementului sistemelor de producţie. Cultura managementului american diferă complet de cea a managementul japonez, această neavând la bază elemente distincte privind calitatea şi însuşirile esenţiale, fiind organizată dintr-o asociere şi combinare a managementului altor culturi.

În comparaţie cu managementul japonez care pune accent pe interesele grupului, managementul american situează pe primul plan interesele şi preocupările individuale ale angajatului, individul fiind considerat cel mai important element care contribuie la dezvoltarea şi eficientizarea managementului sistemelor de producţie.

Managementul american manifestă predilecţie pentru promovarea tinerilor pe posturi de conducere, cărora le finanţează pregătirea în colegii şi universităţi. În cadrul companiilor americane, managerii sunt preocupaţi mai mult de propria evoluţie profesională şi de carieră decât de evoluţia şi prosperitatea firmei, aceaşi tendinţa începe să se manifeste şi în Europa şi inclusiv în România prin companiile multinaţionale.

Deci, ca o concluzie finală chiar dacă se aplică sisteme diferenţiate de management al resurselor umane, factorul uman este cel mai important în cadrul unei organizaţii, care are rolul de a „crea” plus valoare unui produs şi profit companiei.

BIBLIOGRAPHY:

1. Burdus E. (2005) *Management comparat international,* Editura Economică, Bucureşti, p. 35.
2. Nicolescu, O, (2001) *Management comparat*, Editura Economică, Bucureşti, p.112

3. Nicolescu, O. (2007) *Management comparat, Uniunea Europeană, Japonia şi SUA*, ediția a IIIa, Editura Economică, Bucureşti, p.78
4. Marinaş, C.V. (2010) *Management comparatal resurselor umane,* Editura Economică, Bucureşti,
5. Negruşa, A.L., (2003), *Tranziţia şi managementul japonez*, Editura Concordia, Arad

STATE AID – KEY POLICY EUROPEAN UNION

Simona Moise

Assoc. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: According to the European Court and the practice of the European Commission , the term " aid " as described in Article 87 (1) of the EC Treaty consists of the following four basic elements: granted that the state or resources the state, including those available to local authorities; selective application is limited only to certain economic areas, activities or production of certain goods/provision of certain services; provides an economic advantage; distort (or threaten to distort) competition and trade between Member States of the European Union.

The concept of aid is wider than that of a non-reimbursable fund and refers to measures that reduce the costs of an undertaking and which would normally be borne from its budget. The jurisprudence of the European Court of Justice is all too useful to clarify the defining elements of state aid. In competition policy , the state aid is an integral part , state aids being selective measures of public financial support to undertakings, areas or activities to achieve objectives of general interest, such as environmental protection, development of small and medium enterprises, development of disadvantaged areas, rescue and restructuring of strategic economic agents etc. Even if the authorities support businesses support a public interest, it can distort the normal competitive environment.

Keywords: cooperation, support mechanisms , financial crisis , cohesion policy , investment, competition, economic regions .

1. Introduction

In competition policy, the state aid is an integral part, state aids being selective measures of public financial support to undertakings, areas or activities to achieve objectives of general interest, such as environmental protection, development of small and medium enterprises, development of disadvantaged areas, rescue and restructuring of strategic economic agents etc.

Even if the authorities support businesses support a public interest, it can distort the normal competitive environment.

2. State aid - EU business support form

In 2008-2009 were developed at European level in all 49 state aid schemes. Of these, Romania applied an aid scheme only guarantees on loans to ailing firms by commercial banks, conducted by Eximbank. The state aid scheme implemented EU measures that authorities may grant aid of up to 500,000 euros entrepreneurs. Reforms Action Plan 2005-2008 state aid have failed in 2009: Exemption from ex-ante control of the EC or by the de minimis Regulation or by the recently adopted General Block Exemption Regulation aid means a reduction of administrative burdens without affecting the level playing field.

In terms of volume of aid, about 19 percent of aid is granted through block exemptions. In addition, another 76 percent segment of state aid is assessed by the EC aid schemes. Such schemes or programs, once approved by the Commission, allow Member States to grant aid for a large number of beneficiaries, without the need for additional analysis from the EC. Measures subjected to individual assessment at the level of the beneficiary account for only 5 percent of total aid. This gives Member States a high degree of flexibility, while compatibility criteria safeguard the Single Market.

Scoreboard of the European Commission on state aid shows that the financial crisis has multiplied 4 times the total amount of aid from euro 66.5 billion or 0.52 percent of GDP in the EU-27 in 2007, 279.6 billion euros or 2.2 percent of GDP in 2008. Excluding crisis measures, overall aid amount in 2008 was 67.4 billion or 0.54 percent of GDP. The Scoreboard shows further progress in the recovery of illegal and incompatible aid. In late June 2009, they were recovered 9.4 billion euros in state aid.

Coordinated measures adopted timely Member States and the European Commission contributed to safeguarding financial stability. EC State aid policy was one of the key factors which ensured that this recovery process - generally successful - be done in a coordinated way. The European Commission has authorized the implementation of unprecedented support measures but at the same time, safeguard the single market against disproportionate distortions of competition. Neelie Kroes, former competition commissioner said in September 2009 that "in the

past 14 months, unprecedented measures have enabled Europe help stabilize financial markets and contribute to opening a possible road to recovery. By checking this aid quickly, and by strictly controlling its use, we have ensured that the aid is part of the solution to the crisis. We entered the phase of restructuring the banking system, the first important decisions have been taken - for example on KBC, ING, Lloyds, Fortis and Commerzbank.

In 2009 also authorized an additional aid to the real economy to offset the effects of the credit crisis. Member States, despite the difficult times, maintained state aid discipline and continued their efforts to redirect aid towards horizontal objectives of common interest such as scientific research. State aid directed properly should help us to push further on the road to economic recovery". By accepting and promoting state aid - socialist form of budget support capitalist, the EU.

State aid scheme developed in September 2009 paved the way for the granting of up to 500,000 euros for companies and was based on "temporary financial framework" developed by the European Commission that such measures allow Member States during the crisis.

There have been signals that the authorities would like to grant State aid of this kind, and the Competition Council took the initiative to develop broadly in line with European legislation. To determine the estimated number of beneficiaries of this scheme and that the state budget will allocate, the institution that oversees competition has requested information from ministries that have shown interest in state aids.

After establishing these details, the document was drafted for approval to the European Commission, and after the response from Brussels ministries framework document could be used to develop concrete measures addressed to companies[1].

3.State aid monitoring and the European Commission

In Europe, state aid monitoring is carried out within the meaning of Council Regulation (EC) no. 659/1999 laying down rules for the application of art. 93 of the Treaty establishing the European Community, published in the Official Journal of the European Union no. L 83 of 27 March 1999 as amended.

[1]Emilian M. Dobrescu , REDACTIA on 24 January 2012.Saved under Școala Academica de Sociologie

The European Commission intensified its monitoring of compliance by Member States of conditions laid down in state aid decisions, including the provisions contained in the block exemption regulations.

European Commission (DG COMP) has such powers to monitor, control and restrict the forms and levels of aid granted by Member States and performing an annual monitoring exercise ex-post samples of measures in accordance with the rules of the Block Exemption implemented by Member States.

When it has serious doubts as to whether decisions on State aid, the Commission may open an investigation. In monitoring a measure of state aid, the European Commission may request additional information on the items which it considers unclear of original information submitted by the Member State to determine whether the conditions of the Regulation under which it was issued the aid measure of the state.

If state aid is deemed incompatible by the Commission, it shall issue a decision to recover aid from the beneficiary of the Member State.

European Commission Regulation no. 1.628 / 2006 on the application of Articles 87 and 88 of the Treaty of national aid for regional investment, published in the EU Official Journal L series, no. 302 of 24 October 2006, provides that, upon written request of the Commission, Member States shall notify the Commission within twenty working days or any other period fixed in the request, all information which the Commission considers necessary to determine whether that the conditions of the Regulation.

Nationally, the main legislative act of the Government Emergency Ordinance no. 117/2006 on the national procedures regarding state aid published in the Official Gazette no. 1042 of 28 December 2006, approved by Law no. 137 of 17 May 2007 published in the Official Gazette no. 354 of 24 May 2007.

In accordance with article 18, par. (1) of the Government Emergency Ordinance no. 117/2006, aid providers (central or local administration bodies etc.) are required to transmit the Competition Council all data and information necessary for monitoring state aid nationwide. State aid beneficiaries are required to submit periodic reports to the supplier, and other information regarding state aid granted according to its application, under penalties provided by law. Suppliers can issue decisions ordering the cessation or recovery of state aid granted.

Regulations on procedures for monitoring state aid issued by the Competition Council under Art. 19 para. (3) O.U.G. no. 117/2006, requires aid providers to transmit data and information to the Competition Council for the reporting year, as well as data for the past two years preceding the reporting year, up to March 31 of the year following the reporting year. In accordance with article 103 (1) TFEU, the Commission is obliged in cooperation with Member States to constantly monitor all existing aid.

This activity aims to ensure compatibility of existing aid with the common market and therefore this work the Commission may propose appropriate measures where an existing aid is or is not compatible with the common market.

Fulfilling the obligations assumed by the European Commission:

- a system of annual reporting by Member States of the existing state aid
- request additional information for specific aid measures selected to check whether the conditions of decisions issued
- request Member States to submit a series of monitoring reports in accordance with Commission Regulations (SGEI's, R & D & I sector rail transport, etc.)

Spot checks in cooperation with the national authorities in the Member States where the Commission has serious doubts as to whether decisions.

After a preliminary examination, if the European Commission finds that there are doubts about the compatibility of the notified measures with the common market, it may decide to initiate the formal investigation[2].

If illegal or misused aid, the European Commission issued a decision for the Member State concerned to take all necessary measures to recover the aid from the beneficiary.

Also, if the Commission has serious doubts regarding compliance with its decisions, it must have at its disposal additional instruments allowing it to obtain the information necessary to verify that its decisions are effectively complied with[3]. To this end, on-site monitoring visits are an appropriate and useful instrument, particularly in cases of possible misuse of aid.

European regulations relevant to recover illegal state aid are:

[2] Regulation C.E. 659/1999 laying down rules for the application of art. 93 of the EC Treaty , as amended and supplemented, published in the Official Journal of the European Communities L 83/1 , 27.3.1999 , p. 1-9
[3] Regulation C.E. 659/1999 laying down rules for the application of art. 93 of the EC Treaty , as amended and supplemented, published in the Official Journal of the European Communities L 83/1 , 27.3.1999 , p. 1-9

- EC Regulation no. 659/1999 laying down rules for the application of Article 93 of the EC Treaty as amended by EU Regulation. 734/2013;
- Communication from the Commission for an effective implementation of Commission decisions ordering Member States to recover illegal and incompatible State aid (2007 / C 272/05).

The purpose of recovery is to restore the situation that existed on the market before the aid. This is necessary in order to maintain a level playing field in the internal market. In this context, the recovery of illegal and incompatible aid is not a penalty, but the logical consequence of a finding that it is unlawful.

When negative decisions in cases of unlawful aid, the Commission concludes that the Member State concerned to take all necessary measures to recover the aid from the beneficiary (hereinafter "recovery decision"). The Commission does not require recovery of the aid if this would be contrary to a general principle of Community law.

In case of unlawful aid which is not compatible with the common market in order to restore effective competition, the aid to be recovered pursuant to a recovery decision must include interest at an appropriate rate fixed by the Commission. Interest shall be payable from the date on which the unlawful aid was made available to the beneficiary until the date of its recovery[4].

Recovery shall be effected without delay and in accordance with the procedures of national law of the Member State concerned, provided that they allow the immediate and effective execution of the Commission decision. To this end and in the event of a procedure before national courts, the Member States concerned shall take all necessary steps respective legal systems, including provisional measures, without prejudice to Community law.

Since misuse of aid may have effects on the common market similar to those of unlawful aid must be treated according to similar procedures; whereas unlike unlawful aid, aid likely to be misused was previously approved by the Commission.

If misused, the European Commission issued a decision for the Member State concerned to take all necessary measures to recover the aid from the beneficiary.

[4] Misused state aid "means aid used by the beneficiary in contravention of a decision taken under Article 4 (3) or Article 7 (3) or (4) of Regulation EC 659/1999 . See art. 1 letter g) of Regulation EC 659/1999

The aid to be recovered pursuant to a recovery decision shall include interest at an appropriate rate fixed by the European Commission.

Interest shall be payable from the date on which the aid misused was at the disposal of the beneficiary until the date of its recovery.

Recovery procedure with a decision issued by the European Commission is set out in Chapter 5 - "Recovery, temporary suspension or recovery of unlawful state aid and state aid misused" in OUG no. 117/2006 on the national procedures of state aid, amended and supplemented.

In applying the provisions relating to illegal state aid and the misuse providers can deliver aid procedures.

After many attempts to carry out privatization in 2007, the Hungarian State has a contract of sale - AirBridge Zrt buying up with the acquisition of 99.95% shares. In exchange shares, AirBridge Zrt paid 200 million forints.

The privatization contract was notified to the Commission in accordance with Art. 108 (2) TFEU. Following the temporary obstacles encountered by AirBridge Zrt financial, Russian Vnesheconohmbank acquired 49.5% of AirBridge Zrt, making indirect shareholder in Malev.

În March 2010 the European Commission became should be performed on the case thanks to articles that mention presă intention of the Hungarian state to re-nationalize the company Malev. Autorităţile in Hungary have confirmed the email proove presă, on March 2, 2010. În March 10, 2010, by mail, European Commission received a complaint from Wizz Air, airline low - cost competitor Malev. The object of the complaint was represented by illegal and incompatible State aid which the Hungarian state would have awarded the company Malev various forms.

În 19 March 2010, theEuropean Commission sent autorităţilor Hungarian non confidential version of this complaint Together with the request for additional information, to which they responded on 30 April.

At the meeting held on 5 May 2010, autorităţile of Hungary expressed its intention to restructure the company Malev, specifying the fact that no had been with even restructure with even set conditions.

In the month of October 2010 occurred the second complaint from a competitor of the company Malev which has not thus revealing identity. În 21 October 2010, the European Commission sent Hungarian authority this complaint Together with the request for information, to which they responded on 19 November.

Thereafter followed a autorităţile of court between Hungary and the European Commission, following the Commission's wishes. Against the background of the above, on 21 December 2010 the European Commission initiated proceedings formal investigation, based on Art. 108 (2) TFEU, suspicion state aid in favor of Malev.

The decision to open the formal investigation procedure was published in the Official Journal of the European Union of 26 May 2011. Comments were received from 2 sides concerned or Wizz Air and from a competitor of cărui identity can not be disclosed. Measure by financial support in favor of Malev under investigation were numerous, some being granted either on loan or as equity. Based on the information, the European Commission

analyzed the presence of aid and respectively its compatibility with the current legislation, namely, the Guidelines on state aid for rescuing and restructuring firms in difficulty, given că Malev is a the financial balance complicated.

Europeană Commission has identified eight earlier instruments of state aid for Malev, noting totodată failure criteria and conditions specific printed in the guidelines on state aid for rescuing and restructuring firms in difficulty.

Thus, by decision, the Commission ordered recovery of the aid Europeană state dobândă, with autorităţilor in Hungary for a recovery period of 4 months from the date comunicării recovery decision.

If the state aid provider finds that no conditions laid down in the law / administrative state aid, it may order partial recovery of state aid paid.

As a provider of state aid, the Ministry of Finance is required to track the use of state aid granted, and taking the necessary measures if the conditions laid down in state aid are not met. In carrying out surveillance of the use of state aid, MFP cooperates with:

• specialized directorates of the Ministry of Finance - National Agency for Fiscal Administration;

• DGs county public finance, Bucharest and the General Administration of large taxpayers;

• Other aid providers;

• Operators beneficiaries of State aid.

Recovery of State aid can have on the:

• O.U.G. no. 117/2006 on the national procedures of state aid, approved with amendments by Law no. 137/2007;

• enactment / administrative grant;

• Regulation (EC) no. 794/2004 implementing Regulation (EC) no. 659/1999 laying down detailed rules for the application of art. 93 of the Treaty establishing the European Community, as amended;

• Minister of Finance no. 1133/2008 approving the Methodological Norms for the application by the Ministry of Economy and Finance of art. 18 of Government Emergency Ordinance no. 117/2006 on the national procedures of state aid, approved with amendments by Law no. 137/2007.

In accordance with art. 18 para. (3) of Government Emergency Ordinance no. 117/2006, approved with amendments by Law no. 137/2007, Ministry of Finance, as a provider of aid, has measures in relation to the module for the use of State aid ongoing economic operators and the beneficiary may issue decisions ordering recovery of state aid granted, these decisions having the character of enforceable.

According to the Regulation, the European Commission published interest rates applicable State aid recovery, in force earlier in the Official Journal of the European Union and by way of information on the Internet.

If the latest three-month average swap rates for five-year interbank available, plus 75 basis points, differs by more than 15% of the interest rate applicable State aid recovery into force, the Commission recalculated recovery interest rate. The new rate shall apply from the first day of the month following the recalculation by the Commission. The Commission shall, by letter, the Member States of the recalculation and the date from which it applies.

The interest rate applicable to recovery of State aid for Romania is published on the website of the Competition Council www.ajutordestat.ro under "reference rate".

Interest shall be calculated from the date the aid was made available to the beneficiary until the date of actual recovery, the capitalization principle.

Commission Regulation (EC) no. 271/2008 of 30 January 2008, which amended Regulation (EC) no. 794/2004 provides that, unless otherwise stated in a specific decision, the recovery rate will also be calculated by adding 100 basis points to the base rate.

In accordance with art. 18 para. (3) of Government Emergency Ordinance no. 117/2006, approved with amendments by Law no. 137/2007, Ministry of Finance, as a provider of aid, has measures in relation to the module for the use of State aid ongoing economic operators and the beneficiary may issue decisions ordering recovery of state aid granted, these decisions having the character of enforceable.

According to the Regulation, the European Commission published interest rates applicable State aid recovery, in force earlier in the Official Journal of the European Union and by way of information on the Internet. If the latest three-month average swap rates for five-year interbank available, plus 75 basis points, differs by more than 15% of the interest rate applicable State aid recovery into force, the Commission recalculated recovery interest rate. The new rate shall apply from the first day of the month following the recalculation by the Commission. The Commission shall, by letter, the Member States of the recalculation and the date from which it applies.

The interest rate applicable to recovery of State aid for Romania is published on the website of the Competition Council www.ajutordestat.ro under "reference rate".

- Interest shall be calculated from the date the aid was made available to the beneficiary until the date of actual recovery, the capitalization principle.

- Commission Regulation (EC) no. 271/2008 of 30 January 2008, which amended Regulation (EC) no. 794/2004 provides that, unless otherwise stated in a specific decision, the recovery rate will also be calculated by adding 100 basis points to the base rate.

- list of all beneficiaries of the scheme granted aid with a value of more than 200.000 EUR in 2008;

- per beneficiary corresponding to the above request, state: company size, total amount of aid granted and form of the aid received[5].

- information required by the Competition Council regarding the state aid beneficiaries under the scheme:

- copies of completed applications by the beneficiaries and the documentation required by the supplier to assess applications;

- a legal document or contract under which aid was granted;

- any exchange of documents between the national government and beneficiaries to verify or prove correct application of the aid measure during the monitoring period;

- relevant documentation showing how the size of the recipient has been established;

- a detailed description and value of eligible costs subsidized by year (during monitoring) and clarification about the way in which the eligible costs comply with Regulation (EC) nr.1.628 / 2006, particularly the provisions of Art. 4 of this regulations;

- information on the intensity and necessity of aid;

- any reports or documents showing how the Romanian authorities have checked that recipients used during monitoring efetuate payments to cover those eligible costs;

According to Art. 18 (1) of EO No. 117, "The providers of aid are obliged to pursue the use of state aid granted, order measures and submit the Competition Council in the format requested by it, all the data and information necessary to monitor State aid at national level ".
In this respect by the Order No. 175 of 2007 was implemented procedures to monitor the Regulation on state aid published in the Official No 436 of 28 June 2007.

Suppliers transmitted annually Competition Council to update the inventory of state aid, the data and information provided by the Competition Council Regulation of 2007 on the procedures for monitoring state aid in the Appendices. 1-5 year reporting, and data for two years previous reporting year, up to March 31 of the year following the reporting year.

[5] The total amount received in 2008 and the duration of the scheme, the Euro or where applicable , national currency . The numbers must correspond to actual expenditure (or actual revenue waivers, if the tax measures). For instruments such as loans and guarantees , it recommended a separate indication of the total amount involved and the corresponding aid element

Annual reporting submitted by providers of state aid from Romania, on State aid includes data and information on State aid granted in the past 3 years, including the year for which the report, in particular with regard to value, target, type and modalities for granting them.

Data on State aid for the past two years preceding reporting may suffer corrections (if, for example, last year, state aid was expected in the next year will report the amount actually paid) for the purposes of updating. State aid providers are responsible for data and information submitted to the Competition Council under the terms of art. 5-year to 31 March, for the previous reporting year and the two years preceding data reporting. If the data and information is inaccurate or incomplete Competition Council may request additional information from the providers of aid and if necessary can perform spot checks.

Romanian Government approved through a decision, the allocation of state aid in the amount of 143.475 million lei in 2015 to facilitate the closure of uncompetitive coal mines of the National Society of Jiu Valley mine closure - SA Petrosani.

State aid is borne entirely by the state budget, through the Ministry of Energy, Small and Medium Enterprises and Business. Of the total amount of 143.475 million lei, 93.3 million lei is given for product energy coal delivered units in the process of final closure, amount to cover losses on current production. The difference, 50.1 million lei respectively, is allocated for compensation (25.85 million lei) and Mine Closure works (24.3 million).

Ministry of Energy, Small and Medium Enterprises and Business monitors the level of state aid, so the price of coal delivered aided manufacturing units is not less than the price of similar quality coal from third countries.

The measure approved by the Government in accordance with Decision 2010/787 / EU of 10 December 2010 on State aid to facilitate the closure of uncompetitive coal mines and with the European Commission Decision no. C (2012) 1020 / final, where the European Commission has authorized Romania to grant public funds state aid of 1.169 million lei for the closure of uncompetitive coal mines of the three units held by the National Coal Company Petroșani until 2018.

We note that after analyzing the technical and economic situation of the National Coal Company SA Petrosani Mining was established that Petrila, Uricani Paroşeni and will be closed by 2018, the closure plans, documentation and financing costs of closure.

Cohesion policyneedspublic and private fundingon the one handtoreorientnational spendingtoareaswhere they canbe obtainedimportant resultsin the mediumand long term andto developthe feeling ofincentivestobeneficiariesfor projectspromoted andabove allhasstrategiesneedlocal, regional andnational sustainable developmentdesigned withall mediashould participatedirectly or indirectly concerned.

Authorities in Romania must continue to strive for: finding optimal solutions to ensure the necessary level of public financing and creating conditions for attracting private capital investments.

We must not forget that European funds operate decommitment rule 'non-receipt by the EC in the baseline period to any request for payment, resulting in the loss of funds ". In other words, if we are not able to identify and present projects eligible for EU funds over a period of time, we will lose funds.

BIBLIOGRAPHY:

1. The Government of Romania - National Strategic Report 2009 on the implementation of Structural Funds and Cohesion-January 2010;
2. Regional Operational Programme 2007-2013;
3. Sectoral Operational Programme "Increase of Economic Competitiveness";
4. Sectoral Operational Programme "Human Resources Development";
5. Determinants of EU funds increases. The absorption capacity in Romania - Dr. George Georgescu - Institute of National Economy;
6. www.ec.europa.eu - The website of the European Commission;
7. www.renascc.eu - The website of the Competition Council - National State Aid Network;
8. www.fonduri-ue.ro - The website of the Authority for Coordination of Structural Instruments;
9. www.fonduri-structurale.ro;
10. www.dae.gov.ro - The Government - Department for European Affairs - Srategia 2020

11. www.mdrl.ro - The website of the Ministry of Regional Development and Tourism;

12. www.fseromania.ro - The website of the OP;

13. www.inforegio.ro - Website ROP;

14. www.arenaimm.ro - complete resource portal for SMEs;

15. www.Ronduldesibiu.ro - Review of the Lisbon Strategy post - 2010 EU general perspective - in 2020 (I) - dr. Lucian Belaşcu.

MAIN ANALYSIS INDICATORS OF THE INVESTMENT EFFICIENCY FROM AGRICULTURAL UNITS THROUGH ACCESSING EUROPEAN FUNDS

Elena Gîndu, Assoc. Prof., PhD; A. Chiran, Prof., PhD; A,-F, Jităreanu, Assist., PhD and Adriana Măgureanu, Eng. PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași

Abstract: Of the many definitions found in specialized literature, the most relevant, according to many experts, is the one given by Pierre Masse, 2000, according to which investment means "replacing an immediate and safe gratification to be waived in exchange for a future hope which can be obtained and is based on the invested assets", shortly, ”an uncertain expense for an uncertain future".

A more complete definition is given in the paper ,,Treaty of banking financial management”: ,,Investment is the current financial effort made for a better future, created by development and modernization, financed by giving up current and certain consumption, which is low and underperforming, in favor of a higher modern structured consumption in the future, closer to the users’ choices, but probable"(Bogdan I., 2002).

Internationally and nationally,various methods of preparation of financial and economic analysis for investment projects are established and approved, but those who implement and evaluate interpret them in different ways.

The purpose of the performed and presented financial analyzes was to determine a set of measures to improve financial analysis and a correlated indicators system that, used in the financial analysis, does not allow major discrepancies between the estimated and achieved situation.

The authors have based the analysis of several methods, namely:

a) static analysis of indicators;

b) dynamic analysis of indicators;

c) cost-benefit analysis.

In the static indicators analysis, basic and specific indicators were studied. These indicators are used in the analysis of economic efficiency and sustainability investments. Dynamic analysis of economic efficiency involved studying: notion of update; updated net income; updated revenue / costs ratio; internal rate of return.

A special place is reserved for the purpose, objectives and research method. The goal is to improve analyzes and establishing indicators of economic efficiency and investment sustainability. The objectives are: static analysis of investments; establishment and improvement of analytical methods for determining the economic efficiency and sustainability of investments, as well as their advantages and disadvantages. Case studies were carried out on:

S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti, with the investment "Vegetable farm S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. modernization, through the acquisition of agricultural machinery and grain storage silos";

S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni, with the investment "Vegetable farm S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. modernization, through the acquisition of agricultural machinery, commune Mihălăşeni, Botoşani county." Investments were financed 55 % (S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dornești) and 50 % (S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălășeni) from the European Agricultural Fund for Rural Development.Case studies conducted on account of investments made by S.C. ANDIMIRTOP S.R.L. Mihălăşeni and S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti ***led to a series of measures to improve the financial analysis*** *of economic efficiency.*

Measures to improve financial analysis aimed at reducing disparities between the actual situation and the expected situation.

Keywords: agriculture, investments, EU funds, efficiency

INTRODUCTION:

Researches were a natural necessity of the socio-economic status in which we find ourselves, the integration of Romania into the European Union (Alfonsi G. and Granjean P., 1984; Anghel I. and Dinu E., 2000; Butănescu R., 1997; Gittinger J.P., 1985).

During this period of regional economic development, the focus is on increasing the use of local resources, the multi-activity and economic diversification, the development of integrated units, subsidiarity and flexibility, reducing environmental pollution, biodiversity conservation and transition to sustainable development (Dimitriu M., 1994; Spînache Adriana, 2011, 2013).

To achieve these objectives, businesses investments in Romania have different funding sources, including accessing funds from the Euro-

pean Union (Ștefan G. and all., 2006).

Regardless of the source of funding, any investment should be analyzed in terms of finance and economic viability. At international and national level, various methods of preparation of financial and economic analysis for investment projects are established and agreed upon (Tălmaciu M. and Mihai C., 2004).

Therefore, the authors set out to answer several questions, such as:

• *What are the methods of analysis for determining the efficiency and sustainability of public and private investment?*

• *What are the measures to improve the indicators determining the efficiency and sustainability of investments?*

• *What are the limits of economic efficiency indicators and how canthey be improved?*

• *What is the correlation between analysis indicators, growth and viability of the investment?*

In the static analysis, basic and specific indicators were studied, used in the analysis methods of economic efficiency and sustainability of investments. Dynamic analysis of investments' economic efficiency study involved the following indicators: net present income; the updated revenue / cost ratio; internal rate of return.

MATERIALS AND METODS

This paper aims to improve analyzes and determine the economic efficiency and investments indicators. The objectives relate to the following: static analysis of investments; dynamic analysis of investments; establishing analytical methods for determining the effectiveness of investments; improving economic efficiency analysis indicators.

The case study was conducted at two companies that work in agriculture:

a) **S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti**, with the investment "Modernization of vegetable farm. through the acquisition of agricultural machinery and grain storage silos";

b) **S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni**, with the investment

"Modernization of vegetable farm through acquisition of agricultural machi-nery, Mihălăşeni, Botosani county.

The total investment was 2,279,948 lei, of which 1,139,974 lei were from a public assistance grant. Investments were financed 55 % (S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti) and 50 % (S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni) from the European Agricultural Fund for Rural Development.

In the agriculture investment process, the economic decision goes through several successive stages, depending on the level at which efficiency calculations occur on optimizing the investments resources allocation.

The first phase is focused on guiding the investment decision throughout the agriculture whole, and within it, the branches of agricultural production and socio-economic sectors. **The second stage** refers to the orientation of investment decisions at farm level, depending on production tasks from developing farm perspective. Once the investment objectives are set, we proceed to **the third stage** of decision-making, concerning investment options using a complex system of specific indicators of economic efficiency.

Based on the updating technique, a dynamic indicators system was developed. These indicators have been assimilated into the analysis methodology of feasibility studies for

investment projects: updated total expenses; updated cash flow; financial rate of return; updated investment payback period.

$$CTA = \sum_{t=1}^{d} I_t \frac{1}{(1+a)^t} + \sum_{t=1}^{D} C_t \frac{1}{(1+a)^{d+t}}, \quad (1)$$

where: Ct – operating expensesin the ''t''years.

Called „the criterion of minimizing the total effort", the CTA indicator is used to determine the updated unit costs (AFC):

$$CUA = \frac{CTA}{\sum_{t=1}^{D} Q_t}, \quad (2)$$

where: Qt – productionin the ''t''years.

In choosing the best project, the one with the minimum CTA and AUC will be preferred.

Cash flow is the difference between receipts and expenditure and is used to recover spent funds and make a profit to compensate for the use of funds for investment.

In the economic analysis of investment projects, cash flow is the net income. The financial analysis of the project cash flow is incumbent investor income or benefits and depreciation amount after paying taxes.

Financial rate of return (FRR) measures the ability of an investment to ensure a net profit and determines the discount rate (a) that satisfies the relation:

$$\sum_{t=1}^{D} P_t \frac{1}{(1+a)^{d+t}} - \sum_{t=1}^{d} I_t \frac{1}{(1+a)^t} - \sum_{t=1}^{D} C_t \frac{1}{(1+a)^{d+t}} = 0, \quad (3)$$

where: Pt – profit in the ''t''years.

After determining the FRR, it is compared to its minimum allowed level in the economy. This level is differentiated by the financing investment mode. Therefore, for the objectives financed by loans, the RRF minimum allowable level is the interest rate on the loan capital. For the self-funded purposes, the minimum allowable RRF level is the average return of the investment rate from the sub-branch where the average return of the investment rate from the sub-branch where the investment is made. The comparison of the RRF with the minimum allowable level shows to what extent the investment objective is acceptable as a financial entity.

Date of investment recovery period reflects the ability of an investment objective to return the net invested capital. It is expressed in number of years in which net income is equal to the invested capital, both terms being determined by the update technique **(Beria P., Maltese I., 2011),** as follows:

$$\sum_{t=1}^{d} I_t(1+a)^{d-t} = \sum_{t=1}^{T} VN_t \frac{1}{(1+a)^t},$$

(4)

where: VNt –net incomein the ''t''years; T –number of years in whichVN = invested capital.

RESULTS AND DISSCUSIONS

Measures to improve financial analysis and also improved financial analysis will support economists seeking to analyze investment in terms of economic efficiency. The effectiveness and sustainability of investment projects were established by conducting financial analysis, based on the following indicators: investment value; operating income; operating expenses; rate of

operations; payback time; rate of return on invested capital; cash flow coverage ratio; borrowing rates on medium and long term; net present value; available cash at the end.

Criteria for the efficiency and sustainability of investment projects are: income must be increased from one year to another; revenues must be higher than costs; net result for the year must be positive and increasing throughout the period under review; balance sheet equality (active = passive) for eachcovered year; monthly and annual cash flows during the implementation and post implementation should be positive and increasing; rate of operations (ERR) must be at least 10 %; payback time (Dr) should not exceed 12 years; rate of return on invested capital (RRC) must be at least 5 %; cash flow cover rate (CFCR) must be greater than or equal to 1.2; available cash at the end must be positive; net present value (NPV) must be positive; long and medium term borrowing rate (s) must not exceed 60 %. The analysis took into account a period of 5 years from the completion of the investment project.The financial analysis that was performed on the two units aimed to demonstrate the viability and economic efficiency of investment. **The financial analysis** established for the investments by S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti and S.C. ANDIMIRTOPS.R.L. Mihălăşeni revealed that the companies will achieve efficient and viable investments. All the criteria of analysis were met through the calculated indicators. The total investment value of 6,628,663 lei made by S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti resulted in a payback of 10.51 years, a maximum leverage ratio of 59.89 %, a positive NPV and a positive cash available (Table 1).

As for S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni, for a total investment of 2.279.948 lei, the most important indicators expressing economic investments' efficiency were: a payback of less than 12 years, a level of debt below 60 %, a positive available cash and a positive net updated value (Table 2).

The analysis of presented data observed that, in both cases, the investment was different, but the calculated indicators' value did not have a linear connection with the investment value. An obvious difference is observed in the analysis of „operations rate" indicator, which ranged from 39.08 to 41.83 % at S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti, compared with 25.95 to 30.3 %, for S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni.

Table 1 - Indicators expressing economic efficiency and viability of investment at S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti

FINANCIAL INDICATORS							
Year		**M.U.**	**Year 1**	**Year 2**	**Year 3**	**Year 4**	**Year 5**
Nr.	**Specification**		**Value**				
1	Investment value	lei	6.628.663				
2	Operating income	lei	2.924.070	2.986.323	3.052.112	3.077.016	3.102.816
3	Operating expenses	lei	1.781.472	1.704.460	1.763.649	1.784.156	1.804.803
4	Rate of operations	%	39,08	42,92	42,22	42,02	41,83
5	Payback period	years	10,51				
6	Return on invested capital	%	16,16	18,18	18,27	18,33	18,40
7	Coverage rate in cash flow	nr.	1,8447	2,1487	2,2382	2,3312	2,4331
8	Medium and long	%	59,89	54,84	50,05	45,55	41,36

	term borrowing rate						
9	Discount rate	%	8				
10	Net updated value	lei	231.773				
11	Available cash at end of period	lei	491.509	1.135.816	1.805.760	2.499.662	3.218.249

At S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni, revenues decreased in the first year after the investment, from 5,069 thousand lei in 2009 to 4,889.7 thousand lei in 2010, after which, in 2012, total revenues were 2.8 times higher than in 2008 (Table 3).

The same situation was found at S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti (Table 4).

The decrease in activity and the recording of such loss is due to the difficult situation in which the unit was after an investment of 7884.5 thousand lei, of which 53.9% represented the company's own contribution.

Table 2 - Indicators expressing economic efficiency and viability of investment at S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni

FINANCIAL INDICATORS							
Year		**M.U.**	**Year 1**	**Year 2**	**Year 3**	**Year4**	**Year 5**
Nr.	**Specification**		**Value**				
1	Investment value	lei	2.279.948				
2	Operating income	lei	1.833.976	2.006.894	2.042.386	2.079.514	2.099.819
3	Operating expenses	lei	1.358.132	1.379.597	1.434.848	1.451.778	1.462.724
4	Rate of operations	%	25,95	31,26	29,75	30,19	30,34

5	Payback period	ani	7,71				
6	Return on invested capital	%	19,59	25,99	25,14	25,99	26,38
7	Coverage rate in cash flow	nr.	2,0771	2,8533	2,8617	3,0707	3,2404
8	Medium and long term borrowing rate	%	29,20	25,44	22,19	19,23	16,58
9	Discount rate	%	8				
10	Net updated value	lei	1.268.655				
11	Available cash at end of period	lei	787.870	1.172.718	1.545.651	1.945.236	2.361.130

Table 3 - Outcome indices at S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni - thousands lei

Indicators	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**%/2008**
Total income	4790,2	5069,0	**4889,7**	5304,6	13321,8	278,1
Total expenses	4694,5	5046,1	**4646,2**	5247,7	13240,6	282,0
Gross profit	95,7	22,9	**243,5**	56,9	81,2	84,8
Profit tax	15,3	3,7	**39,0**	9,1	13,0	85,0
Net profit	80,4	19,2	**204,5**	47,8	68,2	84,8

Table 4 - Outcome indices at S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti - thousands lei

Indicators	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**%/2008**
Total income	6793,7	10157,8	**4374,5**	7368,2	3855,8	56,8
Total expenses	6909,0	9858,4	**4467,6**	7090,9	3756,0	54,4
Gross profit / loss	-115,3	299,4	**-93,1**	277,3	99,8	33,3*
Profit tax	-	47,9	-	44,42	16,0	33,4*
Net profit / loss	-115,3	251,5	**-93,1**	232,9	83,8	33,3*

**2009*

If this unit's case, we identified an unusual phenomenon. Compared to the situation before the investment, both total spendings and revenues record major reductions. This can not only be explained by the necessary co-financing loan, but it is also owed to several management issues. Theoretically, after an investment, a company must record growth both in terms of workload and in financial terms. This is not the case for S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti.

The company's ability to meet its short-term obligations of operating assets can be analyzed using the general liquidity ratio (Figure 1):

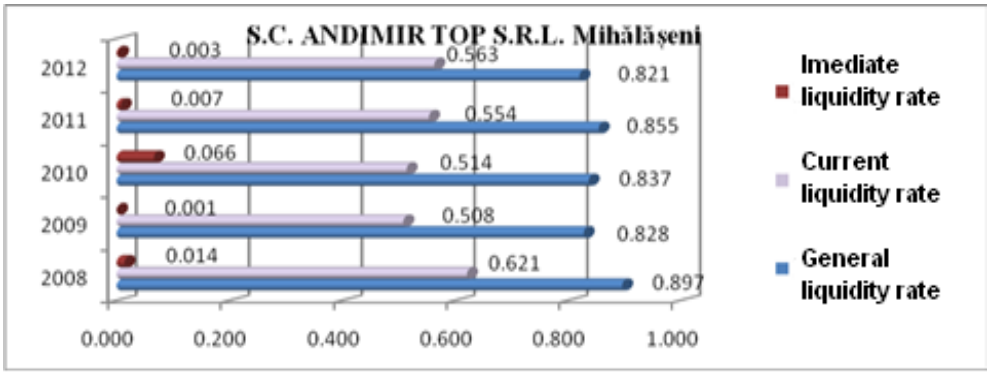

Figure 1: Evolution of liquidity rates at S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălășeni

Most times, it is considered that the overall liquidity reflects a favorable situation for the unit if it is between 1.2 and 2, the minimum limit being 1.

Current liquidity rate is also known as the *acid test*. Its optimum value is between 0.65 and 1.

Imediate liquidity rate characterizes the company's ability to repay debts promptly, taking into account the existing availabilities. Its optimal value is between 0.2 and 0.3.

It is observed that the investment did not affect the company's liquidity rates. Liquidity ratios remained around the same values even after the investment. Although liquidity ratios were not affected by the investment and even if these indicators are not of major importance in the decision to invest, they should be taken into consideration, since they are a barometer for financiers, such as banks. Banks count on liquidity ratios because, in case of bankruptcy, they must make sure that they can recover the loan. Also, to estimate the current function, the activity of the company should also be considered, as specific agricultural companies can register

large stocks during the autumn-winter periods.

In the case of S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dornești,we observe that, after the investment in 2009, the general liquidity ratio was within recommended limits (Figure 2):

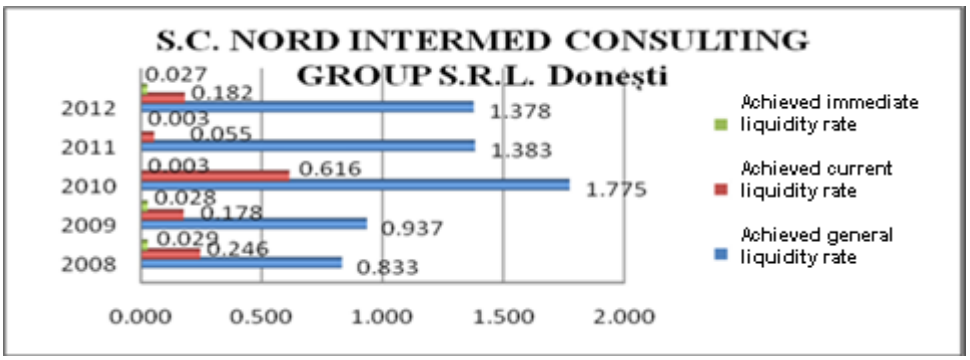

Figure 2: Evolution of liquidity rates at S.C. NORD INTERMED

CONSULTING GROUP S.R..L Dorneşti

If the case of a possible bankruptcy, the company can cover its short-term debts with current assets, the coverage being 1,378 times. The rates of current and immediate liquidity were below recommended limits, both before and after the investment, which highlights the influence of large stocks.

CONCLUSIONS

Analysis of key indicators on the investment efficiency in agricultural units through European funds was implemented and researched based on a case study that includes two investments made by S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L. Dorneşti, Suceava county, with the investment "Vegetable farm modernization S.C. NORD INTERMED CONSULTING GROUP S.R.L., through the acquisition of agricultural machinery and grain storage silos" and S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. Mihălăşeni, with the investment "Vegetable farm modernization S.C. ANDIMIR TOP S.R.L. through the acquisition of agricultural machinery, Mihălăşeni commune, Botoşani county".

Indicators from the two units within the financial analysis register variations of the same indicators obtained after the investment.

Case studies conducted on behalf of the investments made by the two companies **led to a number of measures to improve the financial analysis** of economic efficiency. Measures to improve financial analysis were aimed at reducing disparities between actual and forecasted situation.

To improve the financial analysis of the main efficiency indicators of investment in agricultural units through European funds,the following steps have been recommended: *preparation of a manual for setting up steps for preparing financial analysis and criteria for determining the efficiency of investments; quantifying risks; placing technical indicators of economic analysis, as control points, in financial analysis; introducing correction scales for technical and economic indicators to be taken into account as control; elimination of the flows drawing phase made on activity months and the related correction scale; establish*

methodologies for forecasting the balance sheet (with emphasis on prediction of current assets and liabilities); recalculation of the 12 years limit for the indicator recovery period, taking into account the life of the investment; recalculation of the 60 % borrowing rate indicator in the medium and long term, taking into account the situation before making the investment.

BIBLIOGRAPHY:

1. Alfonsi, G., Granjean, P., 1984. Partique de gestion et d'analyse financieres. *Editura Les Editions d'Organisations, Paris*.
2. Anghel, I., Dinu, E., 2000. Strategia şi analiza economico-financiară - studii de caz. *Editura ASE, Bucureşti.*
3. Bancel, F., Alban, R., 1995. Les choix d`investissement: methodes traditionnelles, flexibilite et analyse strategique. *Editura Economica, Bucureşti*.
4. Butănescu, R., 1997. Investiţii-analiză, proces, decizie. *Editura Universităţii "Lucian Blaga", Sibiu.*
5. Cistelecan, L., 2002. Economia, eficienţa si finanţarea investiţiilor. *Editura Economică, Bucureşti.*
6. Dimitriu, M., 1994. Studiu de fesabilitate privind eficiența investițiilor elaborat pe calculator.*Editura ASE, Bucureşti.*
7. Gittinger, J. P., 1985. Analyse economique des projets agricole.*Editura Economică, Paris.*
8. Isfrănescu, A. și colab., 2006. *Analiza economico-finaciară*, Editura Cartea Universală, București.
9. Masse, P., 1964. Les choix des investissement, *Editura Dunod, Paris*.
10. Michailof, B. M., 1980. Guide pratique d`analyse des projets. *Editura Economica, Paris*.
11. Mösle, R., Nastovici, L., 1998. Evaluarea investiţiilor*, Editura Lux Libris, Braşov*.
12. Romanu, I., Vasilescu, I., 1993. Eficienţa economică a investiţiilor şi a capitalului fix. *Editura Didactică şi Pedagocică, Bucureşti.*
13. Romanu, I., Vasilescu, I., 1996. Managementul investiţiilor. *Editura Teora, Bucureşti*.
14. Spînache, Adriana, 2011. The influence of working capital on rentability at S.C. AGRARIA COM. S.R.L. Sălcioara, Vaslui country. *Editura Ion Ionescu de la Brad, Iași.*

15. Spînache Adriana**,** 2013. Financial analysis - method of investment assessment.*Lucrări ştiinţifice USAMV Iaşi, vol. 56/1, seria Agronomie*.

16. Ştefan, G. şi colab., 2006. Economie şi politici agroalimentare. *Editura ALFA, Iaşi*.

17. Tălmaciu, M., Mihai, C., 2004. Politica de dezvoltare rurală durabilă a Uniunii Europene – o nouă abordare. *Analele Ştiinţifice ale Universităţii Alexandru Ioan Cuza, Iaşi.*

THE COMPETITIVENESS OF INDUSTRY – FROM COMPARATIVE ADVANTAGE TO COMPARATIVE ADVANTAGE TO COMPETITIVE ADVANTAGE

Simona Moise

Assoc. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: Competitiveness is a very important factor for the success of many products. Issues such as quality, concepts and innovations are more difficult to measure empirically and are generally global indices (manufacturing envisages the whole economy).

An enterprise with best marketing techniques can often competing market parties, often at the expense of more productive companies. Consequently, factors such as product differentiation, barriers to entry, after-sales service, advertising strategies, etc., play an increasingly important role in the evolution of competitiveness in the modern economy.

In a market economy, free competition plays as a driver of economic and technical progress and increase the efficiency of producers, as a counterweight indispen¬sabilă price freedom and ensuring efficient allocation of resources. In an open economy, the application and maintenance of an environment free eoncurenţial entails unhindered access to the market for providing benefits equal to equal , freedom of pricing , etc. , each firm is in competition with other companies in the same country and foreign companies in the same business.

Keywords:competitive capacity, production, structures, companies, sub-sectors, economic sectors.

1.Introduction

The concept of competitiveness remains difficult to define and is not subject to any formal consensus. Competitiveness can be addressed at micro level or even national economy, passing through individual automotive companies and international group / multinational.

Therefore, competitiveness is the ability to face competition, to maintain or win odds - parts of the market. It is important to distinguish a competitive price, without price or structural one.

Competitiveness "price" is based on the ability of companies (and by extension the country) to propose products with lower prices than the competition. Competitiveness "price" depends on three elements: the company's manufacturing costs (wages, social responsibility, cost of capital, taxes, intermediate consumption); exchange rate value (a dcpreciere national currency strengthens competitiveness of domestic products and vice versa); margin behavior of exporters (when they agree to reduce their margins, their products become more competitive).

No price competitiveness (or structural) link factors have a direct influence on prices, but which nevertheless play a role in the firm's ability to impose its products. The customer decision to buy, there are six "criteria without prices" that are of fundamental importance: quality, degree of innovation, delivery, brand awareness, maintenance and after-sales services, commercial dynamism.

Search this type of competitiveness compels firms to place the situation "listening environment" ("technological vigil"). Japan is bound to force his rețelelelor importance of gathering information: Jetro (MITI body depends putermicul); soshi and Sogo (general trading houses), always in search of foreign technology.

The distinction between the two forms of competitiveness covers mostly opposition between product banalized relatively homogenous, which are often goods with low value added (intermediate goods, or Consumer) and differentiated products with high added value (investment goods, goods sophisticated consumption) for that price is only one factor among others in the purchasing decision.

For companies belonging to sectors exposed to foreign competition (unprotected sectors), competitiveness is a matter of survival. Instead, sheltered sectors (government, public monopolies, ...) are less sensitive to the imperatives of global competition. For the LDCs in the future will be almost impossible to compensate by flexibility and competitive devaluations, wage differences in costs of production manufacturing, standardized working in favor of the new

industrialized countries. The solution in this case is oriented productions with high added value and strong technological content.

If you move from a product-based analysis, an analysis based on enterprise competitiveness should be defined as a company's ability to sustainably meet its customers' needs more effectively and providing goods and services in a more effective manner in on the price and beyond.

It can be appreciated that this vision has its limits, the economic situation is directly influenced by administrative decisions in macroeconomic policy. So for example, infrastructure development or tax advantages to encourage research and development plays a direct role in corporate competitiveness.

Being a complex measure of the competitive strength, competitiveness has multiple determinations, depending on several factors such as production costs and prices, quality of management companies and its products, the degree of diversification of their exploiting economies of scale, quality producers to adapt quickly to changing demand and to innovate (innovation of products, manufacturing processes, innovation management), the effectiveness of marketing and distribution network after - sales etc.

Between the competitiveness of structures, enterprises, economic branches and sub-branches or competitiveness of the economy as a whole, a close interrelation. Therefore, it is useful to present both the concept of national competitiveness, which refers to the ability of a nation state to produce, distribute and service goods in the international economy in competition with other goods and services produced in other countries and this into a way that drives the increase in living standards. therefore it is important to note because competitiveness can be analyzed across a whole spectrum of different fields of national economy product offering. Nature products for which a country is highlighted by a strong competitiveness, it is not negligible. Better results are often obtained with products having a higher added value, supported by strong growth in global demand in the long term.

For a countrystandscompetitivenessinterior-asresiliencetopenetrationalienbeing calculatedas the ratiobetween the price ofimportsand the priceof imported productsand the

competitiveness ofthe outer-rightperformanceonforeign markets, the ratio ofthe priceof exports from therest of the worldpriceexports fromthat country[1].

Taking into account the conditions of competitiveness which covers all partners - the state, which should make maximum use fiscal measures and social workers, which ultimately depends on the production, the heads of companies to decide on investments, manage makers production and display of initiative, basic equation of competitiveness considers.

Michel Didier, has the following formula[2]:

Competitiveness Initiative and vigor of a nation = Heads of companies + Government effectiveness+Disciplineworkers

Once you have defined the different areas that can be analyzed in terms of competitiveness it is equally important to consider the likely result of an increase or a decline in competitiveness. When a newly competitive will probably ceased its activities, it will not be reflected in national economic plan. It is important to understand that for competitiveness should not be considered a static game, necomparând than gains and losses. It should rather be considered as a game for all parties capable of generating greater competition, which may engage new markets and certainly encourage companies to specialize in products for which they have a comparative advantage.

2. Competitiveness - a measure of the competitive strength

In the global economy, increasingly integrated, the quality of a country position of the international hierarchy has an increasing role. Competition between countries which strive to become attractive places of production exceeds that of competitor companies. Two methods are known on competitiveness: the model developed by Porter (1990) and model the World Economic Forum (WEF-1993), both models focusing on macroeconomic indicators.

In 1990,MichaelPorterlaunched thefirst"model Porternthatexamines the natureof competition in themarketsmultinationalwitha track recordcompaniestheir rivalryondomesticfirmsable to competewithforeign oneswithidentical activityoncertain industriesorcertainmarket segments[3]. Author model makes a clear distinction between business

1 Alain Beintone, Economie, sociologie et histoire du monde contemporain - Paris :A. Colin,DL 2013, cop.
[2]DidierMichel, economy, Rules of the game, Humanitas Publishing House, 1994, p.195
[3]M. Porter, Modelanalysisofcompetitionin international markets *în LeMeis- Economique et Financier, nr.9/1996, publicată în Societé de Banque Suisse.*

activity as individual enlitate to record "successes" in the industrial sector, global and national superiority determinants in fostering and promoting this "success" in the international market.

Directly related company, as individuals, according to Porter's theory must hold "a certain superiority over" to achieve a successful competitive market. This "competitive edge" can be transferred to a low cost product, or an assortment to bring the company a "premium" by trading in a market[4].

According to this view, to record a successful company must develop a competitive strategy that will enable it to act more effectively than other companies in the competition to win markets dc outlets. Creating competitive superiority, it assumes that the company will find the best tools to compete and make best use of dc advantage superiority globally through continuous performance improvement productive (processes or products).

Choosing a competitive strategy reflects the talent management company must demonstrate in response to the incidence of "five competitive forces" contestants threat (threat of entry); bargaining power of buyers to sellers (suppliers); the degree of competitive rivalry; threat of replacement of a product with another product (Threat of Substitutes). These five forces together determine the "industrial sector profitability" (Glaister, 1991). The importance of determining the competitiveness of a nation automotive companies is particularly significant, it can positively or negatively influence the "environment" in which the company operates and both "environment" in which they compete.

This environment is characterized Porter's theory of four traits (factors) conditions: the nation's position in the factors of production workers SIUI ingenuity infrastructure factors required to compete in a sector; application: the nature of domestic demand for goods and services; related industries and industries that support: the presence or absence inside the industrial supply sector and related industries that are internationally competitive; business strategy, structure and competition: the institutionalization of legality regarding the establishment, organization and management of companies and competitive environment.

In his model, Porter demonstrate that the determinants of the above operate independently in a national, but form a system depending on the environment. Take individual and system determinants that define and constitute a nation context in which firms compete. A nation will

[4]M.Porter, Competititon in Global Industries, Harward Business School Press, 1986.

have international superiority in a particular industry where there is a "medium" to growth companies. This "average" will be dynamic and challenging for firms operating in the internal market and stimulate the improvement of production processes, increasing the quality of products and services will increase while "competitive superiority" globally. The (WEF): World Economic Forum is one of the models who conceptualized the idea of international competitiveness. It was designed and developed fifteen years ago, the World Economic Forum - Davos / IMD Lausanne.

In this model, the competitiveness of a nation / country means the nation's ability to create added value in the economy, to keep the process over a relatively long as compared with competitors in the international market. World Economic Forum identifies and measures in most model "competitiveness factors". The W.E.F. It stems from the fact that every economy (with direct reference to a nation's economy) has at its disposal "a range of consumption", some - "competitive factors". These factors can be combined to produce useful goods and services. The fact identifies eight major factors that to the experts WEF - Davos / IMD Lausanne, define and determine the "ability of a nation" to compete in the international market.

To understand the model W.E.F. we present below some research objectives pursued by the annual World Competitiveness Report undertaken by - World Economic Forum / IMD - Lausanne. The report on global competitiveness shows the degree to which "national environment" helps (stimulate) or harm (brakes) domestic economic activity, the economic performance of national companies on foreign markets. This assessment is done annually and includes 330 points, specific criteria for comparison. These benchmarks are analyzed, correlated and summed to finally get the nation position (ranking) in international competition[5].

Inputs appropriate factors can be studied and researched in international statistical statements (example capital). In other cases, only direct investigations and national statistical records (eg labor). Besides, a fundamental assessment of the competitive strength in such a vision requires a large volume of information. Supposedly because, as the competitiveness factors are qualitatively and quantitatively superior to, the nation is able to realize advantages respectively to market products and services to domestic and international markets.

[5] Brilman J., Gagner la competition mondiale, Les Edition d'Organisation, Paris, 1991

Report on global competitiveness shows part of the so-called "soft" competitiveness. The simplest measure of recordings of "hard", meaning that the WEF experts designate the competitive performance of a nation, it is the macroeconomic indicators: GNP, GDP and balance of payments, trade balance, inflation.

These forward looking macroeconomic indicators must be linked to records of "soft" ie: motivation, education and culture, behavior and traditions. Many traditional competitive measurements such as GDP growth, profits, share market gives us information about the past. It appears as important for a nation and a company to invest in future competitive ability. Finally, the model W.E.F. make an important distinction between competitive superiority, competitive advantage (competitive advantage) and superiortatea comparative comparative advantage (comparative advantage), of a nation. In this context it can be said that under the influence of the theory of "comparative advantage", nations are more competitive if marketed products and services that bring the greatest advantage (superiority) and less competitive with respect to their trading partners.

The comparative advantage of a nation can rely on resource abundance, for example - oil, while competitive superiority (competitive advantage) is based solely on ability / talent entrepreneurs to add value to the available resources (eg oil refining).

The W.E.F. it has a number of deficiencies related mainly to the fact that it is a static model, with direct reference to the time constant value of natural resources. Natural resources do not contribute to increasing the competitiveness of the nation because their sale is a net loss in the balance. It is true that today there are relatively high natural resource value, but which lose value in the future thanks to advanced technologies. The most significant example is all crude oil has an intrinsic value today, but the emergence of alternative energy sources will lose value.

All limits and orientation of the model is only the nation / state as a starting point in studying and comparing competitiveness. This view tends to change due to expansion in regional integration, the emergence of "new buildings" commercial, which will attract immediate prospect of cuts in state borders, increased interdependence among national economies, increasing the share of transnational corporations. At the same time, the W.E.F. It is designed to evaluate the overall competitiveness of nations average and as individuals, are possible only valid comparisons between countries that have similar levels of development.

The performance model W.E.F. could offer "alternatives" and "solutions" for management decision at the national level, coupled with the global international context. These results competitiveness among nations of less interest for the analysis and management decision in a particular sector.

Trying to overcome difficulties previously reported, the experts from the Swiss Banks Union have developed a competitiveness index of current and prospective competitiveness index. These indices are based as faeton which allow, on the one hand, quantifying the resources of a country, on the other hand, the efficiency with which they are used. The resources depend on existing production facilities, infrastructure, human capital, etc. The efficiency of the utilization of available resources is estimated by the difference between the estimated national income based on these factors, the actual national income. According to the calculations of specialists, according competitiveness ranking of the 38 countries that have been analyzed based on current competitiveness index places the US and Switzerland in the lead and is now the most competitive nations and the most developed countries in industrially in a foreground, in the first half of the ranking. Current competitive capacity is explained primarily by the efforts of previous investment in equipment, machinery and even in education, and the indicator appears limited because it is oriented towards the past.

Overcoming this drawback prompted the Swiss Banks Union experts to devise a dynamic version of this index, taking into account expected changes in the state of resources and efficiency of their spending. Based on that index changes are highlighted competitiveness of a country's competitiveness, suggesting that this nation will most likely develop new products and new processes.

South Korea will become the country's most well placed from the point of view of competitive strength, while countries that are currently in the top positions in the world will gradually lose its competitive edge, the US passed the position 19, Switzerland on position 29 and other industrialized countries like Japan, Canada, the Netherlands and Scandinavian countries will assert themselves better in terms of competitiveness.

The analysis carried out demonstrates that the opinion which argues that potential competition depends on the natural resources available in a country is questionable. This and the

fact that "in recent years" countries enjoys great success not have sufficient resources nor their internal consumption, find big importers of raw materials (Japan, South Korea). Creating competitive advantage requires the application of strategies to capitalize on opportunities and reducing risk in this regard, the National Institute for Management Development in Lausanne defines competitiveness nationally as a combination of the assets of a country be inherited (natural resources), be created (infrastructure) and production processes that transform them into economic results that pass the market test.
In the "Report on the global competitiveness" were used indicators characterizing the competitive level of a nation, namely: economic strength, internationalization of trade, government policies, financial sector, infrastructure, science and technology, human resources.

3. Competitiveness in the industry. The new concept of industrial competitiveness

If an industry is competitive, he has a number of factors, including: wage levels, a material base of resources, a level of scientific and technological development, government policy for trade and investment, adequate infrastructure. Many developed countries today a policy based on foreign trade strategy, hoping to create a dynamic overall economic growth and improving income levels. Unfortunately, industrial companies, very often lack the skills and knowledge required for competition in international markets. Moreover, government policy is often inadequate assistance necessary trade and production activities.

Price competitiveness is a prerequisite for export success, but it is not enough. Exporters must keep abreast of changes in customer preferences, to ensure quality, timely delivery of goods produced, accumulating skills of marketing and distribution.
In the past, politicians in developing countries have avoided total industrial competitiveness international element when adopted protectionism for domestic markets. This issue began to surface when their markets have become more open to the world. Competitive Companies can stay indoors, however, will be restricted in their competitiveness internationally. Therefore, the main consequence of liberalization is the ability to maintain international technological models that are very important for the survival of various companies. This is doable by protectionist

economies. It notes that countries must now compete in a world where high technology has become an important criterion for industrial competitiveness[6].

Product life cycle has become shorter and new production technologies restructures international division of labor and reduce labor replacing raw materials with substitutes. Rapid changes in technical has become increasingly important for exporters in countries in developing the strategy of increasing exports could be successful, in order to adapt to the constant changes in the global industry to be competitive and to maintain competitiveness . The traditional approach to competitiveness in export markets focus on "competitiveness by price".

Firms producing for export must offer low prices based on production costs low while maintaining a high production standard. Countries with a relatively low level of development is often based on abundant and cheap labor. Today, however, the comparative advantage associated with lower rates of pay is often exceeded. This is because more and more new technologies, flexible production systems, information technology and so on, which reduced the payroll value added. As a result of high labor productivity due to automation and technology advanced, the production was restructured so that despite high levels of a firm can pay the price remains competitive.

Therefore, today we are witnessing a reduction in the importance of price competitiveness. The role they play in maintaining price competitiveness should not be permanently removed. Although technological change has led to increased competition for innovation are still markets where the price competition procedure is of considerable importance. This is the case, especially the LDCs and with limited technological capabilities. Industrial competitiveness in many sectors will be determined by the company's ability give at least selectively applying new technologies in production and organization. Some of the most important new tehnolologii are[7]:

a) automation and computer-aid design (CAD) and manufacturing (CAM). Application of CAD and CAM systems, can allow companies to respond more quickly to changes in requirements for design and provide very high flexibility in production. Significant

[6]New concept of industrial competitiveness in Industrial Developement,Global Raport, 2013, p.23.
7*Industrial Developement,* Global Raport, 2013, p.24.

improvements in productivity in the industry are also possible through the application forms of control.

b) information and communication technology

Application of new information and communication technologies in several functional areas of the company, for example in finance, accounting or staff, may lead to significant îmbună¬tăţirea overall efficiency and productivity. These technologies simplify access to company information, which may be a key to competitiveness.

c) New management technologies

Aiming immediate production operations and overall quality, new technology management not only bring improvements in terms of efficiency, and mediate access to the international market. The 9000 standards set by the International Standards Organizaţia become increasingly minimum requirements to win contracts with the European Union and other developed countries.

d)Biotechnology

Improving efficiency in large industries will be possible by applying biotechnology manufacturing processes. In many industrial processes (chemical, pharmaceutical and nutrition), improving economy may consist of energy and raw materials,

e)The new materials

New materials technology can not only help companies in the automotive industry to reduce production costs by replacing expensive materials, but to make improvements in production specifications.

Increasing international trade and investment leads to progressive loss of autonomy margins of national economic policies. The field of action has become big business around the world, they conquered the market due to the investments made in the industrial and commercial plan.

Aria striking manifestation of trade and investment is now on the US-Europe-Japan triad, "economic war" redistributing assets and market shares. This, given that companies in the industry modern organized in factories, research centers, business services, and Member preparing new rules, accompanying strategies întrepmderilor that belong helps research by public subsidies, adopted antitrust law guarantees ownership intellectual ensure product safety,

environmental protection natural persistently pursues. between market and national public authorities, the world economy is structured by a system of relationships including companies and authorities.Therefore, the international industrial competitiveness towards Japan and emerging industrial countries, compared to the investment strategies of multinationals against technological changes, has become the true guarantor of prosperity, rather than launching the application and handling of macroeconomic aggregates.

If Japan crossed the crisis better than all others, it is because the products of its industry are innovative and of better quality, because its commercial strategy is global because its factories are more productive and modems as workers and its engineers are better informed, because its companies are better organized, because labor relations are less conflict, because the bank-industry relations and administration, more efficient industry.

The competitiveness policy, is to create a general environment favorable to guide actions in the aim of combining liberal interventionism companies. To assist off a new technology that does not find only a weak launch, the state must take the lead in creating markets. Multiple collective services such as energy, transport, urban and interurban, communications, culture, education, health, environment, computerization of government, offers today fields huge take off thanks to some bold projects new technologies likely to be applied throughout the economy, intelligence artificial and advanced informatics, optical fribre networks, integrated production management, biotechnology and high-performance materials, etc.

In this regard, the system of education and training, scientific research system, etc., must be coordinated in accordance with the needs of competitiveness. State modem seen thus reduced to mere role of engineering office serving large multinational companies. The microfinance field operation, the problem is transferred into the field of strategic coordination and control democratic power of social forces.

4.Conclusions

The last thirty years have seen significant changes in conventional performance of major industrialized nations of the world. The most striking developments has been the emergence appliances can create highly competitive industry in a number of countries. There was considerable competition from regions such as Southeast Asia or Latin America, where labor costs and net profit levels are higher than in the less industrialized world occidenatlă. But how

can we measure a natio n's competitiveness? But an industry, sector or a product? So here's questions, whose answers are difficult to specify.

In this context, every analyst must be aware of the need to read a wide selections of indicators, their interdependence actually using multiple indicators. They will not get to highlight the international competitiveness and all factors will not always be easy to infer relationships between indicators. Advantages long as a high level of training and education, a well-developed infrastructure and most importantly the perception of these advantages to leaders of companies, are difficult to quantify.

An analysis should take into account a number of issues likely to complicate the interpretation of the data series. First, the particulars of the branches of activity are classified by undertaking according to most of the value added in the business, in Secondly, the expanding world market supplied data are difficult to interpret due to the many indicators, especially those related Market parties and trade performance, because when there is a strongly globalized industries trade volume Interindustry. Many multinational companies are now operating in a global context.

Trade secrets prevent a great deal of information to be made public. Moreover, multinational companies increasingly marketing their own products more. This leads to a depreciation results in competitiveness based on foreign trade, domestic trade share of the company increased significantly. When trying to calculate parts of the world markets, it is often impossible to establish global totals.

BIBLIOGRAPHY:

1. Beitone, Alain., Abeille-Becker, Camille. Buisson-Fenet, Emmanuel., Economics, sociology et histoire du monde contemporain - Paris: A. Colin, DL 2013 cop. 2013.
2. Brilman J., Gagner to global competition, Les Edition d'Organisation, Paris, 1991
3. Dăianu, D., Voinea, L., Păuna, B., Stănculescu, M., Mihăiescu, F. (2001) Câștigători and losers of the integration process. A look at Romania, CRPE / 31/2001
4. Heinz Handler and Burger Cristina (editors), Competition and Competitiveness in the new economy, Vienna, July 2002;

5. Dăianu, D., Voinea, L., Păuna, B., Stănculescu, M., Mihăiescu, F. (2001) Câştigători and losers of the integration process. Oprivire on Romania, CRPE / 31/2001
6. Klaus Schwab, Michael E. Porter, Peter K. Cornelius, The Global Competitiveness Report 2002-2003;
7. M. Didier, Economy, rules of the game, Humanitas, Bucharest, 1994, p.195.
8. M. Porter, Model Analysis of competition on international markets, Le Meis - Economique et Financier, No.9 / 1996, published in the Banque Société Suisse.
9. M.Porter, Competititon in Global Industries, Harvard Business School Press, 1986.
10. Michael Porter, Enhancing the microeconomic Foundations of Prosperity: The Current Competitiveness, Index, 2001 http://www.isc.hbs.edu/Micro_9201.pdf
11. Porter, Clusters and Regional Competitiveness: Recently learnings, presentation at the International Conference on Technology Clusters, Montreal, November 2003;
12. G. Muntean, Predictable changes in the hierarchy of international competitive capacity in the global economy concjunctura 1994, Expert Publishing House, Bucharest, 1994.

13. *** New concept of Industrial Competitiveness in Industrial Developement, Global Report 2013.
14. *** European Innovation Scoreboard Country Paper for Romania, 2003 (www.cordis.lu).
15. *** Global Information Technology Report 2002-2003, Oxford University Press
16. *** National Strategy for Intellectual Property (2003-2007), the Romanian Government;
17. *** Industrial Developement, Global Report 2013 .;
18. *** Trendchart Report "Industry-Science Relationship" in 2003.

THE EFFECTS OF SOCIAL NETWORKS ON THE SPREADING OF ONLINE SEXUAL HARASSMENT ACTS AGAINST MINORS

Albert-Lőrincz Csanád, Assoc. Prof., PhD, "Partium" Christian University of Oradea and Csipkes Hajnalka-Szende, Jurist

Abstract:Online sexual harassment of children is of increasing occurrence according to research papers and international reports. Control measures have been taken at all levels of the legislative systems. This study deals with the risks of being exposed *to different forms of sexual harassment through the use of social networks – esp. Facebook. According to reports of EU Kids Online and Save the Children Romania it is apparent that the usual age restrictions applied by social networks cannot protect minors. This paper is based on a sample of 607 Internet users in order to explore aspects of online sexual harassment acts committed against minors in Romania. Results show that social network sites are presenting significant danger in terms of spreading of online sexual harassment acts committed against children. Evidence has been found that the minimum age requirement of 13 years applied by Facebook is a formal and insufficient measure to protect children.*

Keywords:age limitation, child protection, cybercrimes, sexual harassment, social networks.

1. Introducere

Studiul de faţă își propune să analizeze riscurile mediului virtual pe site-urile de socializare reprezentate în special de *Facebook*. Sunt vizate formele hărțuirii cibernetice, printre care cu precădere pornografia infantilă. Numărul copiilor cu acces la Internet, utilizatori ai reţelelor de socializare se află într-o creștere continuă: rețeaua de socializare *Facebook* a înregistrat o creștere în privinţa numărului de utilizatori de la un milion în anul 2004 la 1.23 miliarde în anul 2013 din întreaga lume, potrivit statisticilor.[1] Odată cu creşterea reţelelor de socializare s-au

[1]Srivastava C,Bhardwaj A. (2014). *Adverse Effects of Online Social Networking on Children and Adolescents*. Journal of Indian Association for Child&Adolescent Mental Health: 10(2).

înmulţit şi studiile care avertizează asupra riscurilor la care sunt expuşi copiii cu vârste fragede. În cazul reţelei *Facebook* vârsta minimă cerută pentru a deţine un cont de utilizator este de 13 ani, însă cercetările arată că deseori nu se respectă această limită şi că protecția datelor privind minorii nu sunt îndestulătoare.[2]

Cu privire la amploarea fenomenului datele statistice arată că în anul 2010 la nivel global existau peste 7,5 milioane de copii sub vârsta de 13 ani, deţinători de cont pe *Facebook*. Conform declarațiilor oficiale ale site-ului zilnic se șterg circa 20.000 de profiluri ale persoanelor sub 13 ani.[3] O asemenea dezvoltarea a reţelelor de socializare are ca şi consecinţe creşterea numărului de infracţiuni de hărţuire virtuală.[4] Potrivit altor studii făptuitorii au prelevat informații despre victimele minori folosind rețele de socializare în cazul a 82 % din numărul infracțiunilor.[5]

Astfel de infracţiuni pe lângă pornografia infantilă pot fi de exemplu *cyberbullying*-ul, care reprezintă o formă de hărțuirea online a minorilor[6] sau *cyber-grooming*-ul, care presupune hărțuirea online cu scopul de a comite abuz sexual asupra minorului[7].

Punctul de pornire al cercetării noastre constituie rezultatele programului *Safer Internet* al Comisiei Europene, anchetele *EU Kids Online*[8]şia site-ului *Sigur.info*. Conform datelor referitoare la situaţia din România numărul utilizatorilor minori de reţele de socializare a crescut între anii 2010-2013 de la 46% la 79%.[9] Potrivit raportului de activitate al programului *Sigur.info* sesizările privind pornografia infantilă a înregistrat o creştere în ultimii ani.[10]

---

[2] Livingstone S, Haddon L, Gorzig A & Ólafsson K.. (2011). *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children*. LSE, London. Disponibil la: http://www2.cnrs.fr/sites/en/fichier/rapport_english.pdf accesat la13.11.2015.

[3] Semary HEL, Khaja MA. (2014). *Children's Uses of Facebook in Crisisand Peace: A Comparative Study*. Disponibil la: http://www.iiis.org/CDs2014/CD2014IMC/ICSIT_2014/PapersPdf/HB506XD.pdf accesat la 13.11.2015.

[4] Vasiu I, Vasiu L. (2011). *Criminalitatea în cyberspaţiu*. Editura Universul Juridic. Bucureşti.

[5] Mitchell KJ, Finkelhor D, Jones LM, Wolak J. (2010). *Use of Social Networking Sites in Online Sex Crimes Against Minors: An Examination of National Incidence and Means of Utilization.* Journal of Adolescent Heatlh: 1-8.

[6] Anderson WL. (2010). *Cyber Stalking (Cyber Bullying) - Proof and Punishment*. Insights to a Changing World Journal: 4.

[7] Vasiu I, Vasiu L, *op.cit*,.

[8] Disponibil la: http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsOnlineIIReports/Final%20report.pdf accesat la: 07.11.2015.

[9] Velicu A, Mascheroni G, Ólafsson, K.. (2014). *Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile.* Ars Docendi, Bucureşti.

[10] Disponibil la: http://www.sigur.info/docs/raport-de-activitate-helpline-sigur.info.pdf accesat la: 07.11.2015.

2. Aspecte legislative

Convenţia cu privire la drepturile copiilor elaborat de Organizaţia Naţiunilor Unite în anul 1989[11] constituie principala reglementare pe plan internațional. Convenţia a fost ratificată de România la data de 28. septembrie 1990[12]. Convenţia stabilește standardele minimale de protecție a copiilor inclusiv împotriva abuzului și exploatării sexuale. Prevederile Convenţiei sub aspectul criminalităţii online nu sunt suficient de specifice – având în vedere data apariţiei când practic nu existau reţele de socializare. Cu toate acestea meritele actului normativ nu pot fi contestate.

Prima măsură specifică în eliminarea distribuirii materialelor pornografice cu copiii pe Internet se datează din anul 1999 din cadrul Conferinței Internaționale organizate la Viena „*Combating Child Pornography on the Internet”*.[13]Tot la nivel internațional în anul 2001 s-a încheiat la Budapesta Convenţia Consiliului Europei privind criminalitatea informatică. Acest document incriminează ca acte de pornografie infantilă oferirea, punerea la dispoziţie, difuzarea, transmiterea, procurarea pentru sine sau altul, respectiv posesia de materiale pornografice având ca subiect copii, într-un sistem informatic sau într-un mijloc de stocare de date informatice.[14]

În paralel cu evoluţia domeniului protecţiei copiilor pe plan internaţional au apărut şi norme similare în dreptul Uniunii Europene. Sub aspectul combaterii pornografiei infantile Comisia Europeană (CE) a adoptat în anul 1996 documentele întitulate „*Communication on Ilegal and Harmful Content on the Internet*” și „*Green Paper on the Protection of Minors and Human Dignity in Audio-Visual and Information Services*”, însă aceste reglementări s-au dovedit a fi insuficiente.[15]

[11] Disponibil la: http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx accesat la 13.11.2015.
[12] Disponibil la: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=iv-11&chapter=4&lang=en accesat la 13.11.2015.
[13] Vasiu I,Vasiu L. (2011). *Criminalitatea în cyberspațiu*. Editura Universul Juridic. București.
[14] Articolul 9 din Convenţia CE din 23/11/2001 privind criminalitatea informatică, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 343 din 20/04/2004, Seria Tratatelor Europene nr. 185. Disponibil la: http://www.legi-internet.ro/conventie_crim_info.htm accesat la 15.11.2015.
[15]McIntyre TJ. (2010). *Blocking child pornography on the Internet: European Union development.* International Review of Law, Computers & Technology: 24(3).

Un progres legislativ – având în vedere răspândirea Internetului - reprezintă Directiva 2011/92/UE[16] privind combaterea exploatării sexuale a copiilor şi a pornografiei infantile, care a înlocuit reglementarea anterioară în domeniu, şi anume Decizia-cadru 2004/68/JAI a Consiliului UE. Directiva 2011/92/UE aduce o serie de novaţii faţă de Decizia-cadru, precum pedepse mai grave, incriminarea mai multor fapte legate de pornografia infantilă, respectiv un regim preventiv şi de protecţie a victimelor mai avansat.[17]

Prevederile Directivei au fost preluate şi în dreptul român ca urmare a armonizării legislaţiei naţionale cu cea a Uniunii Europene. La momentul actual în România pornografia infantilă este incriminată de Codul penal[18], conform căruia materialele pornografice prezintă un minor având un comportament sexual explicit sau care, deşi nu prezintă o persoană reală, simulează, în mod credibil un minor având un astfel de comportament. Ca atare se subînţeleg şi desenele sau schiţele cu minori. Fapta incriminată include toate modalităţile de producere, deţinere, achiziţionare, stocare, expunere, promovare, distribuire, precum şi punere la dispoziţie de materiale pornografice cu minori. Regimul sancţionator este mai sever dacă faptele enumerate mai sus au fost săvârşite printr-un sistem sau mijloc informatic. Se sancţionează şi accesarea fără drept a site-urilor cu un astfel de conţinut.

3. Metodologia

Având în vedere tendinţele crescătoare ale hărţuirii sexuale online a minorilor, suntem preocupaţi de riscurile prezentate de reţeaua de socializare *Facebook*.

Printre obiective se numără studierea atitudinii persoanelor întrebate referitoare la fenomenul pornografiei infantile, cunoaşterea noţiunii, existenţa experienţei personale, respectiv identificarea pericolului potenţial prezentat de *Facebook* faţă de minori. Datele cantitative ce urmează a fi prezentate au fost obţinute prin elaborarea unui chestionar anonim

[16]Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 Decembrie 2011privind Combaterea Abuzului Sexual Asupra Copiilor, a Exploatării Sexuale a Copiilor și a Pornografiei Infantile și de Înlocuire a Deciziei-Cadru 2004/68/JAI a Consiliului. Disponibil la: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO accesat la: 15.11.2015.

[17] Preambul, Directiva 2011/92/UE. Disponibil la: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO accesat la: 15.11.2015.

[18] Legea 286/2009 privind Codul Penal Român, art. 374. Disponibil la: http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Wpo7d56II%2FQ%3D accesat la 15.11.2015.

aplicat online cu ajutorul platformei *Google Forms*. În vederea realizării scopurilor cercetării am analizat un eşantion format din 607 utilizatori de Internet. Modalitatea de selecţionare a eşantionului a fost neprobabilistă, pornind de la contul personal al autorului de pe *Facebook*: persoanele contactate au fost rugate să completeze chestionarul online, apoi să îl distribuie pe profilul lor personal, precum și în grupurile din care fac parte. Colecţionarea datelor a avut loc în lunile aprilie şi mai 2015. Chestionarul era deschis spre completare timp de două luni, după care s-a trecut la analiza datelor cu programul SPSS.

Pornind de la concluziile raportului *Eu Kids Online* (menţionate mai sus) s-a conturat problematica eficienţei restricţiei de vârstă pe site-uri de socializare, respectiv a pericolului potenţial de răspândire a pornografiei infantile pe astfel de reţele.

4. Prezentarea rezultatelor

4.1. Aspecte demografice

Eșantionul era format dintr-un număr de 607 de persoane, dintre care 81,4% (n=494) erau de sex feminin și 18,6% (n=113) de sex masculin. Dintre aceștia, potrivit răspunsurilor valide, 48,7% (n=290) aveau vârsta de până la 22 de ani, un procent de 41,0% (n=244) aveau vârsta cuprinsă între 23 și 35 de ani, 6,9% (n=41) aveau vârsta cuprinsă între 29 și 35 de ani, iar 3,4% (n=20) aveau peste 36 de an.[19] Cu privire la nivelul de educație 5,8% (n=35) au promovat bacalaureatul, 56,0% (n=339) erau studenți, 34.9% (n=211) absolvenți de facultate și 3.3% (n=20) cu studii postuniversitare.[20] 87,7% (n=528) aveau reședința în zonă urbană iar 12,3% (n=74) în zonă rurală.[21]

În privinţa religiei 57,4% (n=328) erau de religie creștin-ortodoxă, 11,2% (n=64) romano-catolici, 17,2% (n=98) reformați, 5,6% (n= 32) unitarieni, 2,6% (n=15) ateu, iar 6,0% (n=5,6%) aveau alte religii precum baptiști, penticostali, martorii lui Iehova, fără religie etc.[22] Dintre aceştia 82,1% (n=491) s-au declarat ca fiind credincioşi, respectiv 17,9% (n=107) ca fiind necredincioși.[23] Nu am primit răspuns de la 1,5% (n=9).

[19] Raportat la întreaga populaţie 2,0% (n=20) dintre subiecți nu a răspuns la întrebarea legată de vârstă.
[20] Raportat la întreaga populaţie 0,3% (n=3) nu au răspuns la întrebare cu privire la nivelul de educație.
[21] Raportat la întreaga populaţie 0,8% (n=5) persoane nu au răspuns la întrebarea privind zona în care locuiesc.
[22] Raportat la întreaga populaţie 5,9% (n=36) nu au răspuns la întrebare.
[23] Raportat la întreaga populaţie 1,5% (n=9) nu au răspuns la întrebare.

4.2. Statistici descriptive

Rezultatele noastre urmează a fi raportate la datele*Eu Kids Online*[24] *şi a Organizaţiei Salvaţi Copiii*[25]în privinţa aspectelor comune.

Verificarea cunoaşterii noţiunii pornografiei infantile era necesară pentru a determina dacă populaţia înţelege subiectul de cercetare. 87,4 (n=527) dintre persoane au susţinut că ştiu ce înseamnă pornografia infantilă, 1,5% (n=9) au recunoscut că nu înţeleg pe deplin semnificaţia noţiunii, iar 11,1% (n=67) erau nehotărâţi. 0,7% (n=4) nu au răspuns la această întrebare. Astfel marea majoritate este conştientă de înţelesul noţiunii, de asemenea se pare că subiectul este suficient de mediatizat.

Având în vedere populaţia relativ tânără – care au crescut odată cu răspândirea Internetului şi au asistat la apariţia diferitelor site-uri de socializare chiar şi înainte de *„era Facebook”* -, este posibil că şi aceştia au avut experienţe personale de hărţuire pe Internet. 8,3% (n=50) au mărturisit că au avut parte de astfel de experienţe, pe când 86,9% (n=523) au răspuns negativ, iar un procent de 4,8 % (n=29) nu îşi mai amintesc. Datele noastre sunt conforme cu o cercetarea Organizației Salvați Copiii din anii 2010 și 2013, care a semnalat că în ultimele 12 luni de la 5% dintre copiii li s-a solicitat o fotografie sau o înregistrare video intimă.[26] De aici rezultă că hărţuirea sexuală online a devenit un pericol real privind minorii – fiind afectaţi între 5-10% dintre copii.

Opinia persoanelor întrebate este că site-urile de socializare reprezintă potenţiale surse de pornografie infantilă: pe o scală de 3 trepte 61,0% (n= 366) din respondenţi consideră că gradul de pericol este unul accentuat, 33,3 % (n=200) consideră că gradul de pericol este unul redus, iar 5,7% (n=34) sunt de părere că site-urile de socializare nu contribuie la faptele de hărţuire sexuală. Aşadar am putea susţine că populaţia participantă la cercetare este sensibilă faţă de acest subiect.

[24] Disponibil la: http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf accesat la: 07.11.2015
[25] Disponibil la: http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf accesat la: 07.11.2015.
[26]*Idem*.

Aspecte similare au fost abordate şi de cercetarea *Eu Kids Online II,* care a analizat printre altele şi reacţiile părinţilor despre expunerea copiilor la *cyberbullying* – o formă a hărţuirii sexuale. La nivel European numai 12% dintre părinţii respondenţi consideră că propriul său copil a fost expus la imagini cu conţinut sexual. În România situaţia era şi mai gravă în sensul că doar 2% dintre părinţi consideră că în ultimele 12 luni copilul lor a fost tratat pe internet intr-un mod răutăcios, fiind expus la imagini sexuale sau chiar la *cyberbullying*. [27] Comparând aceste date cu rezultatele noastre sesizăm discrepanţe evidente. O posibilă explicaţie s-ar putea consta în intervale de timp diferite ale cercetărilor: *EuKids Online II* a avut loc în urmă cu 5 ani, respectiv în anul 2010, iar proiectul nostru se datează din primăvara anului 2015. O perioadă de 5 ani în materia extinderii reţelelor de socializare pare a fi cauza principală a diferenţelor. Un alt motiv posibil ar putea rezida în faptul că persoanele întrebate de noi sunt utilizatori activi ai reţelelor de socializare (fiind contactaţi chiar pe Facebook), iar părinţii români respondenţi ai cercetării *EuKids Online* în 2010 s-au plasat la un nivel mai scăzut în utilizarea Internetului.

Persoanele întrebate de noi consideră pe o scală de 4 trepte în proporţie de 31,9% (n=192) că pozele postate pe site-uri de socializare pot reprezenta în mod foarte probabil surse concrete de pericol pentru minori, 51,2% (n=308) consideră că pericolul este doar probabil, 15,6% (n=94) sunt de părere că pozele postate constituie puţin probabil surse de pericol, precum 1,3% (n=8) susţin că este improbabil această cauzalitate.

Despre necesitatea unei limitări de vârstă pentru accesarea site-urilor de socializare majoritatea subiectelor întrebaţi, adică 78,2% (n=471) şi-ar lăsa copilul să utilizeze astfel de site-uri numai odată cu maturizarea acestuia, 15,95% (n=96) nu consideră necesar vreo limită de vârstă, iar 5,8% (n=35) sunt pentru interzicerea accesului până la majoratul copilului.

Limita de vârstă pe *Facebook* este de 13 ani, fapt cunoscut de 52,9% (n=318) dintre persoanele participante la cercetarea noastră, faţă de 47,1% (n=283) care nu au ştiut acest lucru. Totuşi 80,4% (n=484) considerau că această restricţie de vârstă constituie o măsură insuficientă de protecţie a minorilor şi numai 13,8% (n=83) erau de părere că limita impusă este suficientă. 5,8% (n=35) erau nehotărâţi în această privinţă. 67,4% (n=406) de persoane

[27] Disponibil la: http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf accesat la: 07.11.2015.

consideră că limita de vârstă ar trebui majorată, 30,2% (n=182) susțin că ar trebui menținută la 13 ani, iar numai 2,3% (n=14) sunt de părere că ar trebui redusă.

Conform datelor Organizației Salvați Copiii[28] 65% dintre părinţi au afirmat că nu interzic copiilor lor să aibă un profil personal pe o reţea socială. Menţionăm că aceste date nu sunt direct comparabile cu cele ale noastre, deoarece studiul de referinţă nu analizează răspunsurile părinților în funcție de vârsta copiilor. Totuşi am putea conclude că maturizarea copilului joacă un rol semnificativ, iar adulţii acceptă doar condiţionat accesul pe site-uri de socializare. În privinţa identificării motivelor de precauţie a părinţilor – şi în general a adulţilor - se impun cercetări suplimentare.

În fapt persoanele întrebate în procent de 76,7 (n=464) cunosc minori care dețin conturi pe *Facebook* și nu au împlinit vârsta minimă cerută, 10,9% (n=66) nu cunosc astfel de cazuri, iar 12,4% (n=75) sunt nehotărâți. Aceste date obţinute de noi coincid cu cele raportate de *EU Kids Online* în sensul că 26% dintre copiii români între 9-10 ani şi 49% dintre copiii cu vârstele cuprinse între 11-12 ani dețin un cont pe o rețea de socializare – adică un total de 75% dintre copiii români aflaţi sub 13 ani.[29] Aceste date indică faptul că interdicţia aplicată de *Facebook* este doar una formală, insuficientă în privinţa protecţiei copilului.

4.3. Factori determinanţi privind atitudinile observate

Variabilele demografice au fost raportate la răspunsurile date de persoanele întrebate de noi.[30] Semnificaţia statistică a datelor a fost analizată cu Testul chi-square al lui *Pearson* sau, după caz, când nu erau îndeplinite ipotezele pentru acest test[31], am recurs la testul exact al lui *Fisher*.

Tentativele de racolare ale tinerilor de sub 22 de ani (12,9%, n=37) erau cele mai frecvente dintre toate categoriile de vârstă (total general 8,5%, n=50), rezultatul fiind semnificativ (*Fisher's exact test*=10.680, *p=n.s.*). Prin urmare susţinem că fenomenul studiat

[28] Disponibil la: http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf accesat la: 07.11.2015.
[29] Disponibil la: http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf accesat la: 07.11.2015.
[30] Din sumarul de procesare a cazurilor rezultă că răspunsurile valide variau între 91,1% (n=553) şi 99,5% (n=604), restul fiind date-lipsă de la persoanele non-respondenţi.
[31] Când peste 20% din celule au avut valori expectate sub 5.

se află în răspândire în România, actualii tineri fiind mai expuşi la riscuri, pe când utilizatorii mai în vârstă nu sunt atât de afectaţi.

În privinţa întrebărilor referitoare la vârsta limită impusă pentru accesarea site-urilor de socializare am recurs la calculul mediilor[32] care ne-au furnizat următoarele informaţii: vârsta-limită de 13 ani ar trebui mai degrabă ridicată (M=2.65, SD=.52); subiecţii de cercetare mai degrabă sunt nesigure în ceea ce priveşte protecţia oferită de această limită de vârstă (M=1.92, SD=.44); precum şi faptul că site-urile de socializare sunt considerate surse de pericol pentru răspândirea pornografiei infantile (M=2.65, SD=.60).

Sexul persoanelor pare a fi un factor care se află în raport cu atitudinile despre pericolul creat de site-uri de socializare. Cu toate că ambele categorii de sex consideră accesul minorilor la reţele de socializare ca fiind o sursă de pericol, femeile par a fi mai îngrijorate, fiind mai sensibile faţă de acest subiect (c^2=49.298, df=2, p<0.01). De asemenea sexul este un factor determinant raportat la atitudinile persoanelor întrebate cu privire la limita de vârstă (c^2=17.042, df=2, p<0.01) după cum se observă în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1 - Sex * Acordul pentru utilizarea site-urilor de socializare

			De la ce vârstă a copilului aţi fi de acord cu utilizarea site-urilor de socializare?			
			Nu impune vreo limită de vârstă	Odată cu maturizarea copilului	După majoratul copilului	Total
Sex:	Masculin	Număr	32	73	8	113
		Număr expectat	18.0	88.4	6.6	113.0
		% la Sex:	28.3%	64.6%	7.1%	100.0%
	Feminin	Număr	64	398	27	489

[32] La primele două întrebări am avut 602 răspunsuri valide, la ultima întrebare 600. Răspunsurile au fost plasate pe o scală de la 1 la 3, unde 1 reprezenta valoarea minimă cu semnificaţia că limita de vârstă ar trebui redusă/oferă protecţie suficientă/site-urile reprezintă pericol neglijabil, 2 care reprezenta menţinerea vârstei/nesiguranţa subiecţilor/site-urile reprezintă pericol mediu, respectiv 3, care reprezenta valoarea maximă cu semnificaţia că limita de vârstă ar trebui majorată/nu oferă protecţie suficientă/site-urile reprezintă pericol considerabil.

	n	Număr expectat	78.0	382.6	28.4	489.0
		% la Sex:	13.1%	81.4%	5.5%	100.0%
Total		Număr	96	471	35	602
		Număr expectat	96.0	471.0	35.0	602.0
		% la Sex:	15.9%	78.2%	5.8%	100.0%

Analizând datele din tabelul de mai sus rezultă că în general se acceptă ideea accesului pe site-urile de socializare odată cu maturizarea copiilor, însă bărbaţii tind a fi mai puţin echilibraţi, preferă într-o proporţie mai mare soluţiile extreme: lipsa vreunei limite de vârstă sau chiar interdicţia totală până la majorat.

Nu am reuşit să stabilim o legătură semnificativă între sesizarea pericolului reprezentat de site-urile de socializare pentru minori şi clasele de vârstă (c^2=9.225, *df*=6, *p*=n.s.), cu toate că marea majoritate a persoanelor întrebate au fost de acord cu această susţinere.

Examinând nivelul de studii, studenţii sunt cei mai conştienţi de pericolele pornografiei infantile (c^2=13.677, *df*=6, *p*=n.s<.05). Nivelul de educaţie pare a nu fi în raport cu atitudinile cu privire la utilitatea acestei restricţii (*Fisher's exact test*=3.198, *p*=n.s.). În sprijinul afirmaţiei anterioare am descoperit că cei mai informaţi cu privire la restricţiile de vârstă erau tinerii de sub 22 de ani (81%, n=234) şi persoanele peste 36 de ani (78,9%, n=15), raportul fiind statistic semnificativ (*Fisher's exact test*=16.201, *p*<0.01).

Credinţa se află în raport semnificativ cu atitudinea participanţilor despre limita de vârstă (c^2=11.187, *df*=2, *p*=n.s<.01). Persoanele credincioase susţin într-o măsură mai mare ridicarea limitei, după cum rezultă din Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2- Credinţa * Modificarea limitei de vârstă pe *Facebook*

			Consideraţi că ar trebui modificată limita de vârstă aplicată de *Facebook*?			
			Majorată	Redusă	Menţinută	Total
Credinţa:	Credincios	Număr	343	13	132	488
		Număr expectat	330.5	11.5	146.0	488.0
		% la Credinţa:	70.3%	2.7%	27.0%	100.0%
	Necredincios	Număr	60	1	46	107
		Număr expectat	72.5	2.5	32.0	107.0
		% la Credinţa:	56.1%	0.9%	43.0%	100.0%
Total		Număr	403	14	178	595
		Număr expectat	403.0	14.0	178.0	595.0
		% la Credinţa:	67.7%	2.4%	29.9%	100.0%

4.4. Corelaţii

Răspunsurile persoanelor participante au fost testate şi pentru corelaţii. Cu toate că am descoperit numeroase corelaţii semnificative, majoritatea raporturilor de interdependenţă erau slabe sau moderate ($r<+/-.03$, $p<.05$). Conform rezultatelor noastre cei care au declarat că sunt familiarizaţi cu noţiunea pornografiei infantile într-adevăr cunosc şi elementele constitutive ale acestuia ($r=.31$, $p<.01$), sunt mai sensibili social faţă de acest subiect ($r=.30$, $p<.01$), ar interzice copiilor lor utilizarea site-urilor de socializare până la maturizare ($r=-.09$, $p>.05$), cunosc vârstă minimă cerută de *Facebook* pentru a deschide un cont ($r=.11$, $p<.01$), respectiv consideră că limita de vârstă pe site-urile de socializare este o măsură insuficientă de protecţie ($r=-.11$, $p<.01$).

5. Concluzii

Literatura de specialitate arată că actele de hărţuire sexuală ale copiilor sunt în creştere şi pot avea diverse forme *(cyber-grooming, cyberbullying, pornografie infantilă)*.

Sistemele legislative au luat măsuri de combatere prin intermediul unor prevederi specifice care ocrotesc minorii împotriva abuzurilor sexuale comise online sau prin intermediului mijloacelor informatice atât pe plan internaţional, pe planul Uniunii Europene, cât şi în România.

Rezultatele cercetării indică faptul că site-urile de socializare reprezintă un pericol considerabil pentru răspândirea actelor de hărţuire sexuală a minorilor. În general se acceptă ideea accesului pe site-urile de socializare odată cu maturizarea copiilor.

Având în vedere că interdicţia aplicată de *Facebook* este doar una formală, insuficientă în privinţa protecţiei copilului, persoanele vizate de cercetare sunt mai degrabă nesigure în ceea ce priveşte protecţia oferită de limita de vârstă. Majoritatea subiectelor tind să susţină că limita de vârstă de 13 ani ar trebui majorată.

Punctul forte al cercetării este că toţi respondenţii erau utilizatori *Facebook*, având experienţe directe privind avantajele şi potenţialele pericole ale reţelelor de socializare. Astfel relevanţa rezultatelor noastre este ridicată, însă nu pot fi generalizate la populaţii diversificate.

BIBLIOGRAPHY:

1. Anderson WL. (2010). *Cyber Stalking (Cyber Bullying) - Proof and Punishment*. Insights to a Changing World Journal: 4.
2. Livingstone S, Haddon L, Gorzig A & Ólafsson K.. (2011). *Risks and safety on the Internet: The perspective of European children*. LSE, London. Disponibil la: http://www2.cnrs.fr/sites/en/fichier/rapport_english.pdf accesat la13.11.2015.
3. McIntyre TJ. (2010). *Blocking child pornography on the Internet: European Union development.* International Review of Law, Computers & Technology: 24(3).
4. Mitchell KJ, Finkelhor D, Jones LM, Wolak J. (2010). *Use of Social Networking Sites in Online Sex Crimes Against Minors: An Examination of National Incidence and Means of Utilization.* Journal of Adolescent Heatlh: 1-8.

5. Semary HEL, Khaja MA. (2014). *Children's Uses of Facebook in Crisisand Peace: A Comparative Study*. Disponibil la: http://www.iiis.org/CDs2014/CD2014IMC/ICSIT_2014/PapersPdf/HB506XD.pdf accesat la 13.11.2015.
6. Srivastava C,Bhardwaj A. (2014). *Adverse Effects of Online Social Networking on Children and Adolescents*. Journal of Indian Association for Child&Adolescent Mental Health: 10(2).
7. Vasiu I, Vasiu L. (2011). *Criminalitatea în cyberspaţiu*. Editura Universul Juridic. Bucureşti.
8. Velicu A, Mascheroni G, Ólafsson, K.. (2014). *Riscuri și oportunități în folosirea internetului mobil de către copiii din România. Raportul proiectului Net Children Go Mobile.* Ars Docendi, București.
9. Raportul *EU Kids Online*. Disponibil la: http://www.lse.ac.uk/media%40lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsOnlineIIReports/Final%20report.pdf și http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20II%20%282009-11%29/EUKidsExecSummary/RomaniaExecSum.pdf accesat la: 07.11.2015
10. Raportul *Sigur.info.* Disponibil la: http://www.sigur.info/docs/raport-de-activitate-helpline-sigur.info.pdf accesat la: 07.11.2015.
11. Raportul Organizaţiei Salvaţi Copiii. Disponibil la: http://salvaticopiii.ro/upload/p0001000300010000_Raport%20cercetare%20safer%20internet%202014_web.pdf accesat la: 07.11.2015.
12. Legea 286/2009 privind Codul Penal Român, art. 374. Disponibil la: http://www.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Wpo7d56II%2FQ%3D accesat la 15.11.2015.
13. Convenţia cu privire la drepturile copiilor elaborat de Organizaţia Naţiunilor Unite (1989). Disponibil la: http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx accesat la 13.11.2015.

14. Convenţia CE din 23/11/2001 privind criminalitatea informatică, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 343 din 20/04/2004, Seria Tratatelor Europene nr. 185. Disponibil la: http://www.legi-internet.ro/conventie_crim_info.htm accesat la 15.11.2015.
15. Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 Decembrie 2011privind Combaterea Abuzului Sexual Asupra Copiilor, a Exploatării Sexuale a Copiilor și a Pornografiei Infantile și de Înlocuire a Deciziei-Cadru 2004/68/JAI a Consiliului. Disponibil la: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=RO accesat la: 15.11.2015.

THE EVOLUTION OF THE LEGAL REGIME OF PERSONS IN ROMANIA

Elena Teresa Danciu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: Social equality, political equality, equality before the law are aims that the civilized society sought to transform into democratic principles. It took years, revolutions were necessary to fulfil such purposes.

There were periods in history when the equality of individuals was naturally imposed. But the tendency of individuals to make a step ahead was also natural.

Political power, wealth differences are criteria that have contributed to social stratification and inequality of society members.

The Romanian society followed the same course and we will see what legal regime persons had from one stage to another, from the ancient age to the contemporary era.

Are we a democratic society where people are equal or have we witnessed and are still witnessing abuses and violations of the law that transform equality into a utopia?

Keywords: equality, democracy, society, individual, law

Obştea teritorială – model autentic de democraţie românească

În istoria socială a românilor satul sau obştea a jucat cel mai important rol, în primul rând ca formă de organizare predominantă, încă de pe vremea geto-dacilor şi apoi ca entitate distinctă, ce a păstrat şi a transmis din generaţie în generaţie reguli moştenite din vremuri străvechi.

Obligate să se apere, să lupte şi să reziste într-un spaţiu şi pentru un spaţiu, care după retragerea aureliană vreme de câteva secole nu a avut o organizare statală, obştile daco-romanilor au învăţat să se auto-conducă şi să se autoadministreze, această situaţie menţinându-se pentru satele libere, chiar şi după formarea statelor medievale româneşti. De aceea, se poate afirma că

obştea a fost izvorul normelor de conduită ale românilor şi locul unde au fost conservate valorile acestora.

Fiind comunităţi care stăpâneau în comun pământul, normele de conduită ale obştilor vizau, pe de o parte,organizarea muncii în comun, iar pe de altă parte, proprietatea, fie că era devălmaşă, fie că era personală. Normele privind organizarea muncii în comun cuprindeau prevederi referitoare la repartizarea câmpurilor de cultură pentru membrii obştii, stabilirea felului culturii pentru fiecare câmp, timpul de desfăşurare al muncii, împărţirea produselor între membrii obştii etc.[1] În ceea ce priveşte proprietatea, coexista proprietatea devălmaşă sau de-a valma asupra pădurilor, apelor şi păşunilor cu proprietatea individuală asupra casei şi curţii anexă dar şi asupra unor terenuri arabile repartizate pe locuri familiilor din obşte. Este un mod de organizare care ar putea servi ca model şi în zilele noastre. Dacă românii de astăzi ar avea mentalitatea şi felul de a fi al strămoşilor lor, pământurile nu ar rămâne nemuncite, iar pădurile nu ar fi mijloc de îmbogăţire.

Pe de altă parte, obştea sătească a fost sigura entitate în care ierarhia avea alt cod de valori. În condiţiile create de dispariţia stăpânirii romane şi când încă nu apăruseră deosebirile de avere, calităţile personale de inteligenţă, vitejie, bună comportare puteau să evidenţieze pe unii membrii din cadrul comunităţii săteşti. Pe plan social şi din punct de vedere juridic, relaţiile interumane erau dominate de două principii: egalitate şi solidaritate.

Egalitatea şi solidaritatea se manifestă pornind de la familia mică, considerată celula de bază, şi până la marea familie, adică întreaga comunitate. Relaţiile de familie erau bazate tot pe ideea de muncă în comun a ambilor soţi şi a copiilor în gospodărie şi pe aceea de întreţinere reciprocă a membrilor familiei. Căsătoria se încheia prin liberul consimţământ al soţilor, fiind necesară binecuvântarea religioasă. La căsătorie femeia primea zestre din partea părinţilor şi, demn de menţionat este faptul că pe toată durata căsătoriei ea era proprietara bunurilor dotale, având libertatea de a dispune de aceste bunuri. În caz de divorţ, aceste bunuri îi reveneau tot ei. De asemenea, oricare dintre soţi putea să ceară desfacerea căsătoriei, pornind tot de la aceeaşi idee de egalitate.

În privinţa dreptului de moştenire, descendenţii aveau vocaţie succesorală egală asupra averii familiei. La moştenire putea veni şi soţul supravieţuitor.

[1] Emil Cernea, Emil Molcuţ, *Istoria statului şi dreptului românesc*, Editura Press Mihaela, Bucureşti, 1999, p. 41

Solidaritatea existentă între membrii obştilor săteşti este descrisă într-o manieră sugestivă de către Andrei Rădulescu într-un studiu despre moşneni: „ Oamenii aceştia ştiau în acelaşi timp să caute a profita de legăturile dintre ei de solidaritate şi de a trăi în condiţii cât mai omeneşti, în care sentimentele jucau un rol foarte important. Acesta se petrecea şi în zile bune şi în zile rele. Iată, să amintim, de pildă, ce se petrecea, mai ales la cei înstăriţi, de ziua numelui, la logodnă, care se făcea cu mult fast, dar mai ales la nuntă, care nu a fost studiată destul. Sunt obiceiuri care se găsesc cu mii de ani înainte de Hristos în aceste regiuni. S-au păstrat obiceiurile acestea. Iar afară de aceasta se văd sentimentele care îi lega pe aceşti oameni de la copil până la baba bătrână...

Solidaritatea se constata între ei şi în zile rele. De pildă, când i se întâmpla o nenorocire unuia alergau cu toţii: o vorbă, un sfat, un ajutor, încât aveai totdeauna impresia că nu eşti singur[2].”

În domeniul juridic această solidaritate a fost transpusă în materia răspunderii existente în privinţa conflictelor sau în cazul comiterii unei infracţiuni, iar mai târziu, după întemeierea statelor medievale, pe plan fiscal şi în relaţiile intenaţionale.

Privitor la organizarea obştii, aceasta reprezenta o „democraţie” pe baze elective, care se autoadministra şi îşi alegea organele de conducere: adunarea megieşilor, oamenii buni şi bătrâni şi juzii[3]. Adunarea megieşilor formată din membrii stăpânitori de-a valma ai teritoriului obştii avea competenţă generală în rezolvarea problemelor referitoare la administrarea patrimoniului, organizarea muncii, încheierea contractelor, rezolvarea conflictelor dintre membrii obştii, apărarea acesteia etc. Juzii erau şefi militari ale căror atribuţii priveau paza, straja sau priveghiul în scopul apărării faţă de străini precum şi păstrarea ordinii interne[4]. Aveau, în egală măsură, atribuţii judecătoreşti, fiind ajutaţi de un sfat al oamenilor buni şi bătrâni.

Prin modul său de organizare, obştea sătească, va imprima un suflu democratic instituţiilor politice feudale româneşti şi va constitui totodată cadrul de formare a dreptului cutumiar românesc numit şi „Legea ţării” sau „Obiceiul pământului”.

---

[2] Andrei Rădulescu, *Pagini inedite din istoria dreptului vechi românesc,* Editura Academiei Române, Bucureşti, 1991, p. 73.
[3] Nicolae Iorga, *România dunăreană,* în Studii asupra Evului mediu românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984, p. 30
[4] Andrei Rădulescu, *op. cit.,* p. 70

Sarcinile fiscale din ce în ce mai împovărătoare vor împuţina obştile săteşti libere, dar unele dintre ele vor supravieţui chiar în perioada interbelică. Comunismul va distruge din păcate acest model autentic de democraţie românească în care valorile noastre tradiţionale s-au transmis din generaţie în generaţie timp de secole.

Ierarhizare şi ierarhie în societatea antică şi medievală

Dacă la geto-daci, iniţial, conducătorii triburilor şi uniunilor de triburi erau consideraţi „primii între egali", dacă la daco-romani membrii obştilor erau egali, treptat, atât în perioada antică cât şi în perioada medievală, egalitatea socială pierde în favoarea unei tendinţe naturale de ierarhizare economică şi politică. Aşa se facă că odată cu formarea statului geto-dac şi în timpul cuceririi romane sau odată cu apariţia formaţiunilor prestatale româneşti şi, mai ales, după întemeierea statelor medievale vorbim despre o societate ierarhizată, în care regimul juridic al persoanelor era diferenţiat în funcţie de categoriile, de clasele sociale existente.

La geto-daci, după formarea statului, regele, marele preot, dregătorii, sacerdoţii se aflau în fruntea ierarhiei socio-politice, făcând parte din clasa *taraboştilor* sau *pileaţilor*. Poziţia acestora era privilegiată, beneficiind de toate drepturile civile şi, în mod special, de cele politice.

Majoritatea populaţiei era reprezentată de *comatii* sau *capilati*, din care făceau parte ţăranii, lucrătorii agricoli şi în mine, păstorii, meşteşugarii şi negustorii. Ei beneficiau de anumite drepturi , dar se aflau într-o situaţie de dependenţă, de aservire faţă de nobilime, muncind alături de sclavi, pe pământurile şi curţile fruntaşilor. Pe Columna lui Traian, aceştia sunt înfăţişaţi ca purtând plete, ceea ce corespunde denumirii de *capilati,* cu înţelesul de *pletoşii* sau *cei care poartă plete.*

Sclavii erau în număr redus, iar rolul lor în economia geto-dacilor era neînsemnat. Sclavia la geto-daci se aseamănă cu sclavia la romani din epoca veche, având caracter patriarhal. Astfel, „sclavul era considerat ca făcând parte din familia stăpânului", iar în Dacia nu exista piaţă veritabilă pentru sclavi[5].

În ceea ce priveşte poziţia pe care o avea femeia în societatea geto-dacică, există teste care ne determină să credem că erau considerate inferioare bărbaţilor. Ovidiu vorbeşte despre muncile grele ale soţiei la daci[6], iar pentru o epocă mai veche, Pompeius Trogus relatează că

[5] Hadrian Daicoviciu, *Dacii*, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1968, p. 118
[6] Ovidiu, *Ponticele*, III, 8

fiind învinşi într-o luptă cu bastarnii, regele Oroles i-a pedepsit pe geţi „să facă slujba femeilor lor, care slujbe mai înainte lor li se făceau”[7]. În acest sens, semnificativ nu se pare şi faptul că singura informaţie, păstrată în privinţa sistemului pedepselor, se referă la pedeapsa cu moartea aplicată soţiei adultere[8].

După cucerirea Daciei de către romani şi până la Constituţia lui Caracalla din anul 212 d. Chr. exista o delimitare clară între diferitele categorii de oameni liberi, pe teritoriul provinciei locuind cetăţeni, latini şi peregrini.

Cetăţenii se bucurau de toate drepturile civile şi politice. Astfel, ei beneficiau de dreptul de a încheia acte juridice, dreptul de a încheia o căsătorie valabilă după legile romane, dreptul de a face parte dintr-o legiune romană, de a alege pe cineva sau de a fi ales într-o magistratură.

Latinii reprezentau a doua categorie de oameni liberi, având un regim juridic inferior cetăţenilor. Locuind, în general, în municipii, în pagii şi vicii şi uneori chiar în colonii, latinii din provincii făceau parte din categoria latinilor fictivi, având aceeaşi condiţie juridică cu cea a latinilor coloniari (locuitori ai Italiei) şi beneficiind doar de dreptul de a încheia acte juridice.

A treia categorie, care reprezenta şi majoritatea populaţiei din provincie, o formau peregrinii şi străinii care nu erau nici cetăţeni, nici latini. Peregrinilor li se aplicau cutumele locale, pe de o parte, şi dreptul ginţilor, pe de altă parte.

Nici anterior şi nici după transformarea Daciei în provincie romană, nu a existat un sclavaj de tip clasic, dar se constată, după cucerire, o creştere semnificativă a numărului sclavilor. În general, regimul lor era cel cunoscut, adică de unelte vorbitoare. O ameliorare a acestui regim o aveau cei care lucrau în administraţie (*servi publici*), care puteau să-şi agonisească o avere, pe care să o lase moştenire.

După retragerea stăpânirii romane din Dacia aceste diferenţe dispar. Se revenea la un mod de viaţă tradiţional cunoscut la vechile obşti geto-dace.

Ceva mai târziu, în cadrul formaţiunilor prestatale, aşa cum aflăm din unele surse narative, aceste formaţiuni erau conduse de juzi, cnezi, voievozi şi jupani care au reprezentat vârfuri ale aristocraţiei în perioada feudalismului.

[7] Pompeius Trogus, *Hist. Philipp.*, XXXII, 3, 16
[8] Horaţiu, *Carmina*, III, 24, 17-24

Din rândurile aristocraţiei făceau parte şi marii proprietari feudali numiţi în cronici *maiores terrae* sau *potentes.* Aceştia reprezentau pentru voievozi ajutoare în exercitarea puterii politice. Pe domeniile lor puteau avea ostaşi, puteau strânge dări şi aveau dreptul de a judeca.

Diploma cavalerilor ioaniţi din 1247 confirmă existenţa unor cete militare , aflate la dispoziţia voievozilor sau cnezilor şi având rolul de a lupta împotriva popoarelor migratoare.

Clasa socială cea mai numeroasă o formau ţăranii care trăiau în obşti, stăpânind pământul în comun şi fiind obligaţi la plata unor dări sau la efectuarea unor servicii faţă de mai-marii ţării.

După întemeierea statelor medievale, Legea ţării recunoştea capacitate juridică tuturor oamenilor, existând sinonimie între apelativul *om*, aşa cum apare în documentele vremii şi noţiunea de *persoană,* ca subiect de drepturi şi obligaţii

Dreptul cutumiar nu făcea distincţie netă între capacitatea de folosinţă, reprezentând aptitudinea generală şi abstractă a persoanei fizice sau juridice de a dobândi drepturi şi de a-şi asuma obligaţii şi exerciţiul acesteia.

Limitările exerciţiului capacităţii datorită sexului, vârstei, stării mintale şi a unor condamnări penale nu suprimau calitatea de persoană a incapabililor, ci aveau scopul unor măsuri de protecţie a familiilor acestora în situaţia în care interesele lor ar fi putut fi prejudiciate.

Deosebirea teoretică între capacitatea de folosinţă şi cea de exerciţiu se face, mai târziu, în dreptul scris[9].

Calitatea persoanei fizice de a avea drepturi şi obligaţii începea în momentul naşterii sau chiar al concepţiei şi sfârşea o dată cu moartea sau prin dovada morţii sale prezumate.

În general, capacitatea de folosinţă era recunoscută tuturor oamenilor liberi, numai că existau inegalităţi determinate de poziţia socială a acestora, de religie, în special, în Transilvania, sau de regimul pe care-l aveau străinii în Ţările Române.

În ierarhia socială baza piramidei era reprezentată de ţărănii aserviţi (rumâni, vecini, şerbi, jeleri), robii şi pătura săracă a ţăranilor liberi. La nivel mediu, cu posibilitate de acces spre vârful piramidei, se aflau ţăranii liberi înstăriţi, clerul inferior şi nobilii de rând. Vârful piramidei era ocupat de marea boierime sau clerul înalt.

[9] Vladimir Hanga, *Istoria dreptului românesc. Drept cutumiar,* Editura Chemarea, Iaşi, 1993, p. 71

Trecerea de la dreptul cutumiar către dreptul scris nu modifică cu nimic situaţia de fapt şi nici inegalităţile care existau între categoriile sociale. Anumite modificări se constată la nivel doctrinar din dorința de modernizare a sistemului juridic.

Modernizarea și democratizarea societății românești

Încercări de modernizare a societății românești se întrevăd chiar din perioada fanariotă, cu toate că această perioadă va fi una dificilă de limitări, de încălcări, de abuzuri.

Limitările au privit politica externă și activitatea diplomatică a Țărilor Române. În privința relațiilor comerciale, a fost instaurat regimul vânzărilor preferențiale; mari cantități de cereale, făină, cherestea, vite, pește fiind achiziționate de otomani la prețuri inferioare pieței. În plus, a fost intensificată exploatarea economică. De exemplu, în Moldova, tributul a crescut de la 65.000 de taleri, în 1711, la 260.000 de taleri, după 1775, iar în Țara Românească ajunsese, aproximativ în aceeași perioada, la 300.000 de taleri. Peșcheșul era de 90.000 de piaștri[10]. Alături de tribut și de peșcheș, cele două țări române erau obligate să trimită daruri și sume de bani pentru înalții dregători otomani. Acestor obligații fiscale li se adăugau și sumele pe care le plăteau pretendenții la domnie sau cele pentru confirmarea anuală sau trienală a domniei[11].

Această situație a condus spre un regim de spoliere, greu de suportat nu numai de țărani ci și de boierimea autohtonă, sistematic înlăturată și împiedicată să se exprime politic.

Trebuie precizat că țara noastră s-a aflat de multe ori în situații paradoxale, în care încercările de reformă cu toate că au avut drept scop modernizarea societății, nu au reușit să îmbunătățească traiul celor exploatați. Probabil nici nu s-a dorit acest lucru. Măsurile vizau o condiție economică, socială și juridică mai bună tot pentru cei privilegiați. Astfel, prin încercările de reformă ale lui Constantin Mavrocordat și ale lui Alexandru Ipsilanti și prin elaborarea unor coduri generale și de ramură cum ar fi Pravilniceasca Condică, Codul Calimach sau Legiuirea Caragea se va crea o cale spre modernizarea Țărilor Române, dar nu va duce spre egalitate socială.

Constantin Mavrocordat publica în iulie 1742, în revista *Mercure de France* un proiect de „Constituție” care conținea o serie de măsuri care vizau administrația, forțele armate, justiția și

[10]Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Vol. I, Editura Universiataria, 2004, 14-21; Tereza Chilom, Cristina Otovescu, *Istoria instituțiilor politice românești*, Editura Universitaria, p. 134-139
[11]*Istoria românilor,* București, 1998, p. 21

finanțele. Totodată, erau incluse măsuri care priveau statutul social al clerului, boierilor și țărănimii dependente[12].

Potrivit Așezământului, clerul a fost scutit de plata dărilor, însă dreptul său de judecată a fost limitat și s-au creat epitropiile mănăstirești.

Calitatea de boier decurgea din slujba îndeplinită în cadrul statului și nu din exercitarea dreptului de proprietate asupra pământului. În funcție de slujbele deținute, boierii erau clasificați în două categorii. În categoria boierilor veliți intrau marii dregători, iar în cea a mazililor urmașii boierilor mai puțin importanți. Boierii veliți erau scutiți de toate dările, pe când mazilii numai de o parte din ele.

La pol opus se aflau țăranii aserviți, care în urma așezământului erau împiedicați să se strămute de pe moșii și le erau introduse noi prestații în muncă, fără stabilirea vreunei limite. Nemaiputând să suporte obligațiile fără număr și purtarea abuzivă a boierilor, mulți țărani au fugit din țară. Ajungând să fie fenomen de masă, prin hrisoavele adoptate între anii 1746-1749, în Țara Românească și Moldova, Mavrocordat hotărăște desființarea rumâniei și a veciniei. În urma acestor reforme, țăranii nu mai erau legați de pământ, devenind oameni liberi. în calitate de clăcași, ei erau obligați să presteze boierului 12 zile de clacă pe an, în Țara Românească și 24 de zile, în Moldova. Cu alte cuvinte, încetau să mai fie legați de pământ, dar rămâneau legați economic față de boieri.

După reformele lui Mavrocordat din 1749 sunt luate o serie de măsuri legislative care reglementau capacitatea juridică a persoanelor. În Moldova este promulgat Hrisovul lui Constantin Racoviță din 1754, referitor la străini, iar prin Manualul lui Andronache Donici și prin Codul Calimach se încerca o reglementarea de ansamblu și amănunțită a materiei persoanelor. Robia fiind în declin, cunoaște o reglementare sumară. Persoana robului era ocrotită uneori prin texte speciale, cum ar fi cele cuprinse în Sobornicescul Hrisov din 1785 sau din Codul Calimach[13].

Reglementări asemănătoare sunt luate în Țara Românească prin Legiuirea Caragea. Persoanele erau clasificate în funcție de sex, naștere, capacitate și noroc. După „noroc” oamenii erau liberi, robi și liberați sau sloboziți.

[12] Mihai T. Oroveanu, *Istoria dreptului românesc și evoluția instituțiilor constituționale,* Editura Cerma, București, 1995, p. 175-176
[13] Liviu P. Marcu, *Istoria dreptului românesc,* Editura Lumina Lex, București, 1997, p. 169

Însă aceste reglementări al căror caracter reformator nu poate fi negat, nu au fost suficiente pentru a ameliora sau înlătura discrepanțele sociale. „Norocul” era cel care făcea diferențele între categoriile sociale.

Urmarea firească a fost o perioadă plină de frământări care a cuprins întreaga Europă. Scânteia a pornit din Franța. Revoluția franceză deschidea calea unor transformări politice, sociale, economice și culturale. Animate de ideile de dreptate și egalitate socială și de autodeterminare națională, multe popoare vor lupta pentru destrămarea imperiilor absolutiste precum și pentru desființarea vechilor structuri socio-politice.

Inspirați de aceleași idei, românii vor lupta pentru aceleași cauze. Pe plan extern, vor căuta să înlăture dominația habsburgică și otomană, iar pe plan intern, vor încerca, într-o primă fază, să pună capăt instabilității politice, abuzurilor fanarioților, fiscalității excesive, stării de dependență a țăranilor față de boierii pe moșiile cărora lucrau. În acest cadru se înscriu principalele evenimente ale secolului al XIX-lea și începutului secolului al XX-lea: Revoluția de la 1821, Revoluția de la 1848, Unirea Principatelor Române de la 1859, Războiul de independență de la 1877, Marea Unire de la 1918. Fiecare eveniment va fi susținut de programe, proiecte, acte cu caracter constituțional, constituții, legi care vor contribui pas cu pas la democratizarea societății românești.

Până la și după izbucnirea Revoluției de la 1821 vor fi redactate în Țara Românească și Moldova o serie de memorii, de cereri și de scrisori ale boierilor ale căror revendicări priveau revenirea la sistemul domniilor pământene, alegerea pe viață a domnului, constituirea armatei naționale, acordarea dreptului exclusiv pentru pământeni de a ocupa funcțiile publice, promulgarea legilor prin sfat de obște, instituirea unui divan administrativ și de control financiar etc. Actele adoptate de mișcarea revoluționară de la 1821 cuprindeau aceleași cereri. Și cu toate că această mișcare nu și-a putut înfăptui principalele obiective, nu a rămas fără ecouri.

Pe fondul contradicțiilor dintre Rusia și Imperiul Otoman, Poarta dă curs parțial memoriilor adresate și hotărăște la 1 iulie 1822 numirea a doi domni pământeni.

Câțiva ani mai târziu, în urma războiului ruso-turc, încheiat cu pacea de la Adrianopol, Țările Române vor fi ocupate de trupele țariste până în 1834. În această perioadă conducerea acestora era exercitată de un guvernator rus numit de țar.

În timpul administrației ruse, ca urmare a unor inițiative mai vechi impuse prin Convenția de la Akerman și Tratatul de la Adrianopol, s-a hotărât realizarea Regulamentelor Organice. Regulamentele Organice au reprezentat un „așezământ pentru diferitele aspecte din viața statului”[14], cuprinzând dispoziții referitoare la organizarea de stat, organizarea fiscală, organizarea administrativ-teritorială și organizarea judecătorească. Regulamentele Organice nu reprezintă primul act cu valoare constituțională din Țările Române, dar este fără îndoială unul dintre cele mai importante care cuprinde dispoziții cu caracter democratic, cum ar fi: separarea activității administrative de cea juridică, inamovibilitatea judecătorilor, organizarea ierarhică a instanțelor și specializarea lor.

Privitor la separația puterilor, se arată că: „Despărțirea puterilor ocârmuitoare și judecătorească, fiind cunoscută că este neapărat de trebuință pentru buna orânduială pricinii de judecată și pentru paza dreptăților particularilor, aceste două ramuri de ocârmuire vor fi de acum înainte cu totul deosebite”[15].

Fără îndoială că aceste acte au reprezentat un pas important în calea modernizării societății românești, dar aceste reforme nu au fost suficiente. Rămâneau deschise multe probleme. De aceea, revoluția de la 1848 avea să fie o prelungire a celei de la 1821.

În mod concret, obiectivele revoluționarilor de la 1848, cuprinse în actele și programele revoluției și aplicate temporar pe perioada instaurării guvernului provizoriu, au fost: constituirea unui stat unitar, bazat pe principii democratice, în care se înscriu monarhia constituțională, principiul separației puterilor în stat, principiul responsabilității ministeriale, principiul inamovibilității judecătorilor, egalitatea tuturor în fața legii și în fața sarcinilor fiscale.

O chestiune importantă rămânea cea socială fiind cerute: îmbunătățirea situației țăranilor prin desființarea clăcii, împroprietărirea acestora fără vreo despăgubire, desființarea privilegiilor, desființarea corvezilor, contribuția fiscală generală etc.

Unirea Principatelor Române la 1859 a fost evenimentul care a permis conturarea unui cadru legislativ prin care, pe de o parte, să se realizeze o unificare reală în toate domeniile vieții politice, sociale, economice, culturale, juridice etc, iar pe de altă parte, să se pună bazele unui stat modern. Aceste obiective s-au realizat, mai ales, după adoptarea Statutului Dezvoltător al

[14] Andrei Rădulescu, *op. cit.*, p. 104
[15] Art. 212 din Regulamentul Organic al Țării Românești și art. 279 al Regulamentului Organic al Moldovei

Convenției de la Paris. În temeiul acestuia s-a definit unificarea politică și administrativă a celor două principate[16] și a fost pusă în aplicare legislația cu caracter reformator.

Una din cele mai importante probleme de ordin social a fost cea agrară, vizând situația țăranilor. De aceea, după mai multe încercări nereușite, prin legea promulgată la 14 august 1864, avea să fie înfăptuită reforma agrară. În art. 1 al acestei legi se prevedea că: „sătenii clăcași sunt și rămân deplin proprietari pe locurile supuse posesiunii lor, în întinderea ce se hotărăște prin legea în ființă". Suprafața se stabilea în funcție de numărul de vite pe care aceștia le aveau. De asemenea, a fost desființat și regimul clăcășiei, în schimbul unei despăgubiri pe care țăranii urmau să o plătească în termen de 15 ani, prin sume repartizate anual. Prin această lege 2/3 din pământurile moșierilor au trecut în proprietatea țăranilor, ceea ce pentru boieri a constituit o puternică lovitură.

Prin această lege se aducea o ameliorare de moment condiției țăranilor. În programul de reformă al revoluționarilor pașoptiști se propunea împroprietărirea țăranilor fără vreo despăgubire. Prin legea agrară de la 1864 împroprietărirea avea să se facă în schimbul unei despăgubiri ce urma să fie plătită în termen de 15 ani. Aceasta avea să fie una dintre lacunele legii care a permis adoptarea ulterioară a legilor învoielilor agricole (1866, 1872, 1882, 1893 și 1907). Prin aceste legi se crea un regim diferit de cel al legislației comune în materia contractelor. Autoritatea administrativă comunală era competentă în privința legalizării acestor tipuri de contracte dar și în privința executării țăranilor care nu își îndeplineau obligațiile asumate. Dacă inițial executarea a avut un caracter economic, prin legea din 1872 se introducea constrângerea *manu militari* asupra țăranilor. Cu alte cuvinte, aceste reglementări au înrăutățit situația țăranilor prin abuzurile săvârșite de moșieri și de autoritățile locale.

Legea rurală de la 1864 și legile care au urmat conțineau dispoziții speciale în privința statutului țăranilor. Dreptul comun în privința situației juridice a persoanelor l-a reprezentat Codul civil de la 1864. Potrivit dispozițiilor acestui cod toate persoanele erau libere și egale. Codul făcea distincție între capacitatea de exercițiu și capacitatea de folosință. Capacitatea de folosință începe din momentul nașterii dacă copilul s-a născut viu și nu viabil. Vârsta majoratului era de 21 de ani. Erau de asemenea, cuprinse dispoziții privind persoana juridică. Juriștii de la acea vreme subliniau că prin dispozițiile acestui cod era recunoscută pentru prima dată în istorie

[16] Vasile Popa, Andrei Bejan, *Instituții politice și juridice românești,* Editura ALL Beck, București, 1998, p. 107

capacitatea tuturor oamenilor de a avea drepturi și de a-și asuma obligații. Dar „capacitatea juridică a persoanei nu se reduce însă numai la capacitatea civilă ci este vorba de o întreagă gamă de libertăți, de drepturi și de obligații”[17].

Pe de altă parte, recunoașterea formală a unor drepturi și libertăți nu corespunde întotdeauna cu situația reală. Corupția, exacerbarea prerogativelor unei puteri în dauna altei puteri pot fi motive de încălcare a drepturilor legale ale unei persoane.

În plus, chiar în cod vor exista dispoziții care contravin principiului libertății și egalității tuturor în fața legii. De exemplu, în relațiile dintre soți, potrivit dispozițiilor art. 950, femeia era considerată incapabilă, în timp ce bărbatul era „cap de familie” sau „cap al asociației conjugale”. În ceea ce privește regimul dotal se prevedea, spre deosebire de dreptul cutumiar, că dota adusă în căsătorie de către soție trebuie menționată în actul dotal, urmând ca bunurile să fie administrate de soț în interesul căsătoriei. Din punct de vedere politic, femeia, măritată sau nemăritată, nu avea nici un drept.

La fel de criticabile sunt dispozițiile care privesc cercetarea paternității. Potrivit art. 307 din cod aceasta era oprită sub pretextul apărării familiei legitime. Chiar dacă tatăl își recunoștea fiul natural, recunoașterea avea efecte numai în stabilirea stării civile și nu crea drepturi și obligații de altă natură. Astfel de drepturi și obligații existau numai între mamă și copilul natural.

Aceste lacune ale Codului civil de la 1864 vor fi înlăturate mai târziu prin legile care vor aduce completări dispozițiilor acestui cod, adoptate în perioada interbelică. Astfel, potrivit Legii asupra contractelor de muncă din 1929, s-a prevăzut că femeia nu mai trebuia să ceară acordul soțului în vederea încheierii unei convenții de muncă. Legea din 1932 privitoarea la ridicarea incapacității femeii măritate abroga anumite dispoziții din Codul civil și din Codul de procedură civilă, prevăzând posibilitatea femeii de a-și înstrăina bunurile fără autorizația bărbatului.

Probabil dispozițiile cuprinse în aceste legi se înscriau pe linia principiilor Constituției din 1923 considerată „monument al constituțiilor românești”. Aceasta păstrează structura Constituției de la 1866, dar include principii importante printre care se numără: accentuarea ideii democratice și reglementarea instaurării democrației; încercarea de a crea din Senat un corp tehnic prin crearea senatorilor de drept; transformarea ideii de proprietate din sacră și neviolabilă

[17] Liviu P. Marcu, *op. cit.*, p. 209-210

în funcție socială; controlul constituționalității legi și al legalității actelor administrative încredințat justiției etc.

De asemenea, în dispozițiile Constituției de la 1923 se constată o preocupare mai accentuată pentru problemele sociale, fapt constatat și din legislația adoptată în perioada imediat următoare. Pe această linie se înscrie și noua reformă agrară prin care este îmbunătățită, în mare parte, starea economică și condiția socială a țărănimii.

Credem că perioada interbelică cuprinsă între marea Unire de la 1 decembrie 1918 și momentul instaurării regimului lui Carol al II-lea este o perioadă de dezvoltare pentru România modernă, în care românii începuseră să cunoască și să învețe ce înseamnă o societate democratică. Din păcate acest curs firesc a fost întrerupt de criza economică a anilor `30 care avea să afecteze și România, criza politică internațională care va favoriza izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial, criza politică internă care va crea un cadru favorabil instaurării regimurilor totalitare.

Conceptul de egalitate - de la propagandă la realitatea socială - în perioada comunistă

Perioada regimului comunist face parte din istoria recentă a românilor pe care mulți dintre noi am traversat-o, total sau parțial. A fost o perioadă de represiune și de privațiuni, care ne-a marcat. Poate că mai există teama unei reveniri ori de câte ni se pare că retrăim momente din trecut. Societatea democratică de astăzi este construită de politicieni care în mare parte au fost crescuți și educați în mentalitatea comunistă[18]. De aceea, lecția democrației autentice este greu de învățat. În numele puterii populare comunismul a distrus cu brutalitate tot ceea ce ținea de filonul nostru tradițional. Această putere populară, care dorea o societate a clasei oamenilor muncii, în care toți să fie egali și care promova pompos această egalitate, a fost prima care a încălcat drepturile și libertățile omului.

În fiecare dintre cele trei Constituții (1948, 1952 și 1965) era reglementată libertatea presei, a cuvântului, mitingurilor, cortegiilor și manifestațiilor. De asemenea, era prevăzut dreptul cetățenilor de a se asocia și organiza dacă „scopul urmărit nu este îndreptat în contra ordinii democratice stabilită prin Constituție”

[18] Simina Badea, *The language of law and administration – a diachronic approch, in The Knowledge – Based Organisation – Behavioural and Social Sciences. Conference Proceedings 4, Nicolae Bălcescu, Lands Forces Academy Publishing Hause, Sibiu, 2009, p. 211-214*

În realitate, exista un întreg aparat de cenzură în care tot ceea ce apărea în presă, creațiile literare, filmografia vremii era atent urmărită și devenise un instrument al propagandei comuniste. Mitingurile și manifestațiile acceptate erau doar acelea care slăveau societatea socialistă. Orice formă de nemulțumire, de protest era reprimată.

În mod formal Constituția din 1965 garanta inviolabilitatea persoanei, a domiciliului, secretul corespondenței și al convorbirilor telefonice. În realitate, administrația statului, organele securității făceau ca astfel de garanții să fie doar o iluzie.

Dreptul de a alege și de a fi ales era consacrat tuturor cetățenilor, inclusiv femeilor, militarilor, magistraților și funcționarilor publici. Dar existența unui partid unic făcea imposibilă libertatea de a alege. Pe de altă parte, potrivit Legii nr. 6/1950 au fost înlăturați de la exercitarea drepturilor electorale foștii „exploatatori" și cei condamnați pentru crime de război sau crime împotriva păcii și umanității. Prin legea nr. 7/1956 și Decretul nr. 509/1957 aceste dispoziții au fost abrogate.

Trecând de la dreptul public către dreptul privat și la reglementările care priveau statutul persoanei se poate spune că, în general, cea mai mare parte a prevederilor Codului civil de la 1864 au fost menținute. Însă, aceste dispoziții au fost completate cu alte acte normative care priveau starea civilă, nume, acte de identitate, schimbarea domiciliului și a reședinței.

În relațiile de familie au fost abrogate acele dispoziții din Codul civil care prevedeau „obligația femeii de a da ascultare bărbatului și îndatorirea acestuia de a-i acorda protecție. A fost desființat dreptul bărbatului de a supraveghea corespondența și relațiile personale ale soției, fiind recunoscut dreptul fiecăruia dintre soți de a-și alege, în deplină egalitate, singuri, munca sau profesia pe care o dorește. Privitor la relațiile patrimoniale, a fost desființat regimul dotal ca fiind incompatibil cu principiul egalității. În cazul regimului separației de bunuri a fost abrogată regula potrivit căreia femeia era obligată să verse bărbatului partea ei contributivă la întâmpinarea sarcinilor căsniciei, fiecare dintre soți putând face acte de dispoziție, de folosință și administrație asupra bunurilor proprii"[19].

Pe de altă parte, cu toate că dispozițiile din Constituție, din Codul familiei și din alte legi speciale sprijineau familia și căsătoria precum și interesele mamei și copilului, funcțiile acesteia

[19]Liviu P. Marcu, *op. cit.*, p. 291; Mihai Bărbulescu, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, Dennis Deletant, Keith Hitchins, *Istoria României,* Editura Corint, București, 2003, p. 407-438; Barbu Berceanu, *Istoria constituțională a României,* Editura Rosetti, București, p. 436-456

s-au diminuat treptat pe măsura procesului de urbanizare. De asemenea, minimalizarea influenței creștine în relațiile dintre soți a permis sporirea relațiilor extraconjugale și a numărului familiilor dezorganizate. Nu trebuie omis faptul că planul de creștere demografică prin interzicerea avorturilor a dus către numeroase abuzuri și multe femei au fost victime ale acestei politici.

Exemplele de acest fel pot continua și sunt o dovadă a gravelor abateri de la principiile liberale ale unei societăți democrate precum și a diferențelor care existau între legislația și propaganda comunistă și realitatea politico-socială și juridică a acestei perioade.

BIBLIOGRAPHY:

1. Simina Badea, *The language of law and administration – a diachronic approch, in The Knowledge – Based Organisation – Behavioural and Social Sciences. Conference Proceedings 4, Nicolae Bălcescu, Lands Forces Academy Publishing Hause, Sibiu, 2009;*
2. Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Vol. I, Editura Universiataria, 2004;
3. Mihai Bărbulescu, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, Dennis Deletant, Keith Hitchins, *Istoria României,* Editura Corint, București, 2003;
4. Barbu Berceanu, *Istoria constituțională a României,* Editura Rosetti, București, 2003;
5. Emil Cernea, Emil Molcuţ, *Istoria statului şi dreptului românesc*, Editura Press Mihaela, Bucureşti, 1999;
6. Tereza Chilom, Cristina Otovescu, *Istoria instituțiilor politice românești*, Editura Universitaria, 2004;
7. Hadrian Daicoviciu, *Dacii*, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1968;
8. Vladimir Hanga, *Istoria dreptului românesc. Drept cutumiar,* Editura Chemarea, Iaşi, 1993;
9. Nicolae Iorga, *România dunăreană,* în Studii asupra Evului mediu românesc, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1984;
10. *Istoria românilor,* București, 1998;
11. Liviu P. Marcu, *Istoria dreptului românesc,* Editura Lumina Lex, București, 1997;
12. Mihai T. Oroveanu, *Istoria dreptului românesc și evoluția instituțiilor constituționale,* Editura Cerma, București, 1995;

13. Vasile Popa, Andrei Bejan, *Instituții politice și juridice românești,* Editura ALL Beck, București, 1998;
14. Andrei Rădulescu, *Pagini inedite din istoria dreptului vechi românesc,* Editura Academiei Române, Bucureşti, 1991

IMBALANCES AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT - THE MILLENNIUM OBJECTIVES

Alina Haller

Scientific Researcher III, PhD, "Gh. Zane" Research Intitute of the Romanian Academy

Abstract: Equilibrium is, without doubt, one of the most important economic and social objectives despite the fact that the world has not been and will not be, in the best case, only in a delicate balance condition.

Equality, as an equilibrium form, has failed miserably, there where the society has applied this priciple (principle of equality).

Imbalances and inequalities are part of the natural order of things but, if we analyze this issues together with the major global problems, we realize how important the effort to improve them is.

The United Nations has concentrated the main global problems existing in the world at the beginning of the XXIst Century in eight development goals to be achieved by 2015, goals which we will analyze in this paper together with the deadline results.

Keywords: development, growth, poverty, hunger, climatic changes.

1. Obiectivele Millennium. Generalităţi

Lumea a fost dintotdeauna supusă provocărilor, însă se remarcă creşterea numărului şi complexităţii lor. Decalajele mari dintre venituri şi distribuţia bogăţiei, sărăcia cruntă în care trăiesc peste un miliard de oameni, conflictele, degradarea mediului şi nu numai, cer acţiune congruentă pentru ameliorarea situaţiei şi limitarea riscurilor cu scopul de a oferi siguranţă oamenilor şi planetei.

În lume, în anul 2009, peste 2,5 miliarde de oameni trăiau cu mai puţin de 2,5 dolari pe zi, iar 1 miliard cu mai puţin de 1,25 dolari pe zi[1]. Subnutriţia, boli eradicate în statele dezvoltate dar frecvente în cele slab dezvoltate precum malaria, tuberculoza, dezinteria, HIV/SIDA, analfabetismul, degradarea mediului la care se adaugă şi alte probleme economice, sociale, medicale şi politice şi acţiuni distructive toate fac, direct şi indirect, subiect al obiectivelor de dezvoltare.

Plecând de la problemele din ce în ce mai complexe cu care se confruntă întreaga planetă, în septembrie 2000, 189 de state au semnat, în cadrul Summit-ului *Millennium*, *Rolul Organizaţiei Naţiunilor (ONU) în Secolul XXI* sau *Declaraţia Millennium* centrată pe opt obiective de dezvoltare. Prin această declaraţie, semnatarii şi-au asumat responsabilitatea colaborării, la nivel internaţional, pentru a configura o lume în care să domnească pacea, prosperitatea şi corectitudinea. Obiectivele Millennium au întărit această viziune şi au lansat un plan ambiţios pentru dezvoltare[2].

Declaraţia Millennium este singura agendă globală de dezvoltare care îşi propune monitorizarea procesului de dezvoltare umană, mobilizarea resurselor, punerea lor la dispoziţia celor care au nevoie şi consolidarea parteneriatelor în direcţia propusă.

Obiectivele Millennium (Millennium Development Goals) reprezintă un set de 8 obiective globale de dezvoltare şi de reducere a sărăciei pe care 189 de state membre ale UN şi-au propus să le atingă până în anul 2015.

Obiectivele Millennium reprezintă o modalitate de mobilizare generală pentru dezvoltare cu scopul de a realiza un set de priorităţi sociale peste tot în lume. Aceste opt obiective reprezintă poziţia generală faţă de probleme sociale cum sunt sărăcia, foametea, bolile, analfabetismul, inegalitatea de gen şi degradarea mediului. Obiectivele Millennium sunt o declaraţie de luptă cu neajunsurile şi un angajament de progres social.

[1]Asociaţia Pro Democraţia. 2009. *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului*. martie: 1. http://www.apd.ro/files/proiecte/Suport_de_curs-Lumea_mea_creste.pdf
[2]Barry, Carin, Bates-Eamer Nicole. 2013. ,,The Millennium Development Goals and Post 2015: Squaring the Circle". *CIGI Papers*, No.17. May. Ontario: The Centre for International Governance Innovation.

Obiectivele Millennium stipulate în *Agenda 2015*, au vizat, bineînţeles, sfârşitul anului 2015 şi au utilizat indicatori specifici prin care să fie măsurate.

Prin *Obiectivele Millennium* s-a urmărit mobilizarea resurselor cu scopul de a reduce sărăcia, de a promova egalitatea de gen, de a asigura acces la servicii educaţionale şi medicale[3].

Obiectivelor Millennium li se reproşează omiterea unor aspecte de reală importanţă pentru dezvoltare, aspect corijat în angajamentul pentru următorii 15 ani.

Cele opt obiective au fost formulate în asemenea manieră încât să fie uşor de înţeles şi relevante peste tot în lume, făcând referire la principalii vectori ai dezvoltării, fiind axate pe reguli formulate în asemenea manieră încât să facă posibilă atingerea lor.

Eforturile de a îndeplini angajamentele asumate prin cele 8 obiective au condus la progrese în ţările mai puţin dezvoltate, însă nu omogen[4]. Unele ţări au atins obiectivele, altele parţial. De exemplu, obiectivul de reducere a sărăciei a fost atins încă din anul 2010 ca urmare a progreselor realizate în special de către China şi alte state emergente. Trebuie să facem precizarea că, la nivel internaţional, pragul de sărăcie extremă s-a stabilit la 1,25 dolari pe zi. Chiar dacă sărăcia nu înseamnă ca un om să trăiască cu 1,25 dolari zilnic, sume de 2, 3, 5 sau chiar 10 dolari pe zi ascund, de fapt, un progres din punct de vedere statistic şi o realitate mult prea dură, caracteristică statelor în curs de dezvoltare şi celor mai puţin dezvoltate.

Agenda 2015 a cuprins 8 obiective, 21 de subobiective şi 60 de indicatori necesari pentru măsurarea rezultatelor.

Cele 8 obiective Millennium sunt:

O1: *Eradicarea sărăciei extreme şi foametei*

O2: *Acces la educaţie primară*

[3] McArthur W. John, 2014, *The Origins of the Millennium Development Goals*, SAIS Review, vol. XXXIV, no. 2 (Summer-Fall 2014), The John Hopkins University Press, pp. 5-24.

[4] Government of India, 2015, *Millennium Development Goals. India Country Report 2015. Social Statistics Divisions*, Ministry of Statistics and Programme Implementation. www.mospi.nic.in/Mospi_New/upload/mdg_26feb15.pdf

O3: *Promovarea egalităţii de gen şi afirmarea femeilor*

O4: *Reducerea mortalităţii infantile*

O5: *Îmbunătăţirea sănătăţii maternale*

O6: *Combaterea HIV/SIDA, malariei şi a altor afecţiuni*

O7: *Asigurarea sustenabilităţii mediului*

O8: *Dezvoltarea unui parteneriat global pentru dezvoltare*

O1: ***Eradicarea sărăciei extreme şi foametei*** **-** *reducerea la jumătate a numărului celor care trăiesc sub pragul sărăciei (1,25 dolari/zi), crearea de locuri de muncă pentru toţi, în special femei şi tineri, reducerea la jumătate a persoanelor care suferă de foam*

Sărăcia înseamnă luptă zilnică pentru o minimă bunăstare şi autonomie. Din lupta cu sărăcia oamenii nu câştigă nimic altceva decât minimum necesar pentru acoperirea nevoilor elementare. Oamenii săraci sunt discriminaţi, exploataţi, excluşi şi abuzaţi.

În marea majoritate a regiunilor globului, între 55% şi 75% din populaţia aptă de muncă este angajată, cu excepţia Africii de Nord şi Asiei de Vest unde procentul femeilor cu loc de muncă era, în anul 2009, sub 25%[5].

Eforturile realizate în direcţia reducerii sărăciei sunt anulate de creşterea preţurilor la produsele alimentare. Preţurile în creştere limitează posibilităţile oamenilor cu venituri reduse de a-şi asigura necesarul produselor alimentare de bază, acces la educaţie şi servicii medicale.

Sărăcia poartă haine de femeie. 70% din cele 1,3 miliarde de persoane care trăiesc în sărăcie extremă sunt femei care realizează 66% din munca depusă pe glob, produc 50% din alimente, câştigă doar 10% din veniturile globale şi sub 1% din proprietăţi.

O1 - evoluţie pe parcurs:

[5] United Nations, 2015, *The Millennium Development Goals Report*, New York: UN.

- în anul 2005, 1,4 miliarde de oameni trăiau cu mai puţin de 1,25 dolari pe zi dintre care 462 milioane tineri, comparativ cu 1,8 miliarde în anul 1990;
- 100 de milioane se vor confrunta cu sărăcia extremă dacă preţul produselor alimentare va continua să crească;
- numărul persoanelor afectate de foamete a crescut de la 842 milioane, în perioada 1990-1992, la 1,02 miliarde în anul 2009;
- în Asia de Sud-Est trăiau, în anul 2009, jumătate din numărul copiilor subnutriţi din lume. Cele mai mari progrese în reducerea numărului de copii subnutriţi au fost înregistrate în Asia de Est în perioada 1990-2006;
- în anul 2009, 55 până la 90 de milioane de oameni s-au reîntors la stadiul de sărăcie extremă în contrast cu estimările realizate înainte de criza economică şi financiară;
- între 1998 şi 2008, numărul persoanelor angajate dar sărace (au loc de muncă dar trăiesc, împreună cu familiile lor, cu mai puţin de 1,25 dolari pe zi) s-a redus de la 944 la 632 milioane, de la 38% la 21% din numărul total de angajaţi. Criza economică din anul 2009 a înrăutăţit situaţia astfel încât, numărul salariaţilor care trăiesc în sărăcie extremă a crescut cu 215 milioane, numărul acestora ajungând la 847 milioane;
- numărul persoanelor din regiunile în curs de dezvoltare expuse nesiguranţei locului de muncă a crescut, în anul 2009, cu 110 milioane comparativ cu anul 2008, inversând tendinţele înregistrate până la criză;
- 24 de milioane de oameni au fost ajutaţi prin transferuri sociale privind securitatea alimentară.

Progresul nu s-a realizat uniform între regiuni[6]. În Asia de Est, rata sărăciei a scăzut de la 60% la 16% pe parcursul a 15 ani. Africa Sub-Sahariană este regiunea cea mai afectată dă sărăcie şi de lipsa locurilor de muncă. Aici, rata sărăciei extreme, de 50%, a scăzut foarte puţin şi lent începând cu anul 1999[7]. Cele mai lente progrese s-au înregistrat în ceea ce priveşte reducerea subnutriţiei în rândul copiilor[8].

[6] ***, *Millennium Development Goals (MDGs)*. www.alliance2015.org/fileadmin/user_upload/MDGs.pdf
[7]UN Department of Public Information. 2010. „Millennium Development Goals: At a Glance". *We can end poverty 2015*. United Nations.
[8] United Nations, 2010, *Millennium Development Goals: At a Glance. We Can End Poverty. 2015 Millennium Development Goals*, United Nations Department of Public Information, March. www.un-

Stoparea sărăciei şi a foametei este principalul obiectiv de dezvoltare. Eforturile converg către îmbunătăţirea producţiei de alimente şi acces la hrană, către nutriţie, către furnizarea de servicii de bază (apă curentă, energie electrică), la care se adaugă promovarea unor condiţii decente de muncă, crearea de locuri de muncă şi măsuri eficiente de protecţie socială.

Comisia Europeană furnizează, anual, 600 milioane euro pentru atingerea obiectivului de securitate alimentară[9].

În perioada 2002-2009, 24 milioane de oameni care trăiau în condiţii de sărăcie extremă au beneficiat de seminţe şi unelte, de transferuri directe de bani şi produse alimentare. Creşterea preţurilor la produsele alimentare în 2007 şi 2008 a determinat crearea *Facilităţilor pentru Alimente ale UE* prin intermediul cărora au fost puse la dispoziţie 1 miliard euro pe parcursul a trei ani cu scopul îmbunătăţirii productivităţii agricole şi a rezervelor de produse alimentare pentru cele mai afectate 50 de state ale lumii.

Tot pe filiera UE, în perioada 2004-2009, au beneficiat de instruire vocaţională şi tehnică 4,8 milioane de oameni.

O1 la dead-line:

Obiectivul de reducere a sărăciei extreme la jumătate a fost atins, statistic, cu 5 ani înainte de data limită, încă din anul 2010.

Peste 1 miliard de persoane au depăşit starea de sărăcie extremă începând cu anii 1990. Dacă în anii 1990 trăiau în sărăcie 1,9 miliarde de persoane, pentru anul 2015 s-a estimat un număr de 836 de milioane.

În anii 1990, aproximativ jumătate din populaţia regiunilor în curs de dezvoltare trăia cu mai puţin de 1,25 dolari pe zi. Rata a scăzut la 14% în anul 2015.

La nivel global, 300 milioane de oameni cu loc de muncă încă trăiesc la limita sărăciei extreme, cu venituri sub 1,25 dolari.

---

kampagne.de/fileadmin/downloads/presse/MDGs-at-a-Glance-engl-03-2010_02.pdf.

[9]European Commision, 2013, *EU Development Aid and the Millennium Development Goals Report*, Special Eurobarometer 405, November. ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_405_en.pdf

Procentul populaţiei apte de muncă, deţinătoare a unui loc de muncă s-a redus de la 61% în anul 1991 la 60% în anul 2015, o scădere semnificativă înregistrându-se în anii 2008-2009.

În anul 2015, doar 4 din 10 persoane cu vârsta cuprinsă între 15 şi 24 de ani au loc de muncă, comparativ cu 5 din 10 în anul 1991.

Numărul persoanelor din clasa de mijloc, angajate, care trăiesc cu peste 4 dolari pe zi aproape s-a triplat în perioada 1991-2015. Această categorie de persoane reprezintă jumătate din forţa de muncă din regiunile în curs de dezvoltare.

Populaţia subnutrită din regiunile în curs de dezvoltare s-a redus la jumătate începând cu anul 1990, de la 23,3% în periada 1990-1992 la 12,9% în periada 2014-2015.

La nivel mondial, în anul 2015, se estimează că există aproximativ 795 milioane de persoane subnutrite dintre care 90 milioane de copii cu vârsta sub 5 ani.

***O2*: *Acces la educaţie primară* -** *acces la educaţie primară, pentru toţi copiii, până în anul 2015*

Educaţia este condiţia de bază pentru realizarea tuturor celorlalte obiective. Copiii săraci şi marginalizaţi social sunt cei mai predispuşi la analfabetism deoarece pentru ei, frecventarea cursurilor şcolare este o mare provocare. Cea mai afectată regiune este Africa Sub-Sahariană unde rata de şcolarizare a ajuns la 90% şi, cu toate acestea, 18 milioane de copii nu frecventează cursurile şcolii primare.

Rate mai reduse de şcolarizare se înregistrează în mediul rural (în 32 de state din 40, rata de şcolarizare este mai mare în mediul urban comparativ cu cel rural)[10]. Cele mai expuse riscului abandonului şcolar sunt fetele, principala cauză fiind sărăcia şi căsnicia timpurie.

***O2 - evoluţie pe parcurs*:**

- 133 de milioane de tineri nu ştiau să scrie şi să citească în anul 2009;

[10]United Nations, 2014, *MDG 2014 Report. Assessing Progress in Africa toward the Millennium Development Goals. Analysis of the Common African Position on the Post-2015 Development Agenda*, October, Economic Commission for Africa.
www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/MDG_Report_2014_11_2014.pdf

- 73 de milioane de copii ***nu*** mergeau la şcoală în anul 2006, iar în 2009, 69 de milioane, jumătate dintre ei fiind din Africa Sub-Sahariană;
- 100 de milioane de copii care merg la şcoală vor fi abandonat şcoala înainte de a învăţa să scrie şi să citească (2009);
- în multe dintre statele slab dezvoltate rata de şcolarizare a crescut considerabil când au fost eliminate taxele şcolare şi uniformele;
- numărul copiilor care au terminat şcoala primară în ţările în curs de dezvoltare a crescut de la 79% în anul 1999 la 85% în anul 2006;
- la nivel global, înscrierea în ciclul primar de învăţământ a crescut de la 83% la 88% în 2007 (Africa Sub-Sahariană - 74% de la 90%);
- aproape peste tot în lume rata de şcolarizare primară a depăşit 90% în 2006. Numărul copiilor care nu erau înscrişi la şcoală a scăzut de la 103 milioane, în 1999, la 73 milioane în 2006.

Principala prioritate a acestui obiectiv este accesul universal la educaţie formală în ciclul de învăţământ primar, dreptul fetelor şi grupurilor vulnerabile la educaţie, îmbunătăţirea calităţii procesului educaţional şi instruirii.

Începând cu anul 2004 şi până în anul 2009, 9 milioane de elevi s-au înscris în ciclul primar de învăţământ şi au fost instruiţi 720000 de cadre specializate (învăţători) prin sprijinul *Comisiei Europene*.

O2 la dead-line:

Înscrierea în ciclul primar de învăţământ, în regiunile în curs de dezvoltare, a ajuns în anul 2015, la 91% de la 83% în anul 2000.

În anul 2015, 57 milioane de copii aflaţi la vârsta şcolarizării nu frecventează nicio formă de învăţământ. În anul 2000, numărul acestora era de 100 milioane.

În rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 24 de ani rata de alfabetizare s-a îmbunătăţit, la nivel global, de la 83% (1990) la 91% (2015), iar decalajul între bărbaţi şi femei s-a redus.

În Africa Sub-Sahariană, în anul 1990 doar 52% dintre copii nu mergeau la şcoală. În anul 2000, procentul a ajuns la 60%, iar în anul 2015 la 80%.

În regiunile în curs de dezvoltare, copii proveniţi din familii sărace sunt de 4 ori mai predispuşi la abandon şcolar comparativ cu cei proveniţi din familii cu venituri ridicate.

În ţările afectate de conflicte, procentul copiilor care nu merg la şcoală a crescut de la 30%, în anul 1999, la 36%, în anul 2012.

O3: ***Promovarea egalităţii de gen şi afirmarea femeilor*** - *eliminarea inegalităţii de gen în şcoala primară şi secundară până în anul 2005 şi pe toate palierele educaţionale până în anul 2015.*

În ceea ce priveşte susţinerea şi afirmarea femeilor sunt urmărite trei aspecte (cei 3P)[11]:

- participarea femeilor la luarea deciziilor la toate nivelurile şi în toate domeniile;
- protejarea femeilor şi fetelor de abuzuri (violenţă, hărţuire sexuală);
- prevenirea violenţei prin promovarea drepturilor femeilor şi prin legislaţie.

Sărăcia, lipsa certificatelor de naştere, folosirea fetelor pentru muncă de la vârste fragede, conflictele, rata infestării cu HIV/SIDA, seceta extremă şi lipsa produselor alimentare sunt cauze majore care reduc substanţial accesul fetelor la educaţie primară.

Două din trei ţări au atins paritatea între sexe la nivelul educaţiei primare după ce, între anii 2000 şi 2006, rata de şcolarizare a fetelor în ţările în curs de dezvoltare a crescut mai mult decât cea a băieţilor. Cele mai mari diferenţe de şcolarizare primară între băieţi şi fete se înregistrează în Africa Sub-Sahariană şi Asia de Vest.

O3 - evoluţie pe parcurs:

- două treimi dintre adulţii analfabeţi ai lumii sunt femei;
- fiecare obiectiv de dezvoltare este influenţat direct de drepturile femeilor;

[11]Ngozi Eze. *Gender, Conflict and the Millennium Development Goals*. Nigeria: Women for Women International: 1.

- fetele reprezintă 55% din numărul total al copiilor care nu merg la şcoală. În Asia de Sud, la fiecare 100 de băieţi, 76 de fete urmau, în anul 2009, studii superioare, comparativ cu 71 în anul 1999;
- femeile sunt plătite, pentru acelaşi tip de muncă, mai puţin decât bărbaţii, lucrează în condiţii mai proaste şi întâmpină mai multe obstacole decât bărbaţii în obţinerea unui loc de muncă sau a unei promovări;
- în ianuarie 2008, femeile ocupau, la nivel global, 18% din locurile de parlamentari şi 16% din poziţiile ministeriale;
- doar 7 din 150 de şefi de stat şi 8 din 192 de şefi de guvern erau, în ianuarie 2008, femei;
- femeile ocupau, în anul 2005, 40% din locurile de muncă exceptând domeniul agricol, cu 5% mai mult decât în anul 1990;
- aproximativ 213 dintre femeile din ţările în curs de dezvoltare au locuri de muncă nesigure deoarece continuă să întâmpine probleme în obţinerea unor locuri de muncă sigure şi bine plătite;

Egalitatea de gen este fundamentală pentru reducerea sărăciei[12]. Ne referim la participarea la viaţa politică, acces la locuri de muncă, acces la servicii sociale şi respectarea drepturilor fundamentale ale omului, acces egal la resurse, eliminarea violenţei asupra femeilor şi stoparea traficului de persoane.

În perioada 2005-2010, *Comisia Europeană* a sprijinit înscrierea a aproximativ 85000 de eleve în ciclul gimnazial în 10 ţări din Africa Sub-Sahariană.

O3 la dead-line:

Statele în curs de dezvoltare, per total, au atins obiectivul de eliminare a discriminării de gen pe cele trei paliere principale ale sistemului de învăţământ: primar, secundar şi terţiar.

În Asia de Sud, numărul fetelor înscrise în ciclul primar a crescut de la 74 la 100 de băieţi la 103 de fete la 100 de băieţi.

[12]United Nations, 2010, *Beyond the Midpoint. Achieving the Millennium Development Goals*, January, New York: United Nations Development Programme. www.uncdf.org/gfld/docs/midpoint-mdg.pdf

La nivel global, aproximativ 3/4 dintre bărbaţii apţi de muncă sunt activi pe piaţa muncii comparativ cu jumătate dintre femeile apte de muncă.

Femeile reprezintă 41% din forţa de muncă plătită, din alte sectoare decât cel agricol, ceea ce reprezintă o creştere de 6% faţă de anul 1990, când procentul era de 35%.

Între 1991 şi 2015, ponderea femeilor cu locuri de muncă nesigure, ca procent din total femei angajate, a scăzut la 13%. În cazul bărbaţilor, procentul este de 9%.

Ponderea femeilor în Parlament aproape s-a dublat în ultimii 20 de ani, astfel încât 90% dintre statele lumii au mai multe femei în Parlament decât în anul 1995. Unul din cinci membri în Parlament sunt femei.

Femeile continuă să se situeze pe o poziţie de inferioritate semnificativă comparativ cu bărbaţii în ceea ce priveşte veniturile, locul de muncă, participarea la luarea deciziilor.

***O4*: *Reducerea mortalităţii infantile* -** *reducerea cu două treimi, până în anul 2015, a mortalităţii copiilor cu vârsta de până la 5 ani (mortalităţii infantile)*

Cele mai frecvente cauze ale mortalităţii infantile (pneumonie, pojar, malarie) pot fi prevenite prin îmbunătăţirea serviciilor sanitare, a vaccinurilor şi plaselor de ţânţari tratate cu insecticide[13].

Principala cauză a mortalităţii infantile este subnutriţia. Africa Sub-Sahariană, cea mai afectată regiune, nu a făcut progrese remarcabile în reducerea mortalităţii infantile.

***O4 - evoluţie pe parcurs*:**

- în Asia de Est, America Latină şi Caraibe, ratele mortalităţii infantile sunt de patru ori mai mari decât în ţările dezvoltate;
- începând cu anul 1990, rata mortalităţii infantile s-a înjumătăţit în Africa de Nord, Asia de Est, Asia de Sud-Est, America Latină şi Caraibe;
- rata mortalităţii infantile în Africa Sub-Sahariană s-a redus cu 22% între 1990 şi 2008;

[13]World Health Organization, 2005, *MDG. Health and the Millennium Development Goals*, Geneva. www.who.int/hdp/publication/mdg_en.pdf.

- 65 de copii din 1000 de nou născuţi mor înainte de vârsta de 5 ani comparativ cu 93 din 1000 în anul 1990;
- un copil născut într-o ţară în curs de dezvoltare este supus unui risc de 13 ori mai mare de deces în primii 5 ani de viaţă decât unul născut într-o ţară dezvoltată;
- în zonele cele mai afectate, decesul în rândul copiilor sub 5 ani cauzat de HIV/SIDA s-a dublat până în anul 2010;
- doar o cincime dintre copii din Africa de Vest, cu infecţii respiratorii, primesc ajutor medical;
- mortalitatea infantilă cauzată de pojar a scăzut cu 68% în perioada 2000 - 2006, de la 757000 la 242000, iar în Africa Sub-Sahariană cu peste 91% în perioada 2000-2006. Aproximativ 80% dintre copiii de pe glob au fost, în anul 2006, vaccinaţi preventiv împotriva pojarului.

Disparităţile continuă să persiste în toate regiunile, iar cei mai expuşi sunt copii din zonele rurale ai căror părinţi au educaţie precară.

Reducerea mortalităţii infantile presupune îmbunătăţiri pe varii paliere: nutriţie, acces la apă potabilă, acces la servicii medicale, pregătirea personalului medical, asigurarea medicamentelor şi a informaţiilor corespunzătoare.

Comisia Europeană contribuie la iniţiative în domeniul sănătăţii cum ar fi *Alianţa Globală pentru Vaccinuri şi Imunizare* prin intermediul căreia au fost prevenite 5,4 milioane de cazuri de moarte prematură prin programul de vaccinare.

O4 la dead-line:

Între 1990 şi 2015, rata mortalităţii în rândul copiilor cu vârsta sub 5 ani s-a redus cu mai puţin de jumătate, scăzând de la 93 decese la 1000 de nou născuţi la 43 ceea ce echivalează cu o scădere, în termeni absoluţi, de la 12,7 milioane la aproximativ 6 milioane în anul 2015.

În mediul rural, riscul mortalităţii infantile rămâne, în anul 2015, de 1,7 ori mai mare comparativ cu mediul urban.

În familiile mai puţin educate riscul mortalităţii infantile este de 3 ori mai mare comparativ cu familiile unde nivelul de educaţie este mai ridicat[14].

Cea mai ridicată rată a mortalităţii infantile continuă să se înregistreze în Africa Sub-Sahariană, progresul fiind foarte lent până în anul 2005.

În anul 2015, mor zilnic 16000 de copii cu vârsta sub 5 ani, marea majoritate din cauze predictibile.

Numărul mediu de vaccinuri împotriva pojarului a crescut de la 73% în anul 2000 la 85% în anul 2013, perioadă în care au fost salvate 15,6 milioane de oameni.

La nivel mondial, au fost vaccinaţi împotriva pojarului 84% dintre copii în anul 2013, comparativ cu 73% în anul 2000.

O5*: *Îmbunătăţirea sănătăţii maternale- *reducerea cu două treimi, până în anul 2015, a ratei mortalităţii materne şi facilitarea accesului universal la contracepţie.*

O5 - evoluţie pe parcurs:

- în statele în curs de dezvoltare mortalitatea la naştere a scăzut foarte puţin, de la 480 de decese la 100000 de naşteri în anul 1990 la 450 de decese la 100000 de naşteri în anul 2005;
- în Asia de Est, Africa de Nord şi Asia de Sud-Est mortalitatea la naştere a scăzut cu peste 30% în perioada 1990-2005, cel mai lent progres înregistrându-se în Africa Sub-Sahariană;
- una din zece femei însărcinate este adolescentă;
- una din şase femei însărcinate din ţările în curs de dezvoltare are vârsta cuprinsă între 15 şi 19 ani, sarcina fiind supusă unui risc ridicat de îmbolnăvire şi mortalitate;
- în anul 2005, peste 500000 de femei au murit în timpul sarcinii, la naştere sau în primele şase săptămâni după naştere. 85% dintre cazuri s-au înregistrat în Africa Sub-Sahariană şi Asia de Sud;

[14]UNICEF, *The Millennium Development Goals. They are about Children*. www.unicef.org/publications/fiels/pub_mdg.en.pdf

- în fiecare minut o femeie moare din cauza complicaţiilor pe parcursul sarcinii sau la naştere;
- mortalitatea maternă a scăzut cu 1% între 1990 şi 2005, cu mult sub ţinta de 5,5% necesară îndeplinirii obiectivului;
- aproximativ 61% dintre naşterile care au avut loc în ţările în curs de dezvoltare, în anul 2006, au fost asistate de personal calificat, faţă de mai puţin de jumătate în anul 1990, iar în anul 2009 numărul de naşteri asistate de personal medical calificat a crescut cu 20% faţă de anul 1990. Procentul este redus în Asia de Sud (40%) şi Africa Sub-Sahariană (47%);
- în ţările în curs de dezvoltare, în anul 2005, 62% dintre femei utilizau o metodă de contracepţie comparativ cu 50% în anul 2000.

La atingerea acestui obiectiv contribuie, în primul rând, accesul la îngrijire medicală prenatală şi prevenţia sarcinilor la o vârstă fragedă[15]. Accesul la metode de contracepţie rămâne limitat pentru femeile sărace din Africa Sub-Sahariană, America Latină şi Caraibe. Africa de Nord, America Latină, Caraibe şi Asia de Sud-Est au redus rata mortalităţii infantile cu aproape o treime în perioada 1990-2005 dar progresul, în aceste regiuni, rămâne, în continuare, limitat. Africa Sub-Sahariană a înregistrat doar progrese limitate.

În timp, a crescut accesul la asistenţă pentru mame şi nou născuţi, la asistenţă obstretică de urgenţă, pregătirea de moaşe şi asistenţi obstreticieni calificaţi, crearea de condiţii de muncă mai bune pentru personalul medical, creşterea accesului la metode contraceptive şi a disponibilităţii acestora.

Începând din anul 2004, sprijinul *Comisiei Europene* a avut ca rezultat peste 10 milioane de consultaţii în cabinete de obstretică şi peste 4 milioane de naşteri asiatate de către personal medical. *Comisia Europeană* sprijină serviciile de planning familial şi susţine consolidarea drepturilor femeilor de a lua decizii în ceea ce priveşte maternitatea.

O5 la dead-line:

[15]Wagstaff, Adam and Claeson Mariam, 2004, *The Millennium Development Goals for Health. Rising to the Challenges*, The World Bank. https://openknowledge.worldbank.org

Începând din anul 1990, rata mortalităţii la naştere s-a redus la aproape jumătate şi, în mare parte, efectele pozitive s-au simţit după anul 2000.

La nivel global, peste 71% din naşteri erau, în anul 2014, asistate de către personal calificat ceea ce reprezintă o creştere de 59% faţă de anul 1990.

Începând cu anul 1990, rata mortalităţii la naştere a scăzut cu 45%, cel mai mare progres s-a realizat în anul 2000.

La nivel global, se estimează că, la finalul anului 2015, se vor înregistra 289000 decese la naştere.

În Asia de Sud, rata mortalităţii la naştere a scăzut cu 64% în perioada 1990-2013, iar în Africa Sud-Sahariană cu 49%.

Doar jumătate dintre femeile însărcinate au beneficiat de îngrijire prenatală. În Africa de Nord, ponderea femeilor însărcinate care au beneficiat de 1 până la 4 consultaţii medicale în perioada prenatală a crescut de la 50% în anul 1990 la 89% în anul 2014.

Peste 71% din naşteri au fost asistate de personal calificat în anul 2014 ceea ce reprezintă o creştere de 59% faţă de anul 1990.

Prevenţia în rândul femeilor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 49 ani a crescut de la 55% în anul 1990 la 64% în anul 2015.

***O6*: *Combaterea HIV/SIDA, malariei şi a altor afecţiuni* –** *reducerea la jumătate, până în anul 2015, a cazurilor de infectare cu HIV/SIDA şi intrarea pe tendinţă inversă a ritmului de creştere a numărului celor infestaţi cu HIV/SIDA, bolnavi de malarie şi alte afecţiuni*

***O6 - evoluţie pe parcurs*:**

- rata de infestare cu HIV/SIDA a scăzut de la 3,5 milioane în anul 1996 la 2,7 milioane în anul 2008 (scădere de 30%);
- aproximativ 7000 de tineri sunt infectaţi zilnic cu HIV/SIDA;
- 5500 de oameni mor zilnic de SIDA;

- în anul 2004, s-au înregistrat 2,2 milioane de decese cauzate de HIV/SIDA, iar în anul 2008 numărul acestora s-a redus de 2 milioane;
- 11,8 milioane de tineri au virusul HIV;
- 33 de milioane de oameni erau infectaţi, în anul 2007, cu HIV, majoritatea din Africa Sub-Sahariană (67% din persoanele infestate. Doar în anul 2008 au fost diagnosticate cu HIV 1,9 milioane de persoane - 70% dintre toate persoanele suferind de această boală);
- la sfârşitul anului 2008, 42% dintre persoanele infestate cu HIV din ţările cu venituri mici şi mijlocii (aproximativ 4 milioane) au beneficiat de tratament antiretroviral comparativ cu 7% în anul 2003. În Africa Sub-Sahariană dacă în anul 2003 doar 2% dintre persoanele infestate cu HIV au beneficiat de tratament, în anul 2008 procentul acestora a crescut la 44% (aproximativ 3 milioane persoane);
- 15 milioane de copii şi-au pierdut unul sau ambii părinţi din cauza acestei boli;
- serviciile de prevenţie a transmisiei HIV/SIDA de la mamă la copil au crescut de la 10% în anul 2004 la 45% în anul 2008, la nivel global;
- 1,7 milioane de oameni au murit, în anul 2006, de tuberculoză;
- 1 milion de oameni mor anual din cauza malariei.

Numărul persoanelor infectate cu HIV a scăzut de la 3 milioane în 2001 la 2,7 milioane în 2007 ca urmare a îmbunătăţirii tratamentelor de prevenţie. Extinderea serviciilor de tratamente antiretrovirale a făcut ca numărul deceselor în rândul persoanelor infestate cu HIV să scadă de la 2,2 milioane în anul 2006 la 2 milioane în anul 2007. Femeile reprezintă 60% din cazurile înregistrate în anul 2007 în Africa Sub-Sahariană. Numărul persoanelor care au beneficiat de tratament antiretroviral a crescut, în anul 2007, cu 950000 însă, rata infestărilor a crescut substanţial (2,7 milioane). În ţările în curs de dezvoltare doar 3 milioane dintre cele 9,7 miliaone de persoane infestate primeau tratament aniretroviral la sfârşitul anului 2007.

Tratarea malariei este, în continuare, deficitară. Numărul copiilor care au beneficiat de tratament contra malariei a scăzut de la 41% în anul 2000 la 34% în anul 2005 în Africa Sub-Saharian.

Prin contribuţia la *Fondul Global de Luptă împotriva HIV/SIDA, Tuberculozei şi Malariei*, *Comisia Europeană* a oferit acces, începând cu anul 2002, unui număr de 7,7 milioane de persoane la plase tratate cu insecticid şi a tratat, prin terapie combinată antiretroviralã, 750000 de persoane aflate în stare avansată de infecţie cu virulul HIV.

O6 la dead-line:

Infestarea cu HIV s-a redus cu aproximativ 40% în perioada 2000-2013, de la 3,5 milioane de cazuri la 2,1 milioane anual.

În anul 2013, pe glob, trăiau 35 milioane de persoane infestate cu HIV.

Peste 75% din persoanele noi infestate cu HIV, în anul 2013, proveneau din 15 ţări.

La nivel global, în anul 2013, 0,8% dintre adulţii cu vârsta cuprinsă între 15 şi 49 de ani erau infestaţi cu HIV.

Până în luna iunie 2014, 13,6 milioane de persoane infestate cu HIV au beneficiat de terapie antiretroviralã ceea ce reprezintă o creştere cu 800000 faţă de anul 2003. În anul 2014, 12,1 milioane de persoane din regiunile în curs de dezvoltare au beneficiat de tratament antiretroviral.

Doar în anul 2013, numărul beneficiarilor de tratament a crescut, în ţările în curs de dezvoltare, cu 1,9 milioane de persoane.

Terapia antiretroviralã a prevenit 7,6 milioane de decese între 1995 şi 2013.

În perioada 2000-2015, numărul cazurilor de malarie s-a redus cu 58%.

Din anul 2000 începând au fost prevenite 6,2 milioane de decese având drept cauză malaria, în special în cazul copiilor sub 5 ani din Africa Sub-Sahariană. Incidenţa malariei s-a redus la 35%, iar mortalitatea cu 58%.

Prevenţia tuberculozei, diagnosticarea şi tratamentele administrate au salvat aproximativ 37 milioane de vieţi doar în intervalul 2000-2013. Mortalitatea cauzată de tuberculoză s-a redus de la 45% la 41% în intervalul 1990-2013.

O7: ***Asigurarea sustenabilităţii mediului*** - *integrarea principiilor dezvoltării sustenabile în politicile şi programele naţionale şi reversibilitatea tendinţei de reducere a resurselor.*

Obiectivul şi-a propus să integreze principiile dezvoltării durabile în politicile naţionale, să contracareze pierderile de resurse, să reducă considerabil pierderile de biodiversitate până în anul 2010, să înjumătăţească, până în anul 2015, procentul persoanelor care nu au acces la apă potabilă şi canalizare, să amelioreze viaţa pentru aproximativ 100 milioane de locuitori care trăiesc în bidonviluri (cartiere sărace).

O7 - evoluţie pe parcurs:

- dioxidul de carbon (CO_2) produs de arderea combustibililor fosili reprezintă mai mult de jumătate din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră care produc schimbări de climă;
- la nivel global, emisiile de CO_2 au crescut cu 30% între anii 1990 şi 2005. Asia de Sud-Est a înregistrat o creştere a emisiilor de CO_2 cu 82% între 1990 şi 2005, în timp ce în ţările membre ale *Comunităţii Statelor Independente* au redus emisiile cu 38%, în aceeaşi perioadă;
- începând cu anul 1990, au fost, teoretic, eliminate substanţele care diminuează stratul de ozon. Acesta va începe să se refacă după jumătatea secolului;
- cele mai expuse efectelor încălzirii globale sunt zonele arctice, micile insule, regiunile de deltă din Africa şi Asia şi întreg continentul African;
- 21 de milioane km de uscat şi apă au devenit zone protejate în anul 2007. În America Latină şi Caraibe procentul arealului protejat a crescut de la 8,8% la 23,4% în perioada 1990-2014;
- arealul total al pădurilor destinate conservării biodiversităţii a crescut cu 96 milioane ha începând cu anul 1990 ajungând la o zecime din suprafaţa totală la nivel mondial;
- doar 0,7% din suprafaţa totală oceanelor este protejată;
- 7,3 milioane ha de pădure au fost defrişate anual între anii 2000 şi 2005;
- un sfert din populaţia lumii nu are acces la canalizare – 2,5 miliarde de oameni, majoritatea din Asia şi Africa Sub-Sahariană. Cu toate acestea, numărul persoanelor

care folosesc sisteme îmbunătăţite de canalizare, în ţările în curs de dezvoltare, începând cu anul 1990, a crescut cu 1,1 miliarde, în special în Asia de Est şi de Sud-Est, ceea ce reprezintă o creştere cu doar 8% în perioada 1990-2006;

- 1,2 miliarde de oameni nu aveau, în anul 1990, acces la surse sigure de apă potabilă. În anul 2009, 0,9 miliarde de persoane nu au acces la surse de apă potabilă.
- în anul 2015, 91% din populaţia lumii foloseşte surse îmbunătăţite de apă potabilă comparativ cu 76% în anul 1990.
- 2,1 miliarde de oameni au acces la servicii sanitare. Numărul persoanelor care se bucură de servicii sanitare în interiorul locuinţei a crescut cu 50%.
- numărul persoanelor care trăiesc în cartiere sărace din regiunile în curs de dezvoltare s-a redus de la 39,4% în anul 2000 la 29,7% în anul 2014.

Consumul de apă potabilă s-a dublat faţă de rata de creştere demografică pe parcursul sec. XX. Multe regiuni, în special Africa de Nord, Asia de Vest, China şi India sunt puternic afectate de diminuarea resurselor de apă.

Accesul la apă potabilă, la un sistem sanitar adecvat şi la igienă sunt factori cheie pentru îmbunătăţirea stării de sănătate şi pentru îmbunătăţirea nivelului de trai.

Comisia Europeană sprijină cooperarea între ţări în ceea ce priveşte împărţirea resurselor. Anual, sunt alocaţi 400 milioane euro pentru programe de distribuţie a apei şi canalizare cu scopul de a construi infrastructura pentru apă potabilă şi reziduală şi furnizează servicii de canalizare şi igienă de bază. Din anul 2004 începând, eforturile *Comisiei Europene* au avut ca rezultat conectarea a 31 milioane de persoane la reţeaua de apă potabilă şi a 9 milioane de persoane la sisteme de canalizare.

În domeniul biodiversităţii şi resurselor naturale, *Comisia Europeană* se concentrează pe protejarea speciilor, regiunilor sau ecosistemelor fragile. *Comisia Europeană* a contribuit la conservarea a 1,1 milioane km^2 de zone protejate în întreaga lume.

Schimbările de climă sunt abordate prin programe de natură să reducă impactul acestora asupra celor mai vulnerabile regiuni.

O7 la dead-line:

Între anii 1990 şi 2012, emisiile globale de CO_2 au crescut cu peste 50%.

Substanţele care afectează stratul de ozon ***teoretic*** au fost eliminate, iar stratul de ozon se va reface începând cu mijlocul secolului.

Între 1990 şi 2015, 2,6 miliarde de persoane au beneficiat de acces la surse de apă potabilă, iar 2,1 milioane de oameni nu au acces la servicii sanitare.

În ciuda progresului realizat, 2,4 miliarde de oameni încă beneficiază de servicii sanitare precare, incluzând aici 946 milioane de oameni care nu au toaletă în interiorul casei.

În perioada 2000-2014, peste 320 de persoane care trăiau în cartiere sărace au beneficiat de acces la surse de apă potabilă, la facilităţi medicale, la condiţii de viaţă mai bune.

O8: ***Dezvoltarea unui parteneriat global pentru dezvoltare*** - *dezvoltarea unui sistem financiar şi comercial deschis, bazat pe reguli, predictibil şi non-discriminatoriu.*

Obiectivul şi-a propus canalizarea ajutoarelor ţărilor dezvoltate spre cele mai puţin dezvoltate fără acces la mare, spre micile state insulare aflate în curs de dezvoltare, să stabilească reguli nediscriminatorii pentru susţinerea comerţului şi a schimburilor financiare.

Îndeplinirea lui depinde de gestiunea eficientă a datoriilor ţărilor sărace, de asigurarea medicamentelor la preţuri accesibile în statele în curs de dezvoltare în parteneriat cu companiile farmaceutice şi de facilitarea accesului la mijloace de comunicare şi informare. Sunt vizate, în special, măsuri de creştere a *Asistenţei Oficiale de Dezvoltare*, de deschidere a pieţelor pentru produsele originare de pe pieţele ţărilor mai puţin dezvoltate şi de creştere a asistenţei comerciale.

Eliminarea sărăciei la nivel mondial se face prin parteneriat global între statele bogate şi cele sărace[16]. Criza alimentară globală este, parţial, rezultatul subvenţiilor agricole şi tarifelor protecţioniste practicate de statele dezvoltate care au descurajat producţia agricolă din ţările în curs de dezvoltare.

[16]Devarajan, Shantayanan, Miller, J., Margaret and Swanson V. Eric, *Development Doals: History, Prospects and Costs*, World Bank Policy Research Working Paper. https://www.worldbank.org/html/extdr/mdgassessment.pdf

Prin cooperare cu companiile farmaceutice se va facilita accesul la medicamentele necesare în statele mai puţin dezvoltate şi în curs de dezvoltare.

O8 - evoluţie pe parcurs:

- numărul abonaţilor la reţelele de telefonie mobilă şi fixă a crescut de la 530 de milioane în anul 1990 la peste 4 miliarde la sfârşitul anului 2006;
- peste 23% din populaţia globului avea, în anul 2006, conexiune la internet: 58% din populaţia ţărilor dezvoltate, 11% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltate şi sub 1% din populaţia celor mai sărace state ale lumii;
- asistenţa oficială pentru ţările dezvoltate a scăzut, în perioada 2005-2007, de la 107,1 miliarde (2005) la 103,7 miliarde (2007). Ulterior anului 2007, unele state au majorat contribuţia financiară, altele au redus-o astfel încât, în anul 2009, suma a fost de 119,6 miliarde dolari, comparativ cu 80 miliarde dolari în anul 2004;
- fluxurile comerciale dinspre ţările în curs de dezvoltare spre cele dezvoltate au înregistrat o creştere de la 54% în anul 1996 la aproximativ 79% în anul 2007.

Ajutorul se situează mult sub ţinta *Naţiunilor Unite* de 0,7% din venitul naţional brut pentru majoritatea donatorilor.

UE s-a angajat în atingerea obiectivelor Millennium asigurând peste jumătate din totalul ajutoarelor destinate ţărilor în curs de dezvoltare, ceea ce conferă UE statutul de cel mai mare susţinător al ţărilor în curs de dezvoltare în ceea ce priveşte *Obiectivele Millennium*[17].

Comisia Europeană depune eforturi de îmbunătăţire a accesului pe piaţă al ţărilor în curs de dezvoltare inclusiv prin iniţiativa ,,Totul în afară de arme" care garantează că ţările cel mai puţin dezvoltate pot exporta orice fel de produs fără tarife şi taxe, cu excepţia armelor.

Comisia Europeană, fiind unul dintre cei mai mari donatori din sectorul de transport din lumea întreagă, a contribuit la construirea şi reabilitarea. Începând cu anul 2004, prin donaţiile *Comisiei Europene* au fost reabilitate peste 7200 km de drum, au fost întreţinute peste 29000 km

[17]Comisia Europeană. 2010. *Contribuţia UE la obiectivele de dezvoltare ale Mileniului. Câteva rezultate cheie ale programelor Comisiei Europene*.3. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/publication-eu-contribution-millenium-development-goals-key-results-2010_ro.pdf

de drum şi au fost îmbunătăţite capacităţile de management al drumurilor naţionale, rezultând costuri reduse de transport şi o mai bună mobilitate pentru milioane de oameni.

Comisia Europeană a dedicat 12,3 milioane euro (2009) ajutoarelor externe în lumea întreagă, principalii beneficiari fiind statele cu venituri reduse, în special către Africa şi vecinii Europei.

O8 la dead-line:

În perioada 2000-2014, asistenţa pentru dezvoltare din partea statelor dezvoltate a crescut cu 66% în termeni reali ajungând la 135,2 miliarde dolari.

În anul 2014, ajutorul bilateral acordat statelor mai puţin dezvoltate s-a redus cu 16% în termeni reali ajungând la 25 miliarde de dolari.

79% din produsele exportate de către statele în curs de dezvoltare au intrat pe pieţele ţărilor dezvoltate în regim de duty-free, comparativ cu 65% în anul 2000.

În anul 2013, datoriile ţărilor în curs de dezvoltare au scăzut semnificativ, cu 8,9% comparativ cu anul 2000.

La nivel global, procentul populaţiei posesoare de telefon mobil de ultimă generaţie a crescut de la 58% în anul 2001 la 95% în anul 2015.

Procentul utilizatorilor de internet a crescut de la 6% din populaţia globală în anul 2000 la 43% în anul 2015 (3,2 miliarde de oameni sunt conectaţi la internet).

Obiectivele de Dezvoltare Millennium vs. Obiectivele de Dezvoltare Sustenabilă

Conceptul de *obiective ale dezvoltării sustenabile* (Sustainable Development Goals - SDG) a devenit tot mai utilizat tocmai datorită necesităţii unei creşteri cu efecte calitative, sociale şi asupra mediului, manifestate pe termen lung şi foarte lung, în întreaga lume.

Există foarte multe definiţii pentru *dezvoltarea sustenabilă,* însă, cea mai apropiată de realitate, este cea care abordează conceptul de *bunăstare umană* tridimensional: economic, social

şi mediu[18]. Dacă cele trei dimensiuni sunt, peste tot, aceleaşi, obiectivele specifice diferă foarte mult de la o ţară la alta şi în interiorul statelor.

Între cele trei dimensiuni ale *dezvoltării sustenabile* nu există o sinergie, însă acestea reprezintă atributul principal de la care începe progresul.

Creşterea economică (dinamizată începând cu ultimele decenii ale secolului trecut de către statele emergente) şi creşterea demografică (în anul 2014 populaţia globală a ajuns la 7 miliarde estimându-se că, în anul 2024 va ajunge la 8 miliarde) pun şi vor continua să pună o presiune tot mai mare asupra ecosistemului. Unele activităţi umane pun în pericol întreaga planetă, bunăstarea şi, în general, viaţa.

Presiunile actuale sunt, în egală măsură, globale şi locale. Omenirea se va confrunta (deja o face) nu cu una ci cu mai multe crize care se manifestă concomitent, toate în legătură cu sustenabilitatea mediului, inclusiv cu schimbările climei, rezultatul efectelor negative, acumulate în timp, ale activităţilor umane, în special cele care produc emisii cu efect de seră şi poluare masivă, creşterea acidităţii oceanelor cauzată în principal de creşterea cantităţii de dioxid de carbon din atmosferă, principala sursă a emisiilor ce produc efect de seră, pierderea masivă a biodiversităţii, despăduriri masive, reducerea accentuată a resurselor fosile şi a rezervelor de apă.

Provocărilor mediului li se adaugă şi altele incluse în Agenda dezvoltării sustenabile.

Populaţia globală creşte cu 75-80 milioane locuitori anual, estimându-se că, la jumătatea secolului XXI vor exista 9 miliarde de locuitori, iar la sfârşitul secolului vor exista 10 miliarde locuitori[19]. Combinaţia dintre creşterea demografică rapidă şi cea a veniturilor în statele emergente, în special China şi India, va determina creşterea cererii de produse alimentare. Tehnologia a contribuit la creşterea productivităţii peste tot dar pe aceeaşi tendinţă s-au înscris şi preţurile produselor alimentare ceea ce face ca, în continuare, milioane de oameni de pe planetă să sufere de foame.

[18]Sachs. D. Jeffrey. 2012. *From Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals*. The Lancet. vol. 379. 9 June: 2206-2211.
[19]Sachs. D. Jeffrey. 2012. *From Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals*. The Lancet. vol. 379. 9 June: 2206-2211.

Alte provocări derivă din incluziunea socială sau, mai corect spus, din atitudinea corectă a economiilor lumii. Începând cu anii 1980, globalizarea a uniformizat şi a depărtat, în acelaşi timp, economii şi oameni în special în ceea ce priveşte veniturile, inegalităţi puse pe seama educaţiei variate ca nivel de la ţară la ţară, educaţia fiind considerată, de fapt, punctul de plecare în procesul de dezvoltare şi baza tuturor celorlalte inegalităţi.

Obiectivele de Dezvoltare Millennium sunt destinate statelor în curs de dezvoltare, cele dezvoltate au rolul de a ajuta, de a-şi exprima solidaritatea şi de a oferi asistenţă financiară şi tehnologică. *Obiectivele de Dezvoltare Sustenabilă* angrenează în procesul de dezvoltare toată planeta, state dezvoltare şi în curs de dezvoltare deopotrivă. Liderii, în cazul *Obiectivelor de Dezvoltare Millennium*, sunt ţările dezvoltate. În cazul *Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă* liderii vor fi economiile emergente cu venituri medii, Brazilia, China, India, în special, ţările emergente, în general, la fel cum cele mai puţin dezvoltate vor trebui să se implice activ, la rândul lor.*Obiectivele de Dezvoltare* demonstrează că toate statele sunt conştiente de importanţa suţinerii reciproce şi să acţioneze cumulativ pe baza unor valori şi principii comune.

Concluzii:

În lucrarea de faţă ne-am propus analiza rezultatelor obţinute în urma implementării *Obiectivelor Millennium* - Agenda 2015. *Obiectivele Millennium* au fost formulate plecând de la realitate, de la principalele probleme şi provocări globale. Curajoase şi dificil de atins, obiectivele au ajuns la dead-line într-o finalitate statistic optimistă. În mare măsură, cam tot ce s-a propus, s-a şi atins, mai ales din punct de vedere statistic. Lumea reală, în special cea mai puţin dezvoltată, continuă să se confrunte cu dezechilibre majore şi decalaje din ce în ce mai mari lacare se adaugă provocări noi sau deja existente dar ignorate ori negate până nu demult, peste tot în lume. Tocmai complexitatea acestor dezechilibre a determinat *Naţiunile Unite* să îşi continue lupta cu dezechilibrele şi decalajele planetare, de data aceasta la un nivel de complexitate mult superior. *Agenda 2030* mai mult decât dublează numărul obiectivelor prioritare şi aduce în prim planul preocupărilor globale un număr considerabil de subobiective, mult peste 100. Noua configuraţie a obiectivelor globale de dezvoltare aduce în discuţie concepte noi cum ar fi cel de *creştere şi dezvoltare inclusivă*. Observăm cum dinamica vieţii, cu tot ceea ce presupune aceasta (economie, societate, mediu), modifică treptat cadrul conceptual. Într-un

timp extrem de scurt (aproape că nu am reuşit să ne familiarizăm şi să înţelegem pe deplin termenii), s-a făcut distincţia între creştere şi dezvoltare, aceasta din urma a devenit (de aproximativ nici două decenii încoace) susţinută sau sustenabilă ca, de acum, să fie inclusivă, termen cu care va fi necesar să ne familiarizăm deoarece va deveni laitmotivul următorilor cinsprezece ani, principala ţintă urmărită în lupta *Naţiunilor Unite* prin noile *Obiective Millennium2030* sau *Agenda 2030*.

BIBLIOGRAPHY:

1. ***, *Millennium Development Goals (MDGs)*. www.alliance2015.org/fileadmin/user_upload/MDGs.pdf
2. Asociaţia Pro Democraţia. 2009. *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului*. martie: 1. http://www.apd.ro/files/proiecte/Suport_de_curs-Lumea_mea_creste.pdf.
3. Barry, Carin, Bates-Eamer Nicole. 2013. ,,The Millennium Development Goals and Post 2015: Squaring the Circle". *CIGI Papers*, No.17. May. Ontario: The Centre for International Governance Innovation.
4. Comisia Europeană. 2010. *Contribuţia UE la obiectivele de dezvoltare ale Mileniului. Câteva rezultate cheie ale programelor Comisiei Europene*.3. https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/publication-eu-contribution-millenium-development-goals-key-results-2010_ro.pdf
5. Devarajan, Shantayanan, Miller, J., Margaret and Swanson V. Eric, *Development Doals: History, Prospects and Costs*, World Bank Policy Research Working Paper. https://www.worldbank.org/html/extdr/mdgassessment.pdf
6. European Commision, 2013, *EU Development Aid and the Millennium Development Goals Report*, Special Eurobarometer 405, november. ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_405_en.pdf
7. Government of India, 2015, *Millennium Development Goals. India Country Report 2015. Social Statistics Divisions*, Ministry of Statistics and Programme Implementation. www.mospi.nic.in/Mospi_New/upload/mdg_26feb15.pdf
8. McArthur W. John, 2014, *The Origins of the Millennium Development Goals*, SAIS Review, vol. XXXIV, no. 2 (Summer-Fall 2014), The John Hopkins University Press, pp. 5-24.

9. Ngozi Eze. *Gender, Conflict and the Millennium Development Goals*. Nigeria: Women for Women International.
10. Sachs. D. Jeffrey. 2012. *From Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals*. The Lancet. vol. 379. 9 June: 2206-2211.
11. UN Department of Public Information. 2010. ,,Millennium Development Goals: At a Glance". *We can end poverty 2015*. United Nations.
12. UNICEF, *The Millennium Development Goals. They are about Children*. www.unicef.org/publications/fiels/pub_mdg.en.pdf
13. United Nations, 2010, *Beyond the Midpoint. Achieving the Millennium Development Goals*, January, New York: United Nations Development Programme. www.uncdf.org/gfld/docs/midpoint-mdg.pdf
14. United Nations, 2010, *Millennium Development Goals: At a Glance. We Can End Poverty. 2015 Millennium Development Goals*, United Nations Department of Public Information, March. www.un-kampagne.de/fileadmin/downloads/presse/MDGs-at-a-Glance-engl-03-2010_02.pdf.
15. United Nations, 2014, *MDG 2014 Report. Assessing Progress in Africa toward the Millennium Development Goals. Analysis of the Common African Position on the Post-2015 Development Agenda*, october, Economic Commission for Africa. www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/MDG_Report_2014_11_2014.pdf.
16. United Nations, 2015, *The Millennium Development Goals Report*, New York: UN.
17. Wagstaff, Adam and Claeson Mariam, 2004, *The Millennium Development Goals for Health. Rising to the Challenges*, The World Bank. https://openknowledge.worldbank.org
18. World Health Organization, 2005, *MDG. Health and the Millennium Development Goals*, Geneva. www.who.int/hdp/publication/mdg_en.pdf.

INTEGRATING IN THE LABOUR MARKET THE PERSONS WITH DISABILITIES

Alexandru Pascu

Assist., PhD Student, "Eftimie Murgu" University of Reșița

Abstract: Access to labor market is still low for people with disabilitaties; occupancy ratio it is also small în people with disabilities. In the EU and the US the procentage of adults with disabilities that are active on the labor market is about 50% but în Roamnia integration on the labor market is under 13% for adults with disabilities. Access to labor market is conditioned by knowledge, understanding and respect for the rights of people with disabilities, existence and quality of social services and their degree of penetration, environment (physical and intellectual), and nevertheless funding. From the perspective of social activities, lowest participate ratio is found among people with disabilities unemployed, and as for the level of discrimination, lower rates of discrimination were found among people with disabilities who have a job, which led to a reduction în social discrimination against this social category. în terms of psycho-emotional wellbeing, lower values of self-esteem were found among unemployed disabled people. It is therefore necessary that all these factors, and more, to function properly and anly then they can increase the percentage of the labor market integration of people with disabilities în our country, also their social inclusion.

Keywords: Social inclusion, labor market, adults with disabilities, unemploiment, discrimination

Educația vocațională și accesul pe piața muncii

Un trai decent pentru o persoană adultă presupune și activarea pe piața muncii, iar la succesul în acesta contribuie pregătirea profesională și vocațională ce presupune: dezvoltarea personală, stimă de sine crescută, bunăstare materială și emoțională, incluziune socială, dobândirea și respectarea drepturilor cetățenești, etc.

Datorită praticularităților specifice ale persoanelor cu dizabilități, orice program de pregatire și perfecționare vocațională trebuie să fie adaptat nevoilor acestora și să fie complementar eventualelor programe de terapie pe care le urmează. Desigur există numeroase bariere ce trebuiesc indentificate și depașite în cazul persoanelor cu dizabilități: uneori lipsa unui

domiciliu stabil, lipsa suportului din partea familiei sau a preietenilor, infrastructura insuficient adaptată pentru a veni în sprijinul persoanelor cu dizabilități, educatie socială precară cu privire la acestea, toleranță scăzută, etc.

Problematica orientării și consilierii vocaționale este una complexă și implică mai multe strategii și etape, poate include mai multi specialiști din diferite domenii și trebuie să fie adaptată în permanență nevoilor și cerințelor de pe piața muncii la un moment dat. Punerea în practica a strategiilor de orientare vocațională și formare profesională a persoanelor cu dizabilități ține de implicarea tuturor factorilor, comunității locale, oraganizații neguvernamentale, familie, companii, autorități, etc., asigurându-se astfel servicii de calitate. Coordonarea cu piața muncii se face prin cunoașterea corectă și în timp real a cerințelor și necesităților de forță de muncă și a profilului de competențe.

Problematica persoanelor cu dizabilități nu este una nouă în țara noastră, incidența cazurilor cunoscând un traect ascendent pe parcursul anilor. Înainte de anii 1990 aceste cazuri erau mai puțin mediatizate și datorită stigmatizării de care aveau parte de catre populație și autorități. După revoluție, schimbările legislative dar și de concepție au dus la o creștere semnificativă a numărului de persoane considerate cu handicap. în 1992 legea permitea pensionarea pe motiv de încadrare în grad de invaliditate fapt ce a redus și presiunea pe piața muncii, iar numarul acestora (persoane cu dizabilități) a crescut de 3 ori în anul 1993 fața de anul precedent, trendul ascendent continuând până în prezent.

Legea 448/2006 cu privire la protecția și pormovarea drepturilor persoanelor cu handicap, prevede pentru operatorii economici cu mai mult de 50 de angajați, obligația de a angaja minimum 4% persoane cu handicap din numărul total de angajați, iar dacă aceștia nu angajează persoane cu handicap pot opta pentru: plata către bugetul de stat a unei sume reprezentând 50% din venitul de bază minim brut la nivel național pentru fiecare persoană cu dizabilități pe care nu a angajat-o, sau achiziționarea de produse și/sau servicii de la unitati protejate autorizate (agent economic de stat sau privat ce are în componența forței de muncă minim 30% persoane cu handicap), în valoare egală sau mai mare cu suma datorată bugetului de stat. De asemnenea angajatorii care angajează pe durată nedeterminată absolvenți din rândul persoanelor cu dizabilități primesc timp de 18 luni, pentru fiecare angajat în aceste condiți, o suma lunară reprezentând: contravaloarea unui indicator social de referință aflat în vigoare la data încadrării

în muncă pentru absolvenții liceului sau a școlilor de meserii, 1,2 indicatori de referință pentru absolvenții de învățământ secundar și post-liceal și 1,5 indicatori de referință pentru absolvenții de învățământ superior.

Procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri şi acţiuni multidimensionale din domeniile protecţiei sociale, ocupării forţei de muncă, educaţiei, sănătăţii, informării -comunicării, mobilităţii, securităţii, justiţiei şi culturii, destinate combaterii excluziunii sociale şi asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale şi politice ale societăţii, (conform art. 6lit. cc) din Legea nr. 292/2011 -Legea asistenţei sociale).

Câteva măsuri socio-economice pentru creșterea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.

- Dezvoltarea coordonării dintre serviciile de asistenţă socială şi alte servicii publice, precum: şcoala, accesul pe piaţa muncii, serviciile de sănătate, etc.
- Implementarea politicilor existente şi continuarea sprijinului acordat în vederea facilitării accesului pe piaţa muncii şi la locuinţe sociale.
- Stimulente pentru integrarea ocupaţională a persoanelor cu handicap, cuprinderea pe piaţa muncii, implicarea activă pentru protecţia acestor persoane şi creşterea expertizei pentru îngrijirea persoanelor cu dizabilităţi de la vârste mici – sub 7 ani. (Legea nr. 116/2002 pentru prevenirea şi combaterea marginalizării sociale)

În timp ce integrarea pe piața muncii are o multitudine de beneficii asupra indivizilor, efectele pozitive ale acesteia se văd în special în cazul membrilor grupurilor vulnerabile, care au fost marginalizați în societate și cărora nu de puține ori li s-a îngrădit accesul pe piața muncii.

În cadrul grupurilor vulnerabile, persoanele cu dizabilități au avut cele mai mari dificultăți în accesul la locurile de muncă, ceea ce reflectă o realitate care se întinde de-alungul istoriei - de excluziune socială și discriminare.

Pornind de la aceste realități în ultimele decenii, la nivel mondial, s-au făcut eforturi semnificative de a crește și spori accesul persoanelor cu dizabilități pe piața muncii, fapt ce se regăsește în înmulțirea drepturilor persoanelor cu dizabilități și a măsurilor socio-economice în acest sens.

Accesul redus pe piața muncii duce la venituri mici pentru persoanele cu dizabilități iar diferențele dintre ocuparea pieței muncii și nivelul câștigurilor poate fi pus pe seama

particularităților psiho-fiziologice ale anumitor dizabilități. Pe lângă aceasta sunt și diferențe în nivelul de educație al persoanelor cu dizabilități

Includerea în piața muncii ajută la reducerea diferențelor nu numai din punct de vedere economic dar și psihologic și social în contextul în care multe din locurile de muncă moderne presupun interacțiuni cu ceilalți colegi, colaboratori, clienți, etc. Astfel angajarea duce la o creștere a abilităților civice, dar și a satisfacției care vine odată cu previzionata creștere a veniturilor. Cu cât incidența persoanelor cu dizabilități este mai mare raportată la numărul populației unei tări cu atât integrarea în muncă a acestora aduce beneficii bugetului țării respective chiar dacă veniturile estimate ale persoanelor cu dizabilități sunt mai reduse.

De asemenea chiar dacă persoanele cu dizabilități integrate în muncă au mai puțin timp liber pentru activități sociale aceștia sunt mult mai dispuși la interacțiuni sociale spre deosebire de cei care nu sunt angajați. Ceea ce este și mai interesant este faptul că nu există diferențe în gradul de interacțiune socială a persoanelor fără dizabilități fie ca sunt angajate sau nu; de unde putem trage concluzia că absența de pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități duce la o creștere a izolării acestora din punct de vedere social.

Din punct de vedere al bunăstarii psiho-emoționale, valori mai scăzute ale stimei de sine s-au întâlnit în rândul persoanelor cu dizabilități neangajate.

Din perspectiva activităților sociale, participarea cea mai redusă la acestea se regăsește în rândul persoanelor cu dizabilități neangajate, iar ca și nivel de discriminare, rate mai mici ale discriminării s-au constatat în rândul persoanelor cu dizabilități ce au un loc de muncă, fapt ce a dus la o reducere a discriminării sociale față de categoria socială din care fac parte per ansamblu.

La nivel european, persoanele cu handicap reprezintă aproape a 6-a parte din totalul populației cu drept de muncă, dar prin comparație rata de ocupare a acestora este în continuare foarte scăzută, ceea ce duce la un numar dublu al somerilor din rândul persoanelor cu dizabilități comparativ cu restul populației active. În țara noastra refuzul angajării persoanelor cu dizabilități se bazează pe incompatibilitatea pregatirii profesionale a acestora cu cerințele postului, dar și lipsa adaptărilor la locul de muncă pentru nevoile specifice ale persoanelor cu dizabilități fapt ce îi determină pe aceștia din urmă să renunțe destul de repede la locul de muncă sau la încrcarea de a găsi unul. Legal, măsurile contravenționale sunt insuficient de severe pentru a-i determina pe angajatori să integreze sau să pastreze în activitate persoane cu dizabilități. Aceste fenomene vin

și pe fondul insuficientei educații a societății civile cu privire la problematica persoanelor cu dizabilități, lipa programelor specifice care să determine potențialul individual al fiecărui individ, programe de instruire și consiliere vocațională adecvate persoanelor cu dizabilități, servicii de îndrumare în găsirea unui loc de muncă, etc.

În județul Caraș - Severin, conform datelor DGASPC în anul 2013 erau:

- Total persoane cu dizabilități: 460 persoane

Din care:

- Dizabilități somatice: 219 persoane
- Dizabilități fizice: 100 persoane
- Dizabilități auditive: 37 persoane
- Dizabilități vizuale: 37 persoane
- Dizabilități mentale și psihice: 61 persoane
- Dizabilități asociate: 5 persoane

Legislația în vigoare prevede posibilitatea angajării persoanelor cu dizabilități, printre altele, în unități sau ateliere protejate sau la domiciliu. În anul 2010 în județul Caraș – Severin în 3 unități/ateliere protejate erau 4 persoane cu dizabilități angajate. Prin comparație în județul Timiș gradul de ocupare era de 129 persoane în 29 de unități, 55 persoane în 16 unități în județul Hunedoara și 23 de persoane în 23 de unități în județul Arad. În București, în 76 de unități erau angajate 248 de persoane cu dizabilități.

La nivelul Uniunii Eopene, legislația cu privire la integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități prevede clar faptul că, persoanele cu dizabilități beneficiază de egalitate de șanse fară discriminare, include mecanisme care să evite excluziunea socială, etc. Astfel lupta pentru incluziune și antidiscriminare devine și în țara noastră o prioritate în ceea ce privește persoanele cu dizabilități, izolarea socială fiind considerată mai periculoasă decât săracia; în aceste conditii integrarea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități vine în

întâmpinarea acestor aspecte abordand și problema săraciei și a izolării sociale atât în rândul persoanelor cu dizabilități, dar nu numai.

Astfel putem vorbi despre o serie de măsuri menite să faciliteze intagrarea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități:

- Evaluarea corectă a condiției și a nevoilor acestora.
- Implemnatrea de mecanisme de dezvoltare personală și perofesională.
- Îmbunătățirea programelor și serviciilor de formare și ocupare a forței de muncă, astfel încât să asigure accesul facil al persoanelor cu dizabilități.
- Sprijin timpuriu și continuu pentru persoanele cu dizabilități.
- Dezvoltarea de programe de calificare profesională speciale adaptate pentru diferite tipuri de dizabilități.
- Corelarea ofertei cu cererea de pe piața muncii.
- Continuarea măsurilor de facilitare pentru agentii economici care angajează persoane cu dizabilități.
- Responsabilizare și educare civică.

BIBLIOGRAPHY:

1. Buzducea, D. (2009). Sisteme moderne de asistenţă socială, Polirom, Iaşi
2. Buzducea, D. (2005). Aspecte contemporane în asistenţa socială, Polirom, Iaşi
3. Chipea, Floare, Stanciu, Simona, (2010), Characteristic Features of Public Health Care Policies--in Bihor County in the National and European Context, Analele Universităţii din Oradea, Seria Relaţii Internaţionale şi Studii Europene, volume 2, pag. 205-216.
4. COMISIA PREZIDENŢIALĂ PENTRU ANALIZA ŞI ELABORAREA POLITICILOR DIN DOMENIUL SĂNĂTĂŢII PUBLICE DIN ROMÂNIA (2008). Raportul Comisiei Prezidenţiale pentru analiza şi elaborarea politicilor din domeniul sănătăţii publice din România Bucureşti, Bucureşti:
5. Jimenez, J., Vargas, M., Santamaria, M., Jimenez, J.A (2009). Impact of social factors on labour discrimination of disabled women, Research in Developmental Disabilities 30

6. Legea nr.448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată.
7. Legea 360/2009 pentru modificarea lit. a) art. 26 din Legea nr. 448/2006 privind protecţia şi promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.
8. Morgan, H. (2007). Disabled people and employment: the potential impact of European policy,, inWorking Futures? Disabled people, policy and social inclusion, Roulstone A, Barnes C, (eds), Policy Press, Bristol.
9. O‟ Reilly A. (2007) The Right to Decent Work of People with Disabilities, ILO,Geneva.
10. Preda, Marian (2001), Politica Socială Românească între sărăcie şi globalizare, Polirom, Iaşi.
11. Tihan, E., Tihan, L. (2007). Catalog de teste psihologice: scurte instrucţiuni de lucru. Bucureşti: Editura Institutului de Ecologie socială şi protecţie umană, sursa www.psihologiaonline.ro

ASPECTS REGARDING PELLAGRA, A SOCIAL DISEASE DURING THE LATE XIX- AND EARLY XX CENTURY IN ROMANIA

Oana Andreescu

Assist., Dr., "Transilvania" University of Brașov

Abstract: Pellagra is a nutritional disease, prototype of social diseases, determined by the severe shortcoming of niacin ingestion, as a result of a diet based almost exclusively on corn consumption.

During the mentioned period, Romania was a predominant agrarian country, in which corn cultivation was intensely performed. Meanwhile, the low standard of living, especially that of the peasants, created the necessary conditions for pellagra to spread, the number of affected reaching 10.000 by early XX century.

From a health policy of the Romanian State point of view, this was characterized by an insufficient implication compared to other states which managed to eradicate pellagra in that time.

Keywords: pellagra, social disease, corn, niacin, Romania

1. Introducere

Pelagra este o boală nutriţională, prototip al bolilor sociale, determinată de deficienţa severă în ingestia de niacină, vitamina B3 sau PP (pellagra preventing factor), ca urmare a unei diete bazate aproape exclusiv pe consumul de porumb. Din punct de vedere clinic se manifestă prin semne dermatologice (dermatită fotosensibilă), simptome gastro-intestinale (diaree), simptome neurologice (demenţă) şi deces. De altfel, denumirea bolii derivă din „pella-agra" ceea ce înseamnă piele aspră în limba italiană.

Porumbul a ajuns în Europa în anul 1492, odată cu întoarcerea lui Cristofor Columb din America.

Deşi introducerea porumbului în Europa a fost considerată ca o soluţie pentru lipsa generală de hrană care chinuia continentul, în scurt timp s-a dovedit că această plantă era legată de apariţia unei maladii cu manifestări clinice foarte diverse.

Având avantajul unei cultivări mult mai uşoare, porumbul a scos, încetul cu încetul din consumul obişnuit pâinea de pe masa ţăranului (cu toate ca aceasta avea o valoare nutritivă mai mare) [12].

Cultivarea porumbului pe teritoriul României a început în prima parte a secolului XVIII, fiind introdusă de Nicolae Mavrocordat în jurul anului 1710.

2. Pelagra în România în perioada studiată

Primele cazuri de pelagră au fost descrise în Moldova, în jurul anului 1830, fiind cazuri izolate, numărul bolnavilor crescând însă rapid, favorizat de faptul că România era o ţară predominant agrară în care cultivarea porumbului, datorită avantajelor acestuia, s-a făcut intensiv. La începutul secolului XX România era considerată a treia ţară exportatoare de porumb din lume. În aceeaşi perioadă nivelul de trai al ţăranilor, sărăciţi de războaie şi fiscalitatea excesivă din perioada fanariotă, plini de datorii după legea agrară din 1864 şi cu un nivel de educaţie sanitară scăzut, împreună cu convingerile religioase, care impuneau perioade lungi de post, au creat condiţii prielnice pentru întinderea pelagrei. Ţăranii legau apariţia molimelor de faptul că postul nu a fost ţinut corect şi, ca urmare, pentru combaterea acestei nenorociri era nevoie de un sacrificiu şi mai mare în menţinerea postului [15].

De exemplu, o familie ortodoxă de condiţie medie formată din 7 persoane consuma într-o zi de post 6 kg mălai, 1 kg fasole, 3 kg cartofi, 60 g ulei, 300 grame verdeţuri, iar intr-o zi fără restricţii alimentare religioase consuma 3 kg mălai, 10 ouă, 250 g brânză (înlocuită uneori cu 1 kg de carne) şi 100 g untură [10]. Hidrocarbonatele asigurau sursa energetică şi de 5-6 ori mai mult faţă de proporţia recomandată pentru o dietă echilibrată [6].

Printr-un chestionar adresat celor 779 de pacienţi internaţi în Spitalul de pelagroşi din Roman în perioada 1896-1899, s-au adunat informaţii cu privire la produsele cultivate de familiile acestora. Astfel, 651 dintre ţărani semănau porumb şi numai 164 grâu (pe care îl ţineau în special pentru pomeni sau îl vindeau), 112 secară, 493 fasole, 67 linte, 93 mazăre, 554 cartofi, 483 zarzavat, concluzionându-se că ţăranul nu ştia să cultive zarzavaturi [8]. Aceasta se datora şi faptului că boierii cereau ţăranilor să cultive porumb, pentru că grâul cerea mai mult timp pentru cultivare şi se temeau că ţăranii nu le vor mai face lor bine treaba [1].

O statistică în care bolnavii de pelagră erau împărţiţi în funcţie de ocupaţie susţine

faptul că principalele clase afectate de această afecţiune erau cele sărace (71% erau ţărani agricultori, 20% muncitori şi numai o mică parte aveau alte meserii) [12,13].

Datorită acestui aspect, Gheorghe Marinescu făcea la începutul secolului XX propunerea „de a considera pelagra ca un accident de muncă, de care să fie făcut responsabil arendaşul, fiindcă datorită lui, ţăranul nu-și lucrează adecvat puţinul pământ avut în proprietate” [4].

Pornind de la cazuri izolate, numărul bolnavilor cu pelagră, consemnat în statisticile perioadei, a înregistrat valori impresionante în prima parte a secolului XX, făcând ravagii în cadrul populaţiei rurale, fiind astfel unul dintre cele mai mari flageluri sociale ale perioadei tratate aşa după cum se poate observa şi în figura [3,10, 13, 14].

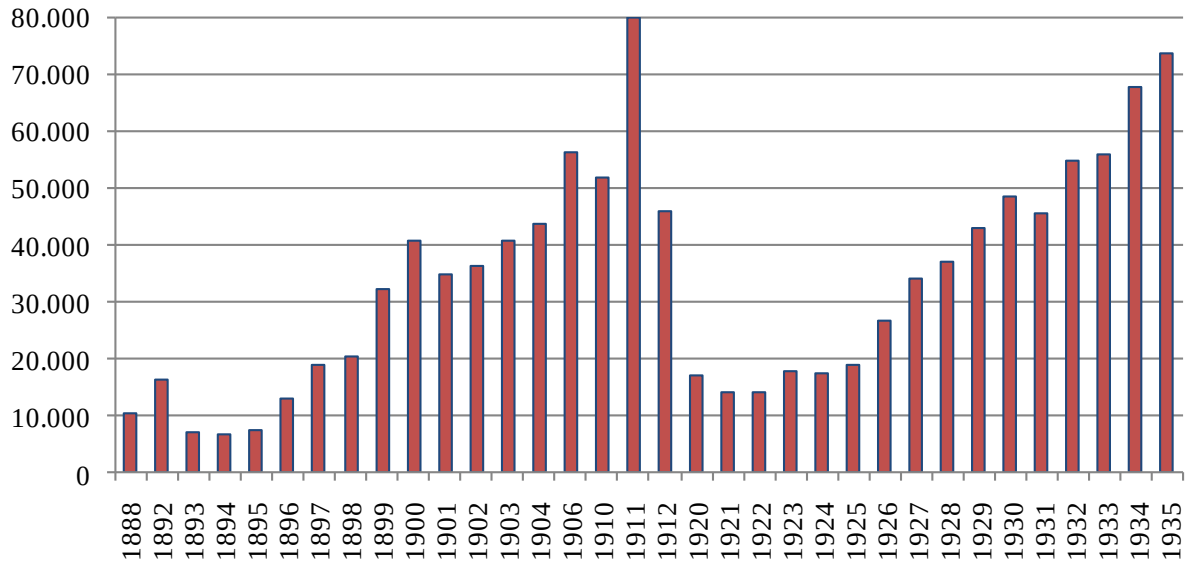

Figura 1. Evoluţia numărului cazurilor de pelagră din România în perioada 1888-1935.

În aceeaşi perioadă, ţări altădată afectate de pelagră au reuşit, prin metode socio-economice şi prin implicarea activă a statului, să facă să dispară această afecţiune, astfel încât la începutul anilor 30 cazurile de pelagră erau prezentate ca o curiozitate medicală în presa franceză [10].

În concordanţă cu preocupările medicale ale vremii, medicii români au manifestat interes în studierea acestei afecţiunii şi au încercat să găsească mijloace adecvate pentru eradicarea acestei afecţiuni.

Primele dovezi ale preocupărilor privind această maladie au fost concretizate în două teze de doctorat redactate în 1836, cea a doctorului Constantin Vârnav – „*Rudimentum phzsiographiae Moldoviae*", susţinută la Budapesta, şi cea din 1858 a doctorului Iuliu Teodori – „*De Pelagra*", susţinută la Berlin. Ulterior au apărut şi statistici şi articole publicate în reviste de specialitate precum şi prelegeri susţinute pe tema pelagrei [8,13].

Datorită caracterului endemic al acestei afecţiuni, semnalat de statisticile oficiale, statul s-a văzut nevoit să-şi manifeste interesul faţă de această afecţiune.

Prin adresa din 18 octombrie (15 mai) 1893, nr. 63549, Ministerul de Agricultură, Industrie, Comerţ şi Domenii, condus de Petre P. Carp, îl desemna pe doctorul Ioan Neagoe să facă o cercetare asupra măsurilor şi rezultatelor întreprinse contra pelagrei în Italia şi Austria. Rezultatul acestor investigaţii desfăşurate pe perioada 28 decembrie - 14 februarie 1894, au fost rezumate în următoarele concluzii prezentate în raportul înaintat Ministerului în 3 martie 1894 [12]:

1. Consumarea porumbului ca aliment popular trebuia stagnată;
2. Se recomanda înfiinţarea brutăriilor rurale, asemănătoare celor din Italia, folosind un sistem cooperativ sau de tip „*Manzini*", precum comunele îl vor credea mai uşor realizabil.

Principiul sistemelor cooperative consta din vânzarea pâinii la preţul de producţie către cei părtaşi la acest sistem (contribuţia era 5 franci pro-acţiune) şi cu un mic adaos la ceilalţi. Pâinea era făcută însă din făină amestecată de porumb, mei şi grâu.

Sistemele Manzini funcţionau în brutării construite de guvern, provincie sau comună, care contribuiau fiecare cu câte o parte, iar apoi brutăria îşi câştiga autonomia prin munca proprie, vânzând fiecare kg de pâine cu un minim de câştig, din care se constituia fondul de rezervă. Pâinea era de calitate superioară, mergând pe principiul că „*cel puţin, în consumarea calităţii de pâine să existe o egalitate pe lume, mai ales pentru ţăranul plugar, pentru care pâinea este meniul întreg*" [11].

3. Instruirea în panificaţie, cultura legumelor şi fabricarea conservelor alimentare, să devină obiect de studiu în şcolile rurale.
4. Să se înfiinţeze trei azile de pelagroşi, care să fie spital, şcoală şi loc de câştig pentru bolnavul pelagros (în Italia pelagrosul primea 2 centime pentru ora de

muncă). Aceste trei azile erau propuse a fi construite la Pănceşti-Dragomireşti, Armăseşti, Strihareţ pe teritoriul fermelor model existente, fiecare cu câte 150 paturi. Construirea unei asemenea clădiri era estimată la mai puţin de 150.000 lei, valoare derizorie faţă de importanţa lor naţională.

În cadrul acestora urma să se facă instruirea bolnavilor în ceea ce priveşte munca câmpului, menajul casei, grădina, mica industrie, cultura viermilor de mătase, industria laptelui, conservarea şi prepararea alimentelor, tâmplărie, ţesătorie [11,12].

Acest lucru s-a şi realizat, parţial, la Pănceşti-Dragomireşti din judeţul Roman, unde la 18 mai 1896, pe lângă şcoala practică de agricultură, s-a înfiinţat primul azil de pelagroşi, prin colaborarea Ministerului de Interne cu Ministerul Agriculturii. Acest azil avea însă numai 40 de paturi [8].

Obiectivul internării era în special ca aceşti bolnavi să deprindă cunoştinţe de menaj şi agricultură. Ţăranul român era considerat un prost gospodar şi un prost agricultor iar scopul acestor aziluri era ca el să iasă radical schimbat şi ca sănătate şi ca educaţie. Acest scop nu a fost însă atins.

Pentru ameliorarea stării financiare a acestor pelagrozerii, doctorul Ioan Neagoe propunea ca spitalele să aibă o porţiune de pământ a lor proprie precum şi ateliere de lucru. Pentru funcţionarea acestor pelagrozerii nu trebuia personal mult, ci oameni practici. Tot acest „*complex pentru pelagroşi*" trebuia să fie pus sub administraţia Ministerului de Interne şi să funcţioneze conform unui regulament detaliat. Aceste propuneri au apărut în urma constatărilor că spitalizarea ce se dădea pelagrosului în toate spitalele din ţară arăta că nu era necesar un spital curativ şi că spitalele pentru pelagroşi trebuiau schimbate cu totul din punct de vedere conceptual [8,9]. Aceste afirmaţii apar ca o reacţie la soluţia găsită de a creşte numărul de internări prin înfiinţarea temporară, în 1900, a 10 secţii spitaliceşti cu câte 20 de paturi, fiecare instalate în corturi de ambulanţă, pentru tratarea acestor bolnavi [5]. Victor Babeş propunea, în 1901, ca o soluţie pentru tratarea a câtor mai mulţi pelagroşi, pentru cel puţin o lună pe an, folosirea în acest scop a cazărmilor şi mânăstirilor [2].

Printr-o circulară din martie 1902, Direcţia Serviciului Sanitar ordona spitalelor judeţene şi rurale să rezerve, din aprilie până în octombrie, jumătate din numărul de paturi pentru internarea bolnavilor cu pelagră. Datorită creşterii numărului de cazuri, în mai 1905 se accepta

depăşirea proporţiei de 50%, iar din 1907 se accepta internarea acestor bolnavi peste numărul de paturi [4].

În 1903 s-a înfiinţat şi la Dolješti, tot în judeţul Roman (unul dintre cele mai afectate judeţe) o pelagrozerie sub conducerea doctorului Alexandru Vasiliu. Acesta propovăduia legile unei alimentaţii raţionale (prin consumul de lapte, ouă, brânză, carne şi legume verzi) care putea să ferească populaţia de apariţia pelagrei.

În 1904 se mai înfiinţa o pelagrozerie în cătunul Brăteşti din judeţul Suceava, iar în 1909 încă una în Coşula din judeţul Botoşani [5]. Rezultatele erau bune pe perioada internării, dar, odată externaţi, pacienţii reveneau la obiceiurile alimentare anterioare, boala reapărând, demonstrând astfel că soluţionarea problemei pelagrei consta în ridicarea nivelului de trai al ţăranului român.

În mare parte problema pelagrei s-ar fi rezolvat prin înlocuirea mămăligii cu pâine. Acest lucru era însă greu de realizat datorită obiceiurilor alimentare ale românilor. Încă din sec. al IV-lea înainte de Hristos, cei care locuiau pe teritoriul ţărilor româneşti semănau grâu pentru a-l vinde, nu pentru a-l mânca. Ei preferau să mănânce făină de mei.

La începutul secolului al XVIII-lea, făina de porumb a înlocuit treptat făina de mei, datorită faptului că era o cultură mai avantajoasă. La început aceasta se folosea, ca şi cea de mei, împreună cu unt, ouă, brânză sau lapte. Consumul ouălor, al laptelui şi produselor lui, contribuiau la fortificarea organismului, pentru că aceste alimente conţineau vitamine şi aminoacizi utili. Contextul politic, social, economic au făcut ca din vechiul regim să se păstreze însă numai mămăliga asociată cu ceapă, murături, fasole [7].

3. Concluzii

Contextul socio-economic existent în România în perioada sfârşit de secol XIX şi început de secol XX a favorizat apariţia bolilor sociale, între care pelagra reprezintă un caz tipic.

Numărul bolnavilor de pelagră din România, care a atins zeci de mii de bolnavi în perioada menţionată, a depăşit cu mult posibilităţile sistemului medical şi social al vremii care nu a găsit resursele financiare necesare pentru a combate cauzele sociale care au stat la baza pelagrei.

În aceeaşi perioadă, ţări ca Italia, Spania, Franţa au găsit resursele şi metodele adecvate

pentru a eradica pelagra.

BIBLIOGRAPHY:

1. Alessiu, Şt., Cum s-ar putea învinge pelagra, *Revista „Spitalul”*, 1906, p. 213-215.
2. Babeş, V., *Tratamentul Pelagrei*, Editura „Academiei Române”, „Institutul de arte grafice Carol Göbl”, Bucureşti, 1900.
3. Banu, Gh., *Sănătatea poporului român*, Fundaţia pentru literatură şi artă „Regele Carol II”, Seria „Biblioteca enciclopedică”, Bucureşti, 1935.
4. Bologa, V.L., Brătescu, G., Duţescu, B., Milcu, Şt.M., *Istoria Medicinei Româneşti*, Editura Medicală Bucureşti, 1972, p. 232-233.
5. Bordea, I., *Serviciul sanitar al României şi igiena publică între anii 1905-1922*, Tipografia „Cultura”, Bucureşti, 1924.
6. Ciucă, M., Nasta, M., Tuberculoza în România – Tuberculoza în mediul rural, *Revista Ştiinţelor medicale*, nr.5, mai, Tipografia „Cultura, Bucureşti, 1939, p. 411-479.
7. Coşmulescu I., Daniel C., *Îndrumător pentru activitatea medicilor şi studenţilor în medicina în mediu rural - Pelagra*, Tipografia „Presa”, Bucureşti, 1943, p. 411-432.
8. Flor, P., Dare de seamă – de la 1896 Maiu pâna la 1899 Maiu, însoţită de câteva cercetări asupra etiologiei pelagrei, Spitalul de pelagroşi Pănceşti – Dragomireşti I, *Revista „Spitalul”*, 1900, p. 92-101.
9. Flor, P., Dare de seamă – de la 1896 Maiu pâna la 1899 Maiu, însoţită de câteva cercetări asupra etiologiei pelagrei, Spitalul de pelagroşi Pănceşti – Dragomireşti I, *Revista „Spitalul”*, 1900, p.136-139.
10. Grecu, T.A., *Despre Pelagră*, Tipografia „Şcoalei de Arte şi meserii”, Roman, 1935.
11. Neagoe, I., *Raport asupra instalarei şi funcţionarei asilelor de pelagroşi – şi despre cuptorele de pane „formi rurali” din austria şi Italia pentru a combate pelagra şi întinderea ei*, Imprimeria Statului, Bucureşti, 1894.
12. Neagoe, I., *Studiu asupra pelagrei*, „Institutul de arte grafice Carol Göbl”, București, 1900.
13. Nitzulescu, I., Sibi, M., Slătineanu, Al., *Pelagra in România*, Tipografia „Scrisul românesc”, Craiova, 1939.
14. Petrescu, Gh.Z., *Pelagra*, Imprimeria Statului, Bucuresci, 1905.

15. Sufrin, S., *Câte-va reflexiuni asupra etiologiei pelagrei*, Tipografia „Dreptatea”, Bucuresci, 1899.

BODY CONTROL VERSUS BODY SEARCH

Ivan Anane

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The body control of a person is a measure which consists of checking thorugh touching and observation of the body, of the clothing and the footwear, without losing sight of checking any other piece of clothing or accessory which belongs to the person, by someone entitled by law. Body control doesn't need an authorization from a magistrate. The control is usually done in the spot where the person was found. After the verification is done, a protocol is made in which all the items found will be thoroughly described with identifying characteristics, in the presence of a witness assistant if there is one, otherwise his absence will be justified. In case of body search, the clothing, the underwear and the whole body of the person, are being checked. Body search implies the external body examination including the oral cavity, the nose, the ears, the hair, the clothing and the objects which the person has upon himself or which he controls, when the search is being done. Body search is done by someone of the same sex as the one who is searched. According to the law, body search can be ordered by the judge. Being a procedural act, with particular implications, it must be recorded in a protocol with a abundance of details about all the work done by the criminal investigation body and its results.

Keywords: body control , body search, person entitled, person concerned, protocol.

Controlul corporal

Controlul corporal al persoanei este o măsură care constă în verificarea prin pipăire şi observare a corpului, a îmbrăcămintei şi a încălţămintei acesteia, fără a scăpa din vedere controlul oricărui alt articol de îmbrăcăminte sau accesoriu ce-i aparţine, de către o persoană îndreptățită prin lege.

Controlul corporal nu impune necesitatea autorizării de către magistrat.

Se execută în teren, ori de câte ori acesta apreciază că situaţia o impune, urmărind totodată respectarea drepturilor şi a libertăţilor cetăţenilor.

Controlul corporal se efectuează asupra următoarelor categorii de persoane:

a) cele despre care există indicii temeinice că au comis infracţiuni, că pregătesc săvârşirea unor astfel de fapte sau că ar pregăti posibile acţiuni teroriste;

b) care au încălcat dispoziţiile legale, se manifestă agresiv;

c) care încalcă ordinea publică şi sunt cunoscute cu un comportament violent sau cu antecedente penale pentru fapte grave;

d) care au săvârşit contravenţii, atunci când, potrivit legii, se impune ridicarea bunurilor supuse confiscării;

e) care refuză să prezinte pentru control actele de identitate, în vederea identificării lor;

f) care sunt suspecte, datorită locului şi timpului depistării, comportamentului;

g) care se află în stare de inconştienţă şi este necesară identificarea acestora;

h) care participă la manifestări publice sau în alte locuri în care este interzis accesul cu arme, produse ori substanţe periculoase.

Controlul corporal al persoanei se efectuează în scopul:

a) descoperirii de obiecte şi materiale care ar putea fi folosite la comiterea infracţiunilor sau a contravenţiilor ori care provin din săvârşirea unor astfel de fapte;

b) găsirii de arme şi alte obiecte ori substanţe care sunt deţinute ilegal şi sunt supuse confiscării;

c) descoperirii de obiecte cu ajutorul cărora ar putea persoane(cuţit, pumnal, box sau alte obiecte confecţionate special pentru tăiere, împungere sau lovire);

d) găsirii actelor de identitate sau a altor documente pe care persoanele refuză să le prezinte la cererea persoanelor îndreptățite.

Se interceptează şi se legitimează persoana sau persoanele conform procedurilor specifice.

Controlul se efectuează numai asupra persoanelor de acelaşi sex cu persoana îndreptățită.

Persoanele de sex feminin pot fi controlate de către persoane îndreptățite-bărbaţi, cerându-le să prezinte conţinutul poşetei (genţii), să se descheie la sacou, pardesiu, palton etc., să scoată din buzunare obiectele pe care le deţin asupra lor, fără ca persoana îndreptățită să pună mâna pe persoana în cauză.

Dacă este necesară palparea îmbrăcămintei şi a corpului persoanei, se apelează la sprijinul unei femei, care va fi instruită în mod corespunzător.

Controlul se realizează, de regulă, în locul în care persoana a fost depistată.

Dacă este necesar, persoana este condusă într-un loc ferit de accesul publicului (într-un spaţiu închis – ziua sau într-un loc bine iluminat – noaptea).

Când controlul nu se efectuează la locul depistării persoanei, pe timpul conducerii la locul efectuării activităţii, aceasta este supravegheată cu multă atenţie, pentru a nu avea posibilitatea să atace, să fugă sau să abandoneze diferite obiecte.

Se evită, pe cât posibil, efectuarea controlului în locuri publice, aglomerate, în mijloace de transport în comun, în încăperi în care are acces publicul, unde atitudinea cetăţenilor faţă de măsura luată, în cele mai multe cazuri, nu este favorabilă, ba uneori chiar ostilă, sau în alte spaţii improprii unde posibilitatea de ripostă şi autoapărare a persoanei îndreptățite, faţă de o eventuală agresiune din partea persoanei controlate, este redusă.

Se comunică persoanei respective motivul luării acestei măsuri, atenţionând-o asupra obligaţiei de a se supune.

Persoana în cauză este supravegheată în permanenţă, chiar dacă în aparenţă este calmă şi supusă.

Când controlul se efectuează de către două persoane îndreptățite, şeful echipei efectuează controlul propriu-zis, iar partenerul asigură protecţia primului, prin supravegherea persoanei şi a împrejurimilor.

Se solicită persoanei controlate să se aşeze într-o poziţie cât mai incomodă (în poziţia înclinat-sprijinit, rezemat cu mâinile de un perete, pom, stâlp, gard ori vehicul şi cu picioarele cât mai depărtate), pentru a nu-i da posibilitatea să atace sau să fugă şi să poată fi uşor dezechilibrată şi imobilizată.

În funcţie de condiţiile concrete existente la locul unde se efectuează controlul corporal, acesta se poate face şi cu persoana aşezată în genunchi, cu mâinile în sus, pe cap sau la ceafă, în poziţia culcat la sol, cu faţa în jos şi cu mâinile la ceafă sau la spate.

Persoana îndreptățită trebuie să îşi aleagă o poziţie care să îi permită o cât mai bună observare, stabilitate şi mobilitate în folosirea mijloacelor din dotare, dacă este cazul.

Controlul se efectuează, de regulă, din spatele persoanei, cu mâna corespondentă părţii controlate, iar cu cealaltă mână se ţine persoana din spate, de gulerul cămăşii sau de cureaua de la pantaloni.

În situaţia executării unor măsuri de ordine, în cazul unor adunări publice sau manifestaţii sportive, controlul se poate realiza, prin vizualizare şi eventual palpare, şi din faţa persoanei.

Pentru a nu se expune inutil unor riscuri, persoana îndreptățită întotdeauna trebuie să țină cont de trei lucruri foarte importante:

- poziția corpului, a persoanei îndreptățite și a persoanei în cauză. Trebuie solicitat persoanei în cauză să se întoarca cu spatele catre persoana îndreptățită. Este foarte important, întrucat se reduce posibilitatea de a fi atacată de către persoana în cauză. Majoritatea acestor atacuri asupra persoanelor îndreptățite se fac cu brațele sau picioarele, de aceea dacă persoana în cauză este cu spatele către persoanele îndreptățite, posibilitatea de a fi atacate se reduce. În plus chiar dacă persoana în cauză va încerca atace persoanele îndreptățite, eficacitatea loviturilor acesteia este foarte redusă, iar daca procedeul de control corporal se efectuează corect, coroborat cu celelalte două principii, posibilitatea persoanei în cauză de a ataca persoanele îndreptățite se reduce considerabil. Foarte importantă este de asemenea și pozitionarea corpului persoanei îndreptățite, aceasta trebuie să fie una echilibrată, care să ofere persoanele îndreptățite mobilitate. Cea mai buna poziționare a persoanei îndreptățite este atunci când picioarele nu sunt pe aceeași linie, ci unul mai în față, iar piciorul cu arma să fie cel poziționat înapoi, apropierea făcându-se oarecum din lateral. În felul acesta holster-ul/tocul armei se va afla la o mai mare distanța faăa de persoana în cauză, pentru a se evita o tentativă de dezarmare.

- limitarea mobilității persoanei bănuite. Odată ce persoana în cauză s-a întors cu spatele către persoanele îndreptățite, i se solicitată să depărteze piciarele în lateral. Cu cât unghiul de departare este mai mare, cu atât mobilitatea acesteia se reduce. În plus, prin această tehnică se poate compensa și din dezavantajul pe care îl reprezintă diferența de înalțime dintre o persoana în cauză mai înaltă și un persoană îndreptățită mai scundă. Aceasta se realizează în principal prin depărtarea picioarelor persoanaei în cauză. Din această poziție (cu picioarele depărtate) dacă persoana în cauză intenționează să atace persoana îndreptățită, va fi nevoită să-și schimbe poziția unui picior, ceea oferă persoanei îndreptățite mai mult timp de reacție.

- controlul mâinilor acesteia pe toată durata efectuării procedeului. Pentru a avea un mai mare control asupra persoanei în cauză este necesar ca mâinile acesteia să fie tot timpul sub control. Cea mai eficientă modalitate de a face acest lucru folosind o singură mâna, pentru ca cealaltă să fie folosită pentru controlul corporal sumar sau în caz că lucrurile degenerează pentru a scoate arma sau pentru a aplica direct o lovitură persoanei în cauză, este să i se ceară persoanei în cauză să-și pună ambele mâini pe cap. După care persoana îndreptățită va apuca ambele palme cu o singură mână și le va duce la ceafa persoanei în cauză. În acest fel va fi un control asupra mânilor acesteia și va fi la dispoziție celălalt braț liber. Pe toată durata efectuării controlului corporal, trebuiesc ținute palmele persoanei în cauză în mână, iar când se palpează picioarele persoanei în cauză, trebuie trasă ușor către înapoi astfel încat persoana în cauză să fie dezechilibrată și mai mult. Palparea persoanei în cauză numai pe partea pe care se află mâna liberă, după care se schimbă brațul cu care se efectuează controlul mâinilor persoanei în cauză astfel încat brațul liber să fie întotdeauna cel de pe partea unde se efectuează controlul/palparea.

La efectuarea controlului, se respectă următoarea ordine:

a) capul (se scoate pălăria, căciula, şapca etc.), se caută în păr (dacă este cazul);

b) braţul drept, de la umăr la încheietura mâinii;

c) partea de la gât până la mijloc (faţă şi spate);

d) partea dreaptă a corpului de la subţioară în jos;

e) zona bazinului (faţă, spate);

f) piciorul drept, de la şold la călcâi;

g) manşeta şi încălţămintea (dacă este cazul).

Apoi se palpează, în aceeaşi ordine, partea stângă a corpului şi a îmbrăcămintei.

Dacă este cazul, pentru a se uşura activitatea de control se cere persoanei să dezbrace paltonul, haina sau să se descalţe.

Când se controlează partea inferioară a corpului persoanei, poliţistul nu se apleacă prea mult în faţă, pentru a nu fi lovit cu genunchiul de persoana controlată.

Persoana îndreptățită arată partenerului, martorilor şi altor persoane interesate (persoanei vătămate), obiectele găsite asupra persoanei.

În cazul descoperirii unor arme deţinute ilegal, persoana este încătuşată imediat, se verifică dacă arma descoperită are muniţie în încărcător, dacă este încărcată sau este armată, se

asigură şi se predă celeilalte persoane îndreptățite din echipă, pentru a fi păstrată în condiţii de siguranţă deplină, şi se continuă controlul, în scopul descoperirii altor eventuale obiecte.

În cazul controlului unui grup de persoane, acestea sunt aşezate în linie, într-o poziţie cât mai incomodă, cu distanţa de circa 2-3 paşi una faţă de cealaltă, celaltă persoană îndreptățită din echipă supraveghează una dintre extremităţile grupului şi se începe controlul din cealaltă parte.

Pe măsură ce o persoană din grup este controlată, aceasta se trimite în cealaltă extremitate, procedându-se astfel până la terminarea operaţiunii.

Obiectele descoperite asupra persoanei controlate, ce ar putea fi folosite pentru atac, se reţin şi se chestionează posesorul despre acestea.

După efectuarea controlului, se încheie un proces-verbal, în care vor fi descrise amănunţit cu cracteristici de identificare toate obiectele găsite, în prezenţa unui martor asistent, dacă există, în caz contrar se va motiva absenţa acestuia.

Percheziţia corporală.

Conform art. 165 din Noul Cod de Procedură penală, percheziţia corporală presupune examinarea corporală externă a unei persoane, a cavităţii bucale, a nasului, a urechilor, a părului, a îmbrăcămintei, a obiectelor pe care o persoană le are asupra sa sau sub controlul său, la momentul efectuării percheziţiei.

În cazul în care există o suspiciune rezonabilă că prin efectuarea unei percheziţii corporale vor fi descoperite urme ale infracţiunii, corpuri delicte ori alte obiecte ce prezintă importanţă pentru aflarea adevărului în cauză, organele judiciare sau orice autoritate cu atribuţii în asigurarea ordinii şi securităţii publice procedează la efectuarea acesteia.

Percheziţia corporală se efectuează prin *cercetarea îmbrăcămintei sau şi corpului* unei persoane în scopul descoperirii:

- urmelor fapte săvârşite ;
- obiectelor, înscrisurilor sau valorilor ce pot servi ca mijloc de probă;
- leziunilor provocate din încleştarea cu victima;
- obiectelor deţinute contrar dispoziţiilor legale;
- altor semne revelatoare ale faptei săvârşite.

Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca percheziţia să fie efectuată cu respectarea demnităţii umane.

Percheziţia se efectuează de o persoană de acelaşi sex cu persoana percheziţionată.

Înainte de începerea percheziţiei, persoanei percheziţionate i se solicită predarea de bunăvoie a obiectelor căutate. Dacă obiectele căutate sunt predate, nu se mai efectuează percheziţia, cu excepţia cazului când se consideră util să se procedeze la aceasta, pentru căutarea altor obiecte sau urme.

Percheziţia corporală se poate face asupra: persoanei prinse în flagrant cu prilejul constatării infracţiunii săvârşite; persoanei prinse după o urmărire efectuată asupra sa, în vederea reţinerii sau arestării; persoanei căreia i se efectuează o percheziţie domiciliară; persoanei care urmează a fi introdusă în arest.

Conform legii, percheziţia corporală poate fi dispusă de judecător.

În cazul percheziţiei se efectuează atât controlul îmbrăcămintei, a lenjeriei intime cât şi a corpului celui percheziţionat.

Este indicat ca examinarea îmbrăcămintei să urmeze o anumită ordine: obiectele care acoperă capul, hainele acestuia, încălţămintea, obiectele accesorii, lenjeria celui percheziţionat. Pe corpul percheziţionatului pot fi găsite înfăşurate diferite obiecte.

Obiectele sau înscrisurile se prezintă persoanei de la care sunt ridicate şi celor care asistă, pentru a fi recunoscute şi a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează şi sigilează. Obiectele care nu pot fi însemnate ori la care nu se pot aplica etichete şi sigilii se împachetează sau închid, pe cât posibil laolaltă, după care se aplică sigiliul. Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează şi se lasă în păstrare fie celui la care se află, fie unui custode.

Obiectele, înscrisurile sau valorile descoperite se fotografiază (se filmează) la locul unde au fost găsite, şi după ce au fost arătate percheziţionatului şi martorilor asistenţi sunt însemnate spre neschimbare, ori după caz împachetate şi sigilate. Fotografiile efectuate (filmul efectuat) trebuie să redea cu acest prilej atât obiectele, înscrisurile sau valorile găsite, cât şi locul lor de ascundere, mai ales dacă este vorba de locuri care permit ascunderea.

Obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de probă sunt ataşate la dosar sau păstrate în alt mod, iar urmele săvârşirii infracţiunii se ridică şi sunt conservate.

Obiectele, înscrisurile şi urmele ridicate, care nu sunt ataşate la dosar, pot fi fotografiate. Fotografiile se vizează de organul de urmărire penală şi se ataşează la dosar.

Mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanţa de judecată la care se găseşte dosarul, până la soluţionarea definitivă a cauzei.

Obiectele care nu au legătură cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparţin, cu excepţia celor care sunt supuse confiscării, în condiţiile legii.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, în condiţiile legii, pot fi restituite, chiar înainte de soluţionarea definitivă a procesului, persoanei căreia îi aparţin, în afară de cazul când prin această restituire s-ar putea stânjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanţa de judecată pune în vedere persoanei căreia i-au fost restituite obiectele că este obligată să le păstreze până la soluţionarea definitivă a cauzei.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt restituite, se conservă sau se valorifică potrivit legii.

Fiind un act procedural cu implicaţii deosebite percheziţia corporală trebuie consemnat într-un *proces verbal* care să reflecte cu lux de detalii întreaga activitate desfăşurată de către organele de urmărire penală şi rezultatele acestora.

Procesul-verbal de percheziţie trebuie să cuprindă:

- numele şi prenumele persoanei percheziţionate;
- numele, prenumele şi calitatea persoanei care a efectuat percheziţia;
- enumerarea obiectelor găsite cu ocazia percheziţiei;
- locul unde este încheiat;
- data şi ora la care a început şi ora la care s-a terminat efectuarea percheziţiei, cu menţionarea oricărei întreruperi intervenite;
- descrierea amănunţită a locului şi condiţiilor în care înscrisurile, obiectele sau urmele infracţiunii au fost descoperite şi ridicate, enumerarea şi descrierea lor amănunţită, pentru a putea fi recunoscute; menţiuni cu privire la locul şi condiţiile în care suspectul sau inculpatul a fost găsit.
- numele, prenumele, ocupaţia şi adresa martorilor asistenţi;
- numele, prenumele şi unitatea din care fac parte ceilalţi participanţi(specialişti, interpret, avocat);

- temeiul legal al percheziţiei(autorizaţia judecătorului);
- adresa la care se găseşte cel percheziţionat;
- menţiune despre legitimarea organului de urmărire penală;
- arătarea scopului şi prezentarea autorizaţiei;
- precizarea expresă a faptului că persoanei percheziţionate i s-a solicitat să predea bunurile, înscrisurile sau valorile ce interesează cauza ori pe cele deţinute contrar dispoziţiilor legale şi răspunsul dat de cel percheziţionat;
- precizare că obiectele şi înscrisurile sau valorile descoperite au fost arătate persoanei percheziţionate şi martorilor asistenţi, au fost însemnate spre neschimbare, ambalate, etichetate şi sigilate;
- menţiune expresă că în afara bunurilor, înscrisurilor ori valorilor descoperite şi descrise în procesul verbal nu s-a mai ridicat nimic altceva;
- fotografiile judiciare efectuate cu indicarea mărcii aparatului de fotografiat, a filmului folosit şi a sensibilităţii acestuia, scara la care s-a întocmit schiţa locului faptei, precum şi a mărcii aparatului de filmat (dacă s-a folosit);
- dacă sunt sau nu obiecţii ale percheziţionatului sau observaţii ale celorlalte persoane participante atât cu privire la modul cum s-a efectuat percheziţia, cât şi cu privire la cele consemnate în procesul verbal;
- număr de exemplare în care s-a încheiat procesul verbal şi destinaţia acestora.

Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină şi la sfârşit de cel care îl încheie şi de persoana percheziţionată. Dacă persoana percheziţionată nu poate sau refuză să semneze, se face menţiune despre aceasta, precum şi despre motivele imposibilităţii sau refuzului de a semna.

O copie a procesului-verbal se lasă persoanei percheziţionate.

La această activitate participă în mod obligatoriu specialistul criminalist.

Procesul verbal de fixare a rezultatelor percheziţiei trebuie să fie redactat clar, să redea cu fidelitate activitatea desfăşurată şi rezultatele obţinute.

La procesul-verbal de percheziţie se anexează planşa fotografică care trebuie să cuprindă toate fotografiile judiciare efectuate cu ocazia desfăşurării acestei activităţi precum si menţiunile explicative făcute in dreptul fiecărei fotografii. Planşa fotografică trebuie semnată pe fiecare pagină de specialistul criminalist.

Copie la procesul verbal se lasă persoanei asupra căreia s-a efectuat percheziţia ori reprezentantului acesteia sau unui membru al familiei, iar în lipsă celor cu care locuieşte sau a unui vecin şi, dacă este cazul, custodelui.

Percheziţia corporală are valoare probatorie numai în măsura în care se coroborează cu celelalte probe şi mijloace de probă administrate în cauză.

Concluzii. Controlul corporal sumar este un procedeu tactic mai mult necesar din punct de vedere al siguranței persoanelor îndreptățite, decât din punct de vedere al materialului probator sau a unei eventuale acuzații aduse unei persoane în cauză. Este, de asemenea, o activitate ce trebuie, sau ar trebui efectuată foarte des și care ar trebui în mod normal să intre în activitățile de rutină ale tuturor persoanelor îndreptățite atunci când intră în contact cu o persoană în cauză. Pe lângă avantajul sporirii siguranței persoanei îndreptățite, un astfel de procedeu tactic poate oferi posibilitatea de a descoperi la timp o infracțiune privitoare la portul fără drept al unei arme albe, de foc sau a altor substanțe interzise.

În același timp o importanță deosebită o prezintă și percheziția corporală, întrucât cu ocazia efectuării acestei activități pot fi descoperite și alte probe sau mijloace de probă care nu au putut fi descoperite cu ocazia efectuării controlului corporal.

BIBLIOGRAPHY :

1. Constituția României ;
2. Noul Cod de Procedură Penală ;
3. Dobrinoiu Vasile ş.a. – *Îndrumar de cercetare penală,* Ed.Atlas Lex,Bucureşti,1994;
4. Anane Ivan - *Elemente de teorie şi tactică a organelor de urmărire penală***,** Editura Pro Universitaria, București 2014;
5. Nistoreanu Ghe. şicolab.– *Drept procesual penal,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1996;
6. Neagu Ion – *Drept procesual penal, Tratat*, Ed. Global Lex, Bucureşti, 2002;
7. Aioniţioaie Constantin ş.a. - *Tratat de tactică criminalistică*, Ed. Carpaţi, Bucureşti, 1992;
8. Bercheşan Vasile ş.a. – *Cercetarea penală(criminalistică–teorie şi practică),* Ed. Icar, Bucureşti 2001

CONSIDERATIONS REGARDING THE OPPORTUNITY OF REVISING THE CONSTITUTION

Camelia Nicoleta Olteanu

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: The basic law of the state must comply to the evolution and dynamics of society and state clearly the manner of exercising the power within the state, the limits on exercising of the main prerogatives of government and the rights and duties of citizens.

The Romanian Constitution, adopted in 1991 and revised in 2003 has proved to be ineffective in many cases. Of course, compared to the 45 years of totalitarian leadership and the manner of thinking during 1990, the fundamental law was a milestone for Romanian democracy. However, constitutional practice as well as the research that followed after a quarter century demonstrates some shortcomings both in terms of form as well as in terms of content, which should be eradicated by the legislature in the next review.

This paper proposes an analysis of some constitutional issues that were found either unclear or inefficient that have generated multiple possibilities of interpretation or serious constitutional conflicts is part of a more complex personal research which led to my PhD "Democracy in the Romanian constitutional theory and practice during 1866 – 2003".

Keywords: Constitution, review, constitutional crisis, fundamental rights and freedoms

The theory according to which the Constitution, the fundamental law of the state, was based, on one side on the principle of limiting the governing authorities and on the other side on the knowledge of its stipulations by means of an act recognized by people through referendum is indisputable.

Our constitutional history proves the constant concern for a fundamental act where one can find both the rights and the obligations of the governing authorities and the governed ones. Thus, a close look to the origins of the democratic state in Romania, that is the period prior to adopting the 1866 Constitution as the first fundamental act, entirely elaborated and adopted by a

local assembly, indicates a series of documents of real constitutional value, which, even in an embryonic state signals the evident tendency to a fundamental law *regarded as a sacred charter embodying the foundation of the common good*[1].

Modern ideas concerning the way of organizing the state are found in the Approved Constitutions of Transylvania, elaborated during 1540-1653, collection of decisions of the Transylvanian Dieta, which include important principles forming the base of the organization of social and judicial life of the province during Middle Ages. Acknowledging the legislation right of the Dietas, the principle of the prince's sovereignty , his free election, the free pronouncing of the vote are all stipulations foreseeing the actual, modern constitutional principles[2].

Reforming ideas are found in the Project drawn in 1802 by Dimitrie Sturdza, "*Plan or a form of republican-aristocratic-democratic rule"* as well as in the memorial of the cărvunari, initiated by representatives of the small landowners in Moldova and presented to Ioan Sandu Sturdza, a very relevant document due to its reforming and progressive ideas and its actual judicial consequences marking a memorable constitutional moment where one can find both clear principles of state organization and citizens' rights. In this regard, in doctrine, the Constitution of Moldova dated September 13th 1822 was considered "the first attempt to bring firmness to the liberal tendencies of Romanians structure and to the democratic principles in the entire world[3]". All these documents, as many others, prove the will to adapt some stipulations to the Romanian framework, even in an incipient form, stipulations that make up and foresee the judicial and constitutional future modernity.

This paper can't identify all projects, internal or international memorials, the above enumeration having the role of pointing out the constant concern for a fundamental judicial act to correspond to the economical, judicial, political and social life in a certain stage of development of each state.

The 1866 Constitution represents in the Romanian constitutional history, the fundamental judicial act that brings along in the Romanian scenery, a political regime that has as an exponent the monarch, as the symbol of the balance and moderation. The privileged position on one side,

[1]Stanomir I., Naşterea Constituţiei, Limbaj şi drept în Principate până la 1866, Ed. Nemira, Bucharest, 2004, p. 217
[2]Herlea A. ş. a., Constituţiile Aprobate ale Transilvaniei (1653)., Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1997, p.30-31
[3]Barnoschi V.D., Originile democraţiei române. „Cărvunarii". Constituţia Moldovei de la 1822. Ed. Viaţa Românească, Iaşi: 1922, p. 7

and as a moderator on the other, offered by Constitution, gives him legal rights within the legislative branch as well as in the executive one. The bicameral structure, as a constitutional option, as it is asserted by doctrine[4], was meant to "save the balance between powers, within which the nation was differently represented". Thus, the principle of the separation of powers was ensured by the existence and the cooperation with the other powers, legislative and executive, not only on the constitutional level, but also in its effective practice. The Constitution voiced the sovereignty principle, which meant that all State's powers emerge from the nation and are exercised by mandate according to the constitutional rules[5]. Although violently criticized as being a copy of the Belgian model not appropriate for Romanians structure and moreover, too liberal, the 1866 Constitution represented the fundamental establishment for almost six decades, revised twice, in 1878 and in 1917.

Adoption of the fundamental Act in 1923 was determined by the very important events of 1918, the unification of the Romanian provinces and created a new frame for Romania's constitutional development and a significant leap towards modernity which aimed to unify legislation, people and traditions. A simple revision of the Constitution from 1866 was not enough, the administration, the mentalities, the justice being very different from a province to the other[6]. Under these circumstances it was clear that legislative, administrative, economical, financial, national harmonization was necessary. All these aspects are reflected in both opposition parties' projects but especially within the conferences organized prior to adopting the constitution. I mention the lectures organized by the Social Romanian Institute under Professor Dimitrie Gusti, lectures that brought in the debates of those times, relevant topics as: universal vote as well as woman's position as a potential voter, the mechanism of cooperation and interference of the state powers, the role of the judicial branch, "but also on the necessity of turning towards the nation, by referendum[7]"

With a judiciously drawn and profound democratic content, the 1923 Constitution brought in the Romanian constitutional space new elements, maintaining the fundamental

[4]Stanomir I., Şibertate, lege şi drept. O istorie a constituţionalismulu românesc, Ed. Polirom, 2006, Bucureşti, p. 71-72
[5]Art. 31 din Constituţia Romîniei publicată în M.O. 1/13 iulie 1866
[6]Damean S.L., Dănişor C., Ghiţulescu M., Oşca A., Evoluţia istituţiilor politice ale statului român de la 1859 până astăzi, Ed. Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2014, p. 87
[7]Stanomir I., op.cit., p.86

institutions that proved during almost six decades efficiency. Founding the Army Superior Council[8] and the Legislative Council proves the concern of creating a unitary legislation, "according to the Constitution, foreseeing apart from the accuracy given by the judicial technique, the cutting back of the possible judicial litigations concerning unconstitutionality and creating generally a unitary, consistent legislation, aiming to an ideal state, resulted from a moral authority and a judicial capacity required from its members"[9].

Regarding fundamental rights and freedoms, the constitutional Act from 1923 kept a significant part of the previous stipulations, modifying, as asserted in doctrine, the state's position in relation with the owners and the economical factors of development[10].

The rights and freedoms such as: freedom of conscience (art. 22), freedom of cults, freedom of the media (art. 25), the privacy of the correspondence and the phone conversations (art. 27), freedom of labor (art. 21), social security measures, the right to association (art. 29), primary school compulsoriness (art. 24), as well as guarantee rights, petitioning rights (art. 30), represent a stage of significant development from a constitutional and a democratic point of view.

The 1938 fundamental act marks an involution stage, constitutionally and democratically, the legislative changes being the effect of the political mutations, more or less explicit on the Crown level. The constitutional values plenary asserted and sanctioned by the two previous fundamental judicial acts were replaced by values and principles that neglected the first ones. The imbalance of the state powers by the pre-eminence of executive power over the legislative one, usurpation, by means of transferring competencies of certain attributions to the assemblies by the executive, the law- decrees, the siege, the drastic freedom of speech, are, as precisely shown in doctrine[11] the symptoms indicating the sabotage of the constitutional regime of the limited monarchy sanctioned by the 1923 pact. Abolishing political parties, the interdiction to found others, limiting the universal vote by including a new category of voters, namely the educated ones, as well as king's position, named the Head of the State who exercised his legislative authority through the National Representation, the executive power through the

[8]Art.106 din Constituţia din 1923 publicata în M.O. nr. 282 /1923
[9]Berceanu B.B., Istoria constituţională a României în context internaţional. Ed.Rosetti, Bucureşti, 2003, p. 307
[10]Stanomir I., op. cit. p. 101
[11]Stanomir I., op. cit. p. 116

Government, judicial decisions enforced in his name, were legislative measures to consolidate the authoritative instituted regime.

The period of constitutional regress, of fundamental degradation of the constitutional institutions and of the public freedoms doesn't end with the 1938 fundamental Law, the erosion of the constitutional system will continue in the fundamental acts enforced thereafter in order to consolidate power. Similarly, 1948, 1952 and 1965 Constitutions consecrated a new way of organizing the society and implicitly the Romanian constitutional life where the role and the monopoly of the single party was judicially transcribed. Dividing up the society was possible not only by transforming the fundamental, democratic institutions of the state, which, as asserted in doctrine, "mattered a little or not at all"[12], by abolishing private property and destroying the human factor and the connections between the state and the citizen. Stipulation of the fundamental rights in these three Constitutions was only declarative: freedom of conscience, and private life, as well as freedom of expression were flagrantly contradicted through all those judicial stipulations of inferior judicial force which were sanctioning any manifestation against the regime.

The events in 1989 determined, as expected, adoption of a new fundamental law to correspond to the requirements of a new society whose totalitarian leadership lasted almost 45 years. Compared to the 45 years of totalitarian leadership and the manner of thinking during 1990, the 1991 Constitution represented a remarkable moment. It regulated the relation between state and citizen by stipulating their rights and obligations. However, researches that followed in the next quarter century demonstrate some shortcomings both in terms of form as well as in terms of content, which should be eradicated by the legislature in the next review that we consider necessary. There are opinions in doctrine[13] according to which the 1991 fundamental law didn't resume the Romanian constitutional traditions synthesized by the 1923 Constitution, but it was influenced by the communist dictatorial constitutions that formed the judicial foundation of the Romanian people oppression, so that 1991 Constitution kept in some approaches the communist conceptions regarding the content and the terminology. Moreover, as

[12]Damean S.L., Dănişor C., Ghiţulescu M., Oşca A, op.cit.p. 157
[13]Oroveanu M.T. Istoria dreptului românesc şi evoluţia instituţiilor constituţionale. Ed. Cerma,, Bucureşti, 1992., p. 305

far its adoption, there are opinions in doctrine[14] according to which "people chose between a constitutional project and the absence of the constitutional order".

Revisions are a consequence of the necessity of clearing and deepening the definition of all constitutional aspects that proved either unclear or inefficient. The essential condition is to quantify all notions in order to restrain the multiple possibilities of interpretation that generally represent a major deficiency for any primary legislation, so much more in the case of a judicial fundamental act.

The 1991 legislator obviously benefited from the lessons offered by the democratic societies but it limited – in many cases – to the alignment to the concepts of the moment, without daring to customize and deepen the concepts of the Romanian society and to consider its expectations.

The actual practice of the 1991 fundamental Law revised in 2003 proves the necessity of a real revision to restate its superior position in the hierarchy of the judicial acts and its role in the society's state organization, in determining the fundamental principles and values on which base all social-political systems - organized for this purpose- function[15]. The next revision of the Constitution should be founded on the concept stating that there must be precisely defined important notions found in constitution, not left to intuition either of the reader or of the practitioner. We mention in this respect: introduction of a preamble, rethinking of the legislative delegation institution, changing the semi-presidential regime in a parliamentary one.

The 1991 Constitution doesn't have a preamble to define the basic principles of the state policy. The importance of this preamble is obvious, politically, ideologically and last but not least normatively. As far as the judicial nature of the preamble is concerned, doctrine[16] correctly pointed out that its stipulations have no judicial value but a normative significance for exact and scientific interpretation, including enforcing the other constitutional stipulations.

Legislative delegation, stipulated by article 15 in Romanian Constitution is an attribution of the legislator that empowers by means of a law - for a certain period of time and in certain

[14]Carp R. , Stanomir I., Limitele Constituţiei. Despre guvernare politică şi cetăţenie în România., Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2008, p. 113

[15] Gabureac A., Constituţia- principala garanţie a protecţiei drepturilor omului într-un stat de drept, în Mecanisme naţionale de protecţie a drepturilor omului, Ed. Academiei de Administrare Publică, Chişinău, 2014, p. 363

[16]Guceac I., Constituţia la răscruce de milenii, Ed. Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova, Chişinău, 2013, p. 176-177

conditions – the Government to issue normative acts with the force of a law (decrees) in the domains that are not bound to organic laws. Thus, the judicial institution of the legislative delegation is an important means in the mechanism of exercising state power. Constitution stipulates also the situation when legislative delegation can require emergency decrees, which enables Government to issue in certain extraordinary situations, whose rule can't be postponed, decrees for organizing laws' and decrees' enforcement, based on a special law, within the limits and the conditions imposed by law.

In the absence of law, the legislator didn't stipulate the cases when exceptional situations are required, omission leading to an excessive number of emergency decrees, but stipulating only the situations when they can't be adopted. According to the constitutional stipulations emergency decrees can't be enforced in the domain of the constitutional laws, can't affect the functioning of the state's fundamental institutions, rights and freedoms, electoral rights and they can't endorse measures of forced passing of certain goods to the public property (art. 115 item 6 Romanian Constitution). The constitutional practice of the last years proves the alteration of the separation of powers principle as well as the one of representation and imposes their rethinking in the future revision.

The solution of transforming Romania's Parliament into a unicameral one, as validated by referendum is efficient because Parliament will become more operative, more mobile, more efficient in solving problems related to the state's internal and international affairs, because the Parliament's role must be in accordance with the new political-judicial realities determined by European Union's founding as a superior and inter governmental organization.

The aspect concerning the rights of the minorities to an education in their native language[17] should be revised, considering that art. 13 stipulate that in Romania, the official language is Romanian.

These considerations are not limited; the opinions concerning the future revision are diverse and aim at either the fundamental restructure of the Constitution, or at restating and amending some articles. In this respect, Hegel's opinion is relevant: "People must have, related to the Constitution, the feeling of his own right and his own state of affairs, otherwise it can exist but lacking any significance or value".

[17]Art. 32 alin. 3 din Constituţia României publicată în M.O. Partea I, Nr. 767 din 31 octombrie 2003

BIBLIOGRAPHY:

1. Barnoschi V.D. *Originile democraţiei române. „Cărvunarii". Constituţia Moldovei de la 1822*, Ed.Viaţa Românească, Iaşi, 1922
2. Berceanu B.B., *Istoria constituţională a României în context internaţional*, Ed.Rosetti, Bucureşti, 2003
3. Carp.R., Stanomir I., *Limitele Constituţiei. Despre guvernare politică şi cetăţenie în România*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2008
4. *Constituţia României,* publicată în Monitorul - Jurnal Ooficial al Rromâniei nr. 142 din 1/13 iunie 1866
5. *Constituţia din 1923*, publicată în Monitorul Oficial nr 282 din 29 martie 1923
6. *Constituţia României,* publicată în Monitorul Oficial, Partea I, Nr. 767 din 31 octombrie 2003
7. Damean S.L., Dănişor C., Ghiţulescu M., Oşca A., *Evoluţia istituţiilor politice ale statului român de la 1859 până astăzi*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgovişte, 2014
8. Gabureac A., *Constituţia- principala garanţie a protecţiei drepturilor omului într-un stat de drept, în Mecanisme naţionale de protecţie a drepturilor omului*, Ed. Academiei de Administrare Publică, Chişinău, 2014
9. Guceac I., *Constituţia la răscruce de milenii*, Ed. Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova, Chişinău, 2013
10. Herlea A. ș.a., *Constituţiile Aprobate ale Transilvaniei (1653)*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1997
11. Oroveanu M.T., *Istoria dreptului românesc şi evoluţia instituţiilor constituţionale*, Ed. Cerma, Bucureşti, 1992
12. Stanomir I., *Libertate, lege şi drept. O istorie a constituţionalismului românesc*, Ed. Polirom, 2006, Bucureşti
13. Stanomir I., *Naşterea Constituţiei, Limbaj şi drept în Principate până la 1866*, Ed. Nenira, Bucureşti, 2004

LONGLASTING TOURISM IN THE COLIBIȚA AREA, CURRENT TOURIST ATTRACTIONS AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT AND RELAUNCHING

Lia-Maria Cioanca

Assist., PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The village of Colibiţa belonging to Bistriţa Bârgăului area, in the district of Bistriţa-Năsăud and at the same time a mountain resort, situated at an altitude of 830 metres, actually represents the entrance gateway to the Călimani mountains and much more its location on the banks of the watershed lake with the same name, offers various opportunities for relaxing and having fun. Similarly the area provides vast possibilities of unwinding for mountain lovers no matter the season. This study aims at highlighting all this and, moreover, seeks to provide an opening on the perspectives of longlasting development and restoration of these tourist areas through sustainable development projects that are to be implemented, namely creating a ski slope area within the perimeter between the Blaja Peak and the Bistricior Peak, more exactly the Dălbidanu clearing area and a water sports center on the Colibiţa lake.
Keywords:longlasting tourism, tourist attraction, projects, implementation.

1. Localisation, courte histoire des lieux et leur pittoresque

Située dans l'est du comté de Bistriţa-Năsăud, la commune de Bistriţa Bârgăului, comprenant deux villages: Bistriţa Bârgăului et Colibiţa est placée tout au long de la vallée de Bistriţa Ardeleană, à partir de la source – les Monts Călimani, jusqu'à près de la confluence avec son affluent, la vallée Tiha, à Prundu Bârgăului. Entre les villages Bistriţa Bârgăului et Colibiţa se trouve une gorge qui a permis la construction d'un barrage d'accumulation pour le lac de Colibiţa, qui nourrit la centrale hydroélectrique de Bistriţa Bârgăului.

Le hameau de Colibiţa a apparu 150 ans avant la commune de Bistriţa Bârgăului. Reconnue comme station climatique, située à 830 m d'altitude, Colibiţa a été fortement recommandée pour les patients souffrant de maladies pulmonaires et neuro-psychiatrique et a été détenue par une société appelée *Charité*, ayant le siège social à Cluj-Napoca.

Fig.1 Localisation de la contrée de Colibiţa

Documentée depuis 1760, Colibiţa est appelée aussi "La Porte de Călimani", son emplacement sur le lac du même nom, offre diverses possibilités pour le repos et les loisirs. Le climat très agréable, la bonne couche d'ozone de l'air, les pluies rares et le vent moins perceptible en raison de refuge de montagne, font de cet endroit la destination idéale pour ceux qui souffrent de la maladie respiratoire légère ou de l'anémie. De cette station partent plusieurs itinéraires touristiques, vers les Monts de Călimani et d'autres à travers les Monts de Bârgău vers Tihuţa.

Le tourisme a apparu dans cette région à la fin du XIXe siècle, quand, selon les documents de l'époque, une jeune fille de Bistriţa a été guérie de tuberculose grâce à l'air de cette zone, extrêmement riche en ozone. Erika Schuller, un architecte de Bistriţa a eu la même expérience, ensuite elle a construit dans la région un sanatorium avec 16 chambres, où ils ont été traités les patients tuberculeux. Ici on a traité, dans la période entre les deux guerres et à la veille de la Seconde Guerre Mondiale, les enfants pauvres, malades de poumons, et les étudiants souffrants de tuberculose. L'activité du Sanatorium a pris fin en 1944, quand il a été brûlé. Colibiţa a fonctionné comme station climatique jusqu'en 1975, période dans laquelle ont été construites des villas en style suisse et des chalets pour les touristes. La zone est laissée à

l'abandon dans les années 80, quand il a commencé la construction du barrage qui a conduit à l'apparition du lac.

Quand on a commencé à travailler à l'aménagement du lac, les maisons des habitants de l'endroit ont été déplacées dans le village actuel Miţa, et avec le temps, Colibiţa est devenue attraction touristique aussitôt pour les roumains que pour les étrangers en particulier qui y passent leurs vacances et sont fascinés par la beauté des endroits.

Tendant de plus en plus vers une station touristique, Colibiţa est le seul endroit dans le comté qui rassemble des milliers de touristes chaque année. En étant un endroit spécifique à la région dépressionnaire, la région offre de tout: des plages pour ceux qui aiment le soleil et des grottes, des étangs et des collines parfaites pour la randonnée.

2. Attractions touristiques offertes par un cadre naturel exceptionnel

Le lac de Colibiţa, un lac de retenue, constitue le principal point d'attraction de la région. Ce lac artificiel, situé au milieu d'une dépression, à l'est du comté de Bistriţa-Năsăud, entre les Massifs de Bârgău et de Călimani, a été aménagépour l'hydroélectricité, sur la rivière Bistriţa, entre les années 1977 et 1991. Il a une superficie de 270 ha, une longueur de 13 km et 65 millions de m³ de volume, étant situé à une altitude de 900 m. Autour du lac on a créé une vraie "station touristique", Colibiţa, où il y a maintenant plus de 300 villas, maisons de vacances et chalets.

Le type de tourisme le plus pratiqué ici c'est celui de loisirs. On peut faire des randonnées sauvages en toute saison, pour les amoureux de la montagne il y a un sentier balisé, 3,5 heures jusqu'au sommet *Bistricioru*, qui offre un panorama inégalable ou on peut se diriger vers le *Château de Dracula*, au col de Tihuţa, à 1100 m d'altitude, on peut faire aussi des voyages en carriole ou en*traîneau, promenades autour du lac*ou même de l'équitation ou de la pêche. Mais on peut également pratiquer le tourisme d'aventure: kayak, rafting (pour les débutants et pour les avancés), parapente et alpinisme, pour les amateurs de sports extrêmes, VTT, escalade, chasse car l'offre de la région est vraiment riche et variée. Les ressources naturelles, c'est-à-dire la qualité de l'air, les eaux minérales (*Tăul Zânelor*, une source d'eau minérale), la flore et la faune sont elles-mêmes tout à fait à part.

a.

b.

c.

Fig.2. (a, b, c) Vues sur le lac de Colibița

Colibița est un endroit unique en Europe de l'Est, car l'air de cette contrée est comparable à celui du Mont Blanc. Ses vertus curatives sont dûes à la teneur en ions négatifs, en ozone et en iode. On a appelé cet endroit extraordinaire "la mer à la montagne", appellation avec laquelle les touristes sont tout à fait d'accord. "Je trouve la paix", a déclaré un touriste. "J'aime y venir plus qu'à la mer. Après deux semaines passées à la mer on rentre négativement chargé. Je viens ici deux jours et recharge mes batteries", a-t-il conclu.

Cette région pittoresque est aussi la destination parfaite pour ceux qui sont passionnés du tourisme rural et qui aiment découvrir des traditions anciennes car il y en a quelques maisons paysannes et *gîtes ruraux qui accueillent des touristes, qui sont également impliqués dans les activités quotidiennes. L'intérieur de ces gîtes ruraux est décoré d'objets spécifiques à la région;*

sur les lits on peut trouver des coussins à motifs traditionnels roumains et des couvertures en laine grossièrement filée, qu'on appelle "cergă" et les tables sont couvertes de nappes décorées à la main comme sont d'ailleurs tous ces objets tissus avec tant de soin et d'habileté par les femmes, généralement en hiver quand les maisons se transformaient en un véritable centre de production artisanale. Les touristes ont évidemment la possibilité d'acheter des costumes traditionnels et des objets en bois, spécifiques à la région ou ils peuvent visiter les moulins à eau existants dans la région.

Outre le lac de Colibiţa, il existe aussi d'autres points d'attraction et notamment, la réserve naturelle *Tăul Zânelor* (15 ha), où on peut se rendre à pied, une partie de la route étant accessible aussi en voiture, les autres réserves naturelles *Valea Repedea* (222 ha), *Cheile BistriţeiArdelene* (50 ha) et *Stâncile Tătarului* (25 ha) ou le sommet Bistricioru (1990 m), dans les Monts Călimani qui offre un panorama ravissant.

a. b.

Fig.3. (a, b) Le lac de Colibiţa en hiver

3. Domaine skiable et centre nautique, prémisses du tourisme durable à Colibiţa

Dans la stratégie de développement du tourisme pour les années 2014-2020 dans le comté de Bistriţa-Năsăud, le conseil du comté a proposé une collaboration avec les autorités locales des Vallées de Bârgău, de Someş et de Sălăuţa pour la création des associations de développement intercommunautaires (ADI), qui s'occupent de la promotion du tourisme par des stratégies qui prennent en compte les particularités de chaque région.

Ainsi, à Colibiţa on analyse la possibilité de mettre en place un domaine de ski dans le périmètre du Sommet Blaja – le Sommet Bistricioru – la prairie Dălbidanu (1648 m alt.), et sur le lac, un centre nautique de loisirs.

Pour le domaine skiable on a proposé de réaliser 13,8 km de pistes de ski comme il suit: 4,8 kilomètres pour les débutants, 9 km pour les skieurs de niveau intermédiaire. Au service des pistes de ski il y aura 7 installations de remontées mécaniques telles: une télécabine, trois télésièges et trois téléskis. Étant donné les variations de température en hiver, le manque de précipitations dans certaines périodes et la nécessité d'étendre la saison de ski le plus longtemps possible, on vise à mettre en œuvre un système de neige artificielle.

Comme services complémentaires proposés au domaine skiable on a mentionné les suivants: aire de stationnement, restaurant, point de premier aide, point de surveillance, toilettes, espace de stockage et de louage d'équipement sportif, garage pour la voiture à battre la neige, garage pour les gondoles, espace de stockage pour les canons à neige et les matériaux de protection et de signalisation de la pente de ski, Snow Park et après Ski.

On ne connait pas pour l'instant l'itinéraire des pentes de ski, mais on va essayer de trouver une solution pour qu'elles soient utilisées en permanence, même dans les périodes sans neige naturelle – on pensera à un système automatique de neige, aux canons à neige pour enneiger artificiellement les pentes. En outre, les pistes de ski seront équipées d'indicateurs de signalisation, des panneaux d'information, des bouées, des filets et des protège-matelas.

Outre le domaine skiable, les représentants du Conseil du comté de Bistriţa-Năsăud ont aussi une autre idée de la promotion du tourisme et notamment un centre nautique de loisirs tout auprès du lac de Colibiţa.

Dans l'étude de préfaisabilité est inclus cet objectif qui va offrir aux touristes les possibilités suivantes: un quai pour voiliers et bateaux à pédales, un bâtiment principal qui hébergera un restaurant et un bar, des toilettes publiques, des vestiaires, lieu de stockage et louage du matériel de sport et un point de premier aide. Le lac détiendra une terrasse avec piscine, une zone aménagée pour prendre des bains de soleil et un point de belvédère.

La superficie optimale des terres comprise par le centre nautique est, selon les autorités locales, un minimum de 6640 mètres carrés et les aménagements sur la surface lisse de l'eau seront de 352 mètres carrés.

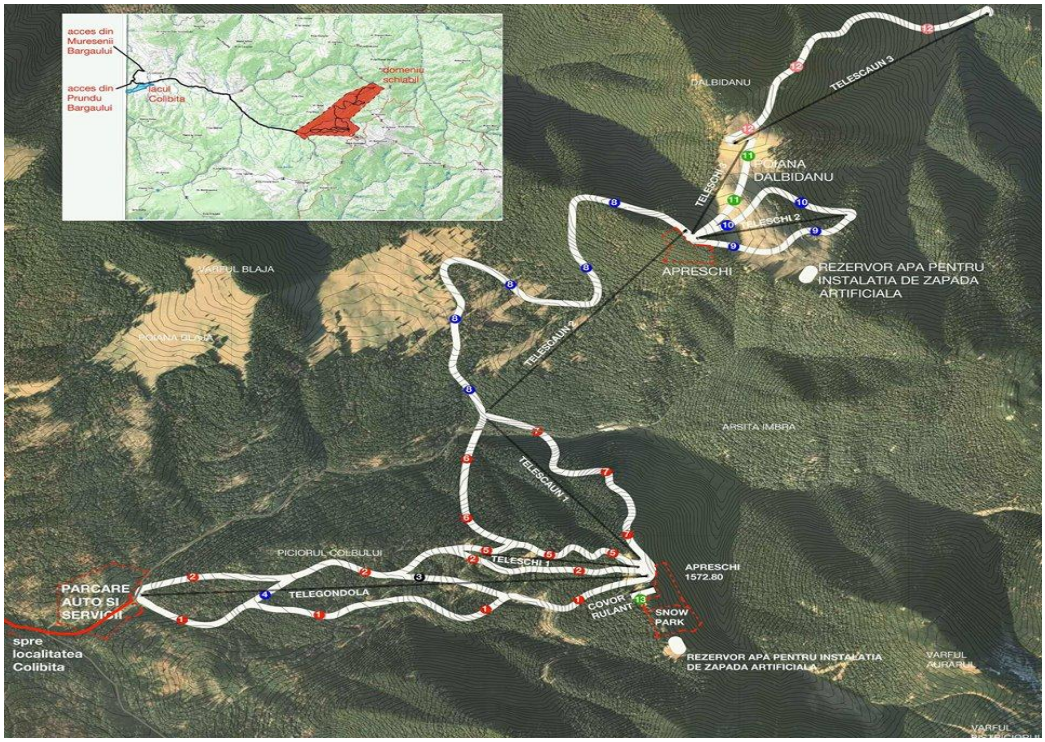

Fig.4. Localisation du domaine skiable (extraite de la *Stratégie de développement*)

Fig.5. Localisation du centre nautique (extraite de la *Stratégie de développement*)

En fin de compte, on peut remarquer le fait qu'aussitôt les résidents que les investisseurs se sont donné toute la peine pour faire de Colibiţa une vraie attraction touristique en toute saison. On peut y prendre des bains de soleil tout en profitant d'une vue splendide sur les montagnes, on peut faire des randonnées sur les sentiers balisés ou on peut monter sur les sommets des montagnes qui entourent le lac. Colibiţa amène chaque année des touristes de partout, du notre pays ou de l'étranger, avides de l'air frais, de la tranquillité et d'un paysage unique.

L'implémentation de deux projets majeurs, le domaine skiable et le centre nautique, conduira à un développent durable de ces contrées qui attireront de plus en plus de touristes qui pourront réjouir pleinement de ce que la nature leur offrira chaque instant et permettra, vraisemblablement d'accorder à Colibiţa pleinement le nom de station touristique.

BIBLIOGRAPHY :

1. Bâca, I., Şteff, I., (2010), *Colibiţa-dimensiuni turistice*, Ed. Nova Didactica, Bistriţa.
2. Bâca, I., Şteff, I., (2014), *Poveştile Colibiţei*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca.
3. Bâca, I., Şteff, I., Bude, R. (2015), *Bistricior*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca.
4. Naum, T., Moldovan, Gr., (1983-1984), *Zona de contact (bordură) Bârgău-Călimani* în Analele Universităţii din Bucureşti.
5. Naum, T., Moldovan, Gr., (1987), *Bârgău-ghid turistic*, Ed. Sport-Turism, Bucureşti.
6. ****Strategia de dezvoltare a judeţului Bistriţa-Năsăud pentru perioada 2014-2020:*
7. *Turism, sport şi agrement.*

CONFLICTING SOCIAL IMAGINARIES OF CULTURAL DIVERSITY

Daniel Cojanu

Assist. Prof., PhD, "Valahia" University of Târgoviște

Abstract:The social imaginary of cultural identity has a specific history. Cultural identity, regarded as identity by similarity, as idem identity, engenders the national policies of assimilation, ethnocentrism and a tendency of homogeneity. Interpreted as identity through difference, as ipse identity, it supports the politices favourable to cultural diversity, both within the nation-states and between them. Cultural diversity is thus not only a fact, but a rule which organizes the collective representation of ethnic coexistence. Thus, it becomes nonsensical to speak of a global culture that rejects difference and thepluralism of lifestyles. Traditional representations of cultural identity oppose the post-modern ones of flows, of trans-cultural networks, of those ethnoscapes (A. Appadurai) created by the circulation of people, money and commodities, as well as by the technologies of global communcation (the internet). Thus, what is called by some sociologist global culture is actually a global civilization that does not suppress the old territorial representations of ethnic identity (F. Barth), but updates them in another context.

Keywords: cultural diversity, pluralism, ethnoscape, global culture, social imaginary;

Formularea principiului normativ al diversității culturale are la origine constatarea empirică a pluralismului limbilor vorbite și a culturilor, care depășesc considerabil numărul statelor sau al federațiilor, adică al entităților politice. Primordială este constatarea de bun simț a deosebirilor culturale dintre oameni, a diversității ca fapt antropologic de nedepășit. Față de această constatare se poate formula ulterior atitudinea afirmativă, de aprobare și promovare a specificului etnocultural, sau dimpotrivă o atitudine de contestare sau asimilare, conducând la soluții practice și politice moderate sau radicale. Acceptarea și promovarea diversității presupune deja transformarea faptului în valoare: diversitatea nu e doar un fapt constatabil, este și o valoare, o realitate dezirabilă. Într-un studiu pe care l-a întreprins la solicitarea UNESCO, Claude Levi-

Strauss a avansat compararea diversității culturale cu cea naturală: e bine să protejăm culturile și specificul lor, chiar dacă se afirmă tot mai evident presiunea globalizării, care împinge lucrurile spre uniformitate, după cum e bine să menținem diversitatea speciilor naturale și a ecosistemelor.Diversitatea culturală e bună, e, deci, o normă, un principiu regulativ pentru politicile națiunilor și pentru politica internațională.[1]

Imaginarul social tradițional al diversității culturale este implicit asociat menținerii diversității, păstrării granițelor simbolice dintre culturi, recunoașterii tradițiilor, obiceiurilor, adică a preeminenței trecutului grupurilor etnice ca instanță de exmplaritate și centru de iradiere și transmitere peste generații a stilurilor de viață și a practicilor sociale cu puternic specific cultural. Mult mai tolerant față de metisaje etnice și sincretisme culturale, față de experiența unor identități hibride, detașate de vechile loialități și tradiții, imaginarul social postmodern nu se face automat purtătorul de cuvânt al unui individualism exacerbat, ci reafirmă înclinația oamenilor de a forma grupuri, indiferent de motivația și afinitățile pe care le invocă. Este motivul pentru care societatea postmodernă a fost proclamată nu una a individului complet emancipat de legături sociale și atașamente, politice sau culturale, ci dimpotrivă o societate a noului tribalism.[2] Imaginarul social postmodern nu se află doar într-o situație de coliziune cu imaginarul tradițional, de contestare a formelor și reprezentărilor identitare tradiționale, ci preia dialectic aceste reprezentări în propria structură investindu-le cu noi funcții și valențe.

Susținătorii culturii globale invocă demnitatea egală a tuturor oamenilor ca agenți raționali și universalitatea drepturilor lor naturale, adică ceea ce oamenii au în comun, ceea ce îi aseamănă, *identitatea idem*. Culturile etnice care îndreptățesc revendicări identitare și politica de recunoaștere se bazează pe ceea ce îi deosebește pe oameni,identitatea așa cum e reflectată de constatarea alerității, a diferenței - *identitatea ipse*.[3] Ceea ce îi deosebește nu ca indivizi, ci ceea ce deosebește mediile lor culturale. Natura omului nu sfidează culturile și înrădăcinările, nici diversitatea; natura omului este culturală și se exprimă ca diferență.

În zorii romantismului, Herder consideră că umanitatea fiecărui om se realizează deplin numai în cadrul unei culturi particulare. Ideea unei naturi umane universale, separată de culturile

[1] Levi-Strauss, C. (1987). *Race et histoire*, Denoel, Paris, pp.12-17.
[2] Maffesoli, M. (1996). *The time of the tribes. The decline of individualism in mass society*, Sage Publications, London.
[3]Ricoeur, P. (1993). *Soi-même comme un autre*, Edition du Seuil.

concrete, particulare în care trăiesc oamenii este privită de Herder ca utopică și periculoasă. Aceasta nu înseamnă că nu există natură umană, numai că ea se livrează numai prin intermediul contextului cultural. Iar acest context cultural, deși poate fi judecat ca accident la scara universului, are cu individul uman pe care îl determină o relație privilegiată, esențială. Profilul individual al omului depinde de identitățile colective, moștenite. Identitatea culturală are un statut aparte, este tipul de identitate care, ca orizont de nedepășit al condiției umane, se exprimă prin înrădăcinări, persistență, fidelitate față de anumite principii formative, stil. Sunt investite cu valoare elementul particularul, limita, specificul local, diversitatea. Natura „a sădit în inima noastră aplecarea spre diversitate; a pus o parte a diversității într-un cerc strâmt din jurul nostru; a mărginit vederea omului, astfel încât, prin puterea obișnuinței, cercul să devină un orizont dincolo de care acesta să nu poată să vadă, nici măcar să speculeze. Doresc, caut și adopt tot ce este înrudit cu natura mea, tot ce poate fi asimilat de ea; dincolo de asta, generoasa natură m-a înarnmat cu insensibilitate, indiferență, orbire, care se pot chiar preface în dispreț și silă.” [4]

Pentru Herder, limba este cea care îi leagă pe conaționali. Limbajul natural și celelate forme de expresie simbolică reflectă un stil de viață și modul unic în care un popor percepe realitatea. La el se afirmă ideea că există un spirit al limbii care se sustrage traducerii. Extrapolând, nici sentimentul apartenenței sau dragostea de țară nu pot fi surprinse în specificul lor, în unicitatea motivației lor. Culturile au excelență, singularitate, constatabilă ca stil, nu doar în stilul creațiilor, ci și în stilul care deformează împrumuturile și le topește într-o sinteză nouă, fapt ce marchează rezistența structurii, a matricei stilistice la deformări și alterări, la pierdere de sine și aneantizare.

Ca loc, cultura e circumscriptibilă, se definește prin diferență specifică. Pentru Frederick Barth această diferență specifică se construiește simbolic, nu pornind de la conținutul unei culturi, de la setul de practici sociale și de forme de expresie care îi sunt proprii, ci de la *graniță*, de la zona de contact cu alte culturi.[5] Orice cultură este asociată cu o zonă specifică datorită unui spațiu simbolic care o face posibilă. Orice cultură etnică este caracterizată de localitate. Concretețea ei poate fi interpretată ca localizare, amplasare, particularitate, diferență specifică. Aceasta e ceea ce dă teritorialității o dimensiune calitativă. Granița e nu doar zona de

[4] Herder, J.G.(1774). *Auch eine Philosophie der Geschichte zur Bildung der Menschheit*, Weidmann, pp. 509-510.
[5] Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. London: George Allen & Unwin.

interacțiune și schimb social simbolic cu alteritatea ci și zona unde se construiește simbolic identitatea așa cum e reflectată de constatarea alerității, a diferenței. Contactul cu alteritatea oferă posibilitatea construirii identității proprii ca diferență. Ca identitate prin diferență, etnicitatea depinde esențial de întâlnirea cu celălalt. Frederick Barth a arătat importanța graniței ca zonă de impact, a interacțiunii în definirea identității culturale. Frederick Barth mută înțelegerea etnicității de pe calitățile intrinseci ale unei culturi pe interacțiunea cu alte culturi etnice. Granițele unui grup etnocultural ca zone de contact devin de o importanță crucială. Noțiunea de graniță, deși aiciare un înțeles simbolic și comunicațional (însemnând contact, interacțiune și schimb) sugerează ideea de zonă, de delimitare, de circumscriere spațială.

Barierele, granițele sunt logic corelative locului pentru că ele fac cu putință dimensiunile interiorității și exteriorității. Pentru logica imaginarului tradișional este decisiv să privești cultura unei comunități etnice ca *loc* și să poți să te raportezi din interior sau din exterior la ea, să ai sentimentul apartenenței sau pe cel al diferenței. În panteonul grec există figuri divine care pot simboliza atât vatra sau incinta spațiulu locuit, al unei case sau al unei culturi cât și transgresarea granițelor domestice și deschiderea către zona publică a inreracțiunilor. „Hestia simbolizează inima circulară plasată în centrul casei, spațiul închis al unui grup retras în sine (și astfel într-un sens al relațiilor pe care le are cu sine); în timp ce Hermes, zeu al pragului și al ușii, dar și al răspântiilor și al porților orașului, reprezintă mișcarea și relațiile cu alții.”[6]

Culturile etnice care își exprimă identitatea prin diferență, datorează mult locului în care s-au format. Simbolic, locul unei culturi se exprimă ca delimitare, ca circumscriere. Spiritul locului are impact cultural, iar cultura unei comunități etnice în cooperare cu arealul geografic, hrănește spiritul locului și îl întreține, ferindu-l de amestecul cu alte influențe. Întrucât locul este un fenomen total, care nu poate fi redus la trăsăturile sale, este o sinteză, un fenomen calitativ, concret, ireductibil. Locul geografic și cultural are o esență, o atmosferă, un caracter. Unicitatea poate fi mai bine intuită poetic: „Different places on the face of the earth have different vital effluence, different vibration, different chemical exhalation, different polarity with different stars; call it what you like. But the spirit of place is a great reality”[7] Ca totalități calitative cu o

[6] Augé, M. (1995): *Non-places. Introduction to an anthropology of supermodernity*, London, Verso, p. 58.
[7] Relph, E.(1976). *Place and placelessness*. London: Pion, p. 49.

natură complexă, locurile nu pot fi descrise analitic, nici reduse la relaţiile spaţiale (la coordonate) fără a li se pierde specificitatea.

Un loc, spre deosebire de spaţiul abstract, presupune un „înăuntru" şi un „în afară", asemeni unei case. Şi tot asemni unei case poate asigura adăpost (funcţional), securitate. Lumea omului capătă sens întrucât el are un loc al său, locuieşte o casă. Şi asta e valabil nu numai pentru traiectoria individuală, ci şi pentru destinul colectiv al omului. De fapt, individul îşi află locul acţiunii şi existenţei, atunci când colectivitatea sa de apartenenţă îşi regăseşte amplasarea şi astfel identitatea culturală. Casa este expresia locuirii, iar locuirea este un dat al condiţiei umane şi o precondiţie a descifrării sensului existenţei. Omul unei lumi cosmopolite își dezvoltă o anume disponibilitate pentru reconfigurarea identității, dar în formele de asociere pe care le va angaja, va căuta sentimentul apartenenței pe care numai o cultură etnică ți-l oferă. Cu toatea astea, se poate observa că „oamenii rezistă procesului de individualizare și atomizare socială, că tind să se adune în organisme comunitare care în timp generează un sentiment al apartenenței și, în cele din urmă, în multe cazuri, un sentiment comun al identității culturale"[8]

Imaginarul social postmodern al diversității culturale a glisat progresiv de la configurațiile stabilității și circumscrierii riguroase către figurile ambiguității, metisajului, hibrizilor și aliajelor, ale sincretismelor, ambivalenței și surprizei, către imaginile și simbolurile transgresiunii, dislocării, ale încălcării necomplezente a convențiilor și teritoriilor.

Geografia umană[9] ne dezvăluie că locul (geografic, topografic, cultural) nu e numai o localizare, o amplasare, ci și un mod de înțelegere a lumii. În mod tradițional, cultura etnică, chiar și cea a popoarelor nomade este caracterizată de o teritorialitate, cel puțin simbolică. Cultura unei comunități este mediul și orizontul acesteia. Este inter-mediul prin care pentru fiecare membru al comunității are loc o construire publică a sensului. Cultura trasează reperele publice, intersubiectiv comunicabile ale consensului în ce privește o anumită viziune împărtășită asupra realității. Cultura ghidează prin convenții publice asimilate și interiorizate individual modul prin care indivizii percep lumea, au experiențe și interpretează subiectiv aceste experiențe astfel încât să poată fi comunicate celorlalți și să se poată constiui în capital public.

[8] Castells, M. (1997). *The Power of Identity*, vol. II, *The Information Age: Economy, Society and Culture*, Oxford: Blackwell, p. 64.
[9] Yi-Fu Tuan (1977) *Space and place: The Perspective of Experience*. University of Minnesota Press, Minneapolis.

Potrivit reprezentărilor comune, cultura leagă constuirea sensului de particularitate și amplasare. Fără aceste caracteristici ce țin de topologia simbolică, cultura nu își poate realiza funcția specifică pentru destinul unei colectivități și ca atare e un non-sens. Construirea colectivă a sensului servește scopului integrării sociale. Pentru aceasta, cultura se dezvăluie ca fiind coerentă și determinată, limitată. Chiar și culturile în expansiune ale imperiilor sau popoarelor migratoare se conformează acestui imperativ al coerenței și auto-limitării. Atât cultura cât și societatea se caracterizează prin limitare.

Limitarea mediului cultural, teritorialitatea culturilor etnice reprezintă o condiție indispensabilă construirii sensului pentru indivizi.Conexitatea ce caracterizează globalizarea afectează nu numai locurile antropologice, spațiile fizice în care înfloresc culturile particulare, ci și obișnuința de a asocia integrarea socială și construirea sensului la nivel individual și colectiv cu experiența teritoriului, a locului. Cultura ajunge să nu mai fie asociată cu o amplasare fixă. Au existat și încercări de a interpreta cultura independent de amplasare. Clifford atrage atentia că termenul cultură este o metaforă derivată din practica agricolă. Ideii tradiționale de cultură i se asiciază imaginea grădinii, care este în primul rând un loc stabil destinat cultivării.[10]

Dezvoltarea culturii trebuie asociată potrivit acestei paradigme creșterii organice, ritmurilor vegetale, adică unei anumite stabilități, și nu schimbărilor violente, revoluționare. De asemeni, cultura în înțeles tradițional poate fi asociată simbolic satului, imaginea exemplară a stabilității și amplasării sau câmpului, care este locul predilect al cultivării plantelor. Prin stabilitate, satul reprezintă obiectul de studiu ideal pentru antropología clasică. Chiar practica etnografică și antropologică presupunea ca etnograful să locuiască împreună cu comunitatea studiată. Această practică a dus la concluzia legăturii indisolubile dintre cultura și amplasare. Antropologia contemporană se vede provocată de o transformare fără precedent a legăturii dintre cultura etnică și teritoriu. Practicile deplasării, comunicării și schimbului au pus în scriză asocierea conceptuală dintre cultură și amplasare. Esența culturilor, crede Clifford, stă în dinamică, contact și schimb de informație și semnificație în practicile conviețuirii. Datorită

[10] Clifford, J. (1997) *Routes: travel and translation in the late twentieth century,* Cambridge, Massachussetts, Harvard University Press, p. 3.

dinamismului vieții cotidiene și solicitărilor identitatea individuală trebuie permanent reformulată. [11]

Ethnoscape este un termen inventat de Arjun Appadurai[12]. Și se referă la un peisaj reprezentativ pentru lumea socială în schimbare: turiști, migranți, refugiați, exilați. Indivizii și grupurile în mișcare reprezintă dimensiunea esențială a lumii în care trăim și afectează politic atât națiunile în interior cât și relațiile internaționale. Ethnoscape este un termen cu o semnificație ambiguă. El poate sugera atât un peisaj etnocultural, imaginea unui grup etnic, a modului specific de viață și a practicilor sociale ce caracterizează acest grup. Dar poate sugera și o eliberare de constrângerile tradiționale ale mediului etnic (escape from ethnos), mediu cărui i se asociază adeseori nu doar o unitate de stil a practicilor sociale, un specific cultural, ci și un teritoriu. E o construcție a imaginarului social, o comunitate imaginată, termen prin care Benedict Anderson[13] desemna patriile, comunitățile naționale. "These landscapes thus, are the building blocks of what, extending Benedict Anderson, I would like to call 'imagined worlds' that is the multiple worlds which are constituted by the historically situated imagination of persons and groups spread around the globe." [14] Prin contrast cu *ethnoscape, patria* este locul certitudinilor celor mai intime ale cuiva, este locul de naștere. În imaginarul colectiv al comunităților etnice, patria înseamnă pământul strămoșilor.În cazul pământului strămoșesc se subînțelege o legătură foarte strânsă între comunitate și teritoriu. Ethnoscape este un termen care marchează o situație insolită, aceea a deteritorializării locurilor culturale.

Ethnoscape ar putea însemna o reinterpretare a experienței culturale a localității, deteritorializarea culturilor etnice locale sub impactul proceselor specifice globalizării. Globalizarea nu distruge localitățile, ci doar le transformă, transformă modul în care le experimentăm, înlocuiește multe din locurile familiare față de care aveam în trecut alte așteptări și alte experiențe, cu non-locurile.[15] Unii sociologi preferă termnenul de *glocalizare*, pentru a desemna șugubăț și metaforic impactul transformator al informației de ecou larg asupra

[11] Ibidem, p. 20.
[12] Appadurai, A. (1990). „Disjuncture and difference in the global cultural economy", *Culture & Society* June 1990/7: 295-310, p. 296.
[13] Anderson, B. (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origins and Spread of Nationalism*, London: Verso.
[14] Appadurai, op.cit., pp. 296-297.
[15] Auge, op. cit, p. 78.

eperienței umane locale, situate, amplasate. Lărgirea relațiilor sociale ca experință culturală afectează caracterul localităților în care trăim în mod normal. Oamenii continuă să trăiască concret în localități reale, dar acestea sunt afectate, perturbate, modificate. Locurile culturale, peisajele, mediile culturale familare și confortabile, prielnice vieții sunt pe nesimțite afectate de influențe, evenimente și procese sociale îndepărtate. Nu e o experiență a alienării, ci a ambivalenței. Sentimentul de familiaritate pe care îl experimentăm zi de zi față de contextele locale rămâne, dar e însoțit de conștientizarea tot mai crescută a integrării locului în procese și mecanisme socio-economice, instituționle globale. În cultura globală localul își pierde influența asupra spațiului public. Deteritorializarea, delocalizarea, dislocarea e luată ca atare în fluxul experienței, ne familiarizăm cu ea nu doar în spațiul public, ci și în cel privat datorită internetului și televizorului. Comunicarea generalizată dinamitează toate habitudinile și ritmurile. Noutatea și informația proaspătă de ecou planetar se integrează firesc instantaneu în orizontul experiențelor familiare și ne transformă în martori, solicitându-ne reacții și participare civică chiar pentru evenimente care nu neprivesc direct nici pe noi nici pe co-etnicii noștri. Modernizarea este globală dar nu e universală și uniformă, ci presupune o acomodare a exigențelor și modelelor ei de socializare la contexte și reinterpretări locale.

Acknowledgement:

This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research and Innovation, CNCS – UEFISCDI, project number PN-II-RU-TE-2014-4-1304.

BIBLIOGRAPHY:

1. Anderson, B. (1991). *Imagined Communities: Reflections on the Origins and Spread of Nationalism,* London: Verso.
2. Appadurai, A. (1990). „Disjuncture and difference in the global cultural economy”, *Culture & Society* June 1990/7.

3. Augé, M. (1995): *Non-places. Introduction to an anthropology of supermodernity*, London, Verso.
4. Barth, F. (1969). *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. London: George Allen & Unwin.
5. Castells, M. (1997). *The Power of Identity*, vol. II, *The Information Age: Economy, Society and Culture*, Oxford: Blackwell.
6. Clifford, J. (1997). *Routes: travel and translation in the late twentieth century*, Cambridge, Massachussetts, Harvard University Press.
7. Herder, J.G.(1774). *Auch eine Philosophie der Geschichte zur Bildung der Menschheit*, Weidmann.
8. Levi-Strauss, C. (1987). *Race et histoire*, Denoel, Paris.
9. Maffesoli, M. (1996). *The time of the tribes. The decline of individualism in mass society*, Sage Publications, London.
10. Relph, E.(1976). *Place and placelessness*. London: Pion.
11. Ricoeur, P. (1993). *Soi-même comme un autre*, Edition du Seuil.
12. Yi-Fu Tuan (1977) *Space and place: The Perspective of Experience*. University of Minnesota Press, Minneapolis

THE TEMPORARY DELEGATION OF PARENTAL AUTHORITY

Izabela Bratiloveanu

PhD, Postdoc Researcher, University of Craiova

Abstract: One of the novelties are welcome and are introduced by Law no. 257/2013 amending and supplementing Law no. 272/2004 on the protection and promotion of children's rights is the introduction of Section 4 of marginal titled "Protection of children with parents working abroad" in Chapter VI – „Child protection against abuse, neglect, exploitation and all forms of violence". Statistics provided by the National Authority for Child Protection and Adoption reveals an alarming number of 24.324 families in which both parents or the single parent breadwinner are working abroad. Under the law, the parent who exercises alone the parental authority or where the child lives, to go to work abroad, is obliged to notify this intention to the public service of social assistance at home, at least 40 days before leaving the country indicating necessarily the person who will handle the minor maintenance during their absence. The court will order the temporary delegation of parental authority on the person of the child during the absence of parents, but not more than one year by the person designated by parents. Under article 97 index 2 paragraph 7 of Law no. 257/2013, the decision will include the specific mention of the rights and duties that are delegated and the period for which the delegation occurs.

Keywords: parental authority; minor; delegation.

1. Consideraţii introductive

Prin ocrotirea juridică a persoanei fizice trebuie să înţelegem aplicarea ansamblului mijloacelor de drept civil prin intermediul cărora se asigură recunoaşterea şi protecţia drepturilor civile subiective şi intereselor îndreptăţite ale ocrotitului, precum şi mijloacele de protecţie ale persoanei fizice, ca participante în circuitul civil"[1]. Art. 104 C. civ. prevede că ocrotirea

*My contribution at this work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/141699, Project ID 141699, co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007-2013.

[1] *E. Lupan, I. Sabău-Pop,* Tratat de drept civil român.Vol.II. Persoanele, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2007, p.194.

persoanei fizice se va realiza numai în interesul acesteia, la luarea unei măsuri de ocrotire trebuind să se ţină seama dacă persoana în cauză este capabilă să-şi exercite drepturile şi să-şi îndeplinească obligaţiile cu privire la bunurile şi la persoana sa. Legea stabileşte că persoanele ocrotite sunt minorii şi cei care, deşi capabili, din cauza bătrâneţii, a bolii sau altor împrejurări deosebite stipulate legal nu pot să-şi administreze bunurile şi nici să-şi apere interesele în condiţii corespunzătoare.

Ca regulă generală, ocrotirea minorului se realizează prin părinţi, iar în subsidiar, prin instituirea tutelei, curatelei, adopţie şi măsuri de protecţie specială. Potrivit art. 59 din Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului[2], republicată, măsurile de protecţie specială sunt: plasamentul, plasamentul în regim de urgenţă şi supravegherea specializată. În conformitate cu art. 60 din Legea nr. 272/2004, beneficiarii măsurilor de protecţie specială sunt: copilul ai cărui părinţi sunt decedaţi, necunoscuţi, decăzuţi din exerciţiul drepturilor părinteşti sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părinteşti, puşi sub interdicţie, declaraţi judecătoreşte morţi sau dispăruţi, când nu a putut fi instituită tutela; copilul care, în vederea protejării intereselor sale, nu poate fi lăsat în grija părinţilor din motive neimputabile acestora; copilul abuzat sau neglijat; copilul găsit sau copilul abandonat de către mamă în unităţi sanitare; copilul care a săvârşit o faptă prevăzută de legea penală şi care nu răspunde penal.

2. Autoritatea părintească

Autoritatea părintească este definită de art. 483 C.civ. după cum urmează: „Autoritatea părintească este ansamblul de drepturi şi îndatoriri care privesc atât persoana, cât şi bunurile

[2]Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 159 din 5 martie 2014 în temeiul art. V din Legea nr. 257/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 272/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607 din 30 septembrie 2013, dându-se textelor o nouă numerotare. Legea nr. 272/2004 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004 şi a mai fost modificată prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul Civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011, cu modificările şi completările ulterioare, prin Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calităţii în domeniul serviciilor sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 754 din 9 noiembrie 2012, cu modificările ulterioare, şi prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012, rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 117 din 1 martie 2013, cu modificările ulterioare.

copilului şi aparţin în mod egal ambilor părinţi". Noţiunea de „ocrotire părintească" menţionată anterior de Codul familiei a fost înlocuită cu cea de „autoritate părintească"[3].

Autoritatea părintească este reglementată de dispoziţiile Codului Civil, mai precis în Cartea a II-a – „Despre familie", Titlul IV- „Autoritatea părintească", Capitolul I- „Dispoziţii generale" (art. 483 – 486), Capitolul II – „Drepturile şi îndatoririle părinteşti" (art. 487 – 502), Capitolul III – „Exercitarea autorităţii părinteşti" (art. 503 – 507) şi de Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului, republicată. Dispoziţiile menţionate trebuiesc coroborate cu cele din Convenţia privind competenţa, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsurile privind protecţia copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996 şi ratificată de România în 2007[4] (denumită în continuare „Convenţia de la Haga" sau „Convenţia") şi Principiile legislaţiei europene privind autoritatea părintească stabilite de Comisia asupra Dreptului European al Familiei (denumită în continuare „CEFL")[5] ca recomandare pentru toate statele europene privind legislaţia familiei.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, republicată, această lege şi oricare alte reglementări adoptate în domeniul respectării şi promovării drepturilor copilului, precum şi orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului. Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului copilului la o dezvoltare fizică şi morală normală, la echilibru socio-afectiv şi la viaţa de familie. În sensul legii[6], principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile şi obligaţiile ce revin părinţilor copilului, altor reprezentanţi legali ai acestuia, precum şi oricăror persoane cărora le-a fost plasat în mod legal. De asemenea, principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile şi deciziile care privesc copiii, întreprinse de autorităţile publice şi de organismele private autorizate, precum şi în

[3] Pentru opinia conform căreia utilizarea în noul Cod civil a expresiei „autoritate părintească" se traduce într-o „întoarcere neinspirată" la „trecutul normativ intern îndepărtat", dar şi într-o soluţie terminologică contrară unor dispoziţii din acte normative interne şi internaţionale din domeniul protecţiei drepturilor copilului şi regulilor de tehnică legislativă pentru adoptarea actelor normative, a se vedea *T. Bodoaşcă*, „Opinii privind „autoritatea părintească" în reglementarea Codului Civil", Dreptul nr. 9/2014, p. 34.
[4] Legea nr. 361/2007 a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 895 din 28 decembrie 2007 şi a intrat în vigoare la data de 31 decembrie 2007.
[5] Creată în anul 2001.
[6] Art. 2 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, republicată.

cauzele soluţionate de instanţele judecătoreşti[7]. În plus, toate aceste autorităţi sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acţiunile şi măsurile privitoare la copil şi să sprijine îngrijirea, creşterea şi formarea, dezvoltarea şi educarea acestuia în cadrul familiei. După cum s-a remarcat în doctrină[8], interesul superior al copilului este o noţiune abstractă, destul de greu de stabilit, realizarea lui presupunând recunoaşterea şi garantarea unor prerogative fundamentale ale copilului şi ale omului în general, cu precizarea că garantarea lor în cazul copilului presupune luarea în considerare a faptului că un copil are nevoi speciale datorate vârstei şi gradului de maturitate.

În lipsa unei enumerări exprese legale, putem identifica următoarele drepturi şi obligaţii părinteşti referitoare la persoana minorului: dreptul şi obligaţia de stabilire şi păstrare a identităţii copilului; dreptul şi obligaţia de a creşte copilul, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, psihică şi intelectuală, de educaţia, învăţătura şi pregătirea profesională a acestuia; dreptul şi obligaţia de a întreţine copilul; dreptul de a stabili locuinţa sa; dreptul de a cere înapoierea minorului de la orice persoană care îl deţine fără drept; dreptul de a avea legături personale cu copilul; dreptul de a consimţi la adopţia copilului; dreptul de a încuviinţa logodna şi căsătoria minorului; dreptul de exprimare a opiniei privind emanciparea minorului; dreptul şi obligaţia de a-l reprezenta pe minor ori, după caz, de a-i încuviinţa actele juridice[9]. O situaţie specială o reprezintă cea a părintelui minor care a împlinit vârsta de 14 ani, acesta având numai drepturile şi îndatoririle părinteşti cu privire la persoana copilului[10].

Cu privire la bunurile minorului, părinţii au dreptul şi îndatorirea de a-i administra bunurile, precum şi dreptul de a-l reprezenta în actele juridice civile sau de a-i încuviinţa aceste acte, după caz[11]. În situaţia părinţilor minori care au împlinit vârsta de 14 ani, drepturile şi îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau, după caz, altei persoane, în condiţiile legii[12].

În ceea ce priveşte durata autorităţii părinteşti, art. 484 C. civ statuează că se exercită până la data când copilul dobândeşte capacitatea deplină de exerciţiu. Aşadar, ea va înceta atunci când:

[7] Art. 2 alin. (4) din Legea nr. 272/2004, republicată.
[8] *C. Hageanu*, Dreptul familiei şi actele de stare civilă, Ed. Hamangiu, 2012, p. 272.
[9] În acest sens, a se vedea şi *C. Mareş*, Dreptul familiei, ediţia a 2-a, Ed. C.H. Beck, 2015, pp. 342-343.
[10] Art. 490 alin. (1) C. civ.
[11] Art. 501 C. civ.
[12] Art. 490 alin. (2) C. civ.

copilul împlineşte vârsta de 18 ani; copilul se căsătoreşte înainte de împlinirea vârstei de 18 ani; când pentru motive temeinice minorului i se recunoaşte de către instanţa de tutelă capacitatea de exerciţiu deplină, în condiţiile art. 40 C. civ.[13]

Art. 503 alin. (1) C. civ. instituie regula generală în materia ocrotirii părinteşti: „Părinţii exercită împreună şi în mod egal autoritatea părintească".

Principiul coparentalităţii funcţionează şi în caz de divorţ. „Noţiunile de soţ şi părinte nu sunt sinonime"[14], ceea ce înseamnă că prin divorţ soţul nu-şi pierde calitatea de părinte. Îndatorirea de a creşte copilul rămâne mai departe în sarcina părintelui căruia nu s-a încredinţat copil la divorţ, deoarece desfacerea căsătoriei nu are nici o influenţă asupra conţinutului drepturilor şi îndatoririlor părinteşti, ci impune numai modificări în modalitatea de exercitare şi înfăptuire a acestora[15]. Prin urmare, în Codul civil actual s-a urmărit responsabilizarea ambilor părinţi, astfel că prin art. 397 s-a instituit regula: „După divorţ, autoritatea părintească revine în comun ambilor părinţi, afară de cazul în care instanţa decide altfel". Ambii părinţi vor fi mai departe gardienii acestuia (copilului), vor decide împreună măsurile de luat pentru asigurarea sănătăţii, educaţiei şi, în general, orice este de întreprins pentru dezvoltarea copilului[16].

Principiul coparentalităţii îşi găseşte aplicare şi în situaţia copilului din afara căsătoriei. Astfel, conform art. 505 alin. (1) C. civ., „în cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită concomitent sau, după caz, succesiv faţă de ambii părinţi, autoritatea părintească se exercită în comun şi în mod egal de către părinţi, dacă aceştia convieţuiesc". Prin urmare, ambii părinţi vor exercita împreună şi în mod egal autoritatea părintească, dacă convieţuiesc. Această situaţie decurge în mod firesc din prevederile art. 448 C. civ.- „Egalitatea în drepturi a copiilor", potrivit căruia copilul din afara căsătoriei a cărui filiaţie a fost stabilită potrivit legii are, faţă de fiecare părinte şi rudele acestuia, aceeaşi situaţie ca şi aceea a unui copil din căsătorie.

[13] *G. C. Frenţiu*, Comentariile Codului Civil, Ed. Hamangiu, 2012, p. 60.
[14] *C. T. Ungureanu, M. Afrăsinie, D.M. Cigan, M. Eftimie, L. Irinescu, M. Păpureanu, E. Florescu, A. C. Târsia, C. Voicu, G. C. Frenţiu, F. Morozan,* M. S. Croitoru, I. Popa, L. Mirea, O. Podaru, D.M. Cosma, E. Roşioru, Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină şi jurisprudenţă, Vol. I, Art. 1- 952, Ed. Hamangiu, 2012, p. 718.
[15] *T.R. Popescu*, Dreptul familiei. Tratat, Vol. II, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1965, p. 292.
[16] *E. Florian*, Dreptul familiei, ediţia a 3-a, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2010, pp. 146- 147.

Execpţia de la regula menţionată mai sus o constituie exercitarea autorităţii părinteşti de către un singur părinte. Art. 507 C. civ. precizează că „Dacă unul dintre părinţi este decedat, declarat mort prin hotărâre judecătorească, pus sub interdicţie, decăzut din exerciţiul drepturilor părinteşti sau dacă, din orice motiv, se află în neputinţă de a-şi exprima voinţa, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească". Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creştere şi educare a copilului, precum şi dreptul de a consimţi la adopţia acestuia, conform art. 398 alin. (2) C. civ. De asemenea, el are dreptul de a avea legături personale cu copilul (art. 401 alin. (1) C.civ.). În afara acestor cazuri, art. 36 alin. (7) din Legea nr. 272/2004, republicată, statuează că sunt motive întemeiate pentru ca instanţa să decidă ca autoritatea părintească să se exercite de către un singur părinte alcoolismul, boala psihică, dependenţa de droguri a celuilalt părinte, violenţa faţă de copil sau faţă de celălalt părinte, condamnările pentru infracţiunile de trafic de persoane, trafic de droguri, infracţiuni cu privire la viaţa sexuală, infracţiuni de violenţă, precum şi orice alt motiv legat de riscurile pentru copil, care ar deriva din exercitarea de către acel părinte a autorităţii părinteşti.

Excepţia exercitării autorităţii părinteşti de către un singur părinte o întâlnim şi în situaţia copilului din afara căsătoriei. Conform art. 505 alin. (2) C.civ., „Dacă părinţii copilului din afara căsătoriei nu convieţuiesc, modul de exercitare a autorităţii părinteşti se stabileşte de către instanţa de tutelă fiind aplicabile prin asemănare dispoziţiile privitoare la divorţ". În caz de divorţ, dacă există motive întemeiate, instanţa de tutelă poate să decidă exercitarea autorităţii părinteşti numai de către unul dintre părinţi. Măsura dispusă de judecător este corectă doar atunci când se întemeiază exclusiv pe interesul superior al minorului. Cu toate acestea, celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creştere şi educare a copilului, precum şi de a consimţi la adopţia sa[17].

Codul civil consacră în art. 506 învoiala părinţilor cu privire la modul de exercitare a autorităţii părinteşti. Favorizarea înţelegerilor dintre părinţi în legătură cu copiii lor minori se înscrie într-o tendinţă de contractualizare a dreptului familiei, începută cu divorţul prin acordul părţilor şi continuată cu reintroducerea convenţiilor matrimoniale[18]. În sensul legii, părinţii se pot

[17] Art. 398 C. civ.
[18] *C. Hageanu*, op. cit., p. 290.

înţelege cu privire la exercitarea autorităţii părinteşti dacă este respectat interesul superior al acestuia şi cu încuviinţarea instanţei de tutelă. În faţa instanţei, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. Totuşi, poate fi ascultat şi copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluţionarea cauzei, opiniile copilului fiind luate în considerare în raport cu vârsta şi cu gradul său de maturitate.

O altă situaţie de excepţie o reprezintă exercitarea autorităţii părinteşti de către alte persoane decât părinţii minorului. Instanţa de tutelă, pronunţându-se asupra divorţului părinţilor, nulitatea sau anularea căsătoriei acestora sau asupra cererii în stabilirea filiaţiei copilului din afara căsătoriei, poate hotărâ plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimţământul acestora, sau într-o instituţie de ocrotire[19]. Simplul ataşament al minorului faţă de alte persoane (de exemplu, bunicii), precum şi ataşamentul acestora faţă de minor nu constituie motive suficiente pentru ca instanţa să dispună exercitarea drepturilor părinteşti de către aceste persoane, ci trebuie să se constate că exercitarea autorităţii părinteşti de către părinţi nu este în interesul superior al minorului[20]. Aceste persoane exercită drepturile şi îndatoririle care revin părinţilor cu privire la persoana copilului, iar în ceea ce priveşte drepturile cu privire la bunurile copilului, acestea se exercită de către părinţi în comun sau de către unul dintre ei, conform art. 399 alin. (2) C. civ.

3. Delegarea temporară a autorităţii părinteşti în cazul copilului cu părinţi plecaţi la muncă în străinătate

Fenomenul „copiilor rămaşi singuri acasă” a atras atenţia presei, organizaţiilor neguvernamentale de profil şi legiuitorului naţional care prin Legea nr. 257/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului[21] la Cap. VI- „Protecţia copilului împotriva abuzului, neglijării şi oricărei forme de

[19] Art. 399 C. civ.
[20] *Fl.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coordonatori),* Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1 – 2664, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2012, p. 436.
[21] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 607 din 30 septembrie 2013.

violenţă" a introdus secţiunea 4 cu denumirea generică „Protecţia copilului cu părinţi plecaţi la muncă în străinătate"[22].

Este de precizat, mai întâi, că potrivit art. 104 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, republicată, părintele care exercită singur autoritatea părintească sau la care locuieşte copilul, care urmează să plece la muncă în străinătate, este obligat să-şi notifice intenţia serviciului public de asistenţă socială de la domiciliu, cu minim 40 de zile înainte de a părăsi ţara. Notificarea va conţine obligatoriu desemnarea persoanei care se va ocupa de întreţinerea minorului, pe perioada absenţei părinţilor ori tutorelui[23]. Anterior, art. 10 din Ordinul nr. 219/2006 privind activităţile de identificare, intervenţie şi monitorizare a copiilor care sunt lipsiţi de îngrijirea părinţilor pe perioada în care aceştia se află la muncă în străinătate[24] prevedea această obligaţie numai în sarcina părinţilor care aveau copii minori în îngrijire şi doreau să obţină un contract de muncă în străinătate. În fapt, foarte rar părinţii aflaţi într-o astfel de situaţie au anunţat SPAS/primăria de domiciliu privind intenţia de a pleca la muncă în străinătate şi nu îşi pregăteau în nici un fel copiii înainte de plecare.

Conform art. 105 alin. (1) din lege, persoana desemnată trebuie să întrunească următoarele cerinţe: să facă parte din familia extinsă, să aibă minim 18 ani şi să îndeplinească condiţiile materiale şi morale necesare creşterii şi îngrijirii unui copil. În sensul art. 105 alin. (3) din lege, instanţa de tutelă urmează să dispună delegarea temporară a autorităţii părinteşti cu privire la persoana copilului către persoana desemnată, pe durata lipsei părinţilor, pentru o perioadă de maxim un an. Trebuie arătat că acordul persoanei căreia urmează să-i fie delegată temporar autoritatea părintească trebuie exprimat de către aceasta personal în faţa instanţei de tutelă[25]. La

[22] Pentru o evaluare la nivel naţional a fenomenului, a se vedea *UNICEF*, „Analiză la nivel naţional asupra fenomenului copiilor rămaşi acasă prin plecarea părinţilor la muncă în străinătate", Tipografia ALPHA MDN, 2008, disponibil pe http://www.unicef.org/romania/ro/Raport_final_HAC.pdf , accesat la 30.11.2015. A.N.P.D.C. colectează date începând cu anul 2006. Dintre familiile cu părinţi plecaţi la muncă în străinătate numai 7% au înştiinţat serviciul public de asistenţă socială şi protecţia copilului cu privire la intenţia de la pleca din ţară. Potrivit art. 142 din Legea nr. 272/2004, republicată, constituie contravenţie nerespectarea obligaţiei de a notifica această intenţie serviciului public de asistenţă socială de la domiciliu şi se sancţionează cu amendă de la 500 la 1000 lei. Constatarea contravenţiei şi aplicarea sancţiunii se face de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice.

[23] Art. 104 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, republicată.

[24] Emis de Ministerul Muncii, Solidarităţii Sociale şi Familiei, Autoritatea Naţională pentru Protecţia Drepturilor Copilului, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 544 din 23 iunie 2006.

[25] Art. 105 alin. (4) din Legea nr. 272/2004, republicată.

cerere trebuie ataşate acte din care rezultă îndeplinirea condiţiilor stipulate de lege[26]. Soluţionarea cererii de către instanţa de tutelă se face în termen de 3 zile de la depunere, în procedură necontencioasă.

Textul art. 105 alin. 7 din Legea nr. 272/2004, republicată, prevede că hotărârea trebuie să cuprindă menţionarea expresă a drepturilor şi îndatoririlor care se deleagă şi perioada pentru care are loc delegarea. Hotărârea de delegare a autorităţii părinteşti trebuie comunicată în copie primarului de la domiciliul părinţilor sau tutorelui şi primarului de la domiciliul persoanei căreia i se deleagă autoritatea părintească. Delegarea are un caracter provizoriu; oricând, părintele poate să solicite instanţei de tutelă restituirea, cu condiţia de a justifica faptul că s-au modificat condiţiile pe care s-a bazat hotărârea de delegare. În plus, instanţa de tutelă poate modifica măsura delegării autorităţii părinteşti ori de câte ori au intervenit schimbări în situaţia de fapt avută în vedere la data luării acesteia.

Serviciile publice de asistenţă socială trebuie să asigure persoanelor cărora li se deleagă temporar autoritatea părintească consiliere şi informare cu privire la răspunderea pentru creşterea şi asigurarea dezvoltării copilului pe o perioadă de 4 luni, persoana desemnată trebuind să urmeze, în mod obligatoriu, un program de consiliere. Scopul acestei prevederi este de a preveni situaţiile de conflict, neadaptare sau neglijenţă în raport cu minorul.

Una din noutăţile binevenite este art. 107 din Legea nr. 272/2004, republicată, unde se arată că serviciile de asistenţă socială pot să iniţieze, în limita prevederilor bugetului de stat sau ale bugetelor locale, şi în limita bugetelor de venituri şi cheltuieli prevăzute cu această destinaţie, campanii de informare a părinţilor în scopul conştientizării riscurilor asumate prin plecarea lor la muncă în străinătate şi informării cu privire la obligaţiile ce le revin în situaţia în care intenţionează să plece în străinătate. Apreciem că noile prevederi legale au rolul de a responsabiliza părinţii în ce priveşte importanţa desemnării într-un mod transparent şi asumat a unei persoane din familia extinsă ce va exercita temporar autoritatea părintească asupra minorilor.

[26] Art. 105 alin. (5) din Legea nr. 272/ 2004, republicată.

În sfârşit, este de subliniat că delegarea autorităţii părinteşti are efecte limitate şi temporare. Astfel, titularii iniţiali ai autorităţii părinteşti (părinţii) trebuie să consimtă întotdeauna la adopţie, inclusiv în cazul părintelui sau părinţilor decăzuţi din exerciţiul drepturilor părinteşti sau cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părinteşti[27]. De asemenea, dreptul de a consimţi la căsătoria minorului nu se deleg niciodată, iar părinţii vor avea în continuare obligaţia de întreţinere a minorului.

4. Jurisprudenţă

Reprezentativă pentru tema abordată este o cauză înregistrată pe rolul Judecătoriei Filiaşi sub nr. 930/230/2015[28], petenta M.C. solicitând instanţei să dispună delegarea temporară a autorităţii părinteşti asupra minorei G. E.-A. la mama sa Ş.V. pentru o perioadă de 1 an.

Motivându-şi cererea, petenta a învederat că urmează să plece la muncă în Spania şi că doreşte ca mama sa să se ocupe de întreţinerea minorei, aceasta îndeplinind toate condiţiile materiale şi garanţiile morale necesare creşterii şi îngrijirii unui copil. A mai menţionat faptul că locuieşte şi în prezent la mama sa cu fetiţa la domiciliul din Oraşul F, prin urmare că domiciliul minorei va rămâne acelaşi şi în absenţa sa. În plus, petenta a arătat că mama sa este pensionară şi se ocupă inclusiv în prezent de creşterea şi îngrijirea minorei, când ea este plecată la lucru, are o pensie în cuantum de 616 lei şi în această perioadă o va ajuta şi ea financiar. A subliniat petenta că nu intenţionează să se stabilească în Spania, ci doar pleacă la muncă pentru o perioadă de timp, iar minora este elevă în clasa a V-a la şcoala din localitate, motiv pentru care nu o poate lua cu ea.

Analizând actele şi lucrările dosarului, instanţa a reţinut că prin sentinţa civilă nr. 475/2006 pronunţată de Judecătoria F., instanţa a dispus desfacerea căsătoriei încheiate între reclamanta M.

[27] Art. 464 alin. (2) C. civ. În aceste situaţii, este obligatoriu şi consimţământul persoanei care exercită autoritatea părintească.
[28] Hotărâre civilă nr. 604 din 1 octombrie 2015, nepublicată.

(G.)C. şi G.Ş. şi a menţinut măsura încredinţării minorei G.E.-A. spre creştere şi educare reclamantei, măsură stabilită prin sentinţa civilă nr. 170/2006 a Judecătoriei F.

Instanţa a avut în vedere că din adresa nr. 15466/2015 a Primăriei F. rezultă că petenta M.C. a notificat Serviciul Public Local de Asistenţă Socială în termenul legal de 40 de zile prevăzut de lege privind intenţia de a pleca la muncă în străinătate, desemnând pe bunica maternă a minorei Ş.V. ca fiind persoana care se va ocupa de întreţinerea minorei pe perioada absenţei mamei.

În şedinţa camerei de consiliu din data de 1.10.2015, numita Ş.V. şi-a exprimat personal acordul prevăzut de art. 197 ind. 1 alin. 3) din Legea nr. 257/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 272/2004.

Constatând îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 97 ind. 1 şi ind. 2 din Legea nr. 257/2013 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 272/2004, instanţa a dispus ca autoritatea părintească cu privire la minora G. E.-A. să fie delegată bunicii materne Ş.V., pe perioada de 1 an şi doar în lipsa părinţilor.

De asemenea, instanţa a stabilit că pe perioada de un an, bunica maternă va avea dreptul de a încasa pentru minora G. E.-A. orice venit cuvenit acesteia din urmă, de a o reprezenta în faţa oricărei autorităţi sau instituţii publice, inclusiv unităţi de învăţământ. În fine, instanţa a dispus în sarcina bunicii materne obligaţia de a creşte minora, a se îngriji de sănătatea şi dezvoltarea ei fizică, psihică şi intelectuală, de educaţia, învăţătura şi pregătirea profesională a acesteia, potrivit propriilor convingeri, însuşirilor şi nevoilor minorei. În baza art. 97 ind. 2 alin. 9 din Legea nr. 257/2013, instanţa a dispus comunicarea hotărârii civile Primarului localităţii F.

BIBLIOGRAPHY:

1. *Fl.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coordonatori),* Noul Cod civil. Comentariu pe articole. Art. 1 – 2664, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2012.
2. *T. Bodoaşcă*, „Opinii privind „autoritatea părintească” în reglementarea Codului Civil”, Dreptul nr. 9/2014.
3. *E. Florian*, Dreptul familiei, ediţia a 3-a, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2010.
4. *G. C. Frenţiu*, Comentariile Codului Civil, Editura Hamangiu, 2012.

5. *C. Hageanu*, Dreptul familiei şi actele de stare civilă, Editura Hamangiu, 2012.
6. *E. Lupan, I. Sabău-Pop,* Tratat de drept civil român.Vol.II. Persoanele, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2007.
7. *C. Mareş*, Dreptul familiei, ediţia a 2-a, Editura C.H. Beck, 2015.
8. *T.R. Popescu*, Dreptul familiei. Tratat, Vol. II, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1965.
9. *C. T. Ungureanu, M. Afrăsinie, D.M. Cigan, M. Eftimie, L. Irinescu, M. Păpureanu, E. Florescu, A. C. Târsia, C. Voicu, G. C. Frenţiu, F. Morozan, M. S. Croitoru, I. Popa, L. Mirea, O. Podaru, D.M. Cosma, E. Roşioru*, Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină şi jurisprudenţă, Vol. I, Art. 1- 952, Editura Hamangiu, 2012.
10. *UNICEF*, „Analiză la nivel naţional asupra fenomenului copiilor rămaşi acasă prin plecarea părinţilor la muncă în străinătate", Tipografia ALPHA MDN, 2008.
11. Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014.
12. Ordinul nr. 219/2006 privind activităţile de identificare, intervenţie şi monitorizare a copiilor care sunt lipsiţi de îngrijirea părinţilor pe perioada în care aceştia se află la muncă în străinătate, emis de Ministerul Muncii, Solidarităţii Sociale şi Familiei, Autoritatea Naţională pentru Protecţia Drepturilor Copilului, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 544 din 23 iunie 2006.
13. Legea nr. 361/2007 pentru ratificarea Convenţiei privind competenţa, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsuri privind protecţia copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 895 din 28 decembrie 2007.

SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE ARRANGEMENT OF HOUSE ARREST MEASURE IN THE LIGHT OF LAW NO. 135/2010 ON THE CRIMINAL PROCEDURE CODE

Gina Negruț

Assist., PhD, "Al. Ioan Cuza" Police Academy, Bucharest

Abstract: In order to ensure the proper conduct of criminal proceedings may be ordered by judicial organs certain preventive measures. These are measures of criminal procedural coercive nature consisting of deprivation of liberty or restriction of the freedom of movement of the suspect or defendant, their arrangement affecting one of the fundamental human rights, namely the right to freedom.

Keywords: offense, the right to liberty, preventive measures, house arrest, remand

1. Consideraţii generale privind dispunerea măsurilor preventive

În scopul garantării libertăţii persoanei au fost instituite dispoziţii în materia protecţiei dreptului la libertate şi siguranţă individuală, consacrate în Constituţie în cuprinsul art. 23. Pe de altă parte, în situațiile în care este necesar ca pentru desfășurarea procesului penal să fie dispuse anumite măsuri preventive, acestea trebuie să fie luate cu respectarea dispoziţiilor Codului de procedură penală pentru asigurarea tuturor garanţiilor procesuale în materia respectării drepturilor şi libertăţilor individuale.

Potrivit art. 202 alin. 1 C. proc. pen., măsurile preventive pot fi dispuse doar în scopul asigurării bunei desfăşurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârşirii unei alte infracţiuni[1].

[1] A. L. Lorincz, Drept procesual penal, conform noului Cod de procedură penală, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 245-246

Dacă în cuprinsul Legii nr. 29/1968 privind Codul de procedură penală[2], cu modificări şi completări, măsurile preventive care puteau fi dispuse conform prevederilor art. 136 erau: reţinerea, obligarea de a nu părăsi localitatea, obligarea de a nu părăsi ţara şi arestarea preventivă, în Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală[3], ca urmare a necesităţii armonizării legislaţiei penale şi procesual penale, legiuitorul a extins sfera măsurilor preventive care se pot dispune faţă de suspect sau faţă de inculpat pe parcursul procesului penal.

Astfel, potrivit dispoziţiilor art. 202 alin. 4 C. proc. pen. măsurile preventive care se pot dispune faţă de suspect sau inculpat sunt în număr de cinci, trei dintre acestea fiind privative de libertate (reţinerea, arestul la domiciliu şi arestarea preventivă), iar celelalte două sunt restrictive de drepturi (controlul judiciar şi controlul judiciar pe cauţiune)[4]. Dintre acestea însă, doar măsura reținerii poate fi dispusă față de suspect, în timp ce celelalte pot fi dispuse doar față de inculpat.

2. Dispunerea măsurii arestului la domiciliu

Măsura arestului la domiciliu reprezintă o măsură preventivă *privativă de libertate*, care constă în obligaţia impusă inculpatului, pe o perioadă determinată, de a nu părăsi imobilul în care locuieşte fără permisiunea organului judiciar care a dispus măsura sau în faţa căruia se află cauza şi de a se supune unor restricţii stabilite de acesta, fiind plasată, ca gravitate, între controlul judiciar (simplu sau pe cauţiune) şi arestarea preventivă.

Această măsură preventivă are caracter de noutate, fiind introdusă prin dispoziţiile Codului de procedură penală putând fi dispusă ca o alternativă la măsura arestării preventive[5].

[2] Legea nr. 29/1968 privind Codul de procedură penală, publicată în B.Of. nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968, republicat în M.Of. nr. 78 din 30 aprilie 1997

[3] Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of. nr. 486 din 15 iulie 2010, modificată şi completată cu dispoziţiile Legii nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziţii procesual penale, publicată în M.Of. nr. 515 din 14 august 2013

[4] I. Neagu, M. Damaschin, Tratat de procedură penală. Partea generală. În lumina Noului Cod de procedură penală, Ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 419

[5]Noua reglementare a fost introdusă de legiuitorul român, fiind de inspirație italiană, măsura prevăzută în dispozițiile art. 284 C. proc. pen. italian constând în obligarea inculpatului de a nu se îndepărta de propria locuință, de o altă locuință privată sau de o instituție publică de îngrijire sau de asistență. Document disponibil online în **www.normattiva.it**, citat de I. Neagu, M. Damaschin, op. cit., p. 636

Competenţa de a dispune asupra acestei măsuri preventive revine, în cursul urmăririi penale, judecătorului de drepturi şi libertăţi, în faza de cameră preliminară, judecătorului de cameră preliminară, iar în faza de judecată, completului învestit cu soluţionarea cauzei, arestul la domiciliu putând fi dispus în toate fazele procesului penalfaţă de inculpat (nu şi faţă de suspect), doar de către judecător (nu şi de către organele de urmărire penală)[6].

2.1. Condiţii privind dispunerea măsurii arestului la domiciliu

Potrivit art. 221 alin. 1 C. proc. pen., măsura arestului la domiciliu constă în obligaţia impusă inculpatului, pe o perioadă determinată, de a nu părăsi imobilul unde locuieşte, fără permisiunea organului judiciar care a dispus măsura sau în faţa căruia se află cauza şi de a se supune unor restricţii stabilite de acesta.

Pentru dispunerea măsurii arestului la domiciliu trebuie îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 223 C. proc. pen., luarea acestei măsuri fiind necesară pentru realizarea scopurilor prevăzute la art. 202 alin. 1 C. proc. pen., astfel:

- să existe probe sau indicii temeinice din care să rezulte suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârşit o infracţiune;

- măsura arestului la domiciliu să fie necesară în scopul asigurării bunei desfăşurări a procesului penal, al împiedicării sustragerii inculpatului de la urmărirea penală sau de la judecată ori al prevenirii săvârşirii unei noi infracţiuni.

- măsura arestului la domiciliu trebuie să fie proporţională cu gravitatea acuzaţiei aduse persoanei faţă de care este luată şi necesară pentru realizarea scopului urmărit prin dispunerea acesteia;

- să nu existe o cauză care împiedică punerea în mişcare sau exercitarea acţiunii penale.

- să nu existe suspiciunea rezonabilă că inculpatul a săvârşit o infracţiune asupra unui membru de familie;

[6] N. Volonciu şi colaboratorii, Noul Cod de procedură penală comentat, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2014, p. 481

- inculpatul să nu fi fost anterior condamnat definitiv pentru infracţiunea de evadare;

- inculpatul trebuie audiat, în prezenţa avocatului ales sau desemnat din oficiu;

- să se constate îndeplinirea condiţiilor prevăzute la art. 223 C. proc. pen. privind dispunerea măsurii arestului preventiv.

Conform dispoziţiilor art. 223 alin. 1 şi 2 C. proc. pen., cazurile în care se poate dispune măsura arestului la domiciliu sunt următoarele:

- inculpatul a fugit ori s-a ascuns, în scopul de a se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată, ori a făcut pregătiri de orice natură pentru astfel de acte;

- inculpatul încearcă să influenţeze un alt participant la comiterea infracţiunii, un martor ori un expert sau să distrugă, să altereze, să ascundă ori să sustragă mijloace materiale de probă sau să determine o altă persoană să aibă un astfel de comportament;

- inculpatul exercită presiuni asupra persoanei vătămate sau încearcă să realizeze o înţelegere frauduloasă cu aceasta;

- există suspiciunea rezonabilă că, după punerea în mişcare a acţiunii penale împotriva sa, inculpatul a săvârşit cu intenţie o nouă infracţiune sau pregăteşte săvârşirea unei noi infracţiuni;

- inculpatul a săvârşit o infracţiune intenţionată contra vieţii, o infracţiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracţiune contra securităţii naţionale prevăzută de Codul penal şi alte legi speciale, o infracţiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, şantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, ultraj, ultraj judiciar, o infracţiune de corupţie, o infracţiune săvârşită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracţiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare şi, pe baza evaluării gravităţii faptei, a modului şi a circumstanţelor de comitere a acesteia, a anturajului şi a mediului din care inculpatul provine, a antecedentelor penale şi a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constată că privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică.

2.3. Procedura dispunerii măsurii arestului la domiciliu

Potrivit dispoziţiilor Codului de procedură penală, măsura preventivă a arestului la domiciliu se dispune de către judecătorul de drepturi şi libertăţi, în faza de urmărire penală, în camera preliminară de către judecătorul de cameră preliminară, cât şi de instanţa de judecată în cursul judecăţii.

Luarea măsurii arestului la domiciliu în faza de urmărire penală

În faza de urmărire penală, competenţa de a dispune luarea măsurii arestului la domiciliu revine în mod exclusiv judecătorului de drepturi şi libertăţi.

Pe de altă parte, dispoziţiile art. 219 alin. 1 C. proc. pen. reglementează şi o competenţă teritorială alternativă de dispunere a acestei măsuri preventive care revine judecătorului de drepturi şi libertăţi:

– de la instanţa căreia i-ar reveni competenţa să judece cauza în primă instanţă;

– de la instanţa egală în grad acesteia în a cărei circumscripţie se află locul unde s-a constatat săvârşirea infracţiunii;

– de la instanţa egală în grad acesteia în a cărei circumscripţie se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

Sesizarea judecătorului de drepturi şi libertăţi pentru luarea măsurii arestului la domiciliu se face de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, atunci când apreciază că sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de art. 218 C. proc. pen. Acesta înaintează judecătorului de drepturi şi libertăţi propunerea motivată împreună cu dosarul cauzei.

Judecătorul de drepturi şi libertăţi fixează termenul de soluţionare a propunerii în camera de consiliu în termen de 24 de ore de la înregistrarea propunerii şi dispune citarea inculpatului.Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi şi libertăţi să soluţioneze propunerea înaintată de procuror.

În cazul în care inculpatul se prezintă, judecătorul de drepturi şi libertăţi îl audiază pe acesta, asistenţa juridică a inculpatului şi participarea procurorului fiind obligatorii.

Soluţionarea propunerii de a se luare a măsurii arestului la domiciliu faţă de inculpat se va face de către judecătorul de drepturi şi libertăţi, care, fie va admite, fie va respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.

În cazul în care judecătorul de drepturi şi libertăţi respinge propunerea de arestare preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeaşi încheiere, luarea uneia dintre măsurile preventive prevăzute la art. 202 alin. 4 lit. b şi c C. proc. pen., adică măsura controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauţiune, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute de lege.

Persoanei faţă de care s-a dispus măsura arestului la domiciliu i se comunică, sub semnătură, în scris:

- drepturile prevăzute la art. 83 C. proc. pen.;

- dreptul prevăzut la art. 210 alin. 1 şi 2 C. proc. pen.;

- dreptul de acces la asistenţă medicală de urgenţă;

- dreptul de a contesta măsura;

- dreptul de a solicita revocarea sau înlocuirea acestei măsuri cu o altă măsură preventivă, iar în cazul în care persoana nu poate ori refuză să semneze, se va încheia un proces-verbal.

Dosarul cauzei se restituie organului de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de formulare a contestaţiei.

Luarea măsurii arestului la domiciliu în faza de cameră preliminară

Competenţa de a dispune măsura arestului la domiciliu în camera preliminară aparţine judecătorului de cameră preliminară în faţa căreia se află cauza, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

Potrivit dispoziţiilor art. 330 C. proc. pen. în cazul în care procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului, rechizitoriul poate să cuprindă şi propunerea de luare a măsurii arestului la domiciliu. Totodată, procurorul poate solicita dispunerea măsurii arestului la domiciliu şi prin cerere separată, după declanşarea procedurii de cameră preliminară.

De asemenea, judecătorul de cameră preliminară se poate sesiza şi din oficiu cu privire la luarea măsurii arestului la domiciliu.

Astfel, odată sesizat cu propunerea de luare a măsurii arestului la domiciliu, judecătorul de cameră preliminară va dispune citarea inculpatului, iar în cazul în care acesta se va prezenta, va fi audiat în mod obligatoriu. Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi şi libertăţi să soluţioneze propunerea înaintată de procuror. Asistenţa juridică a inculpatului şi participarea procurorului sunt obligatorii. Judecătorul de drepturi şi libertăţi admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.În cazul în care judecătorul de drepturi şi libertăţi respinge propunerea de arestare preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeaşi încheiere, luarea uneia dintre măsurile preventive prevăzute la art. 202 alin. 4 lit. b şi c C. proc. pen., adică controlul judiciar sau controlul judiciar pe cauţiune, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute de lege.

Luarea măsurii arestului la domiciliu în faza de judecată

Dispunerea măsurii arestului la domiciliu în faza de judecată este de competenţa completului de judecată de la instanţa care judecă cauza în primă instanţă sau instanţei care judecă cauza în calea de atac a apelului.

În mod similar dispunerii măsurii arestului preventiv de către judecătorul de cameră preliminară, şi în faza de judecată instanţa de judecată poate dispune prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu. Instanţa de judecată va dispune citarea inculpatului, audierea acestuia fiind obligatorie. De asemenea, asistenţa juridică a inculpatului precum şi participarea procurorului sunt obligatorii.Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi şi libertăţi să soluţioneze propunerea înaintată de procurer. Judecătorul de drepturi şi libertăţi admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.Judecătorul de drepturi şi libertăţi care respinge propunerea de arestare

preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeaşi încheiere, luarea măsurii preventive a controlului judiciar sau amăsurii controlului judiciar pe cauţiune, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute de lege.

În faza de judecată, la fel ca şi în camera preliminară, măsura preventivă nu se prelungeşte, ci se verifică, din oficiu, periodic, la intervale ce nu trebuie să depăşească 60 de zile.

Durata măsurii arestului la domiciliu

Măsura preventivă a arestului la domiciliu, potrivit dispoziţiilor art. 222 alin. 1 C. proc. pen. se poate dispune, *în cursul urmăririi penale*, pe o perioadă ce *nu poate depăşi 30 de zile*.

Asupra neconstituţionalităţii dispoziţiilor art. 222 C. proc. pen. s-a pronunţat Curtea Constituţională prin Decizia nr. 361 din 7 mai 2015[7], luând înconsiderare nereglementarea termenelor pentru care poate fi dispusă măsura şi nereglementarea duratei maxime a arestului la domiciliu în procedura de cameră preliminară şi de judecată în primă instanţă.

Astfel, prin dispoziţiile art. I pct. 3 din O.U.G. nr. 24/2015 pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală a fost introdus în cuprinsul art. 222 C. proc. pen., alin. 12, care statuează că durata măsurii preventive a arestului la domiciliu în procedura de cameră preliminară şi în cursul judecăţii este de cel mult 30 de zile. Prin raportatre la dispoziţiile art. 239 C. proc. pen. legiuitorul a dispus că durata maximă a măsurii arestului la domiciliu a inculpatului în cursul judecăţii în primă instanţă, nu poate depăşi un termen rezonabil şi nu poate fi mai mare de jumătatea maximului special prevăzut de lege pentru infracţiunea care face obiectul sesizării instanţei de judecată. În toate cazurile însă, durata arestării preventive în primă instanţă nu poate depăşi 5 ani. Aceste termene se calculează de la data sesizării instanţei de judecată, în cazul când inculpatul se află în stare de arest la domiciliu, sau de la data punerii în executare a măsurii după sesizarea instanţei de judecată, când faţă de acesta s-a dispus măsura arestului la domiciliu în procedura de cameră preliminară, în cursul judecăţii sau în lipsă.

[7] Publicată în M. Of. nr. 419 din 12 iunie 2015

Durata arestului la domiciliu poate fi prelungită în cursul urmăririi penale, dacă se menţin temeiurile (de fapt şi de drept) care au determinat luarea măsurii, precum și dacă au apărut temeiuri noi care să justifice necesitatea prelungirii măsurii arestului la domiciliu.

2.4.Conţinutul măsurii arestului la domiciliu

Alături de interdicţia de a părăsi imobilul, inculpatul *trebuie să respecte* pe durata executării măsurii arestului la domiciliu următoarele obligaţii:

- să seprezinte în faţa organului de urmărire penală, a judecătorului de drepturi şi libertăţi, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanţei de judecată ori de câte ori este chemat;

- să nucomunice cu persoana vătămată sau membrii de familie ai acesteia, cu alţi participanţi la comiterea infracţiunii, cu martorii ori experţii, precum şi cu orice alte persoane care nu locuiesc în mod obişnuit împreună cu el sau nu se află în îngrijirea sa.

De asemenea, pe parcursul executării măsurii arestului la domiciliu, judecătorul de drepturi şi libertăţi, judecătorul de cameră preliminară sau instanţa de judecată *pot dispune* ca inculpatul să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere.

Prin încheierea pronunţată, organul judiciar care a dispus măsura arestului la domiciliu este dator să menţioneze şi instituţia, organul sau autoritatea desemnate cu supravegherea îndeplinirii de către inculpat a obligaţiilor stabilite în cadrul arestului la domiciliu.

Pe duratamăsurii, inculpatul poate părăsi imobilul în vederea prezentării în faţa organelor judiciare, la chemarea acestora. La cerereascrisă şi motivată a inculpatului, judecătorul de drepturi şi libertăţi, judecătorul de cameră preliminară sau instanţa de judecată, prin încheiere, îi poate permite acestuia părăsirea imobilului pentru prezentarea la locul de muncă, la cursuri de învăţământ sau de pregătire profesională ori la alte activităţi similare sau pentru procurarea mijloacelor esenţiale de existenţă, precum şi în alte situaţii temeinic justificate, pentru o perioadă

determinată de timp, dacă acest lucru este necesar pentru realizarea unor drepturi ori interese legitime ale inculpatului.

Pentru cazuriurgente şi motive întemeiate, inculpatul poate părăsi imobilul fără permisiunea judecătorului de drepturi şi libertăţi, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanţei de judecată, informând imediat despre aceasta instituţia, organul sau autoritatea desemnate cu supravegherea sa şi organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu ori în faţa căruia se află cauza.

În cazul în care inculpatul încalcă cu rea-credinţă măsura arestului la domiciliu sau obligaţiile care îi revin ori există suspiciunea rezonabilă că a săvârşit cu intenţie o nouă infracţiune pentru care s-a dispus punerea în mişcare a acţiunii penale împotriva sa, judecătorul de drepturi şi libertăţi, judecătorul de cameră preliminară ori instanţa de judecată, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, poate dispune înlocuirea arestului la domiciliu cu măsura arestării preventive.

3. Concluzii

Arestul la domiciliu, măsură preventivă care și-a atras unele critici în ceea ce privește modalitatea de supraveghere a inculpatului la domiciliul acestuia, cât și ridicarea excepției de neconstituționalitate privind durata termenelor pentru care poate fi dispusă măsura şi nereglementarea duratei maxime a arestului la domiciliu în procedura de cameră preliminară şi de judecată în primă instanţă, fapt care a atras modificarea dispozițiilor art. 222 C. proc. pen. prin dispozițiile O.U.G. nr. 24/2015, se înscrie ca o instituție nou introdusă în peisajul măsurilor preventive din cuprinsul Codului de procedură penală, fiind dispusă în prezent de către organele judiciare ori de câte ori sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege în scopul bunei desfășurări a procesului penal în cauzele deduse judecății.

BIBLIOGRAPHY:

1. L. Lorincz, Drept procesual penal, conform noului Cod de procedură penală, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2015

2. Neagu, M. Damaschin, Tratat de procedură penală. Partea generală. În lumina Noului Cod de procedură penală, Ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2015
3. N. Volonciu, A. S. Uzlău, R. Moroșanu, V. Văduva, D. Atasiei, C. Ghigheci, C. Voicu, G. Tudor, T. V. Gheorghe, C. M. Chiriță, Noul Cod de procedură penală comentat, Editura Hamangiu, București, 2014

INSTITUTION OF THE ADMISSION OF GUILT AGREEMENT. ADMISSION AND ACCEPTANCE OF THE LEGAL CLASSIFICATION OF THE OFFENCE

Maria Magdalena Bârsan

Assist., PhD, "Transilvania" University of Brașov

Abstract: This article aims to point out the general aspects of the institutions newly introduced in national law, namely the admission of guilt agreement. We will review the considerations that have been pursued by the lawmaker to regulate these institutions. In continuing with our presentation we will refer to aspects regarding the form of the admission, the time of admission and of accepting the type, amount and form of execution of the sentence.

Keywords: admission of guilt admission, admission, acceptance, criminal procedure code.

Noul Cod de procedură penală a adus cu sine nu doar o sumă de noi instituţii în legislaţia românească, aşa cum este şi cazul acordului de recunoaştere a vinovăţiei, ci şi o nouă viziune asupra a ceea ce înseamnă procesul penal. În elaborarea actualei reglementări, au fost avuţi în vedere numeroşi factori care au semnalat necesitatea punerii de acord a legislaţiei procesual penale cu realitatea aflată în permanentă transformare; dar trebuie să menţionăm că schimbarea a fost determinată, după cum este menţionat în expunerea de motive a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, şi de necesitatea punerii de acord a prevederilor legislaţiei procesual penale româneşti cu jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului, căci au fost identificate „numeroase situaţii în care normele de procedură penală române se aflau într-o vădită contradicţie cu jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului"1.

Recunoașterea vinovăției în cadrul procedurii încheierii numitului acord implică atât recunoașterea comiterii faptei, cât și acceptarea încadrării juridice; obiectul este unul complex, ce cuprinde recunoașterea expresă a comiterii faptei reținute, acceptarea încadrării juridice a acesteia, precum și unele aspecte cu privire la pedeapsa ce urmează a fi aplicată.

[1]Expunerea de motive a Legii nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M.Of. al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, cu modificările şi completările ulterioare.

Deşi recentă în legislaţia românească, instituţia recunoaşterii vinovăţiei nu a fost introdusă prin noul Cod de procedură penală; aceasta apare încă din 2010, fiind reglementată prin Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluţionării proceselor, cu referire la recunoaşterea vinovăţiei în cadrul procedurii de judecată. Spre deosebire de prevederile Legii 202/2010[2], Codul de procedură penală introduce în procedura soluţionării cauzei pe baza recunoaşterii vinovăţiei şi *aspectul subiectiv al aprecierii instanţei cu privire la probe*. Prin urmare, recunoaşterea vinovăţiei în faţa instanţei aşa cum este ea prevăzută de legea în vigoare nu prezintă mari deosebiri faţă de vechea reglementare, aceasta constând în ambele cazuri în declararea ca fiind adevărate a faptelor reţinute în sarcina inculpatului, declaraţie ce trebuie făcută de acesta.

În cadrul instituţiei acordului de recunoaştere a vinovăţiei este menţionată recunoaşterea comiterii faptei, ca parte a obiectului acestuia. În acest context, apreciem că prin recunoaşterea comiterii faptei este acoperită strict mărturisirea inculpatului cu privire la fapta sau faptele reţinute în sarcina sa. O altă observaţie ce se impune a fi făcută se referă la întinderea recunoaşterii făcute de inculpat. Dat fiind că în ceea ce priveşte acordul de recunoaştere a vinovăţiei legea nu prevede, ca în cazul judecării pe baza recunoaşterii învinuirii, că acesta se poate încheia doar în cazul recunoaşterii comiterii tuturor faptelor, apreciem că, în cazul comiterii mai multor fapte, recunoaşterea poate privi doar o parte din acestea. Cu toate acestea, se impune a fi observat că, deşi este posibilă recunoaşterea în mod parţial a unei (sau a unor) fapte, aceasta nu presupune recunoaşterea cu anumite rezerve sau recunoaşterea condiţionată a acesteia, fapta trebuind recunoscută aşa cum îi este adusă la cunoştinţă inculpatului.

Cu privire la momentul recunoaşterii comiterii faptei în cadrul acestei proceduri, apreciem că acesta poate fi doar ulterior aducerii la cunoştinţa inculpatului a faptei prevăzute de legea penală pentru care a fost pusă în mişcare acţiunea penală şi a încadrării juridice a acesteia, în conformitate cu dispoziţiile art. 108 C. proc. pen..

[2]Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluţionării proceselor, publicata in M.Of. al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010

Acceptarea încadrării juridice. Efectele acceptării.

Dacă în cadrul procedurii judecării în baza recunoaşterii învinuirii nu se pune problema acceptării încadrării juridice, în cazul acordului de recunoaştere a vinovăţiei acceptarea încadrării juridice este o a doua parte a obiectului acestuia, alături de sus-menţionata recunoaştere a comiterii faptei.

Un prim aspect ce se impune a fi clarificat se referă la persoana care face încadrarea juridică a faptei, şi anume, procurorul de caz sau procurorul ierarhic superior. În acest sens, trebuie avute în vedere atât dispoziţiile art. 478 alin. (2) C. proc. pen.[3], cât şi cele ale art. 478 alin. (4) C. proc.pen.[4]. De asemenea, o altă dispoziţie legală ce trebuie avută în vedere est cea cuprinsă în art. 108 alin. (1) C. proc. pen., unde este prevăzut că „organul judiciar comunică suspectului sau inculpatului calitatea în care este audiat, fapta prevăzută de legea penală pentru săvârşirea căreia este suspectat sau pentru care a fost pusă în mişcare acţiunea penală şi încadrarea juridică a acesteia". Prin urmare, interpretând coroborat prevederile amintite, se poate constata că încadrarea juridică a faptei ori a faptelor reţinute în sarcina inculpatului este făcută de procurorul de caz, anterior solicitării avizului prealabil şi scris al procurorului ierarhic superior, care, prin acesta, se pronunţă doar cu privire la limitele în care urmează a fi încheiat acordul.

O a doua problemă ce poate fi ridicată referitor la instituţia încadrării juridice a faptei priveşte posibilitatea negocierii acesteia şi, în caz afirmativ, gradul până la care aceasta este supusă negocierii ce are loc între procurorul de caz şi inculpat. Cum în art. 479 C. proc. pen. este statuat că numitul acord are ca obiect „recunoaşterea comiterii faptei şi acceptarea încadrării juridice pentru care a fost pusă în mişcare acţiunea penală", apreciem că inculpatul nu poate negocia încadrarea juridică a faptei şi nici nu poate cere modificarea încadrării juridice făcută faptei. Cu toate acestea, în cazul în care există mai multe fapte prevăzute de legea penală reţinute în sarcina inculpatului, trebuie observat că acceptarea operează doar în măsura recunoaşterii faptei. Astfel, inculpatul poate să accepte încadrarea juridică făcută de procurorul de caz doar cu privire la faptele recunoscute, nu şi la celelalte, posibilitatea acceptării încadrării juridice fiind indisolubil legată de recunoaşterea prealabilă a faptei în cauză.

[3]Efectele acordului de recunoaştere a vinovăţiei sunt supuse avizului procurorului ierarhic superior.
[4]Limitele încheierii acordului de recunoaştere a vinovăţiei se stabilesc prin avizul prealabil şi scris al procurorului ierarhic superior.

De asemenea, în situaţia în care inculpatul recunoaşte toate faptele reţinute în sarcina sa, ori o parte dintre acestea, iar încadrarea juridică nu o acceptă decât cu privire la unele dintre faptele recunoscute, acordul de recunoaştere a vinovăţiei poate fi încheiat doar cu privire la faptele pentru care există atât recunoaşterea comiterii lor, cât şi acceptarea încadrării lor juridice, faptele recunoscute cu privire la care nu s-a produs acceptarea neputând forma obiect al acordului în conformitate cu dispoziţiile legii.

În ceea ce priveşte efectele acceptării încadrării juridice a faptei, primul, şi cel mai important, este finalizarea negocierilor cu privire la fapta sau faptele reţinute în sarcina inculpatului. În cazul în care s-a ajuns la consens, rezultatul va fi înscris în acordul de recunoaştere a vinovăţiei întocmit de procurorul de caz; „în caz contrar, procurorul de caz întocmeşte un proces-verbal în care menţionează rezultatul negocierilor”[5].

Un alt efect ce se produce o dată cu acceptarea încadrării juridice este întregirea recunoaşterii vinovăţiei, dat fiind faptul că, în cadrul acestei proceduri, recunoaşterea vinovăţiei presupune atât recunoaşterea comiterii faptei, cât şi acceptarea încadrării juridice, în lipsa unuia dintre cele două elemente neputând exista un acord.

Prin urmare, plecând de la cele expuse mai sus, se poate afirma că acceptarea încadrării juridice este acel element al recunoaşterii vinovăţiei care constă în achiesarea inculpatului la încadrarea juridică a faptei reţinute în sarcina sa, încadrare făcută de către procurorul de caz şi asupra căreia a fost informat în prealabil, fiind ulterioară recunoaşterii comiterii faptei şi putând privi doar ceea ce a fost anterior recunoscut.

Forma recunoaşterii şi a acceptării.

După cum am putut observa în cele expuse anterior, recunoaşterea vinovăţiei în cadrul procedurii încheierii acordului de recunoaştere a acesteia implică în mod obligatoriu două elemente, şi anume recunoaşterea comiterii faptei şi acceptarea încadrării juridice făcute faptei de către procurorul de caz. În doctrină s-a apreciat că „recunoaşterea făcută de inculpat poate îmbrăca mai multe forme, însă nu toate produc efecte juridice”[6]. În acest sens, o primă problemă

[5]*Ibidem.*
[6]Florin Cotoi, Versavia Brutaru, *Efectele recunoaşterii vinovăţiei în dreptul penal*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2013, pag. 2.

care se ridică cu privire la acest aspect este aceea de a ştii care tip de recunoaştere a vinovăţiei produce efecte juridice în cadrul acestei proceduri şi care nu.

Din punct de vedere al întinderii recunoaşterii făcute de inculpat, aceasta poate fi totală sau parţială. Dacă în procedura judecării în baza recunoaşterii învinuirii doar o recunoaştere totală produce efecte, după cum este arătat în art. 349 alin. (2) C. proc.pen., în procedura acordului de recunoaştere a vinovăţiei legiuitorul nu face o menţiune expresă în acest sens. Prin urmare, pe cale de interpretare se poate deduce că o recunoaştere va fi considerată valabilă atât în cazul în care priveşte totalitatea faptelor reţinute în sarcina inculpatului, cât şi atunci când priveşte doar o parte a acestora, acordul urmând a fi încheiat numai cu privire la faptele recunoscute.

Un alt criteriu de clasificare a tipurilor de recunoaştere este acela al modului de realizare a acesteia, respectiv tacită sau expresă. În contextul acestei proceduri şi având în vedere şi faptul că inculpatul (în mod obligatoriu asistat) poate negocia cu procurorul de caz în ceea ce priveşte felul, cuantumul şi forma de executare a pedepsei, în limitele trasate de procurorul ierarhic superior, apreciem că doar o recunoaştere expresă poate produce efectele juridice urmărite. Recunoaşterea tacită, „fiind dedusă din anumite împrejurări ce nu au în mod neîndoielnic această semnificaţie, nu poate fi asimilată sincerităţii”[7]. De asemenea, pentru a exista o recunoaştere a vinovăţiei făcută în mod valabil, „aceasta nu poate fi decât liberă şi conştientă, adică neviciată”.

Pentru ca recunoaşterea făcută de inculpat să producă efecte „nu este necesar acordul persoanei vătămate sau al părţii civile ori responsabile civilmente”[8]. În acest sens procurorului de caz nu îi va incumba „obligaţia procedurală pozitivă de a informa aceşti subiecţi procesuali cu privire la demararea procedurii necesare pentru încheierea acordului de recunoaştere a vinovăţiei”[9].

O altă problemă ce trebuie soluţionată se referă la valoarea declaraţiilor date de suspect (înainte de punerea în mişcare a acţiunii penale) sau de inculpat pe tot parcursul urmăririi penale, prin raportare la obiectul acordului de recunoaştere a vinovăţiei. Declaraţia sus-menţionată a fost

[7]Florin Cotoi, Versavia Brutaru, *Efectele recunoaşterii vinovăţiei în dreptul penal*, Ed.C.H.Beck, Bucureşti, 2013, pag. 3.
[8]Mihail Udroiu, *Fişe de procedură penală. Partea generală. Partea specială.*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag. 466
[9]Mihail Udroiu, *Fişe de procedură penală. Partea generală. Partea specială.*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag. 466

definită de doctrină ca fiind „mijlocul de probă ce constă în relatările suspectului sau inculpatului cu privire la fapta şi la acuzaţia ce i se aduce în legătură cu aceasta, administrat fie pe calea ascultării, fie prin confruntarea cu alte persoane”[10]. În acest context, deşi suspectul sau inculpatul poate da o declaraţie de recunoaştere a comiterii faptei şi de acceptare a încadrării juridice aşa cum i-a fost adusă aceasta la cunoştinţă, declaraţia lui nu poate avea valoarea recunoaşterii comiterii faptei şi a acceptării încadrării juridice din procedura încheierii acordului, dat fiind faptul că în momentul obţinerii declaraţiei o asemenea procedură nu este iniţiată; scopul declaraţiei este acela al exercitării dreptului la apărare prin propria persoană, nu există avizul prealabil al procurorului ierarhic superior cu privire la procedura acordului de recunoaştere, iar inculpatul nu este neapărat asistat de un apărător ales, ori din oficiu, fapt care este obligatoriu în cursul procedurii acordului. Prin urmare, chiar dacă există o asemenea declaraţie, aceasta va sluji doar ca mijloc de pobă la dosarul cauzei.

Legislaţia în vigoare nu menţionează expres forma în care trebuie făcută recunoaşterea comiterii faptei şi acceptarea încadrării juridice a acesteia, ci doar forma în care trebuie încheiat acordul propriu-zis, respectiv forma scrisă. Ţinând cont de această formă a acordului de recunoaştere a vinovăţiei, de obiectul acordului de recunoaştere a vinovăţie, precum şi de prevederile art. 482 lit. g) C. proc.pen.[11], considerăm că recunoaşterea şi acceptarea trebuie să îmbrace forma scrisă, fiind astfel parte a conţinutului acordului, care se semnează de procuror, inculpat şi de avocatul acestuia. Mai mult decât atât, *de lege ferenda*, considerăm că ar trebui menţionată expres modalitatea în care va fi inclusă numita declaraţie a inculpatului în acordul de recunoaştere a vinovăţiei, anume dacă aceasta va fi o secţiune integrantă a acestuia ori dacă va îmbrăca forma unui înscris separat, ataşat acordului propriu-zis.

Felul, cuantumul şi forma de executare a pedepsei

Cu privire la felul, cuantumul şi forma de executare a pedepsei, noul Cod de procedură penală nu dă nicio indicaţie expresă şi particulară în ceea ce priveşte acordul de recunoaştere a

[10]Mihail Udroiu, *Procedură penală. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2014, pag. 236.
[11] Sub marginala „Conţinutul acordului de recunoaştere a vinovăţiei”, art. 482 lit. g) C proc. pen. are următorul cuprins „declaraţia expresă a inculpatului prin care recunoaşte comiterea faptei şi acceptă încadrarea juridică pentru care a fost pusă în mişcare acţiunea penală”.

vinovăţiei. Aplicând principiul *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*[12], observaţiile cu privire la pedeapsă pot fi făcute pe baza Codului penal, care reprezintă dreptul comun în materie.

Noţiunea de pedeapsă nu a fost definită de legea penală; doctrina a definit pedeapsa ca fiind „sancţiunea penală aplicată de instanţa de judecată inculpatului care a săvârşit o infracţiune”[13]. Mai mult decât atât, tot literatura juridică este cea care statuează că „pedepsele sunt principalele sancţiuni de drept penal”[14]. Legiuitorul român face o enumerare a acestora, distingând între pedepse principale, accesorii şi complementare. Cum Codul de procedură penală nu instituie interdicţii în privinţa pedepselor ce pot fi inserate de procuror în acordul de recunoaştere a vinovăţiei, acesta poate să propună orice fel de pedeapsă, fiind ţinut doar de limitele avizului prealabil dat de procurorul ierarhic superior şi de limitele legale prevăzute în art. 480 alin. (1) C. proc. pen., unde se statuează că „acordul de recunoaştere a vinovăţiei se poate încheia numai cu privire la infracţiunile pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 7 ani”. Deci, dintre pedepsele principale prevăzute de art. 53 C. pen.[15], procurorul poate ajunge la o înţelegere doar cu privire la pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani ori cea a amenzii. Mai mult decât atât, dat fiind faptul că ceea ce nu este interzis de lege este permis, nimic nu se opune adăugării unei pedepse accesorii, constând în interzicerea unor drepturi, ori a unei pedepse complementare[16].

În ceea ce priveşte cuantumul şi forma de executare a pedepsei, particularitatea de remarcat în cadrul procedurii acordului de recunoaştere a vinovăţiei este aceea a individualizării pedepsei făcute de procuror, „operaţiune prin care pedeapsa este adaptată nevoilor de apărare socială, în raport cu gravitatea abstractă sau concretă a infracţiunii, precum şi cu periculozitatea infractorului, pentru a asigura îndeplinirea funcţiilor şi scopurilor acesteia”[17]. Procurorul va ţine

[12] C, Murzea, S.D. Şchiopu, A.Bianov, Crestomaţie de texte juridice latine, Ed. Romprint, Braşov, 2006, pag. 325
[13] Mihail Udroiu, *Drept penal. Partea generală*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2014, pag. 177.
[14] Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag. 224.
[15] Art. 53 C. pen. – Pedepsele principale. Pedepsele principale sunt : a) detenţiunea pe viaţă; b) închisoarea; c) amenda.
[16]Pedepsele complementare sunt acele pedepse care au rolul de acompleta represiunea şi sunt aplicabile numai pe lângă o pedeapsă principală, *apud* Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag. 225
[17] Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014, pag.438.

cont de criteriile generale prevăzute de art. 74. C.pen, dar şi de circumstanţele atenuante ori agravante, de forma săvârşirii infracţiunii, de existenţa sau inexistenţa stării de recidivă în care a fost săvârşită fapta ori de participaţia penală şi rolul în care a acţionat persoana în cauză.

Rolul instanţei, în cazul admiterii acordului, este consacrat în art. 485 alin. (1) lit. a) C. proc.pen., unde este statuat că „(instanţa, s.n.) admite acordul de recunoaştere a vinovăţiei şi dispune una dintre soluţiile prevăzute de art. 396 alin. (2) – (4) care nu poate crea pentru inculpat o situaţie mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la un acord, dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 480-482 C.proc.pen. cu privire la toate faptele reţinute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului". Prin urmare, în baza legii, instanţa va putea dispune condamnarea,renunţarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei.

În acest context, în care procurorul de caz este cel care realizează individualizarea pedepsei, iar instanţa nu poate pronunţa o soluţie care să creeze inculpatului o situaţie mai grea decât cea stabilită prin acord, va putea instanţa să dispună o pedeapsă ale cărei limite au fost reduse faţă de cele prevăzute în acord?

Având în vedere cele expuse, considerăm că, în primul rând, instanţa nu poate pronunţa o soluţie de achitare, soluţiile fiind expres enumerate de legiuitor; în al doilea rând, instanţa nu poate nici să modifice limitele pedepsei prevăzute în acord, dat fiind faptul că ea se pronunţă asupra acordului într-o procedură necontradictorie. De esenţa acestei proceduri necontradictorii este faptul că „niciuna dintre părţi nu poate pune în discuţie şi nici nu se pot dezbate aspecte ce ţin de fondul cauzei, respectiv elemente care să susţină sau nu existenţa faptei reţinute în sarcina inculpatului, forma de vinovăţie cu care aceasta a fost săvârşită, urmările produse sau oricare alte elemente care intră în conţinutul constitutiv al infracţiunii"[18], obiectul procedurii constând în analiza existenţei sau inexistenţei consensului în ceea ce priveşte încheierea acordului de recunoaştere a vinovăţiei.

În conformitate cu prevederile art. 482 lit. h) C. proc.pen., acordul de recunoaştere a vinovăţiei cuprinde „felul şi cuantumul, precum şi forma de executare a pedepsei ori soluţia de renunţare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror şi inculpat". Prin urmare, în situaţia în care se dispune condamnarea,

[18]Ştefan Daniel Gheorghe, *Rolul instanţei de judecată în realizarea acordului de recunoaştere a vinovăţiei. Probleme practice şi teoretice în desfăşurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, Revista de note şi studii juridice, august 2014, disponibil la www.juridice.ro

aceasta poate îmbrăca mai multe forme de executare, şi anume executarea în regim de detenţie sau executarea în regim de suspendare sub supraveghere, dacă sunt întrunite condiţiile prevăzute de art. 91 C.pen. .

În acest sens, trebuie menţionat şi faptul că, în forma iniţială de reglementare a acordului de recunoaştere a vinovăţiei, se prevedea expres în art. 480 alin. (3) C. proc.pen., că în caz de recunoaştere a vinovăţiei, inculpatul beneficiază de o reducere cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei închisorii, şi de o reducere cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege, în cazul pedepsei amenzii. Aceste prevederi au fost însă abrogate prin art. 102 pct. 288 din Legea nr. 255/2013[19].

Prin Decizia nr. 25 din 17 noiembrie 2014, aceasta a statuat că „procurorul nu poate, în faza de urmărire penală, în procedura acordului de recunoaştere a vinovăţiei, să reţină dispoziţiile art. 396 alin. (10) C. proc.pen., cu consecinţe directe asupra reducerii limitelor de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită, aceasta fiind atributul exclusiv al instanţelor de judecată”[20].

În pronunţarea acestei decizii mai este de observat şi faptul că Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a ţinut cont de jurisprudenţa relevantă a Curţii Europene a Drepturilor Omului în materie, unde a fost statuat că „poate fi considerată o trăsătură comună a sistemelor europene de drept procesual penal aceea ca acuzatul să obţină diminuarea acuzaţiilor ori reducerea pedepsei în schimbul recunoaşterii vinovăţiei”[21], de aici putându-se desprinde concluzia că reducerea limitelor de pedeapsă este posibilă, dar nu obligatorie.

Pentru a conchide, instanţa nu poate decât să admită sau să respingă în tot acordul de recunoaştere a vinovăţiei, aşa cum acesta a fost negociat şi încheiat de procurorul de caz şi de inculpat, fără a putea aduce modificări în ceea ce priveşte felul, cuantumul ori forma de executare a pedepsei.

[19] Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziţii procesual penale, publicat în M.Of. al României , Partea I, nr. 515 din 14 august 2013

[20]Decizia nr. 25 din 17 noiembrie 2014 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept in materie penală publicată în M. Of. **al României,** nr. 935 din 22 decembrie 2014.

[21]Cauza *Natsvlishvili şi Togonidze contra Georgiei*, Hotărârea din 8 septembrie 2014, parag. 90, disponibil la http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-142672

BIBLIOGRAPHY:

1. Expunerea de motive a Legii nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, cu modificările şi completările ulterioare.
2. Legea 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluţionării proceselor, publicata in M. Of. al Romaniei, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010
3. Florin Cotoi, Versavia Brutaru, *Efectele recunoaşterii vinovăţiei în dreptul penal*, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2013
4. Mihail Udroiu, *Fişe de procedură penală. Partea generală. Partea specială.*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2014
5. Mihail Udroiu, *Procedură penală. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2014
6. C, Murzea, S.D. Şchiopu, A.Bianov, Crestomaţie de texte juridice latine, Ed. Romprint, Braşov, 2006
7. Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2014
8. Ştefan Daniel Gheorghe, *Rolul instanţei de judecată în realizarea acordului de recunoaştere a vinovăţiei. Probleme practice şi teoretice în desfăşurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, Revista de note şi studii juridice, august 2014, disponibil la www.juridice.ro
9. Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative care cuprind dispoziţii procesual penale, publicat în M. Of. al României, Partea I, nr. 515 din 14 august 2013
10. Decizia nr. 25 din 17 noiembrie 2014 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept in materie penală publicată în M. Of.al României nr. 935 din 22 decembrie 2014
11. Cauza *Natsvlishvili şi Togonidze contra Georgiei*, Hotărârea din 8 septembrie 2014, parag. 90, disponibil la http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-142672

OPENNESS AND HONESTY FOR BUILDING HIGH-TRUST ORGANIZATION

Adrian Sonea

PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș and Eugenia Câmpeanu-Sonea, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca, POSDRU/159/1.5/S/133652

Abstract: This paper is part of a large-scale and complex project developed by the authors in various companies from Transylvania (Romania), with focus on organizational trust. In this research phase we will present an overview of some findings of a sociological survey into the opinions of 751 students from two Transylvanian universities (Romania), on the level of trust in the organizations which they run or where they work.

The paper reveals the situation in the surveyed companies as reflected through a model inspired from the devoted literature, which was designed and tested by the authors in a previous research phase. In addition, it explores students' opinions on the improvement opportunities of the educational process, to provide better training with a view to creating organizational trust to the highest extent. The sample is structured by three groups of students, enrolled in different academic programmes (Economics and Business, Geography of Tourism and Management), and also by the criterion of capital source in the employing company (Romanian or foreign capital).

The purpose of this study is to provide an overview of the communication process in the students' employing companies, and on the manner in which employers provide, based thereupon, the development of professional competence, the efficiency and effectiveness of the work, the improvement of the relationship with the end beneficiary and the internal customer – the employee, so that each company may become a "high-trust organization".

According to the opinions of the surveyed subjects, the areas where they would need (for this purpose) theoretical and practical skills, underdeveloped during their university studies, are: labour organization, resource usage and work efficiency, communication with peers / company employees and customers, negotiation and social dialogue.

Keywords: competence; concern for customer / employees; identification with the organization; managerial communication; Romanian / foreign capital.

1. INTRODUCTION

Organizational trust is a notion in a very strong connection with the essence of the company culture.In the context of globalisation, when good management should cope with the requirements of multinational corporations or the organizational needs of virtual companies, organizational trust becomes more and more important.

The concept is approached at individual level (Lewis and Weigert, 1985, p. 971; Arrow, 1994; Hollis, 1998; Robinson, 1996, p. 576), at group, organization and nation level (Barber, 1983, p. 164-165) or at multinational enterprise level (Garfinkel, 1963; Luhmann, 1988).

The concept of *organizational trust* was approached from a psychological point of view (Hardin, 2002, apud Kramer 2009, p. 3), a sociological one (Coleman, 1990), philosophical (Hosmer, 1995, p. 399) and political (Burt and Knez, 1996, p. 70; Hardin, 1991; 2002), but it also presents clear *economic* connotations (Schelling, 1960; Williamson, 1993) and it is extremely important for the management process, for the proper functioning, development and even existence of a company (Hollis, 1998; March, 1994). The devoted literature approaches belong to the theory regarding this concept as well as to the cognitive models (Fine & Holyfield, 1996, p. 25) created in order to emphasise the content, structure and evolution of organizational trust.

2. AUTHORS VISION AND METHOD USED

One of the organizational trust models that we adapted from the specialty literature is the one conceived by Pamela Shockley-Zalabak and collaborators in 2000, which was later modified and applied to a larger sample of subjects (Shockley-Zalabak, et al, 2010): the model of "high-trust organization" (HTO).

Building on the *model* from the bibliography and on our previous experience, we conceived a questionnaire, applied within a sociological survey, which contained the following indicators.

To (organizational trust) and the five "key drivers":

Q1 - Employees' and managers' competence;

Q2 - Openness and honesty;

Q3 - Concern for the company employees;

Q4 - Reliability – safety and stability;

Q5 - Identification with the organization.

Tr, the global result of the organizational trust:

Q6 - Concern for the customers and the other stakeholders;

Q7 - Efficiency and effectiveness and

Q8 – Employee's job satisfaction (see: Sonea, 2014; Sonea, 2015).

Of the five key-drivers defining for To, we chose to detail here the findings related to Q2 (Openness and honesty), which express the most directly and explicitly the relationship with communication, given that a HTO is fully based on the organizational communication process and on the quality of corporate management in this respect.

The questionnaire was conceived by the authors, following the study of the basic concepts and some bibliography examples and was applied to a number of 751 students (from some universities in Transylvania - Romania), who work in different companies during their studies. The responses of the subjects, regarding the indicators of the "high-trust" model are measured on a Likert scale, from 5 to 0 and *the answers of the subjects were processed with SPSS software.*

The total *survey sample* (**T** – 751 subjects) is structured by three groups: Economics and Business students (**E** - 554 subjects), Geography of Tourism students (**G** – 119 subjects) and Management students (**M** – 78 subjects), enrolled in different academic programmes, and also by the criterion of capital source for building the companies, where the students are integrated (Romanian or foreign capital).

Thepurpose of this study is to determine the overall image: on the communication process in the companies where the students work, and also regarding the ways used in order to achieve, (on this base) professional competence development, effectiveness and efficiency of companies activity, the relationship improvement to the customer and to the intern client – employee, so as each company to become a „high-trust organization".

The*hypotheses*we started from were: (1) the existence of a different level of trust in the Romanian capital companies compared to the foreign or mixed capital companies; and (2) the existence of significant differences between the opinions of the students of the three surveyed faculties, regarding the level of trust in the organizations where they belong.

3. FINDINGS AND DISCUSSIONS

According to respondents' opinions, the key drivers and To codes obtained higher scores in the case of foreign capital companies **(F),** except for the scores of Q3 – **G** and Q5 – **E**; **G** and **T**. Identification with the organization is stronger in the companies where the management is physically closer to employees (in the same country or even in the same building) (table 1).

Table 1.Sample structure according to answer Q1 – Q5 by faculties
and sources of capital – Romanian (R) and foreign (F) (codes average)

Faculties	Source of capital	Size of sample (N)	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	To
E	R	222 – 40.1%	3.95	3.77	3.52	3.79	3.71	3.77
	F	310 - 55.9%	4.18	3.86	3.65	3.94	3.62	3.88
	TOTAL	554 - 100%	4.09	3.82	3.61	3.89	3.67	3.84
G	R	73 – 62.9%	4.25	4.03	3.83	3.98	3.95	4.01
	F	43 – 37.0%	4.39	4.18	3.82	4.02	3.80	4.04
	TOTAL	119 – 100%	4.28	4.07	3.78	3.97	3.88	4.02
M	R	40 – 51.3%	3.91	3.73	3.48	3.68	3.50	3.69
	F	33 – 42.3%	4.06	3.77	3.50	3.84	3.62	3.78
	TOTAL	78 – 100%	3.96	3.74	3.48	3.76	3.55	3.72
T	R	335 – 44.6%	4.01	3.82	3.58	3.82	3.74	3.81
	F	386 – 51.4%	4.20	3.89	3.65	3.94	3.64	3.89
	TOTAL	751 – 100%	4.10	3.85	3.62	3.89	3.69	3.85

The effects of To (Q6 – Q8 and Tr) obtained higher scores for the Romanian companies, with the exceptions of **M** and Q8 – **E** (table 2). The same findings have been reported in other stages of this project: in foreign companies, employees' information as to the efficiency of the business and the relationship with customers is rather poor. As regards work satisfaction, employees' opinions in foreign-owned companies are somewhat better, for **E** and **M** (see table 2).

Table 2. Sample structure according to answer Q6 – Q8 by faculties and sources of capital– Romanian (R) and foreign (F) (codes average)

Faculties	Source of capital	Size of sample (N)	Q6	Q7	Q8	Tr
E	R	222 – 40.1%	3.62	3.69	3.52	3.61
	F	310 – 55.9%	3.57	3.61	3.55	3.57
	TOTAL	554 – 100%	3.58	3.64	3.54	3.58
G	R	73 – 62.9%	3.67	3.90	3.70	3.76
	F	43 – 37.0%	3.63	3.72	3.55	3.63
	TOTAL	119 – 100%	3.63	3.81	3.61	3.69
M	R	40 – 51.3%	3.55	3.58	3.46	3.54
	F	33 – 42.3%	3.92	3.90	3.52	3.80
	TOTAL	78 – 100%	3.70	3.71	3.51	3.65
T	R	335 – 44.6%	3.62	3.73	3.55	3.64
	F	386 – 51.4%	3.60	3.64	3.53	3.59
	TOTAL	751 – 100%	3.60	3.68	3.55	3.61

Table 3. Correlations between „key drivers" and the global resultof organizational trust (Tr) by faculties and sources of capital

Tr. Average of Q6-Q8		Q1	Q2	Q3	Q4	Q5
E - R	N = 222	0.637**	0.612**	0.600**	0.653**	0.585**
E – F	N = 310	0.470**	0.502**	0.408**	0.567**	0.529**
TOTAL	N = 554	0.524**	0.545**	0.485**	0.590**	0.535**
G – R	N = 73	0.564**	0.682**	0.619**	0.753**	0.649**
G – F	N = 43	0.479**	0.462**	0.490**	0.563**	0.384*
TOTAL	N = 119	0.577**	0.626**	0.602**	0.700**	0.566**
M – R	N = 40	0.636**	0.415**	0.586**	0.629**	0.389**
M – F	N = 33	0.712**	0.693**	0.612**	0.600**	0.613**
TOTAL	N = 78	0.674**	0.542**	0.596**	0.624**	0.500**
T – R	N = 335	0.621**	0.602**	0.602**	0.672**	0.575**
T – F	N = 386	0.480**	0.504**	0.427**	0.563**	0.516**
TOTAL	N = 751	0.545**	0.555**	0.514**	0.609**	0.535**

* Correlation is significant at the 0.0 level (1-tailed)

** Correlation is significant at the 0.00 level (2-tailed)

The correlations between the model indicators are stronger for the Romanian-owned companies, which proves greater consistency of opinion and reliability in completing the questionnaire on the part of these employees (exceptions: **M** – Q1, Q2, Q3, Q5, Q8 and Tr , see tables 3 and 4).

Table 4. Correlations between the level of organizational trust (To) and the results by faculties and sources of capital

To. Average of Q1-Q5		Q6	Q7	Q8	Tr
E – R	N = 222	0.645**	0.575**	0.693**	0.716**
E – F	N = 310	0.469**	0.484**	0.681**	0.563**
TOTAL	N = 554	0.533**	0.509**	0.688**	0.616**
G – R	N = 73	0.657**	0.548**	0.789**	0.749**

G – F	N = 43	0.331*	0.449**	0.645**	0.550**
TOTAL	N = 119	0.579**	0.557**	0.762**	0.704**
M – R	N = 40	0.625**	0.581**	0.526**	0.615**
M – F	N = 33	0.609**	0.556**	0.732**	0.736**
TOTAL	N = 78	0.633**	0.582**	0.613**	0.671**
T – R	N = 335	0.640**	0.577**	0.688**	0.710**
T – F	N = 386	0.455**	0.483**	0.679**	0.566**
TOTAL	N = 751	0.545**	0.524**	0.688**	0.633**

* Correlation is significant at the 0.0 level (1-tailed)

** Correlation is significant at the 0.00 level (2-tailed)

Based on tables 3 and 4 we designed the models of organizational trust for the employing companies of the three groups of respondents, but also for the overall situation, based on the total score of the survey sample (figure 1).

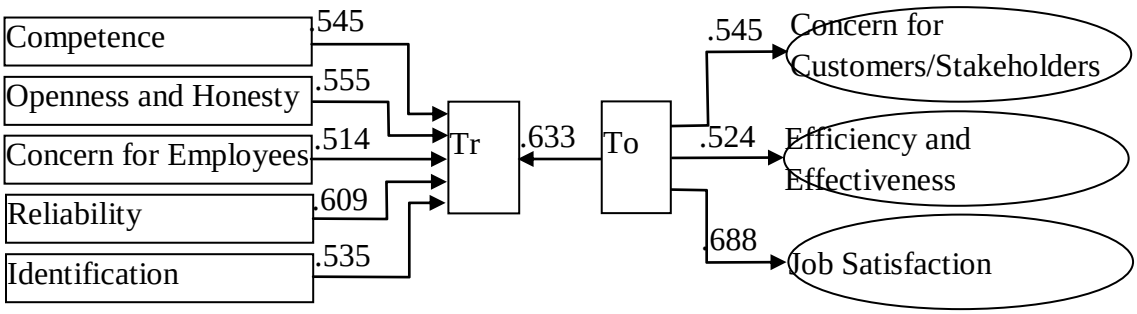

Figure 1. Model of Organizational Trust (To) and the global result (Tr)
based on the students' opinions from the sample in the whole (**T**)

The *general model* (figure 1) of the relationship between organizational trust (To) and Tr (its global result) presents a balanced overview of the surveyed companies and mirrors, in the main, the situation of the companies based in Romania (93.0%), the influence of foreign companies on the sample being of 5.6%. The majority of the companies based in Romania are

from Transylvania (85.6%) and *the conclusions of our study apply exclusively to this area*, but the model bears certain influences from the rest of the country as well (2.2%).

As suggested in the title, we analysed in more detail the findings related to **Q2** (Openness and honesty), in relation to organizational trust (To) and its global effect (Tr) – see table 5.

Tables 3 and 4 highlight the existence of Pearson correlations, of good intensity (0.389 – 0.693) and very good intensity (0.700-0.789), which shows seriousness while filling in the questionnaire, from the respondents, for the entire sample. These correlations prove the receptivity of the subjects and their understanding of the purpose of research.

According to table 5, Q2 correlates well (coefficients ranging from 0.401 to 0.601) and very well (coefficients ranging from 0.601 to 0.803), with two exceptions (Q6 - **G** – F, and Q8 - **M** – R).

Pearson's correlations are validated with 99% probability, (correlation is significant at the 0.00 level, 2-tailed), with four exceptions: Q5 – **G** – F (table 3), Q6 – **G** – F (table 4), Q7 – **M** – R (table 5), where the correlation is validated with 95% probability, 1-tailed and Q8 – **M** – R (table 5), where the coefficient is very low – 0.290, and the correlation is not validated by the Sig significance threshold.

Table 5. Correlations between the Openness and Honesty (**Q2**), the other "key-drivers", and the results, by faculties and sources of capital (Romanian and foreign)

Types of companies	Size of sample (N)	Q1	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8
E - R	222	0.681**	0.726**	0.728**	0.697**	0.558**	0.499**	0.577**
E - F	310	0.644**	0.646**	0.739**	0.697**	0.430**	0.446**	0.577**
TOTAL	554	0.666**	0.689**	0.733**	0.688**	0.478**	0.460**	0.580**
G – R	73	0.694**	0.797**	0.681**	0.738**	0.579**	0.499**	0.738**
G - F	43	0.688**	0.715**	0.696**	0.594**	0.308*	0.427**	0.502**
TOTAL	119	0.719**	0.758**	0.693**	0.681**	0.519**	0.494**	0.675**
M - R	40	0.601**	0.543**	0.704**	0.654**	0.481**	0.401*	0.290
M - F	33	0.621**	0.743**	0.790**	0.803**	0.614**	0.526**	0.643**

TOTAL	78	0.629**	0.658**	0.739**	0.744**	0.555**	0.469**	0.449**
T - R	335	0.683**	0.726**	0.720**	0.705**	0.549**	0.496**	0.569**
T - F	386	0.651**	0.663**	0.735**	0.699**	0.422**	0.440**	0.571**
TOTAL	751	0.675**	0.698**	0.727**	0.697**	0.487**	0.467**	0.575**

* Correlation is significant at the 0.0 level (1-tailed)

** Correlation is significant at the 0.00 level (2-tailed)

Of the correlations shown in table 5, we would like to highlight some interesting facts, in our opinion:

- both Economics and Business students and the Georgraphy of Tourism students obtained higher correlations in Romanian companies rather than foreign ones;
- the exception is Q4 (Reliability) in both cases (with E, we have a slightly better average score for foreign-owned companies, which offer employees more safety and stability than Romanian ones – see table 1);
- the correlations with the four key-drivers of To are much stronger than those with the effects of organizational trust Q6 – Q8 and with Tr (global effect);
- an exception is the value of the Q8 coefficient (**G** - R) for the correlation with Job satisfaction;
- the ratings of Geography of Tourism subjects prove more committment and consistency on their part as opposed to **E**, where the critical approach is stronger (as it also results from tables 1 and 2);
- the situation is completely different with the Management students, where correlations are very good, in particular in the companies with foreign capital, including for the values of the Tr components; the highest correlation is for Q5 (Identification with the organization).

In order to highlight the importance of the strong correlations with Q2 (whose scores are close to 4, therefore it is better rated by respondends – see table 1), we considered the coefficients of some of the statements based on which we calculated the four key drivers (Q1, Q3, Q4 şi Q5), in relation to the entire sample (N=751).

Table 6. Correlations between **Q2** (Openness and Honesty) and some statements of the other "key-drivers" (Q1, Q3, Q4 and Q5) at the level of whole sample

	Q2. Openness and Honesty
Q1.7. The management is concerned to find the best learning methods for employees	0.521**
Q1.8. Our leaders guide us and help us to improve our performance	0.566**
Q1.9. Our organization focuses on innovation and development	0.490**
Q3.1. Our organization uses transparent performance evaluation systems.	0.419**
Q3.2. The reward for group achievements is fair.	0.517**
Q3.3. The reward for individual achievements is fair.	0.507**
Q3.4. In our organization we listen to and consider others' opinions.	0.616**
Q3.5. In our organization decisions concerning employees are impartial and fair.	0.608**
Q4.4. In our organization people invest time in building trust relationships	0.549**
Q4.7. In our organization there are available resources for training and development	0.521**
Q4.8. People are rewarded to facilitate the training and development process	0.504**
Q4.9. Our organization encourages people to think ahead	0.595**
Q5.2. Our organization is connected through people's loyalty and mutual trust	0.622**
Q5.3. In our organization, people treat colleagues with respect	0.541**
Q5.4. Groups are confident about how the organization will react to their suggestions	0.567**
Q5.5. Peoples' devotion to the organization is very strong	0.533**

N = 751	

** Correlation is significant at the 0.00 level (2-tailed)

As such, the correlation coefficients with **Q2** with the highest significance are presented in the table 6. The good intensity link with these answers leads to:

- an image of organizations where the communication of the management with the employees is well appreciated and the management is preoccupied about solving the problems of the employees in the company (the scores of Q2 have values between 3.73 and 4.18 – table 1);
- but also an image of the management interested in performance, professional development and creativity (Q1.7; Q1.8; Q1.9; Q4.7; Q4.8; Q4.9);
- the general image of the faire and transparent reward system (Q3.1; Q3.2; Q3.3);
- good level of trust of the employees in the organization (Q3.4; Q3.5; Q4.4), the loyalty (Q5.2), the respect (Q5.3), the spirit of collaboration and attachment (Q5.4, Q5.5), through which the employees identify themselves with the company.

4. CONCLUSIONS

Our underlying hypotheses are, in general, *validated.* There are great rating differences between the Economics and Business students and the Management students, although both faculties specialise in Economics, but belong to two different universities. The opinions of the Economics and Business students are more similar to those of the Geography of Tourism subjects, who belong to the same university, although the areas of specialisation vary greatly.

Also, in the surveyed companies there is a very close relationship between Openness and honesy (Q2) and communication for professional development and competency improvement (Q1), Concern for employees (Q3), Reliability (Q4) and Identification with the organization (Q5). All these are facets of *communication management* in companies and lay the foundation for high-level organizational trust.

Table 7. Sample structure according to answer **Q9** and **Q10** by source of companies' capital (Romanian or foreign) (answers' frequency - %)

To enhance the level of **To** in organisation do you need knowledge and skills, not provided in school?	R N=335	F N=386	TOTAL N=751
Q9 - theoretical information / notions related to:			
Q9.1 - labour organisation;	31.24	42.75	37.55
Q9.2 - production organisation;	17.31	24.61	20.77
Q9.3 - the use of resources and work efficiency;	28.96	30.57	29.96
Q9.4 - the relationship with colleagues and employees;	30.75	30.31	30.09
Q9.5 - the relationship / communication with customers;	34.63	36.01	35.15
Q9.6 - negotiations and social dialogue;	36.72	36.27	36.35
Q9.7 - modern computer technologies;	20.00	22.02	21.30
Q9.8 - the study and use of foreign languages.	21.79	27.98	24.77
Q10 – practical skills and abilities related to:			
Q10.1 - labour organisation;	29.85	35.75	32.76
Q10.2 - production organisation;	21.19	24.61	22.90
Q10.3 – the use of resources and work efficiency;	28.96	31.87	30.23
Q10.4 - the relationship with colleagues and employees;	30.15	30.31	29.83
Q10.5 - the relationship / communication with customers;	30.75	33.42	32.09
Q10.6 - negotiations and social dialogue;	29.85	30.57	30.36
Q10.7 - modern computer technologies;	21.19	22.54	21.57
Q10.8 - the study and use of foreign languages.	18.51	20.73	19.57

Table 7 provides a general overview of respondents' opinions regarding the areas of improvement in their academic training, to be able to support proactively the increase of organizational trust in their companies.

According to the opinions of surveyed subjects, the main domains where (with this aim) they need theoretical knowledge, practical skills and abilities, which the school don't provide to the adequate extent, are: labour organization, resources' used and activity's efficiency, communication with the colleagues / employees and clients, negotiation and social dialogue.

Extensions of the research

The conclusions are also corroborated with the findings of previous projects on the same topic, and will be reviewed and used in the attempt to propose the necessary improvements to the existing academic programmes and processes in the surveyed universities.

Limits of the research

The size of the analysed sample was not established based on an devoted mathematical relation, as there is no clear evidence on the number of students who are employed or own their own business. The questionnaires were processed with the consent of the students and according to their statements that they are employees or owners and they want to answer the questionnaire.

ACKNOWLEDGEMENT

This work was supported by the strategic grant "Integrated system for improving the doctoral and postdoctoral research quality in Romania and for promoting the role of science in society", POSDRU/159/1.5/S/133652, co-funded by the European Social Fund through the Sectoral Operational Programme Human Resources Development 2007-2013.

BIBLIOGRAPHY:

1. Arrow, K., 1974, *The Limits of Organization*, Norton, New York.
2. Barber, B., 1983, *The Logic and Limits of Trust*, Rutgers University Press, New Brunswik, NJ.
3. Burt, R. and Knez, M., 1996, Third-Party Gossip and Trust, in R. M. Kramer and T. R. Tyler, Editors, *Trust in Organization*, Sage, Thousand Oaks, CA.

4. Coleman, J., 1990, *Foundations of Social Theory*, Harvard University Press, Cambridge, MA.
5. Fine, A. and Holyfield, L., 1996, Secrecy, Trust, and Dangerous Leisure: Generating Group Cohesion in Voluntary Organizations, in *Social PsychologyQuarterly*, 59, p. 22-38.
6. Garfinkel, H., 1963, A Conception of, and Experiments with, Trust as a Condition of Stable Concerted Actions, in O. J. Harvey, Editor, *Motivation and Social Interaction: Cognitive Determinants*, Ronald, New York.
7. Hardin, R., 1991, Trusting Persons, Trusting Institutions, in R. J. Zeckahuser, Editor, *Strategy and Choice*, MIT Press, Cambridge, MA.
8. Hollis, M., 1998, *Trust Within Reason*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.
9. Hosmer, L. T. 1995, Trust: The Connecting Link Between Organizational Theory and Ethics, in *Academy of Management Review*, 20, p. 379-400.
10. Kramer, R. M. (Editor), 2009, *Organizational Trust. A Reader*, Oxford Management Readers, Oxford University Press, New York, USA.
11. Lewis, J. D. and Weigert, A., 1985, Trust and Social Reality, in *Social Forces*, 63, p. 967-985.
12. Luhman, N., 1988, Familiarity, Confidence, Trust: Problems and Alternatives, in D. Gambetta, Editor, *Trust: Making and Breaking Cooperative Relations*, Oxford University Press, Cambridge, MA, p. 94-108.
13. March, J. G., 1994, *A Primer on Decision Making*, Free Press, New York.
14. Robinson, S. L., 1996, Trust and Breach of the Psychological Contract, in *Administrative Science Quarterly*, 41, p. 574-599.
15. Schelling, T. C. 1960, *The Strategy of conflict*, Yale University Press, New Haven, CT.
16. Shockley-Zalabak, P. S.; Morreale, S. and Hackman, M., 2010, *Building the High-Trust Organization: Strategies for Supporting Five Key Dimensions of Trust*, John Wiley & Sons, Kindle Edition, San Francisco (USA).
17. Shockley-Zalabak, P. S., 2015, *Fundamentals of Organizational Communication:Knowledge, Sensitivity, Skills, Values*, Ninth Edition, PEARSON Education, New Jersey (USA).

18. Sonea, A. 2014, Customer Trust in the Organization. The Case of a Banking Institution**,** in *Literature, Discourse and Multicultural Dialogue* – International Scientific Conference, ALPHA Institute for Multicultural Studies, "PETRU MAIOR" University of Tîrgu Mureş, "GHEORGHE ŞINCAI" Institute for Social Sciences and the Humanities, 2nd edition, December4-5, 2014, Targu Mures (Romania).
19. *Sonea, A., Bordean, O. N. and Câmpeanu-Sonea, E., 2015, Organizational Trust Model Based on Business Students' Opinions, International Conference „New trends in sustainable business and consumption",Bucharest University of Economic Studies, Amfiteatru Economic Journal, Business and Tourism Faculty, Association for Innovation and Quality in Sustainable Business (BASIQ), 2015, Bucharest, Romania.*
20. Williamson, O., 1993, Calculativeness, Trust, and Economic Organization, in *Journal of Law Economics*, 34, p. 453-502.

THE INSPECTION OF A VEHICLE VERSUS THE SEARCH OF A VEHICLE

Ivan Anane

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The inspection consists of the interior and exterior examination of a vehicle or any other means of transport ,or its components, under the law in criminal proceedings. Before the inspection starts, the person is being asked to willingly hand over the sought objects. According to the law , the inspection of a vehicle can be ordered by a judge. Being a procedural act with particular implications, the inspection of a vehicle must be recorded in a protocol with a abundance of details the entire work done by the criminal investigation body and its results. A copy of the protocol remains in possession of the person whose vehicle was searched. At this operation , it is mandatory that the forensic specialist participates. The inspection of a vehicle , has evidential value only to the extent that it corroborates with the other evidence and other means of evidence provided in the case. Vehicle search is the activity which aims to thouroughly check vehicles (including the trunk) , the vehicle driver's documents, and where appropriate, travelers and passengers, the luggage they have with them, and the legality of carriage of goods and persons. After the serach of the vehicle is done , a report will be done in which the activity carried out has been done , the objections of the participants and the possible statement of the owner. The protocol will be done in duplicate and one of them will remain with the vehicle owner. If forbidden goods are found in the vehicle, at detaining, it will be mentioned in the report with identifying characteristics of the goods. The search of a vehicle doesn't have the nature of the inspection of a vehicle in terms of art. 167 from the New Code of criminal procedure but is a police activity done when there are solid clues about commiting crimes, act of contraventional kind, the existence of goods that are being detained or resulted from crimes.

Keywords: inspection , search, vehicle , person , report.

Percheziția unui vehicul. Conform art. 167 din Noul Cod de Procedură penală, percheziţia unui vehicul constă în examinarea exteriorului ori interiorului unui vehicul sau a altui mijloc de transport ori a componentelor acestora.

În cazul în care există o suspiciune rezonabilă că prin efectuarea unei percheziţii vor fi descoperite urme ale infracţiunii, corpuri delicte ori alte obiecte ce prezintă importanţă pentru aflarea adevărului în cauză, organele judiciare sau orice autoritate cu atribuţii în asigurarea ordinii şi securităţii publice procedează la efectuarea acesteia.

Percheziţia unui vehicul se efectuează în scopul descoperirii:

- urmelor fapte săvârşite ;
- obiectelor, înscrisurilor sau valorilor ce pot servi ca mijloc de probă;
- obiectelor deţinute contrar dispoziţiilor legale;
- altor semne revelatoare ale faptei săvârşite.

Înainte de începerea percheziţiei, persoanei percheziţionate i se solicită predarea de bunăvoie a obiectelor căutate. Dacă obiectele căutate sunt predate, nu se mai efectuează percheziţia, cu excepţia cazului când se consideră util să se procedeze la aceasta, pentru căutarea altor obiecte sau urme.

Conform legii, percheziţia unui vehicul poate fi dispusă de judecător.

Percheziţia se efectuează de procuror sau de organul de cercetare penală, însoţit, după caz, de lucrători operativi.

Persoanelor prevăzute de lege li se aduce la cunoştinţă că au dreptul ca la efectuarea percheziţiei să participe un avocat. Dacă se solicită prezenţa unui avocat, începerea percheziţiei este amânată până la sosirea acestuia, dar nu mai mult de două ore de la momentul la care acest drept este comunicat, luându-se măsuri de conservare a locului ce urmează a fi percheziţionat. În cazuri excepţionale, ce impun efectuarea percheziţiei de urgenţă, sau în cazul în care avocatul nu poate fi contactat, percheziţia poate începe şi înainte de expirarea termenului de două ore.

De asemenea, persoanei percheziţionate i se va permite să fie asistată ori reprezentată de o persoană de încredere.

Organul judiciar este obligat să se limiteze la ridicarea numai a obiectelor şi înscrisurilor care au legătură cu fapta pentru care se efectuează urmărirea penală. Obiectele sau înscrisurile a căror circulaţie ori deţinere este interzisă sau în privinţa cărora există suspiciunea că pot avea o legătură cu săvârşirea unei infracţiuni pentru care acţiunea penală se pune în mişcare din oficiu se ridică întotdeauna.

Este interzisă efectuarea în acelaşi timp cu percheziţia a oricăror acte procedurale în aceeaşi cauză, care prin natura lor împiedică persoana la care se face percheziţia să participe la efectuarea acesteia, cu excepţia situaţiei în care se desfăşoară, în aceeaşi cauză, simultan mai multe percheziţii.

Obiectele sau înscrisurile se prezintă persoanei de la care sunt ridicate şi celor care asistă, pentru a fi recunoscute şi a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează şi sigilează.

Obiectele care nu pot fi însemnate ori la care nu se pot aplica etichete şi sigilii se împachetează sau închid, pe cât posibil la olaltă, după care se aplică sigiliul. Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează şi se lasă în păstrare fie celui la care se află, fie unui custode.

Obiectele, înscrisurile sau valorile descoperite se fotografiază (se filmează) la locul unde au fost găsite, şi după ce au fost arătate percheziţionatului şi martorilor asistenţi sunt însemnate spre neschimbare, ori după caz împachetate şi sigilate. Fotografiile efectuate (filmul efectuat) trebuie să redea cu acest prilej atât obiectele, înscrisurile sau valorile găsite, cât şi locul lor de ascundere, mai ales dacă este vorba de locuri special amenajate.

Obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de probă sunt ataşate la dosar sau păstrate în alt mod, iar urmele săvârşirii infracţiunii se ridică şi sunt conservate.

Obiectele, înscrisurile şi urmele ridicate, care nu sunt ataşate la dosar, pot fi fotografiate.

Fotografiile se vizează de organul de urmărire penală şi se ataşează la dosar.

Mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanţa de judecată la care se găseşte dosarul, până la soluţionarea definitivă a cauzei.

Obiectele care nu au legătură cu cauza se restituie persoanei căreia îi aparţin, cu excepţia celor care sunt supuse confiscării, în condiţiile legii.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, în condiţiile legii, pot fi restituite, chiar înainte de soluţionarea definitivă a procesului, persoanei căreia îi aparţin, în afară de cazul când prin această restituire s-ar putea stânjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanţa de judecată pune în vedere persoanei căreia i-au fost restituite obiectele că este obligată să le păstreze până la soluţionarea definitivă a cauzei.

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt restituite, se conservă sau se valorifică potrivit legii.

Fiind un act procedural cu implicaţii deosebite percheziţia unui vehicul trebuie consemnat într-un proces verbal care să reflecte cu lux de detalii întreaga activitate desfăşurată de către organele de urmărire penală şi rezultatele acestora.

Procesul-verbal de percheziţie trebuie să cuprindă:

- numele şi prenumele persoanei a cărei vehicul a fost percheziționat;
- numele, prenumele şi calitatea persoanei care a efectuat percheziţia;
- enumerarea obiectelor găsite cu ocazia percheziţiei;
- locul unde este încheiat;
- data şi ora la care a început şi ora la care s-a terminat efectuarea percheziţiei, cu menţionarea oricărei întreruperi intervenite;
- descrierea amănunţită a locului şi condiţiilor în care înscrisurile, obiectele sau urmele infracţiunii au fost descoperite şi ridicate, enumerarea şi descrierea lor amănunţită, pentru a putea fi recunoscute; menţiuni cu privire la locul şi condiţiile în care vehiculul a fost găsit.
- numele, prenumele, ocupaţia şi adresa martorilor asistenţi;
- numele, prenumele şi unitatea din care fac parte ceilalţi participanţi(specialişti, interpret, apărător);
- temeiul legal al percheziţiei(autorizaţia judecătorului);
- adresa la care se găseşte locul percheziţionat;
- menţiune despre legitimarea organului de urmărire legală;
- arătarea scopului şi prezentarea autorizaţiei ;
- precizarea expresă a faptului că persoanei percheziţionate i s-a solicitat să predea bunurile, înscrisurile sau valorile ce interesează cauza ori pe cele deţinute contrar dispoziţiilor legale şi răspunsul dat de cel al cărui vehicul a fost percheziţionat;
- precizare că obiectele şi înscrisurile sau valorile descoperite au fost arătate persoanei al cărei vehicul a fost percheziţionat şi martorilor asistenţi, au fost însemnate spre neschimbare, ambalate, etichetate şi sigilate ;
- menţiune expresă că în afara bunurilor, înscrisurilor ori valorilor descoperite şi descrise în procesul verbal nu s-a mai ridicat nimic altceva.

- fotografiile judiciare efectuate cu indicarea mărcii aparatului de fotografiat, a filmului folosit şi a sensibilităţii acestuia, scara la care s-a întocmit schiţa locului faptei, precum şi a mărcii aparatului de filmat (dacă s-a folosit);
- dacă sunt sau nu obiecţii ale percheziţionatului sau a observaţiei ale celorlalte persoane participante atât cu privire la modul cum s-a efectuat percheziţia, cât şi cu privire la cele consemnate în procesul verbal;
- număr de exemplare în care s-a încheiat procesul verbal şi destinaţia acestora.

Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină şi la sfârşit de cel care îl încheie şi de persoana al cărei vehicul a fost percheziționat. Dacă persoana al cărei vehicul a fost percheziționat nu poate sau refuză să semneze, se face menţiune despre aceasta, precum şi despre motivele imposibilităţii sau refuzului de a semna.

O copie a procesului-verbal se lasă persoanei al cărei vehicul a fost percheziționat.

La această activitate participă în mod obligatoriu specialistul criminalist.

Procesul verbal de fixare a rezultatelor percheziţiei trebuie să fie redactat clar, să redea cu fidelitate activitatea desfăşurată şi rezultatele obţinute.

La procesul-verbal de percheziţie se anexează planşa fotografică care trebuie să cuprindă toate fotografiile judiciare efectuate cu ocazia desfăşurării acestei activităţi precum si menţiunile explicative făcute in dreptul fiecărei fotografii. Planşa fotografică trebuie semnată pe fiecare pagină de specialistul criminalist.

Copie la procesul verbal se lasă persoanei al cărei vehicul a fost percheziționat ori reprezentantului acesteia sau unui membru al familiei, iar în lipsă celor cu care locuieşte sau a unui vecin şi, dacă este cazul, custodelui.

Percheziţia unui vehicul are valoare probatorie numai în măsura în care se coroborează cu celelalte probe şi mijloace de probă administrate în cauză.

Controlul vehiculelor. Conform articolului **35(3) din OUG 195/2002, î**n exercitarea atribuțiilor care îi revin, polițistul rutier are dreptul să **verifice**vehiculul, precum și identitatea conducătorului sau a pasagerilor aflați în interiorul acestuia **atunci când există indicii despre savârșirea unei fapte de natură contravențională sau penală.**

Controlul vehiculelor este activitatea care are drept scop verificarea minuţioasă a acestora (inclusiv a portbagajului), a documentelor conducătorului auto şi, după caz, a călătorilor şi

pasagerilor, a bagajelor pe care le au asupra lor, precum şi a legalităţii transporturilor de bunuri sau persoane.

Poliţiştii pot să efectueze control asupra oricărui vehicul aflat în zona de competenţă şi pe timpul îndeplinirii misiunilor specifice pentru a preveni săvârşirea unor infracţiuni sau pentru probarea acestora (cu excepţia celor ale Corpului Diplomatic).

Oprirea şi controlul unui vehicul se execută când:

- există date şi informaţii că s-au comis infracţiuni şi contravenţii;
- există suspiciuni că vehiculele vizate transportă bunuri, valori provenite din săvârşirea unor fapte ilicite ori persoane urmărite;
- se execută acţiuni punctuale;
- se aplică măsuri speciale (carantină, filtre, protecţia unor zone calamitate, izolarea unor zone unde s-au produs catastrofe);

Cu ocazia controlului se urmăreşte descoperirea:

- persoanelor ascunse în vehicul în scopul de a se sustrage urmăririi ori de a intra ori ieşi în/din locuri interzise;
- persoanelor răpite sau sechestrate, evadaţilor, dezertorilor;
- bunurilor care provin din infracţiuni ori contravenţii sau care pot servi la săvârşirea acestora;

Oprirea vehiculelor în trafic se execută prin folosirea mijloacelor de semnalizare acustică, luminoase sau prin semnalele poliţistului prevăzute la articolul 88 din Regulamentul de aplicare a OUG 195/2002 privind circulaţia pe drumurile publice, republicat. Se alege un loc adecvat care să permită poziţionarea vehiculelor în afara părţii carosabile, în parcări ori alte spaţii, astfel încât să nu fie afectată fluenţa traficului rutier.

Pe timpul nopţii aceste locuri trebuie să fie, de regulă, iluminate, evitându-se pe cât posibil, oprirea în locuri unde această manevră este interzisă prin lege.

Semnalul de oprire se efectuează cu braţul pe timp de zi, iar pe timp de noapte, cu bastonul iluminat sau reflectorizant, iar în lipsa acestuia prin balansarea în plan vertical a unui dispozitiv cu lumina de culoare roşie. În ambele situaţii se poate folosi şi fluierul din dotare.

Poliţistul se postează pe banda de circulaţie a vehiculului ce urmează a fi oprit, fără a depăşi însă axul longitudinal al drumului, iar noaptea cât mai aproape de acostamentul acestuia, în momentul executării semnalului de oprire.

Aceste poziţii asigură protecţia poliţistului şi permit conducătorului auto să observe din timp semnalul şi să oprească în condiţii de siguranţă.

Atunci când vehiculul ce urmează a fi oprit circulă în aceeaşi direcţie, se pun în funcţiune semnalele luminoase de culoare roşu şi albastru şi pe cele sonore, după care, de regulă, se va circula în spatele vehiculului vizat până când conducătorul acestuia se conformează semnalelor şi opreşte.

Oprirea se poate face şi prin punerea în funcţiune a dispozitivului cu mesaje variabile, care va fi setat pe poziţia **''Stop, Poliţia''** sau cu braţul. În cazul în care conducătorul auto vizat nu dă curs semnalelor efectuate, se utilizează dispozitivul de amplificare a vocii, somându-l să oprească şi se execută, după caz şi semnalul regulamentar cu braţul, pe timp de zi, ori cu bastonul reflectorizant, pe timp de noapte.

Atunci când vehiculul ce urmează a fi oprit circulă din sens opus, se execută semnalul de oprire din vehicul, pe fereastra din stânga, prin balansarea în plan vertical a braţului ori a bastonului reflectorizant.

În cazul în care conducătorul vehiculului nu opreşte, se procedează la începerea urmăririi acestuia, concomitent cu anunţarea dispeceratului despre situaţia creată, a datelor de identificare ale vehiculului şi a motivelor care au determinat luarea măsurii, solicitând ajutorul efectivelor aflate în zonă.

În situaţia în care există date şi informaţii că s-au comis infracţiuni, iar vehiculele vizate transportă bunuri, valori provenite din săvârşirea unor astfel de fapte ori persoane urmărite, la controlul vehiculului trebuie respectate următoarele reguli:

- după verificarea documentelor, se solicită conducătorului auto şi pasagerilor să iasă din vehicul, pe rând şi se supraveghează cu atenţie;
- se identifică un martor asistent, dacă este posibil;
- se controlează interiorul vehiculului şi, după aceea, al portbagajului;
- în situaţia în care se găsesc bunuri, valori provenite din săvârşirea unor fapte ilicite, se procedează la inventarierea şi ridicarea acestora în vederea cercetărilor, în conformitate cu prevederile legale, această activitate se poate realiza la faţa locului sau la sediul poliţiei;
- în cazul în care este depistată o persoană urmărită, aceasta va fi condusă la sediul poliţiei;

- dacă persoana refuză controlul în portbagaj şi habitaclu, se solicită întăriri, dacă este cazul şi se procedează la efectuarea controlului fără acordul acesteia; dacă se opune, se iau măsuri de imobilizare;
- în situaţia în care conducătorul vehiculului trebuie condus la sediul poliţiei, vehiculul acestuia va rămâne staţionat în locul depistării, sistemele de închidere fiind asigurate; dacă este posibil, vehiculul va rămâne în custodia unei persoane, consemnând datele de identificare ale acesteia;
- în cazul în care se impune aducerea vehiculului la sediul poliţiei, acesta nu va fi condus de către conducătorul în cauză.

Controlul se execută, de regulă, de minimum doi poliţişti, dintre care cel puţin unul va avea rol de protecţie prin adoptarea unei poziţii favorabile pentru a supraveghea atât partenerul său, cât şi pe ocupanţii vehiculului, fiind pregătit să intervină imediat.

Vehiculele controlate şi persoanele legitimate cu această ocazie vor fi înscrise în raportul întocmit de poliţist la ieşirea din serviciu, menţionându-se numărul de înmatriculare, numele şi prenumele proprietarului şi conducătorului vehiculului, ora, locul, motivul opririi şi măsurile luate.

Controlul vehiculelor se execută în prezenţa a cel puţin un martor asistent căruia i se va aduce la cunoştinţă despre activitatea ce urmează a se efectua. După efectuarea controlului vehiculului se va întocmi un proces verbal în care se va descrie activitatea desfăşurată, obiecţiile participanţilor precum şi eventualele declaraţii ale deţinătorului.

Procesul verbal se va întocmi în două exemplare din care unul se va lăsa deţinătorului vehiculului. În cazul în care se vor găsi în vehicul bunuri interzise la deţinere se va menţiona despre acest lucru în procesul verbal, cu descrierea amănunţită a bunurilor.

Controlul vehiculului nu are caracterul unei percheziţii în sensul art. 167 din Noul Cod de procedură penală ci este o activitate poliţienească desfăşurată în momentul în care există indicii temeinice cu privire la săvârşirea unor infracţiuni, fapte de natură contravenţională, existenţa unor bunuri interzise la deţinere sau provenite din infracţiuni.

Concluzii. Atât legislaţia noastră cât şi legislaţia internaţională, la care şi România este parte, prevede expres posibilitatea executării controlului vehiculelor fără autorizare specială. Comisia Europeană pentru Drepturile Omului, prin Hotărârea nr. 5488/1972 şi Recomandarea nr. 45/1972, arată că în percheziţionarea vehiculelor, poliţia acţionează în cadrul obligaţiilor sale,

care au ca obiect descoperirea delictelor şi culegerea datelor(elementelor) doveditoare, neputând fi extinsă, în mod arbitrar, noţiunea de domiciliu şi asupra vehiculelor. În plus, articolul 165 alin. (2) Noul Cod de procedură penală menţionează faptul că percheziţia vehiculelor urmează regimul percheziţiei corporale.

Să nu facem confuzie între verificarea vehiculului de catre poliția rutieră și percheziția asupra vehiculului care poate presupune inclusiv demontarea capitonajelor, a fețelor de uși, a rezervorului, daca există suspiciuni că în interior s-ar afla bunuri ce ar putea constitui mijloace materiale de probă.

Oprirea şi controlul unui vehicul în traficul rutier pot fi executate atunci când există date şi informaţii că vehiculele vizate transportă bunuri sau valori provenite din infracţiuni ori persoane urmărite, dar şi atunci când organul judiciar trebuie să pună în aplicare măsuri de poliţie administrativă (carantină, filtre, protecţia unor zone calamitate, izolarea unor zone unde s-au produs catastrofe. Această modalitate de percheziţie prezintă unele particularităţi sub aspectul posibilităţilor de ascundere pe care le oferă mijloacele de transport. Ca urmare, percheziţia unui autoturism, sau a altui mijloc de transport, va fi efectuată de persoane ce dispun de cunoştinţe în acest domeniu.

În practică, au apărut cu o anumită frecvenţă, ca locuri special amenajate pentru ascunderea bunurilor de contrabandă, următoarele: locuri în compartimentul destinat mărfurilor cu căi de acces aferente bine disimulate, ascunzători în instalaţia de producere a frigului pentru compartimentul de marfă, în locaşul acumulatorilor, ascunzători create prin dublarea podelei şi a pereţilor compartimentului destinat transportului de mărfuri, în locaşul siguranţelor electrice, în salteaua sau alte componente ale paturilor, de-a lungul axului volanului.

BIBLIOGRAPHY :

1. Constituția României ;
2. Noul Cod de Procedură Penală ;
3. Ordonanța de urgență a Guvernului României nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, aprobată din Legea nr. 49/2006 republicată, actualizată prin OG 63/06.09.2006, aprobată și modificată prin Legea nr.6 din 09.01.2007, modificată și completată prin OUG nr.69/28.06.2007.

4. Regulamentul de aplicare al Ordonanței de urgență nr.195/2002 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1391 publicată în Monitorul Oficial nr.876 din 26 octombrie 2006.
5. Dobrinoiu Vasile ş.a. – *Îndrumar de cercetare penală,*Ed.Atlas Lex,Bucureşti,1994;
6. Anane Ivan - *Elemente de teorie și tactică a organelor de urmărire penală***,** Editura Pro Universitaria, Bucureşti 2014;
7. Nistoreanu Ghe. şicolab.– *Drept procesual penal,* Ed. Europa Nova, Bucureşti, 1996;
8. Neagu Ion – *Drept procesual penal, Tratat,* Ed. Global Lex, Bucureşti, 2002;
9. Aioniţioaie Constantin ş.a. - *Tratat de tactică criminalistică*, Ed. Carpaţi, Bucureşti, 1992;
10. Bercheşan Vasile ş.a. – *Cercetarea penală(criminalistică–teorie şi practică),* Ed. Icar, Bucureşti 2001

MEETINGDECISIONS, METHOD OFDECISION-MAKING INGROUPS BASEDON COMMUNICATION

Cezarina Adina Tofan

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: Communication is used in everyday life, but also in relationships within an organization. Communication should be treated as an integral part of each person's responsibility towards others.

Meeting is to bring together several people for a short time under the supervision of a manager in order to settle together of some informational and decisional-making tasks.

Meeting is the most common management method used by the manager in his activity; its quality considerably affects the quality of management, because it is directly involved in exercising the managerial functions.

Meeting is the main method of transmission of the information and their collection to and from the most members of the organization.

Keywords:management methods, meeting, decisions, analysis, communication

ClasificareJEL : M40, m41

Introduction: Meetings are several types: *informing*: transmitting information to the manager or collaborators and they take place regular or ad hoc; *decision-making*: making decisions; *harmonizing*: to agree the action managers and people from the departments on the same hierarchical level or close levels; *analysis*: focused on investigating the future of the company and *heterogeneous*: have the characteristics of at least two of the meetings mentioned above (fig. 1).

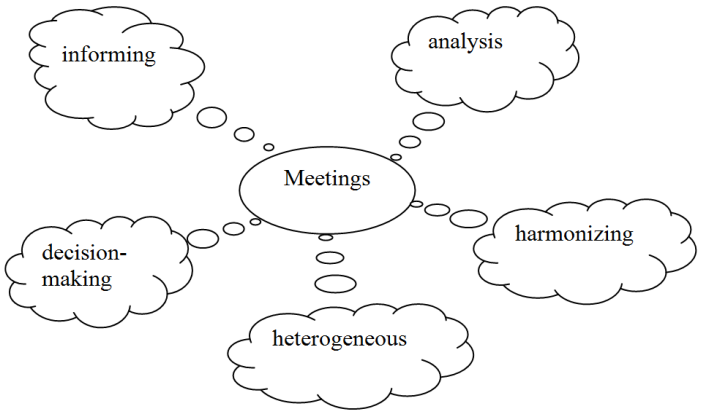

Fig. 1 Meetings classification

The organization stages of the meeting are: preparation; opening; deployment and the completion.

Preparation stage has several phases, such as: *setting judicious business of the meeting* (for the current issues a point on the agenda and for the participatory organs 3-4 points on the agenda); *clarity formulation* of the issues on the agenda; *designating of the persons* who will be invited to the meeting; following the developed materials to be as short and to be given to the meeting participants with 1-2 days before; *consultation* of the people involved in the meeting over the *date of the meeting* or their announcement in time; keeping the date and the hour for the *regular meetings* (weekly, decadal, monthly); establishing the *place of the meeting* and the environment created by the objectives to be pursued and designation of the person for drafting the discussions or *preparation the minutes*.

The opening stage of the meeting is usually done by the one who called the meeting with the announcement of the agenda that must be discussed, continuing to formulate clear the meeting objectives, presenting ideas in a positive way, using an elegant language, limiting the time for the introductory exposure at 1-2 minutes and establishing with the participants of the speaking time and the total duration of the meeting.

Conducting the meeting is the stage where it is emphasized the novelties brought by the speakers to stimulate the active participation of the audience; it will be avoided the tension moments through the diplomacy calming of the most hot-headed, it will be promptly intervened to stop the digressions from the subject and it will be given a rhythm to ensure the compliance with the established duration.

Closing the meeting is done through the limited meeting within 1-1.5 hours, and the meeting officer must refer in the final exposure to the major expressed decisions, agreements, views and conclusions.

The main *advantages* of the meeting are: to inform the staff, substantiation decisions, developing the cohesion in compartments and exchange of experience among the employees.

There are a number of *disadvantages* of the method, like the time-consuming, reducing the efficiency of solving the problems and decreasing the responsibilities of the managers.

The consequences of the meetings ineffectiveness are manifested in the quality of decision-making and effectiveness of the leadership enterprise activity; it affects the quality and the labour relations, the work as a whole, which damages their credibility and effectiveness.

Materials and methods: To determine the effectiveness of the meeting as a method of management, I conducted a research based on a questionnaire applied to the participants for this kind of method.

The objective in this research is to identify the elements that may disrupt the smooth running of the meetings and the failure to achieve the objectives of the management method.

Results and discussion: Regarding those participating in the evaluation, the analysis of the personal information highlights the following group structure: 60% female and 40% male (fig. 2.).

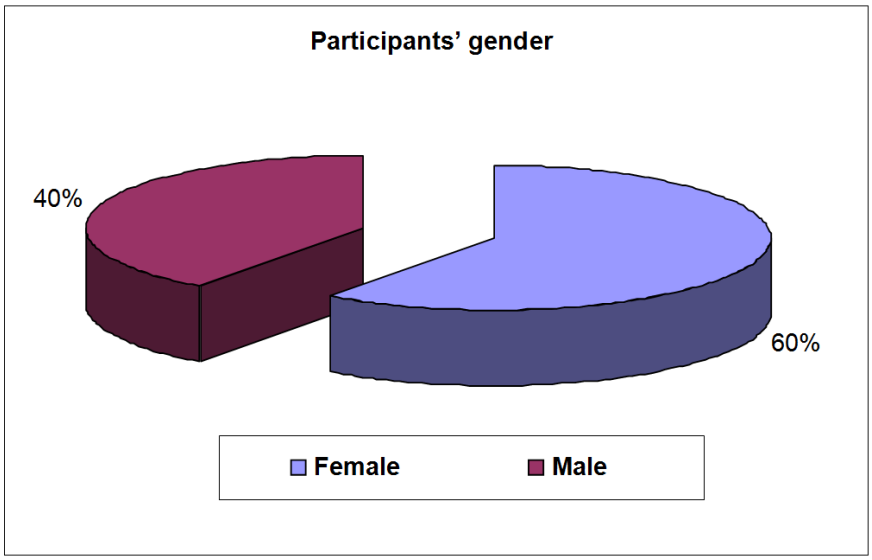

Fig. 2 Structure of the participants by gender

The people age who answered at the questionnaire is between 20 and 60 years, and the structure of the respondents by the age categories is shown in the graph in Figure 3.

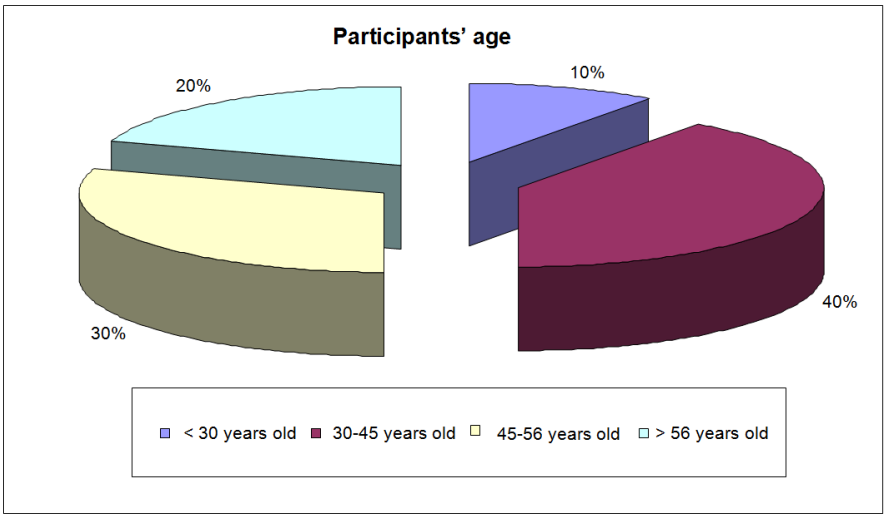

Fig. 3 Structure of the respondents by age

Based on these characteristics of the group, it will be structured points of each item of the developed data collection instrument, the ASSESSMENT MEETING questionnaire.

This questionnaire consists of 15 questions (Appendix 1):

Each question will be marked from 1-10, one being that the question is irrelevant, and ten that the question is relevant, except the last two which have different response options.

Following the analysis of the questionnaire answers, it was given attention to the high degree of relevance in the answering, in the sense of cumulating the notes from 7 to 10. The following items have been considered that influence the meeting running, all having the same degree of relevance:

- There is much talk and no substance;
- Trivial and unimportant matters often occupy much time;
- Theme is unknown;
- Not enough attention for suggestions and wishes of the people.

It is noted that the divagation from the proposed objectives for discussions, not treating seriously a meeting and a low treating of the priority level, leading to a low degree of success in achieving the concrete results at the end of a meeting.

The responses on *"There is much talk and no substance"* are detailed in the following chart:

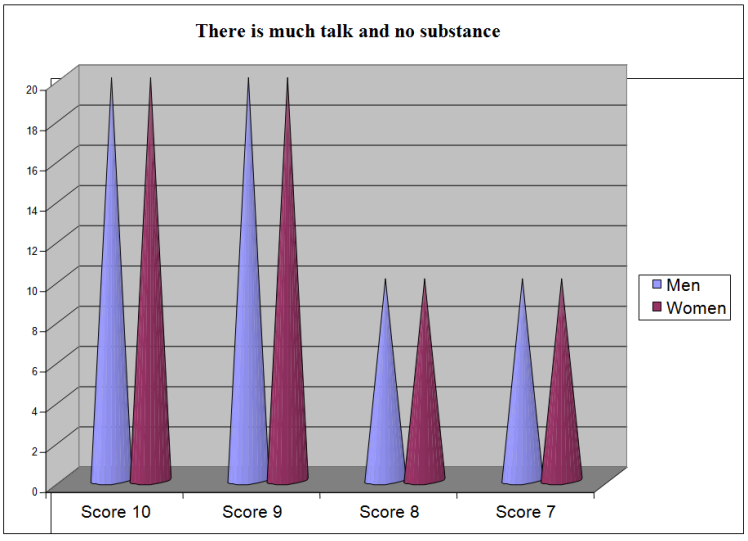

Fig. 4 Answers to the question "There is much talk and no substance"

Responses by gender on *"Trivial and unimportant matters often occupy much time"* are detailed in the graph in Figure 5:

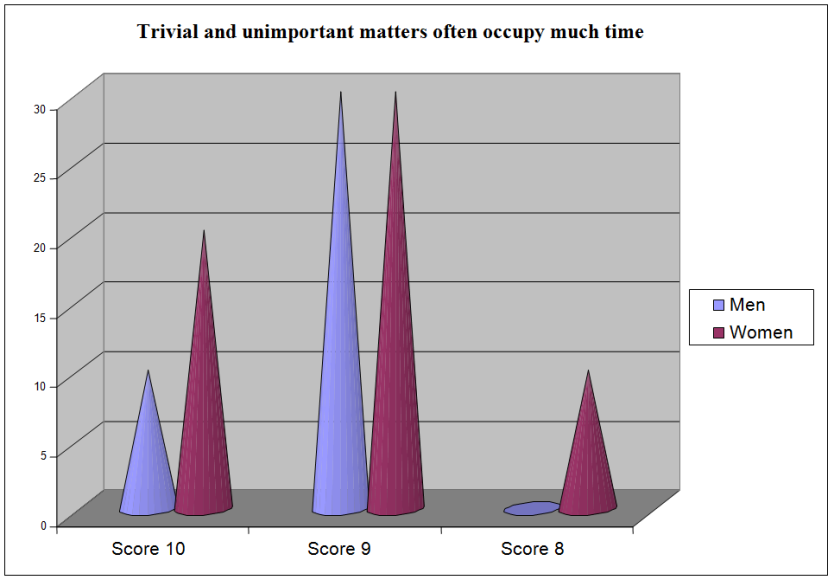

Fig. 5 Answers to the question "Trivial and unimportant matters often occupy much time"

The answers to the questionnaire *"Theme is unknown, often we don't know why we meet"*, is illustrated in the graph in Figure 6:

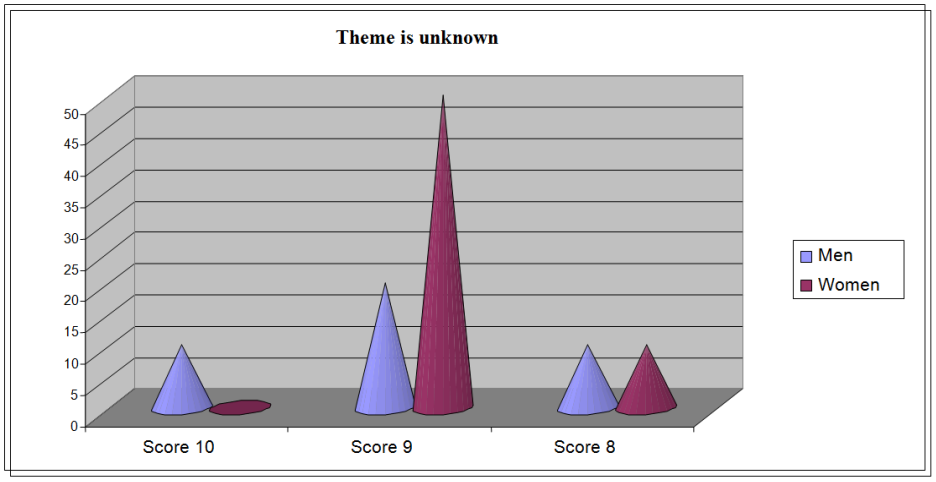

Fig. 6 Answers to the question "Theme is unknown, often we don't know why we meet"

A relevant question in the questionnaire of the study is *"Not enough attention for suggestions and wishes of the people"*. To have a more suggestive image of the answers given to this question, it was built a graph, grouping respondents by sex and the score provided (Fig. 7).

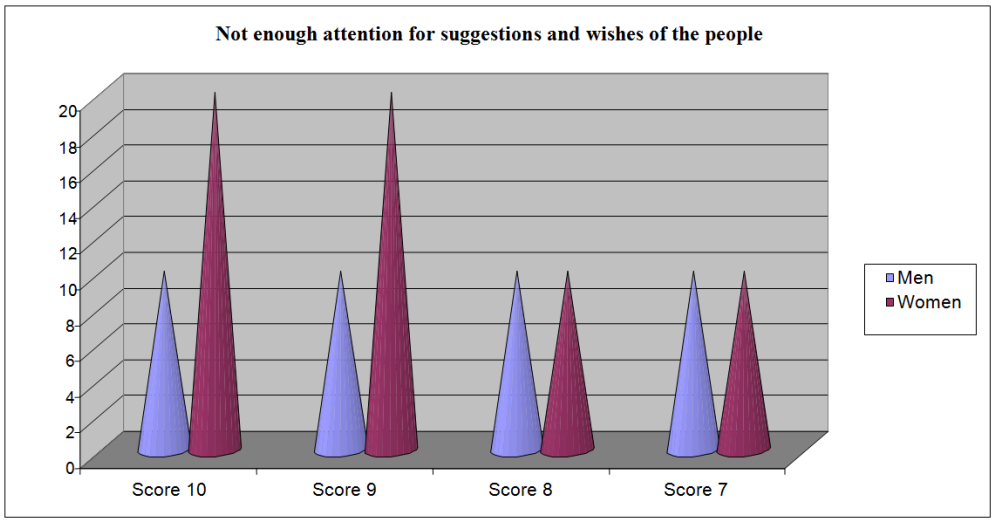

Fig. 7 Answers to the question "Not enough attention for suggestions and wishes of the people"

All persons who responded to the questionnaire agree with the statements of the items, so, it can be drawn the conclusion that, often times, in the organization of the meetings there are several factors responsible for the effectiveness of this management method.

Conclusions: The advantages of this method, besides being a very low cost method, are: increasing the awareness of the staff, substantiation decision, developing the cohesion within the compartments, and, a not insignificant thing is the facilitating the experiences exchange between the people. Disadvantages of the mention method are the time-consuming and decreasing the responsibility of some managers.

The meeting method is recommended in all the managerial cases when the settlement involving the informational or decisional-making participation of more people.

BIBLIOGRAPHY:

1. Tofan C. A. *Decizie asistata pentru stabilirea politicii de investiţii într-o firmă*, Simpozionului national 'Dreptul la bunastare - viitorul economiei romanesti', Bucuresti, 2011
2. Tofan C. A. *Developing an application of the decision*, USH și Institutul National de Cercetari Economice "Costin C. Chiritescu" al Academiei Romane, Simpozionul international "Managementul dezvoltarii durabile si dezvoltarea durabila a managementului", Brasov, 2011.
3. Tofan C. A. *Decizie asistată*, Tribuna economică, nr. 13, 2009

Appendix

ASSESSMENT MEETING Questionnaire

Questions \ Score / Sex of respondents	10		9		8		7		6		5		4		3		2		1	
	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W
1. Theme is unknown, often we don't know why we meet	1		2	5	1	1														
2. Meeting is not prepared enough				4	1		1	1	1	1	1									
3. We do not sufficiently prepare for the meeting	1	1	2	1		1		1		1	1			1						
4. The same person always speak during meetings	1	2	1	2		1	1			1	1									
5. There is much talk and no substance	2	2	2	2		2														
6. Participants manifest lack of interest in discussing the issues	1		1	2	1	1		1	1		1	1		1						
7. Trivial and unimportant matters often occupy much time	1	2	3	3		1														
8. Speakers are lost in details	1	1	1	2	1	1		1	1			1								
9. Sometimes there are lost important ideas and arguments	1	1	1	1	1		1	1		1		1		1						
10. Not enough attention for suggestions and wishes of the people	1	2	2	2	1	2														
11. The official minutes is summarily done	1		2	2		1		1		1	1			1						
12. Sometimes it is not resolved any of the raised issues	1	1	1	1		1	1			1	1			1		1				
13. Many times the meetings are formal	1	1	1	1	1		1	1		1		1		1						
14. Gender of participants	60 % women 40 % men																			
15. Age of participants	< 30 - 10%; 30-45 -60%; 46-56 -20%; > 56 - 10%																			

Note: Each question will be marked from 1-10, one being that the question is irrelevant, and ten that the question is relevant, except the last two which have different response options.

Thank you!

SITUATION OFSMALL AND MEDIUM ENTERPRISESIN THE EUROPEAN UNION, IN THE PERIOD2011-2013

Nicoleta Mihăilă

PhD, Scientific Researcher III, Centre of Financial and Monetary Research "Victor Slăvescu"

Abstract:Small and medium enterprisesarein the attention ofEuropean policiesforsustainable development,being considered as oneof the key factorsfor thesuccess of Europe 2020, throughtheir contributionto economic growth andjob creationand for theirrolein innovationand competitivenessof Europe.SMEshavedemonstratedtheir adjustment capacityand flexibilityinface of newchallenges inducedby the crisis, contributingsignificantly toeconomic recovery andthe restoration oftheeconomic parameters in the stability area.

Therefore, the European Commission has emphasizedstrongerthe entrepreneurship supportandsmall businessesin the last year, with the reopening ofEU sustained policiesthroughdedicatedsupport instrumentsand SMEsinclusioninto strategies onindustrialization, competitiveness and innovation in Europe.The Commissionalso requeststhe establishment of a national framework, as morecoherent and favorable,to SMEsin all MemberStates.

In our paperwe try to analyzethe most significant developmentsandchanges in theSME sectorinRomania, focusing on their recovery capacityin performanceaffectedby the global crisis,compared tothe overall situationin other Member Statesof theEU28, highlighting also thesituation ofnewly created enterprises(start-ups), andthe difficulties theyhave confronted withduring their firstyear of life.

Keywords:SME, start-up, SME evolution, economic performances, EU member states

Inthe current context,SMEs arethe most dynamicfactorin economic development andsocial inclusion,throughtheircompetitiveness and innovationpotentialand their abilityto create and maintainjobs in the society.

1. The performance ofSMEs inRomaniareported to theEuropean average

The SME sectorinRomaniahas beenseverely affectedby the global recessionmanifestedwithmaximumintensityin 2009 and 2010, after thatundergoing aslight recovery. Ingeneral, statistics on SMEs inRomaniais lower thanthe European average, and the performance profileofthe country isbelow the EU, bothbecause of the crisisandsignificant decrease inGDPin the national economyandthe effect ofthe instability ingeneral, factorswhichtogetherhaveseverelyaffectedthe progress ofSME policy.

However, trendsin 2013showa recoveryof the SME sector,close tothe pre-crisis levels,interms of numberofcompaniesand employment, but less for value added.

A 2013 radiographyof SMEs indicatorsinRomania,compared tothe European average, is as follows:

Table 1. The SMEs main indicators in Romania vs UE

	Number of enterprises			**Number of employees**			**Value added**		
	Romania		**UE**	**Romania**		**UE**	**Romania**		**UE**
	No	**%**	**%**	**No.**	**%**	**%**	**Mld. euro**	**%**	**%**
Micro	373.944	87,40	92,40	931.091	22,90	29,10	7	13,40	21,60
Small	44.682	10,40	6,40	939.499	22,90	20,60	9	16,30	18,20
Middle	7.669	1,80	1,00	848.216	20,90	17,20	10	19,70	18,30
Total SMEs	426.295	99,70	99,80	2.708.806	66,70	66,90	26	49,40	58,10
Large	1.455	0,30	0,20	1.349.456	33,30	33,10	26	50,60	41,90
Total firms	427.750	100	100	4.058.262	100	100	52	100	100

Source: European Commission, 2014, Small Business Act Fact sheet for Romania

The Romanian economyis dominated bysmall and medium enterprisesandhasproportionallyfewer micro-enterprisesthan the EUas a whole, respectively87,4% inRomania, compared to 92,4% in the EU. Despite a surge inthe number ofstart-upsin recent years, the impact of micro-enterpriseson the economyis stilllower than the SME average, theyproviding about23% of existing jobsin the private sectorand only 13% of value addedin the economy.

From the perspective ofRomanianSMEs competitivenesson the EU marketit can be seen the majorgapbetween their productivityand efficiency.

Table 2 SMEs efficiency and productivity indicators in Romania vs UE

Indicator	**Romania**	**UE**
No. employees/ enterprise	6,35 employees/SME	4,11 employees/SME
Value added/ enterprise	60.601,22 euro/SME	169.641,12 euro/SME
Productivity(value added /employee)	9.537 euro/ employee	41.283,78 euro/ employee

Source: European Commission, 2014, Small Business Act Fact sheet for Romania

Even if Romania hasa high level oftotal employment(8th placein the EU) and a number of 6,4employeesper SME,higherthan the European average(4,1), at the level ofone Romanian SME the value addedisonly 36%of the European average.

Also, labor productivity, measured asvalue addedreported to employee,in Romania is9.537euros,compared to41.283,8euros, respectively4 timeslower than the EU average.

2. SMEsdensity, RomaniavsEU

SMEdensityis measured asthe ratio ofactive SMEsper1.000 inhabitants. Romaniais the country withthe lowest numberofSMEsrelated to the population size,respectively with a densityof 21,3SMEs / 1000inhabitants, while the average value of thisindicatorintheUE28isdouble(42,7SMEs / 1000inhabitants).

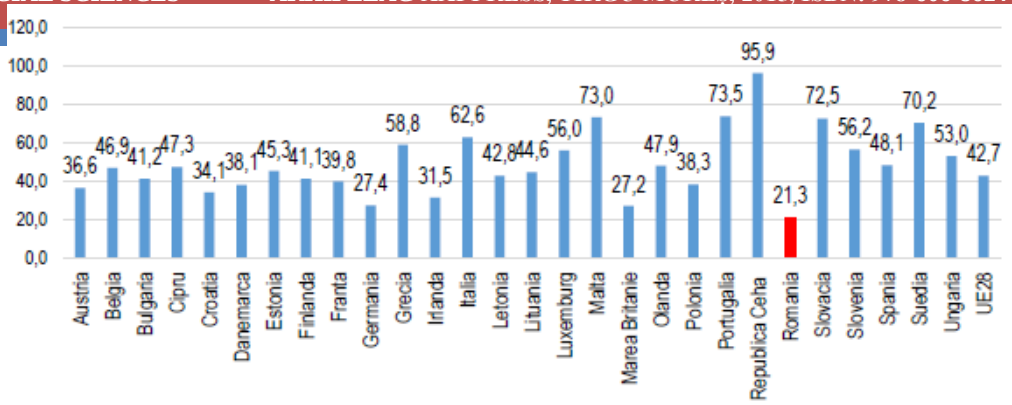

Fig. 1. SMEs density in UE 28

Source: Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union

The highestSMEs density valuesare recorded inthe Czech Republic (95,9 SMEs /1000 inhabitants), Portugal (73,5 SMEs /1000 inhabitants), Malta (73 SMEs /1000 inhabitants) and Slovakia (70,2SMEs /1000 inhabitants).

Be mentioned thatthere arestrong economiesof the European Unionwhere the densityof SMEsis notvery high.It is about Great Britain,with only27m2SMEs /1000 inhabitantsand Germany,with27,7SMEs /1000 inhabitants.

SMEs high-density valuescoexist, both inNew EU Member States,economically less developed, such asthe Czech Republic (95,6), Malta (73), Slovakia(70,2), Slovenia (56,2), Hungary (53) as well as intraditionalmarketeconomies,like Spain(48,1), Italy (62,6), Sweden (70,2).

3. Therecovery degreeofthe SMEs performance inRomania,comparedwith the averageof theUE28

Tabel 3 SMEs performance indicators variation in Romania vs UE(%)

indicator	**2012- 2013**		**2013- 2014**	
	Romania	**UE**	**Romania**	**UE**
Number of enterprises	3,92	-0,90	1,77	-0,23
Number of employees	5,94	-0,51	2,90	0,16

Value added	6,16	1,12	6,53	2,80

Source: Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union

2013/2012annual variationswere positiveandhigh intensityforthe value added(6,2%)and employment(5,9%) andalsosignificantfor the number of active SMEs (3.9%)inRomania.

ForRomania, it is estimated an increasein the number ofactivefirmswithsuccessiveannual installmentsof approximately1,7% in2014 and 2015, while EUaggregate number ofSMEsactivein thenon-financialeconomyevolvesslightly a decreasing trend.

The number of SMEs, economicallyactive,experiencedfrom 2008 to2011 apronounceddrop(-19,86%), which could notbe compensatedlaterby resumingthe increasing number ofcompaniesin 2012 and2013.The cumulative effect ofthese developmentsled to a decreaseof-15,5% forSMEsactive populationin 2008-2013.

4. The number of employeesand distribution oflaborinthe SME sector, by size class

Asthe European Union,SMEs inRomaniaarethe main provider ofjobs,employingmore than twothirdsof the total numberofactiveemployeesin the national economy. According to statisticsfor 2013, a total of2.708.806people are employedin smalland medium enterprises in the non-financial sector, compared with atotal of4.058.264employeesin the economy.

Tabel 4 Dinamics of SMEs employees in Romania, 2011-2013

	2011	2012	2013
Number of employees	2.529.994	2.556.921	2.708.806

Source: Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union

The numberof employees in SMEsis relativelyuniformly distributedin all threesize classes,despite theoverwhelmingshareof the firms number in themicroclass.

In2013,the cumulativenumber of employeesin SMEswasdistributed inthe threesize classes: 34,37%in micro, 34,31% in small firms and 31,31%in medium enterprises.

Table 5 The evolution on thesize classes ofthenumber of employeesinSMEs in Romania(%)

	2011	**2012**	**2013**
Micro	33,62	34,11	34,37
Small	33,60	34,05	34,31
Middle	32,78	31,83	31,31

Source: Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union

It is noticed thatin 2011-2013the share oflaborinmicro-enterprisessectorhasan increasing trend.Small businesses arethe most dynamicemployer, managing to increase itsshare ofstaffevery yearin the total numberof employeesin SMEs. Medium enterprisesnumber of employeesdecreasedduring 2011-2013.

5. The contributionof SMEs tocreate jobsand value addedin activity sectors in economy

Fiveeconomic sectorsarethe most relevant tothe activities of SMEsin the Romanian economy: trade, professional and technical activities, manufacturing industry, construction, hotelsand restaurants. Thesesectors of the economyaccumulate80% of totalSMEs,their share beingslightly differentin importancefor companies inRomania,compared tothe average valuesofUE28.

SMEs distribution in key sectorsof activityhas the following configuration:

-InTrade sector, the mostSMEs inRomania are active,with a share of39,6%, higher thanthe European averageof 28,5%.

-Romaniahas moreSMEsin the Manufacturing industry,greater than the averageof theUE28, respectivelya share of11, 9%inRomania,compared to an averageof only9,6% in the EU.

-Anotherrelevant sector for SMEsis the Scientific and Technical Activities, where it operatesashare of 12,7% ofSMEsinRomania, lower than theEUaverage of 17,6% .

-In Construction, the number of active companiesin Romania represents10,3% of all SMEs, while the average shareinthissectoris14,3%in theUE28.

- the Hotels and Restaurants sectorincludes5,5% ofRomanianSMEs,inUE28, theshare ofSMEsismore significantly(8,3%).

Table 6. Number of SMEs in activity field, Romania vs UE (%)

Economic sector	Romania	UE
Manufacturing industry	11,92	9,60
Construction	10,29	14,30
Trade	39,56	28,53
Hotels and restaurants	5,46	8,30
professional, scientific, tehnical activities	12,67	17,60
Others	20,09	21,50

Source: Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union

6. Aspects regarding start-ups and their distribution in territory

Total number ofstart-upsregistered with Trade Register in the period 2011- 2013has evolved in a descending manner, from 132.069in 2011to124.816in 2013level

Table 7. Total number of registrations in 2011-2013

Year	2011	2012	2013
registrations	132.069	125.603	124.816

Source: The National Trade RegisterOffice

Researchin territorialstatisticsrelating toregistered with Trade Registerfirmsin the first tenmonths of2014 show large discrepanciesbetween the start-ups intensityat counties level. Thus,asin previous years, by 31 Octobermostnew businessregistrations have taken place inBucharest. Herewere concentrated15.629registrations, about one fifth of thetotal of 88.103registrationsthroughout the country. At the same time, the worst situationwas recordedin

the counties ofGiurgiu, Ialomita, andTulcea, where there is a small numberofstartups, respectivelyabout 1%.

Having ahigherlevel of economic developmentthan the otherregions,Bucharest-Ilfovoffersthe most attractivebusiness environmentfor openingnew businesses. This region has occupiedevery year the first placeamong regionsin terms of the numberofstart upsfounded, whichin2013was of23. 170. AfterBucharest-Ilfovregionfollows theNorth West region, where there wasa number of20.608 for startups .

At the opposite polelies the West Region, where they were registered11.999startupsin 2013, followed by South-West Oltenia,with11.703registrations, in decrease comparing to theprevious year.

Inthe 2012-2013 period, increases in the numberof registrationswere recordedin all eightregions;butcomparingthe years 2011-2013, we notice thatonlyBucharest-Ilfov, North Westand South West regionshave hadincreases, less significantly.

Analysis of the dynamicsinthe last two yearsof the total numberof newregistrations,bothin territorialandacross sectorsof activity,shows adecrease ofentrepreneurship inRomania, due to the difficultiescaused bythe economic crisisand its effectson business general climate. The predilection forstarting a businessis higher inregions as Bucharest-Ilfovand North-West. Distribution by regions ofnewly created enterprisesillustrates thatthe creationratehadpositive trendin all regionsin2013,comparedwith 2012, due to the favorablesocio-economic conditions.

Table 8: Number of new enterprises and Creation rate per regions

	year	regions							
		NE	**SE**	**S**	**SV**	**V**	**NV**	**Centre**	**B-Ilfov**
Number of new enterprises	**2011**	17.646	16.120	17.053	12.548	13.485	21.164	16.826	25.241
	2012	12.672	11.792	11.745	11.365	10.301	17.739	11.052	22.510
	2013	16.589	14.272	15.119	12.696	13.075	22.040	15.311	26.764
Creation	**2011**	4,6	4,2	4,4	3,2	3,5	5,5	4,3	6,5
	2012	3,3	3,0	3,0	2,9	2,7	4,6	2,9	5,8

rate(%)	**2013**	4,3	3,7	3,9	3,3	3,4	5,7	3,9	6,9

Source: National Institute of Statistics,2015, New enterprises andentrepreneurs profile inRomania

Bucharest-Ilfov regionis the most dynamicregion,followed by the NorthWest.In2013,South-West Olteniaregionhad the lowest dynamic forcreating rate,compared to other regions.
The percentageof active enterprisesnewly created, forwhich the principalactivity placeisthe manager house,in 2013,takes valuesbetween77,1% inSouth Regionand46,3% in the West.

Aboutthe difficulties start-ups have to confront with

The proportionof new enterprisesencountering difficulties inachievingcontractsrecordsan increasein 2013compared to2012.The most commonreasons for thedifficultiesrelated to the offerremainthe lack ofresources, lackofclients orcustomersdelayed paymentand limited accessto credit.

The most commonreasons for thedifficultiesofdemand are, in2013,high competitionand customerswithlimited funds. Aboutdifficulties ofsupply,the highest sharein 2013is caused bythe lack of resources. Thisis observed inthe South-East, North-East, Centre, South-West Oltenia andSud Muntenia regions; South-West and Central regionshavethe highest sharesinthe event of difficultiescaused bylimited accessto credit.Central Regionhas the highestlack oftechnology; there is amajor increaseinlimited access towell-trainedemployeesinthe North WestandSouth West.

Regarding thedifficulties ofdemand, North-westand Westregions declare the largest sharefor customerswithlimited funds; South-West regionhasthe largest share for bigcompetition; andthe Central regionhasthe highest shareininability in marketing.

8. Conclusions

Small and medium enterprisesinRomaniaare facing withfour majorproblems:

-Issue of critical mass-statisticallyisdirectly observable, whereasthe SMEs density per 1.000 inhabitantsinRomaniaisbelow the European average. More specifically, if there are notsufficientcompanies,northeir contribution toGVA/GDPcanbesignificant.

-Issuefor size-this follows fromthe sector radiographyasis distinguisheda higher share than the one at regional levelfor small and verysmall firms,majority insurvival,without bigplans to increaseormanagerialsophistication.

-Issue for sectorial structure-arises from the appetiteof smallcompaniesto conducttrade andcommercial intermediation business. Romania, besides trade,needscoagulatedproductivechains, withservices tointensifyindustrial potential.

- Issuefor resilience-is seenfrom theresponse amplitudeto the crisisandinlow survival rateofnewly createdcompanies. Romaniancompaniesappearratheropportunisticandby copyingthe existingmodels, but by arobustplanningthat takesinto accountarigorousriskmanagementandcontingency plans.

Throughtheir characteristics, SMEsprovidethe economyadvantages thatlarge firmsdo not offer (spin-off, start-up, capitalcosts,lowerinput and output costs, lower risks offailure, etc.), butare not related toemploymentornecessarilyincrease, butthepossibilities to reinforce theadvantages ofcompeting foraregion or a country.

Therefore, future actionsshouldfocus on amixof complementary measuresto improvethe business environment,financing needsand facilitateSME accesstoappropriate tools, witha stronger focusonbusiness innovationand trainingqualificationsand vocational skillshighlyspecialized.

Support forimproving the business environmentby simplifyingprocedures and reducingadministrative costs,must followallkey moments in thelife cycle ofentrepreneurship(startup, development, business transfer, bankruptcy orsecond chance), through initiativesoflegality andtaxation,thus reducingbureaucracy andthe number oftaxes.

Education and trainingare key factorsfor the acquisition ofknowledge and attitudes necessaryfor success in business, but should not be neglectedthe scarcity ofqualified human

resourcesin areas ofspecialized skillscurrentlythecompanies inRomania are facing with. Thus,dualvocational education developmentand intensificationof training foremployeesinSMEsaremandatory requirements, given thatonly 24% ofRomaniancompaniesprovideemployee training.

BIBLIOGRAPHY:

1. European Commission, 2014, Annual Report on European SMEs - A partial and fragile recovery
2. European Commission, 2014, Eurostat, Data Base for the Annual Report
3. European Commission, 2014, Small Business Act Fact sheet for Romania
4. National Institute of Statistics, Small and Medium EnterprisesevolutioninRomania during 2010-2013
5. National Institute of Statistics,2015, New enterprises andentrepreneurs profile inRomania
6. The National Trade RegisterOffice, Statistics2010-2014
7. Post-Privatization Foundation, 2015,RomanianSMEsin the European Union
8. Post-Privatization Foundation, 2013,Report onthe SME sector inRomania

INFLUENCES ON THE EVOLUTION OF THE TRADITIONAL COSTUME FROM SALAJ COUNTY BETWEEN 1900 AND 1946

Gabriela Draghi (Hossu)

PhD, University of Oradea

Abstract: The present publication is aimed to present the influences on the evolution of the traditional Romanian costume from Sălaj county, between 1900 and 1946. The general objective is to describe the evolution of the traditional costume from Sălaj and the different influences. This endeavour is based on the knowledge of the changing elements of the costume, but also on those parts of the costume that are new or replacing existing ones. The careful study of the documents from archives and libraries, the study of monographies and personal collections, the field research were all the source of relevant information and conclusions related to different sources of influences: from the urban area, form regional level and from other ethnic groups.

Keywords: costume, influences, evolution, tradition, urban

Costumul tradiţional românesc sălăjean a înregistrat o evoluţie permanentă datorită diferiţilor factori care l-au influenţat. Conservat, până la sfârşitul secolului XIX, datorită faptului că pentru întreaga familie hainele se ţeseau şi se coseau în casă, supus de-a lungul timpului anumitor influenţe, abandonează şi înlocuieşte unele piese de port după anul 1900.[1]

De-a lungul istoriei, în judeţul Sălaj, ca urmare a diferitelor modificări teritorile, au trăit alături de români, care au fost întotdeauna majoritari, şi alte naţionalităţi: maghiari, germani, slovaci, evrei, ucrainieni, etc.

Ţinând cont, atât de vechile cât şi de noile delimitări administrativ-teritoriale ale ţării în cadrul căreia au fost trasate şi limitele administrative actuale ale judeţului Sălaj[2], încercăm să

[1]Dionisie Stoica, Ioan P. Lazăr, *Schiţa Monografică a Sălagiului*, Institut tipografic şi de editură în Şimleul Silvaniei,1908, p.97.
[2]T.Morariu, V.Sorocovschi, *Judeţul Sălaj*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1972, p.13.

sintetizăm în această lucrare, influenţele care au contribuit la evoluţia costumului tradiţional românesc sălăjean între anii 1900 şi 1946. Studiul nostru se bazează pe informaţiile scrise, mai vechi sau mai noi, cu privire la piesele de port care compun costumul tradiţional românesc sălăjean, precum şi pe informaţii preluate din cercetarea de teren, completate cu analiza unor piese de port originale şi a albumelor de familie la care am avut acces.

Lucrarea de faţă îşi propune să prezinte evoluţia costumului tradiţional românesc sălăjean sub diferitele influenţe. Pornim, pe de o parte, de la anul 1900, an după care, potrivit surselor cercetate, se înregistrează înlocuirea, transformarea şi preluarea unor piese de port sub influenţa orăşeneacă, apoi dispunerea ornamenticii, utilizarea unei cromatici mai bogate sub infuenţa inter-zonală, precum şi pătrunderea unor piese de port dar şi adoptarea unor broderii sub influenţa etniilor conlocuitoare, iar pe de altă parte, ne oprim la anul 1946, ca an după care urmează disoluţia costumului sălăjean, în special al celui femeiesc, ca urmare a adoptării costumelor orăşeneşti.

Fără îndoială că, datorită condiţiilor economice precum şi influenţelor populaţiei conlocuitoare, costumul sălăjean s-a dezvoltat şi a evoluat diferit.

Condiţiile economice şi climatice au contribuit diferit la evoluţia costumului tradiţional sălăjean, acestora alăturându-li-se şi influenţele orăşeneşti, cele interzonale precum şi influenţele etniilor conlocuitoare.

Astfel, în primul rând ar trebui amintit *factorul economic*, care face o delimitare clară între posibilităţile de cumpărare de către diferitele categorii de populaţie a acelor materii prime necesare realizării unor piese componente ale costumului tradiţional, dar şi o diferenţiere între aceia care cultivă şi prelucrează pentru îmbrăcămintea proprie fibrele vegetale (cânepa şi mai târziu inul) şi fibrele de origine animală (lâna).[3]

Pentru confecţionarea pieselor de port care urmau să fie purtate la muncă, sălăjenii utilizau de regulă, pe la începutul anului 1900, cânepa şi inul care se obţineau în gospodărie, iar pentru piesele de sărbătoare se utiliza „pânza învălită”[4] rezultată din combinaţia cânepii cu

[3]Ion Vlăduţiu, *Etnografia românească*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, p.359.
[4]Ioan Augustin Goia, „Evoluţia portului popular în subzona Sub-Meseş judeţul Sălaj”, în *Acta Mvsei Porolissensis*

bumbacul prin care era obţinută o pânză mai fină. Mai târziu, prin folosirea bumbacului din care se obţinea o pânză de calitate superioară[5] se confecţionau numai piesele de sărbătoare.

Evoluţia costumului tradiţional a fost influenţată apoi de *factorul social.* De-a lungul timpului fiecare creator popular a încercat să realizeze modele unice care să se deosebească de ceea ce purtau ceilalţi săteni. În acest sens, amintimcrearea în taină a unor motive ornamentale originale. De regulă, piesele de port la care facem referire sunt noile cămăşi femeieşti care urmau să fie îmbrăcate cu ocazia unor sărbători sau a unor obiceiuri de peste an.[6]

Considerăm că, în cadrul evoluţiei costumului tradiţional românesc sălăjean, un rol deosebit de important îl au piesele care, datorită frumuseţii lor, au fost preluate şi în costumul sălăjean, chiar dacă au fost create în alte centre.[7] Amintim pieptarele brodate pe toată suprafaţa şi „zadiile cu bucure" confecţionate la Huedin, care pătrund în portul sălăjean şi care mai târziu constituie model şi chiar sunt imitate de cojocarii locali şi de femeile talentate.

Influenţe orăşeneşti

Pătrundereaîn portul tradiţional românesc sălăjean a influenţelor orăşeneşti se datorează în primul rând materiilor prime de calitate superioară care s-au utilizat în confecţionarea unor piese de port (cămăşi, poale, izmene), precum şi a unor piese deinfluenţă orăşenească, pentru început cu rol de protecţie a pieselor tradiţionale,care au contribuit în timp la declinul portului tradiţional sălăjean.[8]

Dintre influenţele orăşeneşti din costumul femeiesc sălăjean, putem enumera următoarele piese: pieptare, şorţuri „de târg", „zadiile cu bucure", „buici", năfrămile, cizmele roşii şi cizmele negre de box.

Astfel, după 1900, în portul femeilor sălăjene din zona etnografică Meseş, pătrunde „buica" de culoare „mierâie", croită sub influenţă orăşenească. Această piesă de port confecţionată din postav albastru de către meşteşugarii din Huedin, a fost purtată de femei peste spăcel în timpul anului sau iarna pe sub suman. Era scurtă şi „ornamentată cu nasturi negri de

(Zalău), 1981, nr. V, p. 753.
[5]Informator Viorica Brânde, 89 ani, Ortelec – în prezent cartier al municipiului Zalău.
[6]Ioan Augustin Goia, *op. cit.*, p. 360.
[7]*Ibidem*, p. 361.
[8]Valer Butură, *Etnografia poporului român*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978, p.306.

sticlă sau de metal”[9]. Pieptarul femeiesc deschis în faţă, ornamentat pe toată suprafaţa, a fost de asemenea confecţionat de meşteşugarii din Huedin, fiind purtat doar cu ocazia sărbătorilor, numai de femeile care aveau o stare materială bună.

De asemenea, după primul război mondial, fetele înstărite sunt primele care adoptă şorţul „de târg”, confecţionat din materiale înflorate, de preferinţă cele închise la culoare, pe care îl poartă în zilele de sărbătoare. Tot în aceeaşi perioadă, pătrund în portul femeilor şi „zadiile cu bucure” care erau cumpărate din târgul de la Huedin şi care vor constitui mai târziu, datorită femeilor pricepute, un model pentru şorţurile în zonă.[10] Zadiile confecţionate după modelul celor cumpărate prezentau o notă de sobrietate comparativ cu cele cumpărate, care aveau o cromatică mai vie datorită influenţei portului din zona Călata.

Pe la 1900, româncele sălăjene mai înstărite purtau de sărbători cizme roşii „mari şi comoade”[11]. Cumpărate de regulă de la târgurile din Zalău şi Huedin, acestea au fost înocuite mai târziu cu cizmele negre de „box”.

După perioada interbelică, sălăjencele înlocuiesc năframa ţesută în propria gospodărie cu năfrămile înflorate cumpărate din târg.[12]

În ceea ce priveşte costumul tradiţional bărbătesc sălăjean, considerăm că a evoluat sub influenţă orăşenească prin următoarele piese de port: cămaşa, laibărul din postav albastru, pieptarul, sumanul, „clopul de păr” şi cizmele de „box”.

Sub influenţa croiului orăşenesc, trebuie remarcată evoluţia cămaşii bărbăteşti din zona Meseş, care a prezentat o dublare a gulerului şi a pumnarilor cămăşii, precum şi o înlocuire a modului de închidere al cămăşii prin nasturi.[13]

În zona Meseş sub influenţele portului orăşenesc, feciorii purtau peste cămaşă, laibăre scurte din postav albastru cu nasturi, pe când bărbaţii purtau peste cămaşă pieptare deschise în faţă, asemănătoare, dar puţin mai lungi decât cele femeieşti, care erau comandate şi confecţionate la Huedin şi la Cutiş sau erau cumpăte din târgul de la Fechetău (Negreni-Cluj). Cusute pe aproape toată suprafaţa cu „motive florale, executate cu lînică neagră, cu şiruri de nasturi negri

[9]Ioan Augustin Goia, *op. cit.*, p.765.
[10]*Ibidem*, p.764.
[11]Dionisie Stoica, Ioan P. Lazăr, *Schiţa Monografică a Sălagiului*, Institut tipografic şi de editură în Şimleul Silvaniei,1908, p.96.
[12]Informator, prof. Floare Ţurcaş, 66 ani, Meseşenii de Sus, zona etnografică Meseş, Sălaj.
[13]Ioan Augustin Goia, *op. cit.*, p.767.

din sticlă şi aplicaţii din piele", pieptarele purtate de feciorii şi de bărbaţii din localitatea Buciumi doar cu ocazia sărbătorilor erau considerate un lux[14].

Sub aceiaşi influenţă orăşenească, în special a croiului orăşenesc, înaintea celui de-al doilea război mondial, sumanul confecţionat din pănură de casă, a fost supus în mod repetat unor modificări în ceea ce priveşte croiul, căpătând astfel diverse denumiri dintre care cea mai cunoscută era căbatul.

Purtate cu ocazia sărbătorilor de bărbaţii înstăriţi, cizmele negre de box erau de regulă confecţionate în atelierele din Zalău şi Huedin. După anul 1914, cizmele cu tureac moale şi fără călcâie purtate de bărbaţi, au fost înlocuite cu cizmele cu tureac tare care aveau şi tocuri.[15]

După al doilea război mondial, bărbaţii dar şi feciorii din Sălaj, au purtat la sărbători „clopul de păr" care era cumpărat din prăvăliile săteşti.

Influenţe inter-zonale

Începând cu anul 1900, costumul tradiţional românesc sălăjean a suferit anumite transformări datorate influenţelor inter-zonale. Remarcăm o influenţă în structură şi în ornamentică. Putem spune că Bihorul a adus influenţe spre costumul tradiţional sălăjean din Sub-Meseş, zona Codrului spre zona Sălajului, iar pentru depresiunea Almaş-Agrij, s-au remarcat influenţe dinspre Huedin şi Călata.[16]

Cu influenţe semnificative dinspre judeţul Bihor, cămaşa femeiască de pe Valea Barcăului prezintă o ornamentaţie şi o cromatică foarte bogată dispusă pe guler, mâneci şi pe pieptul cămăşii. Ornamentaţia sub forma unui dreptunghi, dispusă pe pieptul cămăşii, împărţită în două registre egale era încheiată cu mulţi nasturi de diferite culori. De asemenea, mânecile largi ale cămăşii erau „strânse deasupra umerilor şi la încheietura mâinii"[17].

---

[14]Domby Emeric, *DansuriPopulare din Judeţul Sălaj- Vol.I.*, Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al Judeţului Sălaj, Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă, 1976, p.25.

[15] Arhivele Naţionale - Serviciul Judeţean Sălaj, *Porturile populare din regiunea Cluj*, colecţia personală „Leontin Ghergariu", act nr. 36, f. 60.

[16] Camelia Burghele, *Repere de cultură tradiţională sălăjeană,* Editura Porolissum a Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Zalău, 2006, p.52.

[17]*Ibidem*, p.53.

Sub aceiaşi influenţă a Bihorului, pieptarele purtate în satele situate la baza M-ţilor Meseş, prezintă o ornamentică viu colorată în care predomină culoarea roşie, fiind cunoscute sub denumirea întâlnită în Bihor şi anume – cojoace.[18]

În subzona Almaş -Agrij erau purtate pieptarele confecţionate la Huedin, ornamentate mai sobru cu lânică bordo sau neagră. Mai târziu aceste pieptare au constituit modele pentru cojocarii locali care „imitau deja produsele huedinene”[19]. Sub influenţa zonei Someşului, se purtau şi laiberele confecţionate din postav de culoare neagră.

Influenţe de la portul românesc spre cel maghiar şi dinspre portul maghiar spre cel românesc

Influenţe, în structura costumului tradiţional, în alesături şi mai târziu în cusături, au fost reciproce de-a lungul timpului. Datorită hărniciei şi creativităţii femeilor mai ales în localităţile din apropierea târgurilor, a oraşelor sau a localităţilor învecinate cu acele localităţi cu populaţie maghiară sau slovacă, s-au produs în timp, preluări de alesături, tehnici de ornamentare sau croi.

Considerăm necesar să menţionăm că, unele piese tradiţionale din port, prin influenţă exogenă, a determinat o nouă categorie de piese. În acest sens, amintim gulerul mare „transformabil în glugă şi decoraţia policromă”[20], cunoscut mai târziu sub denumirea de manta. De asemenea, specific judeţelor din vestul ţării, în care se regăseşte şi Sălajul, portul în faţă peste poale a unei singure catrinţe numită în acest caz zadie sau şorţ, de către toate categoriile de vârstă, a fost o consecinţă a influenţei costumului naţionalităţilor conlocuitoare.[21] Această piesă de port se regăseşte în costumul tradiţional românesc sălăjean, atât în cel femeiesc cât şi în cel bărbătesc, precum şi în costumul maghiar bărbătesc şi femeiesc.

Putem observa aşadar, că deşi costumul tradiţional românesc sălăjean a suferit influenţedinspre portul maghiar, de asemenea şi portul maghiar a fost influenţat de cel românesc. Aşadar, putem spune că, sub influenţă maghiară portul romîncelor sălăjene a evoluat „în sud-est

[18]Ioan Augustin Goia, *Zona Etnografică Meseş*, Editura Sport Turism, Bucureşti, 1982, p.77.
[19]*Ibidem,* p. 136.
[20] Jana Negoiţă, „Probleme ale specificului zonal în portul popular românesc”, în *Acta Mvsei Porolissensis*, 1981, nr. V, p. 795.
[21]*Ibidem,* p. 794.

în direcţia portului din zona Călatei, iar în nord-vest în direcţia celui din zona Carei”[22]. Astfel, sub influenţa portului maghiar, până în jurul anului 1920, româncele mai înstărite au purtat iarna şi în zilele de sărbătoare cizmele roşii.[23] Cumpărate din târguri, aceste cizme erau confecţionate de meşteri maghiari. De asemenea, tinerele românce din localităţile Brebi şi Moigrad adoptă cizmele roşii, „şorturile ungureşti” şi „buica” din portul maghiar specific Călatei.[24]

Femeile din localităţile Traniş, Vădurele şi Năpradea situate de-a lungul Văii Someşului Mare, purtau vara „buica” de culoare „mierâie”, „ca maghiarele din zona Călatei”[25]. De asemenea, această piesă de port a fost preluată în costumul femeiesc şi de femeile mai înstărite din depresiunea Almaş-Agrij, fiind purtată cu ocazia sărbătorilor peste spăcel şi iarna pe sub suman.

O influenţă vizibilă dinspre portul maghiar spre cel românesc se poate remarca şi în costumul mirelui care „avea pantaloni de-aciie ungureşti, mai larji până la jerunţi şi strâmţi d-acolo în jos”[26].

După al doilea război mondial, atât femeile cât şi fetele tinere din localitatea cu populaţie maghiară Deja, aflată pe Valea Sălajului, au purtat o cămaşă a cărei croi şi ornamentică erau de influenţă românească. Această cămaşă a fost confecţionată după modelele purtate de româncele sălăjene din satele vecine localităţii Deja. De altfel, maghiarele numeau această cămaşă „olahnés-ing”. De remarcat, cu privire la această cămaşă femeiască, că doar cromatica era cea specifică portului maghiar. Amintim, de asemenea, că femeile maghiare din localitatea Deja au preluat diferite modele de alesături de la româncele din Noţig şi din Sălăţig.[27]

---

[22] Arhivele Naţionale - Serviciul Judeţean Sălaj, *Porturile populare din regiunea Cluj*, colecţia personală „Leontin Ghergariu”, act nr. 36, f. 64.
[23] *Ibidem,* f. 58.
[24] *Ibidem,* f. 64.
[25] *Ibidem.*
[26] Camelia Burghele, *La nuntă în satele sălăjene - O lectură antropologică a tradiţiilor nupţiale*, Editura Caiete Silvane, Zalău, Editura Etnologică, Bucureşti, 2014, p.119.
[27] Arhivele Naţionale - Serviciul Judeţean Sălaj, *Porturile populare din regiunea Cluj*, colecţia personală „Leontin Ghergariu”, act nr. 36, f. 65.

Românceleledin „zona Huedinului şi jurul Zalăului”[28], au preluat de la maghiare cusătura „pă scrisoare”. Această cusătură, executată de regulă pe „spăcel”, realizată după desen „cu aţă galbenă şi mărgele colorate”[29], a pătruns şi în sudul zonei etnografice Meseş[30], mai precis în portul femeiesc din satul Buciumi. Chiar dacă la origini această cusătură era cultă, ea totuşi a fost însuşită ca marcă etno-zonală în jurul Huedinului, de către populaţia maghiară din aceste sate.[31]

Concluzii

În evoluţia sa, adaptându-se necesităţii vieţii oamenilor, precum şi dorinţei acestora de înnoire, sub influenţele datorate croiului orăşenesc, influenţele inter-zonale precum şi a influenţelor dinspre portul celorlalte naţionalităţi, costumul tradiţional românesc sălăjean şi-a perfecţionat structura, ornamentica şi croiul, a evoluat diferit, s-a dezvoltat astfel şi pe latura artistică.

Datorită convieţuirii îndelungate cu naţionalităţile conlocuitoare, de-a lungul timpului au avut loc anumite pătrunderi de la o etnie la alta, ca urmare a influenţelor reciproce.

Cromatica a constituit o diferenţiere etnoculturală clară de o mare importanţă în evoluţia costumului tradiţional la români, maghiari, slovaci, etc.

Declinul costumului tradiţional românesc sălăjean s-a produs mai întâi în localităţile situate în apropierea oraşelor, apoi treptat până la cele mai îndepărtate.

„Aceastălucrare abeneficiatdesuportfinanciar prinproiectul “Excelență interdisciplinară în cercetarea științifică doctorală din România – EXCELLENTIA”cofinanțatdinFondulSocialEuropean,prinProgramulOperaționalSectorialDezvoltareaResurselorUmane2007-2013,contractnr.POSDRU/187/1.5/S/155425.”

BIBLIOGRAPHY:

[28]*Ibidem,* f.20.
[29]Domby Emeric, *DansuriPopulare din Judeţul Sălaj- Vol.I.*, Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al Judeţului Sălaj, Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă, 1976, p.25.
[30] Ioan Augustin Goia, *Zona Etnografică Meseş*, p.132.
[31]*Ibidem,* p.133.

1. Burghele, Camelia, *La nuntă în satele sălăjene - O lectură antropologică a tradiţiilor nupţiale*, Editura Caiete Silvane, Zalău, Editura Etnologică, Bucureşti, 2014.
2. Burghele, Camelia, *Repere de cultură tradiţională sălăjeană,* Editura Porolissum a Muzeului Judeţean de Istorie şi Artă Zalău, 2006.
3. Butură, Valer, *Etnografia poporului* român, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
4. Domby, Emeric, *DansuriPopulare din Judeţul Sălaj- Vol.I.*, Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al Judeţului Sălaj, Centrul de îndrumare a creaţiei populare şi a mişcării artistice de masă, 1976.
5. Goia, Ioan Augustin, *Zona Etnografică Meseş*, Editura Sport Turism, Bucureşti, 1982.
6. Morariu T., Sorocovschi V., *Judeţul Sălaj*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti, 1972.
7. Stoica Dionisie, Lazăr P. Ioan, *Schiţa Monografică a Sălagiului*, Institut tipografic şi de editură în Şimleul Silvaniei, 1908.
8. Vlăduţiu Ion, *Etnografia românească*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti,1973.
9. Goia, Ioan Augustin, *Evoluţia portului popular în subzona Sub-Meseş judeţul Sălaj, Revista Acta Mvsei Porolissensis,*nr.V/1981/Zalău, 1981.
10. Negoiţă, Jana, „Probleme ale specificului zonal în portul popular românesc", în *Revista Acta Mvsei Porolissensis* nr.V/ 1981, Zalău, 1981.
11. Arhivele Naţionale - Serviciul Judeţean Sălaj, *Porturile populare din regiunea Cluj,* colecţia personală „Leontin Ghergariu", act nr. 36, f. 20-64.

DEFLATIONISM. LANGUAGE STRATIFICATION AND THE REDUNDANCY THEORY OF TRUTH

Paula Pompilia Tomi

PhD Student, University of Bucharest

Abstract: The redundancy theory of truth considers that there is an equivalence between asserting that a statement is true and the statement itself, therefore between T (A) and A. Horwich did not try to find a satisfactory definition of truth, because the equivalence schema in all its instances is all that can be said significantly about truth. Dorothy Groover offers an alternative for the standard deflationary theory of truth, a prosentential approach, based on a theory of anaphora. The T-schema is accepted as long as it does not generate paradoxes. This seems possible only if we accept the stratification of the languages from a Tarskian point of view. The differences between an object language and a metalanguage will be described. The main question that occurs is if the truth predicate may be removed from a language without change or diminish the expressiveness of that language. The aim of this paper is to submit different variations of the deflationary theory of truth and their answers to this question.

Keywords: Deflationary theory of truth, Alfred Tarsky, Paul Horwich, Stratified Language, T-Schema

The truth predicate is well-known and extremely used, but from a logical and philosophical point of view it seems to have different definitions and approaches. The most common or the traditional ones are the correspondence and coherence theories of truth. A more modern one is the deflationary theory of truth. The redundancy theory of truth accepts the equivalence T (p) and p itself. In addition, some deflationary theorists consider that this is the only relevant thing that can be said about truth. In this paper we are going to start from the Tarskian definition of truth and move to Horwich's minimalist approach, concluding with the prosentential theory of truth offered by D. Grover. Through these we aim to provide an answer, from each perspective, to a relevant question: may the truth predicate be removed from a language without minimizing the expressivity of that language?

1. Tarski's semantic conception of truth and the stratification of language

Tarski tries to find a satisfactory definition of truth, to be more precise, a definition which is materially adequate and formally correct.[1] The semantic conception of truth has its roots in the Aristotelian correspondence theory of truth presented in Metaphysics: "To say of what is that it is not, or of what is not that it is, is false, while to say of what is that it is, or of what is not that it is not, it is true."[2] Therefore the correspondence theory demands that a sentence is in agreement with reality to be true. In this case, a sentence is true if it designates an existing state of affairs. Even if Tarski considers the correspondence theory of truth the base of his own theory, he does not accept it as a satisfactory theory of truth.

Tarski's example is[3]:

The sentence "snow is white" is true if, and only if, snow is white.

Generalizing the T – schema is obtained:

(T): "S" is true if, and only if, S.

In this case, the first occurrence of the sentence or in the generalization the "S" is the name of the sentence, and the second one is the sentence itself. This schema is not a proper definition of truth; it can only be a particular definition of truth. A general one is obtained by an infinite conjunction of those particular usages of the T – schema. However, this infinite conjunction is practically impossible to achieve.

The other obstacle that stands in the way is the class of paradoxes. The liar antinomy may be the most obvious one in this case.

(L): This sentence is false.[4]

[1] Alfred Tarski, "The Semantic Conception of Truth and the Foundation of Semantics", in *Philosophy and Phenomenological Research*, Vol. 4, No. 3 (Mar., 1944), pp. 341

[2] Aristotel, *Metafizica*, 1011b, translated by Andrei Cornea, Bucharest: Humanitas, 2001

[3] Tarski, 1944, pp. 343 – 344. Tarski's generalization has a slightly different form: X is true if, and only if, p. In this case X represents the name of the sentence and p is the sentence itself. The meaning of those is the same.

[4] Ibidem, pp. 347 – Tarski uses another formulation for this antinomy.

In this case if it is assumed that L is true, the conclusion will be that L is false and if it assumed that L is false, the conclusion will be that it is true.[5] Applying T – schema:

(1) "L" is true if, and only if, "L" is not true.

This is a contradiction. Therefore, starting from the assumption that the proposition is true, it is attained that the proposition is false and vice versa. This contradiction seems to be grounded in the language in which it is constructed. This language contains not only its terms and expressions, but also the names of these expressions, and semantic terms (e. g. true) referring to its sentences. Self – referential sentences, as liar antinomy, may be formulated in a language like the one described. Such a language is called a semantically closed one.[6] In order to avoid contradictions and be able to discuss the truth predicate, Tarski's solution presents a stratification of the language.

In this case, two different languages will be used. The first one is the object – language, which is "talked about"[7]. The truth definition will be applied to the sentences of this language. The second one is the meta – language where the first language is talked about. Here, the definition of truth for the first language will be constructed. The meta – language, should be essentially richer than the first one, and contain the object – language as a part. A meta – language should contain logical terms (e. g. if, and only if), names for the terms and expressions of the object – language and terms that make possible the relations and operations between expressions. The essential richness refers to the logical character of the meta – language, and it is necessary and sufficient for the construction of a satisfactory definition of truth.[8]

The role assignment of the role for each language is relative, because a meta – language can become an object – language if another language, a bigger one, becomes a meta – language and the rules are applied. Using the example of the T – schema: the name of the proposition belongs to the meta – language, also the truth notion and the logical term "if, and only if", the proposition itself belongs to the object – language.

[5] $(p \supset \neg p) \supset \neg p$ and $(\neg p \supset p) \supset p$

[6] Tarski, 1944, pp. 348

[7] Ibidem, pp. 349

[8] Ibidem, pp. 352

Paul Horwich considers that the solution for the liar antinomy offered by Tarski is unsatisfactory. If it is accepted that according to the T – schema, "D" is not true ≡ D, at one point in the demonstration the relation "D is true ≡ D is not true" will be obtained. [9] Tarski claims that a language cannot contain its own truth predicate. For example, if there is a language L_0, its truth predicate is in L_1, and so on. For the liar paradox Horwich considers that the only languages that can include the "D is not true$_k$" are L_k, L_{k+1}, L_{k+2}, and so on. If we accept that "D is not true" is identical to D and D must be a sentence of L_{k-1} then, in this case, D cannot exists and there is no liar paradox, according to Horwich. This explanation is not strictly linked to the Tarskian point of view, because it also can be used in a deflationary theory of truth. Horwich introduced the idea of grounding[10], where an instance of the T – schema will be acceptable even if it contains a proposition concerning truth.[11] The proposition "D is not true" will not be considered a grounded proposition of L_k, because in L_{k-1} there are no facts which will entail that proposition or its negation. According to Horwich this proposition will not be a grounded one of any of the other sub – languages and, in this case the contradiction will not occur.

In order to be a satisfactory definition of truth, such a definition should be materially adequate and formally correct. To be materially adequate the definition formulated in meta – language must have as consequences all the particular definitions of truth, therefore all the particular applications of the T – schema. Even if a formal definition of truth is not possible because of the infinite conjunction, an inductive one is. The inductive method starts from the simplest sentences, which do not have other sentences as component parts. For these ones the truth condition is determined directly using the T – schema. Also, by using syntactic rules the definition is extended to any composed sentence of the language.

[9] The complete demonstration may be found in Paul Horwich, "A Minimalist Critique of Tarski on Truth", in *Deflationism and Paradox*, Ed. by J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, New York: Oxford University Press, 2005, pp. 80

[10] "Every proposition of L_0 is grounded and for $k > 0$, a proposition (p_k) is grounded if and only if either it or its negation is entailed by the grounded facts of L_{k-1} and L_{k-2}…, in conjunction with the instances of the equivalence schema that are legitimized by these facts." Ibidem, pp. 82

[11] Horwich's example is: *What John said is true*. Ibidem, pp. 81

The definition of truth can be obtained from the notion of satisfaction. Using this notion, the truth definition can be formulated, therefore a sentence is true if it is satisfied by all objects, and false otherwise.[12] This definition is formally correct and materially adequate.

In a deflationary theory of truth this equivalence makes possible the elimination of the truth predicate. In this case the "<S> is true", which belongs to the meta – language can be eliminated, and replaced with an equivalent sentence which belongs to the object – language. Tarski considers that this elimination is not possible all the time. Examples used by Tarski are[13]:

(2) All consequences of true sentences are true.

(3) The first sentence written by Plato is true.

In these cases, the elimination of the term "true" is not possible in the way presented above. Tarski considers that the elimination is possible only when the name of the sentence is built in a way that allows the reconstruction of the sentence itself. In (3) this is not possible. The reconstruction may be possible if it is known what the sentence says, even if it is not mentioned in its name, but Tarski did not mention this.

The semantic conception of truth is not a deflationary theory of truth, according to Tarski, but it seems to be the base for such theories. The truth definition enables the replacement of the definiendum by its definiens, and in this way the elimination of the term "true" is possible. In Tarski's view, this elimination cannot be made by replacing a sentence of a meta – language with a sentence of an object – language.[14] In this way, the stratification of the language defends the semantic conception of truth from transforming it into a deflationary theory of truth.

2. Deflationary theories of truth – Minimalist theory of truth and Dorothy Grover's prosentential theory of truth

Deflationary theories of truth consider that there is an equivalence between asserting that a statement is true and the statement itself, therefore:

(D): $T(A) \equiv A$[15]

[12]Tarski, 1944, pp. 352 – 353

[13] Ibidem, pp. 359

[14] Ibidem, pp. 359

[15] Graham Priest, *Doubt Truth to be a Liar*, New York: Oxford University Press, 2006, pp. 44

Horsten's view is that deflationism is not a theory about the laws of truth, but one about the nature and the role of this concept. This theory does not seem to aim to resolve metaphysical and epistemological disputes. According to Horsten the theory of truth does not have a domain itself, it consists of the bearers of truth.

Deflationary theories of truth have two main parts: one that presents the meaning of the truth concept, and another that describes the role of this notion. The meaning of the notion is expressed by the T – schema, and as stated by Horwich that is all that can be said significantly about truth. The idea that if someone knows and accepts all the applications of the T – schema does not refer to the infinite conjunction of those applications, but rather to the fact that the language users have to know the T – schema and be willing to apply it every time he or she recognizes a proposition. Horsten considers that in a deflationist view knowing the meaning of truth can refer to knowing a rule.[16]

The truth predicate makes it possible to relate terms to sentences. By using quotation marks a sentence may be transformed into a term. In this case, asserting a sentence is equivalent with transforming that sentence into a term and asserting that it has the truth property. This seems to be what Quine wanted to say by naming truth a disquotational device and Horsten by calling the deflationary theory of truth a disquotational theory of truth.[17]

Horwich accepts the equivalence between[18]:

(4) p

(5) The proposition that p is true

and in his opinion nothing more about truth needs to be assumed. In this case, the minimal theory of truth presents the T – schema as the main statement about truth. Horwich considers that truth is applied to propositions, but utterances, mental attitudes and other types of entity have their 'truth' also. The minimalist conception does not seem too weak to be philosophically significant.[19]

[16]Leon, Horsten, *The Tarskian Turn – Deflationism and Axiomatic Truth*, London: Massachusetts Institute of Techonology, 2011, pp. 61

[17] Ibidem, pp. 63

[18] Horwich, 2005, pp. 5

[19] Ibidem, pp. 6

Propositions are language independent and this may be one reason why Horwich prefers propositions over sentences as bearers of truth. A theory of truth seems to be a theory of truth for a specific language; more specifically of the language it is presented. Even if a person who does not know English, for example, but knows the T – schema, he or she will be able to apply it to an English proposition. In this case that person will know that the schema expresses a truth, but will not know *what* truth it express unless it will be translated.[20]

In a minimalist theory the truth function is to enable the explicit formulation of schematic generalizations, and the understanding of the word is represented by its use in order to perform its function[21], in simpler words to accept and use the T – schema.

Because those theories do not seem to be able to avoid paradoxes, some inflationary theories use truth – value gaps and reject the T – schema in those applications that provide paradoxes.[22] In order to avoid paradoxes the minimalist theory will not accept certain instances of the equivalence schema as axioms. The liar – type contradiction will not be generated using the minimalist theory. This class of excluded instances should be as small as possible, according to Horwich.

Truth has no underlying nature in the minimalist point of view, and because its main function is to offer generalizations, it seems normal to ask if it is possible to remove this concept of the language. Horwich's response is no. Minimalist theory does not apply "only in those cases in which truth is attributed to an articulate proposition".[23] Adopting Horwich's type of example:

(6) Tarski's schema is true.

In this case "is true" cannot be removed. An application of the T – schema can be formulated in which truth predicate can be removed from this proposition, but its usefulness consists in this capacity of generalization.[24] If the truth predicate is not useful it should fall out of

[20] Mircea Dumitru, "Oferă orice teorie a adevărului o teorie a înţelesului? O evaluare critică a programului lui D. Davidson*"*, in *Probleme de logică*, vol. 11, Crizantema Joja and Călin Candiescu (coord.), Bucharest: Editura Academiei Române, 2004, pp. 143

[21] Horwich, 2005, pp. 37

[22] J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, "A short introduction," in *Deflationism and Paradox*, Ed. by J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, New York: Oxford University Press, 2005, pp. 3

[23] Horwich, 2005, pp. 31

[24] (x) (If x is a proposition of the form (If Tarski's law is the proposition that p, then p), then x is true), or even more

use. This does not imply that truth has some other function. The truth predicate is necessary and it cannot be removed from the language without diminishing the expressiveness of the language.

Even if the deflationary theories present the truth notion as a redundant one, it allows expressing things that are impossible to be expressed without using it. A. Gupta accuses deflationary theories of considering truth a simple concept and offering a simple analysis for it.[25] Horwich does not consider that truth has an underlying nature; there are only false problems based on syntactic overgeneralization.

There are some deflationists that claim that truth has not an explanatory role. The similarity between disquotational and prosentential theories is that they both believe that truth provides expressibility. Both theories consider that truth predicate makes possible a kind of generalization.

D. Grover considers that true and false predicates ensure prosentential constructions. Prosentences are like pronouns, in the way that they can be used anaphorically. Prosentences are non - atomic and have the positions that (declarative) sentences occupy, their antecedent is a sentence.[26] In this way, 'that is true' and 'it is true' function as prosentences; they provide connections between different parts of a discourse.

Some truth theories assume that a sentence with a truth predicate may say something about an antecedent sentence. The prosentencial theory of truth considers the expression 'that is true' does not say something about its antecedent sentence but about an extra – linguistic subject which occurs in that (antecedent) sentence.[27] For example:

(7) Ana: Bucharest is the capital of Romania. Mary: That is true.

In this example, that follows Grover's example, what Mary says refers not to the antecedent sentence, but to Bucharest, to be more specific, which is the capital of Romania.

---

general: (x) (If x is a proposition of the form < … p… >, then x is true) Ibidem, pp. 33

[25] Anil Gupta, "A Critique of Deflationism", in *Philosophical Topics*, vol. 21, No. 2, Spring 1993, pp. 78

[26] D. Grover, "On Two Deflationary Truth Theories", in *Truth or Consequences – Essays in Honor of Nuel Belnap*, ed. by J. Michael Dunn and Anil Gupta, Kluwer Academic Publishers, 1990, pp. 4 and D. L. Grover, Joseph L. Camp Jr., Nuel D. Belnap Jr. – "A Prosentential Theory of Truth", in *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, Vol. 27, No 2 (Feb. 1975), pp. 87

[27] Idem,1990, pp. 6

In order to sustain her point of view, Grover offers two alternatives for the English language. English + 'thatt' and English *. In the first one 'thatt' is a prosentence. Conceptually English and English + 'thatt' are the same. In English * the main idea is that truth can be understood as a prosentence of the form 'that is true'. The second artificial language has the presentences 'that is true' and 'it is true' and they should be treated as atomic prosentences like 'thatt' from the first language. In this second case the verb 'is' should not be modified from those phrases. Sentences as 'What Ana said is true' do not belong to this artificial language. [28] In English * 'true' may be used in one of the prosentences, or in a "connective employed".[29]

What those two artificial languages underline is that the role of the truth predicate is of a prosentence; even if this is not all the time obvious. The two artificial languages are more obvious for the role of truth predicate, but are not so easy to use, common language is not as clear.

Following the aim of this paper, the question if the truth predicate is redundant is discussed from the prosentential point of view. Grover considers that her theory does not want to demonstrate the redundancy of truth, even more it wants to underline the "important anaphoric role of prosentences involving 'true'".[30] Truth has a prosentential role, therefore Grover considers that English may be translated into English * without significant changes. Therefore in English truth predicate can be reduced to its use from English*. The irredundancy of 'true' in English * is strictly logical, in English too. In relation to the question 'what is truth?' Grover tried to offer an answer by her prosentential theory, but this question must be a metalinguistic one in order to have a sense and an answer, otherwise it is incoherent.

In conclusion, none of the theories analyzed in this paper found the truth predicate redundant. The Tarskian semantic conception of truth provides deflationary theories of truth with the T – schema. Even if Horwich considers that all that can be said significant about truth is reduced to the T – schema, he does not think that the truth predicate is redundant. The truth predicate has an important role because of its capacity of generalization. In the prosentential

[28] Idem, 1975, pp. 92

[29] Ibidem, pp. 93

[30] Ibidem, pp. 101

theory of truth this notion has a logical role that can be reduced to some expressions which contain the word itself, but it cannot be reduced from the language.

BIBLIOGRAPHY:

1. Aristotel, *Metafizica*, translated by Andrei Cornea, Bucharest: Humanitas, 2001
2. J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, *"A short introduction*," in *Deflationism and Paradox*, Ed. by J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, New York: Oxford University Press, 2005
3. Mircea, Dumitru, "Oferă orice teorie a adevărului o teorie a înţelesului? O evaluare critică a programului lui D. Davidson", in *Probleme de logică*, vol. 11, Crizantema Joja and Călin Candiescu (coord.), Bucharest: Editura Academiei Române, 2004, pp. 140-153
4. Hartry, Field, "Tarski's Theory of Truth", in *Journal of Philosophy*, Vol.69, No. 13 (July, 1972), pp. 347-375
5. Hartry, Field, *Saving Truth from Paradox, ,* New York: Oxford University Press, 2008
6. Dorothy, Grover, "On Two Deflationary Truth Theories", in *Truth or Consequences – Essays in Honor of Nuel Belnap*, ed. by J. Michael Dunn and Anil Gupta, Kluwer Academic Publishers, 1990, pp.1-18
7. D. L. Grover, Joseph L. Camp Jr., Nuel D. Belnap Jr. – "A Prosentential Theory of Truth", in *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, Vol. 27, No 2 (Feb. 1975), pp. 73-125
8. Anil, Gupta, "A Critique of Deflationism", in *Philosophical Topics*, vol. 21, No. 2 (Spring 1993), pp. 57-81.
9. Leon, Horsten, *The Tarskian Turn – Deflationism and Axiomatic Truth*¸ London: Massachusetts Institute of Techonology, 2011
10. Paul, Horwich, *Truth*, New York: Oxford University Press, 2005
11. Paul, Horwich, "A Minimalist Critique of Tarski on Truth", in *Deflationism and Paradox*, Ed. by J.C. Beall and Bradley Armour- Garb, New York: Oxford University Press, 2005
12. Graham, Priest, *Doubt Truth to be a Liar*, New York: Oxford University Press, 2006

13. Graham, Priest, *In Contradiction*, New York: Oxford University Press, second edition, 2006
14. Alfred, Tarski, "Adevăr şi demonstrabilitate", in vol. *Epistemologie- orientări contemporane* (vol. XV from *Materialismul dialectic şi ştiinţele moderne*), Bucharest: Ed. Politică, 1974, pp.293-316
15. Alfred, Tarski, „The Semantic Conception of Truth and the Foundations of Semantics", in *Philosophy and Phenomenological Research*, Vol 4, No.3 (March 1944), pp.341-375
16. Paul, Weingartner, *Basic questions on truth*, in Episteme, v. 24, 2000
17. Wolfgang, Kunne, *Conceptions of Truth*, New York: Oxford University Press, 2003

ASPECTS REGARDING THE MAXIMIZATION OF RIVER CRUISE POTENTIAL: AN EVENT MANAGEMENT PERSPECTIVE

Racz Norbert

PhD, University of Oradea

Abstract:My paper sets out to explore several recent developments in river cruise ship industry as well as the revitalizing potential provided by appropriate event management solutions. Against this backdrop the study illustrates ways in which the decreasing number of charter requests, mainly as a result of imminent natural hazards and huge ship maintenance costs may be effectively counterbalanced by resorting to several innovative managerial solutions such as floating conferences, expositions, and "themed" private parties that may both offset the company's losses and revive the cruise tourism potential of the Danube River.

Keywords: management, tourism, profit, event management, cruise

Introduction.

The ever blooming worldwide industry named tourism consists of several activity segments, one of them being represented by the sun of the "blue economy" named river and sea cruise ship tourism. The river, sea and cost line tourism generate over 183 billion Euros each year for the EU economy. More than 3.2 million people (EU) work within this industry branch. In 2013, the tip of the iceberg was reached with over 2, 6 billion booked nights in hotels or similar accommodations (including cruise ships) only in the EU region alone. The river cruise tourism is an excellent way to discover rivers like the Danube which covers 2888 km from Germany to the Black See (Romania).

Issues for Europe's second largest river: the Danube. The "Queen of Europe's River" as Napoleon referred to brings together a total of 19 countries which form the Danube River Basin. The Danube River Basin which is the world's most international river basin is also home

for approximately 81 million people of different cultures and languages. From source: the Black Forest (Germany) - to mouth: Black See (Romania), the Danube river passes a total of 10 countries, draws water from 19 national states, 4 capitals and several different religions and cultures all brought together by Europe's second largest river:" the blue Danube". This makes the diversified Danube River Basin the most international one on the face of the Earth. Each of the 10 European countries crossed by the Danube is defined by a unique landscape, climate and specific regional geographical characteristics.

Over 25%	**15-10%**	**Less than 10%**
Romania (29, 9%)	Hungary (11.7%)	Germany (7.5%)
	Austria (10.2%)	Slovakia (5.8%)
Serbia (10.3%)	Bulgaria (5.2%)	
	Croatia (4.5%)	
		Ukraine (3.8%)
		Republic Moldavia (0.29%)

Table 1: Length of the Danube River in the 10 Danubian countries (percentages); *Source:* Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați, (2015)

Unfortunately due to the sudden climate change Europe's second largest river is slowly drying. The extremely warm summers and the lack of precipitations in some areas drowns the water and reveals hidden islands thatblock the Danubian navigation routsfor several weeks or even months. These natural hazards bring losses of millions of Euros for most Danubian cruise ship- transportation companies and their partners. Even within a clever, perfectly organized and well-structured River navigation company with good future perspectives nobody seems to be able to control and predict possible damages caused by the unleashed forces of nature. Also, regardless of the cruise industry and its particular destination, the source of the economic contributions represents the total cruise tourism costs for passengers, crew and cruise lines (Business Research and Economic Advisors, 2015).

In the summer of 2015, the Danube navigation was blocked at the passage of "Luta"(km 560-575 km in the Region Zimnicea, Romania) for several weeks in a roll, freezing the entire transportation and cruise ship industry. Unfortunately, the bad port infrastructure in the lower part of the Danube River and the inefficient maintenance works are challenged by the constantly growing number of ships built every year (Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați, 2015).

The Danube River dredging program is used for establishing the minimum allowed depth for a safe navigation and it is conducted annually in consultation with the port authorities based on relevant historical data of traffic flows .Sadly, the funds for infrastructure and its maintenance are sometimes insufficient especially in the lower region of the Danube River leaving the Danube River navigation in "nature's hands". Difficult navigation conditions on the fairway within the Bulgarian - Romanian sector need immediate funding otherwise most cruise ship companies will stop their journeys at the Iron Gates and need to make a U-turn back towards Germany. If this scenario becomes reality, countries such as Bulgaria, Romania, Moldavia and the Ukraine could suffer major commercial and tourist losses. This is why for the above-mentioned countries substantial immediate investments in infrastructure are essential so they can resist the ever changing climate of the region and possible future natural hazards and catastrophes. In many areas the Danube River fairway presents problems for the daily navigation both in terms of depth and width according to the standards of the European Danube Commission.

Due to the critical low levels of the Danube in winter (generated by the lack of rain and snow fall), between the 15th of December 2013 and the 9th of January 2014 a number of 21 convoys were divided in order for each one to successfully navigate through the passage of "Luta". In the above mentioned period the Danube reached 2 and 2,3 meters in depth and measured 100 meters in width. For a better understanding of the financial losses in the case of a total blockage of the Danube River navigation for several days or even weeks, the following aspects should be taken into account:

1) In summer approximately 20 convoys/ cargo ships and 6 cabin ships usually pass through "Luta" passage (Romania) alone.

2) In winter approximately 5 convoys/ cargo ships and 2-3 cabin ships pass through “Luta" passage (Romania) alone.
3) in 2013 approximately 93 cabin cruise ships and 266 convoys/ cargo ships weighing more than 290.000 tons of cargo where blocked for several days according to the available data.

Solving the Danube navigation issues based on the already mentioned facts have to represent a top-priority aspect for all directly involved countries.

Maximization of River Cruise Potential through Event Management.

To better understand the concept of event management first of all we have to define it as the implementation of project management in developing and creating large scale events, such as: conventions, conferences, formal parties, festivals or ceremonies. Event Management implies identifying the target audience, exploring the brand, and detailed planning of the logistics, analyzing all the technical features and in the end devising the event concept (Ramsborg et al, 2008).

Nowadays, the new trend in the cruise ship industry is represented by the so-called large scale events, such as: congresses, symposia, conferences, private parties and ceremonies, where each event has to be carefully planned. Basically, the event planning phenomenon consists out of two foundations: planning the event and coordinating the event. Event planning includes also: acquiring necessary permits, scheduling, budgeting, site selection, logistics (includes transportation and parking), catering, emergency plans, arranging for speakers, preparing decorations, booking event security and the list goes on (Bowdin and Harris, 2012). Event planning can be implemented in all activity fields and branches, ranging from national Football games to small business lunches. Also firms, intern groups, politicians and charitable organizations hold events in hope of reassigning founds, building business relationships, networking, proper marketing themselves or simply celebrating the company’s success. A proper organized event with big impact on the public has to be organized by professional event managers. Professional event managers usually have special degrees which attest their knowledge and professional skills such as: Certified in Exhibition Management (CEM), Certified Trade Show Marketer (CTSM), and Global Certification in Meeting Management (CMM),

Certified Meeting Professional (CMP), Certified Manager of Exhibits (CME) and Global Certificate in Event Design (EDC).

Looking back on the natural hazards, the force major situation and the sometimes poor port infrastructure along the Danube River mentioned earlier, a new marketing approach based on new event management perspectives in the tourism branch must be taken into consideration. In the cruise ship industry event managers usually organize large-scale events that require a consistent dose of passion, madness and unique precision. To underline the importance of a good event management, several important events that can be organized on a river cruise ship are worth considering:

A) Conferences, Conventions and Team-buildings: It is well known that a ship is similar to a mobile resort, which transports passengers from one point to another .Nowadays cruise ships are viewed more as floating hotels than as means of transport (Ross, 2006). Nowadays groups, firms, nongovernmental organizations, governmental organizations, political parties and others are known to charter whole ships and organize team-buildings for their employees, political conventions or theme oriented conferences. The most successful River cruise ship conference of the year 2015 was the so-called *Danube floating conference 2015* and was organized by the Danube Competence Center (DCC) with the support of GIZ regional project for the further development of the cross -border tourism in the middle and Lowe Danube region. This project started back in 2011 as an innovative type of conference. The floating conference of 2015 was a mixture of workshops, meetings, interesting brainstorming activities and special topics al brought together on a beautiful Danube River Ship (MS Delta Star) with a 100% personalized cruising schedule and route. The Danube floating conference 2015 started from the Russe Port (Bulgaria) and ended in the Vienna Port (Austria). It lasted 10 days, beginning the 15 of June, and included 6 sections: EUSDR PA3 Conference, Alpbach Conference, 3rd Conference of Parliamentarians of the Danube Region, 15 years of Serbian-German Cooperation, Youth Conference on the Danube,Meeting of the EUSDR National Coordinators and Priority Area Coordinators.

B) Formal or private parties: Nowadays, when it comes to theme parties, the upper class of the 21st century is used to a certain standard. Chartering (renting) entire ships or yachts for both private and formal parties seems to be quite a trend these days. The cruise ship owners are

satisfied because they don't have to collect money from 170 passengers (for instance, by selling all-inclusive cruises the host collects the money from 20 persons who prefer an entire ship all for themselves and not be disturbed by "outsiders" even if they pay at least the same amount as for a fully booked ship with 170 passengers). Once the ship is privately chartered by a certain company for their very own ball night, Christmas party or maybe by a group of friends for an anniversary, the event manager is able to use his/ her imagination to organize the perfect formal or private party.

C) Ceremonies: The most popular ceremonies on cruise ships: "marriage ceremonies", represent a real economic boost but also an image and marketing blast for the entire company. Marriage proposals, engagement parties, marriage ceremonies but also marriage anniversaries are a way for smaller cruise ship companies to compensate the lack of tourists from during the season that tend to book their holidays through the big players of the industry .If a ceremony is well organized and way on budget clients will highly recommend this experience also to other potential clients (Philip, 2006).

Conclusions.

The river cruise ship industry is full of unpredictable challenges. Big companies that own more than 10 cruise ships and built yearly one or two new ships cover all passengers request and offer all sorts of packages for each budget. The smaller companies that usually own less than 3-4 passenger ships struggle to keep up with the constantly growing demands of their passengers and the fierce competition of the industry.This is the reason why smaller companies have to come up with new strategies and smart ideas. Smaller river cruise companies should use event-management in their favor and start organizing a wide range of meaningful events such as: conferences, ceremonies, workshops, team-buildings and private themed parties. In order to find clients willing to charter a passenger ship for such an event each manager has to invest serious money (especially at the beginning) and time in product marketing and promotion. Marketing and promotion strategies should be aimed directly at the target group: multinational corporations, important firms, political groups and non-governmental organizations. With a well-structured long term plan, companies can utilize event management as a highly efficient tool to increase their profit and market shares.

BILBIOGRAPHY:

1. Dowling, Ross Kingston,(2006), *Cruise Ship Tourism*,Wallingford, Oxfordshire: CABI.
2. Business Research and Economic Advisors (BREA), (2015), *Economic Contribution of Cruise Tourism to the Destination Economies. A Survey-based Analysis of the Impacts of Passenger, Crew and Cruise Line SpendingVOLUME 1: Aggregate Analysis*, Florida-Caribbean Cruise Association (FCCA).
3. Gibson, Philip, (2006), *Cruise Operations Management*, Elsevier Inc., Unites States of America.
4. Ramsborg, G.C.; B. Miller, D Breiter, B.J. Reed & A. Rushing (eds), (2008),*Professional meeting management: Comprehensive strategies for meetings, conventions and events*, 5th Edition, Kendall/Hunt Publishing, Dubuque, Iowa.
5. Bowdin, Glenn; Allen, Johnny; Harris, Rob; McDonnell, Ian; O'Toole, William, (2012), *Events Management*, 3rd Edition, Routledge.
6. Compania Națională Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați, (2015), Plan Strategic pentru Dezvoltarea Portului Galați, available at: http://www.romanian-ports.ro/PSDPG/comunicate_presa/150508_Plan%20Strategic%20PSDPG_versiunea%203%20EY.pdf
7. http://www.danubecc.org/index.php?pg=events-activities&event=Danube%20Floating%20Conference
8. http://www.zf.ro/zf-24/21-de-convoaie-s-au-desfacut-pentru-a-tranzita-nava-cu-nava-zona-turnu-magurele-zimnicea-11896386

Copyright statement

Copyright ©2013 IPC'13, Names of authors: Norbert Racz. The author assigns to IPC'13 a non-exclusive license to use this document for personal exclusive license to IPC'13 to publish this document in full on the World Wide Web (prime sites and mirrors) on CD-ROM and in printed form within the IPC'13 conference proceedings. Any other usage is prohibited without the express permission of the authors.

COMMUNICATION IN THE CONTEXT OF THE UNIQUE DIGITAL MARKET AND ITS IMPLICATIONS FROM THE PERSPECTIVE OF THE CRIMINAL INVESTIGATION OF THE ACTS OF UNLOYAL COMPETITION

Alina Leția

PhD, University of Bucharest

Abstract: The theme that we want to tackle is part of a larger study that aims criminal investigation of the unfair conccurence in the context of the Digital Single Market. On this market, communication is carried out exclusively online using a uniform language, specialized, standardized, simplified to the maximum, the same for everyone involved: merchants, customers or competitors.

Marketing of products, services is no longer achieved through direct contact with freight customer, through a dialogue with the seller or provider, but is made standardized,in a simplified manner .

In this study we intend to identify positive and negative effects of the communication at the distance, in real time, in the virtual environment, in the digital single market .

Keywords: unfair conccurence, digital single market, digital economy, free circulation of datas, digital payment.

1. Evoluția pieței.

Piața reprezintă locul, fizic sau virtual, național sau global, în care comercianții, indiferent de forma lor de organizare își vând produsele, serviciile, concurează unii cu alții, se aliază, se asociază, se dezbină, într-un cuvânt ,,trăiesc''.

Piața în accepțiunea sa actuală nu mai poate fi tratată doar din perspectivă economică sau juridică, ci holisitic. Ea presupune implicarea unei multitudini de factori, resurse, domenii de activitate conexe care să îi asigure buna și corecta funcționare.

Încă din anul 1950, statele europene încep să se unească, din punct de vedere economic şi politic, în cadrul Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului. Ulterior, în anul 1957, prin semnarea Tratatului de la Roma, s-au pus bazele Comunităţii Economice Europene (CEE), denumită şi „Piața comună”.

Obiectivul Tratatului de la Roma era integrarea economiei comune, crearea unei piețe comune, instituirea celor "patru libertăți", excluderea oricărei discriminări naționale. Pentru a funcționa însă, avea nevoie de un fundament juridic, erau necesare armonizări legislative care puteau reveneau ca „sarcină" Curții Europene de Justiție, rolul acesteia devenind astfel extrem de important în economia comună europeană.

Actul unic european, intrat în vigoare la 1 iulie 1987, a revizuit Tratatul de la Roma, cele mai importante modificări aduse fiind cele referitoare la piaţa internă şi la măsurile instituţionale aferente bunei funcţionări a acesteia, numite generic cooperarea politică europeană. Odată cu adoptarea Actului Unic European, piaţa comună devine piaţa internă.

Aceasta a fost definită ca fiind un spaţiu fără frontiere interne, în care libera circulaţie a mărfurilor, persoanelor, serviciilor şi capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispoziţiile Tratului CEE modificat. Piaţa unică europeană reprezintă un obiectiv al comunităţii care se agajează să adopte măsurile destinate instituirii sale treptate până la data de 31 decembrie 1992.

Ulterior, Tratatul CEE a devenit, urmare a modificării sale din anul 1992, prin Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht sau actul constitutiv al U.E.) Tratatul de instituire a Comunității Europene sau Tratatul CE, eliminîndu-se cuvântul „economic”. Uniunea Europeană nu înlocuiește Comunitățile Europene care devin unul dintre cei trei piloni ai Uniunii Europene alaturi de colaborarea în politica externă și de securitate (PESC) şi de cooperarea polițienească și judiciară în materie penală (CPJMP).

În anul 2007, a fost semnat Tratatul de la Lisabona care amendează Tratatul privind Uniunea Europeană (Tratatul de la Maastricht) şi Tratatul de instituire a Comunităţii Economice Europene (Tratatul de la Roma), acesta din urmă numindu-se Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene.

Scopul acestei scurte prezentări a evoluţiei UE este acela de a sublinia faptul că interesul economic al statelor a fost hotărâtor în ceea ce priveşte înfiinţarea şi funcţionarea UE, şi că, indiferent de numele tratatului, de epoca istorică de la data semnării sale, piaţa comună, devenită apoi piaţă internă, şi, în prezent, piaţă unică, rămâne un capitol extrem de important în economia construcţiei europene.

Dispariţia fundamentului, al interesului economic al statelor semnatare ale tratatelor europene ar determina dispariţia sensului pentru care ar mai fiinţa UE. Practic, raţiunea economică a existenţei UE reprezintă motorul care a dus la crearea unor instituţii, a unor pârghii legislative şi instituţionale care să asigure buna funcţionare a pieţei unice europene, întemeiată, în mod evident, pe considerente economice.

Toate modificările legislative enunțate mai sus ilustrează schimbările majore pe care le-a suferit, la nivel conceptual, piața și perspectiva holistică de abordare a acesteia.

2. Piața unică digitală – noua formă de organizare și funcționare a pieței

Aşa cum era firesc în plină eră digitală, piaţa unică europeană devine piaţa unică digitală, dând naştere la o multitudine de iniţiative legislative, administrative instituţionale pentru implementarea acestui nou concept.

Datorită caracterului său inovator, vitezei și dimensiunii sale transfrontaliere, ea are potențialul de a duce integrarea pieței unice la un nou nivel. [1]

Încă din anul 2011, Comisia Europeană a comunicat Parlamentului European, Actul privind piața unică - Douăsprezece pârghii pentru stimularea creșterii și întărirea încrederii „Împreună pentru o nouă creștere”[2]

Conform opiniei Comisiei, piața unică digitală (PUD) atrage după sine necesitatea adoptării unui număr important de măsuri legislative pentru asigurarea recunoașterii reciproce a identificării și autentificării electronice în întreaga UE, revizuirea Directivei privind semnătura electronică, pentru a permite o interacțiune electronică sigură și fără piedici a întreprinderilor, cetățenilor și administrațiilor publice. De asemenea, trebuie modificată Directiva privind comerțul electronic din perspectiva adoptării unor măsuri privind microplățile, securitatea plăților online, protecția datelor cu caracter personal, combaterea contrafacerilor, livrarea comenzilor, responsabilitatea prestatorilor de servicii pe internet, coerența legislației europene cu impact asupra comerțului electronic. În plus, trebuie creat un spațiu integrat pentru cardurile de plată.

Pe de altă parte, Comisia a identificat ca fiind un impediment important in dezvoltarea PUD lipsa încrederii consumatorilor în serviciile online cauzată, în principal, de aspecte precum securitatea plăților și respectarea dreptului consumatorilor în cadrul tranzacțiilor transfrontaliere, în special în ceea ce privește siguranța produselor și contrafacerea.

În acest context, serviciile electronice de încredere care respectă protecția vieții private, garantează certitudinea juridică si asigură securitatea schimburilor, funcționând dincolo de frontiere, sunt recunoscute de toate sectoarele de activitate.

Asigurarea siguranței produselor care circulă în UE reprezintă o măsură care va duce la creșterea încrederii populației în PUD. Siguranța se realizează printr-o mai bună coerență și prin asigurarea respectării normelor privind conformitatea produselor și supravegherea pieței. În cadrul unei piețe unice în care produsele circulă liber, străbătând 28 de teritorii naționale, supravegherea pieței trebuie să fie extrem de bine coordonată pentru a permite o intervenție rapidă într-un teritoriu vast. Supravegherea pieței ar trebui să permită identificarea sau retragerea de pe piață a produselor periculoase sau nocive fel și atragerea răspunderii civile sau penale a operatorilor incorecți. În acest sens, Comisia va propune un pachet de măsuri legislative și nelegislative. [3]

Strategia pentru funcționarea PUD se axează pe trei piloni:

a) accesul facil al consumatorilor și al mediului de afaceri la bunuri și servicii digitale presupune existența unor reglementări europene uniform aplicabile, în materia contractelor și a protecției consumatorilor, modificarea reglementărilor privind cooperarea în domeniul protecției consumatorilor, reducerea costurilor de livrare, înlăturarea practicilor discriminatorii constând în refuzul livrării bunurilor ca urmare a localizării geografice a solicitantului, identificarea încălcărilor legislației din domeniul concurenței, adoptarea unei legislații a drepturilor de autor modernă care să reducă diferențele existente între sistemele naționale în domeniul proprietății intelectuale, modificarea Directivei privind transmisiile de date prin satelit și cablu (The Satellite and Cable Directive) pentru a asigura accesul transfrontalier la servicii transfrontaliere, modificări în domeniul TVA.

b) crearea condițiilor corespunzătoare pentru dezvoltarea rețelelor digitale și a serviciilor inovatoare presupune existența unui set de reglementări unitar aplicabile în domeniul telefoniei, al audio-vizualului, inclusiv prin modificarea Directivei privind serviciile audio-vizuale (the Audiovisual Media Services Directive), identificarea rolului platformelor online, întărirea protecției datelor cu caracter personal, al securității serviciilor digitale, realizarea unor parteneriate cu industria cybersecurității pentru a asigura securitatea rețelei online.

c) maximizarea creșterii potențialului economiei digitale prin asigurarea liberei circulații a datelor la nivel european prin implementarea unor tehnologii noi precum cloud services, redefinirea standardelor privind interoperabilitatea datelor, realizarea unui sistem administrativ coerent, unitar si funcțional.

Referitor la primul pilon al PUD, Comisia Europeană remarca că deși tot mai multe bunuri și servicii sunt comercializate pe internet, creșterea vânzărilor electronice transfrontaliere în interiorul UE este din ce în ce mai lentă, datorită unor bariere normative care constituie obstacole în calea comerțului electronic transfrontalier.[4]

3. Comunicarea în contextul pieței unice digitale

Oficial, în Europa există 24 de limbi, documentele Uniunii Europene fiind redactate în toate cele 24 de limbi. Cel puțin la nivel conceptual, PUD reunește cele 24 de piețe naționale

într-o singură piață. Aspectul rămas încă în discuție rămâne cel referitor la accesibilitatea lingvistică a pieței unice. În găsirea soluției trebuie să ținem cont de faptul că accesibilitatea PUD sub toate formele sale: lingvistică, financiară, operațională asigură existența și funcționarea pieței care devine astfel un sistem viabil.

Din punct de vedere lingvistic, Europa este conservatoare, limba națională reprezintă nu numai un mijloc de comunicare, ci un însemn național, al apartenței la o națiune, o legitimare. Aproape 50% dintre europeni vorbesc exclusiv limba lor națională și mai puțin de 25% limba engleză fluent.

În acest context, PUD trebuie să poată fi accesată în limba maternă atât de comercianți, cât și de cumpărători, precum și în toate celelalte limbi oficiale ale UE.

Utilizarea limbii materne reprezintă nu doar un instrument de lucru în cadrul PUD, ci un element familiar al celor care tranzacționează pe această piață, o dovadă de încredere a actorilor implicați care se simt confortabil când vând și cumpără produse și servicii, un liant între prestator și beneficiar.

La nivel european, au fost identificate două bariere în funcționarea PUD care se interconectează: bariera tehnologică și cea lingvistică. Acestea trebuie eliminate pentru a asigura persoanelor de pe PUD oportunități egale, aceasta cu atât mai mult cu cât PUD este destinată într-o mare măsură consumatorilor, iar legislația europeană în această materie este extrem de amplă și atent monitorizată.

Atât asociațiile oamenilor de afaceri, cât și cele ale consumatorilor au insistat la Comisia Europeană pentru susține și a continua eforturile pentru găsirea unei metode de dezvoltare a tehnologiei IT care să asigure înlăturarea barierei lingvistice prin traducerea simultană și instantanee a textelor utilizate pe piața digitală.

În cadrul PUD, toate cele 24 de limbi sunt egale, fără să conteze, din perspectivă lingvistică, cifra de afaceri, puterea economică, financiară, volumul tranzacțiilor etc.

Demersurile viitoare vor consta, cu siguranță, în cercetarea și dezvoltarea unor procedee tehnice care să furnizeze tuturor cetățenilor europeni, mediului de afaceri și instituțiilor publice acces la echipamente și procese performante de traducere, de comunicare, de acces în limba maternă la site-uri, e-servicii și la bunuri. Este nevoie de o amplă colaborare și cooperare între autoritățile publice, naționale și internaționale, mediu de afaceri, companii, asociații profesionale, persoane fizice, furnizori de servicii de date si voce, oameni politici. Toți deopotrivă trebuie să găsească soluțiile care să asigure implementarea lingvistică a PUD și care reprezintă, astfel, metoda de eliminare a barierelor lingvistice în Europa.

De altfel, aceasta a fost concluzia Summitului care a avut loc la Riga în luna aprilie a anului 2015, PUD fiind considerată o provocare multilingvistică. [5]

Participanții la Summit au pus bazele unui program strategic care este structurat pe trei nivele: a) identificarea și utilizarea soluțiilor tehnice pentru prestarea serviciilor (Technology Solutions for Business and Public Services), b) crearea platformei de lucru pentru realizarea traducerilor (Language Technology Services, Platforms and Infrastructures), c) furnizarea unor rezultate concrete, tehnologii, resurse, algoritmi (Priority Research Themes) care să permită atingerea primelor două nivele.

Punerea în aplicare a Programului strategic nu numai că va duce la funcționarea PUD, dar va crea o comunitate lingvistică și tehnologică europeană care va asigura o creștere economică estimată de Comiisa Europeană de 250 bilioane de Euro, până în anul 2020, la o coeziune socială importantă care permite Europei să își consolideze poziția de leader pe piața globală a inovației tehnologice, a comerțului de bunuri și servicii, a furnizării de date și informații.

În concluzie**,** asigurarea caracterului multilingvistic al PUD este garanția funcționării sale deorece măsuri precum eliminarea taxelor aferente telefoniei mobile, modificările legislative privind protecția datelor, a dreptului de proprietate intelectuală, plățile transfrontaliere ar rămâne fără rezultatul scontat dacă jucătorii de pe piață nu ar stăpâni limba mediului online. În prezent, deși întreprinderile mici și mijlocii sunt foarte importante pe piața digitală, doar 15% dintre acestea își vând serviciile și produsele online.

În ceea ce privește caracterul multilingvistic al PUD, nu doar în mediul de business sau în cel al consumatorilor se manifestă o anumită retincență, ci și la nivel global, european. Conform unui studiu efectuat de mai mulți experți, în cadrul META-NET, multe dintre limbile europene sunt în pericol să își piardă identitatea. [6]

Cu toate acestea, Europa trebuie să se pregătească și din punct de vedere lingvistic erei digitale, o realiatte de care nu se mai poate face abstracție.

BIBLIOGRAPHY:

1. A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic şi Social şi Comitetul regiunilor 2012 Actul privind piața unică II, disponibilă la adresa http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_ro.pdf
2. A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic şi Social şi Comitetul regiunilor 2011, disponibilă la adresa http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52011DC0206
3. A se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic şi Social şi Comitetul regiunilor 2012 Actul privind piața unică II, disponibilă la adresa http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/single-market-act2_ro.pdf
4. A se vedea Comunicatul de presă al Comisiei Europene, ,,Antitrust: Comisia lansează o anchetă în sectorul comerțului electronic'', Bruxelles, 06 mai 2015, disponibil la adresa http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4921_ro.html
5. A se vedea Resolution of the Riga Summit 2015 on the Multilingual Digital Single Market și Strategic Agenda for the Multilingual Digital Single Market disponibile la adresa www.rigasummit2015.eu
6. A se vedea studiul "Europe's Languages in the Digital Age" disponibil la adresa http://www.meta-net.eu/whitepapers.

DISTINGUISHING BETWEEN FACTS AND VALUE-JUDGEMENTS IN SOLVING THE CONFLICT BETWEEN ART. 8 AND ART. 10 OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS. THE ROLE OF THE NATIONAL JUDGE

Stela Stoicescu

PhD Student, University of Bucharest

Abstract: This paper focuses on the central elements employed by the European Court of Human Rights (ECtHR) in distinguishing between facts and value-judgements, with the help of jurisprudential examples. Its final aim is to identify a methodology used by the Court, in order to simplify the national judge's approach when dealing with tort cases regarding civil defamation. This study will analyse the criteria used by the Court in drawing the above-mentioned distinction and the main rules as regards the legal standard of proof.

Keywords: freedom of expression, facts, value-judgements, exceptio veritatis, right to reputation

INTRODUCERE

Desi dreptul la liberă exprimare a fost considerat de Curte ca piatra de temelie a unei societăţi democratice sau ca una dintre condiţiile esenţiale pentru progres (Handyside v. U.K, § 49; Zana v. Turkey, §51) din cauza domeniului său vast de aplicare şi a limitelor adesea incerte, acest drept se află permanent în conflict cu alte drepturi convenţionale. Aceasta deoarece, astfel cum s-a apreciat în literatura de specialitate, libertatea de exprimare comportă îndatoriri şi responsabilităţi, fiind intitulată şi „libertatea-obligaţie".[1] Din acest punct de vedere, lucrarea de faţă isi propune sa analizeze exclusiv problema conflictului dintre Articolul 10 şi Articolul 8 –

[1] Charrier J-L, Chiriac A. (2005), *Codul Convenţiei Europene a Drepturilor Omului*, ed. Litec, ediţia 2008, Paris, p. 395, nota nr. 0558;

dreptul la reputaţie, care a constituit una dintre preocupările constante ale instanţei de la Strasbourg, fiind conflictul „cel mai clasic”[2] intampinat in exercitiul libertăţii de exprimare.

Mai precis, în privinţa acestui conflict, întrucât tema este foarte vastă, se va analiza strict identificarea naturii unor afirmaţii, respectiv aceea de fapte sau judecăţi de valoare, care reprezintă un element deosebit de important pentru judecătorul naţional, întrucât acest demers are o tradiţie în jurisprudenţa Curţii. Stabilirea naturii unor afirmaţii este un pas central, de vreme ce de aceasta depinde chiar soluţia pe fondul cauzei – proporţionalitatea soluţiei trebuie adaptată în funcţie de aceste variabile[3].

Lucrarea de faţă, uzând în principal de **metoda comparativă şi cantitativă**, va analiza hotărârile de referinţă în jurisprudenţa Curţii, pentru a putea extrage o metodologie de care judecătorul naţional să se folosească la nivel intern, pentru a pronunţa o hotărâre compatibilă cu standardul convenţional, în aplicarea Art. 20 alin. 2 din Constituţie.

Din punct de vedere al structurii, intr-o prima sectiune – 1.1., se vor analiza elementele centrale utilizate de Curte in calificarea fapte-judecati de valoare, si se vor extrage definitiile acestor notiuni, pe baza de exemple jurisprudentiale. Ulterior, in sectiunea 1.2, se vor cerceta implicatiile de ordin probator, pentru judecatorul national, a calificarii realizate – respectiv, limitele rolului activ al judecatorului national, precum si obligatiile de ordin probatoriu ale reclamantului.

1.1. Analiza judecătorului naţional. Factori de luat în considerare

Conform jurisprudenţei Curţii, regula de tradiţie este aceea că judecăţile de valoare nu trebuie dovedite, nefiind susceptibile de probă, iar faptele trebuie să fie supuse probei veritătii – Lingens c. Austriei, Hrico c. Slovaciei, § 40; Turhan c. Turciei, § 24; Karpetas c. Greciei, § 78. Dyuldin c. Rusiei. Totuşi, judecăţile de valoare ce vizează acuzaţii determinate nu pot fi lipsite de o bază factuală rezonabilă, ce va trebui, la rândul ei, dovedită de autorul afirmaţiilor, astfel cum se va

[2] Lazcano Brotóns Í., în Lasagabaster Herrate I. şi colab. (2009). *Convenio Europeo de Derechos Humanos*, ed. Thomson Reuters, Spania, ediţia 2, p. 532;
[3]Corneliu Bîrsan : *Convenţia europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*, Ediţia 2, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2010, p.825;

arăta. Totuşi, înainte de a detalia acest aspect cu valenţe probatorii, se impune a identifica modul de calificare a afirmaţiilor în fapte şi judecăţi de valoare.

Un algoritm universal valabil pentru acest demers de calificare, din păcate, nu există, calificarea instanţelor naţionale fiind supusă riscului de reevaluare din partea Curţii întotdeauna. Totusi, bineînţeles, cu cât judecătorul naţional cunoaşte mai bine principiile din jurisprudenţa Curţii, cu atât riscul unei reevaluări cu un rezultat diferit se micşorează. Totodată, se apreciază[4] că CEDO nu a exploatat marja sa de apreciere pentru a face clasificarea fapte-judecăţi de valoare, ci a urmărit trasarea unor elemente concrete, obiective, pe baza cărora să poată fi realizată - Amihalachioaie c. Moldovei, § 36.

Ca regulă generală, se poate preciza că, atunci când Curtea califică anumite exprimări ca vizând „fapte", este vorba despre acuzaţii concrete, ce se cer a fi dovedite de către autorul lor. De pildă, s-a reţinut, în jurisprudenţa Curţii - Lingens c. Austriei, Petrina c. României, Petrenco c. Moldovei, că acuzatii privind colaborarea cu securitatea sunt fapte, iar nu judecăţi de valoare, precum şi că epitetete precum "delapidator" (Constantinescu c. României) sau „hoaţă" (Vitrenko C. Ucrainei) vizează o acuzaţie concretă, punctuală. De asemenea, acuzaţii privind acordarea unui job pe criterii de rudenie exclusiv, sau acuzaţii de lipsă a calificării profesionale sunt fapte, iar nu judecăţi de valoare - Busuioc c. Moldovei, § 67. De asemenea, dacă un articol de presă induce ideea că o anumită persoană este ar fi săvârşit o infracţiune, din nou, Curtea califică afirmaţiile drept fapte, iar nu judecăţi de valoare – A c. Norvegiei. Prin urmare, ca regulă generală, ori de câte ori se indică acuzaţii punctuale, precise, care sunt susceptibile de a fi probate, acestea trebuie calificate drept fapte.

La polul opus, diverse apelative precum „figură luminoasă ", „ar zăpaci chiar şi un angajat al secţiei de cadre" sunt considerate judecăţi de valoare, având în vedere inclusiv doza de exagerare specifică presei – Busuioc c. Moldovei, § 73-75; § 76-79. Trebuie menţionat că, de regulă, Curtea a arătat generozitate în calificarea unor afirmaţii ca judecăţi de valoare, mai ales când la mijloc se află un interes public. In unele cauze mai complexe, Curtea a integrat notiunea de interes public in analiza fapte-judecati de valoare – Kobenter si Standardsverlag GmbH c.

[4] Yutaka A., în Harris D.J., O.'Boyle M. şi colab. (2009). *Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, New York, ediţia 3, p. 698;

Austriei, § 30. Folosirea unor epitete ca „neo-fascist", „nazist" (Karman c. Rusiei), beneficiază de protecţia Articolului 10 şi nu presupun proba faptului că acea persoană chiar aparţine unui astfel de partid extremist, ci doar o baza factuală ca persoana promoveaza politici de acel tip. De asemenea, Curtea a stabilit, în jurisprudenta sa, că afirmaţii precum <imoral>, < nedemn> (Lingens c. Austriei, § 45), <care ultragiază>, <antisocial> (Zakharov c. Rusiei, § 30), <partidul conduce o politică rasistă> (Unabhangige Initiative Informationsvielfalt c. Austriei, § 44), <(profesorul) pune o presiune intolerabilă pe copii şi părinţi, apropiată de abuzul de putere> (Ferihumer c. Austriei, § 26) reprezintă judecăţi de valoare, iar nu fapte.

La fel, în cauza Paturel c. Franţei, § 37 – compararea metodei „deprogramming" cu metodele psihologice sovietice folosite împotriva dizidenţilor a fost catalogată drept judecată de valoare. Hrico c. Slovaciei – calificarea unei decizii ca „farsă legală" şi acuzaţia la adresa unei persoane că are un trecut fascist au fost considerate simple opinii. Curtea apreciază afirmaţiile în context, mai ales dacă au fost făcut cu o mare încărcătură emoţională, în cursul unei dezbateri – Feldek c. Slovaciei, § 86; Gavrilovici c. Moldovei, § 56. Totodată, folosirea cuvântului „imbecil" (Trottel) a fost considerată o judecata de valoare ce nu depăşeşte limitele libertăţii de exprimare, nefiind un atac personal gratuit, întrucât autorul lui a explicat sensul în care a fost folosit – Oberschlick c. Austriei (2), § 31-35. La polul opus, atunci când acuzaţiile sunt mânate de un interes comercial, chiar dacă există şi un interes public – Krone Verlag c. Austriei, abordarea Curţii este mult mai rigidă în calificarea afirmaţiilor ca judecăţi de valoare.

Pe cale de consecinta, judecatile de valoare pot fi definite ca opinii personale ale celui care le emite, descrieri, trasaturi, care prin esenta lor sunt caracterizate de o doza inerenta de subiectivism. Din aceste considerente, judecatile de valoare nu trebuie dovedite.

Totusi, trebuie precizat ca, atunci cand judecatile de valoare tind spre lansarea unor acuzatii determinate la adresa unei persoane, se impune dovada unei baze factuale rezonabile, data fiind miza acestora si aptitudinea foarte mare de lezare a reputatiei. Astfel, acuzatiile de coruptie aduse de un avocat judecatorului de caz sau cele de favorizare pe criterii politice aduse de membrul unei asociatii sindicale unui oficial din politie impun dovada unei baze factuale rezonabile**,** in ciuda caracterului emotional al discursului – Karpetas c. Greciei, § 78-81; Szima c. Ungariei, § 32. Aceasta deoarece in pericol se afla reputatia sistemului judiciar, respectiv increderea publica in fortele politiei. Interesant este, insa, in aceasta cauza ca simplul fapt ca

aplicantul a fost investigat de politie pentru fraudarea alegerilor a fost considerat o baza factuala rezonabila pentru afirmatia ca „a furat alegerile” – Brasilier c. Frantei, § 38-41. De asemenea, faptul ca un expert a facut acuzatii false privind maltratarea sa de catre politisti a fost considerat o baza factuala rezonabila pentru critica adusa de reprezentantii politiei - Nilsen si Johnsen c. Norvegiei, § 50-51. Totodata, acuzaţia adusă unor politicieni că sunt „naziști ascunşi” – closet Nazis – a fost catalogată drept judecată de valoare, contrar raţionamentului instanţelor naţionale; solicitarea instanţelor naţionale de a exista probe care să dovedească apartenenţa persoanei vizate la partidul nazist, probe susceptibile de o condamnare, a fost considerată incompatibilă cu libertatea presei. Curtea a analizat, în aceste cauze, existenţa unor elemente factuale ce probau un extremism de dreapta al persoanei vizate.

Prin urmare, existenţa unei legături între judecata de valoare şi baza factuală pe care se sprijină diferă de la caz la caz, în funcţie de circumstanţe, analiza raportându-se întodeauna la particularităţile de facto ale cauzei.

Ca şi concluzie, însă, obligaţia de a descrie anumite fapte pe care se întemeiază judecăţile de valoare ce conţin acuzaţii concrete se atenuează din ce în ce mai mult pe măsură ce faptele sunt deja cunoscute publicului – Feldek c. Slovaciei, § 86 – acuzaţia că un politician are un trecut fascist este susţinută de apartenenţa sa în trecut la un partid fascist; Jerusalem c. Austriei, § 43 – afirmaţia unui om politic că două asociaţii sunt „psiho-secte” şi au caracter totalitar şi tendinţe fasciste în ideologia lor este susţinută printr-o hotărâre a intanţelor germane şi şapte articole din ziare şi reviste; Albert-Engelmann-Gesellschaft G.m.b.H c., § 32 – afirmaţia că un preot este rebel şi reproşul adus pentru că l-a criticat pe Papă se întemeiază pe propria sa critică existentă; în cauza Kobenter a. Standard Verlagsgesellschaft m.b.H. c. Austriei, § 30 – afirmaţia că o anumită hotărâre a unui judecător nu diferă prea mult de tradiţiile proceselor vrăjitoarelor din epoca medievală” şi că judecătorul a dat un sprijin enorm „unei campanii veninoase, pline de ură, cu exemple strigătoare la cer din regatul animalelor” (s.n., după ce judecătorul a dispus achitarea unui iniţiator al protestului anti-gay pentru nişte injurii şi a reţinut în hotărâre că “in truth, homosexuality includes also the lesbian world and, of course, that of animals”) au fost considerate judecăţi de valoare, ce se întemeiau în mod rezonabil pe o bază factuală – însăşi motivarea hotărârii judecătorului, precum şi faptul că judecătorul a decis ulterior să elimine singur acel pasaj din hotărâre şi a fost cercetat disciplinar.

Nu in ultimul rand, insa, este foarte important de mentionat ca, indiferent de natura fapte-judecati de valoare, preluarea unor afirmatii realizate de catre o alta persoana, cu respectarea regulilor de citare, nu poate atrage sanctiuni - Pedersen şi Baadsgaard c. Danemarcei, Timpul – Info Magazin şi Anghel c. Moldovei. Roberts and Roberts c. UK.

Pe cale de consecinta, avand in vedere dificultatea transarii distinctiei fapte-judecati de valoare, pentru judecătorul naţional, nu ar fi eronat, ci, dimpotrivă, chiar foarte util, in unele cauze, demersul de a împărţi o anumită frază în mai multe afirmaţii si de a o califica pe segmente - Busuioc c. Moldovei, § 81-85. De asemenea, trebuie observat că în unele cazuri, deşi un incident punctual descris se dovedeşte a fi real, din modul de exprimare se poate tinde spre o generalizare neadevărată – Markt Intern, § 35.

Distincţia fapte-judecăţi de valoare trebuie facută în mod obligatoriu de către judecătorul naţional, independent de ceea ce prevăd legile naţionale. Astfel, nu este relevant dacă sistemul de drept naţional prevede o astfel de distincţie cu caracter obligatoriu sau nu – Flux c. Moldovei, § 35-40; Katrami c. Greciei, § 41. Mai mult, Curtea a stabilit că un sistem de drept care nu permite instanţelor naţionale să facă distincţia dintre fapte şi judecăţi de valoare este foarte probabil să genereze hotărâri care încalcă Art. 10 – Dyuldin şi Kislov c.Rusiei, 2009, § 49. În mod similar, în cauzele Ukrainian Media Group c. Ucrainei, Sofranschi c. Moldovei, 21 decembrie 2010, § 32, Koutsoliontos si Pantazis c. Greciei, 22 septembrie 2015, § 44 (nedefinitiva) si in Karman c. Rusiei – § 41-42; Alfantakis c. Greciei, § 31-34, instanţele naţionale au fost criticate de Curte pentru că nu au analizat distinctia fapte - judecăţi de valoare. Totodată, o prevedere legala care ar impune celui ce emite o judecata de valoare să facă dovada veritătii acesteia ar încălca Art. 10 – Ferihumer c. Austriei, § 24.

De asemenea, cât priveşte acest algoritm, trebuie urmată calificarea Curţii, iar nu lasată la libera apreciere a judecătorului naţional : deşi, în principiu, instanţelor naţionale le revine această sarcină de a distinge intre fapte şi judecăţi de valoare – Rumyanova Ivanova c. Bulgariei, § 57, nu de puţine ori Curtea a contrazis calificarea internă, întrucât marja de apreciere a instanţelor este dublată de un control atent european. Astfel, în cauzele Nikowitz şi Verlagsgruppe News GmbH c. Austriei, § 25-26, şi Eon c. Franţei, § 60-61, Curtea a subliniat că instanţele naţionale au avut o abordare prea formalistă şi nu au remarcat caracterul satiric şi umoristic al publicaţiei atunci cand in mod gresit au retinut ca afirmatiile aveau natura unor fapte. In Jerusalem c.

Austriei, § 44-45 – Curtea a stabilit că afirmaţiile erau judecăţi de valoare, iar nu fapte, cum le calificaseră instanţele interne. De asemenea, in Karsai c. Ungariei, § 32-33 – Curtea nu a calificat afirmatiile facute de un profesor, cum ca un fost prim-ministru lauda rolul istoric al lui Pál Teleki – lider anti-semit, ca fapte, ci ca judecati de valoare, extinzandu-le limitele protectiei[5].

In alte cauze, insa, Curtea a confirmat rationamentul instantelor nationale, apreciind ca argumentele date sunt suficiente si pertinente, in acord cu jurisprudenta sa - Medžlis Islamske Zajednice Brčko si altii v. Bosnia si Hertegovina, §§ 33-36 (nedefinitiva); Csanics v. Hungary, § 40; Vitrenko si altii c. Ucrainei, § 1.

De asemenea, merita mentionat ca insasi Curtea a recunoscut ca, atunci când este vorba de afirmaţii legate de conduita unui terţ, a distinge între imputări de fapt şi judecăţi de valoare se poate dovedi uneori un lucru dificil – Boldea c. Romaniei, § 55; Ierusalim c. Austriei, § 43; Scharsach si altii c. Austriei, 2003, § 39. Din acest motiv, în unele hotărâri, Curtea califică afirmaţiile ca fapte, dar adaugă că sunt „încărcate cu judecăţi de valoare (value-laden)", mărind limitele libertăţii de exprimare aplicabile – Karsai c. Ungariei, § 33. În alte cauze, admiţând că este dificil de făcut o demarcaţie între fapte şi judecăţi de valoare, Curtea s-a rezumat la a analiza dovezile factuale existente – Vides Aizsardzibas Klubs c. Latviei, § 43; Katamadze c. Georgiei; Krone Verlag c. Austriei.

1.2. Proba celor afirmate – *exceptio veritatis*[6]. Aspecte ce ţin de prezumţii şi administrarea probatoriului de către instanţe. Relaţia cu Art. 6 si Art. 13 CoEDO

Astfel cum s-a precizat mai sus, *exceptio veritatis* vizează doar faptele, nu şi judecăţile de valoare. De asemenea, nu se aplică atunci când se vizează chestiuni ce ţin de viaţa privată a unei persoane[7]: în asemenea situatii, se verifică doar dacă informaţia este de interes public – în caz contrar, dacă nu prezintă o relevanţă pentru o dezbatere de interes general, divulgarea ei

[5] A se vedea, pentru dezvoltări, cauzel Scharsach and News Verlaggesellschaft c. Austriei, § 40; Wabl c. Austriei, § 36; Jerusalem c. Austriei, §44; Unabhängige Initiative Informationsvielfalt c. Austriei, § 46.

[6] Lazcano Brotóns Í., în Lasagabaster Herrate I. şi colab. (2009). *op.cit.*, p. 482;

[7] Català I. Bas A.H. (2001). *Libertad de expression e información. La jurisprudencia del TEDH y su recepción por el Tribunal Constitucional. Hacia un derecho europeo de los derechos humanos,* Guada Impresores S.L., Valencia, p. 115; Rafael Saraza J. (1995) : *Libertad de expresión e Información frente al Honor, Intimidad y Propria Imagen*, Arandazi ,p. 237;

reprezintă o încălcare a depăşire a limitelor libertăţii de exprimare de către autorul afirmaţiei. Ar fi important ca, în astfel de situaţii, instanţa naţională să nu cadă în capcana probei veritătii, chestiune care devine irelevantă şi care, în sine, poate conduce la violarea Art. 8 prin lezarea imaginii părţii în considerentele hotărârii - Sanchez Cardenas c. Norvegiei.. Chiar dacă se dovedeşte realitatea celor afirmate, în aceste cazuri discursul reprezinta o încălcare a Art. 10, opunându-se acestuia protecţia vieţii private a unui terţ– Markt Intern Verlag şi Klaus Beermann c. Germaniei, § 35.

Instanţele nu îl pot priva pe autorul afirmaţiilor de posibilitatea efectivă de a proba cele afirmate în susţinerea veritătii lor – Busuioc c. Moldovei, § 87 – încălcare Art. 10 (similar, în Castells c. Spaniei, Colombani c. Frantei). De asemenea, un sistem de drept în care pârâtul are sarcina probei veritătii afirmaţiilor sale nu este incompatibil cu Art. 10 – Alithia Puclishing Ltd c. Cipru, § 69. Bineînţeles, însă, impunerea obigaţiei unui pârât de a face proba opiniilor, iar nu a faptelor expuse, a fost considerată excesivă de către Curte – Thorgeirson c. Irlandei. Totodată, dacă un sistem de drept ar consacra o prezumtie de caracter fals al informatiei – cum este cazul, de pildă, al sistemului britanic - si ar prevedea obligarea jurnalistilor la a dovedi acuzatiile – acesta nu ar fi de plano incompatibil cu Art. 10, atat timp cat sarcina probei nu ar fi disproportionata – McVicar c. UK, Wall Street Journal Europe Sprl and others c. UK.

Curtea acordă o importanţă foarte mare faptului că reclamantul nu complineşte sarcina probei, neîncercând să dovedească baza factuală – Schmidt c. Austriei, § 41. Dacă se prezintă date în sprijinul veritătii celor afirmate, omisiunea instanţei de a le cerceta conduce la încălcarea art. 10, dar şi a garanţiilor procesuale convenţionale (art. 6) - Boldea c. României, § 60. Relevantă este şi cauza Sorguç c. Turciei, § 3, în care paratul a incercat sa dovedeasca realitatea afirmatiilor sale, insa instantele nationale nu i-au permis, iar motivarea nu a raspuns la toate argumentele sale. De asemenea, in cauza Csanics v. Hungary, § 43, Curtea retine ca instantele nationale nu i-au dat ocazia celui ce a facut afirmatiile de a le dovedi. Totodata, in cauza Cornelia Popa c. Romaniei § 39, Curtea a statuat ca inlaturarea mijlocului de proba constand intr-un comunicat privind cercetarea disciplinara a judecatorului vizat de articolul scris a afectat posibilitatea jurnalistului sa faca dovada bunei sale credinte – *„era vorba tocmai despre un mijloc de probă de care reclamanta intenţiona să se folosească în apărarea sa şi a cărui*

relevanţă ca dovadă şi temei faptic al afirmaţiilor care îl puneau în discuţie pe judecătorul C.C. nu putea fi exclusă".

In asemenea situatii, dacă reclamantul susţine încălcarea Art. 6 coroborat cu Art. 10, din persepctiva administrarii defectuoase a probatoriului, Curtea va analiza cererea doar din perspectiva Art. 10, în cele mai multe cazuri apreciind ca nu mai este necesara o analiza separata pe Art. 6 – Roland Dumas c. Franţei, §§ 53-54; Cornelia Popa c. Romaniei § 46, Belek si Velioğlu c. Turciei, nr. § 30, (nedefinitiva), Kamil Uzun c. Turciei, § 64; Ahmet Yıldırım c. Turciei, § 72; Mehmet si Suna Yiğit c. Turciei; K.Ö. c. Turciei, § 50; Sorguç c. Turciei, § 44. Totusi, in anumite cauze, Curtea a retinut incalcarea Art. 6 in mod cumulativ – Boldea c. Romaniei, § 31-35, abordarea nefiind tocmai coerentă. De asemenea, în cauza Constantinescu c României, §§ 62-78, deşi reţine încălcarea Art. 6, consideră că Art. 10 nu a fost violat, pentru că, deşi instanţele i-au negat aplicantului posibilitatea de a face proba afirmaţiilor făcute, utilizarea unui anumit termen de către aplicant nu se încadra în limitele libertăţii de exprimare. Hotararea Curtii, a fost, insa, criticata, intr-o opinie separata a judecătorului Casadevall, in care s-a subliniat ca abordarea Curtii a devenit imprevizibila.

In situatia in care, insa, este incidenta si o problema de acces la justitie in legatura cu protectia libertatii de exprimare, Curtea retine concomitent violarea Art. 6 § 1 si a Art. 10 in mod cumulativ - Lombardi Vallauri c. Italiei, § 66-72. Nu retine si violarea Art. 13, cu motivare ca Art. 6 are rolul de *lex specialis* - Lombardi Vallauri c. Italiei, § 74. In egala masura, in cauza Boldea c. Romaniei, § 64, Curtea retine ca pretentiile intemeiate pe Art. 13 nu ridică nicio problemă diferită de cea deja ridicată din perspectiva Art. 6, astfel ca nu consideră necesar să îl analizeze separat pe fond. Totusi, in cauza Kenedi v. Ungariei, § 46-48, Curtea retine incalcarea Art. 13 pentru lipsa unei cai de atac efective impotriva inexistentei unei cai de atac in privinta refuzului de asigurare a accesului la unele documente pentru cercetari istorice. Pe cale de consecinta, este dificil de stabilit o coerenta in jurisprudenta Curtii din perspectiva relatiei Art. 6 - Art. 13 si Art. 10. Este important, insa, ca judecatorul national sa cunoasca factorii analizati de Curte, pentru a pronunta o hotarare care sa nu conduca la o violare a oricaruia dintre articolele mentionate mai sus.

CONCLUZII

Analizând jurisprudenta Curtii, am constatat ca se disting mai multe tipuri de abordari, ce trebuie cunoscute de judecatorul national, pentru a putea respecta standardul conventional. Astfel, se poate identifica o metodologie aplicata de CEDO pentru calificarea unor afirmatii, după cum urmează:

i) interpretarea extinsa, foarte laxa, a conceptului de „interes public" – dezvoltata iniţial in cauzele Björk Eidosdotti c. Islandei, § 68; Unabhangige Initiative Informationsvielfalt c. Austriei, § 9 si 41. In cauza Tønsbergs Blad as and Haukom c. Norvegiei, § 87, Curtea a admis ca poate fi tine de interes public si omisiunea unei persoane publice de a se conforma unei legi ce reglementeaza aspecte private. De asemenea, de interes public tine si cazierul penal al sotiei unui parlamentar, intrucat poate influenta votul - Karhuvaara şi Iltalehti v Finlanda.

ii) evaluarea per ansamblu a afirmatiilor defaimatoare si mutarea accentului pe contextul in care s-au realizat[8] – abordare utila in cazul in care cuvintele jignitoare apar izolat in cadrul unui discurs (Nikula c. Finlandei, Skalka c. Poloniei, Arslan c. Turciei). Concentrarea asupra contextului permite Curtii sa califice intregul discurs ca judecata de valoare, exceptat de la proba veritatii (Schwabe c. Austriei, § 55). Acest demers este si aspru criticat[9], intrucat se apreciaza ca nu stabileste in ce masura se poate extinde conceptul de „judecata de valoare", in ce limite, in contextul unei evaluari flobale. Foarte important a fost contextul, care a condus la o evaluare mai indulgenta a duritatii afirmatiilor in cauzele Koutsoliontos si Pantazis c. Greciei, 22 septembrie 2015, §§ 42-46 (nedefinitiva) – context politic, problema modului defectuos de gestiune a finantelor municipalitatii, precum si Björk Eiðsdóttir c. Islandei, § 71 – existenta unui scandal public privind acuzatii de prostitutie si proxenetism in relatie cu un club de noapte. De asemenea, metoda se aplica in cazul unui context national specific – Donaldson c. U.K. (Easter Lily).

Ca o subcategorie in cadrul acestui tip de metodologie, in materia discursului politic, Curtea tinde sa renunte la la plasarea accentului pe distinctia dintre judecati de valoare-fapte – Lombardo c. Maltei, mutand accentul pe contextul politic si animozitatile electorale.

[8] Meyer-Ladewig J. (2006). *Konvention zum Schutz der Meschenrechte und Grundfreiheiten. Handkommentar*, ed. Nomos, Baden-Baden, p. 31;

[9] Yutaka A., în Harris D.J., O.'Boyle M. şi colab. (2009). *Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, New York, ediţia 3; p. 706;

iii) omisiunea deliberata de a transa caracterul defaimator al afirmatiei; plasarea accentului pe analiza caracterului disproportionat al sanctiunii – Steel si Moris c. UK; Selisto c. Finlandei, § 58 – este un fel de eludare de catre Curte a calificarii fapte-judecati de valoare, cu precadere aplicata in cauzele complexe, in care o evaluare ar fi dificila.

În concluzie, luând in considerare toate argumentele expuse, putem afirma că, deşi algoritmul de calificare fapte-judecăţi de valoare adoptat de Curte are la bază nişte criterii dezvoltate gradual, în jurisprudenţa sa, cu o doză de stabilitate şi certitudine, evaluarea naturii unor afirmaţii rămâne relativ imprevizibilă, mai ales în cauzele complexe, abordarea Curţii având un permanent caracter evolutiv şi dinamic. Din aceste motiv, pentru judecătorul naţional prezintă deosebită importanţă un studiu îndeaproape al jurisprudenţei Curţii şi urmarea, în hotărârile naţionale, a factorilor supuşi analizei de către Curte. In acest fel, scade riscul unor încălcări a drepturilor convenţionale, deşi, astfel cum s-a arătat, o certitudine absolută nu poate exista. Practic, pentru viitor, se pot trasa două alternative : pe de-o parte, ca, în jurisprudenţa sa, Curtea să dezvolte algoritmi bazaţi pe o mai puternică previzibilitate, în vederea asigurării unei securităţi juridice în această materie; pe de altă parte, ca, în lumina Declaraţiei de la Brighton (19-20 aprilie 2012), controlul Curţii să fie mai puţin intruziv, să pună din ce în ce mai mare accent pe principiul subsidiarităţii şi să modifice calificarea realizată de instanţele naţionale doar în care aceasta este în mod flagrant contrară valorilor Convenţiei[10].

ACKNOWLEDGMENT

„This paper was co-financed from the European Social Fund, through the Sectorial Operational Programme Human Resources Development 2007-2013, contract POSDRU/187/1.5/S/155463 "Supporting excellence in scientific interdisciplinary doctoral research in the economic, medical and social fields", coordinator The Bucharest University of Economic Studies”.

[10] Lady Justice A. (2012). *Media intrusion and human rights* : *striking the balance*, In *Freedom of expression: Essays in honour of Nicholas Bratza* (Josep Casadevall şi colab.), Wolf Legal Publishers, Oisterwijk, 2012, p. 80;

CIVILIANS IN THEATERS OF OPERATIONS: BETWEEN POLEMOLOGY, SOCIAL PSYCHOLOGY AND ANTHROPOLOGY

Alexandra Sarcinschi

Scientific Researcher II, PhD, "Carol I" National Defence University, Bucharest

Abstract:The issue of protecting civilians in theaters of operations is an important concern since the beginning of the 20th Century. It is correlated to the desire to build stability and, therefore, safety in areas affected by military conflict, with the cooperation between both the local civilian population and, where appropriate, the local policy-makers, and military forces deployed in those theaters.

The purpose of this paper is therefore to identify and analyze the status and role of the local civilian population, but also the factors and relationships that it has with the other two categories of actors in a theater of operations (peacekeepers and enemy forces). The analysis will assume that, on the one hand, the local civilian population is affected by both types of forces acting in the space, and on the other hand, the cultural models of the actors mentioned, in most cases, are not similar. Following the thread of conceptual developments arising here and entering the definition of the conflict as an open opposition between different categories of stakeholders that affects the social interaction, the theme of this paper directs our attention to other areas outside the strictly military one, namely Polemology, Social Psychology and Anthropology.

Keywords: local civilian population, peace operations, stability operations, counterinsurgency, cultural models.

Foreword:

Peace operations, stability operations, counterinsurgency operations are now instruments to support the countries along the difficult way from conflict to peace. This terms are used by the United Nation (UN), but also by both North Atlantic Treaty Organization (NATO) and the European Union (EU). Such operations include military, police and civilian personnel and they aim at providing security in areas affected by conflict.

The issue of civilian populations in theaters of operations is not a new concern; it existed since the beginning of the 20th Century[1]. The situation is particularly complicated because the civilian population is subject of conflicting messages both from the peace forces and enemy forces, and their ethnic, religious and cultural models place them mainly in the area initially altered by the enemy forces. Relations between these three main actors in a theater of operations are complex; the local population is affected by both types of main forces acting in this space. One of the stakes is public support for peace operations, but unfortunately, it is difficult to achieve this objective due to the many different factors influencing the human individuals.

Following the thread of conceptual developments - specifically by entering in the analysis the definition of conflict as an open opposition between different categories of stakeholders to affect social interaction - the theme of this study directs our attention to areas outside the strictly military one, namely Social Psychology and Anthropology.

1.Conflict and war – more than Polemology

According to the commonly used definition in Social Sciences, conflict is an open opposition, a struggle between individuals, groups, classes, communities, states with incompatible or divergent interests of different natures (political, economic, ethnic, religious etc.) whose effects on social interaction are disruptive and destructive[2]. At the same time, war is a form of interaction between not only the armed parties, but also a form of social interaction that is primarily between two or more communities; it manifests in the form of violent conflict, often armed and circumscribed to a strict set of rules[3]. In both definitions, there are two key-words: *social interaction* and *community*.

Social interaction requires the existence of an interference between actions initiated by human individuals or groups, by which it/they influence each other in three possible forms: cooperation, opposition (competition or conflict) and accommodation.

[1]This issue is also developed in the research study "Abordări teoretice şi practice asupra obţinerii sprijinului populaţiei locale în teatrele de operaţii: studiu de cercetare ştiinţifică" published by the author at the NDU Publishing House (Bucharest) in 2015.
[2] Elena ZAMFIR, "Conflict", in *Dicţionar de sociologie*, C. Zamfir and L. Vlăsceanu (eds.), Ed. Babel, 1998, pp. 128-129.
[3] Alfred BULAI, "Război" in *Op. Cit.,* C. Zamfir and L. Vlăsceanu (eds.), Ed. Babel, 1998, pp. 487-488.

It is noted that both war and conflict include civilian population that represents an essential component parts of the stake, but also a victim. In the case of an armed conflict, as a form of opposition, the population in theater of operations may undergo a process of habituation, which means adjusting the actions and interactions between itself and one of the conflicting parties in order to increase compatibility between them[4].

The local population is affected by conflict not only physically, but also psychologically; the conflict induces fear, despair, and alienation, destroys the social order (in terms of institutional and social systems, such as family and community). So, the issue of local population in theaters of operations is not a simple one and a wide range of issues are need to be clarified: from problems of legitimacy of the intervention to the psychosocial representation on intervention troops and human relationships.

The end of the 19th Century and the beginning of the 20th Century were marked in terms of military strategy by the approach promoted by French general Louis-Hubert Gonzalve Lyautey[5] who, in an article that became a landmark study of military strategy, "Du rôle colonial de l'Armée"[6], correlates the colonial conquest with an economic role, trying to bring together the economic interest of military colonial operations with the interests and habits of the local population. According to time's chronicles and Lyautey's writings[7], his idealistic approach, which was implemented in Morocco, has not been successful: no points organized by French soldiers as shopping areas for Moroccans, no military doctors who provide consultations to local people have helped dissolve the dissident groups, but, on the contrary, the locals boycotted the measures that Lyautey considered as constructive.

Over nearly half a century, the approach is used again in the so-called Malayan crisis (1948-1960), where the British troops have provided medical and food aid to the locals[8], and also in Vietnam, where American troops and South Vietnamese officials have designed programs and

[4] Lazăr VLĂSCEANU, "Interacţiune socială" in *Op. Cit.*, C. Zamfir and L. Vlăsceanu (coord.), Ed. Babel, 1998, p. 305.
[5] Peter PARET, *Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age*, Princeton University Press, New Jersey, 1986, pp.376-407.
[6] The original paper to be found on URL: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5700991m (Colonel H. LYAUTEY, "Du rôle colonial de l'Armée", in *Questions du temps présent*, Armand Colin & Cie, Paris, 1900).
[7] Hubert LYAUTEY, *Vers le Maroc*, Paris, 1937 apud Peter PARET, *Op. Cit.*, 1986, p. 391-392.
[8] Australian War Memorial, *Malayan Emergency, 1950–60*, URL: https://www.awm.gov.au/atwar/malayan-emergency/, accessed on 07.04.2015.

strategies aimed at winning popular support and countering the insurgency of Viet Cong[9]. Called "winning hearts and minds", the approach was used in theaters of operations in Iraq and Afghanistan, with the aim to provide confidence in the security forces and security to the local population while defeating insurgent forces.

Later, in 2006, US officials - developing the proposals made by Montgomery McFate and Andrea Jackson in a previously published article (*An Organizational Solution for DOD's Cultural Knowledge Needs*[10]) - approved the funding of five test-teams called "Human Terrain Team" (HTT), comprised of specialists in Anthropology, Sociology, Political Science, Linguistics, etc., whose purpose was to provide military commanders with accurate description of local people. The experts[11] have identified three levels of cultural knowledge - which though do not meet the requirements of scientific description, explanation and prediction - offer information about the population in the theaters of operations: the cultural knowledge (first level and the easiest to provide, needed at tactical level, that implies general information about language, religion and local rules); the cultural understanding (only a few commanders said they had reached this level with the help of HTT; involves explaining behavior through perception, attitudes, and habits) and the cultural intelligence (understanding the effects of behaviors identified in the previous step, which helps the theaters decision making process).[12]

The program did not deliver the expected results; it was disputed by specialists in Anthropology and, at the same time, it raised suspicions, proven in terms of fraud and sexual and racial harassment, so that in the autumn of 2014, the program has been closed[13]. One of the most critical evaluation of the HTT system and activities was conducted by the Association of American Anthropologist (AAA) and the US Security and Intelligence Communities

[9] Jeremy Patrick WHITE, *Civil Affairs in Vietnam*, Center for Strategic and International Studies, URL: http://csis.org/files/media/csis/pubs/ 090130_vietnam_study.pdf, accessed on 07.04.2015.
[10] Montgomery McFATE, Andrea JACKSON, "An Organizational Solution for DOD's Cultural Knowledge Needs", in *Military Review*,July-August 2005, URL: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/milreview/mcfate2.pdf, accessed on 09.01.2015.
[11] Arthur SPEYER, Job HENNING, "MCIA's Cultural Intelligence Methodology and Lessons Learned", in *Socio-Cultural Perspectives: A New Intelligence Paradigm*, Virginia, 2006, apud Christopher J. LAMB, James Douglas ORTON, Michael C. DAVIES, Theodore T. PIKULSKY, „The Way Ahead for Human Terrain Teams", in *Joint Force Quarterly*, Issue 70, 3rd Quarter 2013, p.26.
[12] Christopher J. LAMB, James Douglas ORTON, Michael C. DAVIES, Theodore T. PIKULSKY, *Op. Cit.*, 2013, p.26.
[13] Tom Vanden BROOK, "Army Kills Controversial Social Science Program", in *USA Today*, 29 June 2015, URL: http://www.usatoday.com/story/news/nation/2015/06/29/human-terrain-system-afghanistan/29476409/, accessed on 21.04.2015.

(CEAUSSIC), whose Joint Report synthesized that this activity is not a legitimate exercise of the profession of anthropologist; ethnographic investigation is determined by military missions: it cannot be externally assessed, the data are collected in the context of war, it is integrated into counterinsurgency, and the environment has a coercive potential[14].

The American initiative has yet not started from flawed premise; the tools that transcend the sphere of military intelligence, originating in Social Psychology and Anthropology are necessary in assessing population in theaters of operations. Furthermore, the categories of military intelligence operations, defined by the American *Joint Publication 2-0* (planning and conducting, data collection, processing, exploitation, analysis and production, dissemination and integration, evaluation and feedback)[15], include such tools especially in the areas of collection, processing, analysis and feedback. The actions before peace, stabilization, and counterinsurgency operations could benefit from the application of methods, techniques and tools such as participative or non-participative observation, sociological survey by questionnaire or interview, anamnesis, social analysis of documents, etc. Data and information resulting from here would serve not only to the intelligence strategic level, but also to the operational and tactical ones. At a strategic level, the intelligence evaluates foreign state and non-state actors' intentions, and investigates the military, economic, political, and social areas in connection with that space geography and demography.

2. Some facts on present

Currently, the UN, EU, and NATO are operating with a number of tools that aim to achieve and maintain peace and stability in war-affected countries. It is about peace, stabilization and/counterinsurgency operations. At EU level, integration is promoted as a way to support peace, prosperity and reduce the number of conflicts around the world. The Lisbon Treaty stipulates that the Union supports peace, its values and the well-being of people and aims to promote peace, conflict prevention and strengthening international security[16]. EU is moving

[14] American Anthropological Association Commission on the Engagement of Anthropology with the US Security and Intelligence Communities (CEAUSSIC), *Final Report on The Army's Human Terrain System Proof of Concept Program*, 2009, p. 3.
[15] US Joint Chiefs of Staff, *Joint Publication 2-0. Joint Intelligence*, 2013, URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp2_0.pdf, accessed on 22.04.2015.
[16] *Treaty on European Union (Consolidated version 2012)*, 2012, URL: http://eur-lex.europa.eu/legal-

towards developing a civilian component of crisis management in four key areas - police, rule of law, strengthening civil administration and civil protection - whose specific capabilities can be used in autonomous EU missions or operations under UN or OSCE[17]. These goals are achieved through conflict prevention, peace building and mediation. At NATO level, such operations are circumscribed to the more comprehensive category of non-Article 5 operations, i.e. crisis response operations and peace support operations, including conflict prevention, peacekeeping, peace building, peace enforcement and humanitarian operations. These operations are conducted in support of a UN or OSCE mandate or at the request of a sovereign government, and involve military forces, diplomatic and humanitarian agencies[18].

According to the range of NATO missions[19], conflict prevention is conducted under the Chapter VI of UN Charter, and includes actions from diplomatic initiatives to preventive deployment of forces to prevent escalation of disputes in armed conflicts, including fact-finding missions, consultations, warnings, inspections and monitoring. Peacekeeping refers to operations under the same Chapter VI of the UN Charter that are conducted with the consensus of the parties of the conflict in order to facilitate the monitoring and implementation of a peace agreement. Peace restoration covers diplomatic activities conducted after the commencement of a conflict in order to achieve a quick ceasefire or imposing peace through activities whose range varies from good offices, mediation, and conciliation to diplomatic pressure, isolation or sanctions. Peace building refers to those actions that support the political, economic, social and military measures and arrangements aimed at strengthening the policy agreements in order to correct the causes of conflict. Peace enforcement is conducted under the Chapter VI of the UN Charter; it has a binding nature, is driven by mutual consent, and its goal is to maintain or restore peace or enforce the terms specified in the mandate. Humanitarian operations are aimed at alleviating human suffering and may precede or accompany activities like the ones of some civil organizations.[20]

---

content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN, accessed on 25.04.2015.

[17] European Union, *European security and defence policy: the civilian aspects of crisis management*, 2009, URL: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/090702%20Civilian%20aspects%20of%20crisis%20management%20-%20version%203_EN.pdf, accessed on 25.04.2015.

[18] NATO, *Topic:Crisis management*, URL: http://www.nato.int/cps/en/ natohq/ topics_49193.htm, accessed on 26.04.2015.

[19] *Idem.*

[20] *Idem.*

Therefore, in this field, the terminology is vast, dealing with the terms such as peace operations, stability operations, and reconstruction operations. For example, during the phase of peace or preventing conflict, both the political and diplomatic relations and the development aid dominate. During the escalation phase can be carried out both preventive military or police operations and activities of mediation. At the level of crisis or conflict management, there can be deployed: humanitarian aid, military or police forces, and mediation. In the post conflict phase, the range of operations that can be performed is much wider than in previous stages: humanitarian aid; security sector reform; disarmament, demobilization and reintegration; rule of law, reconstruction, public administration reform, political stabilization, gender and human rights; civil protection; infrastructure rehabilitation. Follows the post conflict and the prevention of a new conflict phase in which humanitarian aid, reconciliation and democratization are prevailing.[21]

Overall, the more comprehensive strategic imperative that corresponds to this type of operation emphasizes the activities that provide population in the theater of operations with benefits at the expense of traditional direct actions on enemy forces. The conceptual change from "enemy-centered" to "people-centered" is reflected in the core elements of stability operations.

The Multinational Force or the military units participate in the execution of these operations in accordance with international law on the use of armed forces, with the obligations of that state for achieving international security and stability, and internal regulation. In such actions, the military force enhances the instruments of the international power that has been entrusted to manage a crisis in a given area[22].

However, initially, the military interventions for humanitarian purposes were considered "aberrations" in the IR, but gradually became an important item of the foreign policy agendas of the great powers[23]. Since 1994 it has been suggested the concept of *sovereign responsibility to protect civilians*, but only in the context of environmental problems and natural disasters (the

[21] European Union - Directorate-general for external policies of the Union, *Standard briefing towards an EU peacebuilding strategy? EU civilian coordination in peacebuilding and the effects of the Lisbon Treaty*, 2010, URL: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede260410peacebuildingstrategy/sede260410peacebuildingstrategy_en.pdf, accessed on 25.04.2015.

[22] Grigore ALEXANDRESCU and Cristian BĂHNĂREANU, *Operaţii militare expediţionare*, NDU Publishing House, Bucharest, 2007, pp. 28-30.

[23] Taylor S. SEYBOLT, *Humanitarian Military Intervention: The Conditions for Success and Failure*, Oxford University Press, 2007, p. 1.

Yokohama Strategy and Action Plan for a Safer World). The Strategy states "each state has the sovereign responsibility to protect its citizens against natural disasters"[24]. Later in 2001, the International Commission on Intervention and State Sovereignty launches *Responsibility to Protect*, completed in December with a Report with the same title[25]. It shows that any approach to intervention, which aims to protect people, must meet at least four basic objectives: setting rules, procedures and clear criteria for determining whether, when and how to intervene; establish the legitimacy of military intervention when it is necessary and after all other approaches have failed; ensuring that the military intervention, when necessary, seeks only the established goals and the effective and necessary measures were taken to reduce human and institutional costs; helping to remove the causes of conflict, as are improved conditions for lasting peace. The latest debates focus on the recognition that it is not about the right to intervene, but about the responsibility to protect each state where people are suffering because of disasters that can be avoided, such as mass killings and rapes, ethnic cleansing, deliberate starvation, exposure to contagious diseases, etc. This leads to the idea that when national governments are unable or unwilling to protect their own citizens against such catastrophes, the responsibility should be taken by the international community.

3. Instead of conclusions: peace forces – local population – enemy forces

The relations between the three main players in a theater of operations – the peace forces, the local population and the enemy forces - are extremely complex; the local population is affected by both types of forces acting in that space. The stakes in this context is public support for peace operations, but unfortunately, it is difficult to achieve it because the many factors influencing the human individuals.

Despite the fact that humanitarian aid and peace and stability operations are considered by most of the international community as a vital tool to support governments in fulfilling their responsibilities, the locals which become the object of protection often have an attitude of rejection of teams/military arriving on their territory.

[24] UN, *Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World*, May 1994, Art. 7, Paragraph A, http://www.unisdr.org/eng/about_isdr/bd-yokohama-strat-eng.htm.
[25] International Commission on Intervention and State Sovereignty, *The Responsibility to Protect - Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*, December 2001, http://www.iciss.ca/report2-en.asp.

The balance between political and humanitarian issues is delicate and the relationship between military and civilian actors with humanitarian purposes is fragile, but very important. If these issues are not handled carefully, humanitarian interventions may cause loss of human lives and may perpetuate or exacerbate problems that they actually need to solve.

The efforts to obtain the support of the local population in theaters of operations was developed with a component of the local stabilization (Locally Focused Stability Operations - LFSO) designed to improve the local security, sustainable development and effective governance in localities strategically positioned, but they do not have a specific doctrine yet. However, this type of operation has been implemented since 2010 in Afghanistan with local Afghan police, based on a bottom-up counterinsurgency strategy designed to achieve "security and stability bubbles" or "white spaces"[26] around villages, paying attention and support for governance and local development. In 2014, a group of experts from the RAND Corporation has developed LFSO definition as "mission, tasks and activities that build security, governance and development by and through the community directly affected in order to increase stability at local level"[27]. Both the definition and practice have proved the complexity of such operations whose purpose is to create sustainable stability not only in that locality, but also in the entire region. To do this, LFSO have some immediate goals that lead through a causal chain to the achievement of the main goal and a series of high-level goals:

- Immediate goals: establishing a local force, developing projects for that locality, setting up a local council;
- Main goal: a sustainable stability in the locality;
- High-level goals: sustainable stability in the region, reducing the threat to the host nation government, strategic advantage for the LFSO nation (i.e. USA).[28]

The causal chain that leads to the goal of the operation proves its complexity: from action in the economic and social areas (reducing unemployment) to actions in the political and military fields (better integration of the locality in the host nation, local government efficiency, enhanced security) taking place in an environment often characterized by the existence of anti-

[26] Lisa SAUM-MANNING, *VSO/ALP: Comparing Past and Current Challenges to Afghan Local Defense*, National Defense Research Institute, RAND, 2012, p.7.
[27] Jan OSBURG, Christopher PAUL, Lisa SAUM-MANNING, Dan MADDEN, Leslie A. PAYNE, *Assessing Locally Focused Stability Operations*, RAND Arroyo Center, Santa Monica, 2014, p. 2.
[28] *Idem*.

government local militias, some local illegitimate powers, and government corruption[29]. Moreover, the causal chain may be affected by the fact that stability must be achieved before development, but at the same time, development triggers stability, and that effects are not always the desired ones; development leads, indeed, to the LFSO desired stability, but it can also lead to increased competition/conflict for the resources that become available. In this regard, the RAND experts have identified a few unwanted effects of implementing a LFSO: reducing violence can be an indicator of complete control of an area by an opposing force and not by the legitimate one; development of transport infrastructure improves access to health and food, but also the freedom of movement of opposing forces; greater ability to achieve security will reduce violence, but it is possible to increase the totalitarian tendencies and corruption; long-term presence of peacekeeping forces is the key for success, but it can create both resentment of the local population regarding them and dependence on their presence.[30]

Besides LFSO, the range of operations designed to achieve and consolidate peace and security includes Public Affairs (PA) or Public Relations (PR), Civil Affairs (CA) and Civil Relations (CR), Civil-Military Cooperation (CIMIC), Information Operations (INFO OPS) and Psychological Operations (PSYOPS).

Despite various campaigns of PA, CA, INFO OPS and PSYOPS, there are groups among the local population that threaten the security of both the locals and the peace forces.

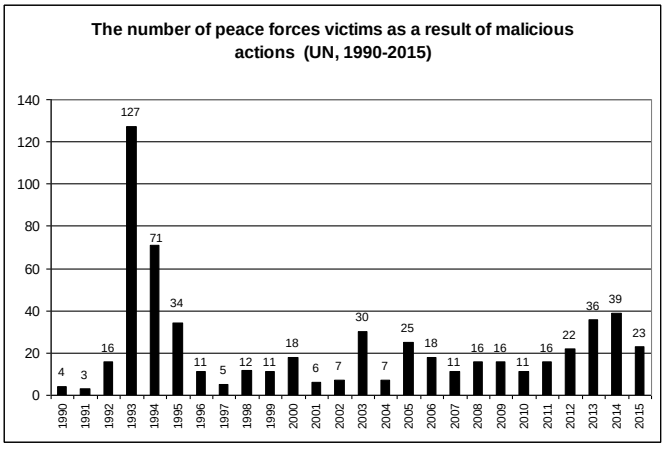

Fig. 1: *The number of peace forces victims as a result of malicious actions (UN, 1990-2015)*[31]

[29] *Idem.*
[30] *Ibidem*, pp. 29-50.
[31] United Nations Peacekeeping, *Fatalities*, 2015, URL:

According to statistics published by the UN, the number of victims in peacemaking missions is significant (Fig. 1). It is noted that, except 1993-1994, the average annual victims' number after malicious actions on peacemaking staff is about 16 people. Unfortunately, the statistics do not provide information on attackers in order to distinguish between those who are in the insurgency and those conducting unplanned actions.

The same statistics allow a comparison between the types of events that resulted in casualties among peace forces (Fig. 2).

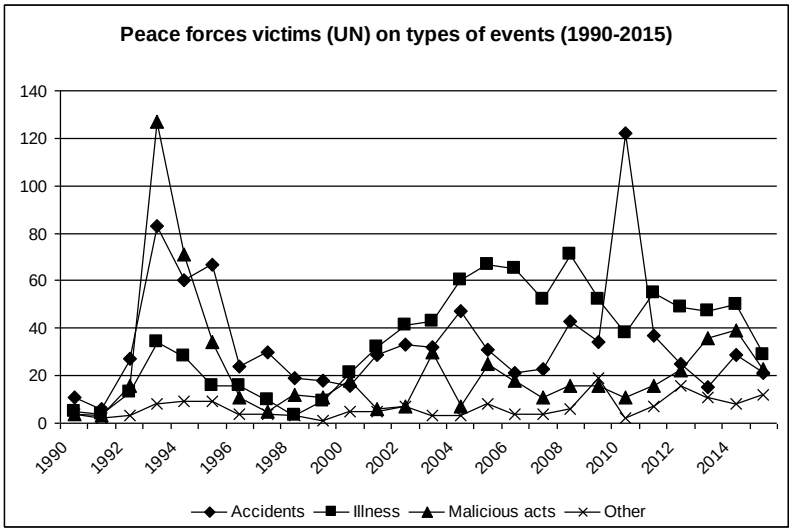

Fig. 2: *The number of victims in peace forces on event type (UN, 1990-2015)*[32]

The number of victims as a result of malicious actions vary from year to year over the past 25 years, with a significant increase in the last five years (almost double compared to 2009).

It is obvious in this context that beyond the expected and planned effects, the peace operations can have unexpected results. Like any intervention from outside of a system, the peace operation brings changes to the complex social system represented by the locality in which such missions are conducted. The social system, regardless of the level of organization to which it refers, may have a variety of internal states according to the degree of stability characteristic of one or another state[33]. Achieving balance by such a system is a continuous process in which

http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/fatalities.shtml, accessed on 29.04.2015.

[32] *Idem.*

33 Cătălin ZAMFIR, "Sistem social", *inDicţionar de sociologie*, C. Zamfir and L. Vlăsceanu (eds.), Ed. Babel, 1998, pp. 543-545.

balancing and rebalancing take place successively, and any outside factor affects the entire process. Systemic reactions to external intervention may be intended or unintended, meaning that the intervention was designed to bring about these changes or the changes to the system are completely unexpected.

Peace-building, stabilization and increasing the level of security efforts require cooperation between various agencies including governments, private sector, civil society, international organizations, thus they require an international and multi-agency environment. As the number and diversity of these actors are increasing, peace operations grow in complexity, so that it becomes increasingly more difficult as the premise from which they start - that neutrality of their effects - can no longer be demonstrated. Rather, as with any social system, we can talk about both intended and unintended effects, and positive and negative effects. Reducing uncertainty can be achieved to some extent by clarifying certain aspects of local population psychology. Furthermore, it is imperative that the entire analysis takes into account that people of a conflict environment can simultaneously have multiple roles: victim, perpetrator, witness, catalyst or protector[34]. The clarification of these roles is even more difficult as it is difficult to identify the real image, the psychosocial representation that individuals in theater of operations have towards security forces.

The complexity of this process is given by the complexity of the social system, the social relations, the relationship between peace forces - the local population - the enemy forces and, not least, the subject of this process - the human individual.

Obtaining the support of local population is impossible without a prior analysis of these issues and, we can say with certainty, it is particularly difficult given that such groups are subject to both internal and external influences that are originating from a different cultural understanding of reality.

[34] Aditi GORUR, *Community Self-Protection Strategies. How Peacekeepers Can Help or Harm*, Issue Brief no.1, 2013, Stimson Center, URL: http://www.stimson.org/books-reports/stimson-community-self-protection-strategies-how-peacekeepers-can-help-or-harm/, accessed on 05.05.2015.

BIBLIOGRAPHY:

1. ABBOTT, Chris, *Rights and Responsibilities Resolving the Dilemma of Humanitarian Intervention*, Oxford Research Group, 2005.
2. ALEXANDRESCU, Grigore; Cristian BĂHNĂREANU, *Operaţii militare expediţionare*, NDU Publishing House, Bucharest, 2007.
3. BROOK, Tom Vanden, "Army Kills Controversial Social Science Program", in *USA Today*, 2015.
4. GORUR, Aditi, *Community Self-Protection Strategies. How Peacekeepers Can Help or Harm*, Issue Brief no.1, 2013, Stimson Center.
5. JENNINGS, Ray Salvatore, *Military Peacebuilding: Stability Operations and the Strengthening of Peace in War-Torn Societies*, United States Institute of Peace, Washington DC, Aprilie 2003.
6. LAMB, Christopher J., James Douglas ORTON, Michael C. DAVIES, Theodore T. PIKULSKY, "The Way Ahead for Human Terrain Teams", in *Joint Force Quarterly*, Issue 70, 3rd Quarter 2013.
7. LYAUTEY, Hubert, „Du rôle colonial de l'Armée", în *Questions du temps présent*, Armand Colin & Cie, Paris, 1900, URL: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k5700991m.
8. McFATE, Montgomery, Andrea JACKSON, "An Organizational Solution for DOD's Cultural Knowledge Needs", in *Military Review*,July-August 2005.
9. OSBURG, Jan, Christopher PAUL, Lisa SAUM-MANNING, Dan MADDEN, Leslie A. PAYNE, *Assessing Locally Focused Stability Operations*, RAND Arroyo Center, Santa Monica, 2014.
10. PARET, Peter, *Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age*, Princeton University Press, New Jersey, 1986.
11. SARCINSCHI, Alexandra, *Operaţiile de stabilitate şi securitatea umană*, NDU Publishing House, Bucharest, 2008.
12. SARCINSCHI, Alexandra,*Abordări teoretice şi practice asupra obţinerii sprijinului populaţiei locale în teatrele de operaţii: studiu de cercetare ştiinţifică*, NDU Publishing House, Bucharest, 2015.
13. SAUM-MANNING, Lisa, *VSO/ALP: Comparing Past and Current Challenges to Afghan*

Local Defense, National Defense Research Institute, RAND, 2012.

14. ZAMFIR, Cătălin; Lazăr VLĂSCEANU (eds.), *Dicţionar de sociologie*, Babel Publishing House, Bucharest,1998.
15. American Anthropological Association Commission on the Engagement of Anthropology with the US Security and Intelligence Communities (CEAUSSIC), *Final Report on The Army's Human Terrain System Proof of Concept Program*, 2009.

CONCEPTUAL BOUNDARIES BETWEEN TRANSFORMATIONAL AND CHARISMATIC LEADERSHIP

Mihaela Tănase

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract:Leadership is an important success-factor in today's dynamic business environment. Also, leadership is transformational, charismatic and transactional. The first two types of leadership are frequently used interchangeably by academic researchers, while other authors treat both types of leadership as separate styles, or as overlapping processes. This study aims to analyze the reasons for inconsistency and create an unified view between charismatic and transformational leadership. Therefore, it's intended as a comparison of the three major directions identified in the literature. This study provides an overview from three perspectives of each author through a critical analysis. Transformational and charismatic leadership will be treated as partially corresponding leadership-styles which can be combined. This paper critically addresses the theoretically suggested link between transformational and charismatic leadership. The method used is exploratory analysis based on bibliographic documentation.

Keywords:Transformational Leadership, Charismatic Leadership, Leadership, Debate

JEL Classification: e.g. M11, M12

Introduction:

There are almost as many definitions of leadership as there are persons who have tried to define leadership (Stogdill, 1974). The definition of leadership by Weathersby (1999, p.5) captures the essence of what it is to be a leader: "Leadership focuses on the creation of a common vision. It means motivating people to contribute to the vision and encouraging them to align their self-interest with that of the organization. It means persuading, not commanding". Burns (1978) first introduced the concepts of transformational and transactional leadership in his

treatment of political leadership and later modified and elaborated on by Bass (1985). Many authors distinguish between two types of leadership-styles, namely transactional and transformational leadership (Yukl, 1999; Barbuto, 2005; Rowold&Heinitz, 2007). Inherent in most researchers' articulation of transformational leadership is the concept of charisma (Barbuto, 1997). Transformational and charismatic leadership are frequently used interchangeably by authors (Shamir et al., 1993), as it examines relationship between the leader and the followers and focuses on issues relating to vision, risk-taking, enthusiasm and confidence (Hoyt & Ciulla, 2004), while other authors treat both types of leadership as separate styles of leadership (Barbuto, 2005). In literature, some theorists have suggested that charismatic leadership is a subdimension of transformational leadership; others state that the two theories overlap, as each identifies unique and important aspects of the leadership process (Yukl, 1999).

This presents a problem when considering the characteristics of each construct. The aim of this study is to achieve an exploratory analysis of the two type of leadership. The purpose of this paper is to illustrate a critical assessment of both constructs reveals two quite different, necessitating that clear distinctions be maintained.

Literature review

Bass and his colleagues (Bass, 1999) have suggested that transformational leadership represents an outstanding and especially motivating leadership style. The most potent of leaders, charismatic and transformational leaders, are the ones who can bring about needed social change; although these types of leaders have also been capable of dreadful deeds, which explains Bennis's concern.

Transformational Leadership

Transformational leaders alter the beliefs and attitudes of followers and inspire the subordinates in their own interests parallel with the betterment of the organization (Burns, 1978). According to Burns (1978), transformational leadership is also based on four dimensions such as charisma, communication, intellectual stimulation and individualized consideration. Some researchers interchangeably use transformational leadership as charismatic leadership (Riaz & Haider, 2010). According to McLaurin and Al-Amri (2008), numerous differences between these

two terms exist like charisma being one among the qualities of a transformational leader rather than the sole element, the effect of situational favorableness or uncertainty on both approaches, transformational behavior de-emphasizing charisma, the charismatic leader's possible self-centeredness and the probable negative effects of charismatic leadership.

Transformational leadership is a participative leadership-style and is defined as transforming the values and priorities of subordinates, whereby the leader motivates them to perform better beyond their expectations (Yukl, 1994). In transformational leadership, the process of influencing followers is one whereby followers are made more attentive to the importance of task outcomes in order to encourage them to go beyond their own interests for the sake of the organization (Yukl, 1999). The four dimensions of transformational leadership are: 1) idealized influence, 2) inspirational motivation, 3) intellectual stimulation and 4) individualized consideration (Bass &Avolio, 1994).

Idealized influence. Also known as charismatic leadership, this characteristic describes the extent to which leaders are capable of being role models to their followers and display solid moral and ethical principles.

Inspirational motivation. This characteristic reflects the extent to which a leader is also capable of being a cheerleader, so to speak, on behalf of his or her followers. These leaders demonstrate enthusiasm and optimism, and emphasize commitment to a shared goal.Inspirational motivation describes leaders passionately communicating a future idealistic organization that can be shared (Hater & Bass, 1988).

Intellectual stimulation. Transformational leadership instills creativity, describes leaders encouraging employees to approach old/familiar problems in new ways (Deluga, 1988).

Individual consideration. Transformational leaders are invested in the development of their followers – they serve also as mentors and coaches, and take into account individual needs and desires within a group.(Bass, 1985).

Although the focus with charismatic leadership is on an individual leader, rather than on a leadership process that may be shared among multiple leaders, it seems best to conceptualize the two types of leadership as distinct but partially overlapping processes (Yukl, 1999). Acording to Jung and Avolio (2000), transformational leaders engage the emotional involvement of their followers to build higher levels of identification, commitment and trust in the leader and his or

her mission. This shows that charisma is an important aspect of transformational leadership and that is why it is often treated as an equivalent of charismatic leadership (Yukl, 1999). As an example, according to Shamir,

House, Shamir and Arthur (1993) both the charismatic and transformational leadership styles focus on extraordinary leaders who have exceptional influences on their followers and eventually even on social systems. These leadership-styles cause subordinates to become highly committed to the leader's mission, to make significant personal sacrifices in the interest of the mission, and to perform above and beyond the call of duty (Shamir et al., 1993).

Charismatic Leadership

Max Webber defined charisma as a "gift", or a certain quality of an individual personality, by virtue of which he or she is set apart from ordinary people and treated as endowed with supernatural, or exceptional powers or qualities. Weber (1968) argued that charismatic authority is different from bureaucratic authority and that at the core of charisma is an emotional appeal whose "attitude is revolutionary and transvalues everything; it makes a sovereign break with all traditional or rational norms" (p. 24).

Weber (1968) believed that followers of a charismatic leader willingly place their destiny in their leader's hands and support the leader's mission that may have arisen out of "enthusiasm, or of despair and hope" (p. 49). Downton (1973) argued that charismatic leaders have potent effects on followers because of their transcendental ideals and authority that facilitate the followers' identification with the leader. In those conditions, trust is solidified as psychological exchanges occur. This commitment and trust is further augmented by inspirational leadership. Followers of charismatic leaders typically emulate or strongly identify with the leader. House (1977) was the first to present an integrated theoretical framework and testable proposition to explain the behavior of charismatic leaders; he also focused on the psychological impact of charismatic leaders on followers.The transformational leader, in contrast, inspires followers to pursue organizational goals in lieu of self-interests. Followers of transformational leaders are empowered to pursue organizational goals (Barbuto, 1997).

Waldman and Yammarino (1999) looked specifically at CEO charisma and defined charismatic leadership based on relationships, attributions, internalized commitment, admiration,

respect, identification and vision. A review of the components of charismatic leadership revealed that the verbs used most often to define the concept are: behavior, presence in a crisis; determination, communication of ideas and communication of expectations(Trice & Beyer, 1993).

According to most transformational theorists, charisma is believed to be the fundamental factor in the transformational process (Bass, 1985; Bass, 1999; Deluga, 1988). Conger and Kanungo (1987) proposed a theory of charismatic leadership based on the assumption that charisma is an attributional phenomenon. Furthermore, the refined version was introduced by Conger and Kanungo(1998).

Transformational Leadership vs. Charismatic Leadership

Transformational and charismatic leadership have been the focus of a great many research inquiries (Yukl, 1999); these approaches have helped shift the leadership paradigm to what it is today (Antonakis, 2011; Conger, 1999; Hunt, 1999). Empirical research on the consequences of transformational and charismatic leadership found a consistent pattern of relationships between transformational and charismatic leadership and performance outcomes (e.g., Avolio et al., 2009). There is not unanimity of opinion regarding whether transformational and charismatic leadership are functional equivalents for one another. Bass (1985) argued that charisma is part of transformational leadership, but in and of itself, is insufficient to "account for the transformational process" (p. 31). Thus, Bass would have viewed transformational theory as subsuming charismatic theory (House & Aditya, 1997). Charismatic leadership is similar to transformational leadership, as it examines the relationship between the leader and the followers and focuses on issues relating to vision, risk-taking, enthusiasm and confidence (Hoyt &Ciulla, 2004). The charisma dimension, however, is "clearly the most influential" of the four transformational dimensions, and typically, it is the dimension that has the strongest relationship with outcome variables (Conger &Kanungo, 1998, p. 15). Both Burns's (1978) and Bass's (1985) conceptualizations of transformational leadership and House's (House &Shamir, 1993) conception of charismatic leadership emphasize the importance of intrinsic rewards. Both theories view the most effective leaders as those who cause followers to identify with the goals the leader articulates. Furthermore, many, if not most, scholars have concluded that the

differences between the two theories are small (Tab.nr.1). House and Podsakoff (1994) characterized the disagreements among authors of these theories as "modest," "minor," and"fine tuning" (pp. 71).

Tab. nr.1. Differrences between transformational and charismatic leaders

Transformational Leaders	**Charismatic Leaders**
1. Inspire followers to transcend their own self-interests for the good of the organization;	1. Have vision, are willing to take personal risks to achieve their vision, they are sensitive to follower's needs, and exhibit behaviors that are out of the ordinary;
2. Pay attention to the concerns and needs of individual followers, promote intelligence, provide vision and a sense of mission, communicate high expectations;	2. Pursue organization-driven goals and promote feelings of empowerment, personal growth, and equal participation in followers;
3. Are also able to excite, arouse, and encourage followers to put extra effort into achieving group goals. They encourage their followers to be more innovative and creative;	3. Use rewards to reinforce behavior that is consistent with the vision and mision of the organization.

Charismatic leaders by nature are transformational, but not all transformational transformational leaders leaders achieve achieve their transforming transforming results through the charismatic effects of their personalities. Transformational leaders are similar to charismatic leaders in that they can articulate a compelling vision of the future and influence followers by arousing strong emotions in support of the vision. Conger and Conger and Kanungo (1998) noted "there is little real difference" between charismatic and transformational leadership (p. 15). Finally, two other meta-analyses, focusing specifically on charismatic leadership (DeGroot, Kiker & Cross, 2000), provided essentially the same pattern of results as the previously mentioned meta-analysis of transformational leadership (Lowe et al., 1996). Thus, although this is the first study to explicitly compare transformational and charismatic leadership, there is ample reason to believe that the validities of both concepts are similar. Another authors

concluded that the idea that charisma is an essential component of transformational leadership is a questionable assumption based on results from survey research with the MLQ. In contrast to the survey research, descriptive research using observation and interviews to study transformational leadership in managers found that they were not charismatic in the usual sense of the word (Kouzes& Posner, 1987).

The basic notion of Shamir and colleagues' (1993) theory is that charismatic leaders tie the self-concepts of followers to the goals and collective experiences associated with their missions, so that the goals and collective experiences become valued aspects of the followers' self-concepts. The theory hypothesizes that charismatic leadership transforms followers' self-concepts and achieves its motivational outcomes through at least four mechanisms: changing follower perceptions of the nature of work itself; offering an appealing future vision; developing a deep collective identity among followers; and heightening both individual and collective self efficacy.

Rowold and Heinitz (2007) revealed that transformational and charismatic leadership demonstrate a high convergent validity and criterion validity. They note that "transformational and charismatic leadership both contribute unique variance to subjective performance, over and above the respective other leadership style" (p. 121).

Data analysis

This study is intended as an exploratory analysis of the three articles who examines the two types of leadership (transformational and charismatic). The authors of this articles are Shamir et al. (1993), Yukl (1999) and Barbuto (2005). These researchers have been chosen, because they are the most representative and the most cited in this domain. There is a need for an analysis in this field due to the fact that transformational and charismatic leadership are similar in some ways. Both leadership styles inspire followers to give their very best efforts when working toward the goals that are set. Both types bring energy and excitement to their groups. Shamir, House and Arthur (1993) revised and extended the theory by incorporating new developments in thinking about human motivation and a more detailed description of the underlying influence processes while Barbuto (2005) which analyzed in their study relationships between leaders' motivation and their use of charismatic, transactional, and transformational

leadership. This project of Barbuto, therefore, tests the specific relationships between leaders' sources of work motivation and the full range leadership behaviors used by leaders in the workplace.House and Shamir (1993) proposed an integrative theory of leadership based on what they termed the "new genre" of charismatic theories. House and Shamir's integrative framework is largely based on how leaders engage the self-concepts of follower. This theory was based on Shamir et al. (1993) propositions that charismatic leaders use their vision and mission as a platform to implicate the self-concept of followers. In this way, leaders have exceptional effects on followers, who are motivated by increased levels of self-esteem, self-worth, self-efficacy, collective efficacy, identification with the leader, social identification, and value internalization. Shamir et al. stated that these exceptional leaders affect followers as a result of motivational mechanisms that are induced by the leaders' behaviors (Antonakis, 2011). A transformational leader provides meaning, and thereby makes followers identify with the respective goals and problems (Shamir, House, & Arthur, 1993).

In the Yukl (1999) study the meaning of the questionnaire results showing charisma as the core component of transformational leadership is difficult to interpret. One exception is the charismatic leadership theory of Shamir et al. (1993), which recognizes the importance of leader influence on follower identification with the group and perception of collective efficacy. Barbuto (2005) used transformational and charismatic leadership as separate styles of leadership and in his study distinguished charismatic behaviors from transformational ones as criterion variables, but, in most cases, those behaviors that were significantly correlated with transformational subscales also were significantly correlated with charismatic subscales. Charisma is believed to be the fundamental factor in the transformational process and is described as the leader's ability to generate great symbolic power.

Discussion

Research on transformational and charismatic leadership remains an exciting field and appears to be in a mature stage (Hunt, 1999). By analyzing three empirical studies demonstrating linkages between transformational and charismatic it showed that it is relevant to work out the reasons for this inconsistency and create an unified view. The purpose of this paper was to illustrate a critical assessment of both constructs which revealed to be quite different,

necessitating clear distinction between them to be maintained. Therefore, charisma is a mandatory requirement of transformational leadership, but by itself is not sufficient to account for transformational process. All transformational leaders are charismatic, but not all charismatic leaders are transformational. The charismatic leader and the transformational leader can have many similarities, in the idea that the transformational leader might as well be charismatic.

Their main difference is in their basic focus. Whereas the transformational leader has a basic focus of transforming the organization and, quite possibly, their followers, the charismatic leader may not want to change anything. Transformational leaders appear to influence numerous outcomes through by shifting the goals of their followers and direct them towards achievement, self-actualization and greater good. Thus, transformational leadership is not only related to the organizational process, but also to the organizational performance. Charismatic leaders use symbolic communication, imagery in order to persuade and in this manner they create an intense attachment with their followers. However, this doesn't mean they are concerned to improve and change the course of the organization and of the individuals associated with it.

As a conclusion, transformational and charismatic leadership will be treated as partially corresponding leadership-styles that complement each other and can be combined. Ultimately, transformational and charismatic leadership are central to the success and survival of today's organizations.

BIBLIOGRAPHY:

1. AntonakisJ.(2011), Transformational and charismatic Leadership: The road ahead, *The Nature of Leadership*, Vol. 5, pp. 35-37.

2. Avolio, B.J., &Yammarino, F.J (1990),Operationalizing charismatic leadership using a levels-ofanalysis framework,*Leadership Quarterly*, 1, 193-208.

3.Avolio BJ, Hannah S, Reichard R, Chan A, Walumbwa F. 2009. 100 years of leadership intervention research. Leadersh. Q. In press.

4. Awamleh, R., & Gardner, W. L. (1999). Perceptions of leader charisma and effectiveness: The effects of vision content, delivery, and organizational performance,*The Leadership Quarterly*, 10, 345–373.

5. BarbutoJ.Jr.(2005), Motivation and Transactional, Charismatic, and Transformational Leadership: A Test of Antecedents, *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 11(4).

6. Barbuto E. Jr. (1997), Taking the Charisma Out of Transformational Leadership, *Journal of Social Behavior and Personality*, Vol. 12, No 3,689-697.

7. Bass, B. M., Steidlmeier, P. (1999), Ethics, character, and authentic transformational leadership behavior, *The Leadership Quarterly*, 10, 181–217.

8. Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

9. Bass, B. M. (1998a). The ethics of transformational leadership. In J. Ciulla (Ed.), Ethics: The heart of leadership (pp. 169–192). Westport, CT: Praeger

10. Bass BM. 1985. Leadership and Performance Beyond Expectations. New York: Free Press.

11. Burns, J.M. (1978) *Leadership*. New York: Harper&Row.

12. Charbonneau D., (2004) Influence tactics and perceptions of transformational leadership, The leadership & Organization Development Journal, Vol. 25 No.7 pp.565-576.

13. Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1987). Toward a behavioral theory of charismatic leadership in organizational settings. Academy of Management Review, 12(4), 637- 647.

14. Conger, J., Kanungo, N. (1998), Charismatic leadership in organizations, Thousand Oaks, CA: Sage.

15. DeGroot, T., Kiker, D. S., & Cross, T. C. (2000). A meta-analysis to review organizational outcomes related to charismatic leadership. Canadian Journal of Administrative Sciences, 17(4), 356– 371.

16. Deluga, R. J. (1988). Relationship of transformational and transactional leadership with employee influencing strategies. Group and Organizational Studies, 13, 456-467.

17. Downton V. Jr., (1973), Rebel Leadership: Commitment and Charisma in the Revolutionary Process. New York: The Free Press.

18. Hater, J. J., & Bass, B. M. (1988). Superiors' evaluations and subordinates' perceptions of transformational and transactional leadership. Journal of Applied Psychology, 73(4), 695-702.

19. House (1977), "A 1976 Theory of Charismatic Leadership," in J. G. Hunt and L. L. Larson (Eds.).

Leadership: The Cutting Edge, Carbondale: Southern Illinois University Press.

20. House, R.J. and Aditya, R.N. 1997. The social scientific study of leadership: Quo vadis? Journal of Management, 23 (3): 409-473.

21. House, R. J., & Shamir, B. 1993. Toward the integration of transformational, charismatic, and visionary theories. In M. M. Chemers & R. Ayman (Eds.), Leadership theory and research: Perspectives and directions. San Diego: Academic Press.

22. House, R. J., & Podaskoff, P. M. (1994). Leadership effectiveness: Past perspective and future direction for research. In J. Greenberg, (Ed.), Organizational Behavior: The State of the Science. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. 45-82.

23. Hoyt, C.L., & Ciulla, J. (2004, October). Using advanced gaming technology to teach leadership: A research-based perspective. Available from the Woodrow Wilson International Center of Scholars

24. Hunt, J. G. (1999), Tranformational/charismatic leadership's transformation of the field: An historical essay, *The Leadership Quarterly*, 10, 129–144.

25. Jung, D. I., & Avolio, B. J. (2000). Opening the blackbox: an experimental investigation of the mediating effects of trust and value congruence on transformational and transactional leadership. Journal of Organizational Behavior, 21, 949–964.

26. Kenneth J. Levine, Robert A. Muenchen& Abby M. Brooks (2010) Measuring Transformational and Charismatic Leadership: Why isn't Charisma Measured?,*Communication Monographs*, 77 (4), p.576.

27. Kouzes, J.M., & Posner, B.Z. (1987). The leadership challenge. San Francisco: Jossey-Bass.

28. Lowe, K., Kroeck, K. G., & Sivasubramaniam, N. 1996. Effectiveness correlates of transformation and transactional leadership: A meta-analytic review of the MLQ literature. Leadership Quarterly, 7: 385-425.

29. McCann, J. A. J., Langford, P. H., Rawlings, R. M. (2006), Testing Behling and McFillen'ssyncretical model of charismatic transformational leadership. Group & Organization Management, 31(2), 237-263.

30. McLaurin, J. and Al-Amri, M., 2008. "Developing an understanding of charismatic and transformational leadership", Proceedings of the Academy of Organizational Culture, Communications and Conflict, Vol. 13 No.2, p.15.

31. Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Moorman, R. H., & Fetter, R. (1990), Transformational leader behaviors and their effects on followers' trust in leader, satisfaction, and organizational citizenship behaviors, *Leadership Quarterly*, 1, 107–142.

32. Riaz, A. and M.H. Haider, (2010), Role of transformational and transactional leadership on job satisfaction and career satisfaction. Bus. Econ. Horiz., 1: 29-38.

33. Rowold, J., & Heinitz, K. (2007). Transformational and charismatic leadership: Assessing the convergent, divergent and criterion validity of the MLQ and the CKS. Leadership Quarterly, 18, 121-133.

34. Seltzer J., Bass B. M. (1990), Transformational leadership: Beyond initiation and consideration,*Journal of Management*, 16, 693–703.

35. Shamir B., House R., Michael B. Arthur (1993), The Motivational Effects of Charismatic Leadership: A Self-Concept Based Theory, *Organization Science*, Vol. 4, No. 4, pp. 577-594.

36. Stogdill, R.M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of the literature*, New York: Free Press.

37. Trice, H. M., & Beyer, J. M. (1993). The cultures of work organizations. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.

38. Waldman, D. A., & Yammarino, F. J. (1999). CEO charismatic leadership: Levels-of-management and levels-of-analysis effects. Academy of Management Review, 24, 266 –285.

39. Weathersby, G. B. (1999). Leadership vs. management. Management Review, 88(3), 5.

40. Weber, Max, (1968) Economy and Society, edited by Guenther Roth and Claus Wittich, New York: Bedminster Press.

41. Yukl, G. (1994). Leadership in Organizations. (Third ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

42. Yukl, G.A., (1999), An Evaluative Essay on Current Conceptions of Effective Leadership, *European Journal of Work and Organizational Psychology*,8 (1), 33–48.

43. Yukl G.,(2010) Charismatic and Transformational Leadership, *Leadership in organizations*,Vol (7).

44. Zhu, W., Riggio, R., Avolio, B. J., &Sosik, J. J. (2011). The effect of leadership on follower moral identity: Does transformational/transactional style make a difference? Journal of Leadership and Organizational Studies, 18(2), 150 – 163.

"THE NATION'S WILL", "FORM" AND "CONTENT" IN THE ROMANIAN CONSTITUTION OF 1923

Dan Sfîrnă

PhD Student, University of Craiova

Abstract:The development and the debate of the Romanian Constitution of 1923 remain paradigmatic today also to match the national needs, for the social progress and the international politics. The fundamental problem that emerges from the discussions which we will analyze is the „form" and „content" of the constitutional text. In this context, we consider important an analysis of the „nation's will", seeking suggestions and demonstrations carried out in the series of conferences organized by the Romanian Social Institute, led by Dimitrie Gusti, during the punctual debate on themes, of the Constitution, by the intellectuals of the interwar period. Once this subject it was theoretically established, we can expose the views launched in this debate about „separation of powers", „electoral body", „universal suffrage" or „women's right to vote".

Keywords: Romanian Constitution of 1923, the Romanian Social Institute, the Nation's will, form and content

1. Introducere

Dintr-o perspectivă generală, constituţia reprezintă fundamentul organizării instituţional-politice al unei ţări. Potrivit teoreticienilor contemporani ai dreptului, „Constituţia este, (...), mai întâi un ansamblu de principii filosofice ce privesc modul de raportare a individului la societate şi invers, şi abia apoi o modalitate de organizare a puterii politice"[1]. Nevoia unei Constituţii româneşti a venit pe fondul modernizării întregi vieţi socio-economice, instituţionale, politice şi culturale din secolul al XIX-lea, secol în care au pătruns în spaţiul românesc ideile Revoluţiei

[1] Dan Claudiu Dănişor, Ion Dogaru, Gheorghe Dănişor, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura C.H. Beck, 2008, p. 130.

franceze. Istoria relevă proiecte constituţionale încă din primele decenii ale secolului respectiv, însă sub influenţa rusă şi turcă.

Constituţia din 1866, prin care era consacrată monarhia constituţională, este prima Constituţie a României moderne. Această primă Constituţie coincide cu intrarea în circuitul cultural român a ideilor liberale şi democratice. Literatura de specialitate sesizează că această primă Constituţie „s-a inspirat din legea fundamentală a Belgiei, din 1831, considerată la acea vreme cea mai liberală Constituţie din Europa. Această constituţie a rămas practic în vigoare, cu unele modificări (cea mai importantă fiind cea din 1923) până în 1938, anul înlocuirii regimului parlamentar cu acela autoritar al regelui Carol al II-lea, fenomen consfinţit prin noua Constituţie care pune capăt separării puterilor în stat”[2]. Această notă are menirea de a evidenţia o continuitate constituţională de mai bine de şapte decenii, în condiţiile în care frământările istorice au avut un prim apogeu în Primul Război Mondial. Însă multe dintre punctele acestei prime Constituţii au fost numai formale, nefiind în concordanţă cu realităţile sociale româneşti.

În acest context, trebuie remarcat faptul că odată cu Constituţia de la 1923 se prevedea, într-o formulă clară şi coerentă, caracterul unitar şi naţional al statului român, în condiţiile în care Constituţia din 1866 menţiona doar faptul că Principatele Unite Române constituie un stat indivizibil.

Din dorinţa de adecvare la realităţile româneşti de după Primul Război Mondial, Constituţia de la 1923 a fost îndelung elaborată de Partidul Liberal şi *dezbătută* de Institutul Social Român, sub conducerea lui Dimitrie Gusti, cu participarea unor intelectuali determinanţi atât pentru cultura noastră în genere, cât şi pentru cultura constituţională, juridică şi sociologică a României.

Marea problemă care a fost ridicată în acest context a fost aceea a „formelor fără fond”. Dimitrie Gusti a făcut în deschiderea *Dezbaterilor* câteva precizări care vin în întâmpinarea acestei probleme. El sesiza că „ o Constituţie nu poate fi deci împrumutată şi nici nu poate fi opera unui legislator inspirat, căci ea nu are a crea şi inventa nimic, ci numai de a formula politic şi juridic, în mod solemn, psihologia socială, starea economică, deziderateleor dreptăţii sociale şi

[2] Eufemia Vieriu, Dumitru Vieriu, *Drept constituţional şi instituţii politice*, Bucureşti, Editura Economică, 2005, p. 46.

aspiraţiile etice ale naţiunii”[3]. De aici decurge că pentru un astfel de proiect era nevoie de o bună cunoaştere a societăţii româneşti, a intereselor sale, a comunităţilor minoritare şi a relaţiei cu instituţiile statului. Acesta mai remarcă şi faptul că „o Constituţie contemporană este însăşi conştiinţa naţională codificată”, reprezentând „mai mult decât formularea tehnică juridică a totalităţii normelor aplicate la funcţionarea puterilor publice”[4].

Aceste precizări ridică o suită de probleme teoretice şi practice, probleme dezbătute în cele 23 de prelegeri care însoţesc textul Constituţiei din 1923. Astfel, sunt analizate relaţia dintre individ şi societate, „voinţa poporului ca postulat al dreptului constituţional”, „individualismul” etc.

Revenind la *Cuvântul de deschidere* al lui Dimitrei Gusti, el mai sesizează două aspecte care sunt în concordanţă cu subtitlul acestui subcapitol. El adaugă, în completarea celor remarcare mai sunt, că „pe lângă acestea este necesar a se avea în vedere şi un alt criteriu, cel *particular* – anume, individualitatea naţiunii, condiţiile speciale de viaţă şi proprii numai ei”, de unde rezultă că „o Constituţie, dacă are un caracter de relativitate, trebuind să fie conformă cu experienţa socială a timpului său, în acelaşi timp trebuie să aibă şi un caracter de particularitate, adică să fie adaptată la experienţa socială specifică naţiunii”[5]. Particularitatea şi relativitatea provin, aşadar, din caracteristicile sociale ale României, din nevoile sale şi din momentul de evoluţie în care se afla în 1923.

Mai trebuie menţionat că realizarea României ca stat naţional unitar şi suveran reclama modificare Constituţiei de la 1866, atât în noul context politic şi administrativ, cât şi în contextul modificărilor de graniţe şi de tratate ce au urmat imediat după Primul Război Mondial. Aşadar, adoptarea noi Constituţii a avut două cauze generale: noile graniţe şi nevoia unei noi configurări administrative şi politice a României, pe de o parte, iar pe de alta, specificul identităţii sociale şi grefarea juridicului pe acest specific, după cum reiese din afirmaţiile lui Gusti şi, după cum vom vedea, ale lui Djuvara. Lucrările de „Drept constituţional” indică faptul că trei din cele patru proiecte de Constituţie propuse, aveau ca primă sursă textul Constituţiei anterioare pe care îl

[3] Dimitrie Gusti, *Cuvânt de deschidere*, în *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990, p. 21.
[4] *Ibidem.*
[5] *Idem*, p. 22.

completau şi îl dezvoltau. Cele trei au fost: proiectul Partidului Liberal, proiectul redactat de R. Boilă la Cluj, în conformitate cu principiile Partidului Naţional din Transilvania, şi proiectul lui C. Berariu. Cel de-al patrulea proiect i-a aparţinut lui C. Stere şi reprezenta punctul de vedere al Partidului Ţărănist.

Venirea la putere a Partidului Liberal a făcut ca acesta să-şi impună proiectul care a fost votat în Cameră la 26 martie 1923, iar în Senat, la 27 martie în acelaşi an. Constituţia a fost promulgată pe 28 martie şi publicată pe 29 martie 1923 în „Monitorul Oficial", nr. 282. Textul cuprinde opt titluri şi 138 de articole. Din comparaţia cu Constituţia de la 1866 reiese că au fost înlocuite s-au modificate determinant 20 de articole şi au fost adăugate alte 7 articole noi. Au fost revăzute şi modificate alte 25 de articole. Din textul de la 1866 au fost reţinute neschimbate 76 de articole. Această nouă Constituţie a pus mare preţ pe libertate, fiind considerată una dintre cele mai moderne din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Acestea sunt datele înregistrate istoric, însă la nivel ideatic, pentru Mircea Djuvara – unul dintre „comentatorii" *Constituţiei de la 1923*, adoptarea unei noi Constituţii coincide cu o revoluţie în rândul valorilor juridice. El consideră, într-o prelegere din seria reunită sub genericul *Doctrinele partidelor politice*, din cadrul Institutului Social Român, că „partidele, chiar cele mai aşa-zise de ordine, fac acte de revoluţie atunci când rup ordinea de drept, după ce au recunoscut necesitate ruperii ordinii de drept pentru a se instaura o ordine de drept nouă", remarcând mai departe că „această necesitate poate să rezulte fie dintr-o schimbare a concepţiilor, fie dintr-o schimbare a realităţilor zilei, a realităţilor sociale"[6].

Odată cu aceste specificări, reiese cât de importantă este, în economia implicării lui Mircea Djuvara în aprobarea şi dezbaterea noii Constituţii, relaţia dintre drept şi sociologie din opera acestuia, relaţie pe care am analizat-o, din punct de vedere teoretic, în capitolul al patrulea. Nucleul filosofic se concretizează, aşadar, la nivelul formelor şi fondului constituţional, adică atât în formularea juridică propriu-zisă, cât şi în justificarea *particularităţii* de care aminteam anterior.

[6] Mircea Djuvara, *Evoluţie şi revoluţie*, în *Doctrinele partidelor politice*, Bucureşti, Editura Garamond, f.a., p. 376.

Pentru a argumenta necesitatea unei „revoluţii" la nivel Constituţional, Djuvara alege chiar trecerea de la Constituţia din 1866 la cea din 1923. El confirmă continuitatea dintre aceste două momente, iar rupturea o reprezintă, bineînţeles, Primul Război Mondial. Urmările conflictului mondial au fost alipirea unor teritorii noi şi nevoia de reforme, ceea ce a coincis cu „o nouă ordine de drept" care s-a concretizat în noul act constituţional. Djurava semnalează, în ciuda datelor prezentate anterior, o ruptură radicală, punând în plan secund continuitatea, exprimându-se astfel: „Iată cum un partid de ordine [Partidul Liberal], acela care a luat asupra sa [obligaţia] de a face această schimbare, a făcut un act care, în realitate, este profund revoluţionar. Întreaga continuitate juridică a fost ruptă, o nouă continuitate juridică se naşte, începe să trăiască"[7]. Aşadar, schimbarea este legitimată de o presiune exterioară, de natură politică şi socială.

Mircea Djuvara aduce în discuţie această schimbare dintr-un interes ideologic, dar, implicit, şi pentru a confirma necesitatea rupturii. El face, însă, o afirmaţie care ar putea crea confuzie, în contextul gândirii sale filosofice: „Violenţa se impune şi e întrebuinţată şi din partea partidelor antirevoluţionare în momentul când ele apără ordinea, *căci forţa este în serviciul dreptului şi dreptul fără forţă nici nu se poate concepe ca realizare socială*"[8](s.n.). Aşadar, ordinea este principalul obiectiv, nu *libertatea* ca în scrierile de mai târziu, şi *forţa* pare o caracteristică indispensabilă a dreptului. Acesta este un prim indiciu că în 1923 nu adoptase conceptul de „drept raţional", în ciuda faptului că ideile din teza sa de doctorat converg spre această idee.

Autorul textului *Evoluţie şi revoluţie* invocă drept mobil al schimbărilor enunţate „echilibrul de valori", care din punct de vedere juridic se schimbă când conştiinţa generală juridică a unui interval istoric o impune – cum era cazul schimbării de Constituţie din 1923, ori prin intermediul unei societăţi minoritare care reuşeşte să impună noile valori. Pentru a continua legătura dintre drept şi sociologie, remarcăm că în acest eseu autoul vede lucrurile în context social, fiindcă revoluţia nu poate fi făcută sau nu-i poate aparţine unui individ, ci unei comunităţi sau unei societăţi. Djuvara îl citează aici pe pozitivistul Georg Jellinek şi preia, la rându-i, sugestii şi ipoteze pozitiviste, însă cu rezerve.

2. Postulatele dreptului constituţional

[7] *Idem*, p. 377.
[8] *Ibidem*.

Pentru Mircea Djuvara „voinţa poporului" este postulatul dreptului constituţional. În toate scrierile sale, filosoful român a căutat să-şi fundamenteze filosofic ipotezele pe care le propune, să le înţeleagă prin prisma sistemelor filosofice a căror autoritate o recunoştea, cel kantian fiind în centru, alături de cele neokantiene, dar şi de cel bergsonian. La cel din urmă am făcut puţine referiri până în acest moment pentru că în scrierile teoretice din cărţile analizate este numai conjunctural adus în discuţie, în timp ce în *Puterea legiuitoare* reprezintă punctul de plecare în înţelegerea „voinţei poporului".

Din această scriere reiese acea pozitivitate a dreptului care are ca mobil socialul şi „voinţa poporului", ce trebuie controlate de o putere superioară. Djuvara îşi începe demonstraţia de la elementele prime ale problemei, de la acea „realitate ultimă a lumii", care, în acest caz, este bergsonianul „elan vital". Deşi cea mai potrivită ar fi o abordare sociologică, iar ulterior juridică, Djuvara alege să determine iniţial fundamentul filosofic al ei.

El pleacă, aşadar, de la bergsonianul „elan vital", încercând să înregistreze trecerea de la intuiţie la raţiune. „Voinţa poporului" este perceptibilă numai prin intermediul intuiţiei, însă odată ce reflectăm asupra ei, din nevoia practică de a o înţelege pentru a o controla, „căutăm s-o realizăm, s-o cristalizăm, s-o lămurim cu logica, s-o prindem în concepte bine delimitate asupra cărora să putem raţiona"[9]. Ea este în acest fel alterată, iar din acest motiv perceperea ei presupune multiple dificultăţi. Astfel, caracterul fluent al voinţei, fie ea individuală, fie a naţiunii, este greu de surprins în forme regulate, raţionale, şi ne este accesibil în multe momente numai prin intermediul instinctului, iar filosoful dreptului apreciază că „justiţia abstractă, justiţia raţională nu se confundă aşadar cu ce simţim noi, cu instinctul care de foarte multe ori nu greşeşte şi care constituie echitatea"[10]. Dar numai prin intermediul generalizărilor şi al raţionalizării putem canaliza această voinţă în vederea realizării idealului de bine şi de dreptate, respectiv în supunerea faţă de ideea de justiţie.

Structura argumentelor sale din prima parte a *Prelegerii* este conformă cu ideile bergsoniene din *Cele două surse ale moralei*, în care filosoful francez distinge între „religia statică" şi „religia dinamică", iar „elanul vital" este tratat în interiorul celei dintâi şi asupra sa

[9] Mircea Djuvara, *Puterea legiuitoare*, în *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, p. 144.
[10] *Ibidem.*

sunt emise opt idei, din care reţinem conlucrarea „instinctului" cu „inteligenţa" care „vor trebui deci considerate una în cealaltă, înainte dedublării lor, deci nu laolaltă compuse, ci constitutive unei realităţi simple asupra căreia instinct şi inteligenţă nu ar fi decât simple puncte de vedere", acesta fiind „a opta reprezentare ce ar evoca ideea unui elan vital"[11]. Aşadar, „elanul vital" este acel principiu al vieţii care depăşeşte, iniţial, puterea noastră de raţionalizare, este acel principiu care poate fi numai aproximat, iar în decalajul de timp dintre manifestarea şi conceperea sa are loc o evoluţie care nu este liniară ci cu „discontinuităţi" pe care inteligenţa, pentru Bergson, şi raţiunea, pentru Djuvara, le vor relua pentru a ne putea raporta la ele, fiind mereu în urma realizării lor în concret, propunându-şi să le anticipeze prin legi logice şi generale.

„Elanul vital" este propriu voinţei poporului, este acea parte a realităţii care nu poate fi formalizată în totalitate niciodată, fiindcă este în esenţa ei să se schimbe. Autorul *Puterii legiuitoare* afirmă că „avem astfel parcă sentimentul unei tragedii, tragedia eternă a dreptului, care niciodată nu se poate realiza, pe deplin", fiindcă „voinţa iniţială" nu poate fi transformată, fără să fie falsificată, în „instituţii practice"[12], cel puţin nu prin mijloace raţionale.Raportarea la Bergson este, totuşi, una destul de vagă, fiindcă filosoful român este nevoit să fie evaziv în această privinţă, dat fiind contextul în care ţinea prelegerea. Însă argumentul său prim este de ordin filosofic, nu kantian, cum ne-am fi aşteptat în urma analizei întreprinse până în acest moment, ci pe linia intuiţionismului. Completând această referinţă bibliografică, subliniem că în cartea lui Bergson „constrângerile" şi „obligaţiile", iar pe această cale şi drepturile, au două surse, dintre care numai una controlabilă: una raţională, iar cealaltă „emoţională" şi eminamente psihologică. Ambele formează ceea ce Djuvara numeşte „voinţa poporului", care nu este numai o sumă a voinţelor individuale, ci se constituie şi din acele realităţi superioare individualităţii.

Naţiunea este o realitate socială superioară, căreia individul i se supune şi care „degajă în conştiinţa grupurilor sistematizate o voinţă unitară". Aşadar, cum spuneam şi în debutul acestui subcapitol, voinţa naţiunii este postulatul întregului drept constituţional.

În această ordine de idei, Mircea Djuvara constată:

[11] Henri Bergson, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, traducere şi studiu introductiv de Diana Morăraşu, Iaşi, Editura Institutul European, 1992, p. 115.
[12] Mircea Djuvara, *Puterea legiuitoare*, în *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, p. 144.

> „În sufletul omului individual descoperim realităţi sociale profunde; de multe ori, mai puternice decât realitatea individuală însăşi. N-am decât să vă amintesc despre sacrificarea benevolă a miilor şi milioanelor de vieţi care s-a făcut în războiul din urmă, ca să înţelegeţi că desigur au fost realităţi superioare indivizilor, care au îndreptăţit asemenea sacrificiu”.[13]

Remarcăm din debutul acestei scrieri că problema este pusă în termeni bergsonieni, însă soluţiile nu vor fi în această paradigmă. Putem afirma că Mircea Djuvara a încercat să răspundă la această întrebare în majoritatea cărţilor care au urmat, revenind la sugestiile şi soluţiile kantiene, pe care şi-a dezvoltat sistemul de gândire. Răspunsul pe care îl dă este prin intermediul noii Constituţii, însă fundamentarea raţională a acestor probleme a continuat să-l preocupe încă două decenii, până la sfârşitul vieţii sale. Aşadar, textul Constituţiei este şi sursa unor argumente nu numai obiectul asupra căruia se răsfrânge analiza.

Unul dintre postulatele pe care filosoful dreptului le propune este acela că „voinţa reală se îngrădeşte aşadar pe sine însăşi spre a-şi garanta mersul în direcţia idealului pe care-l concepe”[14]. Această autolimitare devine, în termenii şi argumentele de mai târziu ale autorului „dreptului raţional”, acea libertate orientată spre libertatea comună. Această scriere ne oferă posibilitatea unei priviri retrospective nu numai prin intermediul tezei de doctorat, ci şi prin intermediul concepţiei djuvariene despre Constituţie.

3. Problema de „fond” a dreptului constituţional

Problema dreptului constituţional constă în modul cum evoluează odată cu schimbările sociale şi istorice în genere. Înainte de a trece la temele particulare pe care Mircea Djuvara le abordează în această scriere, reluăm această problemă de „fond”, şi anume gestionarea „voinţei naţiunii”, pentru că numai în urma acestor clarificări putem expune ideile autorului despre „separarea puterilor”, „corpul electoral”, „votul universal” sau „dreptul la vot al femeilor”.

Progresul dreptului constituţional constă în faptul „că ştie să creeze instituţii aşa încât să se nască o armonie între ele şi evoluţia să nu se facă în chipul unei linii frânte, ci în chipul unei linii

[13] *Idem*, p. 147.
[14] *Idem*, p. 146.

ondulate, să n-avem salturi bruşte, să nu se consacre toate voinţele pripite, tumultoase şi revoluţionare, ci progresul să se facă cu chibzuinţă, ala încât capitalurile morale mari şi sfinte, câştigate cu mare greutate de-a lungul veacului de societate, să nu se piardă în mersul ei înainte”[15]. Revoluţiile sunt justificate prin realităţi exterioare care se impun printr-o forţă care depăşeşte voinţa individuală şi chiar voinţa unei naţiuni, cum se întâmplă în cazul războaielor, iar Primul Război Mondial a constituit o astfel de realitate care a impus schimbarea Constituţiei, însă a existat o continuitate care reiese din comparaţia cu Constituţia din 1866.

Discursul din *Puterea legiuitoare* este structurat în cinci părţi. Prima este dedicată analizelor filosofice şi sociologice generale pe care le-am semnalat, relevante în desfăşurarea argumentării, iar următoarele patru sunt derivate din tema „separării puterilor” în stat, care reprezintă pentru Djuvara „secretul organizării practice”. Distribuirea puterii între mai mulţi agenţi ai conducerii sau între instituţii este un principiu vechi, din dreptul roman, însă în societăţile moderne a căpătat alte valenţe, dată fiind pluralitatea partidelor politice şi, implicit, a ideologiilor.

Juristul Djuvara are în vedere „puterea legiuitoare”, iar la prima vedere organul acesteia este Parlamentul, Camera şi Senatul, însă mai trebuie invocate altele două: Suveranul şi „corpul electoral”. Lucrurile se complică din moment ce „corpul electoral nu este însuşi poporul” şi „nu se confundă deloc cu naţiunea”[16], apărând întrebări cu privire la „organizarea” acestui corp electoral. În plus, acesta propune un „Consiliul de Stat, care să prepare legi din punct de vedere tehnic”[17].

Djuvara se întreabă în continuare care este rolul şi constituirea acestor organe. Întrebarea sa are importante implicaţii istorice. Între 1914 şi 1927 a domnit regele Ferdinand, anii fiind extrem de importanţi din punct de vedere legislativ. Istoricul Cristian Preda semnalează: „În intervalul respectiv, avem două mari mutaţii din punct de vedere electoral: trecerea de la votul universal masculin în 1919 şi, cu un an înainte de moartea lui Ferdinand [1926], adoptarea unei legi care întemeiază un regim electoral unic pentru România Mare, fiindcă, de la finele

[15] *Idem*, p. 151.
[16] *Idem*, p. 148.
[17] *Ibidem.*

războiului până atunci, fuseseră în vigoare trei reglementări distincte, fiecare în parte valabile la nivelul unor provincii”[18]. Din punct de vedere constituţional, mutaţiile au fost mai multe, însă cele două schimbări din punct de vedere electoral sunt de interes pentru contextul discuţiei pe care o propune Djuvara.

Rolul şi organizarea organelor care împart puterea legislativă pot fi determinate „graţie puţin şi luminilor, care ne vin de sus de tot, de la filozofie, şi pe care am încercat a le dat cât am putut mai scurt la începutul acestei convorbiri”, mărturiseşte juristul prin intermediul acestui artificiu retoric.

Djuvara constată că problema corpului electoral a fost rezolvată odată cu impunerea „votului universal”, ghilimele indică faptul că această sintagmă are o rezervă, anume dreptul la vot al femeilor. Juristul este tranşant în acest sens: „socotesc că lipsa de drepturi, care se constată astăzi pentru femei, va fi una dintre marile mirări ale vremurilor viitoare”[19]. Contraargumentul, acela că femeile nu au solicitat acest drept, i se pare acestuia unul nefondat, din moment ce nici ţăranii nu solicitaseră acest drept. Filosoful şi juristul invocă faptul că această iniţiativă trebuie să vină dinspre clasa politică, impunându-se şi o educaţie politică pentru votanţi, fie ei din mediul rural, fie femei. Djuvara îşi întăreşte afirmaţia că este de neconceput o astfel de atitudine şi că generaţiilor viitoare nu o vor înţelege aşa cum astăzi nu mai poate fi înţeleasă sclavia. Apreciază că individualităţile feminine, atât de diferite de cele masculine, sunt necesare în evoluţia socială juridică a unei naţiuni, adăugând din aceleaşi considerente retorice, dar şi din dorinţa de a-şi întări afirmaţiile, o vorbă a lui Maiorescu: „în toate părţile unde a pătruns femeia, s-au civilizat raporturile dintre oameni”[20].

Revenind la „corpul electoral”, juristul român îşi pune problema dacă este nevoie de două corpuri de acest fel, „unul obişnuit şi unul constituţional”, întrebându-se şi asupra modului cum această instanţă conlucrează cu Parlamentul, căruia îi poate conferi ori o delegaţie mărginită în facerea legilor, ori o putere nelimitată în acest sens. Cu alte cuvinte, sunt aduse în discuţie plebiscitul şi referendumul.

[18] Cristian Preda, *Rumânii fericiţi. Vot şi putere de la 1831 până în prezent*, Iaşi, Editura Polirom, 2011, p. 131.
[19] Mircea Djuvara, *Puterea legiutoare*, p. 149.
[20] *Idem*, p. 150.

Totul se reduce la aceeaşi voinţă a poporului care, de data aceasta, ne apare ca voinţă a electoratului. Rămâne disjuncţia dintre realitatea dată şi mijloacele prin care poate fi receptată şi prelucrată în vederea prinderii ei în constante şi în legi. În acest sens, juristul Djuvara îşi exprimă rezerva faţă de pozitivism, dar şi dificultatea de a interpreta această voinţă şi a o transpune în adevăruri ştiinţifice la care organele legiuitoare să se poată raporta în momentul legiferării:

> „Desigur că, *in abtsractio*, referendum într-o societatea ideală este ceva bun; este bine în mod ideal să se poată pipăi, la fiecare clipită, care este voinţa poporului. Dar concepţia aceasta exprimată aşa implică confuzie şi este, ca să întrebuinţez un termen astăzi la modă, puţin pozitivă, puţin ştiinţifică, întrucât această concepţie presupune ideea că ar exista o voinţă a poporului bine lămurită, pe care s-o putem uşor prinde şi constata. Am văzut adineauri însă ce lucru fluent este voinţa poporului, ce greu este de prins, ce puţin putem şti în ce consistă şi cum îndată ce încercăm s-o cristalizăm în forme raţionale, această voinţă se alterează, se schimbă, se falsifică”[21].

Din această abordare transpare că Djuvara nu meditase încă la problema dreptului raţional şi a dreptului pozitiv, la *izvoarele* celor două, şi nici nu asimilase elementele constituente ale gândirii sociologice, aşa cum am văzut că avea să facă mai târziu. Nu încearcă să „traducă” această „voinţă a poporului” prin „presiunea” pe care o exercită asupra juridicului sau să identifice „interesele” sociale în forma lor abstractă, plecând, cum o va face numai câţiva ani mai târziu, de la judecăţile individuale.

Aşadar, din raţiuni de metodă am ales să expunem această scriere în contextul discuţiei despre dreptul raţional ca „fond” al sistemului juridic românesc. Pe de o parte există acele continuităţi între teza de doctorat şi scrierile din anii ’30 şi anii ’40, iar pe de alta, în 1922-1923, adică la jumătatea perioadei dintre *Fundamentul fenomenului juridic* şi *Drept raţional, izvoare şi drept pozitiv*, sesizăm inconsecvenţele acestea. Motivele sunt, cel mai probabil, conjuncturale. Filosoful român se dovedeşte, prin ansamblul operei şi atitudinii sale filosofice şi ideologice, un adevărat umanist în nota idealismului german.

[21] *Idem*, p. 151.

Aşadar, „fondul" puterii legiuitoare constă în determinarea modului în care poate gestionată „voinţa poporului". Se impune o raţionalizare a ei, o sistematizare care se concretizează în conferirea votului universal, însă conlucrarea cu celelalte instituţii este mult mai complexă, iar raţiunea este limitată în faţa dinamicii acestei voinţe pe care Djuvara a redus-o, în primă fază, la acel elan vital bergsonian. Cade în sarcina celorlalte organe să interpreteze şi să gestioneze această voinţă care poate fi percepută prin „presiunea socială" sau prin „interesele sociale" şi care este exprimată prin vot. Centrală rămâne, aşadar, relaţia dintre drept şi sociologie, dar şi pozitivitatea dreptului care are menirea de a adecva juridicul la dinamica socială, însă în limitele raţiunii şi tinzând spre „dreptul raţional". „Alterarea" controlată a acestei voinţei şi canalizarea ei spre „coexistenţa libertăţilor" în „forme" cât mai adecvate reprezintă scopul şi obiectivul oricărui sistem juridic, compatibilitatea dintre fond şi forme fiind principala provocare.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bergson, Henri, *Cele două surse ale moralei şi religiei*, traducere şi studiu introductiv de Diana Morăraşu, Iaşi, Editura Institutul European, 1992.
2. *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990.
3. Dănişor, Dan Claudiu; Dogaru, Ion; Dănişor, Gheorghe, *Teoria generală a dreptului. Curs universitar*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura C.H. Beck, 2008.
4. Djuvara, Mircea, *Evoluţie şi revoluţie*, în *Doctrinele partidelor politice*, Bucureşti, Editura Garamond, f.a.
5. Djuvara, Mircea, *Puterea legiuitoare*, în *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990.
6. Gusti, Dimitrie, *Cuvânt de deschidere*, în *Constituţia de la 1923 în dezbaterea contemporanilor*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990.
7. Preda, Cristian, *Rumânii fericiţi. Vot şi putere de la 1831 până în prezent*, Iaşi, Editura Polirom, 2011.
8. Vieriu, Eufemia; Vieriu, Dumitru, *Drept constituţional şi instituţii politice*, Bucureşti, Editura Economică, 2005.

FOUR THEORIES WITH POTENTIAL FOR SUCCESS WITHIN THE RELATION PRACTICE WITH THE TOURISTIC PRODUCTS CONSUMER

Aurelia Dumitru, PhD Student; Marioara Avram, Prof., PhD; Marian Siminică, Prof., PhD
University of Craiova

Abstract: This study explores the main theories with incidence in describing, explaining and predicting behavior of touristic services consumer's. The research method is of meta-analysis type. Our study assumes that consumers' perceptions and beliefs play an important role in the decision to become a beneficiary of a tourist service offered by a travel company or by a touristic services intermediary. The literature retains several models that explain the relationship between consumers' behavior and information promotion of touristic product. There are four theories underlying the action of implementing these models subsequent to the idea of consumer's behavior: Selective Attention Theory, Congruity Principle Balance Theory, Cognitive Dissonance Theory. After exploring the potential of these theories in order to generate a competitive advantage for tourism service providers it is concluded that the convergent use of these four theories of planning, organizing, implementing, managing and controlling the marketing touristic activities is the method with the most significant impact on the behavior of travel services consumer.

Keywords: psychologic theories, touristic products, consumer, perception, behavior

1. Introduction

Regarding the communication process specific to marketing activity, the initial interest of the receptor and his willingness to engage in projected relation of annunciator have a fairly low level. Therefore, the sent messages must have all the necessary qualities to attract attention of the message receiver to convince him (Kotler & Armstrong, 2010).

The communicational approach efficiency also depends on the fulfillment of the two requirements. On the one hand, communication cannot take place while the message, although enough persuasive, is able to attract the attention. On the other hand, even the message is such as designed to attract the attention of the recipient, the communication will not have the desired

effects if it is not also persuasive (Haynes, Flowers & Gurian, 2002; Gîrboveanu, 2005; Coman, 2009). From this perspective, the theories of knowing regarding perception, and those relating to the receptor's conviction is particularly important for professionals working in the field of communications of marketing. Studying the two phenomena (perception and conviction), scientists have developed a number of theories whose practical importance of marketing communications is undeniable. Among these, the most important are: Selective Attention Theory, Congruity Principle, Balance Theory, Cognitive Dissonance Theory.

2. Four Theories

One of the major concerns of the marketers is to attract the public attention focused on the manufactured products, trademarks, or certain aspects of the organization. Attention involves allocation of the considered stimulus cognitive capacity it can be activated voluntarily or involuntarily. A fundamental characteristic of voluntary attention is selectivity. Thus, attention performs a filter system which has two main functions: the function of protecting and assisting of the consumers in decision making process. First, the phenomenon of selective attention performs a protective role: the consumer is always exposed to a huge number of messages particularly of a promotional nature; if they perceived these messages they would quickly reach saturation.

Because of selective attention, the consumer will receive only the messages of interest. Studies performed in the US have established the amount of advertising that is average posed the consumer and how they get to influence the behavior. The research results carried out are shown schematically in Figure 1.

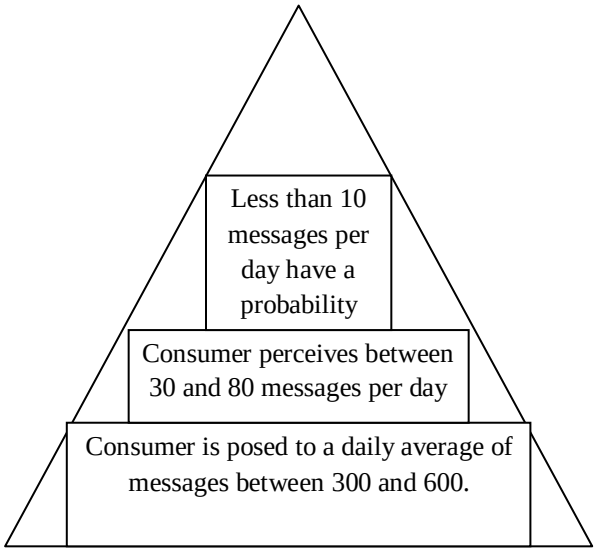
Less than 10 messages per day have a probability
Consumer perceives between 30 and 80 messages per day
Consumer is posed to a daily average of messages between 300 and 600.

Figure 1. Advertising messages mortality

The presented data in the Figure 1. should be considered only in terms of size, they are not generally valid. Overall, the number of messages that the consumer is posed in average varies from country to country depending on the volume of advertising investments, and the advertising pressure varies from one individual to another depending on his lifestyle and living environment. Whatever the actual extent of the phenomenon should be, filtration of advertisements must not be neglected by annunciators and their collaborators of advertising service providers. To have as much chance of survival, a message must be equipped with a number of exceptional qualities.

Outside the protective role, the selective attention fulfills also another function, namely to assist the consumer in making purchasing decision. For each individual, behavior towards a particular message varies depending on how it is perceived regarding its usefulness. From this point of view, the consumer relationship with a marketing communications specific message is subject of the influence of two factors: the implication degree in relation with considered stimulation and the risk degree associated to product acquisition that means the object of communication (Ogarca, 2007; Voinea, 2015; Stănescu, 2015; Smarandache, 2015). Designing any kind of communicational approach requires knowledge, by experts, of how the transmitted messages can influence consumer behavior. Besides, in marketing, communication is not a casual act; being subordinated to some clear objectives, regardless of the nature of the used techniques, it is subject to rules that correspond to the different types of behavior.

The specialty literature indicates the existence of several models that explain how individuals behave in relation to promotional messages. These models are based on fundamental theories and models that describe and analyze consumer behavior.

The complexity of the purchasing act, as the possibility of its studying from the perspective of several disciplines like experimental psychology, psychoanalysis, psycho-sociology or neuro-psychology or sociology make it impossible enunciation of a general theory of consumer behavior. Over the time there have been developed different theoretical models that contribute, each in its own way, to a better understanding of the purchasing process.

There were models such as the Marshallian, Pavlovian, Freudian or Veblenian, designed in a relatively independent manner, without their authors to consider the existent interrelationships in defining the behavioral processes. However, in conditions that no theory has no way to claim to be universal, each can be considered the best in a given situation. For instance, a consumer's decision to purchase a particular product can be primarily rational or may be taken from automatism. Also, as well a product may be elected because it addresses psychological needs, because his possession allows the affirmation of a certain status or belonging to a socio-cultural group, or because it corresponds to the value system or consumer’s lifestyle.

Without contradicting, the theories dovetail, widening the area of relationship interpretation established between the consumer and communications efforts. Note also that, in conditions that advertising is still the most popular communication technique, most experts relate to it when address behavioral theories. According to behavioral theories and models there are several advertising approaches, of which the most important are:

a. rational approach,

b. behavioral approach,

c. psychological approach,

d. psychosocial approach.

2.1. Selective Attention Theory

Involvement represents the personal perception level regarding the importance and/or interest evoked by a stimulus. Generally, the experts estimate that the degree of personal

involvement depends on the type of product, purchasing specific situation, consumer's personality and communication with him. As much the degree of involvement in relation with the stimulus is higher, the consumer will be more willing to pay attention to the message, considering it useful in purchasing making decision (Treisman, 1964; Treisman & Gelade, 1980; Duncan, 1984; Cowan, 1988; Lavie, Hirst, De Fockert & Viding, 2004). Regarding the risk that the consumer associates to the purchase decision, specialists say that it acts to filter the messages. To reduce the effects of perceived risk, so the made decision to be most comfortable (but not necessarily the best of rationally), the consumer selects information and, sometimes, he even distorts them. At the same time, however, face to face with the risk, the consumer will look for information that will be numerous and more credible.

The risk that consumer associates to purchase of a product depends on the nature of the product, consumer expectations, its experience and personality characteristics of each individual. There are mainly three categories of risk: physical risk, related to the physical-chemical characteristics and using characteristics of the product, financial risk linked to product price, maintenance costs and buyer resources and psychological risk, linked to the affective dimension and symbolic of the product (Vasile & Grabara, 2014).

In searching for information which would ensure the reduction of the perceived risk, the consumer will give more importance to individual sources. Therefore, in case of products with a high perceived risk it is appropriate the use of communication techniques that involve sending messages through individual channels, such as representatives of the sales force, skilled as prescribers, opinion leaders or their relatives, friends and knowledge. Instead, techniques such as advertising, which conveys messages through non-personal channels have a less important role, in particular they contribute to create a favorable context for the product purchase.

2.2. Congruity Principle

The Congruity Principle was developed by C. Osgood and P. Tannenbaum (Osgood & Tannenbaum, 1955) who determined that the assessments change always occurs towards increasing congruity with the circumstance of the existing reference.

This principle can be used in marketing communications in messages building that allows changing the consumer attitudes towards desired by the annunciator (Tannenbaum & Gengel, 1966; Tannenbaum, 1967; Hastorf, Osgood & Ono, 1966; Buckley, Cross & De Mattos, 2015).

To determine which direction will change the attitude as following a dissonant statement should be evaluated the existing attitudes - which can be positive, neutral or negative, as well the nature of the statement which can be favorable or unfavorable. When the attitude regarding two stimuli is same or opposite, then the nature of the statement determines congruity or non-congruity (Budică & Dumitru-Traistaru, 2015; Voinea, Busu, Opran & Vladutescu, 2015) . Alternatively, if the attitude towards one of the stimuli is neutral, while the attitude towards other stimulus is positive or negative, then a message capable of causing a strong emotion will influence the neutral attitude. However, the assessments regarding two stimuli tend to change in congruity direction.

2.3. Balance Theory

Balance Theory, called by some authors also Cognitive Consistency Theory was established by Fritz Heider, one of the founders of social psychology (Fritz, 1958). This theory is based on the individual's cognitive consistency, i.e. the human inclination to maintain a logical and consistent set of interrelated attitudes (Heider, 1988; Boss & Kleinert, 2015). When an individual is receiving new information, he tries to integrate it into the existing cognitive structure. If the received information matches with the previous knowledge, then it is maintained the steady state. Adversely, if the information disturbs him, affecting his cognitive organization, the individual will try to solve the problem and to restore the balance. This process of information assimilation was appointed by specialists the conflict solving paradigm.

The steady state does not represent a favorable framework for a change. Studies performed by researchers showed that the individual attitudes can be changed by creating a cognitive imbalance. Thus, deliberately creating a state of cognitive inconsistency, a capable annunciator can influence consumers to change their attitudes. Such an approach must be driven but very carefully: to give birth, through communication, to a state of imbalance, can be extremely risky, especially if it is not provided also a solution for imbalance solving. There is in

this case the possibility that the created state to provoke a negative attitude relative to the transmitter.

2.4. Cognitive Dissonance Theory

Cognitive Dissonance Theory refers to the psychological discomfort that occurs when there is a logical inconsistency between the cognitive elements (Festinger, 1962; Harmon-Jones & Mills, 1999). These are situations where the consumer receives messages that disturb his opinions and attitude, causing him to question the choices he made. In terms of marketing communications, cognitive dissonance has interest insofar as is strong enough to cause a change in consumer's attitude and behavior. Cognitive dissonance does not always appear in any act of purchase. To produce the phenomenon must be performed three conditions: the element around which is created the dissonance to be sufficiently involved for the consumer, and information source must be credible. From the moment of the beginning to confront the dissonant factor, the consumer acts to reduce the stress created that, on long-term is unbearable. For this, he can choose one of the following solutions:

- avoiding, even disruptive information reject;
- seeking for other information that reduce the disagreeable impact of initial information;
- discussing the credibility of the dissonant information source;
- profound change of opinions, attitudes or even consumer’s behavior.

Cognitive Dissonance Theory finds practical applications also in marketing communications. One of the most important aspects in this respect is objectives realism of the communication approaches. It is good that annunciater to not propose a radical change in attitude or behavior of purchase if this change could generate a strong state of psychological discomfort. To protect himself, the consumer will not pay attention or credibility to a discordant message.

The usefulness of cognitive dissonance theory also concerns issues such as the source attributes and the content of the message (Smarandache & Vlăduțescu, 2014; Smarandache, Vlăduțescu, Dima & Voinea, 2015). Thus, that the message to have the desired effects of the transmitter, it is good to come from a credible source. From this point of view is important the transmitters organization credibility, and in situations where the consumer does not perceive it as a communication source it is good to be chosen communication relays with great credibility

(opinion leaders, specialists, etc.), concerning the message content, in some cases it is recommended the use of rational arguments, provided to the consumer in order to help him to justify the made purchases because of irrational reasons. The cognitive dissonance phenomenon has importance also on the communicational approaches organization domain. Annunciators which aim to cause radical changes in attitude or behavior of consumers using the cognitive dissonance must consider that, often the consumer resists to dissonant messages. Therefore, it is good that communication effort to be sustainable and to have continuity (Vlăduțescu, 2013a; Vlăduțescu, 2013b; Negrea, 2013; Voinea, 2013).

3. Conclusions

It is important to be added that in domain of marketing communications practical applicability of cognitive dissonance theory beyond the interest of organizations which want to change consumer's attitudes and behavior in a favorable direction for them. The phenomenon can be exploited also by those annunciators who want to maintain attracted customers. To do this, in post-purchase period, they will act on marketing communications plan, providing to consumer's information to help them to justify their choice.

BIBLIOGRAPHY:

1. Boss, M., & Kleinert, J. (2015). Explaining social contagion in sport applying Heider's balance theory: First experimental results. *Psychology of Sport and Exercise*, *16*, 160-169.
2. Buckley, P. J., Cross, A., & De Mattos, C. (2015). The principle of congruity in the analysis of international business cooperation. *International Business Review*.
3. Budica, I., Busu, O. V., Dumitru, A., & Purcaru, M. L. (2015). Waste management as commitment and duty of citizens. *Polish Journal of Management Studies*, *11*.
4. Coman, C. (2009). *Comunicarea de criză: Tehnici şi strategii*. Polirom.

5. Cowan, N. (1988). Evolving conceptions of memory storage, selective attention, and their mutual constraints within the human information-processing system. *Psychological bulletin*, *104*(2), 163.
6. Duncan, J. (1984). Selective attention and the organization of visual information. *Journal of Experimental Psychology: General*, *113*(4), 501.
7. Festinger, L. (1962). *A theory of cognitive dissonance* (Vol. 2). Stanford university press.
8. Fritz, H. (1958). The psychology of interpersonal relations. *The Journal of Marketing*, *56*, 322.
9. Gîrboveanu, S. R. (2005). *Comunicare şi negociere în afaceri.* Craiova: Universitaria.
10. Dima, I. C., Grabara, J., & Vlăduțescu, S. (2014). Comparative Study on Online Education in Romania and Poland in Terms of Current Globalization. *Polish Journal of Management Studies*, *10(1).*
11. Harmon-Jones, E. E., & Mills, J. E. (1999). Cognitive dissonance: Progress on a pivotal theory in social psychology. In *Scientific Conferences Program, 1997, U Texas, Arlington, TX, US; This volume is based on papers presented at a 2-day conference at the University of Texas at Arlington, winter 1997*. American Psychological Association.
12. Hastorf, A. H., Osgood, C. E., & Ono, H. (1966). The semantics of facial expressions and the prediction of the meanings of stereoscopically fused facial expressions. *Scandinavian journal of psychology*, *7*(1), 179-188.
13. Haynes, A. A., Flowers, J. F., & Gurian, P. H. (2002). Getting the Message Out: Candidate Communication Strategy During the Invisible Primary. Political Research Quarterly, 55(3), 633-652.
14. Heider, F. (1988). *Balance theory* (Vol. 4). Springer Verlag.
15. Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). *Principles of marketing*. Pearson Education.
16. Lavie, N., Hirst, A., De Fockert, J. W., & Viding, E. (2004). Load theory of selective attention and cognitive control. *Journal of Experimental Psychology: General*, *133*(3), 339.

17. Negrea, Xenia (2013). Hard news, news value and fait divers in Romanian press. In I. Boldea (Ed.), Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue: Communication and Public Relations (pp. 153-160). Tirgu Mures: Arhipelag XXI.
18. Ogarca, R. F. (2007). The Influence of Culture on Decision Making. Revista tinerilor economişti, (9), 73-80.
19. Osgood, C. E., & Tannenbaum, P. H. (1955). The principle of congruity in the prediction of attitude change. *Psychological review*, *62*(1), 42.
20. Smarandache, F. (2015). Neutrosophic social structures specificities. Social Sciences and Education Research Review, 2(1), 3.
21. Smarandache, F., & Vlăduțescu, Ș. (2014). Towards a Practical Communication Intervention. *Revista de cercetare şi intervenţie socială*, (46), 243-254.
22. Smarandache, F., Vlăduțescu, Ș., Dima, I. C., & Voinea, D. V. (2015, October). An Operational View in Computational Construction of Information. In Applied Mechanics and Materials (Vol. 795, pp. 201-208). Trans Tech Publications.
23. Stănescu, G. C. (2015). Telejustice - a phenomenon at the border between the right to information of the public and the right to image of accused persons. Social Sciences and Education Research Review, 2(1), 91.
24. Tannenbaum, P. H. (1967). The congruity principle revisited: Studies in the reduction, induction, and generalization of persuasion. *Advances in experimental social psychology*, *3*, 271-320.
25. Tannenbaum, P. H., & Gengel, R. W. (1966). Generalization of attitude change through congruity principle relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, *3*(3), 299.
26. Treisman, A. M., & Gelade, G. (1980). A feature-integration theory of attention. *Cognitive psychology*, *12*(1), 97-136.
27. Treisman, A., 1964. Selective attention in man. *British Medical Bulletin*, 20, 12-16.
28. Vasile, E., & Grabara, I. (2014). Agricultural exploitation from the perspective of Romania's integration into the European Union. *Polish Journal of Management Studies*, *10*(2).

29. Vlăduțescu, Ștefan (2013a). A battle with uncertainty 1 of communication as an academic discipline: title uncertainty. In I. Boldea (Ed.), Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue: Communication and Public Relations (pp. 493-504). Tirgu Mures: Arhipelag XXI.
30. Vlăduțescu, Ștefan (2013b). Communicative message as nuclear thinking of an aspirational desire. In I. Boldea (Ed.), Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue: Communication and Public Relations (pp. 212-218). Tirgu Mures: Arhipelag XXI.
31. Voinea, D. V. (2015). The journalists' obligation of protecting the victims of sexual assault. Social Sciences and Education Research Review, 2(1), 101.
32. Voinea, D. V., Busu, O. V., Opran, E. R., & Vladutescu, S. (2015). Embarrassments in managerial communication. *Polish Journal of Management Studies*, 11.
33. Voinea, Dan-Valeriu (2013). Analysis of the socio-demographic, cultural and economic status of Romanian immigrants in Illinois. In Iulian Boldea (Ed.), Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue: History (pp. 121-130). Tirgu Mures: Arhipelag XXI.

THE (NEO)KANTIAN SOURCES IN MIRCEA DJUVARA'S LAW PHILOSOPHY

Dan Sfîrnă

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract:At the foundation of the philosophy of law and legal science, which Mircea Djuvara founded theoretically and epistemologically in his works published between 1939 and 1942, there is the legal knowledge of Kantian origin; its main stake being the definition of the rational law. The conception of law is, according to its author, „a return to Kant through Hegel and Fichte and adapted to the contemporary scientific topics. The law appears as a concrete living order with an immanent aspiration to the objective" (Mircea Djuvara: Contributions to the theory of the legal knowledge. The spirit of the Kantian philosophy and the legal knowledge). In the present study we aim to follow this philosophical trajectory of Mircea Djuvara.

Keywords: law philosophy, rational law, Kantian, Mircea Djuvara

1. Introducere

„Am fost elev al lui Titu Maiorescu: mă mândresc cu aceasta şi îi sunt recunoscător ca aceluia care a pus temeiul formării mele intelectuale"[1], mărturiseşte Mircea Djuvara în cuvântarea ţinută, pe 18 februarie 1940, la Universitatea din Bucureşti, cu ocazia comemorării celui care predase *Cursul de istoria filosofiei contimporane* între anii 1884 şi 1909 la catedrele de Filosofie şi Filologie ale acestei instituţii[*]. Afirmaţia nu este una formală, ea va fi dezvoltată pe parcursul întregii prelegeri, iar informaţiile oferite sunt relevante pentru exegeza operei filosofice a lui Mircea Djuvara, după cum reiese şi din următoarea confesiune: „Venisem la Facultate pătruns de pozitivismul ştiinţific la modă pe acea vreme ca şi azi. A fost îndeajuns o

[1] Cuvântarea a fost publicată în: Mircea Djuvara, „Titu Maiorescu profesor de filosofie", în „Revista de Filozofie", nr. 1, ianuarie-martie, 1940, p. 39. Numărul revistei a fost dedicat comemorării lui Titu Maiorescu.

[*] Mircea Djuvara s-a înscris la Universitatea din Bucureşti în 1906, urmând în paralel facultăţile de Drept şi de Litere şi Filosofie. A absolvit în 1909, luându-şi licenţa atât în drept, cât şi în filosofie în acelaşi an, făcând parte, aşadar, din ultima promoţie care a putut audia cursurile lui Titu Maiorescu.

singură lecţie a lui Maiorescu asupra concepţiei lui Kant despre spaţiu şi timp, pentru ca să-mi schimb, ca printr-o revoluţie spirituală, întreaga direcţie intelectuală şi să înţeleg definitiv că pe deasupra cunoştinţelor noastre date prin simţuri se pune problema critică, dominând orice cugetare sinceră şi adevărată”[2].

Kantianismul a stat, din acel moment, implicit sau explicit, la baza tuturor studiilor sale filosofice. Pe parcursul întregii opere de filosofia dreptului, Mircea Djuvara a urmărit *fundamentarea raţională a fenomenului juridic*, expunerea şi consolidarea principiilor logice ale cunoaşterii juridice, fixarea ştiinţifică a dreptului pozitiv prin raportarea sa la dreptul raţional.

2. *Lumeateoretică* şi *lumea practică* în ştiinţa dreptului

Teza de doctorat a lui Mircea Djuvara, *Fundamentul fenomenului juridic. Reflecţii asupra principiilor logice ale cunoaşterii juridice* (*Le fondament du phénomèjuridique. Quelques réflexions sur les principes logiques de la connaissance juridique*, Paris, Librairie Sirey, 1913.), reprezintă pentru exegeza operei sale etapa în care, printr-o minuţioasă demonstraţie din interiorul teoriei cunoaşterii, îşi fixează tema neokantiană a integrării cunoaşterii juridice într-o epistemologie generală. Filosoful român formulează existenţa a două elemente ale percepţiei – termen pe care nu-l foloseşte în sens psihologic, ci raţional – pe care le reduce la structura logică a cunoaşterii. Cele două elemente sunt *materia* şi *forma* şi se află în relaţie de interdependenţă. Este nevoie de o asemenea ipoteză generală pentru a putea distinge între *lumea teoretică* şi *lumea practică*, descrise în această ordine în cuprinsul cărţii. *Fundamentul fenomenului juridic. Reflecţii asupra principiilor logice ale cunoaşterii juridice* reprezintă, de asemenea, *prolegomenele* filosofiei dreptului în ansamblul operei djuvariene.

În fond, filosoful român nu face decât să reia problema kantiană care încercă să răspundă la întrebarea *cum sunt posibile judecăţile în drept?*, însă Djuvara va apela la exegeza şi hermeneutica post-kantiană, având, aşadar, un avans istoric în dezbaterea acestei probleme. El va formula ideea de *lume teoretică* pe care o plasează, din punct de vedere raţional, la bazele *lumiipractice*, lucru care reiese şi din structura *Fundamentului fenomenului juridic*. Principalele mijloace prin care stabileşte această ordine în cunoaştere sunt tot de natură neokantiană.

[2] Mircea Djuvara, „Titu Maiorescu profesor de filosofie”, p. 40.

Argumentul pe care îl aduce este acela că forma, spaţiul, timpul şi ideea de relaţie sunt indispensabile pentru cunoaşterea teoretică şi pentru cunoaşterea concretă a lumii, pentru perceperea obiectelor propriu-zise nu ca aglomerări de materie, ci ca elemente ale unui lanţ cauzal care permite „o ordine imuabilă în fluxul variat al fenomenelor naturale şi face astfel posibilă previziunea ştiinţifică”[3]. Însă nici acest lucru nu va fi suficient pentru o cunoaştere profundă a realităţi şi a lumii.

În concepţia lui Mircea Djuvara situaţia arată în felul următor: „Ştiinţa ia ca fundament cunoaşterea fiecărui dat sensibil luat, pentru a ne exprima astfel, ca entitate. Ea nu prezintă spiritului, într-un fel, decât un praf al fenomenului trecut, sistematizat în construcţii logice de felul celor pe care le putem prevedea în codiţii sigure anumite fenomene viitoare”[4].

În schimb,

> „Raţiunea umană propune totuşi ceva în plus faţă de această cunoaştere astfel prăbuşită. Ea vrea nu numai să prevadă după puţinul pe care l-a putut cunoaşte despre lume anumite detalii viitoare, ci să se ridice cel mai sus posibil deasupra tuturor şi să deţină o imagine globală cu tot ceea ce a fost şi tot ceea ce urmează. Ea nu se mai ocupă în acest caz de *realitate*, adică de ceea ce îi revine direct cunoaşterii sale sensibile, dar doreşte să îşi dea seama de toate *posibilităţile*, raliindu-le într-un mare sistem unitar. Raţiunea doreşte să cunoască lumea în *totalitatea* sa”[5].

Această unitate a cunoaşterii l-a determinat pe Djuvara să despartă lumea în *teoretică* şi *practică*, pentru a surprinde raţional şi logic natura întrepătrunderii între cele două. Pe această cale îşi va clădi concepţia despre *libertate*, concept cheie în întreaga sa operă, însă nu înainte de „crearea logică a obiectelor cunoaşterii experimentale”. Partea dedicată *lumii teoretice* este nu numai o reluare a autonomiei filosofiei în relaţie cu ştiinţa, dar şi proclamarea întâietăţii filosofice, din moment ce „a filosofa este a gândi principial sau fundamental”[6].

---

[3]Mircea Djuvara, *Fundamentul fenomenului juridic. Reflecţii asupra principiilor logice ale cunoaşterii juridice*, traducere de Roxana Albăstroiu, ediţie critică, studiu introductiv, note şi comentarii de Dan Sfîrnă, Craiova, Editura Aius, 2014, p. 91.
[4]*Idem*, p. 92.
[5]*Ibidem*
[6]Mircea Florian, *De la mythos la logos. O scurtă întroducere în filosofie*, ediţie critică, studiu introductiv, note şi bibliografie de Adrian Michiduţă, Craiova, Editura Aius, 2013, p. 355.

Aceasta este o dispută încă actuală. Fizica îşi revendică astăzi datele fundamentale şi propria metodologie pe calea empirismului logic, care se pare că derivă din propriile-i rezultate. Tot mai multe voci autoritare din lumea fizicii contestă aportul filosofic în progresul ştiinţific şi întârzierea conceptuală a filosofiei, amintim că reputatul fizician Stephan Hawking s-a exprimat în numeroase rânduri în acest sens. Însă, în primele decenii ale secolului al XX-lea filosofia avea un avans din punct de vedere conceptual în relaţie cu disciplinele teoretice de sub tutela ştiinţelor. Au urmat câteva decenii în care ştiinţa şi-a dezvoltat această parte teoretică, în tandem cu descoperirile tehnice, fapt care a schimbat raporturile de forţă în favoarea ştiinţei, cel mai bun exemplu fiind al fizicii teoretice.

Revenind la problema fundamentării dreptului, lucrurile stau diferit, din moment ce dimensiunea morală este determinantă, iar abstracţiuni precum *libertatea* sau *binele* intră în relaţie directă cu concretul, motiv pentru care cunoaşterii practice îi este indispensabilă cunoaşterea teoretică, în termenii ei cei mai raţionali posibili, (neo)kantieni în ceea ce-l priveşte pe Mircea Djuvara.

Este semnificativ, în acest context, modul în care Mircea Djuvara trece de la neokantianism la tezele bergsoniene ale *evoluţiei creatoare*. Djuvara consideră că filosofia este datoare să construiască un ideal din care inteligenţa umană şi ştiinţa să-şi tragă resorturile. Numai în atare condiţii, cunoaşterea poate concepe „ideea unei naturi” din care să decurgă necesitatea adevărului unanim. Se poate afirma că adevărul există în sine tocmai pentru că putem concepe acest ideal logic care este forma supremă a cunoaşterii noastre. Numai raportat la un astfel de ideal se pot întemeia valorile care stau la baza unui act juridic şi la baza dreptului. Pe aceleaşi temeiuri Mircea Djuvara va consolida şi ideea de „drept raţional”.

Filosoful român este conştient de faptul că idealul de natură globală nu are valoare obiectivă, dat fiind că depăşeşte realitatea pe care o putem percepe, „dar ea are o valoare logică specială, căci ea este elementul care pune în mişcare întregul mecanism al cunoaşterii”. Urmărind acest fir logic, considerat de autor infailibil, al cauzalităţii, *ştiinţa umană* îşi caută şi îşi fixează repere din mijlocul diversităţii nedefinite de impresii care îi sunt date de realitatea exterioară. Idealul cunoaşterii totale va fi totdeauna „sursa nesecată a activităţii intelectuale”, iar aici Djuvara îl parafrazează pe Bergson, afirmând: „Cât despre puterea eternă ce pleacă din el către el însuşi, este ca un cămin al vieţii, de o

fecunditate cu atât mai mare, cu cât a fost mai fertil în trecut”[7]. Acest aspect este comun cu ideea lui neokantianului Cohen potrivit căreia cunoaşterea logică reprezintă sursa tuturor realităţilor.

Scopul şi finalitatea acestei demonstraţii este introducerea raţională a ideii de libertate, o introducere a ei prin extragerea din această lume ideală clădită teoretic. Potrivit lui Mircea Djuvara, dacă logica creează lumea, problema pe care filosofia o ridică în ceea ce priveşte contingenţa parţială sau determinismul total al realităţilor nu se poate aplica logicii însăşi. Filosoful român ajunge la miezul problemei când începe să-şi reprezinte modul în care lumea astfel creată se prezintă în cunoaşterea concretă, dat fiind că ea nu se poate raporta la însăşi sursa logică a acestei cunoştinţe, căci această sursă, fiind creatoare, nu poate fi chiar ea concepută limitat. Mircea Djuvara va afirma:

> „Ajungem astfel la ideea că raţiunea este independentă în sine. Această independenţă reprezintă libertatea şi, în timp ce raţiunea se reflectă într-un spirit individual, adică în timp ce acest spirit este raţional, îl putem, în consecinţă, considera ca fiind liber. Remarcăm totuşi că această teorie a libertăţii este într-adevăr străină dezbaterii dintre determinism şi opozanţii săi. Nu este deci o libertate concepută ca fiind contrară unei activităţi determinate. Libertatea, în acest context, nu se raportează, la drept vorbind, la o activitate materială aşa cum o concepem de obicei. Auzind pentru raţiune condiţiile formale şi logice ale întregii cunoaşteri în general, putem astfel spune că libertatea nu este decât raţiunea în sine; ea constă în activitatea raţională”[8].

O astfel de întemeierea raţională a libertăţii va realiza Mircea Djuvara şi în *Eseurile de filosofie a dreptului*. Libertatea este principiul care leagă în *lumea teoretică* de *lumea practică* şi reflectă cel mai bine raportul dintre cele două şi transferul de date şi valori care au loc între cele două nivele ale cunoaşterii şi existenţei.

Trecerea spre lumea practică se face, aşadar, prin raţiunea libertăţii şi libertatea raţiunii. La finele incursiunii sale în „Lumea teoretică”, Mircea Djuvara conchide:

> „Deci, nu este liber decât cel care se conformează raţiunii. Conceptul de libertate astfel înţeles serveşte ca centru al perspectivelor tuturor teoriilor cunoaşterii, fie că se

[7]Mircea Djuvara, *Fundamentul fenomenului juridic...*, p. 94.
[8]*Idem*, p. 96.

> raportează la lumea teoretică, fie că se raportează la lumea practică. Intrăm, în această manieră, prin studiul fundamentului lumii teoretice, în inima lumii practice, cu alte cuvinte, morală şi juridică, unde observăm că ideea de libertate este cea către care tinde întreaga explicaţie superioară[9].

Această concepţie despre libertate se dovedeşte tot de factură neokantiană, din moment ce pentru Cohen ea este, ca şi pentru Mircea Djuvara, unul dintre fundamentele gândirii, fără de care raţiunea nu poate funcţiona. Ea are acelaşi statut ca cele mai evidente dintre legile naturii, după cum reiese din următorul citat cu rol de sinteză a concepţiei lui Cohen: „Chiar dacă libertatea voinţei nu se lasă percepută în aceeaşi modalitate precum forţa de greutate, totuşi rămâne valabil faptul că libertatea este valabilă ca lege a cunoaşterii morale în aceeaşi măsură în care forţa de greutate este o lege a cunoaşterii naturii”[10]. Este, aşadar, legea naturală a moralei, dacă ne putem exprima în felul acesta. Există, însă, mai multe perspective asupra libertăţii, în funcţie de planul cunoaşterii în care este definită. Mircea Djuvara are tendinţa de a reveni la cea întemeiată pe principiile *Criticii raţiunii pure*, deşi, însuşi Kant în *Metafizica moravurilor* lărgeşte această definiţie.

Teza de doctorat a lui Mircea Djuvara conţine, *in nuce*, majoritatea problemelor pe care filosoful român le va ridica şi în celelalte cărţi importante ale sale. Conţine primele fundamentări ale unei ştiinţe a dreptului şi fixarea unui fenomen logic juridic prin care, mai târziu, va putea formula ideea de „experienţă juridică” şi pe cea de „societate juridică”. Ea conţine multe dintre argumentele epistemologice ce vor fi preluate şi în următoarele trei decenii. Conţine, de asemenea, primele elemente ale distincţie dintre drept şi morală, distincţie care se va dovedi foarte importantă. Calchierea celor două sfere, prin structura logică pe care o au comună şi prin fundamentele etice, de asemenea comune, face posibilă formularea „dreptului raţional”. Raţiunea îi conferă dreptului anumite criterii de raţionalitate şi de aceea a fost important să vedem concepţia lui Djuvara despre raţiune, concepţie care este kantiană. Transpar din această teză de doctorat şi punctele comune şi cele divergente dintre drept şi sociologie, natura diferită a celor două ştiinţe. Se poate deduce din

[9] *Idem*, p. 97.
[10] Hans-Ludwig Ollig, „Neokantianismul”, în *Istoria filosofiei în secolul al XIX-lea*, Editor Ferdinand Fellmann, traducerea capitolului de Valentin Cioveie, Bucureşti, Editura ALL, 2000, p. 197.

cuprinsul lucrării şi linia bibliografică pe care o urmăreşte, importantă şi ea pentru opera filosofului român.

Aşadar, această primă carte reprezintă „proba de maturitate intelectuală" a lui Mircea Djuvara şi, implicit, scrierea din care decurg majoritatea ideilor (p)reluate mai târziu, fiind puţine „rupturile" în gândirea sa.

3. Ipotezele kantiene pentru o filosofie completă a dreptului

Una dintre trăsăturile determinante ale operei lui Mircea Djuvara este aceea că a căutat în permanenţă să fundamenteze dreptul (cunoaşterea juridică şi natura valorilor juridice) prin recurs la teoria cunoaşterii. Încă din primele eseuri publicate s-a arătat interesat de metode şi postulate filosofice solide. Spiritul umanist şi mediul universitar în care s-a dezvoltat ca om de cultură complet i-au conferit disponibilitatea intelectuală atât pentru sisteme de gândire canonice, ca cel al lui Kant sau cel al lui Hegel, cât şi pentru opera lui Henri Bergson, pe care a asimilat-o în timp real şi despre care a scris în nenumărate rânduri, nu de puţine ori invocându-i ideile ca argumente infailibile.

Teoria cunoaşterii stă inclusiv la baza angajamentului epistemologic pe care Mircea Djuvara şi l-a asumat pentru întemeierea teoretică a dreptului. În acest sens analizăm kantianismul declarat al autorului şi urmărim relaţiile în care intră cu sistemul hegelian, cu filosofia bergsoniană şi cu alte sisteme de gândire, căutând, astfel, să surprindem liniile de forţă ale unui sistem de gândire omogen. Nu putem vorbi despre un sistem filosofic, în sensul tare al acestui concept, în cazul lui Mircea Djuvara, însă consecvenţa ideilor, vocaţia filosofică şi unitatea gândirii sale în varii problemele de filosofie ne îndreptăţesc să folosim sintagma de „sistem de gândire". Bazele întregului edificiu rămân, totuşi, de factură kantiană, aşa cum reiese mai ales din scrierile deceniului al patrulea ale secolului al XX-lea.

Lectura analitică pe care o propunem în acest eseu este, aşadar, conectată simultan la scrieri din perioade de timp diferite ale operei djuvariene şi la opera lui Immanuel Kant, însă nu în mod aleatoriu, ci urmărind vectorii unor idei care străbat cele trei decenii în care gânditorul român a elaborat una dintre cele mai temeinice filosofii ale dreptului din cultura noastră. Mircea Djuvara postulează existenţa *dreptului raţional* care este în varii şi complexe relaţii cu *dreptul pozitiv,* iar germenii acestei idei se regăsesc inclusiv în primele sale scrieri şi se află în teoria cunoaşterii, de

sorginte kantiană, pe care o invocă de foarte devreme şi pe care îşi clădeşte întreaga filosofie. El este preocupat de ideea de obiectivitate şi de aportul raţional şi atemporal care trebuie să se regăsească în acest domeniu, însă în concordanţă cu aplicabilitatea sa în societate, într-un interval istoric dat.

Mircea Djuvara este kantian în toate eseurile din antologia de texte apărută sub denumirea *Eseuri de filosofia dreptului*[11] şi în cele din *Filosofia contemporană şi dreptul*[12], cărţi ce cuprind toate studiile de filosofia dreptului care, prin omogenitate şi convergenţa ideilor, ni se înfăţişează ca etape ale unui sistem care n-a fost încheiat din cauza morţii premature a filosofului şi juristului român, la vârsta de 58 de ani (1886-1944). Nucleul bibliografic îl reprezintă broşura apărută în 1941 care enumără 144 de titluri cu principalele publicaţii ale lui Mircea Djuvara[13]. Odată corelate rezultatele la care Mircea Djuvara a ajuns în „Primele fundamentări ale fenomenului juridic", din teza de doctorat, cu cele din scrierile mai târzii, avem imaginea de ansamblu a kantianismului său şi a etapelor neokantiene aferente.

Mircea Djuvara a propus, aşadar, o filosofie completă a dreptului: cu o cunoaştere teoretică formulată pe principiile kantiene ale teorie cunoaşterii şi cu o determinare epistemologică deschisă spre întreaga filozofie contemporană pe care o „cântăreşte" cu „unitatea de măsură" a criticismului kantian. Aceasta „unitate de măsură" devine ea însăşi obiectul interogaţiei filosofice în spirit neokantian, dar mai ales analitic, deprins din gândirea filosofică şi ştiinţifică a începutului de secol XX. Djuvara preia multe dintre resursele filosofiei bergsoniene, pentru care dovedeşte un interes foarte mare pe întreg parcursul operei sale, şi din resursele cercetărilor ştiinţifice – scrie inclusiv un eseu denumit „Filosofia relativităţii restrânse (Lorentz, Einstein)" unde îşi exprimă preocuparea pentru resursele epistemologice ale cercetării ştiinţifice. Acest aspect se reflectă foarte bine şi în eseul „Observaţii metodologice asupra fenomenului juridic".

[11] Mircea Djuvara, *Eseuri de filosofia dreptului*, studiu introductiv, selecţia textelor şi note de Nicolae Culic, Bucureşti, Editura Trei, 1997.
[12] Mircea Djuvara, *Filosofia contemporană şi dreptul*, ediţie critică, text stabilit, studiu introductiv, note şi bibliografie de Adrian Michiduţă, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2005.
[13] Eugeniu Sperantia, *Mircea Djuvara*, în vol. *Figuri universitare*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1967, p. 76. – lista este redată ca „Anexă" în monografia: Dumitru-Viorel Piuitu, *Filosofia juridică a lui Mircea Djuvara*, Craiova, Editura Sitech, 2006, pp. 269-271.

Filosoful român critică pragmatismul anglo-saxon care se răspândea cu repeziciune în întreaga Europă, însă învaţă ceva din el şi din proba pe care cunoaşterea teoretică trebuie să o dea în faţa experienţei, odată cu această „nouă modă în filosofie". Djuvara nu devine partizanul unei filosofii sau ideologul unui curent filosofic, el caută să extragă repere pentru cunoaşterea raţională din întreaga filosofie. Putem afirm, în urma analizelor din primul de până acum, că filosoful român nu a devenit un neokantian extremist, precum Cohen sau Nartop, pe care îi citează, ci reia tezele kantiene pe cont propriu.

În eseul „Mode noi în filosofie: pragmatismul", primul din *Broşura* bibliografică din 1941, întreaga critică adusă pragmatismului converge spre ideea că: „Adevărul nu este adevăr pentru că reuşeşte şi nici, poate, pentru că ar corespunde unei realităţi ipotetice exterioare, ci stă în conformaţiunea specifică a înţelegerii umane şi în armonizarea internă a datelor de cunoştinţă aşa încât orice minte normală şi suficient dezvoltată spre a-l înţelege este nevoită să-l primească"[14]. Djuvara îşi afirmă aici credinţa în „nestrămutarea legilor raţionale, în valoarea obiectivă a adevărului şi în autoritatea impersonală a gândirii individuale"[15]. Această concepţie îşi are rădăcinile în *Critica raţiunii pure*, aceasta fiind principalul reper pentru filosoful român.

Concilierea dintre gândirea abstractă şi experienţă pare să fie marea încercare a lui Mircea Djuvara, iar bazele sale sunt în atitudinea neokantiană, pe care o asimilase pe cale bibliografică, dar, cel mai probabil, şi direct, în răstimpul în care a ţinut prelegeri la Universitate din Marburg. Înainte de a-şi formula ipotezele epistemologice, filosoful român are în vedere posibilităţile logicii în genere şi ale logicii transcendentale.

Viziunea djuvariană asupra dreptului se revendică de la toate cele „trei laturi diferite" ale filosofiei kantiene, adică atât de la „cunoaşterea teoretică" a „raţiunii pure", cât şi de la „cunoaşterea practică" – care cuprinde moralul şi juridicul – şi de la cea estetică[16], pe care filosoful român le identifică în cele trei *Critici* omoloage.

[14] Mircea Djuvara, „Mode noi în filosofie: pragmatismul", în *Filosofia contemporană şi dreptul*, p. 59.
[15] Idem., p. 59.
[16] Mircea Djuvara, „Contribuţii la teoria cunoaşterii juridice. Spiritul filosofiei kantiene şi cunoaşterea juridică", în *Eseuri de filosofia dreptului*, p. 268.

Nicolae Culic evidenţiază o inconsecvenţă terminologică în cazul conceptului de „cunoştinţă", pe care Mircea Djuvara îl utilizează atât pentru a desemna „rezultatul" actului de cunoaştere, cât şi pentru activitatea propriu-zisă a cunoaşterii. Realizatorul ediţiei pune acest fapt pe seama imaturităţii limbajului filosofic românesc din perioada interbelică, când împrumuturile lexicale şi adaptarea lor erau singura soluţie pentru discutarea unor teme ce se dezbăteau în filosofia occidentală. Însă problema este mult mai importantă în economia lucrării noastre din moment ce în aceste eseuri Djuvara nu distinge clar între trei concepte determinante pentru filosofie, anume: „cunoştinţă", „cunoaştere", şi „conştiinţă". Ca urmare, aşa cum sesizează şi Nicolae Culic, el nu face o diferenţă la nivel de limbaj între rezultatul actului de cunoaştere, activitatea cognitivă propriu-zisă şi starea de a fi conştient ca premisă a reflectării în minte a tot ceea ce este interior şi exterior şi perceptibil într-un fel sau altul, însă la nivel teoretic impune aceste diferenţe care-i devin axiomatice şi care sunt uşor de dedus din context.

În atare condiţii, premisa noastră conform căreia Mircea Djuvara este adeptul unei întemeieri filosofice depline a dreptului, atât prin prisma „teoriei cunoaşterii" cât şi prin mijloace epistemologice, este constrânsă de această slăbiciune de limbaj, însă, în mod subtil, filosoful român reuşeşte de fiecare dată să argumenteze coerent ceea ce îşi propune să demonstreze. În reeditarea eseurilor filosofice djuvariene, Culic adaptează limbajul în funcţie de contextul problematizării, în timp ce Adrian Michiduţă, realizatorul cărţii *Filosofia contemporană şi dreptul*, nu sesizează şi nu marchează confuzia terminologică enunţată.

Revenind la „influenţa" kantiană, observăm că un bilanţ al scrierilor lui Djuvara despre Kant şi o perspectivă editorială asupra acestora pot duce la realizarea unei lucrări consistente despre opera filosofului german. Acestea sunt argumente suficiente pentru o sinteză prealabilă a filozofiei kantiene, aşa cum a fost ea receptată de filosoful român şi de alţi exegeţi ai filosofiei dreptului, dar şi printr-o lectură directă a operei kantiene.

Perspectiva kantiană asupra dreptului este fondată pe raţiune, morală, individ şi libertate, ceea ce ne determină să aducem în discuţie şi problema *autonomiei voinţei*, centrală în preocupările djuvariene.

Prin propunerea *raţiunii pure* şi a *raţiunii practice*, Kant ne înfăţişează o realitate dual: „De o parte, lumea ideilor pure, a moralei transcendente, imuabile, inflexibile şi eterne (…). Este lumea raţiunii şi a moralei. De cealaltă parte este lumea fenomenelor şi aparenţelor sensibile, în care trăim şi ne facem plimbările. Este lumea reglementată prin legi”[17]. Însă această remarcă este una prea generală şi nu aduce nimic nou în problema întemeierii dreptului cu ajutorul teoriei cunoaşterii, teoretice şi practice deopotrivă. Însă este un cadru în care putem desfăşura o analiză modernă a normei juridice, în care sesizăm că legea pozitivă are un dublu temei: unul raţional şi unul imperativ.

Revenind la (neo)kantianismul lui Mircea Djuvara, în 1942 el a publicat cartea *Contribuţii la teoria cunoaşterii. Spiritul filosofiei kantiene şi cunoaşterea juridică*, unde îşi exprimă admiraţia şi încrederea deplină în filosofia germanului şi unde invocă nevoia dublei întemeieri a dreptului, motiv pentru care va propune la rându-i o viziune dual concretizată în binomul *drept raţional – drept pozitiv,* analizat dialectic în lucrarea din 1933. Titlu eseului relevă primul nivel al exegezei noastre, cel al teoriei cunoaşterii, anterior fundamentărilor epistemologice şi a deschiderilor metodologice în care gânditorul român a excelat.

Mircea Djuvara a afirmat că „filosofia juridică se leagă de teoria cunoaşterii şi este nevoită să-şi întindă cercetările în domeniul epistemologiei”[18]. Ar fi inutil să mai demonstrăm acest lucru. Ceea ce urmărim este modul în care Djuvara face saltul între cele două moduri de fundamentare, pentru a surprinde cum dreptul pozitiv poate fi redus, în urma unui demers analitic, la dreptul raţional.

Redăm în cele ce urmează o mărturie care indică întocmai atitudinea gânditorului român faţă de cunoaştere în genere şi faţă de cunoaşterea juridică în particular:

> „Vi se va părea desigur curios să auziţi pe un jurist vorbind despre Kant. Am fost atras încă din tinereţe, pe când făceam şi studii de filosofie, de splendoare unică a concepţiei kantiene. Am ajuns a o cerceta mai de aproape în urma convingerii ştiinţifice pe care am dobândit-o că, la baza întregului drept şi deci a întregii vieţi a oricărei naţiuni care merită acest nume şi chiar a umanităţii civilizaţiei în genere,

[17] Philippe Mallaurie, „Kant, Immanuel”, în *Antologia gândirii juridice*, traducere din franceză de Doina Jela-Despois, Bucureşti, Editura Humanitas, 1996, p. 166.
[18] Mircea Djuvara, „Problema fundamentală a dreptului”, în *Eseuri de filosofia dreptului,* ed. cit., p. 68.

> trebuie să stea ideea de justiţie. Nu am putut găsi în alte filosofii nici explicarea acestei idei nici justificarea ei ca ideal statornic şi obligatoriu de acţiune; nu am putut-o recunoaşte în înfăţişarea ei reală, aşa cum se impune oricărui suflet adevărat, decât numai pe temeiul criticismului lui Kant. Valoarea permanentă a acestei concepţii stă în faptul că ea e singura filozofie a idealului care poate fi coerentă: nu numai că ea se încadrează, explică şi legitimează toate progresele ştiinţei contemporane, dar este singura care poate servi şi întemeia aspiraţiile vieţii noastre reale în ceea ce ele au mai sacru."[19]

Aici filosoful român îşi pune problema şi din punct de vedere epistemologic, însă nu fără a pune la bazele ei criticismul logic şi raţiunea pură, cărora Kant însuşi nu le va putea rămâne fidel în totalitate. Neokantineii, în rândul cărora se plasează cu bună ştiinţă şi Mircea Djuvara, reduc „sub o formă nouă concepţia kantiană la ceea ce ea este în realitate şi-i dau interpretarea, pe care i-am dat-o şi noi în lucrarea de faţă: ea nu consistă în altceva decât într-o încercare cu caracter ideal de a explica cunoştinţa ştiinţifică (teoretică) şi practică, arătând care sunt condiţiile logice, fără care ea nici nu poate exista"[20]. Aşadar, neokantienii au încercat să elimine psihologicul din raţiunea pură, să îndepărteze o concepţie la care Kant însuşi a făcut apel în interpretarea unor elemente apriorice, dar pe care urmaşii săi au văzut-o ca pe o slăbiciune ce trebuia evitată dacă se dorea în continuare o întemeiere a cunoaşterii prin raţiune pură şi logică transcendentală. Aceştia nu au radicalizat discursul, ci au resuscitat idealismul iluminist având avantajul istoric al retrospectivei analitice, cunoscând contraargumentele romantice şi o sumă de noi scrieri şi descoperiri ştiinţifice realizate pe parcursul unui secol.

Adept al filosofiei kantiene, trecută prin filtrele critice deprinse atât de la Kant, cât şi de la cei mai importanţi neokantieni, Mircea Djuvara a proiectat teoretic *dreptul raţional* şi la pus la bazele cunoaşterii juridice. Această realizare este prima întemeiere filosofică a dreptului românesc din cultura română.

[19] Mircea Djuvara, „Contribuţii la teoria cunoaşterii juridice. Spiritul filosofiei kantiene şi cunoaşterea juridică", p. 263.
[20] Mircea Djuvara, în *Teoria generală a dreptului (Enciclopedia juridică) / Drept raţional, izvoare şi drept pozitiv*, cuvânt introductiv de dr. Barbu B. Berceanu, ediţie îngrijită de Marius Ioan, Bucureşti, Editura All, 1995, p. 396.

BIBLIOGRAPHY:

1. Djuvara, Mircea, *Fundamentul fenomenului juridic. Reflecţii asupra principiilor logice ale cunoaşterii juridice*, traducere de Roxana Albăstroiu, ediţie critică, studiu introductiv, note şi comentarii de Dan Sfîrnă, Craiova, Editura Aius, 2014.
2. Djuvara, Mircea, *Filosofia contemporană şi dreptul*, ediţie critică, text stabilit, studiu introductiv, note şi bibliografie de Adrian Michiduţă, Cluj-Napoca, Editura Grinta, 2005.
3. Djuvara, Mircea, *Eseuri de filozofie a dreptului, studiu introductiv*, selecţia textelor şi note de Nicolae Culic, Bucureşti, Editura TREI, 1997.
4. Djuvara, Mircea, *Teoria generală a dreptului / Drept raţional, izvoare şi drept pozitiv*, cuvânt introductiv de Barbu B. Berceanu, ediţie îngrijită de Marius Ioan, Bucureşti, Editura ALL, 1995.
5. Mircea Djuvara, „Titu Maiorescu profesor de filosofie", în „Revista de Filozofie", nr. 1, ianuarie-martie, 1940.
6. Bagdasar, N., „Filosofia dreptului" în *Istoria filosofiei, vol. V, Filosofia românească de la origini până în prezent*, de N. Bagdasar, Traian Herseni şi S. S. Bârsănescu, Bucureşti, Societatea Română de Filosofie, 1941.
7. Culic, Nicolae, „Mircea Djuvara – teoretician şi filosof al dreptului", în Mircea Djuvara, *Eseuri de filozofie a dreptului*, studiu introductiv, selecţia textelor şi note de Nicolae Culic, Bucureşti, Editura TREI, 1997.
8. Del Vecchio, Giorgio, *Lecţii de filosofia dreptului*, traducere de J. C. Drăgan, introducere de Mircea Djuvara, Editura Europa Nova.
9. Florian, Mircea, *De la mythos la logos. O scurtă întroducere în filosofie*, ediţie critică, studiu introductiv, note şi bibliografie de Adrian Michiduţă, Craiova, Editura Aius, 2013.
10. Kant, Immanuel, *Critica raţiunii pure*, traducere de Nicolae Bagdasar şi Elena Moisuc, Bucureşti, Univers Enciclopedic Gold, 2009.
11. Kant, Immanuel, *Critica raţiunii practice*, traducere de Nicolae Bagdasar, Bucureşti, Editura IRI, 1999.
12. Kant, Immanuel, *Metafizica moravurilor*, în Immanuel Kant, *Scrieri moral-politice*, traducere, studii introductive, note şi indicii de Rodica Croitoru, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1991.

13. Mallaurie, Philippe, „Kant, Immanuel”, în *Antologia gândirii juridice*, traducere din franceză de Doina Jela-Despois, Bucureşti, Editura Humanitas, 1996.
14. Morar, Vasile, „Precis de filozofie juridică”, fişă de dicţionar în Ion Ianoşi (coord.), *Dicţionarul operelor filosofice româneşti*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1997.
15. Ollig, Hans-Ludwig, „Neokantianismul”, în *Istoria filosofiei în secolul al XIX-lea*, Editor Ferdinand Fellmann, traducerea capitolului de Valentin Cioveie, Bucureşti, Editura ALL, 2000.
16. Piuitu, Dumitru-Viorel, *Filosofia juridică a lui Mircea Djuvara*, Craiova, Editura Sitech, 2006.
17. Sperantia, Eugeniu, „Mircea Djuvara”, în vol. *Figuri universitare*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1967.

SOCIAL INTEGRATION MECHANISM. CASE STUDY: THE GYPSY COMMUNITY IN THE VILLAGE OF TINCA, BIHOR COUNTY

Gheorghe Dejeu

University of Oradea

Abstract:After the presentation of geographical and demographical contextual benchmarks, the study identifies diferent dimensions of social integration by the Gypsy community from the village Tinca, in Bihor county, and the dynamics of this phenomenon in the last 20 years. Items such as prosocial behavior aquired as a result of the conversion of a significand number of subjects to a neoprotestant religion are analyzed and the conformation to the rules imposed by the adherence to the religious group.

Prezented in the study are the social institutions created under the supervision of the religious movement, which is a leverage that determines their integration into a local community (church, clinic, kindergarten, school), and the pro integration behavioral effects (personal hygiene, civilized dialogue, decrease crime, increase level of schooling, etc.). The methods used were observation, interview, focus group and the study of documents.

Keywords: Gypsy, Roma, social integration, neoprotestantism, Pentecostalism, missionary, NGOs.

Consideratii de ordin general cu privire la rromi(tigani).

Caracteristicile de tip etnic propriu-zis (limbă specifică, pe care nu toţi o cunosc şi utilizează, tradiţii, port, muzică, conştiinţă a apartenenţei) se combină cu efectele negative ale deficitului istoric de modernizare al majorităţii populaţiei de rromi. O lungă istorie de marginalizare s-a sedimentat într-o întârziere a procesului de modernizare, cu blocaje importante de integrare cu succes într-o societate în rapidă schimbare, dominată de o competiţie în creştere.

Deficitul de modernizare a fost compensat o lungă perioadă de timp de dezvoltarea unor strategii de supravieţuire la marginea societăţii care, pe lângă fixarea unei sărăcii adesea extreme, a blocat angajarea într-un proces de modernizare de succes.

Căsătoria :

Căsătoria tradiţională la rromi se face prin consensul celor două familii, fără să fie necesară o oficializare externă. Numai prin căsătorie băiatul şi fata intră în rândul membrilor neamului,devenind *„rrom”* (om de-al nostru, soţ, rrom) şi *„rromni”* (femeie de-a noastră, soţie, rromni).

Căsătoria este o alianţă pentru întreaga viaţă între cele două familii, relaţia de încuscrire fiind la fel de puternică precum aceea de sânge, membrii celor două familii având obligaţia să se sprijine reciproc în orice situaţie, să nu-şi refuze nimic unii altora şi să-şi acorde încredere deplină.

Spre deosebire de alte caste, culte sau comunităţi,căsătoria rromilor se realizează neaparat între tineri de naţionalitate romă.În cazul in care un barbat se casătoreste cu o fată de altă naţionalitate, comunitatea o acceptă cu condiţia ca ea să accepte modul de viată ţigănesc.Însă femeilor nu le este permis să se căsătorească cu cineva de altă proveniență, deoarece femeia, in conceptiile rromilor este o garanţie a supravieţurii populaţiei.

În cele mai multe cazuri, parinţii sunt cei care aranjează căsătoria. Este dreptul părinţilor baiatului de a alege o mireasa potrivita pentru fiul lor,luând în considerare calităţile individuale ale fiecări fete din comunitate . Aspectul fizic nu este deloc important in alegerea miresei;important este ca ea să fie sănătoasă, virilă, tânără,manierată,şi să aibă un prestigiu înalt în cadrul societăţii. Ea va invaţa de la mama baiatului ce trebuie făcut pentru a avea grijă de casă.

Există şi cazuri în care, cele două familii care se vor încuscri se hotărăsc să se înrudească prin copiii lor încă dinainte de naşterea acestora. Acest legământ ritualic poartă numele de *„juruirea copiilor”* şi este urmat de reuniuni succesive ale celor două familii, în special la aniversările fiului şi fiicei, pentru ca cei promişi să se poată cunoaşte, împrieteni şi acomoda, cu

mult timp înainte de data căsătoriei. Copiii devin astfel mai întâi fraţi de suflet, dragostea maritală dezvoltându-se în mod firesc, pe parcursul anilor, ca un sentiment solid şi profund, indus de relaţiile strânse dintre părinţi şi fundamentat pe acomodarea reciprocă. Acest sentiment se află la temelia durabilităţii căsătoriei rrome, pentru că depăşeşte limitele pasiunii deseori trecătoare ce ar fi stat la baza unei căsătorii moderne finalizate de multe ori prin divorţ.

Virginitatea miresei are valoarea unui sacrament, datorită câtorva factori determinanţi: se află la baza moralei rromani, a concepţiei de pur şi impur; presupune un rit de inaugurare, de creaţie, ca şi prima sarcină şi naşterea; este o garanţie că nu va apărea sânge străin în neam. Responsabilitatea vieţii prenupţiale a fetei revine, cum este şi firesc, integral familiei ei, în special mamei.

În cazul celor mai înstăriţi, familia băiatului le oferă tinerilor locuinţa, iar familia miresei, mai exact mama şi bunica fetei, pentru a împărtăşi responsabilitatea căsătoriei, trebuie să contribuie financiar şi simbolic la căsătorie cu *zestrea* oferită miresei înaintea nunţii şi care constă în bijuterii de aur, obiecte de îmbrăcăminte (se recomandă să se ofere viitoarei neveste fuste pentru 10 ani), mobilă şi obiecte de uz casnic necesare în gospodărie.

Există şi alte forme de căsătorie în cultura tradiţională rromani. Una dintre acestea este legată de posibilitatea alegerii mutuale a unei „bori", fratele dintr-o familie însurându-se cu sora cumnatului său. Acest schimb ritualic reduce cheltuielile de nuntă la jumătate (nunţile se fac laolaltă) dar prezintă riscuri în cazul unui divorţ unilateral, care ar putea duce şi la divorţul celeilalte părţi.

Căsătoria prin fugă este o formă deviantă, dar acceptată prin ritualuri reparatorii, din dorinţa culturii tradiţionale de a include şi repara orice deviere, în loc de a-i exclude pe aceia care au produs respectiva deviere, aşadar o dorinţă de păstrare a echilibrului intracomunitar.

Problemele cu care se confruntă rromi:

Păstrând tradiţia medievală, chiar şi astăzi există în unele comunităţi rezolvarea internă a conflictelor în cadrul unui *rromano divano* sau, daca este necesar, se convoaca *kris rromani* (judecata tigănească). Kris-ul este un tribunal în toată regula, alcătuit de reprezentanţi din diferite

“viţi” şi este monopolizat de către bărbaţi. El constă dintr-un sfat al bătrânilor, plus unul sau mai multi judecători – cu toţii bărbaţi.

Judecătorii pot fi chemaţi şi de la distanţe mai mari, prestigiul lor fiind deosebit. În timpul şederii în comunitatea respectivă, judecatorii nu au voie să ia legătura cu vreuna dintre părţile aflate în litigiu, iar după pronunţarea verdictului, parţile putând solicita aducerea altor judecători. Femeile vorbesc foarte rar în cadrul kris-ului, dar pot să o facă dacă sunt implicate direct în conflict. Juramântul are valoare probatoare supremă, de pildă, dacă cineva jură strâmb ruşinea este imensă, iar pedeapsa exemplară, mergând de la amenzi pâna la excluderea din comunitate. Procedura kris-ului poate fi dificilă şi adesea tergiversată.[1]

De asemenea „este nevoie și de o schimbare de mentalitate. Aici nu este vorba doar de diverse acte de caritate, binevenite totuși, mai ales dacă sunt efectuate servicii sistematice și nu atât pomeni ce încurajează cerșetoria.”[2]

Cu toate că ”rata nupțialității în rândul populației rurale s-a redus de la 7,5 căsătorii la 1000 de locuitori cât se înregistra în anul 1990, la valoarea de 4,2 la 1000 de locuitori pentru anul 2010”[3], acest indicator nu se aplică în comunitatea de țigani din Tinca unde rata nupțialității este relative constantă în perioada sus menționată și depășește valoarea medie situându-se la 8,2 la 1000 de locuitori.

Conform studiului realizat de Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii (ICCV), proporţia analfabetilor în rândul rromilor este foarte ridicată: mai mult de o treime dintre rromi (38,6%) sunt analfabeţi funcţional. 19% dintre barbaţii maturi şi 27% dintre femei nu au urmat decât o clasă. 18% dintre copiii rromi cu vârsta cuprinsă între 7 şi 16 ani nu au fost niciodată la şcoală. [4]

"Populaţia de etnie rromă a refuzat categoric această formă de organizare a educaţiei. Problema este că populaţia rromă locuieşte, de regulă, în cartiere mărginaşe şi/sau rău famate, iar şcolile amplasate în aceste zone, în care învaţă şi copiii rromi, au condiţii de învăţare inferioare".

[1] Petre Petcut absolvent rrom al Facultatii de Istorie a Universitatii Bucuresti, promotia 2002) Istoria Rromilor p.26-27
[2] Ioan Mărginean, Studii Sociologice 2004-2014, Ed Prouniversitaria 2015, pg 128
[3] Iulian Stănescu, Cătălin Zamfir Coordonatori – România la răscruce, Ed Prouniversitaria 2015, pg 200
[4] Institutul de Cercetare a Calitatii Vietii

În şcolile în care sunt preponderenţi elevii rromi, rata repetenţiei atinge valoarea de 11,3%, fiind aproape de trei ori mai ridicată decât în cazul întregului sistem de învăţământ. "Din cauza nivelului calitativ scăzut al şcolii, aproape 20% dintre elevii rromi ajunsi în clasa a IV-a sunt analfabeţi funcţional", arată ICCV.

Total populaţie activă 122578, ocupată 87652, şomeri 34921, în căutarea unui loc de muncă 12 427, în căutarea primului 27 427. Ţiganii au avut statutul de paria (pătura cea mai de jos a societăţii) atât în India, de unde provin, cât şi în ţările prin care au trecut. Unele popoare i-au alungat (persanii, turcii, bizantinii). Altele - cum este cel roman - i-au asuprit. Pretutindeni au fost desconsideraţi şi trataţi ca o rasă inferioară. În ţări cu civilizaţie ţiganii nu mai constituie de mult o problemă de discriminare, de neintegrare. Problemele se manifestă în societăţile proaspăt democratizate, unde spiritul tolerant nu este încă împământenit şi unde există prea multe frustrări şi nemulţumiri, pentru a mai putea accede la un nivel superior de înţelegere a „aproapelui”.

Criza romanilor din Italia a readus în atenţie o problemă veche de sute ani: integrarea precara in societatea de tip european a unei bune parti din etnia rroma.

Rromii pot şi trebuie să-şi reafirme drepturile lor, egale cu ale celorlalte etnii, dorinţa de integrare în societatea căreia îi aparţin etc.

Comunitatea de țigani din Tinca:

Cu referire la comunitatea de romi din Tinca date sunt diverse si disproportionat diferite. Referindu-se la populatia de romi din Bihor Olah Serban si Baltatescu Sergiu (Nevoi si servicii sociale in comunitatile de romi.Studiu calitativ in municipiul Oradea si judetul Bihor.Revista de asistenta sociala nr.3-4 /2008) fac urmatoarea mantiune “ In judetul Bihor,municipiul Oradea fiind resedinta de judet, din punctual de vedere a ponderii romilor in totalul populatiei este pe locul 3 in Romania (cu aproximativ 4 %) dupa judetul Mures cu 6% si Sibiu 4,5%.In judetul Bihor traiesc aproximativ 30.200 de romi.In Oradea aproximativ 6000 la o populatie de aproximativ 210.000 locuitori.Cele mai mari concentrari de romi din judetul Bihor sunt in localitatile Sacuieni (3.700),Tinca(2.500),Diodig(1.500),Batar(1.500),Sanmartin (1.070),Alesd (1.000) , Suplacu de Barcau (900),Ineu (850)”.

Aceeasi autori constata ca numarul romilor din Romania,conform recensamantului din 2002 este de 530.000 iar conform altor surse care nu sunt citate numarul acestora ar varia intre 1,5 si 2,5 milioane.Conform acelorasi autori " Romania are cea mai mare populatie de romi din Europa,cifrele mergand de la 1 la 2 milioane.Mari populatii de romi(intre 400.000 si 1 milion) traiesc in Ungaria,Bulgaria,Slovacia,Turcia si Serbia. Cea mai mare populatie de romi din Europa Occidentala se gaseste in Spania (630.000),Franta (310.000) , Germania (70.000),Italia (130.000). "

În total intre 7 si 9 milioane de romi traiesc in Europa,o populatie egala cu cea a Suediei sau a Austriei.Populatia roma prezinta caracteristici special in functie de zona europeana unde sunt stabiliti.Prin traditie este o populatie saraca cu un status social scazut cu o mare expunere la discriminare si excluziune sociala.

Profesor Radu Turla in lucrarea " Comuna Tinca scoala si oamenii sai " publicata la editura Aureo Oradea 2012 (ISBN -978-606-8382-48-7),pag 18,referindu-se la populatie consemneaza urmatoarele:"Comuna Tinca are o populatie de 7.480 locuitori din care 4.970 sunt romani,1350 maghiari si 1160 romi.Localitatea de resedinta are 4340 locuitori din care 2593 romani,886 maghiari si 756 de etnie roma.Satul Gurbediu are 1228 de locuitori din care 1013 romani,42 maghiari si 173 romi.Satul Girisul Negru are 798 locuitori din care 711 romani,3 maghiari si 84 romi.In Rapa locuiesc 640 de oameni din care 590 sunt romani ,4 maghiari si 46 de romi.Satul Belfir are o populatie de 568 locuitori, din care 63 sunt romani , 406 maghiari si 99 romi"

In documentarea proprie la Primaria din Tinca si in comunitatea de romi am constatat urmatoarea situatie:in Tinca traiesc 7.490 locuitori cu urmatoarea structura etnica:66,44% romani,18% maghiari si 15,5% romi.Dupa cum se vede datele sunt semnificativ diferite fata de cele consemnate de Olah si Baltatescu in 2008.Consider corecte datele proprii avand in vedere modalitatea prin care s-a ajuns la aceste date,adica documentarea directa pe teren.

Un procent de 15,5% romi din populatia totala este semnificativ mai mare decat media nationala si de cat media pe judet,ceea ce indica importanta acestei comunitati pentru viata sociala din localitate.Acest procent este un argument in favoarea afirmarii identitatii etnice de

grup pentru comunitatea de romi din Tinca.Identitatea etnica se genereaza si se manifesta in functie de caracteristici locale;raporturile cu majoritarii ,diferentele de status economic,diferente in ce priveste nivelul de educatie,religia practicata si alte elemente locale.

Integrare socială prin instituții comunitare:

O importanta deosebita în integrarea socială a comunității de romi din Tinca o au institutiile nou aparute in comunitate care au un mare impact social si care au schimbat fundamental atat comportamentul social al indivizilor cat si ceea ce este foarte important aspiratiile oamenilor. Deci o prezentare concisa a institutiilor aparute recent in peisajul social al comunitatii de romi este necesara pentru intelegerea vietii sociale a comunitatii.

Prima institutie proprie comunitatii de romi a aparut imediat dupa revolutia din Decembrie 1989 si a fost o Biserica Baptista fondata de un misionar American de origine romana din zona.Acesta a pus bazele unor organizatii prin care a distribuit ajutoare americane colectate in SUA membrilor comunitatii de romi.Concomitent a sustinut o intense activitate de educatie religioasa in comunitatea de romi astfel ca un numar semnificativ de romi s-au convertit la culte neoprotestante(baptisti si penticostali).

In prezent intre 80 si 85% dintre cei 1.200 de romi din comunitate sunt practicanti ai acestor culte in doua biserici baptiste si una penticostala.Consecintele asumarii si practicarii acestor religii de catre o populatie care innainte nu se manifesta din punct de vedere religios au fost de natura a le schimba substantial comportamentul social.Acest fapt a determinat o reproiectare a raporturilor dintre indivizi precum si a relatiilor dintre minoritari si majoritari.In prezent conform constatarilor politistilor in localitate,fenomenul infractional in comunitatea de romi este comparabil cu cel constatat la majoritari,ceea ce era de neimaginat in urma cu 20 de ani.

Contributia asumarii religiei la integrarea socială a minorității țigănești poate fi considerat cel mai important element in aceasta privinta.

Implicarea sociala a bisericilor s-a realizat prin gradinita care a inceput sa functioneze pe langa una din biserici si a carei functionare este sustinuta financiar prin biserica(de asemenea pe

langa Biserica Penticostala a fost organizata si a inceput sa functioneze asociatia PRO-ROMA care a deschis si sub auspiciile careia functioneaza Scoala Primara Pro-Roma finantata printr-o organizatie olandeza.In scoala Pro-Roma sunt inscrisi 110 copii in ciclul primar iar 60 de copii sunt inscrisi la gradinita.Aceste institutii functioneaza in cladiri nou construite corespunzatoare cu toate punctele de vedere iar cadrele didactice sunt platite de la bugetul din stat).

In sfarsit,pe langa cea de-a treia biserica neoprostenta care este autonoma fiind fondata si administrate chiar de catre membrii comunitatii de romi si care frecventata de cel mai mare numar de credinciosi,s-a deschis o cantina sociala unde se pregateste zilnic mancare pentru 40 de copii dintre cei mai afectati de saracie din cadrul comunitatii.

Instituiile mentionate mai sus sunt pe nivelul al doilea ca importanta in ceea ce priveste integrarea socială de grup minoritar pentru romii din Tinca.

Centrul medical comunitar este o institutie de foarte mare importanta sociala care a aparut recent si este rezultatul implicarii si eforturilor organizatiei Romanian Relief care ii asigura si functionarea si plata salariilor specialistilor care isi desfasoara activitatea in clinica.Este vorba despre medic de familie,medic ginecolog,psiholog-consilier si personalul aferent.Serviciile medicale si de consiliere psihologica sunt asigurate in mod gratuit si la cele mai innalte standarde de calitate.Importanta acestei institutii prin serviciile pe care le ofera in comunitate se datoreaza serviciilor pe care le ofera in comunitate si care conduc inspre cresterea standardului de sanatate si civic si nu in ultimul rand in ceea ce priveste asigurarea unui nivel acceptabil de educatie pentru sanatate.Toate acestea se rasfrang asupra standardului de viata imbunatatind calitatea vietii memebrilor comunitatii.

Preocuparile privind educatia copiilor se reflecta in cresterea constanta a nivelului educational,prevenirea analfebetismului la tanara generatie cu toate problemele care apar si se manifesta mai ales prin abandon temporar la copiii care isi insotesc parintii cand acestia migreaza in Europa Occidentala in cautare de lucru.Astfel in Liceul Nicolaie Jiga din Tinca sunt inscrisi 277 copii romi,dintre care 123 in ciclul primar,146 in cel gimnazial si doar 8 in ciclul liceal.

Principala motivatie pentru alfabetizare pentru membrii comunitatii rome este dorinta acestora de a obtine permisul de conducere auto.Aceasta este explicatia faptului ca majoritatea abandoneaza procesul educational dupa parcurgerea ciclului gimnazial.Pentru ai motiva sa continuie scoala ar fi folositor sa se organizeze cursuri de calificare intr-o meserie insa din cauza lipsei locurilor de munca care sa reclame personal calificat in localitate acest lucru nu se intampla.

In concluzie, scoala constituie un alt element important pentru dezvoltarea comunitara si asigurarea condițiilor în vederea integrării sociale a grupului minoritar.

In galeria institutiilor prezentate s-a adaugat in toamna anului 2013 “ Centrul multifunctional “ – o institutie care functioneaza intr-o cladire cocheta in care vor putea fi organizate activitari comunitare , cursuri , conferinte , activitati de club, intalniri ale femeilor etc. Institutia a luat fiinta la initiativa ambasadorului Frantei la Bucuresti care a vizitat comunitatea in vara anului 2013 in urma problemelor aparute ca o consecinta a valurilor massive de migratie a unui mare numar de romi din Tinca in regiunea Lion din Franta. Consiliul local a atribuit cu titlul gratuit terenul iar partea franceza a contribuit cu resursele financiare necesare constructiei.

Toate institutiile comunitare prezentate anterior au luat fiinta in ultimii 20 de ani si sunt menite sa deserveasca o comunitate de 1.200 de persoane.

Evident ca toate aceste eforturi ar fi avut rezultate slabe daca saracia , principal problema cu care se confrunta minoritatea nu ar fi fost rezolvata.Conditiile locale nu sunt in masura sa satisfaca nevoia de resurse a comunitatii,cu atat mai mult cu cat unitatile economice lipsesc singura activitate din care se castiga este agricultura.In aceste conditii este de inteles ca o mare parte din comunitate,cei de varsta active economica au fost pusi in situatia de a specula oportunitari de a castiga bani(ex. Plecarea in Franta pt a gasi de lucru.).

Concluzii:

Integrarea sociala a minoritatilor entice se face in mod efectiv si eficient prin indivizi si nu ca grup minoritar. Dificultatile de integrare sunt date atat de diferentele culturale cat si de

diferente privind standardele economice, nivelul de educatie, o anumita inertie sociala effect a unor mentalitati care persista, etc.

Cele mai eficiente mecanisme de integrare sunt casatoriile mixte. Din pacate in comunitatea tiganeasca din Tinca nu am identificat nici o astfel de situatie.

Faptul ca au o scoala in care invata doar copiii din comunitate, desi e un lucru pozitiv, nu e un factor care sa faciliteze integrarea in comunitatea majoritarilor.

In aceeasi situatie sunt si celelalte Institutii sociale(Biserica, Centrul Multifunctional, Gradinita, Clinica Medicala cu Centrul de consiliere, Cantina sociala).

Cresterea standardului economic determinata de aportul de resurse prin activitatile celor care au migrat temporar in Franta este un fapt, insa, acesta nu a contribuit la integrarea grupului in comunitatea majoritarilor, ci mai degraba este un factor care creste coeziunea grupului, constituindu-se in mod paradoxal, intr-o frana in calea integrarii.

Tot ce s-a facut in comunitate a contribuit la integrarea in propria comunitate a indivizilor cu problem in acest sens, aspect pozitiv care a determinat dezvoltare comunitara si un castig imens si indiscutabil pentru comunitatea de tigani.

In fine, integrarea sociala a comunitatilor tiganesti, este un obiectiv doar al majoritarilor, nefiind impartasit de cei mai multi minoritari, a caror prioritate este prezervarea identitatii entice si a culturii si traditiilor specifice.

BIBLIOGRAPHY:

1. Achim Mihu, Antropologie culturală, Ed. Dacia 2002
2. Angus Fraser, Țiganii, Ed. Humanitas 2008
3. Dominique Pelassy, Cum să comparăm națiunile, Ed. Alternative 1993
4. Dominique Colas, Genealogia fanatismului și a societății civile, Ed. Nemira 1998
5. Jose Echkenazi, Ghidul uniunii europene, Ed. Niculescu 2008
6. Richard D. Lewis, Să cunoaștem mai bine popoarele lumii, Ed. Niculescu 2005
7. Walter Kolarz, Mituri și relalități în Europa de est, Ed. Polirom 2003

8. Ghid al multiculturalității, Ed. Solstițiu 2000
9. Revista de asistență socială nr 3-4, 2008
10. Nicolae Gheorghe,*Ce inseamna sa fii tigan?*,Romania versus Romania, Editura Clavis 1996,
11. Petre Petcut *Istoria Rromilor* Programul Uniceef România 2002
12. Emanuelle Pons, *Tiganii din România: o minoritate în tranzitie*, Editura Compania, Bucuresti:1999
13. Iulian Stănescu, Cătălin Zamfir Coordonatori, România la răscruce, Ed Prouniversitaria 2015
14. Ioan Mărginean, Studii sociologice 2004-2014, Ed Prouniversitaria 2015

THE MANAGEMENT OF OPERA: THE NATIONAL OPERA OF BUCHAREST FROM A CONTRASTIVE PERSPECTIVE

Diana Florea

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract:Lucrarea îşi propune să abordeze comparativ Opera Naţională din Bucureşti (ONB) şi Opera Naţională din Viena(Vienner Staatsoper) pe baza a cinci indicatori: context istoric, arhitectura şi locaţia, management, modele de finanţare, SWOT. Această arhitectură complexă vizează dimensiuni ale performanţei manageriale şi interdependenţele existente între aspectele financiare şi cele non-financiare, menite să clarifice situaţia actuală a ONB precum şi oportunităţile pentru dezvoltare şi vizibilitate internaţională crescută ale acesteia.

Keywords:arhitectura şi locaţia, management, modele de finanţare, SWOT

Atât Opera Națională din București cât și Opera de Stat din Viena reprezintă două teatre lirice importante în spațiul european și două entități culturale diferite care au un scop comun, acela de a păstra vie tradiția operei în conștiința socială și civică a omului de azi. Deși opera este un fenomen apărut acum câteva secole, el s-a perpetuat de-a lungul vremii prin activităţi specifice, fiecare casă de operă de astăzi reprezentând la nivel plastic o nouă treaptă urcată în evoluția, rafinamentul și noblețea genului liric. Cu cât evoluția tehnologică este una mai rapidă, cu atât mai notabil este succesul operei în condiţiile economice existente la nivel naţional şi internaţional.

Opera Națională din București reprezintă o instituție emblematică pentru spațiul românesc, totuși popularitatea ei nu o egalează pe cea a Operei de Stat din Viena, a cărei reputaţie a cucerit până azi întreaga lume. În vreme ce toată cultura europeană a cunoscut un

moment de răscruce la sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, opera vieneză, inaugurată la data de 25 mai 1869 în prezența familiei regale cu opera *Don Giovanni* de W. A. Mozart, a renăscut din propria-i cenușă, întreaga clădire fiind distrusă în urma bombardamentelor și apoi fiind redeschisă oficial la 5 noiembrie 1955. De cealaltă parte în România, instituționalizarea Operei Române ca teatru liric finanțat de la buget s-a realizat abia începând cu anul 1921, deși Compania Română (denumirea sub care activa trupa artistică românească de operă în București) era cunoscută încă din anul 1885. Astfel, cu o tradiție culturală de aproape un secol înaintea instituționalizării Operei Române, Opera de Stat din Viena își clădește un renume pe plan european și inițiază un amplu proces de culturalizare care continuă cu foarte mare succes și astăzi. Un prim element important al analizei contrastive este cel reprezentat de *existența unei tradiții anterioare* în cazul OSV.

Activă încă din perioada Imperiului Habsburgic sub titulatura de Wiener Hofoper, opera vieneză evoluează de-a lungul secolelor sub conducerea mai multor monarhi promotori ai culturii, cum au fost Împăratul Leopold I (1640-1705), el însuși un talentat și pasionat compozitor și Împăratul Joseph al II-lea (1764-1790), un compozitor și mare susținător al artei. Astfel, prin evoluția sa, Opera de Stat din Viena, a contribuit la crearea unui standard de rafinament prin educarea continuă a publicului meloman și prin continuarea unei tradiții vechi de secole la niște exigențe imperiale care se perpetuează cu succes în zilele noastre.

În vreme ce în Austria opera educa și forma gustul muzical-estetic al oamenilor de rând și al nobililor în egală măsură, pe teritoriul românesc, scindat de lupte acerbe pentru putere politică și recuperarea independenței, opera abia lua naștere sub auspicii nefavorabile. Contextul istoric al vremii respective nu era unul care să dedice o atenție sporită fenomenelor culturale, dezvoltării artistice sau cultivării unui gust estetic rafinat din punct de vedere artistic pentru românii aparținători tuturor păturilor sociale din Țara Românească. În condițiile vremurilor de atunci, aceștia erau mai degrabă preocupați de soarta țării, de îndepărtarea climatului de instabilitate din timpul domniilor fanariote, de ieșirea de sub stăpânirea otomană și de închegarea unei unități sociale și civice, lucru ce a fost posibil abia în 1859, odată cu Unirea Principatelor într-un stat național român unitar sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza.

Lipsiți de confortul și securitatea unei dezvoltări sociale temeinice și înfloritoare sub conducerea unei monarhii stabile, românii au reușit, mult mai târziu decât austriecii, să obțină, începând cu anul 1870, acordul de înființare a unui teatru liric finanţat de la bugetul de stat prin eforturile lui George Stephănescu. Astfel, după mult timp, opera bucureșteană a reușit să își concretizeze idealul, acela de a contribui la crearea unei identități artistice naționale prin educarea publicului prin muzică, proces care chiar și astăzi este destul de anevoios. Deşi opera română nu are o tradiţie prea îndelungată şi nici o literatură muzicală proprie vastă, teatrul liric românesc a promovat pe scena națională artiști de valoare mondială, cu voci unice, repertoriu complex și măiestrie vocală, recunoscuți în lumea întreagă, cum sunt: Hariclea Darclée, Elena Teodorini, Dimitrie Popovici-Bayreuth, Iolanda Mărculescu, Arta Florescu, Eugenia Moldoveanu, Maria Slătinaru-Nistor, Nicolae Herlea, ca să menţionăm doar câţiva.

Un alt indicator ce serveşte comparaţiei noastre este reprezentat de *arhitectura şi locaţia* teatrului liric, care ajută la examinarea oportunităţilor şi/sau constrângerilor pentru cele două instituţii. Arhitectura este imposibil de separat de alți factori ce definesc performanțele manageriale sau/și indicatorii economico-financiari ai unei opere, dat fiind faptul că numărul de locuri al unei opere (capacitatea fizică a teatrului) are un efect pozitiv asupra autonomiei financiare a instituției și a gradului de ocupare a sălii. Teatrele plasate în orașe mari, cu o capacitate cuprinsă între 900 și 1500 de locuri, întâmpină adeseori probleme economice din cauza grandorii istorice a clădirilor ce le transformă în adevărate palate de patrimoniu şi implică costuri uriaşe de mentenanţă (Agid şi Tarondeau, 2010). Astfel, arhitectura reprezintă o legătură neperisabilă între prezent și trecut şi un simbol al imuabilităţii. Ca obiect patrimonial însă, clădirea istorică a operei perpetuează capacitatea fizică a sălii, într-un proces ce are loc în ambele sensuri.

După cum istoria unui teatru constituie un factor decisiv în determinarea performanțelor economice ale teatrului, tot așa și arhitectura reprezintă un indicator important ce poate fi examinat îndeosebi în relaţie cu capacitatea şi exploatarea locativă a operei. Opera de Stat din Viena și Opera Națională din București nu pot fi comparate din punct de vedere strict arhitectural, întrucât arhitectonica rămâne un element definitoriu al epocii şi al specificului naţional, atemporal și non-definibil în funcţie de alt stil. Însă se poate urmări pe anumite paliere

în ce măsură cele două teatre lirice, în felul în care au fost concepute arhitectural, deservesc sau nu strategiei artistice și performanței economice de astăzi.

Spre deosebire de Opera de Stat din Viena (1869) care are o capacitate de 2284 de locuri, Opera Națională din București, având o istorie aproape cu un secol mai scurtă (1954), este un teatru de mărime mică şi are un număr de 1150 de locuri, adică jumătate din capacitatea fizică a operei vieneze (Tabel 1.)

> 2.000 de locuri	**1300-2000 de locuri**	**< 1.300 de locuri**
Metropolitan Opera NY	Berlin Deutsche	Dusseldorf, Duisbourg
Los Angeles	St. Petersburg	Berlin Komische
San Francisco	Madrid Real	Toulouse
San Diego	Copenhagen	Bruxelles Monnaie
Seattle	Hamburg	Zurich
Montreal	Cardiff WNO	Moskow SN Dachencko
Vancouver	Amsterdam	Strasbourg
New York City Opera	Roma	Mannheim
Detroit	Torino Regio	Oslo
Paris National Opera	Napoli	Nuremberg

Barcelona	Stuttgart	Prague Statni
Vienna Staatsoper	Berlin Staatsoper	Lausanne
London Royal Opera	Vienna Volksoper	Mainz
Moscow Balshoi	Frankfurt	Athens
Santa Fe	Dresden	Tallinn
Munich	Lyon	Heidelberg
Washington	Helsinki	Bucharest
		National Opera
Milan Scala		
Paris		
Champs Elysees		

Tabel 1. Capacitatea teatrelor lirice din lume. *Sursa:* Agid şi Tarondeau1

Ca unic teatru de această dimensiune din România şi considerat cel mai mare teatru liric din țară, Opera Națională, plasată în capitala țării, a fost nevoită să adopte un număr mai mare de producții și să aplice strategii repertoriale de maximizare a profitului. În prezent, clădirea corespunde criteriilor de funcționalitate arhitecturală și tehnologică specifice vremii în care a fost proiectată și construită, însă are nevoie de îmbunătățiri radicale și adaptare la standardele de producţie moderne, menite să micşoreze numărul tehnicienilor și să rentabilizeze producția

1Agid, Phillipe and Tarondeau, J.C., *The Management of Opera: An International Comparative Study*, Palgrave Macmillan, 2010.

artistică. Având dimensiuni mai mari, arhitectura Operei din Viena permite o exploatare optimă a tuturor spațiilor clădirii și este în prezent modernizată la cel mai înalt nivel tehnic prin echiparea scenei cu podele mobile acționate hidraulic, echipamente electro- mecanice pentru ascensoare şi sisteme moderne de ventilație.

Dată fiind componenta istorică a arhitecturii teatrelor de operă, acestea nu pot suferi modificări majore de structură fără a fi periclitată arhitectura tradițională a clădirii. Astfel, din punct de vedere managerial şi strict economic, numărul de locuri al ONB nu ar putea fi considerabil mărit, deci cel mai probabil și în viitor Opera din Bucureşti se va plasa într-un raport de 1/2 față de Opera de Stat din Viena ca dimensiuni și capacitate fizică. Aceasta înseamnă, în viziunea noastră, că singurele modalităţi de majorare a productivității operei bucureștene și de apropiere față de modelul teatrului vienez rămân doar *creşterea gradului de ocupare al sălii* și *exploatarea cât mai eficientă a spațiilor din clădire*, cu precădere a sălii mari de spectacole.

În ceea ce privește *managementul* unei opere, al treilea pilon pe care se sprijină analiza noastră, acesta este un proces strategic şi integrat ce „livrează” succesul dorit şi creşterea productivităţii acestei instituţii. Alături de istoria organizațională a teatrului și de elementele de arhitectură condiționate istoric ale instituției, managementul și organizarea tuturor proceselor artistice în cadrul diverselor compartimente de activitate determină eficiența strategiei implementate în vederea obținerii unor performanțe cât mai bune și a unui nivel de calitate ridicat în ceea ce privește produsul cultural-artistic, opera.

Managementul unei instituții atât de complexe precum opera trebuie să fie eficient, iar strategia managerială este necesar să fie implementată încă de pe primele paliere ale piramidei decizionale și de conducere, întrucât fiecare mică insuficiență din cadrul unui departament subordonat directorului general determină repercusiuni imediate la nivelul subordonat. O structură ce cuprinde doi directori principali care își axează sarcinile și responsabilitatea pe două direcții distincte, dar nu independente, poate să fie o alternativă eficientă ce poate mări productivitatea în cadrul instituției. În ceea ce privește managementul celor două opere, acesta este adaptat fiecărei opere în parte și promovează diferite planuri și strategii manageriale, menite să eficientizeze activitatea instituțiilor de operă în sensul unui profit economic. Cel mai adesea,

finalitatea economică a unui teatru liric primează în locul finalității artistice. Astfel, dimensiunea economică a producției de bunuri artistice şi culturale devine obiectivul principal al teatrelor la nivel mondial, calitatea bunului artistic rămânând pe locul doi. Măsura în care finalitatea economică o completează pe cea artistică este diferită: Opera de Stat din Viena este un teatru mare cu un repertoriu foarte variat şi este renumit la nivel internațional pentru calitatea producțiilor şi mai ales pentru artiștii consacrați care performează în cadrul spectacolelor vieneze. La Opera Națională din București, artiștii sunt renumiți doar la nivel național şi foarte rar au loc premiere cu spectacole în regii de excepţie. Totuși, în ultimii ani se remarcă o ușoară îmbunătățire a actului artistic ca valoare odată cu creşterea numărului de colaborări cu artişti din străinătate şi, mai ales, prin cooptarea lui Johan Kobborg în funcția de director artistic începând cu anul 2014[2].

La nivel de strategie managerială, modelul managerial cu un număr mare de spectacole şi de calitate pare să reprezinte un model de mare succes pentru Opera de Stat din Viena, în vreme ce reducerea numărului de spectacole, în încercarea de a obține o calitate mai mare a produsului cultural- artistic, nu mai asigură, cel puțin pentru moment, un grad de rentabilitate acceptabil pentru Opera Națională din București.

Modelul de finanțare reprezintă cel de-al patrulea indicator de comparaţie al acestui studiu.Teatrele lirice europene sunt, în general, subvenţionate de stat, spre deosebire de casele de operă americane care primesc subvenții minime de la guvern şi se bazează pe fonduri ce provin de la donatori şi din *box office*. Ab initio, modelul european de finanțare implică ideea unei subvenții substanțiale de la guvern, însă ponderea subvenției din venitul total al instituției diferă de la un teatru la altul şi de la o țară europeană la alta. De asemenea, autonomia operelor se află în raport indirect proporțional cu subvenția din fonduri publice.

Abordate comparativ, cele două instituții se distanţează în câteva puncte esențiale, mai exact în ceea ce privește *managementul* şi *activităţile economice* (Baumol şi Bowen, 1966). Deşi ambele teatre se bazează pe modelul de finanțare european (la nivel macro), Opera de Stat din Viena se apropie mai mult de un *model hibrid european*, care deşi beneficiază de subvenție

[2] http://www.operanb.ro/onb/artist/johan-kobborg

publică (aceasta fiind mai mică decât la alte teatre europene), se bucură considerabil de o mai mare autonomie și rentabilitate la nivel economic.

În ceea ce privește ONB, aceasta a adoptat de-a lungul ultimilor ani câteva elemente care se înscriu pe aliniamentul modelului american (cu precădere în zona repertorială), întrucât instituția bucureșteană preferă un număr mai restrâns de spectacole anual și promovează un număr mic de premiere cu artiști renumiți, însă la nivel financiar economic, nu se poate spune că ONB are o autonomie cum au majoritatea caselor de operă din spațiul american. Totuși, ONB rămâne un teatru liric de repertoriu care ar putea câștiga o mai mare autonomie financiară prin implementarea unei politici manageriale eficiente care să se axeze pe creşterea veniturilor rezultate din vânzarea de bilete şi care să asigure o creştere a gradului de ocupare a sălii(lor) de spectacole. Astfel, chiar în condiţiile în care opera are o capacitate fizică a teatrului relativ redusă, dacă aceasta este exploatată la maxim şi dacă va fi dublată şi de o creştere a veniturilor provenite din *box-office,* considerăm că în timp, autonomia financiară a instituţiei va creşte şi odată cu aceasta şi şansele de a obține un profit substanțial şi o productivitate mărită.

Analiza SWOT se bazează în principal pe datele furnizate din *Raportul de activitate3* ale ONB şi ajută nu numai la proiectarea unei viziuni de ansamblu asupra instituţiei ci evaluează în același timp şi factorii de influență interni și externi care determină poziția acesteia pe piață sau în raport cu ceilalți competitori. Punctele tari şi punctele slabe sunt elementele din interiorul teatrelor lirice asupra cărora managerii au un control direct. Analiza comparativă a SWOT-ului celor două opere arată că ONB nu deţine controlul direct asupra remunerării personalului, neavând o autonomie financiară ca cea a OSV, tot aşa cum nici OSV nu are control complet asupra realizării co-producţiilor, decizia fiind dictată de politicile generale ale *Bundestheater-Holding-ului* (Geschäftsbericht 2013/2014) şi de acordul deplin al celor doi directori generali ai OSV. Oportunităţile şi ameninţările vin din mediul exterior şi reflectă dinamica instituţională şi

3Raportul de activitate al ONB pe anul 2013.
http://www.cultura.ro/uploads/files/Opera_Nationala_Bucuresti_Raport_de_activitate_pentru_anul_2013.pdf

strategiile pe termen mediu şi scurt asupra cărora se concentrează eforturile manageriale. Ele confirmă, mai ales în cazul ONB, modelul nostru de analiză şi parametrii aleşi în studiul celor două instituţii (*arhitectura şi locaţia* - întârzierea lucrărilor de reabilitare; *surse de finanţare* - imposibilitatea finanţărilor multi-anuale; *repertoriu* - receptivitatea scăzută a unor categorii de public, etc.).

Punctele tari ale celor două instituții se suprapun strict în ceea ce privește locația teatrelor în capitale cu un număr mare de locuitori și în ceea ce privește diversitatea repertorială, desigur, respectând proporțiile și tradițiile fiecărui teatru liric în parte. Fiind un teatru european mai recent și mai mic decât OSV și, prin urmare, cu o specificitate mai puțin conturată la nivel repertorial și arhitectural, ONB nu se bucură de anvergură la nivel european și pe fondul unei gestionări ineficiente a resurselor din subvenții publice, instituția nu prezintă puncte tari la nivel economic și administrativ.

În ceea ce privește oportunitățile identificate pentru ambele instituții în cadrul analizei comparative SWOT, acestea sunt multiple atât pentru ONB cât și pentru OSV și sunt favorizate de calitatea europeană a teatrelor care pot rentabiliza producțiile artistice prin cât mai multe colaborări cu alte teatre și realizarea de co-producții care să facă cunoscut produsul lor cultural-artistic în alte țări europene. Cele mai multe riscuri și amenințări identificate în cadrul analizei comparative provin din subordonarea instituțiilor față de alte entități culturale, care le vulnerabilizează sub raport legislativ și financiar, desigur, în măsuri diferite. În cazul ONB, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național poate fi responsabil pentru o serie de modificări legislative și chiar financiare, întreaga subvenție publică depinzând de disponibilitatea fondurilor alocate culturii în cadrul ministerului.

De cealaltă parte, Opera de Stat din Viena, care face parte din Bundestheater-Holding, este de asemenea vulnerabilă în fața crizei de fonduri, însă având o autonomie financiară mai mare, impactul economic și modificările legislative asupra instituției sunt mai mici. Cel mai mare neajuns pentru ambele instituții este reprezentat de imposibilitatea unei finanțări multi-anuale care are urmări directe asupra planificării financiare și artistice. Cu toate acestea, OSV reușește printr-o gestionare exemplară a fondurilor și printr-un plan managerial pus la punct să păstreze o anumită constanță în cifre și să planifice activitatea Operei pe următorii 5 ani.

Acknowledgement

This work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/133255, Project ID 133255 (2014), co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007 – 2013.

BIBLIOGRAPHY:

1. Agid, Phillipe and Tarondeau, J.C., (2010), *The Management of Opera: An International Comparative Study*, Palgrave Macmillan.
2. Baumol, W.J. şi Bowen, W.G., (1966), *Performing Arts, the Economic Dilemma*, *The Twentieth Century Fund*, New York.
3. Geschäftsbericht 2013/2014 der Bundestheater – Holding GmbH.
4. Raportul de activitate al ONB pe anul 2013.
5. http://www.cultura.ro/uploads/files/Opera_Nationala_Bucuresti_Raport_de_activitate_pentru_anul_2013.pdf

GENERAL CONSIDERATIONS ON LEGAL LIABILITY FORMS

Liliana Zidaru

PhD, Lawyer

Abstract:The concept of legal liability is an issue whose analysis causes difficulties, mainly to the general theory of law. We must emphasize that this topic all disciplines interested in the legal branch, having great practical importance because responsability ends any legal problem.

The legislation does not have a clearly stated definition of the concept of legal liability, but covered only some forms of liability, provided that it can be driven nature of sanctions that can be applied and their scope.

In this scientific study will relate different forms of legal liability, determined according to various criteria: purpose, the nature of the illegal act and rule infringed prejudicial act grade character of the sanctions, etc.

These forms of legal liability analyzed in this research highlights both specialized legal literature and in various legal acts.

Keywords: legal liability, illegal act, rule liability, civil liability, penal liability

Legal liability is one of the basic institutions of law, as required by art. I of the European Convention on Human Rights.

The notion of liability reveals different fields : political, legal , moral , philosophical; a variety of legal rules governs the various forms of legal liability: civil, criminal, administrative, disciplinary, etc.

The law does not give a definition of legal liability in general, or of any of its concrete forms. Between these forms, there are not only differences but also similarities, so that it could develop a definition of liability, generally valid for various forms of liability[1].

Addressing now at the notion of liability, we must return to the idea that, for the working of legal liability, as a specific institution law, may be linked to the overall goals of the legal system, we need to have faith that the law - the right law, the fair law! - can create in the consciousness of its recipients the sense of liability[2].

Liability, as an essential component of any form of social organization, has existed since primitive society. In this society, the individual, social absorbed, still undifferentiated, supports external moral responsibility, and this is essentially collective. The politico -state society innovates new forms of liability.The social, differentiated in groups and social categories, makes the liability to individualize**.** Becoming subjective, the liability nature has not changed. It just changed character, acquiring new social characters that belong to the whole modern civilization. The Society, through a "dictated liability" imposed to the individuals its legal status. The society where lives the one who commits a crime, a contravention, a civil offense, etc. counts - through its legal norms - such action as a reprehensible one. By the effect of committing such an action, another person was injured in her being or entity or in its property, the rule of law was affected, general interests were ignored. This is the issue of liability.[3]

The notions of liability and sanctions are linked, but we should not confuse them. Otherwise, the liability is in fact, the start of the sanction; it can be said that the liability is the legal frame of achieving the penalty[4].

The content of legal liability is not given by the obligation to bear the consequences from acts contrary to the law, but also of any related rights to this obligation, which offers to the hurt

[1] Ion Flamanzeanu, *Romanian Law Studies*, new edition, Ed. Academiei Române, Institutul de cercetări juridice, 2005, p.223-232.
[2] Nicolae Popa, *General Theory of Law*, university course, Bucuresti, Ed.All Beck, 2002, p.280
[3]M. Eliescu, *Tort Civil Liability*, Ed.Academiei, București, 1972, p.5.
[4]D.C. Dănișor, I. Dogaru, Ghe. Dănișor, *General Theory of Law*, second edition, Ed.C.H.Beek, București, 2008, p.538.

one the possibility to ask the state to use penalty and coercion to restore law. Liability is therefore the foundation of sanction and coercion, not mistaking with them[5].

The issue of liability is found in all branches of law. It is, in varying degrees of development depending on the branch of law, the legal framework which allows state sanction and coercion, based on the idea that any subject participating in legal circuit must assume the consequences of his contrary to law behaviors or his activities that involves social risk[6] .

One can distinguish several forms of legal liability based on a number of factors to be considered interdependent and interference such as the harmed social values, the type of legal rule whose provision was violated, the seriousness of the illegal act, the defendant's guilt, etc.

Thus, in the field of each law branch, have outlined specific forms as: criminal, civil, contravention liability, disciplinary liability. Sometimes legal liability forms exclude themselves (can not exist on the same offense), others are compatible and can be cumulated or interfere, generating specific physiognomy. For example: criminal and contravention liability is excluded on the same deed ; criminal liability stack with civil liability ; civil liability with its patrimonial specificity penetrates, interferes and generates specific configurations such as the financial liability does in labor law or administrative - patrimonial liability does in administrative law; the contravention liability is present in labor law, too; disciplinary liability is present on the land of administrative liability, too – as disciplinary administrative liability[7].

In principle, every branch of law knows a specific form of liability. Therefore, there are several forms of legal liability: legal liability with political nature (constitutional responsibility of parliament), civil liability, criminal liability, administrative liability, disciplinary liability. Each form of legal liability is characterized by specific conditions of substance and form (establishing way, forms of achievement, etc)[8].

According to Professor Dr.Costica Voicu, criminal liability is a constraining legally rapport, born as a result of committing a crime. It is established between the state and the offender. Within this legal relationship the state has the right to sue the offender, to apply the

[5] I. Dogaru, P. Draghici, *The general theory of obligations*, Ed.Științifică, București, 1999, p. 2008-2009.
[6] D.C. Dănișor, I. Dogaru, Ghe. Dănișor, *General Theory of Law*, second edition, Ed.C.H.Beek, București, 2008, p.538.
[7] I. Craiovan, *General Theory of Law Treaty*, second edition, reviewed and completed, ed. Universul Juridic, București 2009, p.435.
[8]Nicolae Popa, *General Theory of Law*, university course, Bucuresti, Ed.All Beck, 2002, p.283.

sanction provided by law and compel him to execute it. The offender is forced to answer for his deeds and obey the sentence imposed. Criminal liability is, along with crime and punishment, one of the fundamental institutions of criminal law.

Specifications: Criminal liability involves the commission of a specific illegal act, meaning a criminal illegal act, which is called offense. The offense, once committed, is the sole and sufficient basis for criminal liability[9].

Criminal liability is defined as the criminal legal relationship of coercion itself, born as a result of the offense, between the State on one hand, and the offender, on the other hand, comprehensive report whose content is formed by State's right to hold accountable the offender, to impose him penalties for the offense committed and compel him to execute them, and the offender obligation to answer for the offense, to submit to the penalty imposed to restore law and order [10].

The violation, by public servants, of the work obligations, draws the disciplinary liability. Such deeds are called misconducts and shall be sanctioned with: reprimand, warning, salary reduction, downgrade, suspension, disciplinary transfer and dismissal. Through its features, its nature and consequences they produce, liability appears as an aggravated form of social responsibility, whereas antisocial actions that trigger legal liability causes harm to social values and disturb the normal development of social relations, it is natural that the legal liability would materialize in punitive measures and, putting into execution this measures should be assigned, as service obligation, to state's specialized courts[11].

Administrative-disciplinary liability lies in the complex of related rights and obligations, content of the sanctioning legal relations, usually set, between a public administration bodies or, where appropriate, a civil servant and author of an administrative misconduct (state organ, public servant, non-state structure, individual) as an official may be criminally liable, for instance, if an offense service appears. Legal liability forms naturally know its own dynamics, reconfigurations from one stage to another. Responsibility for labor law has seen significant changes. Disciplinary liability was defined as an institution specific to labor law and consists in a set of legal rules

[9]Costica Voicu, *General Theory of Law*, university course, reviewed and completed edition, Bucuresti, Ed.Universul Juridic, 2006, p.226-227
[10]C. Bulai, *Criminal Law*, General Part, tom II, București, 1987, p. 33.
[11]Nicolae Popa, *General Theory of Law*, university course, București, Ed.All Beck, 2002, p.284

regarding the sanctioning of guilt by any employed person, regardless the position it occupies, the labor contract obligations. Those facts are called misbehaviors and attract sanctions as: warning, reprimand, reduction in salary, termination of employment. It was considered that the material responsibility is the obligation of any employee to repair, within the limits stipulated by law, the harm caused to the unit of fault in connection with his work. Also that it is an institution specific to labor law, with its own nature, non-reductive to civil liability. In terms of its nature, the unit obligation to compensate derives from individual labor contract[12].

Doctrinal and legal evaluations have established financial liability, which is an essential modification of the new Labor Code, in relation to the previous one, in terms of redress liability. Material liability of employees, as had been configured by the previous Labor Code above (art. 102 and following) - was suppressed, and in its place was regulated both with respect to compensation of employer and on the compensation of the employee, a pecuniary liability based on all "rules and principles of contractual civil liability" (art. 269, par. 1 and art. 270, par. 1 of Law no. 53/2003). Radical change outlined above, takes into account not only aspects of substantive law, but also those of the proceedings, for the purposes of determining patrimonial liability removal and/or, the obligation of reversion by issuing an imputation decision if the employee does not accept a written undertaking to pay. Patrimonial liability is established only through court by admitting - in total or in part-the call to judgment filed by the injured party (the employer) to the competent court to resolve the labor conflict. Yet, it was kept on, for a narrow class of employees, civilian employees for the structure of military or militarized institutions, a material liability of the employees by way of an imputation decision if the employee does not assume a written commitment of payment[13].

Another form of legal liability is the contravention liability which is defined as an act that is a danger lower than the offense, which is stipulated as such by law and other regulations and is committed with guilt. The legal regime of misdemeanors falls into a legal regime of public law that emerged from the criminal law by decriminalization of some antisocial acts, which was conferred a contravention character. This legal regime is linked to the work of public administration organs- organizing the execution and enforcement of the law requiring the

[12]Ș. Beligradeanu, *Material Liability of Employees*, Ed.Științifică,București, 1961,p.30.
[13] I. T. Ștefănescu, Ș. Beligrădeanu, *Labor Code*, Overview, Analysis of key texts , full text, Ed.LuminaLex,București2003,p.108-112.

existence of sanctions that it may be establish and applied by them, in their executive activity- it broke away from criminal law and it is studied as administrative law discipline[14].

On the other hand, the administrative liability, aside from the contravention liability also includes other issues such as the administration of state responsibility for damages caused by illegal administrative acts, as distinct variant of administrative liability[15].

In Professor Doctor Ion Craiovan opinion, this variant of administrative liability is an administrative- patrimonial liability of the administration and its officials, subject to rules of administrative law (under the organic Law no.554 / 2004). We note also, as a specific way, the patrimonial liability of the state and of the magistrate who exercised his function with bad faith or gross negligence, for damages caused by the criminal judicial errors. This form of administrative liability, which is based upon the damage caused by illegal administrative acts, may be combined with civil liability in the case when damage is caused by an unlawful act (like a civil offense)[16].

Administrative-contravention liability occurs when a private person or a legal person commits an offense. The legal regime of misdemeanors is regulated by Law no. 180/2002. According to art.1 of this act, the contravention law defends social values that are not protected by the criminal law. The object of contravention is social relations, goods and legal interests protected by law, whom prejudice is jeopardized by the offense committed. Contravention nature of the act is removed when self-defense, state of necessity, physical or moral coercion, unforeseeable circumstances, involuntary complete intoxication, error of fact and infirmity, if relates to the offense committed. These cases, which removes contravention nature of the act is found only by Court[17].

Civil liability is the typical and the most developed form of legal liability. In civil law there are two forms of liability: *tort liability* and *contractual liability*. Both forms are dominated by the fundamental idea of repairing damage caused by the illegal action of an individual.

---

[14] Al. Negoiță, *Administrative law and administration science*, București, Ed.Atlas Lex, 1993, p.151-152.
[15] C.Vrabie, S.Popescu, *General Theory of Law*, Iași, 1993, p.167.
[16] I. Craiovan, *General Theory of Law Treaty*, second edition, reviewed and completed, București, Ed.Universul Juridic, 2009, p.436.

[17] Costica Voicu, *General Theory of Law*, university course, reviewed and completed edition, București, Ed.Universul Juridic, 2006, p.228.

Tort liability has as content the civilian obligation to repair the damage caused by an unlawful act. The basis of this form of liability is the tort, meaning an unlawful conduct (action or omission) , manifested in the absence of an existing contractual relationship , which breach rules, causing others a damage, permanently injuring a subjective right or a legitimate interest. It was considered that the legal nature of such liability is the fact that it attracts a penalty typical for the civil law applied for committing unlawful act, causing damage, having a repairer nature, without dictating, at the same time, a punishment[18].

The contractual liability means legal framework which imposes an obligation on any party to a contract, to take harmful consequences that may result, for the other side, by breach of contract, the faulty execution or, of any other violation of contract obligations, as the right of the aggrieved party to require the State to respect his rights[19].

Contractual civil liability has against the tort liability, which is the common law of civil liability, a special derogatory character. If, in the case of liability tort, the infringed obligation is a legal one, with general nature, which falls upon all (the obligation not to violate the rights of others through illegal deeds), in the case of contractual liability, the breached obligation is a concrete obligation, established by a pre-existing contract, valid between the injured party and the one who has breached contractual obligations[20].

For the existence of civil liability it is required to reach the following criteria: the existence of damage, the existence of a fault, the existence of a causal link between the wrongful act and the damage, the existence of the guilt that caused the damage (intention, negligence, and imprudence)[21].

*The liability of public power***.** There were times when the liability was conceived only as a responsibility between individuals. The State was regarded as unresponsiveness. But with the establishment of a modern, democratic state and the control of the legality of public power's actions, we can speak of a state liability to its citizens for damages caused by acts of public

[18] C.Stănescu, C.Bârsan, *Civil Law, The general theory of obligations*, București, Ed.All Beck, 1993, p.119.
[19] D.C. Dănișor, I. Dogaru, Ghe. Dănișor, *General Theory of Law*, second edition, Ed.C.H.Beek, București, 2008, p.539.
[20] I. Craiovan, *General Theory of Law Treaty*, second edition, reviewed and completed, București, Ed.Universul Juridic, 2009, p.435.
[21] Costica Voicu, *General Theory of Law*, university course, reviewed and completed edition, București, Ed.Universul Juridic, 2006, p.230.

power. This liability of public power can be arranged in two ways. The state is subjected to the rules of the common law in matters of liability, he appeared before its own courts of law like any other law subject, relinquished by its characters of sovereign power; it is what is called judicial administration system. Whether, as in France, it created a specific regime of liability of government, distinct from the civil liability system and a special system of administrative courts distinct from the ordinary courts. Whatever the system, there is today, in all countries that are based on the legality of the administration and the respect of individual rights, the liability of the state before its subjects[22].

International liability. The notion of liability is found also in international law. But although the idea of liability of states for violations of international law is generally upheld, state sovereignty, which underlies international relations, makes this form of liability to be less effective. There are mechanisms of employment of such liability, but they are in an early stage of development and less realistic[23].

Developments of law in relation to the requirements of social life, generates new forms of legal liability, which emerge, on behalf of a specific nature, from the traditional legal forms. For instance, *liability in environmental law*tends to form an own institution of legal liability, in a process in which lies a certain stage, in the field of environmental protection and development: "civil, administrative or criminal, as appropriate" (Environmental Protection Law no. 137/1995)[24].

Many arguments are put forward in this respect: environmental pollution as "ecological crime" has a specific physiognomy; in matters of criminal liability, for violation of rules on environmental protection, it was found that "the specifics of environmental defense, primarily the global interaction between man and nature, escapes in general from the criminal law, must consider the globalization of a new green public order"; criminal pollution repression must be specific, ensuring control and ecological crime prevention; legal protection of the environment in civil matter, highlights , among others, the need to extend liability without fault, risk-based

[22]D.C. Dănișor, I. Dogaru, Ghe. Dănișor, *General Theory of Law*, second edition, București, Ed.C.H.Beck, 2008, p.540.
[23]Ibidem, p 540
[24]I. Craiovan, *General Theory of Law Treaty*, second edition, reviewed and completed, București, Ed.Universul Juridic, 2009, p.437.

(objective), as responsible for the risk created for the environment and ecological balance, manifestation form specific for ecological, aspect that does not diminish the responsibility for guilt[25].

BIBLIOGRAPHY:

1. Ș. Beligradeanu, *Material Liability of Employees*, Ed.Științifică,București, 1961;
2. C. Bulai, *Criminal Law, General Part*, tom II, București, 1987;
3. Al. Negoiță, *Administrative law and administration science*, București, Ed.Atlas Lex, 1993;
4. I. Craiovan, *General Theory of Law Treaty*, second edition, reviewed and completed, ed. Universul Juridic, București 2009;
5. D.C. Dănișor, I. Dogaru, Ghe. Dănișor, *General Theory of Law*, second edition, Ed.C.H.Beek, București, 2008;
6. I. Dogaru, P. Draghici, *The general theory of obligations*, Ed.Științifică, București, 1999;
7. M. Duțu, *Fundamental human right to a healthy environment and ecologically balanced*, în Revista Drepturilor omului, nr.1/1992;
8. M. Eliescu, *Tort Civil Liability*, Ed.Academiei, București, 1972;
9. Ion Flamanzeanu, *Romanian Law Studies*, new edition, Ed. Academiei Române, Institutul de cercetări juridice, 2005;
10. Nicolae Popa, *General Theory of Law*, university course, București, Ed.All Beck, 2002;
11. C.Stănescu, C.Bârsan, *Civil Law, The general theory of obligations*, București, Ed.All Beck, 1993;
12. T. Ștefănescu, Ș. Beligrădeanu, *Labor Code*, Overview, Analysis of key texts , full text, Ed.LuminaLex,București2003;
13. Costica Voicu, *General Theory of Law*, university course, reviewed and completed edition, Bucuresti, Ed.Universul Juridic, 2006;
14. C.Vrabie, S.Popescu, *General Theory of Law*, Iași, 1993.

[25] M. Duțu, *Fundamental human right to a healthy environment and ecologically balanced*, în Revista Drepturilor omului, nr.1/1992, p.102.

THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF LEGAL LIABILITY IN THE HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL THINKING

Mihaela Diana Frătoaica

PhD, University of Piteşti

Abstract:The purpose of this scientific study, it forms an integrated research fundamental categories of law, namely, liability, a problem whose treatment causes difficulties both in the general theory of law and legal disciplines at branch level.Liability occurs when a particular mode of conduct is not within the accepted social rules. We can say that liability is one form of social responsibility.Addressing moments in the history of legal liability institution development has enabled us to discover the evolution of this process in time.The fundamental problem which bothers researchers lies in determining legal liability insurance legalităţii role in the prevention and control ilegalităţilor.The methodological approach, the liability is treated as application of sanctions is a matter of applying the law. This raises the first planobligaţia bodies empowered to exercise greater mobility for the application of the expected sanction mandatory legal provision violated when ilrgalităţi commit.We will try to put light on liability in its evolution and many of its elements inherent in their historical evolution. We will try to do this, since for a better understanding and scientifically legal liability is mandatory the use of historical method.

Keywords: liability, conduct,socialhistory of the developmentinstitution of legal liability, legal liabilitydevelopments.

One ofthe fundamental principles oflaw is the principleof responsibility.

As asocialphenomenonthat expressesan act ofemploymentof the individualwho assumes thesocialconsequences ofits actionand isassessedaccording tothe extent andcontent ofthe transpositionin practice ofconscioussocial normsand*the principle of responsibilityisthe rightsize*[1].

[1]IonCraiovan, *Treaty of General Theory of Law,*2nd editionrevised and added, Bucharest, Ed.UniversulJuridic, 2009, p.349.

Responsibilityexpresses thatmanas an individualandhuman communitiesare fully aware ofthe rules of law. Compared tothis,bothindividualandcommunityassumes responsibility forthelegal systemto operateaccording to the rulesof conduct[2].

Social lifeis conductedin an organized mannerbased onsocietalnorms orrulesdue course ofhuman activitiesin varioussectors.Theserules establishcertainconduct whichsubjectsmustcomply with inbetween them. Violation of rulespredeterminedbymisconductinvolvessocial responsibility-in avariety of forms-fromthe guilty, forcing him tobeartheconsequences ofhis actdifferent[3].

Responsibilitydesignatehumanconscioussubordinationto the law. Social responsibilitycanbe defined as thehumancapacity-based on knowledgeand foresight-responsibilityfor the consequences ofhisacts[4].

The basis of responsibilitycan we findthefreedomthatamanacquiresthe knowledge andpossessionlawsthe waysociety andnature,to act andparticipatein social lifeas acreative subject.

Every actionof man's consciousmenusintodeliberation, achoice, a decision. Responsibility isbothactionearlier, when the individualassumestasks and duties, anditsrearbytaking responsibilityfor the consequences ofthat action.Responsibility isa phenomenonwithdeepsocial roots, conditionedexpressedcommitment andresponsibilityactthat manhe assumesto himself, to natureand society, and the consequences ofhisacts[5].

The societyitselfwill not remainindifferent tobehaviorsthat violatesocial rules.

The responsibilityis alwayslawful,nobodycan do yourselfjustice, no one can be judge inhis own case.

[2]CosticăVoicu,*General Theory of Law*, undergraduate course, revised andupdatededition, Bucharest, Ed.Universul Juridic, 2006, p.89.
[3]C.Şerban, R.Duminică, *Elementsof law*,Craiova,Ed. Sitech, 2008, p.313-344.
[4]CosticăVoicu,*General Theory of Law*, undergraduate course, revised andupdatededition, Bucharest, Ed.Universul Juridic, 2006, p.89.
[5] Ibidem, p.90.

*The principle ofpersonal responsibility*thatliabilityiscovered bythereturnsactuallyonlyguilty of committingillegal actswithabsoluteruleforsanctioningorrepressiveformsofsocialbehaviorbecause of the dangerthat determinesthe repressive attitudeof the society.Ifrepairersliabilityexistsunder the lawandvicariousliability(parental responsibility forminor childrenof the principalfor the actsservants) orjoint liability[6].

The purpose of liability is to preservethe system of relationsliability. The responsibilityarising fromsanctions that thelegislatureprovidesacontentrule.

The responsibility as an essential component of any forms of social organization, there was still primitive society in this society, the individual, the social absorbed, still undifferentiated, supports external moral responsibility, and this is essentially collective. The company innovates new forms politico-state responsibility. The social, differentiated in groups and social groups makes to individualize responsibility. Becoming subjective responsibility nature has not changed. She just changed character, appropriating social and November characters that are full of modern civilization. The community, through a "liability dictated" its legal status requires individuals. The society in which he lives at that who sins a crime, a misdemeanor, a tort etc., counts - her legal by its rules such as reprehensible action. The effect committing such an action, another person was injured in her being or entity or in its property, the rule of law was affected, general interests were ignored; This is the issue of liability[7].

Legal liability through the complexityofwhichdemonstrates, is a phenomenon thathas preoccupiedthemindsof all times, which led tothe birth ofnumerous scientific studies. This phenomenonnot onlyinterestedlegalexperts in the field, since, by virtue of itsgeneralregulationsthat establishthe scopeof legal liabilityrules and principlesallthe factsfall. Thus, based on thisreview, we understand that a theoryconcerningliabilitywould be incompleteif

[6]C.Șerban, R.Duminică, *Elementsof law*,Craiova,Ed. Sitech, 2008, p.313-344.
[7]M.Eliescu, *Tort Liability*, Ed.Academiei, Bucharest, 1972, p.5.

weignore thedifferent approachesand interpretationsthathave broughtmost prominentrepresentativesin the fieldthroughouthistory[8].

Numerouspapersandresearchover the yearsthat havemarked the history ofjuridicalrefers tophenomenasuch as the ruleorlaw.

For example, Cicerocompareswithmoraljustice, stating:" Asjusticeof the forcedoes not followsomeone, it has build on anatural principle, and being natural, is asimmutableas themoraland necessary"[9].

Since ancienttimesthere have beenserious concernsvis-a-vis the attempt topenalizequalifiedasone thatviolate the laws, principlesandconditions to be mettoapply the lawandlegal liabilityarise. Analysing thelegalsanction, we realize that itfromahistorical stageto anotherand weacquired newdimensions, which talks aboutan evolution ofthinkingin this regard[10].Butlegalsanctiondevelopmentcould not take placeonlyby developments in theinstitution of legal liabilityingeneral,evolvingboth theoreticaland practical.

Philosophers, politicians, moralists, such asPlato, Aristotle, Socrates, Cicero, Machiavelli,ThomasHobbes, John Locke, CharlesLouis deMontesquieu, JeanJacquesRousseauhavestudied the issue ofstate and law, maybe touched, directlyorindirectlylegal liabilityissues. These thinkerswere concerned about theissue oflegal liability, which is apparent fromtheir worksrelevant, namely Plato's Laws, the right ofH. Grotiuswarand peace, aboutnationalandHobbesLeviathanT., Spirit of the LawsofCharlesLouis deMontesquieu,crimesand punishmentsof CesareBeccaria, etc.

Plato-stoicphilosophy andSocrates's trial had arole inthe emergence anddevelopment of the conceptof liability.The reactionof societyto the adverse effectsof human behavior, about accountabilityit wouldbethe essence ofsubstantiation[11].

---

[8]DumitruBaltag,*Accountability andlegal liabilitytheory*, Free International University ofMoldova, CentralPrinting House, Chisinau, 2007p.66.
[9] Ibidem, p.66-67.
[10]DumitruBaltag,*Accountability andlegal liabilitytheory*, Free International University ofMoldova, CentralPrinting House, Chisinau, 2007p.66-67.
[11] Ibidem, p.67.

Aristotle, addressing the question of thefree willof the personreferred to as acitizenin good faithandwith a sense ofrespect forthe lawwell developedmust have twoqualities: the ability to distinguishright from wrongandthe ability to choosebetween them, ie the ability tochoosecorrectlyin accordance withlegaland moralcategories[12]. The issue oflegal-moral criteriaof cataloginghuman behaviororproblemof some importanceinancient Greekteachingsaboutresponsibility.Formula,, human behavior-especiallythe bad-to be judged,, served asleitmotifsplato-stoic philosophy.

Platon, a disciple ofSocrates,is one ofthe outstanding personalitiesin the history oflegal thinking. The last workofPlaton entitled*Laws*is relevantlegal thinkinginthe sense of evolution, andthenameofhis viewson the phenomenonof legal liability.Hedetermined itslegal liability, noting that no one hasimpunitytodisregardlaws, regardless ofthe damageit causesbythis act. It was also mentionedthatthere are no impedimentsto punishoffenders, even leavingthe state,as this wouldimpede law enforcement, and enhance itsfailure[13].

InoperaLaws, Plato equatesfair andlawful: proper behaviorwouldbelawfulandlegitimateonewill beabsolutelyright. Fairnesslaw,afterPlato, fully justifies therequirementto followstrictlythe behaviorprescribedby law, even ifpeople willbeforcedto opposeallworldlytemptationsto followthe law. For these reasonswhowill not be ableto facerealityand to respectthe law,you will berequired to bear theproperpunishmentwhichthe law requires[14].

For Aristotle, ”the penalties aresometimescure” treatment oflegal liabilityisdifferent from that ofPlato.Punishment isseen by themrather as afactorofpsychological impact onthe offenderin particularand societyingeneral.Thus,by regulatingoffendersentencingand punishmentinfluencethe attitude youhavemembers of societyby adoptinga correct positionfor the purposes ofcompliance with legal rules. Aristotlenotesin his opera *Rhetoric*, that compensation is notalways possible,butit is possible, will be givenpriority[15].

[12] Ibidem, p.67.
[13] Ibidem, p.68.
[14] Ibidem.p.68.
[15]Ibidem,p.70.

The philosopherHugoGrotiusinhis trilogy*Aboutwarand peace*lawfocusesonthe fairnessof legal liability, focusing on the issue oflegal liabilityessenceandits goals. InGrotius's view, the aim is either tolegal liabilitybenefitagainst whichactedonthefirsteitherallmembers of society[16].Grotiusfurther emphasizes theimportance of proportionalitybetween theoffenseandpenalty, removingtheright choicetohighlight its sanction for each delict. AlsoGrotiusanalyzedandsociety's rightto punishthose whodisregardthe lawsthataffectcommunity lifeconditionsand threatenits existence. For thephilosopher, the purpose which it pursueseconomic sanctionsis threefold: directingthe offender, victimsatisfaction, its defense, and the right to punishthesanctionis a natural law.

ThomasHobbesin his work entitled *About citizen andLeviathan*addresses the issue oflegal liability, trying to highlightin particularthe grounds for holdinga personinlegal liability.. ThomasHobbesdistinguishbetweenliability andother forms ofsocial responsibility. Thus,any action thatis not derivedfromstatepowerat all,can not be consideredlegal liability, even undertheseactions aimpunishment ofcommittinganantisocial act. Liabilitywillbe legalonly under conditionsin whichthe offenderwill bedirectedactsas the authorstate power. Also,progressiveisHobbes's idea about theretroactivityof the lawthatpenalizes anactor set ofacts forthe one whocommittedthis occursearlier[17].

CharlesLouisde Montesquieucontinuedits predecessors'ideason liability. In his work *The Spirit of the Laws*, the author makesthe connection betweenthe form of governmentand the natureof sanctions imposed onthose whoviolate the law. Thedespoticstatesis characteristichardnessandroughnesspenalty,whileformssuch as the monarchyandrepublicis closerhumanismthemof legal liability.In this respect, the author notes thatin a democratic stateprevailingsense of responsibility, which makes everycitizenof that Stateto have aheightenedsense of responsibility, which would inevitably leadto a decrease incrime[18].

Jean-Jacques Rousseauis the one whoupheldthe death penaltyas asanctionforseriousanti-social behaviorandmost representativeofcontractualist. Itdividesthe lawsinto several categories:

[16] Ibidem, p.71
[17] Ibidem, p.72.
[18]Ibidem, p.73.

political, civil,criminal, liability is governedbythe criminal law.The last categoryof lawsestablished byJean-Jacques Rousse, are habits, especially public opinion.According toJean-Jacques Rousse, the criminal lawexpresseslegal force, moreover,authoritytoother categories oflaw.Thus,in his view, applying criminalpenalties laid down bythe legal norm, cancultivaterespect forthe rule of lawingeneral, which gives character andspecial roleof legal liability[19].

On the other hand, Cesare Beccaria comes to contradict Jean-Jacques Rousse, showing more moderate nature of legal sanction and even exclusion of capital punishment. In his work, about crime and punishment, the author emphasizes that any Santa apply unless of extreme necessity, is only an expression of abuse of power. Therefore, Beccaria enunciated a rule related to liability: ”No penalty toughness, but its inevitability will effectively prevent the commission of unlawful “. Here we see a successful combination of views of Plato and Aristotle. We want to emphasize that Beccaria is considered the founder of the classical doctrine of criminal law. He sees legal basis to punish social utility. For him the aim is to prevent legal liability offender to bring his countrymen further injury and to divert others from committing similar acts[20].

The concept ofresponsibilityis quitedifficult to analyze. The institutionof legal liabilityandlegal scienceis studiedwidely known asthegeneral theory of law, which is a verylargeinstitution. Perhaps,inour view,itis the mostfascinatingpart of scienceright.

In those circumstances, liability acquiresavery specialsignificance, because its meaningis toensurestabilityand order insociety.The juridical responsibilityisorganicallylinkedto the activity ofthe state andits organsvested with powersparticularlegalmatterof finding a violationof the law, to determine liability andits limitsandconstraintsspecificapplicationcase.Theselegal powersaresimultaneouslyand as manysafeguardsdesigned toexcludearbitrationin law enforcementsince theonset ofjuridical responsibilityhas consequences, some very seriousnature

[19] Ibidem, p.73-74.
[20]Ibidem, p.74-75.

and extent oftheirconstitutingdeprivationof materialor moral damagewhich may result intemporary losssome rights orfreedomof the individual[21].

Addressingmoments from the history ofthe developmentinstitution of juridical responsibilityallowed usto revealthe evolutionprocessin time,to elucidatethe fundamentalsanalyzed:social, moralandreligiouslegal liability,embodimentsoflegal sanctionsin the era ofancient, medieval, modern and contemporary.

BIBLIOGRAPHY:

1. DumitruBaltag,*Accountability andlegal liabilitytheory*, Free International University ofMoldova, CentralPrinting House, Chisinau, 2007p.70.
2. IonCraiovan, *Treaty of General Theory of Law,*2nd editionrevised and added, Bucharest, Ed.UniversulJuridic, 2009, p.349.
3. M.Eliescu, *Tort Liability*, Ed.Academiei, Bucharest, 1972, p.5.
4. C.Şerban, R.Duminică, *Elementsof law,*Craiova,Ed. Sitech, 2008, p.313-344.
5. CosticăVoicu,*General Theory of Law*, undergraduate course, revised andupdatededition, Bucharest, Ed.Universul Juridic, 2006, p.89.

[21]C.Şerban, R.Duminică, *Elementsof law,*Craiova,Ed. Sitech, 2008, p.313-344.

FISCAL IMPACT OF FIXED ASSETS ASSESSMENT AND RE-ASSESSMENT IN ROMANIA

Mircea-Iosif Rus

PhD, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: At the same time with its adhesion to the European Union, Romania had to fall in line with the provisions of the Union treaties, both in terms of politics and economics. Among the last there is also the provision that the fixed assets part of the patrimony of an economic entity be recorded at their market (just) value. For this, amendments were brought to the Tax Code which specifies, according to the value established on the basis of an assessment or even a re-assessment, the taxation of such fixed assets and the fiscal deducibility of the value resulted subsequent to the assessment and re-assessment activity. Our work tries to introduce some aspects related to the taxation and deducibility of the expenses generated after the establishment of the fixed assets market value.

Keywords: assessment, re-assessment, taxes, deducibility, expenses

I. Introduction

Property evaluation and reevaluation represents specific activities of a certain professional category, which is Asociaţia Naţională a Evaluatorilor din România (*National Association of Romanian Evaluators*). The specialized evaluators for evaluating and reevaluating properties are named "real estate property evaluators".

The Fiscal Code (Law no. 571/2003 with its subsequent amendments and additions) refers to property taxation belonging to both natural and legal entities.

During our scientific undertaking, we will refer to tangible assets belonging to legal entities.

II: Research methodology

The scientific research methodology used in this paper fits into the principle of unity between quantity and quality research, giving a bigger emphasis on quality research. With the support of conventional scientific research tools, based on analysis and synthesis, I tried to analyze taxation as a result of evaluation and/or reevaluation of tangible assets.

III. Property taxes

Buildings and land lots are assets that need evaluation and/or reevaluation.

According to the Fiscal Code, buildings are defined as follows: "a building is any construction located above ground and/or below it, irrespective of its name and use, which comprises one or more rooms serving as a shelter for people, animals, objects, goods, materials, installation, equipment and other similar purposes, and its basic structural elements include walls and roof, irrespective of the material in their composition. A room is a space within a building." (Art. 294, paragraph (5)).

Land lots are specified in Art. 256, paragraph (1): "any person owning a land lot in Romania owes an yearly tax for it, except for the situations where the present title states otherwise."

These assets are taxed according to their community and area status, as well their location, within or outside built-up areas, in case of land lots.For the purpose of taxing buildings according to the market value (fair value), the Fiscal Code provides building evaluation and reevaluation, and tax is established depending on the delivered value.

Legal entities are recommended to evaluate their assets, in order for local authorities to tax them, as well as in order to own higher capitals in case of bank loans, since banks request it for guarantee purposes.

Even though a building is fully paid off, a tax is still paid for it according to the following provision of the Fiscal Code: "building taxes are applied for any building, property of a legal

entity, whether operational, in state of conservation or reservation, even if its value was fully recovered through depreciation."(Art. 253, paragraph (8)). At the same time, in this situation the taxable value of the building decreases by 15%.

As stated above, building taxes are calculated according to several criteria: community status, building area, if reevaluated etc. In case of legal entities, building tax is applied by using a proportional rate over the building stock value. In this case, the proportional rate varies between 0.25% and 1.5%, according to Art. 253, paragraph (2) of the Fiscal Code.

If buildings are not reevaluated, the building tax value is the following (Art. 253 paragraph (6)):

a) 10% and 20% for buildings missing reevaluation during the last 3 years prior to the reference fiscal year;

b) 30% and 40% for buildings missing reevaluation during the last 5 years prior to the reference fiscal year**.**

These proportional values also apply to the stock value of buildings belonging to commercial companies.

For the purpose of establishing building taxes, the expression "building stock value" refers to the building original cost, registered in the owner's accounting books, and it can be:

a) purchase cost for buildings acquired by onerous title;

b) production cost, for buildings constructed by the legal entity;

c) current value, assessed when registered in the asset list, considering building rates with similar or related technical and economic features, for buildings acquired by gratuitous title;

d) contribution value for buildings included in the asset list through association/merge, determined by assessment, according to the law;

e) value resulting from reevaluation, for buildings reevaluated subject to a legal disposition;

f) in case of legal entities implementing the Accounting Regulations in agreement with The Fourth Directive of EEC, building taxes are calculated by applying the tax rate on the building stock value. According to A**rt.** 253, paragraph (3) of the Fiscal Code, the building stock value represents the original building cost when included in the asset list, registered in the owner's accounting books, a value that does not decrease together with the calculated depreciation according to the law, except for buildings where their value was fully paid off by depreciation, and for which the law states a 15% reduction of their taxable value;

g) in case of credit institutions implementing the International Financial Report Standards that choose cost-related pattern as their evaluation method, taxable value of buildings owned by these institutions consists of the value resulted from the evaluation report issued by an authorized evaluator, submitted to the specialized department of the local public administration authority. (Art. no. 253 paragraph 2(1) of the Government Decision no. 44/2004 regarding Methodology norms for Fiscal Code implementation).

IV. Fiscal impact of property evaluation and reevaluation

Local taxes due as a result of implementing the rates listed in the previous chapter are financially deductible for economic companies.

In return, accounting registration market values obtained as a result of evaluation and/or reevaluation may generate non-deductible expenses increasing the taxable amount for profit tax calculation. Therefore, if an evaluation and/or reevaluation determines a lower value than the stock value, then the difference between stock value and market value represents a non-deductible expense leading to an increased taxable value for the commercial company.

At the same time, beginning with 2016, the Fiscal Code enforces mixed taxation of properties including also registered offices of legal entities. This taxation provides a restriction of the area used as registered office or operating location of a commercial company and the

residential area (or living area) of the respective properties. This situation also determines the conditions of reevaluating the respective properties after 3 years, according to the current provisions of the Fiscal Code.

Conclusions

The fiscal impact regarding deductibility of local taxes generated by properties included in the asset list of legal entities may seem insignificant, but the price forming market should not be underestimated, a market depending on many factors including economic conditions, exchange rate and, last but not least, offer and demand of this market.

During the last few years, many situations appeared, similar to the one presented in the previous paragraph, that generated non-deductible expenses for commercial companies. This aspect appeared as a consequence of the property boom during 2008-2009, when all property markets simply exploded, and during the following years their prices began to decrease, leading to market values lower than the ones of 2008-2009.

BIBLIOGRAPHY:

1. Law no. 571/22 December 2003 regarding Fiscal Code, published in Monitorul Oficial no. 924 of 23 December 2003, with its subsequent amendments and additions.
2. Government Decision no. 44/22 January 2004 regarding approval of Methodology Norms of Fiscal Code Implementation, published in Monitorul Oficial no. 112 of 06 February 2004, with its subsequent amendments and additions.

LIMITED LIABILITY COMPANIES WITH LOCAL ADMINISTRATIVE UNITS (LAU) AS MAJORITY SHAREHOLDERS: A DIATOPIC ANALYSIS

Sabin Siserman

PhD Student, Technical University of Cluj-Napoca

Abstract: Limited liability companies whose shares are in majority owned by local administrative units are public enterprises that possess fairly significant fixed and current assets. These companies carry out very diverse activities with a small or medium scope, which are aimed at satisfying the public needs of all the categories of local communities: municipalities, towns/cities and communes. The large number of these entities, their dissemination throughout the country and the high variety of the economic activities they undertake distinguish the companies in question from other public enterprises. This study aims at achieving a diatopic research of the aforementioned limited liability companies, based on summary financial-accounting data published on the website of the Ministry of Public Finance on December 31, 2013.

Keywords:limited liability company, local administrative unit, assets, claims, debts.

1. INTRODUCERE

1.1 Definirea conceptului de diatopie în domeniul administraţiei publice locale[1]

Din punct de vedere al originii, termenul „diatopie” aparţine domeniului ştiinţelor limbajului şi a fost introdus de lingvistul norvegian Keiv Fydal în 1952, redefinit şi dezvoltat mai apoi de lingvistul român Eugen Coşeriu (2009). În forma sa iniţială, conceptul se referea la „aspecte,

[1] Acelaşi parametru - varietatea diatopică – a stat la baza unui studiu privind **Regiile autonome(R/A..) cu capital majoritar deţinut de Unităţile Administrativ-Teritoriale (U.A.T/)**

particularităţi, tipuri fundamentale de diferenţiere internă a limbilor istorice, care îşi au originea în provenienţa sau amplasarea geografică a vorbitorilor care se referă la aceeaşi origine" (*dexonline*). Etimologic, adjectivul „diatopic" se compune din prefixul de origine greacă *dia-* „diferenţă" şi substantivul *topos* „loc". Pornind de la definţia cu care funcţionează în lingvistică, termenul *diatopic* poate fi însă aplicat şi în alte domenii, inclusiv în domeniile economice şi sociale (cu diferenţieri specifice), devenind un parametru ce determină variaţia spaţială a unui fenomen. În acest context, conţinutul semantic al adjectivului „diatopic" se extinde la o arie geografică în perimetrul căreia un anumit fenomen economic, social, cultural sau de altă natură se manifestă. De altfel, dicţionarul explicativ englez defineşte cuvântul „diatopic" doar ca variaţie geografică fără a mai trimite la determinarea în sens lingvistic a acestui cuvânt.

În ceea ce priveşte administraţia publică locală, aceasta este organizată la nivel naţional, conform Constituţiei României pe Unităţi Administrativ Teritoriale (UAT): comune, oraşe şi judeţe. (Cf *Constitutia României,* art.3 al. 3).

Diatopia formelor de organizare, de administrare şi gestionare a patrimoniului public sau de urmărire în timp a fenomenelor economico-sociale generate de acţiunile administraţiei publice locale se va referi în cazul studiului de faţă la dispersia spaţială a acestora, în special pe judeţe şi municipiul Bucureşti.

2. DISTRIBUȚIA ENTITĂȚILOR ECONOMICE ORGANIZATE CA SOCIETĂȚI COMERCIALE CURĂSPUNDERE LIMITATĂ APARȚINÂND U.A.T.

2.1. *Societăți cu Răspundere Limitată (S.R.L.) aparținând U.A.T. Aspecte diafazice*

Prezentul studiu are la bază datele statistice furnizate de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) și are la bază raportările financiare anuale ale contribuabililor la 31.12.2013, publicate pe site-ul Ministerului Finanțelor. Sub aspect diafazic, conform Listei B publicate de ANAF, la 20 mai 2014, la finele anului 2013 fiinţau un număr de 696 Societăți cu Răspundere Limitată (SRL) cu capital social deținut de Unitățile Administrativ Teritoriale (UAT) care făceau parte din categoria contribuabililor mici şi mijlocii şi o singură societate cu răspundere limitată care se încadra în categoria marilor contribuabili.

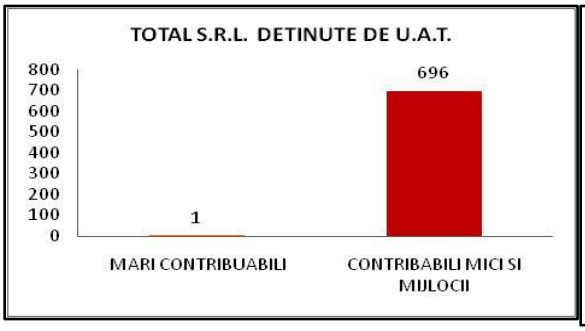

Fig.1. Total S.R.L. deţinute de U.A.T

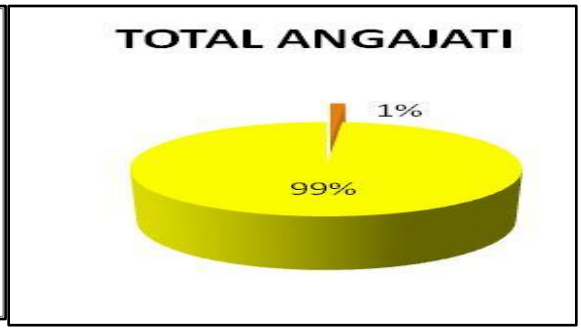

Fig.2. Total angajaţi în S.R.L. deţinute de U.A.T

Distribuţia numericăpe judeţe a societăţilor cu răspundere limitată, încadrate în categoria contribuabililor mici şi mijlocii, este prezentată mai jos. Singura societate cu răspundere limitată aflată la finele anului 2013 în categoria marilor contribuabili are sediul social în Constanţa şi are ca obiect de activitate construcţia drumurilor şi podurilor.

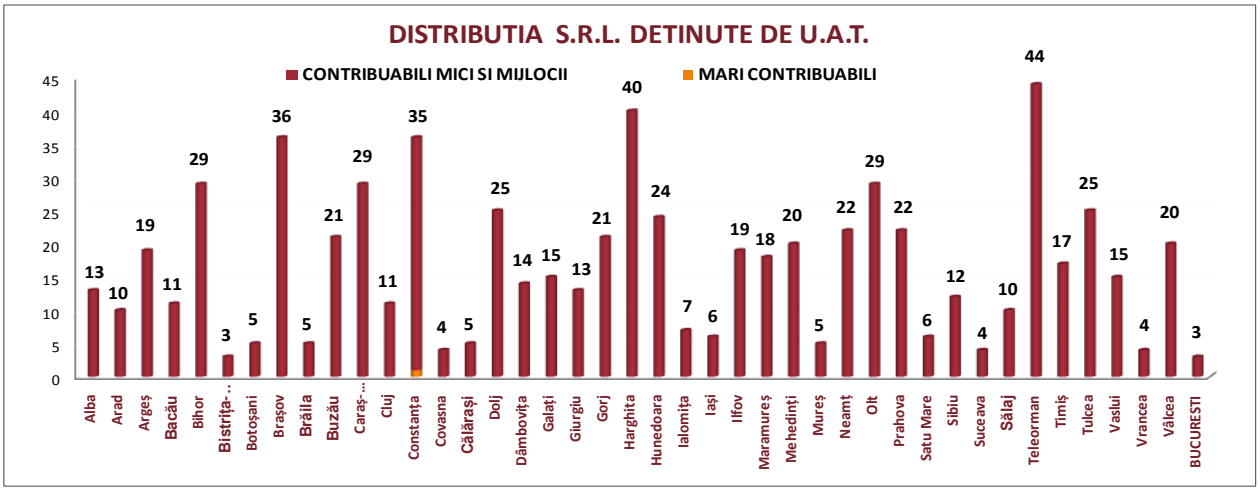
DISTRIBUTIA S.R.L. DETINUTE DE U.A.T.
CONTRIBUABILI MICI SI MIJLOCII
MARI CONTRIBUABILI
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
13 10 19 11 29 3 5 36 5 21 29 11 35 4 5 25 14 15 13 21 40 24 7 6 19 18 20 5 22 29 22 6 12 4 10 44 17 25 15 4 20 3
Alba Arad Argeș Bacău Bihor Bistrița-... Botoșani Brașov Brăila Buzău Caraș-... Cluj Constanța Covasna Călărași Dolj Dâmbovița Galați Giurgiu Gorj Harghita Hunedoara Ialomița Iași Ilfov Maramureș Mehedinți Mureș Neamț Olt Prahova Satu Mare Sibiu Suceava Sălaj Teleorman Timiș Tulcea Vaslui Vrancea Vâlcea BUCUREȘTI

Fig.3. Distribuţia pe judeţe a S.R.L. deţinute de U.A.T

*2.2. Forța de muncă angajată în SRL-***uri** *cu capital majoritar deținut de UAT*

În ceea ce privește forţa de muncă absorbită de aceste întreprinderi publice (numărul de angajaţi din aceste entităţi), distribuţia numerică pe judeţe este prezentată după cum urmează:

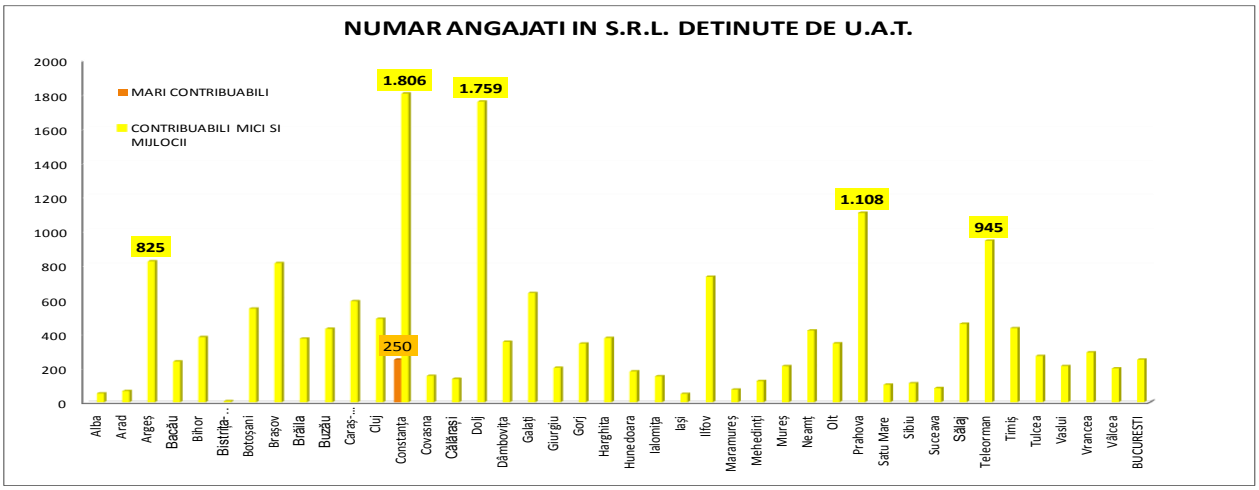

Fig. 4. Distribuţia numărului de angajaţi din S.R.L. cu capital majoritar deținut de U.A.T

Județele în care Societățile cu Răspundere Limitată în care Unitățile Administrativ Teritoriale dețin capitalul social majoritar au angajat cele mai multe persoane sunt: Constanţa (1.086 angajați în SRL-uri, considerate contribuabili mici și mijlocii și 250 angajați în singura SRL considerată mare contribuabil), Dolj(1759 de angajați), Prahova(1108 angajați) , Teleorman (945 angajați) şi Argeş (825 angajați). La polul opus, județele în care societățile cu răspuncere limitată deținute ale UAT dețin cel mai mic număr de angajați suntŞ Alba, Arad, Bistrița-Năsăud, Iași, Maramureș,Sibiu și Suceava.

Obiectele de activtate ale acestor societăți comerciale sunt foarte diversificate (86 de obiecte de activitate diferite, preponderente fiind întreprinderile publice specializate în captarea, tratarea și distribuția apei (cca30% din total), de colectare a deșeurilor nepericuloase (cca 15% din total) și întreprinderile publice de transport public local(cca 10%). Numărul mare de angajaţi în aceste entități se datorează numărului mare de societăți care, chiar dacă au obiecte de activitate foarte diversificate,au fiecare între 2 și 25 angajați.

2.3. *Active fixe și active circulante deținute de SRL*-uri *cu capitaluri deținute de UAT*

Concentrarea imobilizărilor corporale (*active fixe*), după categoria de contribuabil, evidențiază că cele 696 de SRL-uri aflate în categoria micilor contribuabili imobilizau la finele anului 2013, cca 92% din totalul activelor fixe deținute de aceste entități publice, în timp ce singura SRL din categoria marilor contribuabili deținea 8%.

În ceea ce priveste activele circulante, se poate observa o situaţie foarte bună în cazul singurei SRL, considerată mare contribuabil (24% faţă de 76% cât imobilizau cumulativ celelalte 696 SRL-uri - contribuabili mici şi mijlocii). Ca o consecinţă a acestei stări de fapt, în anul 2013, administrarea fiscala a societatii URBAN CONFORT SRL, a fost încredintată DGAMC (Direcţia Generală de Administrare a Marilor Contribuabili).

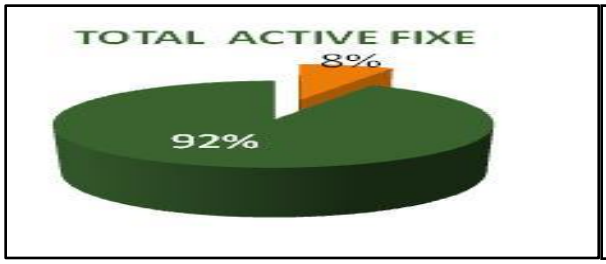

Fig.5.Distribuţia activelor fixedeţinute de SRL-uri Contribuabili mici şi mijlocii/Mari contribuabili

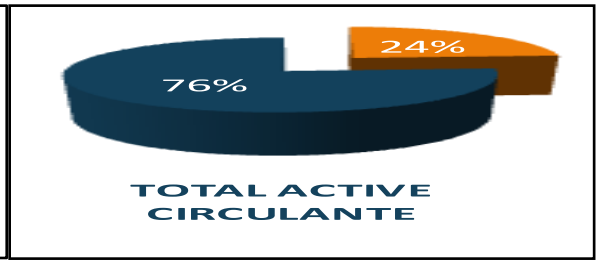

Fig.6. Distribuţia activelor circulantedeţinute de SRL Contribuabili mici şi mijlocii/Mari contribuabili

În ceea ce priveşte activele fixe ale S.R.L., se observă (din graficul de mai jos) o distribuţie diatopică cu mare concentrare în cazul judeţelor Bihor, ClujI, lfov, Neamţ şi municipiul Bucureşti.

Activele fixe ale singurului contribuabil mare cu formă de organizare juridică S.R.L.-S.C. CONFORT URBAN S.R.L. Constanța, având ca obiect de activitate lucrări de construcţii ale drumurilor şi autostrazilor, sunt comparative ca valoare absolută cu cele înregistrate de toate S.R.L. din judeţul Cluj.

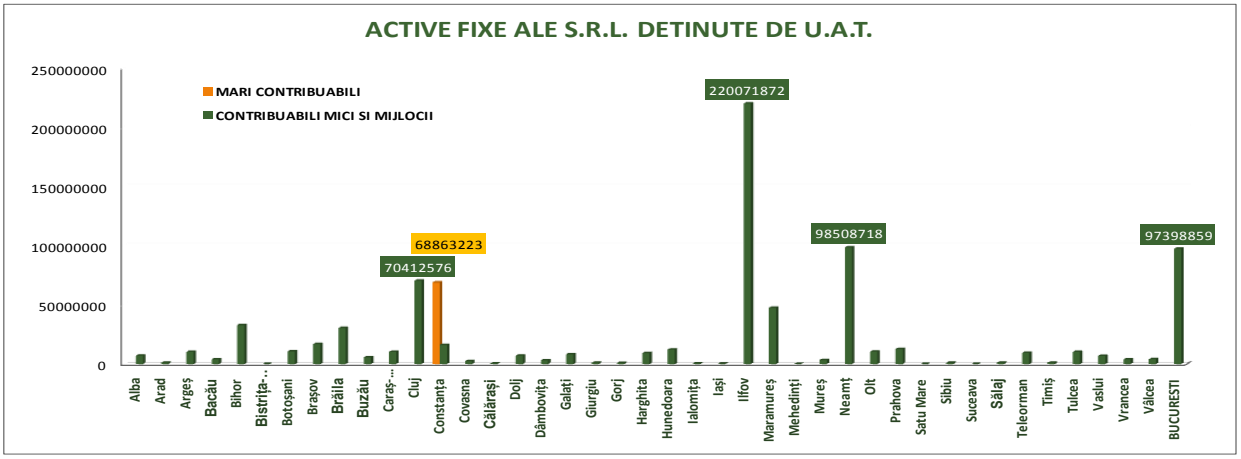

Fig. 7. Distribuţia pe judeţe a activelor fixe deţinute de S.R.L. cu capital al U.A.T

Activele circulante ale singurei S.R.L. – mare contribuabil- deţinut de U.A.T sunt cele mai mari din întreaga serie de distribuţie (valori agregate pe fiecare judeţ). UAT-urile în care SRL-urile dețin active circulante semnificative sunt : municipiul București și judetele Brașov, Dolj și Ilfov.

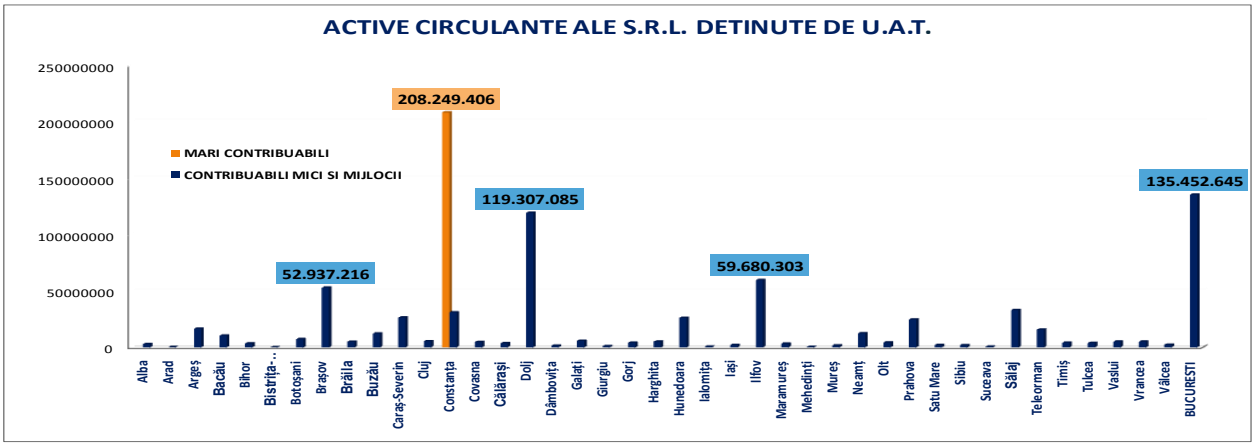

Fig.8. Distribuţia activelor fixe ale S.R.L. deţinute de U.A.T

2.4. *Capitaturi sociale și capitalurui totale deținute de SRL*-uri *aparținând UAT*

Trebuie observat că, din totalul capitalurilor sociale deținute de SRL-uri aflate în subordinea UAT, capitalul social al marelui contribuabil organizat ca S.R.L., reprezintă cca a 6-a parte. Această societate a înregistrat o capitalizare excepțională, comparativ cu celelalte societăţi cu răspundere limitată în subordinea U.A.T, capitalurile proprii ale acestei societăți reprezentând aproape 40% din suma capitalurilor proprii ale celorlalte S.R.L-uri. care fac obiectul cercetării la data de 31.12.2013.

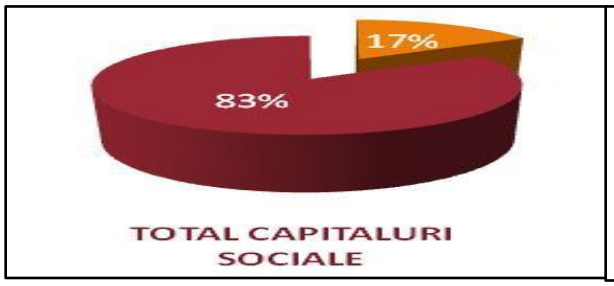

Fig. 9.Distribuţia capitalului social

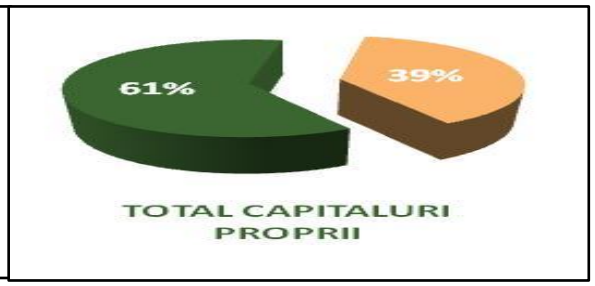

Fig.10. Distribuţia capitalurilor proprii

Valorile agregate ale capitalurilor sociale ale S.R.L. deţinute de U.A.T, pe judeţe, pun în evidenţă o mare concentrare a capitalurilor sociale în cazul S.R.L. din municipiul Bucureşti şi judeţele Braşov, Cluj, Constanţaşi Neamţ. Obiectele de activitateale acestor societăţi sunt foarte diversificate şi vor face obiectul unei cercetări diastratice viitoare.

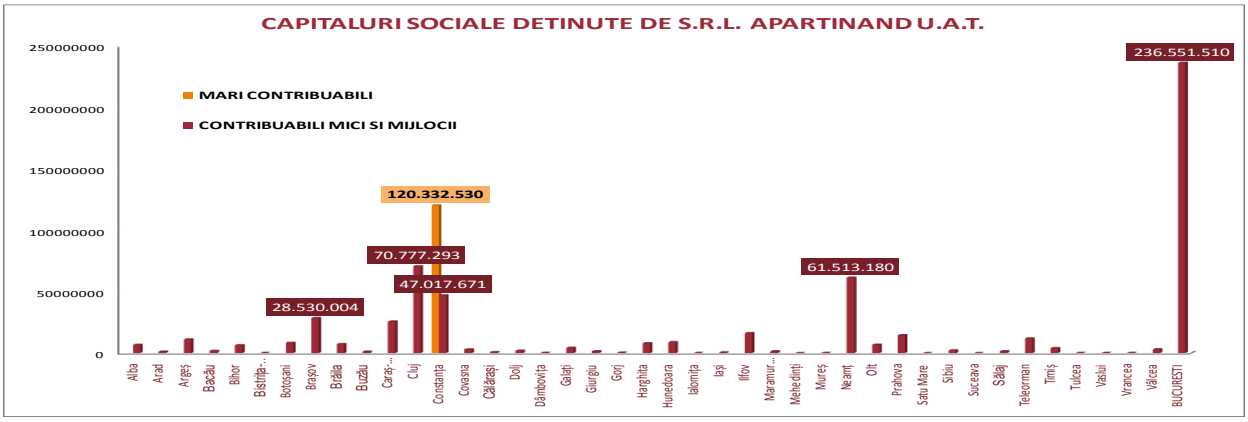

Fig.11. Distribuţia agregată pe judeţe a capitalurilor sociale deţinute de S.R.L. ale U.A.T

Capitalurile proprii ale oricărei societăţi comerciale reprezintă indicatorul de maximă sinteză a calităţii managementului. Aşa cum se poate observa în fig. 12, UAT care deţin capitalul majoritar în SRL-uri şi care s-au capitalizat semnificativ au sediile sociale în municipiul Bucureşti şi judeţele Brăila, Cluj, Neamţ şi Prahova. Situaţia, prezentată sub forma unei histograme, este figurată mai jos:

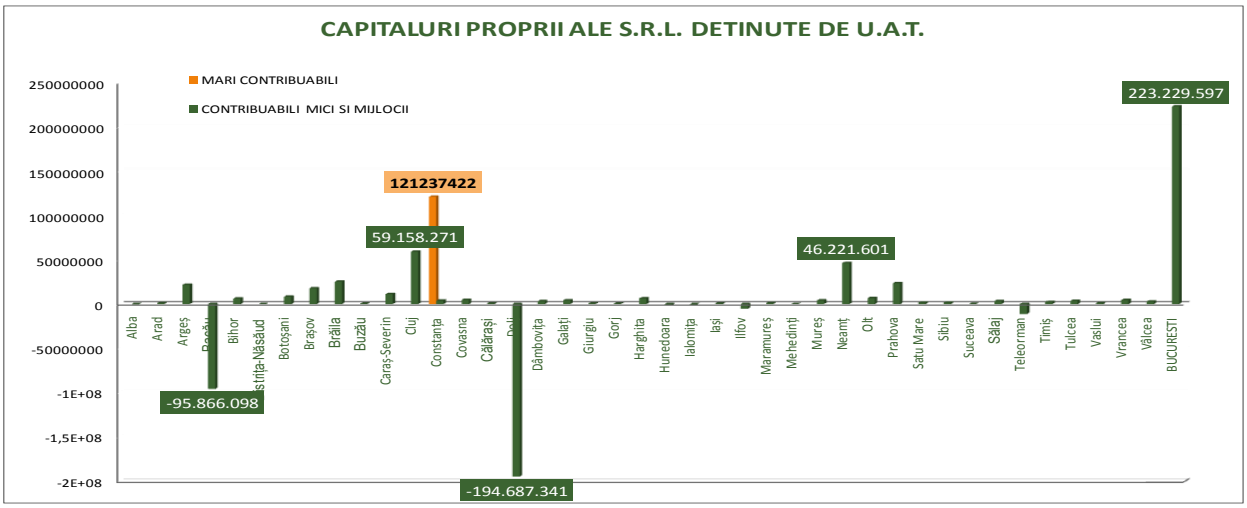

Fig. 12. Distribuţia capitalurilor proprii ale S.R.L. deţinute de U.A.T

Managementul SRL-urilor administrate de o manieră total neperformată se află în județele Bacău, Dolj și Teleorman, în aceste județe înregistrându-se cumulativ cele mai mari decapitalizări (în aceste județe capitalurile proprii cumulate sunt negative, fapt ce indică iminenta intrare în insolvență și faliment a majorității SRL-urilor deținute de UAT în aceste județe).

2.5. Creanțe și datorii ale SRL-urilor *aparținând UAT*

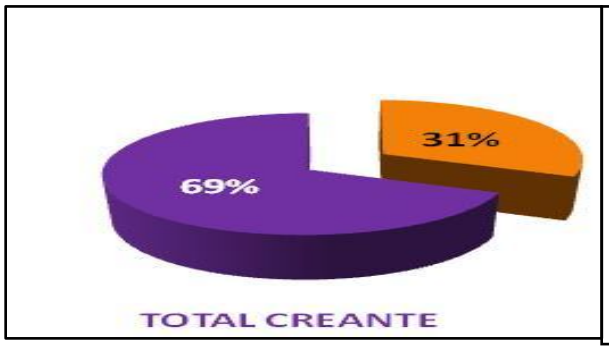

Fig. 13.Distribuţia creanţelor S.R.L. ale U.A.T

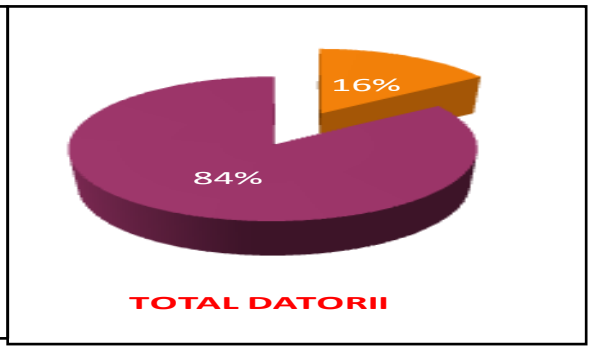

Fig 14. Distribuţia datoriilor S.R.L. ale U.A.T

Distribuţia pe judeţe ale creanţelor relevă o situatie agregată favorabilă municipiului Bucureşti şi judeţelor Braşov, Constanţa,Dolj, Ilfov şi Hunedoara. Singura SRL aflată în categoria marilor contribuabili la 31.12.2013 prezintă o situație de excepție: valoarea totală a creanțelor reprezintă 31% din totalul creanțelor deținute de toate cele 697 de SRL-uri ce fac obiectul studiului, în timp ce datoriile reprezintă doar 19%.

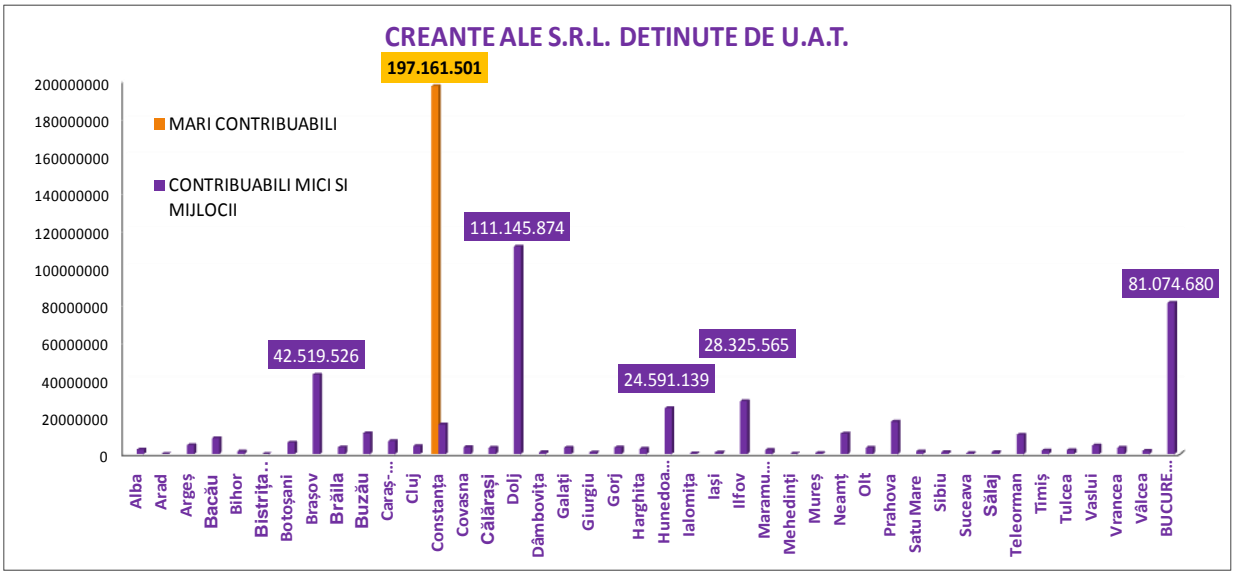

Fig 15. Distribuţia creanţelor pe judeţe, deţinute de S.R.L. cu capital majoritar al U.A.T

În ceea ce priveşte datoriile S.R.L.-urilor cu capital majoritar deţinut de U.A.T, acestea se concentrează, la modul agregat, în judeţele Bacău,Constanţa, Dolj, Ilfov și Neamţ.

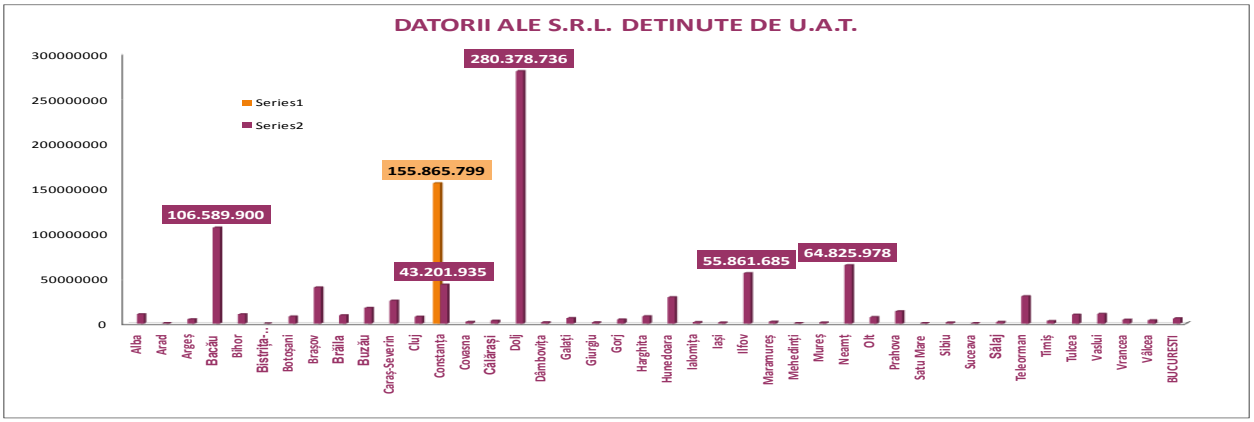

Fig 16. Distribuţia pe judeţe a datoriilor cumulate de S.R.L. aparţinând U.A.T

2.6. Capitalizarea/decapitalizarea SRL-urilor aparținând UAT

Indicatorul de sinteză al calității managementului întreprinderilor publice organizate ca SRL-uri în care UAT dețin capitalul majoritar îl reprezintă rata de capitalizare/ decapitalizare a acestor entități, calculată ca raport între capitalurile proprii deținute (cumulativ) de SRL-uri ce operează la nivelul unui județ și capitalurile sociale ale acestora. În general, capitalurile sociale

se identifică cu capitaluri inițiale, dat fiind faptul că majorările de capital, cu înscrierea acestei mențiuni la Oficiul Registrului Comerțului, sunt foarte rare.

Acest raport evidențiază două categorii de UAT: județe în care capitalurile proprii sunt pozitive și județe în care suma capitalurilor proprii deținute de SRL-uri sunt negative. Reprezentarea grafică a acestei situații este reprezentată în graficul de mai jos:

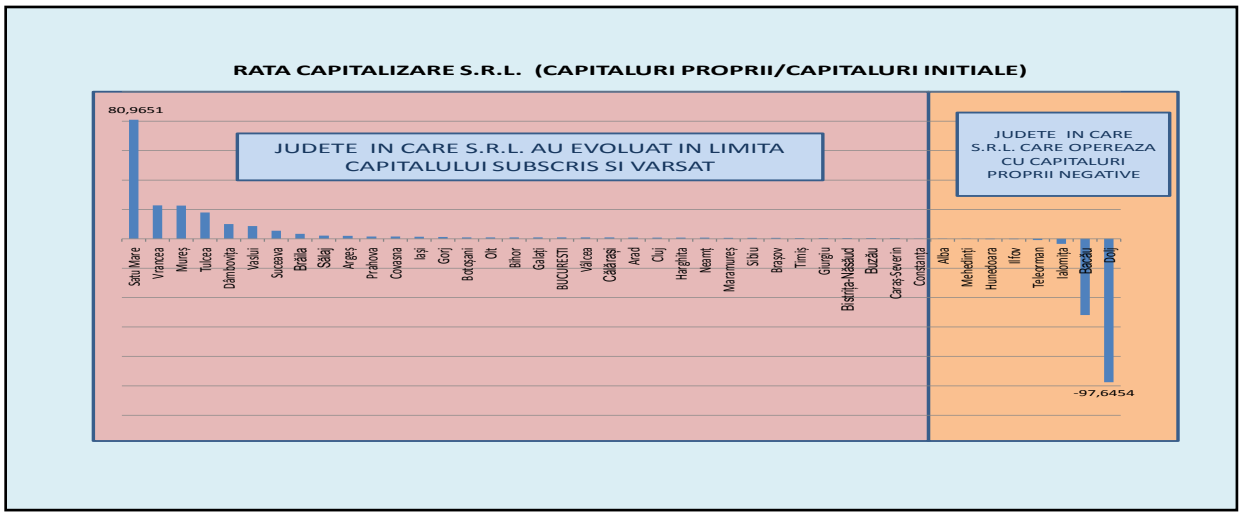

Fig. 17. Ratele de capitalizare/ decapitalizare cumulativă a SRL-urilor deținute de UAT, pe județe.

Având în vedere că aceste societăți au un capital de pornire, în marea lor majoritate, la limita de jos impusă de lege (200 lei), evoluția capitalurilor proprii agregate la nivelul județelor, la finele anului 2013, a variat într-un ecart foarte larg: de la peste 80 de ori valoarea medie a capitalurilor subscrise (cazul a șase SRL-uri din județul Satu Mare) la de 97 de ori sub valoarea acestora (25 de SRL-uri - situație existentă în județul Dolj).

3. CONCLUZII

Distribuţia actuală a societăților cu răspundere limitată deținute de UAT, pe județe, nu este rezultanta unor reglementări instituționale speciale. Situația existentă se datorează actelor legislative care au normat în mod general procesul de privatizare a fostelor întreprinderi de stat, precum și interesul UAT de a exploata oportunități de nișă ce vizau interesul public local. În foarte multe cazuri, aceste societăți comerciale au fost create doar pentru a deservi un interes

social – reducerea șomajului la nivelul unei UAT - fără o viziune de perspectivă și fără o analiză temeinică a fezabilității unui asemenea demers.

Acest lucru a condus, în marea majoritate a cazurilor, la sincope în derularea activității specifice, întârzieri la plata drepturilor salariale ale angajaților și a obligațiilor față de bugetul asigurărilor sociale și de stat. frecvente insolvențe și chiar falimente. Toate aceste situații evidențiază un management neperformant al acestor întreprinderi publice generate de următoarele cauze:

- în aceste întreprinderi au fost angajate persoane provenite îndeosebi din instituții publice în care salarizarea se efectua de la bugetul statului fără a exista o circumstanțiere legată de îndeplinirea unor anumite prestații într-un timp determinat și de o anume calitate;
- prestațiile de slabă calitate ale acestor întreprinderi publice conduc la frecvente reclamații din partea beneficiarilor, neplata contravalorii unor servicii în termen și de aici distorsiuni în fluxul de lichidități al întreprinderii, cu întreg cortegiul de consecințe;
- proveniența (majoritară) a angajaților îndeosebi din instituțiile publice care s-au reorganizat, începând cu anul 2010, prin redimensionarea lor astfel încât să se încadreze în bugetele de salarii aprobate. Acești angajați manifestă o atitudine reticentă la schimbare, fiind cel mai adesea organizaţi sau afiliaţi unor sindicate puternice care fac foarte dificile reorganizările în aceste întreprinderi astfel încât acestea să devină cu adevărat performante;
- îndatorarea acestor entități este foarte mare (comparativ cu capitalurile proprii deținute), ceea ce pune în discuție solvabilitatea și lichiditatea lor. În consecință, aceste întreprinderi au un acces limitat la creditare, băncile arătându-se circumspecte și deosebit de prudente în plasamentele pe care le fac.
- prin specificul activităţilor pe care le desfăşoară, aceste întreprinderi sunt deseori obligate la relaţii contractuale cu o clientelă eterogenă ca potenţial economic şi „pulverizată” în întreg spectrul economic şi social al României. În consecință, apar frecvente întârzieri la încasarea prestațiilor sau chiar neîncasarea lor (dacă aceste întreprinderi nu practică încasarea prestațiilor în avans).

BIBLIOGRAPHY

1. Abrudan, Ioan, 2012, Cultura managerială Editura Digital Data, Cluj-Napoca.
2. Coşeriu, Eugen, 2009, Omul şi limbajul său. Studii de filosofie a limbajului, teorie a limbii şi lingvisticii generale, antologie,Editura Polirom, Iaşi.
3. Feleagă, N., Feleagă, L., Dragomir, V., Bigioi, A., 2011, "Guvernanţa corporativă in economiile emergente: cazul Romaniei".Economie teoretică şi aplicată,Vol. XVIII, Nr. 9.
4. Rotariu, Traian, Badescu, Gabriel Mezei, Elmer, Muresan, Cornelia, 2006, Metode statistice aplicate in stiintele sociale [Statistic methods applied in social sciences], Editura Polirom, Iaşi
5. Siserman, Sabin, 2015, „Studiu diatopic privind regiile autonome (R.A.) cu capital majoritar deţinut de unităţile administrativ-teritoriale (U.A.T.) / Diatopic study of autonomous administrations (A.A.) with Local Administrative Units (L.A.U.) as majority shareholders " in Review of Management and Economic Engineering (Volume 16, No. 3 (57))
6. Lista B_20052014 Lista operatorilor economici monitorizati trimestrial, care functioneaza la nivelul administratiei publice locale la data de 20.05.2014 [List B_20052014 – The list of economic entities under trimestral supervision, which is verified on the level of local public administration on May 20, 2014] (available online on May 15, 2015)
7. http://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Declaratii_R/S1001/Lista_B_20052014.pdf
8. Informaţii fiscale şi bilanţuri http://www.mfinante.ro/infocodfiscal.html

CHANGES IN THE ROMANIAN MILITARY HIGHER EDUCATION SYSTEM. AN ANALYSIS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Laurențiu Stoenică

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract:As a part of the national higher education system, the military higher education system has known after 1989 a continuous and dynamic process of restructuration and modernization with greater openness toward the fields of social and economic sciences.

The article shows the results of analyzing the evolution of Romanian military institutions of higher education among Romanian education as a whole and in the context of integration into the North Atlantic Alliance and the European Union.

The institutional changes in the analyzed period have generated new targets for military institutions of higher education in Romania, as providers of higher education, while the education market and the labor market are in constant change. By their approaching in matters of marketing, they meet the needs and educational services consumers want.

*Keywords:*military, higher education, Romania, evolution, marketing

The transition from a society of centralism has imposed in all areas of social life in Romania a series of transformations in full agreement with the principles of democracy and global and regional standards.

In the context of some radical changes and evolutions towards the market economy, the role of higher education institutions has become a complex one, at present they are obliged to satisfy increasingly demanding requirements coming not only from students, as consumers of educational products but also from employers that permanently seek highly skilled graduates that are capable to cope and adapt as soon as possible to a global economy characterized by the speed with which it changes the rules of action. (Manța, 2014).

Higher education must send in an efficient manner and on a large scale that volume of knowledge and information that coresponds to the new society of globalization, that does not overwhelm through quantity, but contributes to the individual and community development. Moreover, it should followthe transformations of the society which is in permanent motion and at the same time to make available to its customers guidance tools with which they could identify opportunities for affirmation and continuous development (Cosma, 2004).

The importance of higher education has become increasingly obvious in the Romanian society of the 90's, universities being the institutional resource absolutely indispensable to the economy and to society in order to achieve the objectives of redefining the foundations of competitiveness while after 1989 the higher education system knew a crisis of identity and operation thus appearing the necessity to connect to the problems that society is facing. The main function of an efficient higher education system is to provide the society with an adaptable and mobile workforce, able to apply the skills requested by the local, regional, national and global labor market (Strajeri, 2009).

Education in the military higher education systemis a complex process that syncronizes with theRomanian education modernizaton efforts, both the academic component and the military and phisical training of students component are going through major changes regarding their manner of design and organization, but mostly in the manner they are conducted, the proffesional training of young people in higher military educational institutions considering future prospects and challenges (Bumbuc, 2006).

The Romanian higher education system has known major changes since 1990. First and foremost, we have witnessed an increase in the number of educational institutions and in the number of students as well as the emergence of private universities.

In 1989, the national system of higher education in Romania included 44 institutions of higher education, while in 2014 their number reached 101, 56 state institutions of higher education and 45 private institutions of higher education. (Figure 1)

Figure 1. Evolution of higher education institutions in Romania between 1989 and 2014

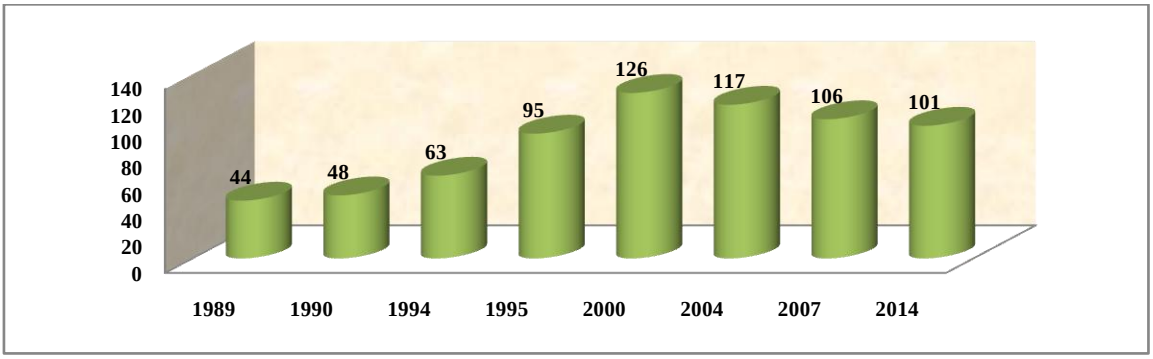

Source: National Intitute of Statistics

The number of students has grown at an accelerated pace, from 164,507 students in 1989 to 907,353 students in 2007, an increase of about 6 times, while the educational system was not prepared for this phenomenon.

The evolution of the number of students had an upward trend until the 2007-2008 academic year, but starting with the following year there has been registered a decrease in the number of students. Thus, in 2014 there were with 50% fewer students than in 2008, namely, 411 229 students enrolled in bachelor studies. (Figure 2)

Figure 2. The evolution of the number of enrolled students in the Romanian higher education system, Bachelor studies between 1989 and 2014

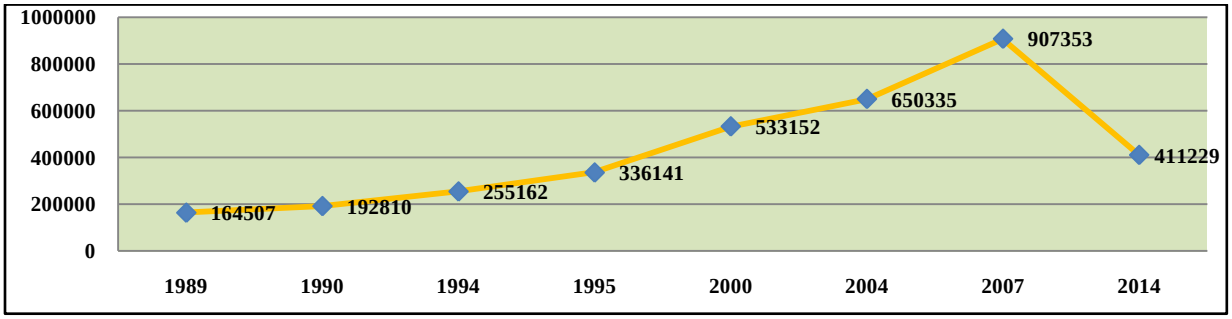

Source: National Intitute of Statistics

Private universities, which appeared after 1990, determined the appearance of competition on the market of higher education services. The evolution of the number of undergraduate students during 1990-2014, both in public and in private education, shows a conclusive picture of the higher education system. (Figure 3)

Figure 3. Number of students attending bachelor studies in private and public universities between 1990 and 2014

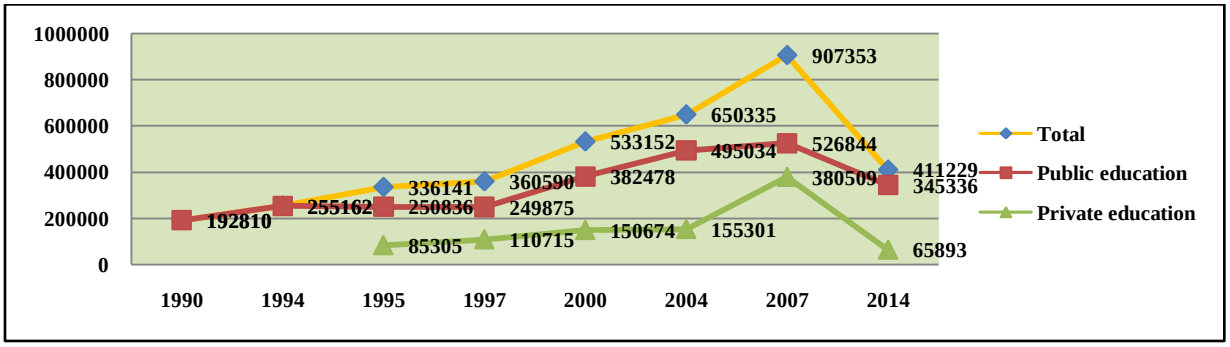

Source: National Intitute of Statistics

According to the National Institute of Statistics, in 1995, when private higher education institutions began operating, 83,305 students were enrolled. In 2004, when Romania joined NATO, their number had increased about twice andthe figure doubled when joining the European Union. Between the years 2007 and 2014, the number of students in private higher education institutions decreased with 279,443 students, while the number of students in public universities decreased too.

The Romanian higher education system has known some legislative changes after 1990 such as the appearance of Law 88/1993 (Law of accreditation of higher education institutions and recognition of diplomas), modified through the Law 144/1999, the Law 84/1995 (the Law of national education), the first Education Law after 1990, the Law 288/2004 which implements the Bologna Process requirements by reorganising university studies on three levels (Bachelor, Master and Doctoral) and Law 1/2011 (National Education Law) which brings a new reform in the Romanian education system (Drăgoescu, 2013).

The demographic decline after 1990 succeeded to increase competition in the field of education. From 1990 to 1993, Romania's population decreased by about 99,000 people annually while in the next period, until 1999, the decrease jumped to approximately 272,600 people. Population in Romania averaged 23,206,720 inhabitants in 1990, while in 2004 when Romania joined the North Atlantic Treaty Organization, its population had already decreased to 21,673,354 inhabitants.

In the 2005-2014 timeframe, Romania’s population decreased with 1,435,043 people- about 7% of the population registered in 2005, in contrast with the evolution of population at the

European level where there was registered an increase with 12,122,386 people in 2014 compared to 2005 and with 143,094,513 people compared to 1990, representing 71.7% (Table 1)

Table 1. The demographic evolution in Romania and Europe between 1990 and 2014

Indicators/ Period	1990	1995	2000	2004	2005	2007	2010	2013	2014
Romania's population (number of inhabitants)	23,206,720	22,680,951	22,435,205	21,673,328	21,382,354	21,130,503	20,294,683	20,020,074	19,947,311
Europe's population (number of inhabitants)	363,763,000	446,808,100	451,841,200	492,555,798	494,702,123	498.408,547	503,234,845	505,114,995	506,857,513

Source: National Intitute of Statistics, Eurostat

The size and structure of the population are elements that allow sizing the demand for educational services as well as the characterization of the manner in which they influence the formation of demand, demographic factors being widely recognize as determining factors of the demand (Epure, 2007).

In order to determine the enrollement rate of school aged individuals in higher education institutions, we analyzed data from the National Institute of Statistics for the period 1990-2013 regarding the total number of those aged between 19 and 23 years, as a ratio of the total number of residents of the same age group. (Table 2)

Table 2. The evolution of the enrollement rate in higher education institutions between 2004 and 2013

Indicators/period	1990	1994	1995	2000	2004	2007	2013
Population aged 19-23 years	10.6%	14%	22.6%	32.9%	45.33%	72.5%	54.5%

Source: National Intitute of Statistics, TEMPO Online Database

There has been an increase in thenet enrollment rate of the population aged 19-23 between 1990 and 2007 or even until 2009, but after 2009, the percentual rates decreased with 23.8 points by 2013.

The number of pupils enrolled in high school, the ones that represent the demand for higher education, recorded in the first part of the time interval under review a decrease with

208,478 pupils (1990-1995), then a slight upward trend, from 787,211 students in 1995 to 791,348 in 2007, reaching in 2011 a maximum value for the analyzed period, before decreasing to 160,000 students in 2014. (Table 3)

Table 3. The evolution of the number of pupils attending high-school education in Romania between 2004 and 2014

Indicators/period	1990	1995	2000	2004	2007	2010	2011	2012	2013	2014
Number of pupils in high-schools	995,689	787,211	687,919	773,843	791,348	866,543	888,768	831,810	776,616	727,072

Source: National Intitute of Statistics, TEMPO Online Database

The number of pupils who graduate high school in Romania increased in the period after 1990, from 188.732 graduates to 217.743 in 1991, followed by decreases and increases, with a maximum number of pupils being registered in 2006. In the following period, the number of high school graduates decreased, reaching a value of 172. 613 by 2013 (Figure 4)

Figure 4. The evolution of the number of high-school graduates in Romania between 1990 and 2013

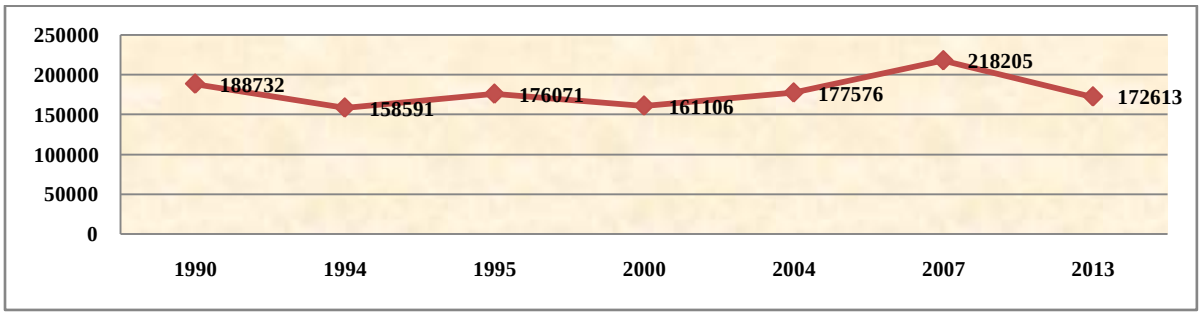

Source: National Intitute of Statistics

Regarding military education, the evolution of the number of high-school graduates is presented in Table 4

The number of graduates of military colleges experienced decreases from year to year, they constitute a solid basis for the selection of candidates for admission to military higher education. Graduates of military college are a constant target audience for military institutions of higher education, training period undergraduate in the military system of education providing a

strong motivation for continuing military studies at university level, while familiarizing young people with the military and the specific institutions in this field.

Table 4. Development of Romanian military college graduates in the 1990-2015 period

Indicators / period	1990	1995	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2013	2014	2015
Number of military high school graduates	720	1,065	632	414	461	368	360	435	318	280	342	314	317

Source: National Institute of Statistics, Database TEMPO Online

Since 2001, the military colleges register girls too, their number growing to 38.70% of students in 2004, the year of joining NATO, for the period 2005-2013 the percentage of girls dropped to 17.71%. In the last five years there has been a constant evolution in demand for military academic education shown by candidates of military colleges, due to graduation of baccalaureate registered at these institutions.

The number of high school graduates who have passed the baccalaureate is a decisive factor of demand of educational services market provided by military institutions of higher education.

Economic factors are a class of directly observable influences on the demand for education in the consuming public (Udrescu and Năstase, 2009), to analyze the effects on the demand of educational services market we considered the evolution of expenditures for education and those for defense, military higher education institutions being financed mainly from the budget of Ministry of National Defense, the amounts allocated ensuring the organization and educational process, such as expenditure on accommodation, feeding, equipment and other rights of military students according to normative acts.

There has been found an increased expenditure in education, 1931.4 million lei in 2013 compared to 2004 and 3089.2 million lei compared to 1991, and those of defense, 1.380 million lei in 2013 compared to 2004, the year of accession to NATO and 4095.1 million lei compared to 1991. (Table 5)

Table 5. Evolution of public spending in Romania in the 1991-2013 period, million lei

Indicators / period	1991	1995	2000	2004	2006	2007	2008	2010	2011	2012	2013

Education expenditure (million leis)	778	2,057.9	2,017.3	1,935.8	4,309.9	6,470.5	7,367.9	4,315.2	4,207.6	3,994	3,867.2
Defense expenditure (million leis)	782.5	1,525.9	1,406	3,587.6	4,602.5	4,157.5	4,957.7	3,929.3	4,293.7	4,159.8	4,967.6

Source: National Institute of Statistics, Database TEMPO Online

After 1990, the military education system experienced an extensive restructuring process, with its rhythm always conditioned by defense budgets. The first changes were aimed at the abolition of political structures from the military and of military structures from the national economy.

Military education institutions have experienced significant changes. The Military Medical Faculty operating within the Institute of Medicine and Pharmacy in Bucharest was transformed in 1990 into the Military Medical Institute, military higher education institution under the Ministry of National Defense (Sora, 2011).

In 1990, the Marine Institute „Mircea cel Bătrân" was reorganized, the Naval Academy, the military institution specialized in higher education for the Navy, being established.

Military Academy in Bucharest was reorganized, Military Technical Faculty regained in 1990 the name of Military Technical Academy, military institution of polytechnic higher education.

In 1991, military officer schools were transformed into institutes of military higher education, which represented a qualitative, but transitory leap in military education, the full profile and design for officers training being completely changed (Raţiu, 2009).

Thus a total of ten military institutes appeared at that time, and in 1995 they were grouped in two military academies: Academy of Land Forces „Nicolae Bălcescu" and Academy of Aviation and Air Defense. The Academy of Land Forces regrouped students in the following military education institutes: Military Institute of Infantry and Chemistry „Nicolae Bălcescu", Military Institute of Artillery and Geodesy „Ioan Vodă", Military Institute of Transmissions „Decebal", Military Institute of Intendance and Finance „Gheorghe Lazar", Tank Military Institute „Mihai Viteazul", Auto Military Institute „Basarab I" and the Military Institute of Engineering, Construction and Railways „Panait Donici" (Parean, 2001).

In the new configuration of the military education system, the educational course is composed of university training for military students, including a fundamental scientific

component, specialized training and basic military training. The purpose of the educational program is the training of officers with a strong scientific and applied basis, making the achievement of the competences of warrior, leader of a military organization possible (Baboş, 2005).

By turning officer schools to military academies, the aim of military institutions of higher education is to provide initial training of officers through higher education, ensuring a full integration of the young aspirant to the military career, but with the accession to NATO, the model officer must meet not only national criteria but also those of the Alliance. By university education in higher military educational institutions the necessary intellectual foundation for practicing the profession of officer is established (Baboş, 2004).

Romania's integration into Euro-Atlantic structures (NATO) became the basic premise of educational reform in military educational institutions. The efficiency of officers training is largely dependent on the quality and selection of candidates coming from military and civilian high school graduates, that meet the training needs of the military institution (Tramontini, 2006).

Becoming a NATO member in 2004, Romania undertook an important role, becoming actively involved in the process of rethinking the principles and providing training facilities and action to promote regional stability and security by committing itself to a continuous adaptation of military education, continuous training of personnel and scientific research in the military (Ratiu, 2009).

The number of students enrolled in higher military educational institutions at all levels of education, increased by 5525 students in 2013 compared to 2004, while the high school graduates and even the number of students nationwide have decreased. (Table 6)

Table 6. Evolution of the number of students in military institutions of higher education in Romania, at all levels of study, for the 2004-2013 period

Indicators / period	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Students of military institutions of higher education	1,220	1,193	2,785	4,233	5,252	6,176	6,525	6,871	6,584	6,746

Source: Ministry of Defence

It is noted that even after European integration in 2007, the number of students in higher military educational institutions showed continued growth.

The demand for education in the military university system being mainly oriented towards engineering sciences, we present the evolution of military institutions of higher education graduates in this field.

Table 7. Evolution of graduates of military institutions of higher technical education in Romania in the 1991-2014 period

Institution / Number of graduates / period	1991	2000	2004	2007	2014
Naval Academy	44	208	246	286	302
Military Technical Academy	144	183	62	110	166

Source: Ministry of Defence

Becoming adapted to the requirements of beneficiaries, to the overall security environment, to the NATO and European standards, the educational offer of military higher education institutions meets the need for transformation of the military higher education, for integration into the European higher education. Evolution of the number of graduates was presented given the moments of institutional change generated by the options of European and Euro-Atlantic integration of Romania.

CONCLUSIONS

Higher education institutions are organizations that provide education, training and science,the offer including skills and knowledge, characterized as immaterial products, provided to society in various forms: training specialists in specific areas, fundamental scientific and applied research,consulting, expertise, the involvement of the academic community in society. The result of educational processes can be expressed as the sum of skills and knowledge acquired, which enable graduates to effectively enter the labor market in a specific area of socio-economic life (Popescu and Rusu, 2004).

In a dynamic educational market, the integration of educational marketing and creating a relational platform linking military institutions of higher education and its consumers on the long-term is an alternative to achieve a momentary and financially satisfactory performance, that is less relevant for long-term development. Marketing tools can be used to maintain contact with consumers of educational services, customers of educational institutions, promotingeducational

products, facilitating relationships with customers, reacting rapidly to requests from customers (Vegheş, 2006).

The dynamic of the external environment, the competition increasingly stronger for conquering and maintaining educational services markets, globalization, require the military higher education institutions implementing of educational marketing as a continuous process, not integrating daily routines, but in a projection based on strategies and objectives resulted from the mission of higher education institutions (Buzărnescu, 2004).

Since 1990, the Euro-Atlantic integration has been a constant objective of the Romanian society, a goal supported by a comprehensive process of political, economic, social and military reforms. Romania's efforts to join NATO were conducted in an uniform manner, which had the central objective of reforming the military and its compatibility with the NATO standards. The reform process held since 1990 was based on the Romanian Armed Forces Transformation Strategy, but even after accession, it continued operational integration to NATO and the European Union, reorganization of military education being among the objectives.

Achieving a supple, efficient and economical education system, responsive to the need for training and professional development of military personnel as well as the full consistency of the Romanian military education with the national system of higher education and with the European one, are objectives of the transformation and remodeling process of military education since 1990.

BIBLIOGRAPHY:

1. Baboş, A., 2005, 10 ani de transformări şi realizări ale învăţământului militar universitar sibian,http://www.armyacademy.ro/reviste/3_2005/a18.pdf accesat la 28.10.2015

2.Baboş, A., 2004, Aspecte privind *compatibilizarea învăţământului universitar* din Academia Forţelor Terestre cu cel din statele membre Nato, revista Academiei Forţelor Terestre nr.1, http://www.armyacademy.ro/biblioteca/anuare/2004/a4.pdf accesat la 28.10.2015

3. Bumbuc, Ş., 2006, Strategii moderne necesare desfăşurării unui învăţământ militar superior performant, http://www.armyacademy.ro/buletin/1_2006_ro/a11.pdf accesat la 15.11.2015

4. Buzărnescu, Ş., 2004, Marketingul strategic al calităţii, în Ghidul calităţii în învăţământul superior, coord. prof.dr. Sorin Popescu, prof.dr. Constatin Brătianu, Proiectul CALISRO, Editura

Universităţii din Bucureşti, www.ace.ucv.ro/pdf/calitate/ghidul_**calitatii**.pdfaccesat la 23.11.2015

5. Cosma, M., 2004, Globalizarea şi educaţia, Revista Academiei Fortelor Terestre, Sibiu, nr.2/2004, www.armyacademy.ro/reviste/2_2004/r5.pdfaccesat la 26.10.2015

6. Drăgoescu, R., M., 2014, Transformări în sistemul de învăţământ superior din România după 1990, Revista Română de Statistică nr.3/2013, www.revistadestatistica.ro/wp-content/.../02/RRS_03_2013_a3_ro.pdf accesat la 18.11.2015

7. Epure, M., 2007, Metode şi tehnici moderne în cercetările de marketing, Editura Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti, http://www.google.ro/url?url=http://xa.yimg.com/kq/groups/23582517/607128811/name/An2_Cercetare_de_marketing.pdf&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ei=BNNFVejzN8WO7AbqxYGYBw&ved=0CBMQFjAA&usg=AFQjCNGeTSOQtbZuhC_5gh7zs-pJGrg-Mg accesat la 11.11.2015

8. Manța Ș., G., 2014, Arhitectura şi problematica finanţării învăţământului superior – studiu de caz: România, teza de doctorat, Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca, http://193.231.20.119/doctorat/teza/fisier/2361 accesat la 18.11.2015

9. Parean, I., 2001, de la Scoala ostaseascala Academia Fortelor Terestre, Revista Academiei Fortelor Terestre nr.3, www.armyacademy.ro/reviste/3_2001/rev5s.htmlaccesat la 24.11.2015

10. Popescu, S., Rusu, C., 2004, Calitatea în învăţământul superior - concepte de bază şi particularităţi, în Ghidul calităţii în învăţământul superior, coord. prof. dr. Sorin Popescu, prof. dr. Constatin Brătianu, Proiectul CALISRO, Editura Universităţii din Bucureşti, www.ace.ucv.ro/pdf/calitate/ghidul_**calitatii**.pdfaccesat la 26.11.2015

11. Raţiu, A., 2009, Proiecţii conceptuale şi etape ale procesului de transformare în învăţământul militar românesc - Universitatea Naţională de Apărare „Carol I" Sesiunea anuală de comunicări ştiinţifice 2009;http://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/Perspective_ale_securitatii_si_apararii_in_Europa_vol5.pdf accesat la 06.11.2015

12. Sora, A., F., 2011, Evoluţia calificărilor din învăţământul universitar românesc 1968-2011, http://www.invatamant-superior.ro/wp-content/uploads/2013/08/Raport_istoria_calificarilor.pdf accesat la data 27.11.2015

13 Strajeri, M., L., 2009,Invatamantul superior romanesc si necesitatea schimbarii, www.curentul.net/.../invatamantul-superior-romanesc-si-necesitatea-schi accesat la 26.11.2015

14. Tramontini, M., A., 2006, Rezistenţa la schimbare cauze şi efecte la nivelul sistemului de selecţie pentru şcolile militare, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, nr. 8 / 2006, volumul 1, www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820061/40.pdfaccesat la 24.11.2015

15. Udrescu, M., Năstase, D., 2009, Studiul comportamentului consumatorului, Editura Artifex, Bucureşti, http://www.artifex.org.ro/departamente/biblioteca/Editura%20pt%20site%20artifex/d%20nastase/Teoria%20studiului%20comportamentului%20consumatorului.pdf accesat la 10.11.2015

16. Vegheş, C., 2006, Repere esenţiale pentru formularea strategiei de marketing direct a organizaţiei, Analele Universitatii din Oradea, Seria Ştiinte Economice, tomul XV, http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2006/management-si-marketing/11.pdf

17. ROMÂNIA – NATO Primii zece ani,www.mapn.ro/**10_ani_NATO**/.../DOCUMENTAR%20-%2010%20**ani**%2..

GLOBAL APPROACH TO THE PRINCIPLES OF ENVIRONMENTAL LAW IN THE EUROPEAN UNION

Anca Ileana Dușcă

Assist. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract:The article is a brief analysis of the principles of environmental law in the European Union as set out in its basic treaties, especially in the environment Title XX of Part Three internal policies and actions of the Union Treaty on the Functioning of the European Union. The object of the analysis will not only be those appearing in Article 191 TFEU expressly but also the principle that environmental protection is an aim of public interest and the principle of sustainable development.

Keywords: the precautionary principle, preventive action, the polluter pays principle, principle of sustainable development.

Baza legală a principiilor o constituie Articolul 191[1] T.F.U.E. care prevede: (1) Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la următoarele obiective: - conservarea, protecţia şi îmbunătăţirea calităţii mediului; - ocrotirea sănătăţii persoanelor; - utilizarea prudentă şi raţională a resurselor naturale; - promovarea pe plan internaţional a unor măsuri destinate să contracareze problemele de mediu la scară regională sau mondială şi în special lupta împotriva schimbărilor climatice. *(2) Politica Uniunii în domeniul mediului urmăreşte un nivel ridicat de protecţie, ţinând seama de diversitatea situaţiilor din diferitele regiuni ale Uniunii. Aceasta se bazează pe*

[1] Titlul XX Mediul, din Partea a treia Politicile şi acţiunile interne ale Uniunii T.F.U.E.

principiile precauţiei şi acţiunii preventive, pe principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului şi pe principiul "poluatorul plateşte"...

Principiul conform căruia protecţia mediului constituie un obiectiv de interes public major

Deşi nu se regăseşte în enumerarea principiilor pe care se sprijină politica Uniunii, este evident că acesta constituie un principiu de bază. Protecţia mediului constituie pentru Uniunea Europeană nu atât un ţel, obiectiv al acesteia, aşa cum am putea deduce din formularea *Politica Uniunii în domeniul mediului urmăreşte un nivel ridicat de protecţie,* sau dincuvintele introductive ale alin. 1 *Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la următoarele obiective: - conservarea, protecţia şi îmbunătăţirea calităţii mediului...,* cât o cale, mijloc de transpunere în realitate a adevăratului scop, care este dezvoltarea durabilă. Este ceea ce rezultă atât din dispoziţia, cu caracter general, cuprinsă în art. 11 T.F.U.E. - *Cerinţele de protecţie a mediului trebuie integrate în definirea şi punerea în aplicare a politicilor şi acţiunilor Uniunii, în special pentru promovarea dezvoltării durabile* – cât şi din dispoziţia comună ambelor tratate, cuprinsă înart. 3 alin. 3 T.U.E. - *Uniunea instituie o piaţă internă. Aceasta acţionează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creştere economică echilibrată ... şi pe un nivel înalt de protecţie şi de îmbunătăţire a calităţii mediului.* Din caracterul *"de interes public major"* a protecţiei mediului rezultă o serie de idei:- fiind de ordine publică, normele dreptului mediului sunt preponderent imperative, ele nu lasă la latitudinea persoanelor, cărora li se adresează, alegerea unei anumite conduite; - protecţia mediului constituie obligaţia şi responsabilitatea deopotrivă a instituţiilor Uniunii şi autorităţilor statale, centrale şi locale, precum şi a tuturor persoanelor fizice şi juridice.

Principiul precauţiei este prevăzut de art. 191 alin. 2 din T.F.U.E., ca prim principiu pe care se bazează *Politica Uniunii în domeniul mediului*. Este legat de principiul acţiunii preventive, fără a se reduce la el şi aceasta deoarece dacă prevenţia/prevenirea, presupune o certitudine asupra unui fenomen, asupra urmărilor directe sau indirecte ale unei acţiuni, precauţia presupune incertitudinea, necunoaşterea totală sau greşita cunoaştere a unui fenomen sau a urmărilor unei acţiuni. Prin urmare, acest principiu obligă ca deciziile să se ia cu maximă prudenţă şi diligenţă, pentru a se elimina orice risc posibil de degradare a mediului. El a apărut ca răspuns la o realitate a zilelor noastre, anume că ştiinţa şi tehnica nu pot, încă, să ofere soluţii şi certitudini în toate

situaţiile ce aduc atingere mediului. Mai clar, principiul 15 al Declaraţiei Conferinţei ONU de la Rio de Janeiro (1992) prevede: „în caz de risc de pagube grave ori inevitabile, absenţa certitudinii ştiinţifice absolute nu poate servi, ca pretext, pentru a amâna adoptarea unei măsuri efective privind prevenirea degradării mediului”[2].

Principiul acţiunii preventive

Prevenirea este scopul principal al protecţiei mediului, se regăseşte în întreaga legislaţie europeană, presupune evitarea situaţiilor de pericol, care pot duce la poluarea mediului şi are un dublu sens: prevenirea poluării şi a consecinţelor dăunătoare şi limitarea sau eliminarea oricărui alt efect dăunător, care s-ar mai putea produce după ce o poluare[3] a avut loc. În realizarea practică a acestui principiu un rol deosebit îl au operatorul, statele membre şi autorităţile competente. Este ceea ce rezultă din *Articolul 5* (Acțiunea de prevenire)din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului[4]: „(1) În cazul în care nu a survenit încă o daună asupra mediului,dar există o amenințare iminentă de producere a unei asemeneadaune, operatorul ia, fără întârziere, măsurile de prevenire necesare.(2) Statele membre prevăd, după caz și în orice situație în care oamenințare de producere a unei daune asupra mediului nu este eliminată în pofida măsurilor de prevenire luate de către operator, ca operatorul să informeze în cel mai scurt timp autoritatea competentă cu privire la toate aspectele relevante ale situației respective. (3) Autoritatea competentă poate, în orice moment: (a) să solicite operatorului să furnizeze informații de fiecare dată când apare o amenințare iminentă de producere a unei daune asupra mediului sau în cazul în care se suspectează o asemenea amenințare iminentă; (b) să solicite operatorului să ia măsurile preventive necesare; (c) să-i dea operatorului instrucțiunile de urmat în ceea ce privește măsurile de prevenire care trebuie adoptate sau (d) să ia ea însăși măsurile de prevenire necesare. (4)

[2] Deci, principiul obligă ca măsuri de precauţie să se ia chiar dacă nu se prefigurează nici un pericol ceea ce, în concret, duce la inversarea sarcinii probei; ea revine celui care susţine că activitatea sa nu are ori nu va avea nici un impact. M.Duţu, *op. cit., Tratat de dreptul mediului*, Ediţia 3, Ed. C.H.Beck, 2007, p. 241.

[3] Art.2 pct.2. „*poluant*, orice substanţă prezentă în aerul înconjurător şi care poate avea efecte dăunătoare asupra sănătăţii umane şi/sau a mediului ca întreg”, Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa. (**J.**O.C.E. L 152, 11/06/2008 p. 0001 – 0044). A se vedea P.L.Frier, *Le nouveau droit de l`archéologie préventive*, Collection du patrimoine culturel et naturel, l`Harmattan, 2004, p. 203-207.

[4]J.O.U.E. L 143/56, 30.4.2004.

Autoritatea competentă solicită operatorului să ia măsuri de prevenire. În cazul în care operatorul nu se achită de obligațiile menționate la alineatul (1) sau la alineatul (3) litera (b) sau (c), nu poate fi identificat sau nu este obligat să suporte costurile în temeiul prezentei directive, autoritatea competentă poate lua ea însăși aceste măsuri".

În concluzie, prevenţia presupune nu doar certitudinea unui risc, dar şi iminenţa unui prejudiciu. Această concluzie reiese din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea şi repararea daunelor aduse mediului care, în art. 2 pct.10, defineşte „măsurile de prevenire" ca fiind orice măsuri luate pentru a răspunde la un eveniment, o acțiune sau lipsă de acțiune care a creat *o amenințare iminentă de producere a unei daune asupra mediului*, pentru a preveni sau a limita respectiva daună.

Principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediuluieste o continuare firească a prevenirii şi precauţiei, sau chiar o cale, mijloc de realizare a cerinţelor prevenirii[5]. Pe scurt, principiul obligă ca acţiunea de protecţie a mediului, şi implicit de evitare a poluării, să înceapă de la sursă, din chiar procesul de producţie care trebuie astfel adaptat, prin filtre, de exemplu, astfel încât acesta să nu genereze poluanţi sau cantitatea lor să fie minimă. Este evident că realizarea acestui principiu implică măsuri concertate de natură economică, juridică, administrativă şi educativă. O concretizare a acestui principiu, întâlnim în Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European şi a Consiliului, din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europacare, pentru realizarea scopului declarat, în art. 1 („Prezenta directivă stabileşte măsuri care urmăresc: 1. definirea şi stabilirea obiectivelor pentru calitatea aerului înconjurător destinate să evite, să prevină sau să reducă efectele dăunătoare asupra sănătății umane şi a mediului ca întreg; 2. evaluarea calității aerului înconjurător în statele membre pe baza unor metode şi criterii comune; 3. obținerea de informații privind calitatea aerului înconjurător pentru a ajuta la combaterea poluării aerului şi a neplăcerilor cauzate de aceasta şi pentru a monitoriza pe termen lung tendințele şi îmbunătățirile care rezultă în urma măsurilor luate la nivel național şi comunitar; 4. garantarea faptului că aceste informații privind calitatea aerului înconjurător sunt puse la dispoziția publicului; 5. menținerea calității aerului acolo unde este corespunzătoare şi îmbunătățirea acesteia în alte cazuri;6. promovarea unei

[5] R.Romi ş.a., *Droit international et européen de l'environnement*, citat de M.Duţu, *op. cit., Tratat* ..., 2007, p. 258.

cooperări crescute între statele membre în vederea reducerii poluării aerului") - prevede că este deosebit de important să fie combătute la sursă emisiile de poluanţi şi să fie identificate şi puse în aplicare cele mai eficiente măsuri de reducere a emisiilor pe plan local, naţional şi comunitar. În consecinţă, emisiile de poluanţi atmosferici nocivi ar trebui evitate, combătute sau reduse şi ar trebui stabilite obiective corespunzătoare pentru calitatea aerului înconjurător, luându-se în considerare standardele, ghidurile şi programele Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii[6].

Principiul *poluatorul plăteşte* este prevăzut de art. 191 T.F.U.E., iar aplicarea îi este asigurată prin consacrarea răspunderii ce revine celor care prin activitatea lor aduc atingere mediului. Principiul exprimă ideea că agentul poluant, persoană fizică sau juridică care, prin poluare, cauzează mediului un prejudiciu, va răspunde indiferent dacă fapta sa este culpabilă sau nu. Principiul are un *sens larg*, care presupune imputarea în sarcina poluatorului, a costului social al poluării pe care o provoacă, ceea ce presupune acoperirea tuturor efectelor unei poluări, atât cele produse asupra bunurilor şi persoanelor, cât şi cele produse asupra mediului, ca atare, şi un *sens restrâns*, care presupune obligarea poluatorului de a suporta numai costul măsurilor antipoluante şi de curăţire. Această ideie rezultă şi din Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea şi repararea daunelor aduse mediului, care în al doilea considerent prevede: „prevenirea şi repararea daunelor aduse mediului trebuie să se pună în aplicare în conformitate cu principiul „poluatorul plătește" prevăzut de tratat şi cu principiul dezvoltării durabile". Prin urmare, principiul fundamental al directivei ar trebui să fie cel potrivit căruia operatorul a cărui activitate a cauzat o daună asupra mediului sau o ameninţare iminentă de producere a unei asemenea daune, trebuie să răspundă financiar, pentru a-i determinape operatori să adopte măsuri şi să dezvolte practici menite să diminueze riscurile de producere a unor daune asupra mediului, astfel încât să se reducă expunerea la riscurile financiare asociate.

Dezvoltarea durabilă este văzută, în tratatele bază ale Uniunii Europene, atât ca scop al politicii în materia mediului - art. 11 T.F.U.E.; art. 3 alin. 3 TUE – cât şi ca principiu de acţiune în cadrul realizării pieţei interne. Este ceea ce rezultă din preambulul T.U.E., în care se include hotărârea părţilor semnatare şi de a*promova progresul economic şi social al popoarelor lor, ţinând seama de principiul dezvoltării durabile şi în cadrul realizării pieţei interne, al consolidării coeziunii şi*

[6] Considerentul al doilea din Directivă.

protecţiei mediului, precum şi de a pune în aplicare politici care asigură progrese concomitente în domeniul integrării economice şi în celelalte domenii.

Conceptul, impus relativ recent, are ca temelie mai multe constatări: activităţile umane sunt dependente de mediu şi resurse şi în acelaşi timp sănătatea, siguranţa socială şi stabilitatea economică a societăţii sunt esenţiale pentru definirea calităţii vieţii. La aceste constatări se adaugă dialogurile purtate la nivel internaţional. Este vorba de: Conferinţa de la Stockholm, din 1972, care pentru prima dată a avertizat cu privire la însuşi viitorul omenirii, ca rezultat al deteriorării mediului, în urma activităţilor umane; Conferinţa de la Viena, 1986, a încercat găsirea unor soluţii realiste pentru reducerea consumului de substanţe care dăunează stratului protector de ozon ce înconjoară planeta; Raportul Brundtland al Comisiei Mondiale pentru Mediu şi Dezvoltare apărut în 1987, după catastrofa de la Cernobâl - este intitulat "viitorul nostru comun" şi conţine cea mai citată definiţie a dezvoltării durabile: *dezvoltarea durabilă este cea careurmăreşte nevoile prezentului fără a compromite posibilitatea generaţiilor viitoare de a-şi satisface nevoile lor*. Deci, dezvoltarea durabilă admite dezvoltarea economică, cu modificarea strategiilor care trebuie să ţină seama de limitele ecologice. Raportul Brundtland a avut ca urmări, distanţate în timp, *Summit-ul Pământului,*de la Rio de Janeiro, din 1992, la care au fost adoptate mai multe convenţii referitoare la schimbările de climă, reducerea emisiilor de metan şi dioxid de carbon, diversitatea biologică, privind conservarea speciilor, şi stoparea defrişărilor masive; în acelaşi timp s-a stabilit un plan de susţinere a dezvoltării durabile, Agenda 21 şi *Summit-ul privind dezvoltarea durabilă*, 2002 de la Johannesburg[7].

Dezvoltarea durabilă şi tratatele bază ale Uniunii Europene

Atât T.U.E. cât şi T.F.U.E. conţin norme referitoare la dezvoltatea durabilă. Astfel, Articolul 3[8] T.U.E. în aliniatul (3) prevede:" Uniunea instituie o piaţă internă. *Aceasta acţionează pentru dezvoltarea durabilă a Europei*, întemeiată pe o creştere economică echilibrată şi pe stabilitatea preţurilor, pe o economie socială de piaţă cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forţei de muncă şi spre progres social, precum şi pe *un nivel înalt de protecţie şi de îmbunatăţire a calităţii mediului"*. Iar aliniatul (5) adaugă:

[7] În ce priveşte Uniunea Europeană, dezvoltarea durabilă a devenit obiectiv major, abia în 1997, după ce a fost inclus în Tratatul de la Maastricht (1993), iar în 2001, la summit-ul de la Goetheborg a fost adoptată Strategia de dezvoltare durabilă a U.E., căreia i-a fost adăugată o dimensiune externă la Barcelona, în 2002.
[8] Articolul 3 este parte din Titlul I. Dispoziţii generale.

”în relaţiile sale cu restul comunităţii internaţionale, Uniunea îşi afirmă şi promovează valorile şi interesele şi contribuie la protecţia cetăţenilor săi. Aceasta *contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei*, solidaritatea şi respectul reciproc între popoare, comerţul liber şi echitabil, eliminarea sărăciei şi protecţia drepturilor omului şi, în special, a drepturilor copilului, precum şi la respectarea strictă şi dezvoltarea dreptului internaţional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizaţiei Naţiunilor Unite”. T.F.U.E. cuprinde pe lângă un titlu de sine stătător referitor la mediu (Titlul XX Mediul) şi alte norme care stabilesc dezvoltarea durabilă ca obiectiv de prim rang, pentru Uniunea Europeană. Este şi cazul Articolului 11 care precizează: *Cerinţele de protecţie a mediului trebuie integrate* în definirea şi punerea în aplicare a politicilor şi acţiunilor Uniunii, *în special pentru promovarea dezvoltării durabile.*

Concluzie

Temelie a întregii activităţi de protecţie a mediului la nivel european, principiile - principiul conform căruia protecţia mediului constituie un obiectiv de interes public major, principiul precauţiei, principiul acţiunii preventive, principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului, principiul poluatorul plăteşte,dezvoltarea durabilă – sunt în cadrul Uniunii Europene, consacrate de tratatele bază ale acesteia şi dezvoltate în documente din dreptul derivat european. Pentru cei interesaţi, simpli cetăţeni dar şi organisme specializate, principiile de dreptul mediului constituie căi de atingere a ţelului dorit anume dezvoltarea durabilă care presupune dezvoltarea de astăzi realizată cu gândul la generaţiile viitoare.

BIBLIOGRAPHY:

1. J-M.Lavieille, *Droit international de l`environnement* 2 édition, Ellipses, 2004 ;
2. M.Duţu, *Tratat de dreptul mediului*, Ediţia 3, Ed. C.H.Beck, 2007 ;
3. P.L.Frier, *Le nouveau droit de l`archéologie préventive*, Collection du patrimoine culturel et naturel, l`Harmattan, 2004;
4. C. Huglo, *Le droit de l`environnement entre dans une période de consolidation*, Environnement Actualité du Droit Public, Privé et pénal de l`environnement, n°7- juillet 2009;
5. J.Morand-Deviller, *Le droit de l’environnement*, Presses Universitaires de France, 4^{e}édition, 2000;

6. M. Despax, *Droit de l'environnement*, Litec, Paris, 1980;
7. M.Prieur, *Droit de l'environnement*, Dalloz, 1991.

BRIEF HISTORY OF THE PRINCIPLES OF ENVIRONMENTAL LAW IN THE EUROPEAN UNION

Anca Ileana Dușcă

Assist. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: Foundation of any system of law, principles of environmental law, as is the entire issue of environmental protection in the European Union had a sinuous evolution, going from ignorance complete in original Treaties (ECSC, EEC, EAEC) to timid and partial recognition in subsequent treaties, to the full confirmation in primary and secondary law and in the jurisprudence of Court of Justice in Luxembourg.

Keywords: Treaty of Rome, the Stockholm Conference, the Single European Act, the Maastricht Treaty, the Amsterdam Treaty, the basic treaties of the European Union

Premise ale politicii de mediu în Uniunea Europeană

Pentru că în anii '50 politicile europene[1] au urmărit reconstrucţia economică a Europei, zdruncinată de război şi asigurarea păcii în viitor, Tratatul de la Roma stabilea ca obiectiv fundamental, "îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de muncă şi viaţă ale popoarelor europene". Fiind axat pe obiective economice, Tratatul C.E.E. nu a prevăzut măsuri pentru protecţia mediului. De aceea, actele Comunităţii Economice Europene, în legătură cu mediul, adoptate în vederea stabilirii unor standarde comune pentru protecţia consumatorilor, şi pentru asigurarea liberei circulaţii a bunurilor între statele membre, s-au bazat, fie pe art. 100 din Tratat, care

[1]A.I.Dușcă, T.E.Danciu, *Politica europeană de mediu- prezent şi perspective,* Bienala, Timişoara 2008, Ed.Wolters Kluwer, 2011, pag. 976 şi urm. În 1973 au fost înfiinţate Comitetul de Mediu şi Protecţia Consumatorului – DG III, în cadrul Comisiei şi Comitetul de Mediu în cadrul Parlamentului European; în 1981, reorganizarea Comisiei a făcut ca responsabilităţile de mediu să fie transferate, de la DG III (Politici Industriale), la DG XI (Mediu, Siguranţă Nucleară şi Protecţie Civilă). Pe parcursul perioadei `73 -`83 s-au realizat numeroase transformări în legislaţie, în special referitor la limitarea poluării, prin introducerea unor standarde minime, printr-o serie de directive pentru managementul deşeurilor, înlăturarea zgomotelor, protecţia resurselor naturale, apa şi aerul, conservarea naturii.

prevedea armonizarea legilor din statele membre, pentru funcţionarea Pieţei comune, fie pe art. 235, care privea creşterea nivelului de viaţă al cetăţenilor europeni. Alăturat T.C.E.E., Tratatul de instituire a Comunităţii Europene a Energiei Atomice a avut, datorită specificului domeniului de reglementare, cea mai mare incidenţă cu protecţia mediului. Astfel un întreg capitol (Capitolul III, art. 30-39, "Protecţia sanitară", din Titlul al II-lea "Dispoziţii menite să încurajeze progresul în domeniul energiei nucleare") vine să dezvolte cel de-al patrulea considerent, din preambulul documentului, care privea "stabilirea condiţiilor de securitate menite să îndepărteze pericolele pentru viaţa şi sănătatea oamenilor".

Dar, pentru că, de-a lungul anilor '60 s-au înmulţit semnalele de alarmă, protestele, apelurile pentru puritatea aerului şi a apei, pentru oraşe în care să se poată respira, pentru hrană necontaminată cu chimicale, pentru un mediu în care să se poată trăi fără teamă şi pe care generaţia aceasta să-l poată lăsa moştenire generaţiilor viitoare, poluarea mediului, la nivel global, a devenit evidentă, astfel că la Stockholm, 5-12 iunie 1972, Conferinţa Naţiunilor Unite cu privire la mediul înconjurător, a stabilit o serie de principii comune în vederea îmbunătăţirii mediului. În urma Conferinţei de la Stockholm şi pe baza acestor principii comune, Comunitatea Economică Europenă a adoptat un număr de şase programe de acţiune în domeniul mediului, stabilind principiile comunitare, în materie, pentru viitor[2].

A.U.E., T.U.E. şi T.A.

Principiile acţiunii comunitare în domeniu, au fost stabilite, într-o formulă directă şi clară, în *Actul Unic European* (Titlul VII "Mediul", art. 130 R, S, T). Astfel, art. 130 R consacra drept obiective ale acestei activităţi: „prezervarea, protejarea şi ameliorarea calităţii mediului; contribuţia la ocrotirea sănătăţii persoanelor; asigurarea unei utilizări prudente şi raţionale a resurselor naturale”. Ca o continuare firească, alineatul următor prevedea că: „Politica din domeniul mediului are în vedere un nivel ridicat de protecţie şi este fondată pe principiile acţiunii preventive, pe principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor cauzate mediului şi

[2] F-X. Fort, *L`insertion de la Charte constitutionnelle de l`environnement au sein du droit public français (1-re partie)*, Environnement-Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur-janvier 2009; C.Huglo, *Les lois Grenelle doivent elles nous apprendre á repenser le droit de l`environnement ?* Environnement-Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur-octobre 2009; H.Vestur, *Grenelle I: une loihors norme*, Environnement et Développement Durable-Revue Mensuelle Jurisclaseur-février 2010; C. Huglo, *Le droit de l`environnement entre dans une période de consolidation*, Environnement Actualité du Droit Public, Privé et pénal de l`environnement, n°7- juillet 2009.

pe principiul "poluatorul plătitor". În urma *Tratatului privind Uniunea Europeană*, Titlul VII, devenit Titlul XVI, reia şi modifică art. 130 R-T, introduse în Tratatul C.E.E., prin A.U.E. Dintre modificări amintim: în art. 130 R 1 este adăugat un nou obiectiv al Comunităţii Europene: „promovarea în plan internaţional, de măsuri destinate a face faţă problemelor regionale ori planetare, ale mediului"; în art. 130 R 2, este adăugat principiul precauţiei, ca o reflectare la nivel comunitar, a principiilor de la Rio; art. 130 S este modificat considerabil: votul cu unanimitate este înlocuit cu votul cu majoritate calificată, ca procedură de cooperare cu Parlamentul European; unanimitatea este menţinută cu consultarea Parlamentului European, într-o serie de domenii: măsuri esenţialmente fiscale, cele privind amenajarea teritorială, exploatarea solurilor; art. 130 alin. 3 introduce a treia procedură pentru unele măsuri de mediu: codecizia. *Tratatul de la Amsterdam*, 1997 a adus şi el modificări materiei mediului. Astfel, s-a modificat art. 2 al Tratatului C.E.E. înscriind printre scopurile sale *promovarea în ansamblul Comunităţii a unei dezvoltări armonioase, echilibrate şi durabile*[3].

Tratatele bază ale Uniunii Europene[4]şi materia mediului

Dintre normele referitoare la mediu, incluse în *Tratatul privind Uniunea Europeană*, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, amintim doar: *Articolul 3*[5] (1) „Uniunea urmăreşte să promoveze pacea, valorile sale şi bunăstarea popoarelor sale. (2) Uniunea oferă cetăţenilor săi un spaţiu de libertate, securitate şi justiţie, fără frontiere interne, în interiorul căruia este asigurată libera circulaţie a persoanelor, în corelare cu măsuri adecvate privind controlul la frontierele externe, dreptul de azil, imigrarea, precum şi prevenirea criminalităţii şi combaterea acestui fenomen. (3) Uniunea instituie o piaţă internă. Aceasta acţionează pentru

[3] Caracterul durabil al dezvoltării se referă strict la protecţia mediului - conceptul a fost lansat pe plan internaţional prin Raportul Brundtland (1987) şi apoi confirmat în 1992, la Rio de Janeiro la Conferinţa ONU privind mediul şi dezvoltarea.

[4]Articolul 1T.U.E.(ex-articolul 1 T.U.E.) „Prin prezentul tratat, Înaltele Părţi Contractante instituie între ele o Uniune Europeană, denumită în continuare „Uniune", căreia statele membre îi atribuie competenţe pentru realizarea obiectivelor lor comune. Prezentul tratat marchează o nouă etapă în procesul de creare a unei uniuni tot mai profunde între popoarele Europei, în cadrul căreia deciziile se iau cu respectarea deplină a principiului transparenţei şi cât mai aproape cu putinţă de cetăţeni. Uniunea se întemeiază pe prezentul tratat şi pe Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (denumite în continuare „tratatele"). Aceste două tratate au aceeaşi valoare juridică. Uniunea se substituie Comunităţii Europene şi îi succede acesteia. Articolul 1 T.F.U.E.(1) Prezentul tratat organizează funcţionarea Uniunii şi stabileşte domeniile, limitele şi condiţiile exercitării competenţelor sale. (2) Prezentul tratat şi Tratatul privind Uniunea Europeană reprezintă tratatele pe care se întemeiază Uniunea. Aceste două tratate, care au aceeaşi valoare juridică, sunt desemnate prin cuvântul „tratatele".

dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe o creştere economică echilibrată şi pe stabilitatea preţurilor, pe o economie socială de piaţă cu grad ridicat de competitivitate, care tinde spre ocuparea deplină a forţei de muncă şi spre progres social, precum şi pe un nivel înalt de protecţie şi de îmbunătăţire a calităţii mediului. Aceasta promovează progresul ştiinţific şi tehnic. Uniunea combate excluziunea socială şi discriminările şi promovează justiţia şi protecţia socială, egalitatea între femei şi bărbaţi, solidaritatea între generaţii şi protecţia drepturilor copilului. ... (5) În relaţiile sale cu restul comunităţii internaţionale, Uniunea îşi afirmă şi promovează valorile şi interesele şi contribuie la protecţia cetăţenilor săi. Aceasta contribuie la pacea, securitatea, dezvoltarea durabilă a planetei, solidaritatea şi respectul reciproc între popoare, comerţul liber şi echitabil, eliminarea sărăciei şi protecţia drepturilor omului şi, în special, a drepturilor copilului, precum şi la respectarea strictă şi dezvoltarea dreptului internaţional, inclusiv respectarea principiilor Cartei Organizaţiei Naţiunilor Unite....” *Articolul 6*[6] „(1) Uniunea recunoaşte drepturile, libertăţile şi principiile prevăzute în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene din 7 decembrie 2000, astfel cum a fost adaptata la 12 decembrie 2007, la Strasbourg, care are aceeaşi valoare juridică cu cea a tratatelor. Dispoziţiile cuprinse în cartă nu extind în niciun fel competentele Uniunii astfel cum sunt definite în tratate. Drepturile, libertăţile şi principiile prevăzute în cartă se interpretează în conformitate cu dispoziţiile generale din titlul VII al Cartei privind interpretarea şi punerea sa în aplicare şi cu luarea în considerare în mod corespunzator a explicaţiilor menţionate în Cartă, care prevăd izvoarele acestor dispoziţii. (2) Uniunea aderă la Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. Competenţele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare. (3) Drepturile fundamentale, astfel cum sunt garantate prin Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi astfel cum rezultă din tradiţiile constituţionale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii”.

Dintre normele referitoare la mediu, incluse în *Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene*, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, amintim doar: *Articolul 11*[7]conform căruia„Cerinţele de protecţie a mediului trebuie integrate în definirea şi punerea în

[6] (ex-articolul 6 T.U.E.).

aplicare a politicilor şi acţiunilor Uniunii, în special pentru promovarea dezvoltării durabile". Apoi *Articolul 191*[8]prevede: „(1) Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la următoarele obiective: - conservarea, protecţia şi îmbunătăţirea calităţii mediului; - ocrotirea sănătăţii persoanelor; - utilizarea prudentă şi raţională a resurselor naturale; - promovarea pe plan internaţional a unor măsuri destinate să contracareze problemele de mediu la scară regională sau mondială şi în special lupta împotriva schimbărilor climatice. (2) Politica Uniunii în domeniul mediului urmăreşte un nivel ridicat de protecţie, ţinând seama de diversitatea situaţiilor din diferitele regiuni ale Uniunii. Aceasta se bazează pe principiile precauţiei şi acţiunii preventive, pe principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului şi pe principiul "poluatorul plăteşte". În acest context, măsurile de armonizare care răspund cerinţelor în domeniul protecţiei mediului presupun, în cazurile adecvate, o clauză de salvgardare care autorizează statele membre să ia, din motive de protecţie a mediului fără caracter economic, măsuri provizorii supuse unei proceduri de control din partea Uniunii. (3) În elaborarea politicii sale în domeniul mediului, Uniunea ţine seama de: - datele ştiinţifice şi tehnice disponibile; - condiţiile de mediu din diferitele regiuni ale Uniunii; - avantajele şi costurile care pot rezulta din acţiune sau din inacţiune; - dezvoltarea economică şi socială a Uniunii în ansamblul său şi de dezvoltarea echilibrată a regiunilor sale. (4) În cadrul competenţelor lor, Uniunea şi statele membre cooperează cu ţările terţe şi cu organizaţiile internaţionale competente. Condiţiile cooperării Uniunii pot face obiectul unor acorduri între aceasta şi terţele părţi în cauză. Paragraful precedent nu aduce atingere competenţei statelor membre de a negocia în cadrul organismelor internaţionale şi de a încheia acorduri internaţionale". *Articolul 192* „(1) Parlamentul European şi Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară şi după consultarea Comitetului Economic şi Social şi a Comitetului Regiunilor, decid cu privire la acţiunile pe care Uniunea urmează să le întreprindă în vederea realizării obiectivelor menţionate

[8]TITLUL XX MEDIUL, DIN PARTEA A TREIA POLITICILE ŞI ACŢIUNILE INTERNE ALE UNIUNII, A T.F.U.E.

la articolul 191. Prin derogare de la procedura de decizie prevăzută la alineatul (1) şi fără a aduce atingere articolului 114, Consiliul, hotărând în unanimitate în conformitate cu o procedură legislativă specială, după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Economic şi Social şi a Comitetului Regiunilor, adoptă: (a) dispoziţii în special de natură fiscală; (b) măsuri privind: - amenajarea teritoriului; - administrarea cantitativă a resurselor de apă sau care au legătură directă sau indirectă cu disponibilitatea resurselor menţionate; - exploatarea solurilor, cu excepţia managementului deşeurilor; (c) măsurile care aduc atingere în mod semnificativ opţiunii unui stat membru între diferite surse de energie şi structura generală a alimentării sale cu energie. Consiliul, hotărând în unanimitate la propunerea Comisiei, după consultarea Parlamentului European, a Comitetului Economic şi Social şi a Comitetului Regiunilor, poate face ca procedura legislativă ordinară să fie aplicabilă domeniilor menţionate la primul paragraf. (3) Parlamentul European şi Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară şi după consultarea Comitetului Economic şi Social şi a Comitetului Regiunilor, adoptă programe de acţiune cu caracter general prin care se stabilesc obiectivele prioritare ce trebuie realizate. Măsurile necesare pentru punerea în aplicare a acestor programe se adoptă în conformitate cu condiţiile prevăzute la alineatul (1) sau (2), după caz. (4) Fără a aduce atingere anumitor măsuri adoptate de Uniune, statele membre asigură finanţarea şi aplicarea politicii în domeniul mediului. (5) Fără a aduce atingere principiului "poluatorul plăteşte", în cazul în care o măsură întemeiată pe alineatul (1) presupune costuri considerate disproporţionate pentru autorităţile publice dintr-un stat membru, această măsură prevede dispoziţiile corespunzătoare sub forma: - unor derogări temporare şi - unei asistenţe financiare din partea Fondului de Coeziune constituit în conformitate cu articolul 177". În fine, *Articolul 193* dispune: „Măsurile de protecţie adoptate în temeiul articolului 192 nu pot împiedica nici un stat membru să menţină sau să stabilească măsuri de protecţie mai stricte. Aceste măsuri trebuie să fie compatibile cu tratatele. Acestea sunt notificate Comisiei".

Concluzie

Oglindă a caracterului declarat economic al originarelor comunităţi (CECO, CEE, CEEA) principiile dreptului mediului, şi în general normele de protecţie a mediului în Uniunea Europeană au apărut relativ târziu. Ele au fost totuşi precedate, însoţite şi urmate de programele

de acţiune în materia mediului care au constituit terenul de apariţie, conturare şi dezvoltare a lor, aşa încât în zilele noastre putem vorbi de un loc consacrat în dreptul Uniunii Europene.

BIBLIOGRAPHY:

1. J.Morand-Deviller, *Le droit de l'environnement*, Presses Universitaires de France, 4e édition, 2000;
2. M. Despax, *Droit de l'environnement*, Litec, Paris, 1980;
3. M.Prieur, *Droit de l'environnement*, Dalloz, 1991;
4. F-X. Fort, *L`insertion de la Charte constitutionnelle de l`environnement au sein du droit public français (1-re partie)*, Environnement-Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur-janvier 2009; C.Huglo, *Les lois Grenelle doivent elles nous apprendre á repenser le droit de l`environnement ?* Environnement-Revue Mensuelle Lexisnexis Jurisclasseur-octobre 2009;
5. H.Vestur, *Grenelle I: une loihors norme*, Environnement et Développement Durable-Revue Mensuelle Jurisclaseur-février 2010;
6. C. Huglo, *Le droit de l`environnement entre dans une période de consolidation*, Environnement Actualité du Droit Public, Privé et pénal de l`environnement, n°7- juillet 2009;
7. A.I.Duşcă, T.E.Danciu, *Politica europeană de mediu- prezent şi perspective,* Bienala, Timişoara 2008, Ed.Wolters Kluwer, 2011, pag. 976 şi urm. În 1973 au fost înfiinţate Comitetul de Mediu şi Protecţia Consumatorului – DG III, în cadrul Comisiei şi Comitetul de Mediu în cadrul Parlamentului European; în 1981, reorganizarea Comisiei a făcut ca responsabilităţile de mediu să fie transferate, de la DG III (Politici Industriale), la DG XI (Mediu, Siguranţă Nucleară şi Protecţie Civilă). Pe parcursul perioadei `73 -`83 s-au realizat numeroase transformări în legislaţie, în special referitor la limitarea poluării, prin introducerea unor standarde minime, printr-o serie de directive pentru managementul deşeurilor, înlăturarea zgomotelor, protecţia resurselor naturale, apa şi aerul, conservarea naturii.

THE IMPLEMENTATION OF TOTAL REWARDS

Elena-Sabina Hodor

PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract:In general, the using of total rewards increases the value of the companies for the stakeholders. Whether it is about customers, vendors, business partners or employees, rewarding workforce accordingly to their expectations and performance as well brings added value to the final product of the company. Practicing total rewards in the corporate area helps to increase the volume and quality of work, commitment and loyalty of the staff. The final customer of products or services will be better treated and more satisfied. The profit and the company's image will be at least constant if not growing. The implementation of total rewards in firms it is not as easy as it seems. The principle it is consistent and logic: it starts from the mandatory rewards, required by law, and then there are considered the needs of the employees and the company's budget to determine what company can provide. The implementation of rewards into companies are achieved through total rewards models. This paper aims to show what total reward models were brought on the market in the recent years and what they require.

Keywords: the „Hay Group" Performance Employment Model, the BITC Work well Model, the Total Rewards Model according to the Maslow's Pyramid, the Total Rewards Model by Rumpel and Medcof, the Transactional and Relational Model, the WorldatWork Model.

JEL Classification:*J33, M52, M54.*

1. INTRODUCTION

What we expect and what do we get? This it is a good question for employees nowadays. Companies can use a classical salary package with standard wages and compulsory benefits required by law, or may grant other benefits and rewards for its employees in order to get the highest quality, to maintain the workforce and to gain employee's loyalty. However expectations of human resources are different and are depending on: gender, age, marital status, family, ambition, results at the working place. Granting rewards and benefits for employees in a company it is limited by the paying budget. In

reality, the budget it is decided by top management. Therefore, the needs of employees must be related to the company's financial resources.

During the past few years there have been created rewarding models that illustrate how rewards are granted to the employees. These models may be general or more specific for the companies for which they were designed. This paper aims to analyze what appeared in the literature in terms of reward models, showing the influence of the psychological contract in companies and inducing steps to follow for implementing a total rewards model in companies.

2. THE PSYCHOLOGICAL WORKING CONTRACT

The concept of „psychological contract" was first introduced by Argyris (1960) based on his research on the relationship between team leaders and their subordinates. It was proved the fact that when the leader it is so recognized by employees, the subordinates maintain high levels of productivity and complain less. Therefore, the author called this phenomenon „psychological working contract" (Hsu Tsui-Tsai, Jing Lin, 2014).

Later, Levinson (1962) developed the concept into a solid theory, arguing that this type of contract it is based on mutual expectations between organization and its employees. He pointed out the importance of company- employee relationship through mutual expectations that can not be known or made explicit (Hsu Tsui-Tsai, Jing Lin, 2014).

The following figure it is important for understanding the meaning of psychological contract:

Figure- 1: The psychological contract

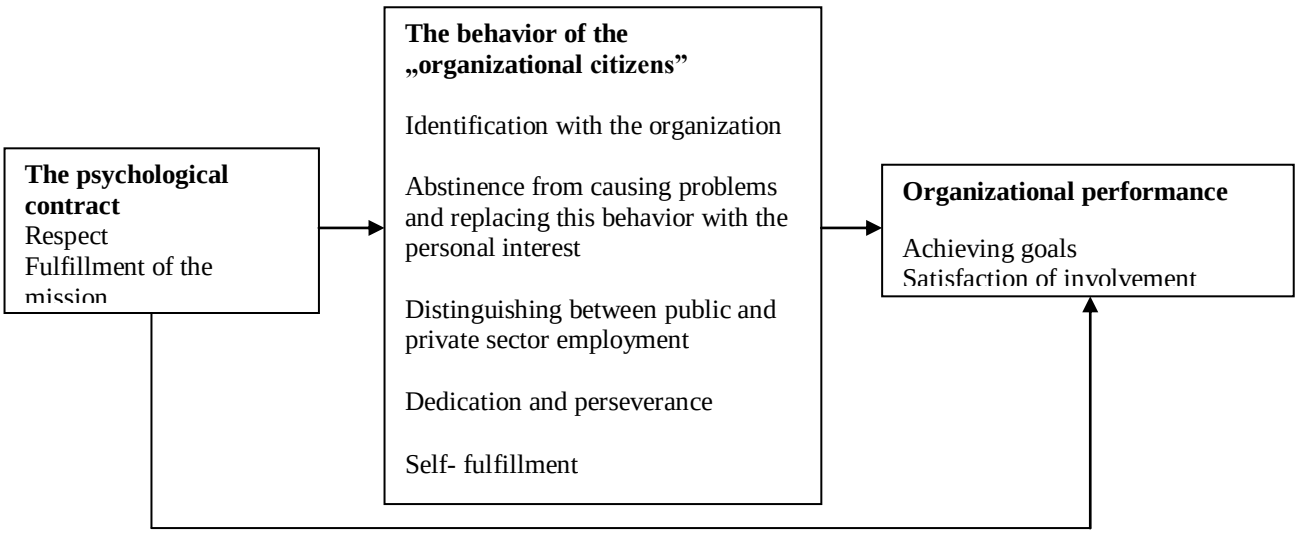
The psychological contract
Respect
Fulfillment of the mission
The behavior of the „organizational citizens”
Identification with the organization
Abstinence from causing problems and replacing this behavior with the personal interest
Distinguishing between public and private sector employment
Dedication and perseverance
Self- fulfillment
Organizational performance
Achieving goals
Satisfaction of involvement

Source: Tsui-Hsu Tsai, Jing Lin, 2014, p. 400.

The psychological contract engages in employees to perform as well as possible the tasks with perseverance and support from colleagues/ team leaders- when necessary. Thus, employees become true „organizational citizenships” identified with the company. The results are visible are good for both parties: the employee becomes self- fulfilled providing involvement and satisfaction and the company increases its performance.

This type of contract it is implicit and dynamic, and coveres two categories of aspects (Armstrong, Murlis, 2009):

Aspects covered by psychological contract from the employee's perspective: how it is treated the employee in terms of fairness and equity, the security commitment, the goal of the company to rely on competence, the expectations for career and opportunities to develop skills, the involvement and the influence of the firm, the trust into the company to honor promises, the patience of the employee to be driven in a professional way.

Aspects covered by psychological contract from the employer's perspective: competence, effort, compliance, commitment, loyalty.

Total rewards can be used to sustain and develop a psychological contract through the following actions (Armstrong, Murlis, 2009):

- Rewarding employees through concrete contributions, despite the loyalty and serviceability;
- Rewarding staff that is using skills with good intentions;
- Rewarding employees that prove that possess useful competences for the work and promptitude to accomplish the working tasks;
- Development of rewarding teams to boost teamwork, flexibility and multifunctionality;
- Introduction of new rewards by participating in company profits and the using of „we, together" instead „we and the organization";
- Communication to employees about rewarding innovation and how they will be affected;
- Involving the employees in total rewarding processes;
- Provide training to all the involved actors (managers, employees) about the implications of the reward policies and practices, especially when the structure of the company it is changed.

Rousseau (1989) introduced changes to this approach, arguing about the psychological contract that it doesn't mean only mutual expectations regarding the relationship between employees and organization, but rather the perception of the company about obligations for each employee, emphasizing the importance of personal knowledge. However, commitment and mutual obligations coexist. Personal knowledge, diversification of individual values and differences in message transmission may lead to different interpretations of the content of psychological contract (Coyle-Shapiro, Kessler, 2000).

3. MODELS DEVELOPED IN THE RECENT YEARS

The „Hay Group" Performance Employment Model

At the end of 1990, Hay Group has developed a total reward model based on the opinions of their employees. In order to define this model were used transactional rewards, relational rewards and everything that convinces employees that their work it is part of high standards (Armstrong, Murlis, 2009). The research results for employees from the United Kingdom and other company sites revealed that for choosing a job on long-term orientation with the organization, inspiration and values of the organization are most important for employees. On the second place are situated future growth opportunities and just on the third place are tangible rewards.

The model it is exposed below:

Figure- 2: The „Hay Group" Performance Employment Model

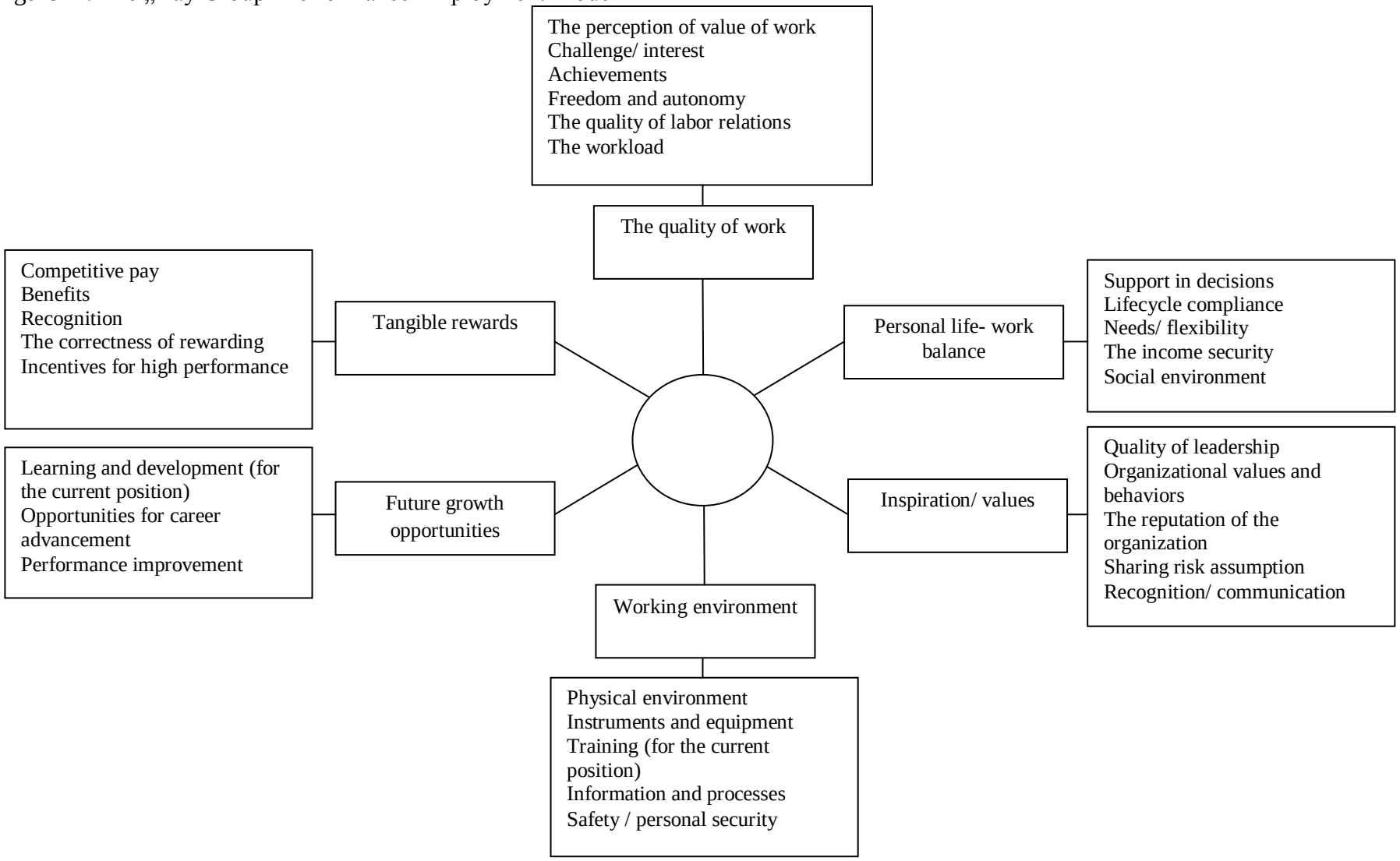

Source: Armstrong, Murlis, 2009, p. 15.

The model has six variables of interest: quality of work, personal life- work balance, inspiration and values of the organization, working environment, future growth opportunities and tangible rewards. Each of these consists in other subordinate variables. Personal life- work balance can be considered when it is offered flexibility for working hours or when are fulfilled other needs (for example, women that are in pre/ post natal can have a program of work for 6 hours per day instead of standard norm of 8 hours per day).

Inspiration and values of the organization can be observed through charismatic leaders, how the company it is perceived from the outside, behaviors adopted at work. The environment it is important in order to obtain performance at work, the variable being in charge to provide and maintain the necessary conditions for carrying out tasks (necessary tools, security). The opportunities for growth are hopes of advancement for employees with potential and qualities-necessary for the profession. Thus, learning and development offers opportunities for promotion. Quality of work appears when the workload it is performed in freedom and autonomy. In this model, the tangible rewards mean that the organization pay competitive wages compared to other companies from the market.

The Transactional and Relational Model

The simple classification of rewards into transactional and relational ones conducted to a total reward corresponding model. A company use transactional rewards (tangible) when there are involved visible, material exchanges between employees and employers: remuneration, tangible benefits. Firms can also use relational rewards (intangible) since these do not involve explicit exchanging between employees and organization, but rather „silence”: learning and development represent a good example for this cathegory.

The Total Rewards Model by Rumpel and Medcof

The model involves four types of rewards: remuneration include direct payments for the employess, benefits include indirect payments (pension, savings plans, different insurances). Learning and development programs include practices in order to achieve performance. Finally, the role of the working environment it is to improve and maintain the organizational climate.

The Total Rewards Model according to the Maslow's Pyramid

The model takes into account the needs of people, with the corresponding of one or more possible rewards. Affiliation with Maslow's Pyramid it is performed with both, relational and transactional rewards, directly or indirectly, financial or non-financial.

The basic needs of employees are satisfied through the basic salary. Safety, as a part of Maslow's pyramid it is ensured by financial satisfaction for the received remuneration. The need for belonging it is fulfilled through the team spirit created at work, cooperation and professional experiences.

Knowledge and understanding are met through learning and development. Companies can provide to their employees professional development courses, and can consult them in order to find out the necessary learning needs. Aesthetic requirements are related to the employee's perceptions about how important and exciting it is their work. Self-esteem comes noticing the employees at the workplace.

The WorldatWork Model

The model was developed after a survey conducted in the United States of America- „The relative influence of Total Rewards Elements on Attraction, Motivation and Retention" (Boswell, et. Al., 2011, pp. 1-45) started in January 2006 and completed in May 2009.

The total reward model analyses the three key behaviors in human resources management: attracting, motivating and maintaining the workforce. The total reward strategy it is developed through five elements: pay, benefits, work-personal life balance, performance and recognition, development and career opportunities.

The BITC Work well Model

The model it is developed by a United Kingdom business for other businesses in the same geographical area. Professor Cary Cooper for organizational psychology and health says „The Workwell model highlights the need for collaboration. It is the employer' s job to create an environment where employees can make healthy life choices, but employees must take responsibility for their own health and well- being"(Workwell Model, accessed 05/30/2015).

The model has in center actions recommended by the BITCH Organization for employees: better work involves creating a pleasant work environment, where there it is

commitment. Better relations are based on encouraging communication and socialization. Also, it involves calling specialists to maintain physical and mental health that bring welfare to staff. Lifelong learning, cooperation with others, practicing volunteering, taking notes and be active- are recommendations made by Foresight Mental Capital Organization and are connected to the recommendations given by BITC Organization (Workwell Model, accessed 05/30/2015).

The model has the following benefits: higher productivity, increased commitment, high presence, an improved recruitment and retention processes and a better image for stakeholders.

4. STEPS FOR IMPLEMENTING TOTAL REWARDS IN COMPANIES

The first step for the creation of a rewarding system of an organization it is to focus on the individual behaviors and the organizational ones that are required for the success of the organization (Armstrong, Brown, 2001).

To demonstrate the utility of a total rewards strategy for an enterprise, must be accomplished the following affirmations (Sadler, 2001):

1. To attract human resources that are necessary both, numerically and qualitatively;
2. To maintain the basic labor that organization needs to carry out the main activities;
3. To be able to motivate the type of the behavior that the company wants to encourage among employees.

A model for developing a total rewards strategy it is illustrated below:

Figure- 3: A model for implementing total rewards

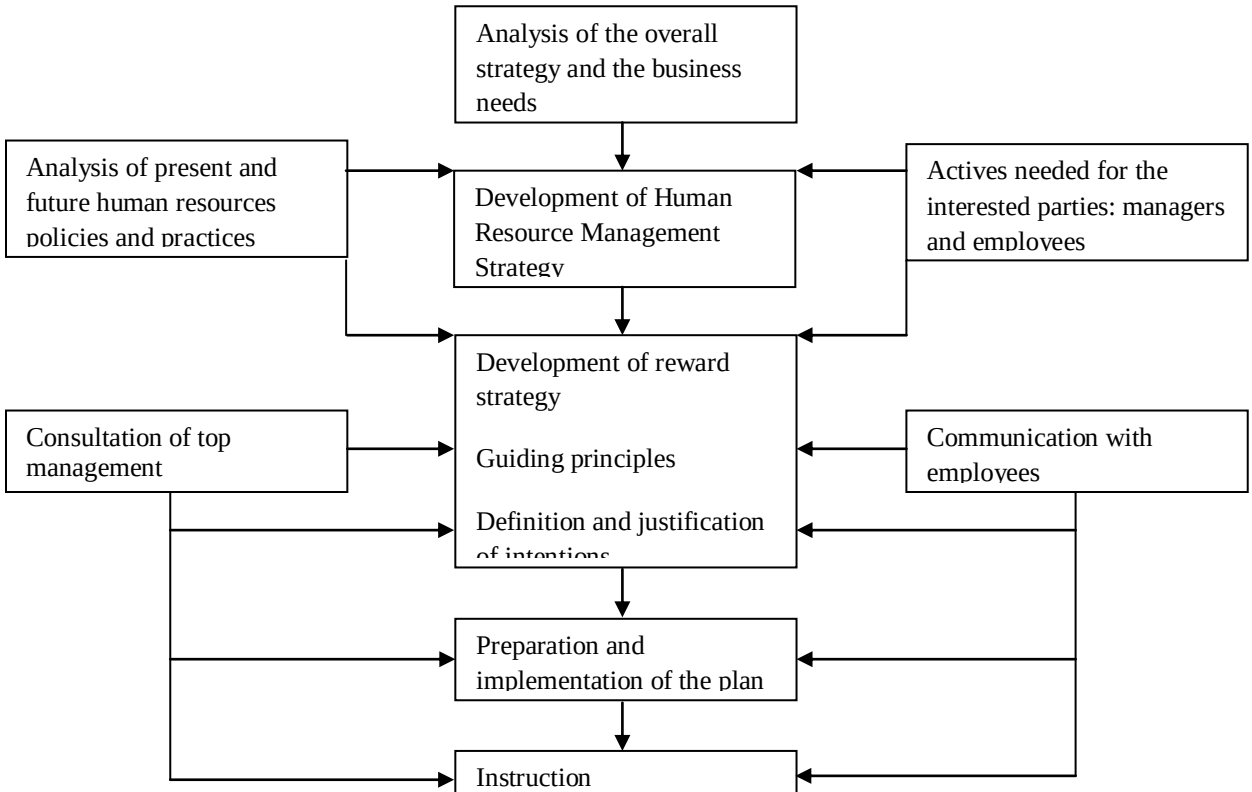
Analysis of the overall strategy and the business needs
Analysis of present and future human resources policies and practices
Development of Human Resource Management Strategy
Actives needed for the interested parties: managers and employees
Development of reward strategy
Guiding principles
Definition and justification
Consultation of top management
Communication with employees
Preparation and implementation of the plan
Instruction

To create a total rewards strategy it is involved the entire staff of a company, from employees to line managers and the top management. Consultation it is essential in this process. Further, the department of human resource management analyzes, adapts and proposes whenever it is necessary the/ a reward strategy, with the top management's final approval. This model for developing an overall reward strategy it is theoretical. Practice shows that most often, companies do not follow the traditional path when initiating such actions. The most commonly cited reason for questioning to implement a total rewards system it is the assigned budget (Armstrong, Murlis, 2009).

The total reward strategy aims to attract, motivate and maintain human resources. It interacts more with the company's external environment when there are recruitment and selection processes, but also needs the information within the firm to determine competitive salary packages compared to those offered by other companies from the market. Rigorous background, continuous information about the labor market and knowing the legal benefits- are examples of activities that ensure that a strategy can be successful implemented.

5. CONCLUSIONS

Every industry has its specifics regarding salary packages offered to staff. Production companies have different rewarding policies compared to companies that are providing services. Also, companies with foreign capital have another vision in terms of rewarding employees compared to the romanian companies. However, the statutory rewards are compulsory and valid for all the employers.

The total rewards models debated in the past few years are:

- The Total Rewards Model according to the Maslow's Pyramid;
- The Total Rewards Model by Rumpel and Medcof;
- The Transactional and Relational Model;
- The „Hay Group" Performance Employment Model;
- The BITC Work well Model;
- The WorldatWork Model.

The first three models are purely theoretical, representing a purely theoretical abstraction and the last three models have been proposed to be directly applied in various analyzed companies.

According to the psychological contract, employees become true „organizational citizenships" identified with the company. In general, the results are visible: the employee becomes self- fulfilled, more involved and satisfied and the company increases its own performance.

To create a total rewards strategy it is involved the entire staff of the company. The department of human resource management analyzes, adapts and proposes whenever it is necessary the/ a reward strategy, with the top management's final approval. However, the most commonly cited reason for not implementing a total rewards system it is the assigned budget (Armstrong, Murlis, 2009).

BIBLIOGRAPHY:

1. Aksakal, Erdem, Dağdeviren, Metin (2014), „Analyzing Reward Management Framework with Multi Criteria Decision Making Methods", *Social and Behavioral Sciences Journal*, Vol. 147, pp. 147-152.
2. Armstrong, Michael, Brown, Duncan, Reilly, Peter (2011), „Increasing the effectiveness of reward management: an evidence-based approach", *Employee Relations Journal*, Vol. 33, Nr. 2, pp. 106-120.
3. Boswell, Wendy R., Cook, Allison L., Horner, Margaret T., Payne, Stephanie C., Shaub, Michael K. (2011), „The relative influence of Total Rewards Elements on Attraction, Motivation and Retention", *WorldatWork Journal,*Vol.20, Nr. 1, pp. 1-45.
4. Bowen, David E., Ostroff, Cheri (2004), „Understanding HRM-firm performance linkages: the role of the "Strength" of the HRM system", *Academy of Management Review,* Vol. 29, Nr. 2, pp. 203-221.
5. Cooper, Elizabeth, Kish, Andrew (2014), „Executive compensation and securitization: pre-and post-crisis", *The Journal of Risk Finance*, Vol. 15, Nr. 4, pp. 437-457.
6. Coyle-Shapiro, Jacqueline, Kessler, Ian (2000), „Consequences of the psychological contract for the employment relationship: a large scale survey", *Journal of Management*

Studies, Vol. 37, Nr. 7, pp. 903-930.

7. Day, Jillian Webb, Holladay, Courtney L., Johnson, Stefanie K., Barron, Laura G. (2014), „Organizational rewards: considering employee need in allocation", *Personnel Review Journal*, Vol. 43, Nr. 1, pp. 74-95.
8. Fluegge-Woolf, Erin R. (2014), „Play hard, work hard", *Management Research Review Journal*, Vol. 37, Nr. 8, pp. 682-705 .
9. Gill, Suveera (2014), „Rewards for failure: an explanation for anomalous executive remuneration", *Journal of Indian Business Research*, Vol. 6, Nr. 2, pp. 90-127.
10. Gross, Steven E., Friedman, Helen M. (2004), „Creating an Effective Total Reward Strategy: Holistic approach better supports Business Success", *Benefits Quarterly, Third Quarter*, Vol. 20, Nr. 3, pp. 7-11.
11. Guest, David (2014), „Employee engagement: a sceptical analysis", *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, Vol. 1, Nr. 2, pp. 141-156.
12. Hatice, Özutku (2012),„The Influence of intrinsic and extrinsic Rewards on Employee Results: an empirical analysis in Turkish Manufacturing Industry", *Business and Economics Research Journal*, Vol. 3, Nr. 3, pp. 29-48.
13. Hodor, Elena- Sabina (2014), „Total Rewards Model in Romanian Companies", *Cross-Cultural Management Journal*, Vol. XVI, No. 30, pp. 313-319.
14. Hodor, Elena-Sabina (2015), „A pre-test on Total Rewards Model for Business Consulting Romanian Companies", *Logos, Universality, Mentality, Education, Novelty, Section: Social Sciences*, Vol. IV, No. 1,pp. 123-131.
15. Jones, Elka (2005), „An overview of employee benefits",*Occupational Outlook Quarterly*, Vol. 49, Nr. 2, pp. 12-21.
16. Kroumova, Maya K., Lazarova, Mila B. (2009), „Broad-based incentive plans, HR practices and company performance", *Human Resource Management Journal*, Vol.19, Nr.4, pp. 355-374.
17. Rumpel, Steven, Medcof, John W. (2006), „Total rewards: good fit for tech workers", *Research Technology Management*, Vol. 49, Nr. 5, pp. 27-35.
18. Schweitzer, Linda, Lyons, Sean, Kuron, Lisa K. J., Ng , Eddy S.W. (2014), „The gender gap in pre-career salary expectations: a test of five explanations", *Career Development*

International Journal, Vol. 19, Nr. 4, pp. 404-425.

19. Tornikoski, Christelle (2011), „Fostering expatriate affective commitment: a total reward perspective", *Cross Cultural Management: An International Journal*, Vol. 18, Nr. 2, pp. 214-235.
20. Tsui-Hsu Tsai, Tracy, Jing Lin, Arthur (2014), „Do psychological contract and organizational citizenship behavior affect organizational performance in non-profit organizations?", *Chinese Management Studies*, Vol. 8, Nr. 3, pp. 397-417.
21. Wilkinson, Janis G. (1993), „Duke Power integrates Employee Rewards with its Business Vision of Excellence", *National Productivity Review*, Vol. 12, Nr. 3, pp. 325-334.
22. Zhou, Yu, Zhang, Yingying, Montoro-Sánchez, Ángeles (2011), „Utilitarianism or romanticism: the effect of rewards on employees' innovative behaviour", *International Journal of Manpower*, Vol. 32, Nr. 1, pp. 81-98.
23. Armstrong, Michael, Murlis, Helen (2009), „Reward Management", Bucureşti: Codecs.
24. Armstrong, Michael, Brown, Duncan (2001), „New dimensions in pay management", London: Paperweight.
25. Sadler, Philip (2001), „Management Consultancy", London: Kogan Page.
26. Workwell Model, http://www.bitc.org.uk/programmes/wellbeing/workwell-model, (accessed 30.09.2015).

LEGAL TRANSLATION WITHIN THE EUROPEAN UNION: CURRENT STAKES AND CHALLENGES

Diana Dănişor

Assoc. Prof., PhD, Universitatea din Craiova

Abstract: It has been rightly noted that the language of Europe is translation. The translation of legal texts has a long history, signposted since Greco-Latin antiquity. Language is the common denominator, with its ambiguities, gaps and limitations related to the nature of the human spirit. Hence the inherent difficulty of the translator who has to grasp the meaning of the source text (in its finest nuances) and render it in an equivalent manner in the translated text. In legal translation, the text approach oscillates between literal translation and free translation, between fidelity and freedom, between the fidelity of the letter and the fidelity of the spirit, between source language-oriented translation and target language-oriented translation. EU translators guarantee access to documents in all official languages, for all must be able understand these documents, to follow the whole legislative process and to address the institutions in their own language. Translators are those who build bridges between language communities. Despite theoretical difficulties, translation is an effective communication tool which enables citizens, in a globalized world, to communicate and participate in building a common future, without having to give up their own language which is an integral part of their identity.

Keywords: legal translation, European Union, communication, language, identity

Introducere

Cunoscând o lungă istorie, activitatea de traducere aplicată textelor juridice are un viitor la fel de promiţător în contextual actual al modializării „în care dreptul joacă şi este chemat să joace un rol major”[1]. Multilingvismul instituţional al Uniunii Europene şi egalitatea limbilor oficiale asigură o „legătură profundă şi directă cu cetăţenii europeni”, adresându-se cetăţenilor şi

[1]Gémar J.-C., *Les enjeux de la traduction juridique, principes et nuances*, în Traduction de textes juridiques: problèmes et méthodes, Equivalences 98, Séminaire ASTTI du 25.9.1998, p. 7. http://www.tradulex.com/Bern1998/Gemar.pdf

administraţiilor esenţialmente monolingve, pentru efectivitatea dreptului european. Ordinele juridice, politice şi culturale naţionale interacţionează între ele, limbile oficiale şi de lucru ale Uniunii Europene fiind interfaţa ordinii juridice şi politice europene în construcţie. Între nivelul european şi sistemele juridice şi culturale naţionale se produce o fricţiune interculturală, multilingvismul contribuind la căutarea unui punct median de rezolvare a conflictelor prin terţi exteriori.[2]

Mizele traducerii juridice în sânul Uniunii Europene

Se poate vorbi de uniformitatea dreptului european prin echivalenţa limbilor, scop ultim al traducerilor. Dreptul european înscrie identităţile culturale şi lingvistice în procesul de construcţie a unei ordini politice comune prin asigurarea tratamentului egal al limbilor, al cetăţenilor şi al statelor membre.[3] Ca mediator intercultural al Uniunii Europene rolul traducerii este acela de a „asuma o puternică funcţie de mediere: atât interlingvistică, între limbile oficiale, cât şi intralingvistică, în fiecare din limbile oficiale care sunt suportul unui dublu context juridic şi cultural, european şi naţional.

Trebuie să se ţină mai întâi cont de faptul că textele de drept comunitar sunt redactate în mai multe limbi şi că diferitele versiuni lingvistice sunt autentice; o interpretare a unei dispoziţii de drept comunitar implică astfel o comparaţie a versiunilor lingvistice. Apoi, trebuie notat că, chiar în caz de concordanţă exactă a versiunilor lingvistice, dreptul comunitar utilizează o terminologie care îi este proprie. De altfel, se cuvine să subliniem că noţiunile juridice nu au cu necesitate acelaşi conţinut în drept comunitar şi în diferitele drepturi naţionale.[4]

Este motivul pentru care traducerea face parte integrantă din munca juridică şi legislativă.[5] Instituţiile europene au început să funcţioneze cu 4 limbi, în 1958, pentru ca în prezent numărul limbilor oficiale ale Uniunii Europene să se ridice la 24. Ca organizaţie democratică, Uniunea europeană trebuie să comunice cu cetăţenii săi în propria lor limbă. La fel stau lucrurile şi cu guvernele şi serviciile publice naţionale, întreprinderile şi ale organisme din sânul Uniunii Europene. Europenii au dreptul să ştie ce decizii sunt luate în numele lor pentru a

[2] Mayer C.-H., Bonnes Ch.-M., *Interkulturelle Mediation und Konfliktbearbeitung. Bausteine deutsch-afrikanischer Wirklichkeiten*, Stuttgart, Waxmann Verlag, 2004, p. 13.
[3] Vezi Ost F., *Traduire, Défense et illustration du multilinguisme*, Paris, Fayard, 2009, pp. 258 şi urm., asupra parabolei talentelor şi a valorii adăugate a traducerii ca proces.
[4] Affaire 283/81, *CILFIT*, punctele 18-19.
[5] M. Cornu, M. Moreau (dir.), *Traduction du droit et droit de la traduction*, Paris, Dalloz, 2011.

contribui activ la acestea. Pentru [6]legitimitatea democratică a Uniunii Europene exigenţa fundamentală este aceea de a-i da fiecărui intervenient posibilitatea de a se exprima şi de a consulta un document în limba sa. Traducătorii Uniunii Europene garantează accesibilitatea la documente în toate limbile oficiale, instituţiile europene adoptând legi direct aplicabile fiecărui cetăţean, De aceea, toţi trebuie să fie capabili să înţeleagă aceste documente, să urmărească ansamblul procesului legislativ şi să se adreseze instituţiilor în propria lor limbă.

Redactarea textelor este centrată pe un text original (în engleză) care este supus unor revizuiri retroactive (în caz că celelalte versiuni dezvăluie erori sau ambiguităţi). În spaţiul european[7], armonia rezultă din confruntarea structurată a sistemelor şi a condiţiilor istorico-culturale diferite, norma, pentru a fi europeană şi a scăpa particularităţii, trece prin proba limbii constituită de traducere.[8] Urmează faza dialogului cooperativ[9], odată cu examinarea propunerii legislative realizată de Parlament şi de Consiliu. În această fază se pot opera amendamente în mai multe limbi, experţii naţionali putând face observaţii lingvistice şi terminologice. Înainte de adoptarea formală a textului, administraţiile naţionale au posibilitatea să transmită punctele lor de vedere, revizuirea juridică (ce are drept obiectiv să amelioreze calitatea textului în limba de redactare, veghind la corecţia juridică şi la coerenţa terminologică, prin reconcilierea versiunilor cu originalul) în sânul Consiliului intervenind după acordul politic. În Parlament, raportul comisiei parlamentare este adoptat în limbile oficiale, după revizuirea de către juriştii-lingvişti (aceştia examinează, pe lângă amendamentele aduse propunerii iniţiale, şi versiunea consolidată). Este dificil să se distingă în cadrul acestei munci colective şi pluridisciplinare confluenţa între ordinele juridice naţionale (ce ţine de traducerea între limbi diferite şi de amendarea, reformularea, recitirea şi revizuirea textelor). Contaminarea reciprocă a limbilor explică crearea unui serviciu ce se ocupă cu Calitatea lingvistică, adică cu revizuirea, la cerere, a originalelor redactate de locutori a căror limbă maternă nu este engleza.

[6]*Traduire et interpréter pour l'Europe*, http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/brochures/interpreting_translating_europe_fr.pdf

[7] Ost F., *Conclusions*, în A. Bailleux et al. (dir.), *Traduction et droits européens: enjeux d'une rencontre*, actes du Colloque (Bruxelles, 19-20 février 2009), Bruxelles, Publications des Facultés universitaires Saint-Louis, p. 7.

[8]Catherine Vieilledent-Monfort, *L'Union européenne comme médiatrice interculturelle : le multilinguisme*,http://www.langue-francaise.org/Bruxelles/annonce_2013_06_vieilledentt.pdf

[9] Ost F., *Conclusions*, în A. Bailleux et al. (dir.), *Traduction et droits européens: enjeux d'une rencontre*, actes du Colloque (Bruxelles, 19-20 février 2009), Bruxelles, Publications des Facultés universitaires Saint-Louis, p. 7.

Limbile Europei vehiculează sisteme culturale şi juridice ce nu sunt subtituibile unul altuia. Traducerea se situează în spaţiul echivalenţei fără identitate.[10] Ambiguitatea poate rezulta din negocierile de la nivelul politic, făcând parte din tehnicile legislative ce permit depăşirea lipsei acordului complet. Această situaţie este descrisă de *Ghidul practic comun*[11]la punctul 1.3. în următorii termini: „Dispoziţiilor cărora le lipseşte claritatea pot face obiectul unei interpretări restrictive realizată de judecătorul comunitar. Rezultatul va fi, în acest caz, invers aceluia vizat de introducerea în text a unei « imprecizii artistice » considerată a rezolva problemele de negociere a normei"[12].

Multilingvismul, provocare lansată traducerii

Traducerea a participat considerabil la fixarea, apoi la difuzarea patrimoniului istoric, cultural şi ştiinţific al umanităţii: corolar al plurilingvismului, ea constituie instrumentul de comunicare transdisciplinar al trecutului, al prezentului şi al viitorului care respectă cel mai bine culturile lumii conservându-le identitatea. Într-un eseu cu rezonanţe politice, François Ost militează pentru diversitatea limbilor şi pentru ireductibilitatea lor. „Traducerea are mai întâi loc în interiorul unei limbi, şi trebuie să se elibereze de mitul limbii unice."[13]

Traducerea este una dintre marile provocări culturale şi societale ale unei lumi globalizate. Mediterana, Europa, lumea, s-au construit pe această practică paradoxală a lui *a spune „*aproape" *acelaşi lucru*[14] şi a inventa, în trecere, la confluenţa cunoaşterii şi a limbilor în transformare. Diversitatea limbilor apare adesea ca ultimă frontieră, obstacol în calea emergenţei unei societăţi şi a unui spaţiu comun de expresie politică. Din obstacol, traducerea devine matricea unei cetăţenii a secolului 21, căci, după cum spunea Umberto Eco, „Limba Europei este traducerea". Filosoful Barbara Cassin susţine într-un articol că „Limba Europei nu este o limbă, ci un schimb de limbi care sunt surprinse una de alta, Trebuie să vorbeşti cel puţin două limbi

[10] Ricoeur P., *Sur la traduction,* Paris, Bayard, 2004.
[11]*Guide pratique commun du Parlement européen et du Conseil et de la Commission à l'intention des personnes qui contribuent à la redaction des textes législatifs au sein des institutions communautaires*, http://eur-lex.europa.eu/techleg/index.html?locale=fr
[12]Vezi hotărârea în cauza C-6/98.
[13]Ost F., *Traduire. Défense et illustration du multilinguisme*, Fayard « Ouvertures », 2009.
[14]Eco U., *Dire presque la même chose. Expériences de traduction* (traducere din italiană realizată de Myriam Bouzaher), Grasset, 2003.

pentru a o vorbi pe a ta şi a înţelege că ai una: « diversitatea cultural » înţeleasă în acest fel ne dă un motiv politic de a spera”[15].

Problema traducerii rezultă chiar din multitudinea limbilor Uniunii Europene: deoarece nu este unificată lingvistic, traducerea textelor juridice este o necesitate. Această diversitate lingvistică nu este efectul hazardului, ci corespunde unei diversităţi culturale riguros corelative: fiecare limbă trimite la o cultură căreia-o conferă un sistem de semne prin care se exprimă, prin care semnifică lumea.

Dacă am fonda studierea fenomenului traducerii doar pe stricta analiză lingvistică, ar trebui să concluzionăm că este imposibil să traduci, fiecare limbă organizându-şi propria repartizare a câmpurilor semantice în mod diferit şi neputându-se face ca un cuvânt dat dintr-o limbă să coincidă cu corespondentul său dintr-o alta[16], oricare ar fi cuplul limbilor luate în consideraţie[17]. Se concluzionează asupra „imposibilităţii, pentru un semn dintr-o limbă [de a ocupa în sistemul semnelor] acelaşi loc pe care-l ocupă în a sa semnul prin care ne străduim să-l traducem[18]. Pentru Jakobson, din moment „ce se compară două limbi, se pune problema posibilităţii traducerii dintr-una în alta şi reciproc”[19]. Nida ne aminteşte că „chiar şi atunci când este vorba doar de o singură limbă comunicarea nu este niciodată absolută, căci două persoane nu înţeleg niciodată cuvintele de manieră identică. Cu atât mai mult nu trebuie să ne aşteptăm la o echivalenţă perfectă între două limbi”[20]. Pentru juristul Norbert Rouland, „variaţia culturală” caracterizează specia umană, căci „pentru a-şi crea propria identitate, omul produce diferenţă”[21].

Limba juridică, subgrup al limbilor de specialitate se caracterizează printr-un înalt grad de determinare şi interconexiuni culturale, istorice şi socio-politice, printr-o complexitate particulară (utilizează categorii abstracte), prin finalitatea informativă şi comunicativă asociată funcţiei precriptive (legislaţie) şi/sau performative (jurisprudenţă) a textelor legale, dincolo de sintaxa, semantica şi terminologia specifice, prin dezvoltarea (istorică) divergentă a sistemelor

[15] Cassin B., Le Monde 2, 14 ianuarie 2006, p.63.
[16] Gemar J.-C., *Les enjeux de la traduction juridique, principes et nuances*, în Traduction de textes juridiques: problèmes et méthodes, Equivalences 98, Séminaire ASTTI du 25.9.1998. http://www.tradulex.com/Bern1998/Gemar.pdf
[17] Saussure, F. de (1916): *Cours de linguistique générale*. Paris, Ed. critique Tullio de Mauro. 1982), p. 161.
[18] Hagège C., *L'homme de paroles*,Paris, 1985, p. 47.
[19] Jakobson, R., *The dominant, in Language in Literature*, Cambridge (Massachusetts), Belknapp Press - Harvard University Press, 1987, p. 80.
[20] Nida E. A., *Toward a Science of Translating*, Leiden, 1964, p 4.
[21] Rouland N., *Anthropologie juridique*, Paris, 1991, p12.

legale ce conduce la echivalenţa aproximativă a traducerilor juridice.[22] În consecinţă, în cazul traducerii juridice, abordarea textului oscilează între traducerea literală şi traducerea liberă, între fidelitate şi libertate, între fidelitate a literei şi fidelitate a spiritului, între traducerea orientată spre limba-sursă şi traducerea orientată spre limba-ţintă.

Concluzie:

Traducerea face posibilă ieşirea din alternativa între pluralitatea haotică şi mitul intercomprehensiunii prin unicitate lingvistică, deoarece o limbă unică sărăceşte spiritul: rectitudinea lingvistică este o cale mortală, dar şi haosul multilingv produce neînţelegeri, chiar imposibilităţi, euristice. Ca şi visul limbii unice, visul Codului unic, al Legii universale, sunt fantasmatice.

Dorinţa unei limbi unice, ca şi a unei legi unice, constituie utopii adesea concomitente. Traducerea devine mijloc de cunoaştere a propriei limbi, de ieşire din univoc şi de îmbogăţire. Căutarea unui limbaj universal, a unei limbi codate, purificate, pe de-a-ntregul logică este lipsită de sens, deoarece limbile nu se reduc doar la comunicarea de informaţii, ci vehiculează o cultură creând-o în acelaşi timp. Este motivul pentru care limbile trebuie menţinute vii, dezvoltând traducerea, căci în orice limbă, oamenii pot să regăsească spiritul, suflul, parfumul, urmele polilingvismului original[23].

BIBLIOGRAPHY:

1. Cassin B., *Le Monde 2*, 14 ianuarie 2006.
2. Eco U., *Dire presque la même chose. Expériences de traduction* (traducere din italiană realizată de Myriam Bouzaher), Grasset, 2003.
3. Eco U., *La recherche de la langue parfaite dans la culture européenne*, Seuil « Faire l'Europe », 1994.
4. Gemar J.-C., *Les enjeux de la traduction juridique, principes et nuances*, în Traduction de textes juridiques: problèmes et méthodes, Equivalences 98, Séminaire ASTTI du 25.9.1998.

[22] Villányi J., *Les difficultés de la traduction juridique au sein de l'Union européenne*, Parlement européen, 29.11.2013, http://termcoord.eu/wp-content/uploads/2013/12/Presentation-TraductionJuridiqueVillanyi20131129PE_modifiedFINAL.pdf

[23] Eco U., *La recherche de la langue parfaite dans la culture européenne*, Seuil « Faire l'Europe », 1994.

5. Hagège C., *L'homme de paroles*,Paris, 1985.
6. Jakobson, R., *The dominant, in Language in Literature*, Cambridge (Massachusetts), Belknapp Press - Harvard University Press, 1987.
7. M. Cornu, M. Moreau (dir.), *Traduction du droit et droit de la traduction*, Paris, Dalloz, 2011.
8. Mayer C.-H., Bonnes Ch.-M., *Interkulturelle Mediation und Konfliktbearbeitung. Bausteine deutsch-afrikanischer Wirklichkeiten*, Stuttgart, Waxmann Verlag, 2004.
9. Nida E. A., *Toward a Science of Translating*, Leiden, 1964.
10. Ost F., *Conclusions*, în A. Bailleux et al. (dir.), *Traduction et droits européens: enjeux d'une rencontre*, actes du Colloque (Bruxelles, 19-20 février 2009), Bruxelles, Publications des Facultés universitaires Saint-Louis.
11. Ost F., *Conclusions*, în A. Bailleux et al. (dir.), *Traduction et droits européens: enjeux d'une rencontre*, actes du Colloque (Bruxelles, 19-20 février 2009), Bruxelles, Publications des Facultés universitaires Saint-Louis.
12. Ost F., *Traduire, Défense et illustration du multilinguisme*, Paris, Fayard, 2009.
13. Ost F., *Traduire. Défense et illustration du multilinguisme*, Fayard « Ouvertures », 2009.
14. Ricoeur P., *Sur la traduction*, Paris, Bayard, 2004.
15. Rouland N., *Anthropologie juridique*, Paris, 1991.
16. Saussure, F. de (1916): *Cours de linguistique générale*. Paris, Ed. critique Tullio de Mauro. 1982
17. Vieilledent-Monfort C., *L'Union européenne comme médiatrice interculturelle : le multilinguisme*,http://www.langue-francaise.org/Bruxelles/annonce_2013_06_vieilledentt.pdf
18. Villányi J., *Les difficultés de la traduction juridique au sein de l'Union européenne*, Parlement européen, 29.11.2013, http://termcoord.eu/wp-content/uploads/2013/12/Presentation-TraductionJuridiqueVillanyi20131129PE_modifiedFINAL.pdf

FROM SWOT TO SWOTS ANALYSIS WITHIN ORGANIZATIONS

Aurel Mircea Nițǎ

National School of Political and Administrative Studies, Bucharest

*Abstract: The article proposes a new approach to classic analysis system, from a public or private organization, based on strengths, opportunities, weaknesses, risks or threats - SWOT. The passing to a new model of SWOT is made in a managerial manner to the **S**trategic analysis - SWOTS. The article presents examples in order to compare the two approaches, focusing on the analysis SWOT**S** and differentiated benefits which this new type of analysis holds. The strategic SWOT analysis helps us to have a proactive approach regarding risk management in an institution. By SWOTS it will be explained and exemplified some results, structured in time, for a period of nine years, from 2001 till 2009. The exemplification was done on a top company, but the results of SWOT analysis application, can be generalized and applied to any organization, profit, non-profit, including public administration.*

Keywords:organization; management approach; SWOT analysis; SWOTS analysis; strategy;

JEL CODE:M19

1. Introduction

Any company operating in the market is an open system (acording to automatic systems theory, self-regulating system is closed loop), sufficiently sensitive to changes in the market due to management's own attitude. The signals are transmited in both ways from the market to the firm, and from the firm to the market, the communication system within the company / organization - market, achieving both ways. A self-regulating system has feed-back reactions, known as the *feedback*, needed to adjust output variables or outputs which do not correspond to the objectives of the prospective, that refers to input variables or inputs, namely, the desire of the management team – for instance, specific goals such as increasing sales by 5% in the current

month, on the market in Bucharest. In this case, the comparison between what has been achieved and what must be achieved is made at the entrance, where it compares the variable input with what has been obtained at the output. It is given a command to change / improve the intensity and direction of application of variable input. However, the same self-regulating system has feed-before or direct reaction, which is the reverse of the operation of feed-back reaction. A method of analysis of the organization, seen as a self-regulating system, which is characterized by simplicity, ease of use, universally applicable, but with restrictions to deployment -see the SWOT method of SWOT analysis, which refers to analyzing internal and external competition environment, that the relationship organization / company - market and is known as the SWOT analysis method.

SWOT analysis came from the research conducted at Stanford Research Institute from 1960-1970. The background to SWOT stemmed from the need to find out why corporate planning failed. The research was funded by the fortune 500 companies to find out what could be done about this failure. The Research Team were Marion Dosher, Dr Otis Benepe, Albert Humphrey, Robert Stewart, Birger Lie (Fine, 2009).

It all began with the corporate planning trend, which seemed to appear first at Du Pont in 1949. By 1960 every Fortune 500 company had a 'corporate planning manager' (or equivalent) and 'associations of long range corporate planners' had sprung up in both the USA and the UK. (Hounshell & Smith,1988).

This paper follows three main directions. First, it proposes a review of the literature on the SWOT matrix- a short history. Secondly, we propose a model improved with the aim of helping SWOT analysis and formulation of strategies, switching to Strategic SWOT. The third part of the paper provides a concrete example of using the improved method of analysis, with the objective to validate the new improved model - SWOTS.

2. Brief history and the evolution of the method in time

Strategic planning is the process to which public and private organizations appeals, in order to establish long-term courses of action and formulate strategies for achieving these objectives, taking into account relevant environmental variables, internal and external.

When performing a SWOT analysis we identifies both internal factors (strengths, weaknesses) and external factors (opportunities and threats) of a company.

The next stage, which precedes the identification of these factors is to find and formulate effective strategies based on eliminating weaknesses, exploit opportunities and / or countering threats.

According to Weihrich (1993) SWOT analysis is used to develop strategies:

1 - SO, using strengths to take advantage of opportunities where the strengths and opportunities shake hands,

2 – ST, improving strengths to reduce the likelihood and impact of threats, the risk to the company,

3 – WO, using the opportunities to overcome weaknesses and

4 – WT, limiting weaknesses and reducing threats.

Strategies are presented in a matrix that allows a view of the interactions between internal and external factors.

External factors define the external environment and therefore cannot be controlled by the organization (Karppi et al 2001). However, there are known cases where, by agreement between different competitors, the market was divided and as if by chance, were influenced some opportunities, even given rise to new opportunities, such as the fall of a government, or merger of companies and so on.

Over time, the SWOT method has been used as a tool for strategic planning in different types of organizations, this analysis represents an exercise of adjusting the internal behavior of an organization with the environment (Kangas et al, 2003). It begins by identifying the leadership of the organization and grouping them into internal and external factors.

Internal factors refer to characteristics that can be exploited (strengths) or minimized (weaknesses) to improve operation.

SWOT is one of the most popular tools for strategic analysis, which aims to identify strengths and weaknesses of an organization and the opportunities and threats in the environment. (Yichuan and Lei, 2004.)

SWOT analysis power comes from ease of use and adaptability to a wide range of situations (Martin-Collado et al 2013).

SWOT limits:

It identified two major weaknesses of the analysis:

- Identify factors driving subjective and

- Measuring their relative importance (Osuna and Aranda, 2007).

Using the SWOT matrix, after analyzing the results of the management company, we can move on to:

a) redefine the mission, strategic direction and development goals;

b) prioritization of development;

c) establishment of measures to develop and establish indicators and to ensure measurability to achieve/reach these goals.

This method has some limitations, since it does not explain the way how it is apply. It does not say if you apply the matrix for the product, the service and competitors or on the relationship between an organization and another organization.

3.Defining objectives based on SWOT analysis. From SWOT to SWOTS

When we speak of SWOTS or Strategic SWOT, it can improve the formulation of strategies for an organization, linking them to the new variable time-T, space -S and context- C, as in the figure below.

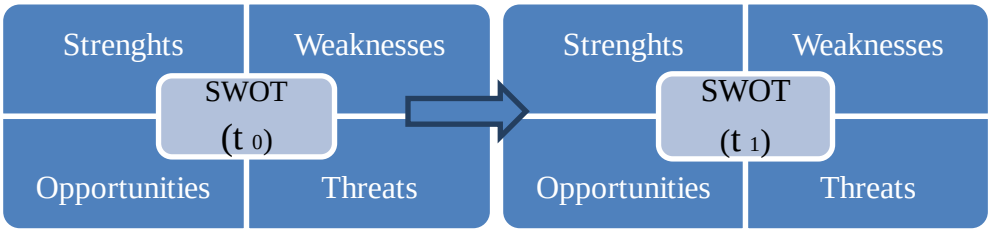

SWOT in Time

t0 t1=t0+Δt

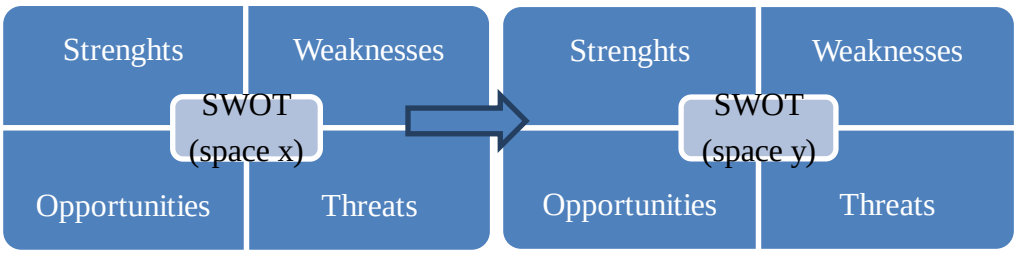

SWOT in Space

Sx Sy=Sx+ΔS

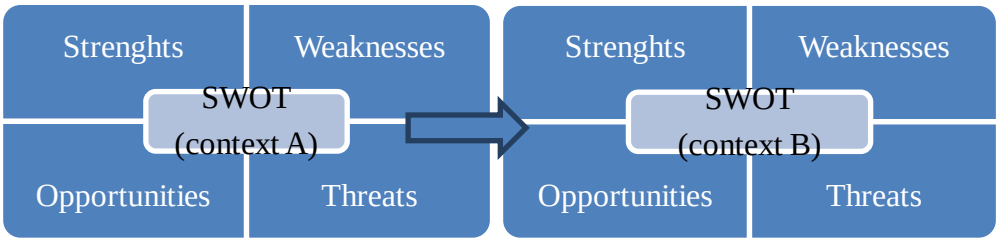

SWOT in Context

CA CB

Figure 1 SWOT analysis applied in time, space and context

Next, we present an SWOTS analysis model for a furniture company, where we have designed a Strategic SWOT, to predict the company's objectives for a period of 15 years, taking into account the management functions and functions of the organization.

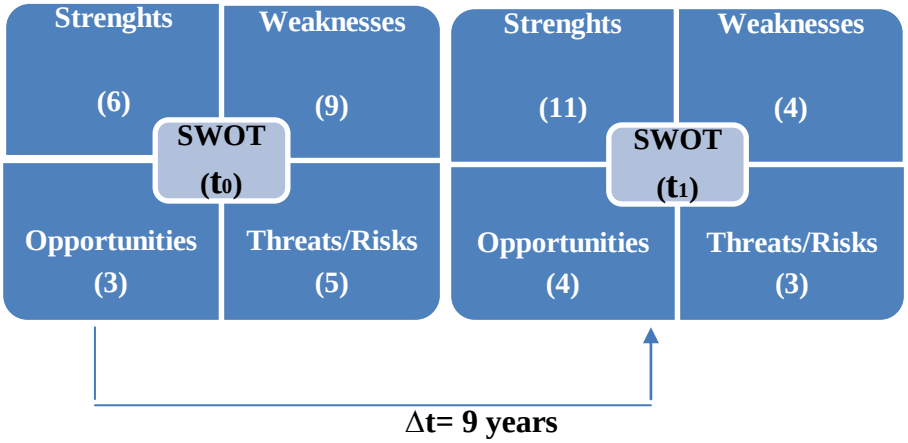

Where,

Δt= t1- t0

Δs= s1- s0

Δctx= ctx1-ctx0

Figure 2 SWOTS application, taking into account the company's functions and management functions

Why time, space and context are important in such an analysis?

The importance of *time variable* is resulting from Ansoff's matrix, known as matrix product - markets. Thus, due to the changes on any type of market, what was analyzed today may not be valid in the next hour, day or year.

Space variable is as important in applying SWOT analysis, because some actors / producers withdraw from the market and move to another market. For example Nokia company, after it received financial incentives when it entered the market in Romania in 2007, only a few years left this market in 2011.

Regarding the importance of *context,* it is sufficient to observe the current situation of refugees coming from Syria and other less developed countries into EU, and found that few weeks before, this problem does not existed. Note that in a consumer society where the birth rate falls, consuming population of products and services growth, such as furniture, medical services, social assistance, etc. can become a factor of progress. There is nothing else but a demographic factor that influences the economic, social development, including the furniture market.

The projected objectives are related to strategies as follows:

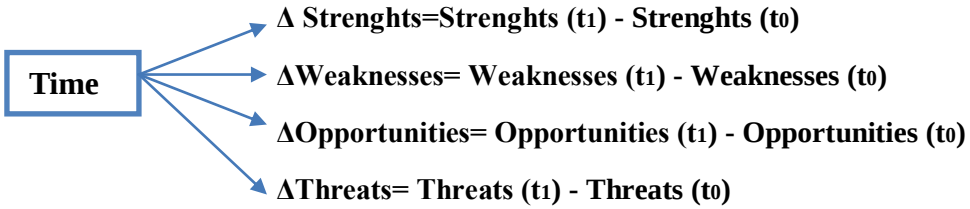
Time
Δ Strenghts=Strenghts (t1) - Strenghts (t0)
ΔWeaknesses= Weaknesses (t1) - Weaknesses (t0)
ΔOpportunities= Opportunities (t1) - Opportunities (t0)
ΔThreats= Threats (t1) - Threats (t0)

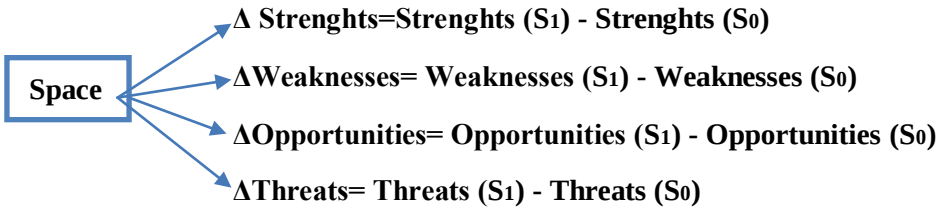
Space
Δ Strenghts=Strenghts (S1) - Strenghts (S0)
ΔWeaknesses= Weaknesses (S1) - Weaknesses (S0)
ΔOpportunities= Opportunities (S1) - Opportunities (S0)
ΔThreats= Threats (S1) - Threats (S0)

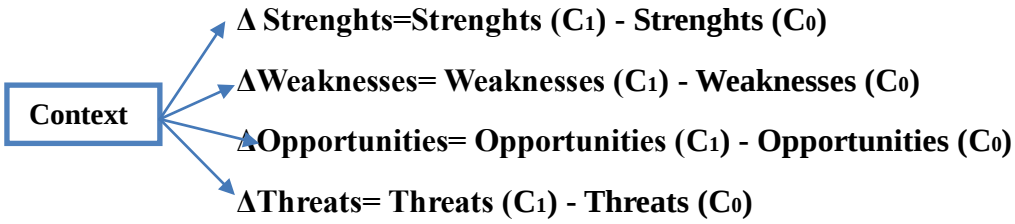
Context
Δ Strenghts=Strenghts (C1) - Strenghts (C0)
ΔWeaknesses= Weaknesses (C1) - Weaknesses (C0)
ΔOpportunities= Opportunities (C1) - Opportunities (C0)
ΔThreats= Threats (C1) - Threats (C0)

Figure 3 Formulating strategies in time, space and context

The context is defined as internal and external environmental condition, at a certain time – t1, in a certain space- S1. Environmental state is determined by the degree of saturation of the market with products and services, the number of the actors directly involved, the status of the relationship between them, etc.

For example we speak about changes in context, when we refer to strikes, bankruptcy of an national or international actors, merger, critic events on different markets, such as government changes, floods, natural disasters.

4. SWOT analysis in management

As a result of the literature review, this matrix allows thinking a strategy in a consistent manner, so that risks, internal and external threats and internal weaknesses of a company are anticipated and eliminated. At the same time, market opportunities and company strengths must be anticipated, influenced or even determined and also preserved and developed.

Basically, SWOT analysis is a management strategy in interaction with the environment.

For example, during 1990-2001, the management of furniture factories in Romania would have to anticipate the risk of wood substitutes because of all catalogs and magazines specialized in furniture, it outcomes this market trends, including raw materials and technology - see Table 1.

Table 1 - SWOT Analysis conducted for a company producing furniture in 2001

Strenghts	**Weaknesses**
• Quality of raw material from rich forests of Romania, with healthy wood; • Cheap labor; • Good quality of products made for export; • Good specialists in woodworking, recognized internally and externally; • Own network of retail stores; • Own means of transport; • Own warehouses etc.	• Poor quality of products for the domestic market; • High resistance to changing the organization; • Inadequacy to the new technological requirements; • Poor management; • Promoting poor, even nonexistent, image product and company; • Technological indiscipline that supplies the domestic market, due to a mentality, anything goes;
Opportunities	**Risk / threat**
• Increased demand (due to "increasing purchasing power "of the population by distributing shares in 1990); • Low inflation; • Lack of competition, other domestic furniture manufacturers; • Lack of vision, undefined mision,values, specific objectives explained in the job description ; • Good image of the furniture manufacturer, trusted brand and notority on the domestic market; • Cheap raw material- healthy Romanian wood: beech, oak, fir, poplar, acacia, etc. wood essences required nationally,	• The high price of raw materials worldwide, long-term forecast; • Low price of raw material, artificially maintained through policies to protect the internal market; • Outdated technologies on the internal market; • New technologies on foreign markets; • The appearance of wood substitutes, so it was used new raw materials related to modern technology; • drawdown of traditional markets in Eastern Europe, Russia, Ukraine,

because of fashion; • The lack of competition for raw materials in the medium and long term, due to low prices of raw materials • Cheap and well trained labor force.	Turkey, etc., due to political changes in Europe -wave of democracy; • Reduced competitiveness due to an inability of the quality assurance.

The attitude of the company management in relation to supply and demand will be studied on the basis of three possible scenarios, below:

Table 2 - The attitude of company management, Niță (2003)

0.crt.	**Ratio Demand -Supply**	**ATTITUDE**
1	D > S	Indifference. The product quality is not a priority
2	D = S	Primary involvement, Competitors; more *reactive feed-back* than *proactive* type of *feed-before* (but the storm can come)
3	D < S	Strong involvement, fierce competition; proactive and reactive management, marketing studies, if it's not too late

In case 1, the company's products are sold even in the factory, because the supply is less than demand. In this case, the attitude and behavior of employees from sales service of top management, towards customers / consumers are accompanied by disrespect towards them as products being insufficient to meet entire request will sell anyway. Many times a company hasn't developed a sales force. This attitude has been found not only to furniture manufacturers, but also manufacturers of color TVs, Dacia and ARO cars, etc., the market is unsaturated and with great purchasing power.

In case 2, it occurres a primary interest, for the first time, since products start to be stored either in company`s warehouses or retailer`s warehouses and, will not be sold as soon as they are produced.

Case 3 is characterized by a particular interest from management or employees, as commodity "lies" in the stock, is no longer seeked, the market is saturated, even over-saturated or characterized by the disappearance of demand for the benefit of new applications for other

products, to meet another need, another necessity induced by advertising companies, even other expectations or aspirations. The first measure consists in dismissal of employees, leading to social conflicts that may and in this case, the company will be strongly involved.

Conclusion: Time variable, in 1990, should be completed by the space variable, in our case is the entire Romanian territory and not a region or county, or variable *context* - the degree of saturation of the market, for instance, the ratio above or below unitary, of the demand for supply on the Romanian market, and monitoring of this report on the external market of Romania. Fold, in Europe since then, the furniture market, the color television market, cars market, had a net gain on the quality of these products, even if they were more expensive compared to similar products manufactured in Romania. Famous brands outside Romania were Land Rover, Volvo, Mercedes, Opel, Fiat, Volkswagen etc., With a very good segmentation models according to NADA customer needs, desires, expectations, hopes, and power of buying.

Conclusion: Another variable is the SWOT analysis that can improve purchasing power, which belongs to the external environment variable.

As a result of of the SWOT analysis for the furniture company, at the moment 1990, there are proposed a number of prospective targets, as follow:

- conservation and ensuring market of selling both locally and in Western Europe;

- higher production volume, to meet the demand of luxury furniture in Romania and abroad, but also the consumer products,simultaneously with

- increasing market share for various products and product lines ;

- increasing the number of employees (specialists in woodworking);

- improved company imageand less the image of the product - marketing strategies;

- introducing quality in productionthrough management quality assurance;

- investment in technology and performance equipment for processing furniture;

- increase in turnover.

After about 9 years, due to the report diagnostic review carried in 2001, the new SWOT analysis applied consisted of the following:

Table 3. SWOT analysis of the same company producing furniture, 2009

Strenghts	**Weaknesses**
• Management Concept: long term business ●Quality of raw material from rich	• Only 5% of the production for domestic market

forests of Romania, with healthy wood; • Quality Policy • Business based on export sales • The external market provided • 4000 employees • Performance equipment for processing furniture • Customers: Germany, Italy, USA, UK, Japan, Austria, Greece • Huge demand for furniture, there were waiting lists for clients • Turnover of 43 million euros annually • Listed on the Bucharest Stock Exchange	• Strong dependence of the external market • Lack of implementation of ISO system 9001 • Luxury furniture made for export, PAL furniture for domestic consumer • Fierce competition on Western foreign market
Opportunities • 4000 employees, the company is growing • 95% of production destinated for export, external market recognition • The local workforce, highly skilled • Local natural resources	**Threats/risks** • Strong dependence of the external market • Increased number of furniture companies in the local market • Large factory, very high production • The need to shift to other markets, including internal one • Inadaptability to market requirements: luxury furniture in small quantities or cheap furniture

From the SWOT analyzes it appears that for furniture company, the variable space remains constant but the context changes. First analysis was conducted before Romania's accession to the European Union (2007), while the second analysis was conducted after 2 years of membership. Also on the context, we see changes in the external market orientation: moving from the market of Eastern Europe's to Western market, although demand on the Russian market

today is very high. Thus, in the external environment, the only variable that may not change is the space – if the company choose to remains on the same market.

In the table below it can be observed the evolution during nine years, of strengths in time, space and context for the Romanian furniture company.

Table 4. Variation of Strength in time, space and context

Strength	**Δt**	**Δs**	**Δc**
Quality of raw material from rich forests of Romania, with healthy wood;	Same quality	Same quality	Same quality in conditions of massive deforestation
Cheap labor;	the gross nominal average earning was 2412 RON	the gross nominal average earning was 2412 RON	4000 employees, the company is growing
Good quality of products made for export;	Same quality	Same quality	Same quality
Good specialists in woodworking, recognized internally and externally;	Increased	Increased	Increased
Own network of retail stores;	Both company`s warehouses and retailer`s warehouses	Both company`s warehouses and retailer`s warehouses	Both company`s warehouses and retailer`s warehouses
Own means of transport;	hiring transport companies	hiring transport companies for domestic and international delivery	hiring transport companies

In this changing context, the strategic options for the company with a large production capacity and number of employees are:

a) to adapt to the new market or

b) to reorient to the domestic market.

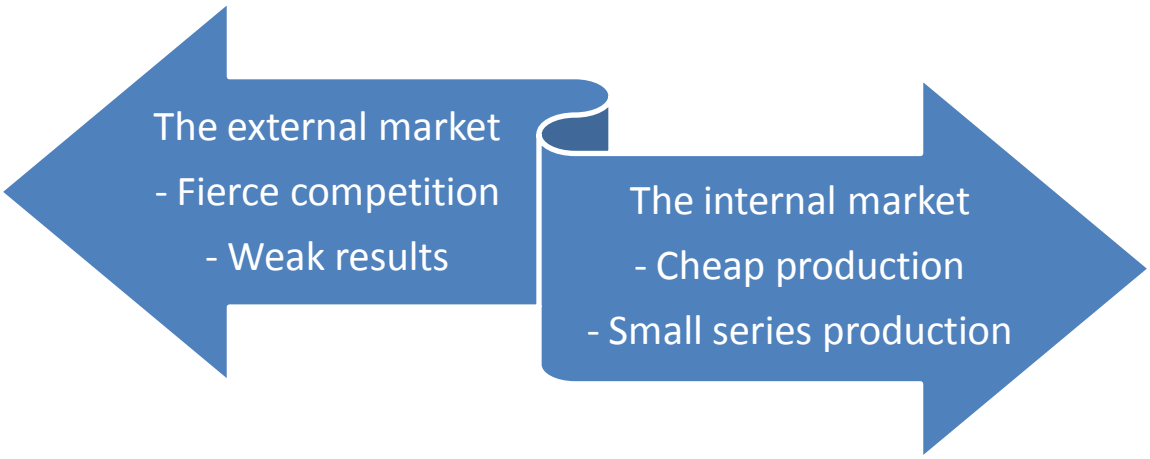

Figure 4. Evolution of furniture company according to the context

It will be also shown the changes in number of strengths, weaknesses, opportunities and risks according to SWOTS, as fallow:

Δ Strengths= Strengths(2009)-Strengths(2001) =11-7= 4, the company gain four more strength;

Δ Weaknesses= Weaknesses(2009) – Weaknesses(2001)= 5-6=-1, the company reduced only one weaknesses;

Δ Opportunities= Opportunities(2009)- Opportunities(2001)=4-8=-4, opportunities has decreased by four since 2001;

Δ Risks= Risks(2009) - Risks(2001)=5- 7=-2, the company reduced only two of the risks in 2009.

Strategic SWOT in this case, should have been applied to assess the objective of risk management and project management. This starts from the initial identification of risks, probability of risk assessment and risk impact assessment.

Conclusions

The main advantage is that the new strategic SWOT analysis or SWOTS, helps us to have a proactive approach to risk management in an institution or organization, but considering the variables time, space and context.

SWOTS analysis proposed and exemplified in this article on a furniture producing company, can apply also to an organization of public administration. SWOTS can be considered a complex strategic management tool for anticipating and integrating abnormalities.

SWOTS is like an improved methodology which can be used according to General, Concrete and Particular, known as Knowledge Triangle.

Change in public administration is implemented much slower than in the private sector.

If the private sector does not apply SWOT analysis, there is risk of bankruptcy, given that competition forces you to change. We cannot speak in public administration about bankruptcy, but lack of change generates dissatisfaction on customer consuming the public service.

SWOTS application without considering the product-market matrix of Ansoff led to serious mistakes, such as withdrawal of the furniture manufacturing company from the Russian market, where demand for luxury furniture was very large and company image was positive. For this company it was enough to "attack" a new market segment, such as the production of office furniture, while the demand in Romania was still large enough for public administration.

SWOTS can prevent the lack of vision in management.

References

- Stanford Research Institute, a 501(c)(3) nonprofit corporation, by Stanford University in 1946
- Fine, L. G. (2009). The SWOT analysis. Kick. It, LLC.
- Niță A.M. (2003) Ştiinţe economice. Marketing şi management (Economical sciences. Marketing and management), NSPAS-FCRP Publishing House, Bucureşti, 2003, ISBN 973-8309-15-8
- Hounshell, D. A., & Smith, J. K. (1988). Science and Corporate Strategy: Du Pont R and D, 1902-1980. Cambridge University Press. Chicago
- Weihrich, H. (1993). Daimler-Benz's move towards the next century with the TOWS Matrix. European Business Review, 93(1).
- Karppi, I., Kokkonen, M., & Lähteenmäki-Smith, K. (2001). SWOT-analysis as a basis for regional strategies. Nordregio WP, 4, 80.
- Kangas, J., Kurttila, M., Kajanus, M., & Kangas, A. (2003). Evaluating the management strategies of a forestland estate—the SOS approach. Journal of environmental management, 69(4), 349-358.

- Z. Yichuan and F. Lei, "Development assessment of leisure agriculture in Henan province of China based on SWOT-AHP method", Journal of Industrial Engineering; R. G. Dyson, "Strategic development and SWOT analysis at the University of Warwick", European Journal of Operational Research, vol. 152, no. 3, pp. 631-640, 2004
- Martin-Collado, D., Diaz, C., Mäki-Tanila, A., Colinet, F., Duclos, D., Hiemstra, S. J., & Gandini, G. (2013). The use of SWOT analysis to explore and prioritize conservation and development strategies for local cattle breeds. animal, 7(06), 885-894.
- Osuna, E. E., & Aranda, A. (2007). Combining SWOT and AHP techniques for strategic planning. Economic journal. Instituto de Estudios Superiores de Administración (IESA) Avenida IESA, San Bernardino, Caracas–Venezuela.

STREET-LEVEL BUREAUCRATS: THEORETICHAL FRAMEWORK

Mihaela V. Carausan

Abstract: Public administration is called on to implement public policies which are more or less according to the citizens' needs. The implementation process takes place where the citizens are, even on the street. Sometimes, the public bureaucrats are the ultimate policy makers especially when they work in the welfare area e.g. police officers, firefighters or social workers. In this study we will present the complexity of the actions and decisions of the street-level bureaucrats. Starting with the theoretical framework and based on literature and documents review we will highlight the specificity of their discretionary decisions, the routine and simplification to ration services and how they develop and control situation for the good of people. The study focuses on street-level bureaucrats and seeks to understand how they can influence the future of public administration. The article proceeds by first reviewing the theoretical framework in this field and second to the discretion which characterized the debates in the legal studies. Moreover, we will present the street-level bureaucrats status in Romania and their role in keeping the rule of law.

Keywords: discretionary decisions, policy makers, administrative procedure, the rule of law, accountability, new technologies

JEL Classification: K23

1. INTRODUCTION

The study focuses on street-level bureaucrats and the influence of new technologies on their activity within public services. The article proceeds by first reviewing the theoretical framework in this area and record and second to the debates in legal studies on the "fear of discretion". We will briefly describe how this two issues bear the influence of the new technologies. The study will differ from the traditional approaches promoting administrative law and oversight in response to the problem of discretion. We will use this approach in order to reconcile public administration performance with accountability and controls on the misuse of

discretion. After contrasting the variations of the theoretical models and the use of Lipsky's theory we will present the limits and the challenges of discretionary power in an era of ICT.

Finally, we outline some of the salient aspects of discretionary power, proposing in conclusion a general hypotheses about the necessary relation among different street-level bureaucracy. With this paper we start a comprehensive analysis of this professional group – street-level bureaucrats in Romania. Through these analyses we will present certain aspects of the governmental organizational behaviour and we will make more understandable certain problems of the Romanian bureaucratic structures.

2. PUBLIC ADMINISTRATION'S FRONT LINE DISCRETION

In 1980, Michael Lipsky gave the studies of public administration a useful definition of a significant group of public employees – namely those who interact directly with citizens and make decisions about services for clients. Furthermore, it identified similarities in their behaviour and gave us a handful of concepts to describe these behavioural similarities. 'Creaming', 'routinizing', 'controlling clients' and the all-over concept of 'coping mechanisms' became standard terms talking about street-level bureaucrats. Finally, by looking at similarities in working conditions, Lipsky gave us a way to understand street-level bureaucrat behaviour.

What are street-level bureaucrats? First, 'street-level' means they are working in direct contact with individual citizens. The latter include consumers, clients, pupils and their parents, and patients as well as car drivers, etc. Second, 'bureaucrats' implies that they are doing their work while in public service. They work directly with individual citizens, but may, in some cases, be employed by commercial corporations, such as private hospitals. Even then, however, it is decisive that they fulfil public tasks on behalf of the common good. Third, street-level bureaucrats have a specific occupation for which they have been trained in a sustained way. Because of these joint characteristics, street-level bureaucrats, by implication, have inherent discretion while functioning as policy co-makers. (Nielsen, 2006: 864)

Figure 1: The traditional explanatory model of street-level bureaucratic behaviour (Nielsen, 865)

Lipsky's idea that those who work on the front line of public services make a difference to policies and to the way in which they are experienced. Rather than view the world of policymaking from the perspective of centrally elected governments and their administrative elites, Lipsky suggests that the view from the street has something to tell us about policy and about policy failures. Also, he defined street-level bureaucrats as 'public service workers who interact with citizens in the course of their jobs, and who have substantial discretion in the execution of their work' (Lipsky, 1980: 3). Lipsky submits that 'decisions of street-level bureaucrats, the routines they establish, and the devices they invent to cope with uncertainties and work pressures, effectively become the public policies they carry out' (Lipsky, 1980: xii, emphasis in original). Instead of understanding the policy as written out in government statements and legislation, we need to examine the ways in which those statements shape the behaviours of public servants. In particular, the way these affect that first point of contact, between the citizen and the state, is central to Lipsky's understanding of policy. (Rowe, 2012:10-1) Lipsky's work generates discussions about the nature of discretion, especially because Lipsky's work is ambivalent. Street-level bureaucrats develop mechanisms to help them in their work and speed up decision making. For some, they are using their discretion to make rules (Taylor and Kelly, 2006). For others (Rowe, 2012:10-1), more interesting is the way in which street-level bureaucrats use and interpret those rules and constraints that are externally imposed upon them to achieve their preferred ends.

Furthermore, the administrative discretion takes centre stage in this discussion of frontline workers because discretion allows them freedom of action (Hupe and Hill, 2007:280-1). When rules are incomplete, inappropriate, or vague, other sources of influence may be crucial in shaping the discretionary behaviour (Handler, 1986; Vinzant and Crothers, 1998). Street-level bureaucracy lies at the intersection of rules, cultural expectations, and situational factors (Loyens and Maesschalck, 2010: 67). Rules influence the shape of behaviour, the organizational and occupational one (Isett, Morrissey, and Topping, 2006; Kelly, 1994; Sandfort, 2000; Riccucci, 2005), and extra-organizational (Gilboy, 1992; May and Winter, 2007). (Henderson and Pandey, 2013:9)

Frontline workers' discretion when delivering output is a multi-faceted phenomenon (Meyers and Vorsanger, 2003:245). Multiple accountabilities guide and constrain the street-level bureaucrats' use of discretion (Hupe and Hill, 2007). Street-level bureaucrats are faced with various demands from their environment (Hupe and Buffat, 2014).

Policies require street-level bureaucrats to perform output tasks; their organizations provide them with resources to do so; clients/citizens want them to take their situation into account; and professional peers establish good practices (Hupe and Hill, 2007).

Empirical studies suggest that this is particularly detrimental for output delivery when insufficient resources are coupled with a high workload, street-level bureaucrats are required to 'do more with less' (Brodkin, 944). Such a mismatch between resources and the demands of work has been conceptualized by Hupe and Buffat (2014) as a 'public service gap'. (Thomann, 2015:177-8)

Professional, 'ethical' values shape how the street-level bureaucrats conceive of their own role. Professional values are an important basis upon which street-level bureaucrats decide how to manage their work (Lipsky 1980:147).

Lipsky argues that 'public policy is not best understood as made in legislatures or top-floor suites of high-ranking administrators, because in important ways it is actually made in the crowded offices and daily encounters of street-level workers ' (Lipsky, 1980: xii). Rather than formal laws and policy statutes it is ' the decisions of street-level bureaucrats, the routines they establish, and the devices they invent to cope with uncertainties and work pressures (that) effectively become the public policies they carry out ' (Lipsky, 1980:xii; original italics). In Lipsky's argument the policy-making roles of these functionaries are built upon two crucial characteristics of their work: (1) relatively high degrees of discretion; and (2) a relative autonomy from organizational authority. Lipsky observes that public employees who interact with citizens behave in ways that are unsanctioned, sometimes even contradicting official policy, because the structure of their jobs makes it impossible fully to achieve the expectations of their work. The individual solutions to the work pressures, Lipsky argues, 'add up' effectively to form public policy. (Hupe and Hill, 2007:280)

Figure 2. Bounded discretion (Rowe, 2012:15)

Street-level workers occupy a critical position in these interactions between individual citizens and large public management. They apply the regulations and administrative routines to concrete situations. Although the final decision if formally handed by the public administration (n.a.), it is the welfare workers, adjudicating officers, tax inspectors, and police officers who, in practice, decide to grant a benefit payment, lay down the conditions attaching to a permit, and determine the amount of an assessment of fine. (Bovens and Zouridis, 2002:175)

Street-level bureaucrats are public employee who interact directly with individual citizens and have substantial discretion in allocating and imposing sanctions (Lipsky, 1980). They must continuously make decisions about whether or not to apply the rules and how they should be interpreted in a specific case (Dunsire, 1978). Despite detailed the rules and regulation, reality

shown to be far more complex and varied than legislative had ever predicted. This creates the possibility for the street-level workers to give life in the daily practice to new policies. (Bovens and Zouridis, 2002:175)

In European Administrative culture the Constitutional ideal is legality. In the Continental countries legality requirement comprises three aspect: a) the administrative action must be founded on the law; b) the law must provide a standard for the content of the administrative action; and c) the administration must apply the law (Bovens and Zouridis, 2002:176).

Legality, according to the British system, means the public authorities' actions according with the common law. Liberated from the deeply-held myth of hierarchy the British system helped us to understand better Lipsky's analysis.

As Lipsky's approach virtually reversed the normative premises of a policy hierarchy. The bureaucrats at the "bottom" of the ladder are regarded as "policymakers." According to Lipsky, lower-level bureaucrats effectively "make" policy when formal statutes are ambiguous or internally contradictory, policy implementation requires discretionary decision-making at the point of delivery, and the routine activities of front-line workers can be neither fully monitored nor controlled.(Brodkin, 2008:321)

Starting from the research of Michael Lipsky, Tony Evans (2010:2) defines discretion as the "extent of freedom a worker can exercise in a specific context and the factors that give rise to this freedom in that context".

Street-level scholarship (Brodkin, 2008) reveals that caseworkers and other lower-level service providers "do not do just what they want or just what they are told to want. They do what they can. "These studies show that casework practice is a function of capacity, which, in turn, depends on "professional skills, agency resources, and access to good training and employment opportunities for clients. Within that context, their practices are shaped by agency incentives and mechanisms that make staff accountable for clients and to the public." Perversely, those strategies based on imposing rules and regulations may produce undesirable effects, driving discretion beneath the radar where it becomes subject to the logic of street-level practice. Studies of street-level organizations show that discretion, in itself, is neither good nor bad but the wild card of policy delivery, likely to produce different results in different organizational contexts. (Brodkin, 2008:326-7) Street-level research offers a lens through which we can discover the unmeasured dimensions of administrative practice that are critical to accountability and achieving a better understanding policy outcomes.

Overall, a street-level approach to accountability has the potential to brighten the dimensions of policy delivery that other analytic strategies do not capture. By examining how policy is delivered at the "front lines" of public administration, it brings into view those discretionary practices that systematically shape the policy experience. This is an important issue to accountability as it extends to the capacity to assess practice and qualitative service delivery.

When the crucial dimensions of organizational practice cannot be discovered using standard evaluation techniques, street-level analysis provides an alternative. (Brodkin, 2008:326-7)

3. THE COMPLEXITY OF STREET-LEVEL BUREAUCRATS' DISCRETION

Lipsky (1969, 1980) identified street-level bureaucrats as people employed by government who:

1) are constantly called upon to interact with citizens in the regular course of their jobs;

2) have significant independence in job decision-making;

3) potentially have intensive impact on the lives of their clients.

The analysis focuses on Street-level Bureaucrats whose work experiences are relative1y strongly affected by three conditions: 1) relative unavailabi1ity of resources, both personal and organizational; 2) existence of clear physical and/or psychological threat; and 3) ambiguous, contradictory and in some ways unattainable role expectations. The extent to which these defining characteristics and these work conditions are applicable to police, teachers and lower court judges, are elaborated in some detail.

As we could see, even from 1969, Lipsky understands street-level bureaucrats as those men and women who, in their face-to-face encounters with citizens: "represents government to the people", meaning teachers, police officers, lower court judges, social workers, legal-aid lawyers, firefighters, health workers, librarians etc. Lipsky acknowledges the potential of street-level bureaucrats to exercise discretion in line with official policy, but maintains that his thesis is not threatened because 'the line between formal and informal routines is often very uncertain' and 'often agencies will adopt as official procedure practices that workers previously adopted informally' (Lipsky 1980: 86).

Lipsky largely discounted the possibility of value-based discretion, describing it as the 'myth of altruism' (Lipsky 1980: 71–3). Adler and Asquith point out, although professional decision making may be defined as judgement rather than discretion, bureau-professionals also exercised administrative discretion (Adler and Asquith 1981:13).

Street-level bureaucrats, a broad group of front-line workers made up of a range of occupational groups, are similarly treated as a uniform group, but one which, unlike managers, is unencumbered by concerns and commitments outside the self-interest needed to survive in 'the

corrupted world of service'. The study suggests that 'management' is not an homogenous group and that managers themselves exercise significant discretion in a range of ways that directly influence street-level services. The study also suggests that the idea of professionalism argue plays a significant role in structuring discretion, but to different degrees in the different settings. Overall I will that there is a need to extend street-level bureaucracy theory and move beyond sweeping assumptions about the motivation and commitments of key actors in the analysis of the construction and uses of discretion in street-level bureaucracies. (Evans, 2009:1)

Lipsky identifies discretion as an inevitable and significant aspect of policy work within public bureaucracies. His analysis is a telling critique of the top-down view of policy implementation and its current manifestation in managerial approaches. Lipsky, though, is not an apologist for bottom-up policy implementation. In making judgements about how discretion should be used, Lipsky adopts a top-down perspective, seeing strategic policy intention as the measure of appropriate discretion. (Evans, 2009:2-3)

In Lipsky's analysis, the characteristics shared by street-level bureaucrats include: a focus on the need to 'process workloads expeditiously' (1980: 18); substantial autonomy in their individual interactions with clients, and an interest in maintaining and maximising that autonomy; conditions of work that include inadequate resources (both monetary and in terms of personnel and time), demand that will always exceed supply, ambiguous and multiple objectives, difficulties in defining or measuring good performance, a requirement that decisions should be taken rapidly and clients who are what Lipsky calls 'non-voluntary' (1980: 56) – i.e. they have limited (or non-existent) choice over whether, where or how they present to the service involved. (Checkland, 2004:955-6)

Weatherly (1979) and Prottas (1979), Lipsky ' s monograph became a classic and laid the foundations for what can be called a scholarly theme in the study of public administration. Since 1980, in other disciplines, on related themes, and beyond Lipsky ' s classic, further insights on street-level bureaucracy have been gained. These insights were grouped by Hupe and Hill (2007:280-92) around central concepts that, in turn, can be traced down to characteristics of street-level bureaucracy as, more or less explicitly, identified by Lipsky.

Feature 1: street-level bureaucrats necessarily have discretion and are forced to use it. Discretion and rules are interrelated: As rules specify the duties and obligations of officials, discretion allows them freedom of action. Davis' definition is wide: 'A public officer has discretion wherever the effective limits on his power leave him free to make a choice among possible courses of action and inaction' (Davis 1969:4).

Feature 2: street-level bureaucrats see themselves as professionals (Lipsky, 1980:147) and seek ways to manage their own work. The labour conditions under which civil servants at the street-level work have specific characteristics governed by 'occupational or professional' ideologies.

Feature 3: in their interaction with individual citizens in different roles, street-level-bureaucrats are civil servants. 'The essence of street-level bureaucracies is that they require people to make decisions about other people. Street-level bureaucrats have discretion because the nature of service provision calls for human judgement that cannot be programmed and for which machines cannot substitute' (Lipsky 1980:161). As Maynard-Moody and Musheno (2003:20) consider, street-level bureaucrats 'in their narratives (...) define their work and to a large extent themselves in terms of relationships more than rules'.

Feature 4: given the common denominator, there is a variety of types of street-level bureaucracies, of street-level functionaries, and of street-level tasks. There are differences between types of street-level bureaucrats and these may have consequences on the degree of uniformity in the performance, depending on category. In particular, there are differences in the nature of their tasks. These differences are visible between the work of the various types of street-level bureaucracy, but also within a single category, over time.

Feature 5: governance entails a set of clusters of activities practiced by various actors. The shift from government to governance has been identified stress the link with the concept of networks and ways of 'steering' that are other than hierarchical (John 2001; Rhodes 2003).

Feature 6: governance takes place at different administrative levels and in various action situations. Though Hill and Hupe (2003) conceive public policy as governance when they address what they call the multi-layer problem in the study of the policy process. Feature 7: in the practice of governance its multi-dimensional character leads to a range of political-administrative choices that may be congruent or incongruent, as well as more or less legitimate.

Feature 8: given the multi-dimensional character of governance, both public power and public accountability are exercised by various actors, on different scales, something that also applies at the street-level.

Feature 9: street-level bureaucrats do their work in a micro-network or 'web' of multiple, both vertical and horizontal, relations.

Feature 10: in the multi-dimensional micro-network of relations (web) street-level bureaucrats practice multiple accountability. Within the variety of relations in the network that surrounds an individual street-level bureaucrat, specific clusters of accountability relations can be identified as – ideal typically – linked with various types of settings. (Hill and Hupe, 2003:280-92)

The quest for accountability in organizations that deliver public policy has proved difficult to satisfy. The creation of better strategies for accountability continues to constitute a difficult challenge. (Brodkin, 2008:331) Accountability and discretion along with corruption, lack of resources and a better informed citizens constitute the risks (sometimes even challenges) of street-level bureaucracy.

New technology appears to challenge Lipsky's arguments about the uncertainty of managerial sanctions under bureau-professionalism (Lipsky 1980: 49–50). Discretion is often considered a feature of the individual professional worker, who interprets, balances, or deviates from generic rules to make a decision.

The traditional literature describes how discretion raises concerns and needs constraining because its use is associated with variation between workers, which potentially has negative consequences on consistency and fairness. More recently, a growing literature suggests that discretion can be used to benefit both workers and the organization, as it increases responsiveness and flexibility to advance organizational purposes (Piore 2011; Silbey 2011). Workers' uses of discretion are significantly affected by collective and organizational dynamics, which create constraints and incentives to follow possible courses of action. In the literature, discretion often figures as a broad term with multiple meanings. Hupe (2013) distinguishes between discretion and discretionary room. "Discretion" refers to the behaviour of the individual worker interpreting, balancing, and deviating from rules and "discretionary room" refers to the organized space that allows workers the freedom to make a choice among various courses of action (Hupe 2013).

The use of discretion occurs in a context of conflict between the organization and individual worker.While managers seek to limit their staff's use of discretion to encourage workers to act consistently and "go by the book", street-level bureaucrats oppose this control as they feel the need to be responsive to the specific case. Although interaction with others is necessary to make relational regulation work, the involvement of others is realized at the workers' own initiative. (Rutz et al. 2015:2-3)

Table 1: The distinction between individual and collective work combined with the distinction of discretion and discretionary room, applied to the regulatory context (Rutz, 2015:4)

	Discretion	Discretionary room
	Interpreting, balancing, and deviating from rules to make a judgement and take action.	Organized space which allows the freedom to make a judgement and take action.
Individual	Individual discretion – individual behaviour of and civil servant interpreting, balancing and deviating from rules to reach judgements and take action.	Individual discretionary room – degree of freedom formally granted to individual civil servants to reach judgements and take action.
Collective	Collective discretion – ways in which individual civil servants pragmatically involve others on their own initiative to interpret, balance, and deviate from rules	

to reach judgements and take action. Collective discretionary room – degree of freedom formally granted to regulatory teams to reach judgements and take action.

In the literature, individual discretion and discretionary room have been described as individual resources for street-level bureaucrats to act responsively (Bardach and Kagan 2002; Hupe and Buffat 2014).We found that discretion is used collectively meaning – organizing others' involvement and a shared space to act flexibly – allowing responsiveness and consistency at the same time. (Rutz et al. 2015:11)

Discretion is inevitable for the street-level bureaucrats. As Lipski (1980:23) pointed out, "Discretion provides opportunity to intervene on behalf of clients as well as to discriminate among them". Discretion can provide flexibility for bureaucrats, and limiting discretion can create as many problems as it solves.

Hupe and Buffat (2014:557) identified three public service gaps that occur when:

- the number and/or nature of action prescriptions increase while action resources are decreasing at the same time ('Doing more with less');
- the number and/or nature of action prescriptions stay stable and the action resources are diminished ('Doing the same with less'); or
- the number and/or nature of action prescriptions increase without a corresponding adaptation/increase of action resources ('Doing more with the same').

For Lipsky, managers play the key role in managing street-level discretion. In his view they make their judgment on the basis of organisational priorities. However, we consider that ICT will enhance the role of managers in building discretionary power of public administration.

Discretion arose from the organisation's recognition that professionals would fill in the gaps left in policy — e.g. it didn't define risk; it left that to professional staff. (Evans, 2009:9-10)

4. A NEW ISSUE: INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY

Throughout the last few decades, the emergence of information technology (IT) has led to a gradual change in the working conditions of street-level bureaucrats, and thus how citizens come to meet the public sector. This change is known as e-government and incorporates a wide array of initiatives for developing public organizations with the help of IT, both within organizations as well as vis-á-vis the citizen and other stakeholders. Consequently, public information and services are increasingly provided electronically, particularly via the Internet, ranging from everything such as information on Web sites and e-mail correspondence, to

applications for public services via the Web and more interactive communication through chat or various types of Web forums (Bekkers & Homburg, 2005:6).

Each element that influences public administration (laws, professionalism, information and communication technology (ICT), etc.), depending on its temporal evolution, in empirical reality, may take the form of an action prescription – having constraining effects. (Hupe and Buffat, 2014: 559-60)

As Inbar (1979) predicted the decision making process has been routinized. Nowadays, street-level bureaucrats are directly in contact with clients/citizens, these contact always run through or in the presence of new technologies. Knowledge-management systems and digital decision are no longer made on the street-level by the worker handling the case: rather, then have been programmed into the computer in the design of the software. In a short period of time street-level bureaucracy has changed into what we can call as screen level bureaucracy. (Bovens and Zouridis, 2002:177)

Contact with citizens no longer take place in the streets, in meeting rooms, or from behind windows, but through cameras, modems, and Web sites. ICT has come to play a decisive role in the organizations' operations. It is not of automation, but also to execute and control the whole administrative process. Routine cases are handled without human interference. Expert systems replace the professional work. The process of issuing decisions is carried out – virtually from beginning to end – by computer systems. Only if the citizens emits some kind of signal (such as a complaint or notice of objection) a specialized official will enter into the picture. (Bovens and Zouridis, 2002:178)

In a comparison among street-, screen- and system-level bureaucracy we can observe a shift in the public administration layers from case responsible to prediction managers and IT designers. Once the system changed the centre of gravity changed from data registration to case assessment and virtual assembly and in the end to execution, control and external communication.

Because of this transformation, the concept of policy execution has acquired a wholly different character. Execution no longer relates to the application of rules to individual cases but to the design of separate processes and information systems. The system designers, legal policy staff, and IT experts in particular are regarded as the new equivalents for the former street-level bureaucrats. They have the discretionary power to convert legal frameworks into concrete algorithms, decision trees, and modules. They are constantly making choices, which definition should be used, how should vague terms be defined, how the processes are interlinked etc. (Bovens and Zouridis, 2002:176-8)

As we mentioned, the system-level bureaucracy is passing from the street workers to three groups of employees:

1. those active in the data-processing process, such as system designers and the legislative specialists, legal policy staff, and system managers associated with these processes;

2. management and those controlling the production process;

3. the "interfaces" between citizens and the information system, such as public information officers, help desk members, and the legal staff charged with handling complaints and objection notices on behalf of the organization. Individual case managers have all vanished and their role in public administration has been taken by systems and process designers. (Bovens and Zouridis, 2002:176-8)

The Internet has replaced many street-level bureaucracies. Therefore, any remaining discretion has shifted to the back room of information system departments.

Informational e-citizens are very prevalent, while transaction-based e-citizens are not common. Even, we are in the 21st Century and we discuss about the influence of new technologies, in Romania the citizens still want to keep a face to face connection with bureaucracy (in this sense we interviewed 208 citizens from 7 different counties out of 42). Presently, citizens frequent government Web sites to search for information such as tourism and recreational information. Transactional-based e-government is done less frequently.

With regard to policy implementation, Bovens and Zouridis (2002) believe that the transition toward e-government risks making the implementation of public policy increasingly mechanical through the excessive cementing of rules and routines in standardized software (see also Lips, Taylor, & Organ, 2009; Taylor & Lips, 2008). The risk is that the public sector could shrink its possibilities to situational adaption to the specific circumstances of individual cases. The very fact that street-level bureaucrats have discretion is a result of the nature of public services, which have proven difficult to formalize entirely into rules and regulations (Lipsky, 1980:161).

Lipsky (1980) thus sees the exercise of discretion by street-level bureaucrats as a basic prerequisite for creating legitimacy for the welfare state. Stivers (1994) argues in a similar way when she emphasizes the need for a "listening bureaucrat" in public administration. (Jansson and Erlingsson, 2014: 294)

In Romania for 25 years, one-stop offices have had a prominent role in the contact between the residents and local officials and politicians. They have shaped a tradition where the needs of the heterogeneous demography define the supply and scope of service and information. The offices have not only inhabited a role as service providers, but also as local meeting places to gather questions and map the needs and preferences from a very heterogeneous population—a channel for democratic participation and a link between local residents and the wider community. (Jansson and Erlingsson, 2014: 303)

The technological interface, in its present form, assumes certain prerequisites. It thereby places greater responsibility on individuals to themselves acquire the necessary knowledge or skills and, not least, the interest, to communicate with the public administration. However, technology itself, or simply improving transparency and availability, does not necessarily facilitate participation. It also requires the knowledge (including technical and contextual knowledge) and willingness of the citizen, as well as sometimes personal guidance, to make effective use of these channels. (Jansson and Erlingsson, 2014: 305-6)

5. DISCUSSION AND CONCLUSION

The core dilemma of street-level bureaucrats is that they are supposed to help people or make decisions about them on the basis of individual cases, yet the structure of their jobs makes this impossible. Instead, they are forced to adopt practices such as rationing resources, screening applicants for qualities their organizations favour, "rubberstamping" applications, and routinizing client interactions by imposing the uniformities of mass processing on situations requiring human responsiveness. Occasionally, such strategies work out in favour of the client. But the cumulative effect of street-level decisions made on the basis of routines and simplifications about clients can reroute the intended direction of policy, undermining citizens' expectations of even-handed treatment. (Lipsky, 1980)

The rule of law not only relates to the actual application of the formal rules and to individual situations, as well as to the transparent, identifiable, and accountable manner in which this is to occur. Constitutionality is more than the strict execution of the law; it also refers to the ongoing obligation of the public administration to provide a satisfactory answer to the question of why the law and its application should be considered just.

Our analysis suggests (although not conclusively) that it would be appropriate, in Romanian reform proposals, to concentrate attention on organizational structure and behaviour in organizations at "lowest" hierarchical levels, rather than on recruitment and training. Finally, the ways in which street-level bureaucrats are able to avoid responsiveness to clients has formed a critical part of this analysis. The paper suggests the desirability of continuing and expanding research on the Romanian interaction between street-level, screen-level and system-level bureaucracy and the relationship with the clientele.

The study investigated the theoretical framework of street-level bureaucrats, the discretion and their accountability. In our quest on finding who they are and what they are doing, we find out that the new technologies majorly influenced their activity and brought in front lines new ways of expressing the discretionary executive power.

The empirical material also provides supportive evidence for the claim that improving bureaucratic accountability is not only about defining it but also about the "fear of discretion". Therefore, for a deeper understanding of how system level bureaucracy works and how street-level officers incorporate the new practices in their routines it is an indispensable aspect of our quest for explaining their behaviour and outcomes.

REFERENCES:

Adler, M. and Asquith, S. (eds) (1981), Discretion and Welfare, London: Heinemann.

Bovens, M. and Zouridis, S. 2002, From street-level to system-level bureaucracies: how information and communication technology is transforming administrative discretion and constitutional control, Public Administration Review, 62, 2, pp. 174-84.

Brodkin, E. Z. 2008, Accountability in street-level organizations, International Journal of Public Administration, 31:3, pp. 317-336.

Brodkin, E.Z. 2012, Reflections on street-level bureaucracy: past, present, and future, Public Administration Review, 72, 6, pp. 940–49.

Checkland, K. 2004, National service frameworks and UK general practitioners: street-level bureaucrats at work? Sociology of Health & Illness Vol. 26 No. 7, pp. 951–975

Davis, K.C . 1969. Discretionary justice: a preliminary inquire. Baton Rouge, LA: Louisiana State University Press.

Dunshire A. 1978, The execution process, vol. 1. Oxford, UK, Martin Robertson.

Evans, T. 2009, Managers, professional and discretion in street-level bureaucracies, PSA, pp. 1-12

Evans, T. 2010, Professional discretion in welfare services: beyond street-level bureaucracy, (Contemporary Social Work Series), Ashgate Publishing Ltd., Surrey, England.

Gilboy, J. A. 1992, Penetrability of administrative systems: political "casework" and immigration inspections. Law & Society Review 26(2), pp. 273-314.

Handler, J. F. 1986, The conditions of discretion: autonomy, continuity, bureaucracy, New York, NY: Russell Sage Foundation.

Henderson, A. C. and Pandey, S. K. 2013, Leadership in street-level bureaucracy: an exploratory study of supervisor-worker interactions in emergency medical services, International Review on Public Administration, Vol. 18, No. 1, pp. 7-23.

Hupe P.L. 2013, Dimensions of Discretion: Specifying the Object of Street-level Bureaucracy Research. Der moderne Staat: Zeitschrift für Public Policy, Recht und Management 6, pp. 425–440.

Hupe, P.L. and Hill, M. 2007, Street-level bureaucracy and public accountability, Public Administration 85(2), pp. 279-299.

Hupe, P.L. and A. Buffat. 2014, A public service gap: capturing contexts in a comparative approach of street-level bureaucracy, Public Management Review, 16, 4, pp. 548–69.

Hupe, P.L. and A. Buffat. 2014. A Public Service Gap: Capturing Contexts in a Comparative Approach of Street-Level Bureaucracy, Public Management Review, 16, 4, pp. 548–69.

Hupe, P.L. and T.P.W.M. van der Krogt. 2013. 'Professionals Dealing with Pressures', in M. Noordegraaf and A. Steijn (eds), Professionals Under Pressure: Perspectives on Professionals and Professionalism. Amsterdam: Amsterdam University Press, pp. 55–72.

Inbar, M. 1979, Statues in common law and civil law: their interpretation and status. Utrecht: Rijksuniversiteit.

Isett, K. R., Morrissey J. P. and Topping, S. 2006, Systems ideologies and street-level bureaucrats: policy change and perceptions of quality in a behavioural health care system. Public Administration Review 66(2), pp. 217-227.

Jansson, G. & Erlingsson, G. Ó. 2014, More e-government, less street-level bureaucracy? On legitimacy and the human side of public administration, Journal of Information Technology & Politics, 11:3, pp. 291-308.

John, P . 2001. Local Government in Western Europe. London: Sage.

Kelly, M. 1994, Theories of justice and street-level discretion. Journal of Public Administration Research and Theory 4(2), pp. 119-140.

Lips, M. B., Taylor, J. A., & Organ, J. 2009, Identity management, administrative sorting and citizenship in new modes of government. Information, Communication & Society, 12, pp. 715–734.

Lipsky, M. 1980, Street-level bureaucracy: the dilemmas of the individual in public services. New York: Russell Sage Foundation.

Loyens, K. and Maesschalck, J. 2010, Toward a theoretical framework for ethical decision making of street-level bureaucracy: existing models reconsidered. Administration & Society 42(1), pp. 66-97.

May, P. J., and Winter S. C. 2007, Politicians, managers, and street-level bureaucrats: influences on policy implementation. Journal of Public Administration Research and Theory 19(3), pp. 453-476.

Maynard-Moody, S. and M. Musheno . 2003. Cops, teachers, counsellors. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.

Meyers, M.K. and S. Vorsanger. 2003. 'Street-Level Bureaucrats and the Implementation of Public Policy', in B.G. Peters and J.

Nielsen, V. L. 2006, Are street-level bureaucrats compelled or enticed to cope?, Public Administration Vol. 84, No. 4, pp.861–889.

Pierre (eds), Handbook of Public Administration. London: Sage, pp. 245–54.

Prottas , J.M . 1979. People processing: the street-level bureaucrat in public service bureaucracies. Lexington, MA:D.C. Heath .

Reddick, C. G. 2005, Citizen interaction with e-government: From the streets to servers? Government Information Quarterly, Volume 22, Issue 1, pp. 38–57.

Rhodes, R.A.W. 2003. 'What is new about governance and why does it matter? ', in J. Hayward and A. Menon (eds), Governing Europe . Oxford: Oxford University Press.

Riccucci, N. M. 2005, How management matters: street-level bureaucrats and welfare reform. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

Rowe, M. 2012, Going back to the street: revisiting Lipsky's street-level bureaucracy, Teaching Public Administration 30(1), pp. 10–18

Rutz, S., Mathew, D., Robben, P., de Bont, A. Enhancing responsiveness and consistency: comparing the collective use of discretion and discretionary room at inspectorates in England and the Netherlands, regulation and Governance, pp. 1-14.

Sandfort, J. R. 2000, Moving beyond discretion and outcomes: examining public management from the front lines of the welfare system. Journal of Public Administration Research and Theory 10(4), pp. 729-756.

Stivers, C. 1994, The listening bureaucrat: responsiveness in public administration. Public Administration Review, 54, pp. 364–369.

Taylor, I. and Kelly, J. 2006, Professionals, discretion and public sector reform in the UK: re-visiting Lipsky. International Journal of Public Sector Management 19(7), pp. 629–42.

Taylor, J., & Lips, A. 2008, The citizen in the information polity: Exposing the limits of the e-government paradigm. Information Polity, 13, pp. 139–152.

Thomann E., 2015, Is output performance all about the resources? A fuzzy-set qualitative comparative analysis of street-level bureaucrats in Switzerland, Public Administration Vol. 93, No. 1, pp. 177–194.

Vinzant, J. C., and Crothers, L. 1998, Street-level leadership: discretion and legitimacy in the front-line public service. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

Weatherley , R . 1979. Reforming special education: policy implementation from state level to street level. Cambridge, MA : MIT Press .

ANALYSIS OF THE LEGISLATIVE PROCEDURE IN THE BICAMERAL PARLIAMENTS. CASE STUDY: UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND AND FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

Mădălina Cocoșatu

Assoc. Prof., PhD, National University of Political Studies and Public Administration, Bucharest

Abstract: Abstract: Comparative research of various state legislative procedure presents a considerable theoretical and practical significance. It allows, on the one hand, the identification of legislation governing this legal institution and its analyzing and, for the other hand, the identification of the similarities and differences between these procedures.

In this paper we analyze the stages of the legislative procedure United Kingdom and Germany, countries with bicameral parliaments, but different political regimes.

From the analysis that we do, we demonstrate that the structure, functioning and the roles of the two cameras are very different. House of Commons and the Bundestag have broader powers regarding the legislative process to the House of Lords or Bundesrat.

Keywords: legislative procedure, bicameralism, parliament

JEL Classification: K33

INTRODUCTION

Comparative research of legislative authority of different countries presents a considerable theoretical and practical importance. It allows, on one had, the identification of legislation that rule this authority and its analysis, as to later identify similarities and differences between these authorities.

The basic idea d democracy is that of consent. Starting with this idea, citizens are the most important actors of a democracy, considering that they chose representative to the Parliament, and later, a group formed out of these representatives compose the Government.

THE ANALYSIS OF LEGAL PROCEDURE IN THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND

The political evolution of Great Britain offers a classical example of passing from absolute monarchy to a constitutional one, being considered one of the typical countries for the parliamentary type governing system.

The Parliament is the essence of the British regime and the foundation of its political stability, being characterized by a conciliatory spirit, although its bipolar nature, political decisions are the fruit of a laborious process of conciliation.

Legislative function entails voting laws of parliamentary or governmental origin. British legal system recognizes two categories of laws: public and private.

Public laws determine the measures whose object is to change the general law or the distribution of budgetary amounts, administration of justice, etc. Public laws are initiated by the Government or members of the House of Commons who are members of the Government(Ionescu:2008, 102).

The private laws are to establish subjective rights belonging to individuals or legal entities. They are introduced in Parliament in the form of a petition submitted by the persons or entities, most often promoted by local authorities (Ionescu:2008).

As regards to the legislative process, almost all of the UK legislation is proposed by the Government and most of it results from the promises made during the election campaign of the political party that won the last elections.

Britain's commitments in the European Union may lead to new legislation. Also, campaigns or interest groups, citizens can notify the Government of problems, most often through the media. Moreover, certain events, such as unexpected crises, acts of terrorism, natural disasters, etc. can generate the need to amend the legislation.

Identifying a problem is one thing, and deciding what to do to solve them is another thing. Thus, not all the problems necessarily lead to new legislation. Most times, no matter where a political idea comes from, it does not go far if it does not enjoy the support of a minister. Even

a minister is not enough support for an idea to become law because they have the opportunity to consult with experts, interest groups and the ability to communicate with people directly affected by those plans. Most often, they are invited to express their views on the idea that in a "green paper".

After consultation, the ministers aim at convincing government colleagues to support this idea. The ideas are discussed in the cabinet committee composed of ministers of the entire government and chaired by a senior member of the cabinet. Even with the approval of the cabinet, a proposal should be selected by the committee responsible for drafting the Government's legislative program. Legislative Committee makes the final decision on whether a proposal will be submitted to Parliament for consideration.

At the beginning of each annual session of the Parliament, the Queen announces in a speech at the opening session, the main bills (the Bills) to be considered.

The legislative process is the result of collaboration between the two chambers, whereas all legislation must be approved by both chambers. But the most important role is held by the House of Commons.

In the British system, the legislative procedure comprises several steps to be taken so the House of Commons and House of Lords (see Fig. no.1).

Figure no. 1 Steps of legislative procedure in the UK

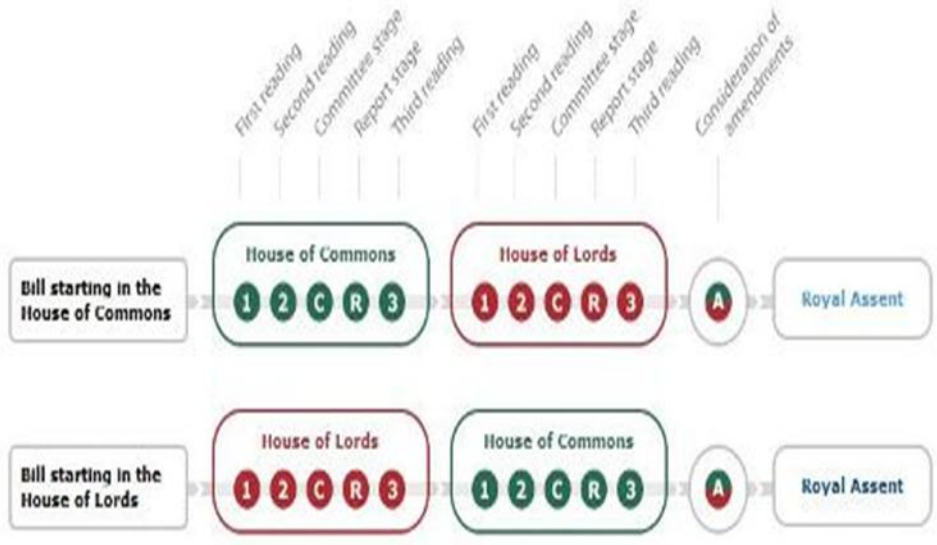

Source: Parliament of UK, http://www.parliament.uk/about/how/laws/passage-bill/commons/coms-commons-first-reading/, last visited on 20.10.2015

a. First reed

In this stage, a bill is inserted by simply reading its title by a minister and made available to all MPs.[1]

It also sets the date for the next reading and the bill is first published as a work of the House of Commons.[2]

b. Second reed

The second reading involves debate of general principles of the bill by all members of the House (of Commons or Lords). The House of Commons votes at the end of this stage whether or not the bill can proceed to the next step. In the House of Lords the bill goes to the next stage without being voted.[3]

c. The Commission Phase

If the most important provisions are approved in their essential lines, the project is referred to the Committee of the entire room or to a committee (Standing Committee) for a thorough discussion of each article / clause and amendments. The minister responsible for the project is a committee member. Any member may make amendments. Also, the opposition may require modification of articles or propose amendments.

The final form of the Commission is subject to detailed examination by all members of the House of Commons. In this case they can make new amendments that are then voted. To avoid unjustified delays of the procedure for adoption of the project by endless discussion from the opposition, the government may propose a motion to limit the duration of the work, voted by the whole House. This is called "guillotine" (Ionescu: 2008, 480).

If the bill was amended, before going to the next stage, it is reprinted.

d. Report Phase

Any changes made by the Commission is reported and discussed by the Chamber, which is invited to consider the bill as a whole, to approve changes made by the Commission and consider any proposed changes. Also, new amendments may be proposed.

e. Third reed

A bill began in the House of Commons and approved in the previous stage, is sent to the House of Lords, which follows the same steps above.

[1] Parliament of UK, http://www.parliament.uk/education/about-your-parliament/how-laws-are-made/ visited on 21.10.2015.
[2] Parliament of UK, http://www.parliament.uk/about/how/laws/passage-bill/commons/coms-commons-first-reading/ , visited on 21.10.2015.
[3] Parliament of UK, http://www.parliament.uk/about/how/laws/passage-bill/commons/coms-commons-second-reading/ , visited on 21.10.2015.

Unlike the House of Commons, amendments can be made in the framework of the third reading in the House of Lords. In this case, the bill began in the House of Commons and House of Lords amended returns at the first to analyze the new amendments. If no amendments have been made, it proceeds to the next step.

A bill began in the House of Lords, is transmitted to the House of Commons to proceed with the first reading.

f. Taking into consideration amendments

Once the bill has passed the third reading in both chambers is transmitted to the first Chamber to consider the proposed amendments.

If the House of Commons made amendments, the House of Lords must review and approve or reject them or make new amendments. If it does not approve the amendments made by the House of Commons or propose new amendments, the bill is returned to the latter.

A bill can be sent from one room to another until both chambers reach agreement on the final form[4]. This process is called "Ping Pong"[5].

If both chambers fail to reach a mutual agreement, the bill does not enter into force. In certain circumstances, the House of Commons can use an Act of Parliament to approve the bill without the consent of the House of Lords in the next session.

g. Royal Agreement

Before publication, the Crown must promulgate the law. All this establishes if the project becomes law immediately, at a later date specified in the law or on a date fixed by the Crown (Commencement Order).

ANALYSIS OF LEGISLATIVE PROCEDURE IN FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

The German Parliament is of bicameral type, consisting of the Bundestag and Bundesrat. The German Parliament formula is asymetrical, the two houses of the Parliament are differentiated between them from the point of view of its election method, and of their duties.

[4] Parliament of UK, http://www.parliament.uk/education/about-your-parliament/how-laws-are-made/ , visited on 21.10.2015.

[5] Parliament of UK, http://www.parliament.uk/about/how/laws/passage-bill/commons/coms-consideration-of-amendments/, visited on 21.10.2015.

However, cameras asymmetry, i.e. the division of power within the parliament, does not result in the Bundesrat in a second room, powerless in relation to the other room. In fact, it can be considered the most powerful of the second rooms in the world. German second room doesn't use its influence nor to popular election nor to absolute legislative veto, but that is a unique federal chamber, composed of representatives of the executive to the states - usually cabinets' ministers of these states (Lijphart: 2000, 193).

In terms of the legislative function, Bundestag members may have legislative initiative, but all these are those considering and voting on bills. The legislative initiative may belong to the members of the Bundesrat or the Federal Government[6].

The legislative procedure is the result of collaboration between the federal governments, Bundestag and Bundesrat (see Figure no. 2).

According to the Basic Law, the Federal Government, members of the Bundestag and Bundesrat, can exercise legislative initiative (Lijphart: 2000).

If the legislative initiative is exercised by the federal Government, it must first send the bill to Bundesrat, and within six weeks it may make comments on it. In exceptional circumstances this deadline can be increased to nine weeks. If the federal government says the bill is urgent, within 3 weeks or 6 if the extension can transmit it Bundestag even if the Bundesrat has not submitted its views. Subsequently, the Federal Chancellor transfer the bill together with observations by the Bundestag to Bundesrat[7].

The same procedure applies to the legislative initiatives of the Bundesrat. After the majority of its members voted in favor of the bill, it is sent to Federal Government. And it has a period of six weeks to make certain observations on the bill and then send it to Bundestag. Rules for extension or early transmission applies in this case.

If the legislative initiative is introduced by the Bundestag, the bill must be supported by at least one parliamentary group or at least 5% of the members of the Bundestag.

Before the bill is to be deliberated in the Bundestag, it must be sent to the President of the Bundestag, recorded and printed, as later it reaches the hands of the members of the Bundestag, the Bundesrat and the federal ministries.

According to the Regulations Bundesrat and Bundestag, the legislative procedure comprises three phases.

In the first reading debate controversial bills or those of public interest most special, takes place only if it has been approved by the Council of Elders or debate was requested by one of the parliamentary groups.

[6] Art. 76 of the Fundamental Law

[7] Bundestag http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/function/legislation/passage/245704 , visited on 02.10.2015.

The first reading involves a formal examination and formulation of general principles of the future Act. The most important purpose of this lecture is to appoint a committee or more committees to prepare the bill for second reading.

If more than one committee is appointed, the committee which will be responsible for the Bundestag through all the stages of the bill is established. The other committees are only asked to express their views on the bill.

The committees are comprised of members of parliamentary groups. Within these, members become familiar with the bill and invite different interest groups or experts to find out their opinions. They examine in detail the project and may propose amendments. Any change to the project must be voted on by committee members.

At the end of this phase, a report is made that notes the will be the conclusions of the debate and the definitive shapes of the texts agreed in committee, report that the committee with overall responsibility submits in plenary.

The second reading implies a debate on the report assumed by members of the Bundestag, and finally voting on the bill in its entirety. Bundestag members can propose amendments in plenary that are treated immediately. If the plenary adopts amendments, the new version of the bill is printed and distributed again. This procedure can be removed with the approval of 2/3 of the members present.

The third reading involves the final approval of the project as a whole. Within that debate may take place if this is requested by a parliamentary group or at least 5% of the members of the Bundestag. At this stage only a parliamentary group or 5% of Bundestag members may propose amendments but only on the amendments adopted in the second reading.

At the end of this stage, the final vote takes place. Voting takes place by lifting the seats.

Following the adoption in the Bundestag, the act is sent to Bundesrat that can adopt it as sent or if consensus cannot be granted, it can request the establishment of a mediation committee. This committee is composed of an equal number of 16 members of the Bundestag and Bundesrat.[8]

For acts affecting administrative and financial powers of the Lander consent is mandatory for the act to become law.

If the committee proposes to amend the draft amendments, they are subject to approval by the Bundestag. After presenting the conclusions by the committee, the Bundesrat may oppose the project voted by the Bundestag. But the veto can be removed if the project is voted again by an absolute majority in the Bundestag. Also, if the law requires the approval of the Bundesrat, the room absolutely can cast their vote, and the bill may not be enacted.

[8] Art. 77 of the Fundamental Law.

Finally, for the law to be adopted it must still go through a series of steps. The law adopted by both houses is forwarded to the President of the Republic to check whether it complies with the Constitution, signs and sent it for publication. Law promulgated enters into force on the 14th day following its publication in the Federal Official Gazette.

Figure no. 2. Legislative procedure of Germany

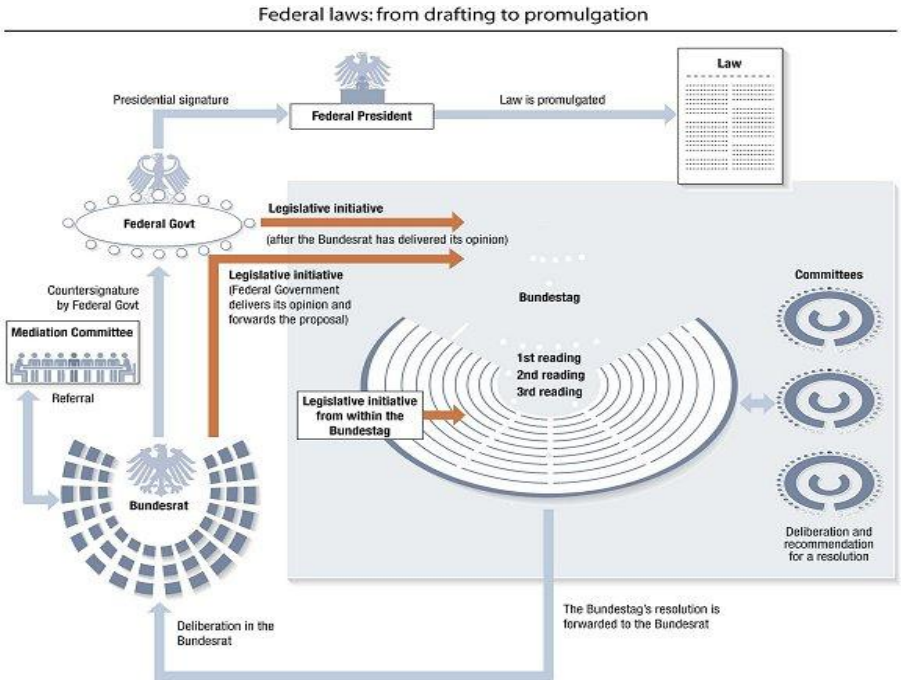

Source: Official web-site of Bundestag, available at http://www.Bundestag.de / htdocse/bundestag/function/legislation, last visited at 03.10.2015.

CONCLUSIONS

The Parliament is the essence of the British regime and the foundation of its political stability, being characterized by a conciliatory spirit, although it is of bipolar nature, the political decisions are the fruit of a laborious process of conciliation.

How the German Constitution defines and regulates the powers the Parliament and the mechanisms and functions that are established between the state powers demonstrate a parliamentary type system[9].

Although the Constitution affirms the principle of cooperation between the two houses of parliament in the legislative process, in practice, the Bundesrat role in this area is limited. This role is supported by provisions granting primordially debate and vote in the Bundestag. The first discussion of the contents of a bill takes place in the Bundestag, then in the Bundesrat[10].

In conclusion, the comparative analysis of the two legislative authorities tend towards the next affirmation. The British government is assumed by most people in his interest. On the other hand, according to the German model governance must be made as much in the interest of many citizens. Thus, in the spirit of these principles, we can observe the involvement of citizens in the legislative process.

REFERENCES

Cocoșatu, M. (2012) *Governance in Europe*, Pro Universitaria Publishing House, Bucharest;

Ionescu, C. (2008) *Drept constituțional comparat*, C.H. Beck Publishing House, Bucharest;

Lijphart, A. (2000) *Modele ale democraţiei. Forme de guvernare şi funcţionare în treizeci şi şase de ţări*, Publishing House Polirom, Iaşi.

[9] Madalina Cocosatu, Governance in Europe, Pro Universitaria Publishing House, Bucharest, 2012, p. 66
[10] In the situationin which the Bundesrat makes amendements to the bill, these need to be aproved by the Bundestag

THE INFLUENCE OF CULTURE ON THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN DECISION MAKING

Mihaela Abălăesei

"Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Since the development of Web 2.0 (or social media) sites such as Facebook, Twitter, Blogger and so on, online users from all over the world have been exposed to a completely new means of sharing information: electronic word of mouth (e-WOM). This type of peer communication through social media websites has become an important marketing issue in regards to consumer decision-making. Culture is another element which is influential on how individuals use social media and the information available on these platforms. Therefore, it may be beneficial to take into consideration the role of culture when it comes to consumers' decision-making process. For this article, the Hofstede model was used to explain cultural differences.

Data from more than 50 countries, 25.000 individuals and over 1.000 search queries was collected and analyzed. Results show that the use of information sources on social media strongly varies by culture and influences online purchase decisions. Limitations and future research are discussed.

Keywords: social media, decision-making process, cultural dimensions, Hofstede model, meta-analysis

1. INTRODUCTION

People are social beings and it's in their instinct to participate in various activities to share information, experiences, and opinions. Currently, all of this can be done online, through social media platforms (Heinonen, 2011). These sites can be considered hybrid in the sense that they offer both electronic word of mouth (e-WOM) and opportunities for retailers to extend their marketing campaigns to a wider range of consumers (Chi, 2011).
Word of mouth (WOM) or informal communication between peers focuses on product ownership or characteristics of other goods or services, is considered to be a practice that can direct or influence an individual to make a purchase (Goodrich & De Mooij, 2013). Although social media marketing is a well-researched topic, it has only been studied through experimental and theoretical research; very little is known of how exactly this new form of communication, e-WOM, influences the buying decision of online consumers.
Facebook, Twitter, Youtube are perfect examples that increase the usage of social media by users. By June 2012, Facebook has reached almost one billion users worldwide. In 2013 this number has increased with 33% obtaining in total 1.31 billion users (Facebook Statistics, 2014). Facebook's success was reflected on other social networking sites: micro-blogs, multimedia share, forums and so on. In 2011, Twitter recorded approximately 58 million tweets per day (Twitter Statistics, 2014). On average, Youtube had over one billion visitors per month and the number of video views has doubled in the last two years (Youtube, 2014).

However, there is little research available about the role of social media and their online marketing implications particularly at an international level. The use of information on social media sites varies from culture to culture and the impact of this data on the decision making process can also vary from one country to another.
Social media has been developed within the last decade, thus previous research in this field largely focused on (1) definition of the concept that makeup its foundations and (2) exploring the impact that such sites have on online consumer behavior (Paquette, 2013). The rapid growth of social media may be attributed to social interaction. Peer communication resulted in e-WOM marketing, product advocacy for consumer and brand.
The purpose of this paper is to obtain a general overview of the current research regarding the influence of culture on the role of social media in the decision-making process, through a meta-analysis of 10 relevant articles. This study contributes to the marketing literature by creating a general overview of the current situation and offering possibilities for future research.

2. LITERATURE REVIEW

2.1 What is social media, social networking and social commerce?

In order to define social media, first the concept of Web 2.0 must be pinned down: a term that describes a new approach to using the World Wide Web by offering the possibility of users to continuously alter content in a sharing and collaborative way (Kaplan & Haenlein 2010). Campbell et al. (2011) sees Web 2.0 sites as an evolution from simple information retrieval to interactivity, inter-operability and collaboration among peers. People are influencing the technology themselves; users are the creators and the consumers by adding content to websites. Hence, the term of user generated content (UGC).
Social media can be defined as "a *group of Internet based applications that build on the ideological and technological foundations of Web 2.0, and allow the creation and exchange of UGC*" (Kaplan & Haenlein 2010, p.61). Another definition is "*a broad term that describes software tools which help create user generated content that can be shared*" (Sinclaire & Vogus 2011, p.294).
A website is considered to be a place where social networking takes place only if it fulfills certain characteristics: allow users to create their own profiles, content, get in touch with other online contacts, post comments and other media files and join virtual groups that share common interest (Paquette 2013). Often the term social networking is interchanged with social media. However, social media means something slightly different: it offers the "tools" or "means of communication" that allows users both to create their own profiles and to invite other people to access them (Zeng & Gerritsen 2014).
Thus, social media is the environment where social networking takes place and altered the way users can gather information and make buying decisions through electronic word of mouth (e-WOM). People can have accounts on social media sites, but that doesn't necessarily mean they are involved in social networking activities. Social media includes sites that are associated with social networking, consumer reviews, content communities, forums and *wikis*.
Similar to e-commerce, social commerce sites consist of communities of customers that share the same interests, passions or goals. Not only that, but users can also view, compare products and add them to a shopping cart. The new element introduced by social commerce websites compared to traditional stores, is allowing user interactions, product feedbacks and providing information about other's experiences which may influence consumers' buying choices. This process creates e-WOM marketing effects and can lead to building an active and mutually beneficial consumer-to-consumer and consumer-to-marketing communication. (See Pui-Ng 2013).
For example sites like Facebook, Google+ and Linkedin can be considered powerful social commerce platforms providing a marketplace, advertising means and a great deal of information regarding the demographics of their users which can be very handy for marketers. Information can be shared almost instantly through the entire community with the help of Social Plugins (e.g. 'Like', 'Send', 'Comment', 'Share' buttons).

2.2. Social interactions

Through socialization, consumers gain knowledge, skills and attitudes related to consumption behavior in the marketplace. This type of interaction delineates the consumer learning process and can help for understanding how information is transmitted from one person to another (Wang et al. 2012). Online social media sites (Facebook, Twitter, Youtube, Instagram and so on) allow users to exchange all sorts of data through posting, profile creation, commenting and joining groups with the same interest. In the end, these activities change the relationship between consumers and companies; nowadays the client is in the center of attention (Solomon 2010).

Social media sites have become more reliable and relevant sources of information than the advertising messages delivered by companies. This means that online consumers will look for products and the manufacturers through social networking. Most users value interacting and communicating with others, which means they will also value advice (negative or positive) on certain goods and services. Therefore, it is safe to assume that virtual communities will have an impact on the decision making process of online consumers (Evans et al. 2009).
Previous studies have shown that virtual communities benefit from social networking in many ways, such as increasing users' interest in certain content, benefitting the whole community financially and improving the recommendation system (Zhang et al., 2012). Companies have started to take advantage of the opportunities offered by social media sites. According to Burson-Marsteller, 87% of these firms are using at least one social media platform which represents a 10% increase from last year (Gros, 2012). Social media marketing has become quite popular among network marketers that try to promote their business online by attracting customers' attention and getting them to read more about their products with the end goal of a purchase (Low, 2012).

2.3. National culture and the Hofstede model

According to other studies applied to Chinese online consumers (Guo et. al., 2011, Anderson et. al., 2011) social network users trust the people with whom they communicate or interact inside that community. This trust is also reflected in their buying decision. However, a report by Booz & Co in 2010 states that 73% of online shoppers would not purchase goods from sites such as Facebook or other social media sites. Another survey conducted with 1787 respondents on social media indicated that one in trhee shoppers would prefer to shop directly from Facebook or Twitter (See-Pui Ng, 2013 p.612). These discrepancies may occur due to the differences in cultural and national contexts. More specifically, the behavior of western consumers can not be considered equivalent to the one from other cultures. As countries have different values, beliefs and symbols, it can also be expected that the behavior of social media users and their intention to purchase goods will be different. More studies have emphasized the importance of cultural factors in influencing online shopping decision making (Pookulangara & Koesler, 2011, Goodrich & De Mooij, 2013). Culture has been shown to affect marketing regarding building strategies, advertising campaigns and influencing the buying habits of customers (Pookulangara & Koesler, 2011).
In studying the cultural factor references are made to the framework developed by Geert Hofestede which contains five cultural dimensions: power distance (PDI), individualism (IDV) / collectivism (COL), masculinity (MAS) / femininity (FEM), uncertainty avoidance (UAI) and long term orientation (LTO) / short term orientation (STO) (Hofstede, 2001). These indices are measured on a scale from 0 to 100 for 75 countries and each country has obtained a certain position and a score. Such data can be very handy for statistical analysis regarding consumer attitudes and behaviors.
A reason for the popularity of the Hofstede model lies in the fact that it covers a lot of countries in a fairly simple manner (just five dimensions), which is straightforward and appealing for many academic and business people (Goodrich & De Mooij, 2013).
Power distance (PDI) refers to inequality among peers and the degree of their acceptance. In high PDI cultures, everybody has their own pre-established role in the society, but in low PDI cultures independence and equality are promoted. A low score for PDI also reflects on the way people consciously gather information throughout the decision-making process. People from these cultures rely more on facts and data, opposite to individuals coming from high PDI countries, where recommendations and personal advice are the preferred sources (De Mooij 2011).
Individualism / Collectivism (IDV/COL) can be defined in terms of people looking after themselves and their immediate family compared to people that affiliate themselves to certain groups that look after each other in exchange for loyalty. In individualistic cultures, people search for information in order to maximize their personal utility whereas in collectivistic cultures it's more important to share information with others than keeping data personal. In collectivistic cultures, people will meet more often and there is a lot of interpersonal communication that extends to WOM about products and brands. However, their behavior can be altered by other elements; for instance, COL and PDI cultures are more inclined to share ideas orally than individuals from IDV and low PDI cultures (Goodrich & De Mooij, 2013, p. 4). The IDV / COL dimension is particularly important for understanding online buying behavior, because it explains the type of communication existing among peers: either personal or non-personal which at the end influences the decision-making.
Uncertainty avoidance (UAI) explains the level of acceptance of insecurity from society members and how much they try to avoid or reduce uncertainty and ambiguity. Generally, people from high UAI have low trust in others and they search more heavily for information from impersonal sources. In low UAI cultures consumers

base their decision on more information that has been collected from various sources, whereas consumers from high UAI base their decision-making on feelings of trust (Goodrich & De Mooij, 2013, p.4).

Masculinity / Femininity (MAS / FEM) reflects preferences of members in a society to see success related to competitively, heroism, financial gains or related to cooperation, modesty, improving quality of life. The basic idea behind this cultural dimension is connected to the differences between genders and their role in a community. Such differences will also be reflected on the decision making process at family level. In general, men are considered to be more dominant and competitive; women are the ones who are more caring and considerate towards others.

Long term orientation / Short term orientation (LTO / STO) is related to the attitudes of individuals regarding the future: either they choose a future-orientated perspective or they choose to live in the present, a short-term point of view. This dimension is relatively new so it hasn't been used much. However, combined with individualism / collectivism explains the communication behavior among peers. Collectivistic cultures with STO communicate much more elaborately then collectivistic cultures with LTO, where they prefer to be succinct and be more modest. Values included in short-term orientation are: national pride, low thrift, importance of service to others and self-enhancement. Values included in long-term orientation are: perseverance, thrift and pragmatism.

2.4. The influence of culture on the role of social media in the decision-making

Various theories and frameworks have been developed in order to explain consumers' behavior in the decision making process. One of the most utilized models was conceptualized by Enegal in 1968: the EKB design. There are five essential steps: Need Recognition, Searching for information, Evaluating alternatives, Purchase and Result (Gros, 2012). Howard & Sheth (Sheth, 1973) have created a different decision-making design. According to them, the consumer has to go through three steps before taking a decision: Extensive problem solving (consumers have very little information on a brand and they haven't determined the criteria which will help take a decision), Limited problem solving (consumers are not sure yet) and Routine behavior (consumers prefer a certain brand).

A psychographic / lifestyle approach has identified over 100 characteristics related to consumer buying behavior based upon personality, general needs and values associated with activities of interest to the consumer. The number and the type of variables which can influence behavior is very big and many times the connection between them is complex, context dependant and not so clearly visible for the consumer and observer. For a better understanding of consumer behavior the element of culture must be included as a moderating factor in the decision making process. The consumer style inventory (CSI) was developed by Sproles & Kendall in 1986 and contains eight indices that are relevant for determining individuals' preferences: quality, brand, price, innovation, leisure time, impulsive buyers, consumer overwhelmed by too many options and brand loyalty (Leo et al., 2005).

Product quality is a very important factor in the decision-making process. Power distance is the cultural dimension that best explains the consumers' needs for refined goods. Individuals from these cultures define their hierarchy level through fortune, power and status. There are two indices in the Hofstede model that relate to brand: individualism / collectivism and uncertainty avoidance. People from cultures with high UAI will prefer to shop for a known brand that they trust.

Uncertainty avoidance is also responsible for the impulsive shopping behavior: individuals from countries with low scores on this index will be more cautious with their shopping spree. According to the research of Hofstede (Hofstede, 2001) consumers from high IDV and long term orientation cultures will buy innovative and diversified products.

The impact that culture has on members of a society is automated and close to invisible. Not only is the consumer behavior altered, but also the preferences shown for certain goods and services. Culture explains why people choose certain clothes, what to eat, how to live, education and so on. Last, but not least, culture can have a major influence on consumption and the buying decision.

3. METHODOLOGY

This in depth analysis of existing literature on electronic word of mouth, consists of articles that were collected from various journals: Science Direct, Scopus, Sage journals and Springer. Other databases were used in this purpose such as Google Scholar and the articles' bibliography. The keywords used for searching were: *social media and decision-making process, social media and culture cross-cultural online purchase decisions, influence of social media on buying decision* and *influence of culture on buying decisions*. Because researchers often use *social networking* and *social networks*, instead of *social media*, other terms were added to the search

query: social networking and decision making, influence of culture on social networks. Also, the term *influence* is interchangeable with the term *impact*, so more search has been done using the latter.

Initially 104 articles were collected on the topic of social media, decision making process and culture. However, not all of them analyzed social media and decision making within the same study and very few of these articles included culture in the mix. Only research that approached the role of social media in online decision making and used the Hofstede model were selected. Thus, at the end of the search query, 10 articles are considered to be relevant. Studies that were approaching social media and decision making from different perspectives (i.e. the impact of social media on youth, decision making process in management) were excluded.

For descriptive purposes the following elements have been considered in the articles' analysis: (1) the year, (2) the source (i.e. journal article, unpublished dissertation or theses) of each document as well as (3) the sample composition (i.e. online consumers, searches), (4) the cultural dimension used according to the Hofstede framework and (5) the main results (see Table 1).

Studies that were included in this analysis gathered data from more than 50 countries surveying more than 25.000 individuals. Also, the online environment was tested by gathering more than 1000 search queries that were performed on social media sites, all with the purpose of determining the online consumer's buying preferences. This analysis determined how culture impacts the role of social media in the decision-making process.

Table 1. List of articles used in the literature analysis

Name of study	Author (s)	Year	Journal / Publication	Sample used / Methodology	Cultural Index	Results
What do we know about social media in tourism? A review	Benxiang Zeng, Rolf Gerritsen	2014	Tourism Management Perspectives	179 publications with primary focus on social media and tourism/bibliography	UAI, IDV / COL	Social media is influential on information search and share changing the way travelers search, find read and trust tourism suppliers and services
						Different countries and businesses have different realities regarding the social media used for tourism management
						Even if the marketing potential of social media has been widely studied, there is a lack of research looking at the effectiveness of this means
						Social media should be implemented in a marketing strategy, since e-WOM contributes significantly to the reputation of tourist destinations and e-WOM will spread over the entire travel cycle (before-during-after travel)
						Social media offers a great opportunity to offer customized information to clients which can influence their buying decision
						"Travel opinion leaders" or "central travelers" have a more significant impact on the decision making of a tourist since they are considered to be more trustworthy
						The user generated content (UGC) on social media sites and search engines is changing the way

						consumers shop online: the credibility of this information will influence tourist's decisions
Consumer decision-making across modern and traditional channels: E-commerce, m-commerce, in-store	Moutusy Maity, Mayukh Dass	2014	Decision Support Systems	178 participants/3 studies on how media richness influences decision making process	-	Consumers prefer channels with medium (e-commerce) and high (in-store) media richness for complex decision-making tasks
						Consumers are likely to undertake simple decision-making tasks on channels that incorporate low levels of media-richness
						E-commerce is preferred to m-commerce since it's more comfortable for consumers when making a purchase
						Information presented through m-commerce is far more limited than on other channels
How 'social' are social media? A cross-cultural comparison	Kendall Goodrich & Marieke De Mooij	2013	Journal of Marketing Communications	Nielsen Study, 50 countries -25000 participants in total	IDV / COL, PDI, LTO / STO, UAI	The use of information sources that influence online purchases decisions strongly varies by culture
						In low PDI countries, people depend less on others in taking decisions and they gather information and data on their own
						In collectivistic countries inter-personal communication is more important so WOM is still the main source of information
						In high UAI countries decision making is done on feelings of trust
						LTO and collectivistic cultures prefer a more succinct form of communication and a modest presentation

						IDV/COL and PDI best explain the differences in the way people gather information and how this affects the decision making process
						Social media will have more impact in collectivistic cultures: IDV countries like US, UK are less likely to rely on information from social media sites when it comes to making their purchasing decision
						UAI and LTO explain variations in trust in online sources like search engines
						Low UAI and STO show a preferences for human source of information, whereas fact base information like search engines is preferred in high UAI and LTO
						Collectivistic and PDI cultures will engage in negative e-WOM within in-group members online
Intention to purchase on social commerce websites across cultures	Celeste See-Pui Ng	2013	Journal of Information & Management	284 respondents on FaceBook from Latin America and E Asia / survey	IDV / COL, UAI, LTO / STO	Trust is a salient factor which will influence the intention to purchase and plays a mediating role between social interactions and intention to purchase
						Closeness is significant for the E Asia group (collectivistic and LTO) whereas familiarity was significant for Latin America (collectivistic and STO)
						The differences in culture between regions moderate the relationship between social interaction and intention to purchase
						Trust transference theory shows that trust in other firms, institutions that belong to a social community is transferred to its peers
A cultural	Jie Zhang,	2013	RP /	Conceptual model	IDV / COL,	Hofstede's Cultural Indices will influence the trust

study on Trust in Online Social Networks	Qinghua Zhu		University of Singapore	on how trust in social networks is influenced by culture	MAS / FEM, PDI, LTO / STO, UAI	users have in social media sites Online trust in social networks will be affected by cultural factors and so will the buying decision of consumers
Social Media as a Marketing Tool: A literature Review	Holly Paquette	2013	University of Rhode Island, USA	Literature Review on the implications of social media in marketing	-	Branding and product awareness can be increased through the use of social media sites
						Knowing which social media sites a company targets is a key factor in determining the consumers decision making intention
						Consumers' participation with a brand on social media reinforces the need for retailers to be active in social networking to create the virtual brand of the community
						Social media sites can be exploited for the information provided to consumers with regards to their purchasing intention
Social Media Peer Communication and Impacts on Purchase Intentions:	Xia Wang, Chunling Yu, Yujie Wei	2012	Journal of Interactive Marketing	292 online Chinese consumers / survey	-	Product attitude is positively associated with purchase intention and peer communication on social media sites
						Tie strength (WOM) with peers is positively associated with communication which is helps an individual identify with the group
						The impact of peer communication moderates the

						consumer's need for uniqueness: high-uniqueness consumers are less likely to be influenced by others' opinion than the low-uniqueness consumers
Cultural influence on consumers' usage of social networks and its' impact on online purchase	Sanjukta Pookulangara, Kristian Koesler	2011	Journal of Retailing and Consumer Services	Conceptual model on explaining the moderating effect of culture on TAM which will influence the intention to use social networks and the purchase intention	IDV /COL, MAS / FEM, PDI, LTO /STO, UAI; TAM	Social media search for information will be influenced by members of IDV/COL cultures and low UAI Perceived Ease Of Use (PEOU) of social networks will be moderated by IDV/COL, UAI and LTO
Role of social media in online travel information search	Zheng Xiang, Ulrike Gretzel	2010	Toruism Management	1150 search results on preferred keywords for tourism destinations / exploratory study / data mining	-	Social media constitutes a substantial part of the search results which indicate consumers to social media sites Social media plays a big role in the online travel information search; this information can be used for marketing purposes

Legend:
IDV / COL = Individualism / Collectivism
MAS / FEM = Masculinity / Femininity
UAI = Uncertainty Avoidance
PDI = Power Distance
LTO / STO = Long term orientation / Short term orientation
TAM = Technology acceptance model
UGC = User generated content

WOM = Word of mouth
e-WOM = Electronic word of mouth

4. CONCLUSIONS

The use of Internet and other types of information communication technology leads to a new global economy. Social media takes part in these changes and continues to grow and influence online consumptions all over the world. Social media is also challenging existing customer services, marketing and promotional process.
This meta-analysis provides an overall picture by analyzing the most relevant research on the use of information from social media sites in the decision making process. Hofstede's cultural dimensions are believed to explain best cross-cultural differences in online purchase decisions.
One of the findings of this meta-analysis is that the most important cultural index which explains the usage of social media across cultures is Individualism / Collectivism. Thus, marketers should consider using social media in collectivistic cultures and search engine marketing in more individualistic cultures. Another finding is related to the role of information on social media sites: information influences branding and increases product awareness. It's very valuable for marketers to have access to data that may predict the consumer's online behavior (according to which social media sites they frequent, which group they belong to, interests and so on).
Results of all 10 articles analyzed were indexed in Table 1. According to the findings of these research, social media sites influences the decision making process through electronic word of mouth (e-WOM). However, the information available for consumers online is not the only factor influencing their buying decision. There are other elements that have a direct impact on consumers and culture is one of them. Goodrich & De Mooij (2013) conducted a valuable study on cross-cultural influences on purchase decisions and have concluded that the purchases made by consumers are reflected in their cultural background.

Limitations and future research

Most of the other studies considered in this paper, approached the role of social media in the decision making process through an exploratory analysis either by collecting search queries, literature reviews and bibliographies or creating a conceptual framework. It can be concluded that the aspect of social media and the correlation with culture when it comes to decision making is still in its infancy and requires more research for a deeper understanding of this phenomenon.
One of the limitations of this study is the small set of articles chosen from existing literature, which doesn't give the possibility for generalization. Also, there is the risk that the conclusions of this meta-analysis were not critically reviewed and just accepted previous research' findings without thorough examination.
Future research could focus on the role of e-WOM in online decision making by conducting more specific analysis in countries of interest, so that practitioners can better target online marketing. Research in this direction may also lead to better understanding cultural differences.

References

1. Anderson, M., Sims, J., Price, J., Bursa, J, (2011) Turning Like to Buy Social Media Emerges as a Commerce Channel, Booz & Company Inc., Chicago, p. 1–12
2. Benxiang, Z., Gerritsen, R. (2014) What do we know about social media in tourism? A review, Tourism Management Perspectives, p.27-36
3. Campbell, C., Leyland F., Parent, M., Berthon, R., P. (2011) Understanding Consumer Conversations around Ads in a Web 2.0 World, Journal of Advertising, p. 87-102
4. Chi, H. (2011) Interactive Digital Advertising VS. Virtual Brand Community: Exploratory Study of User Motivation and Social Media Marketing Responses in Taiwan. Journal of Interactive Advertisin, p. 44-61
5. Evans, J., Foxall, G. (2009) Consumer behavior, John Wiley Press
6. Goodrich, K., De Mooij, M. (2013) How "social" are social media? A cross-cultural comparison of online and offline purchase decision influences. Journal of Marketing Communications, p. 1-14
7. Guo, S., Wang, M., Leskovec, J. (2011) The role of social networks in online shopping: information passing, price of trust, and consumer choice, ACM Conference on Electronic Commerce 15, p. 7–166
8. Heinonen, K. (2011) Consumer activity in social media: Managerial approaches to consumer's social media behavior, Journal of Consumer behavior, p. 356-364

9. Hofstede, H., G. (2001) Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations, 2nd Edition, Sage Press, SUA
10. Kaplan, A., M., Haenlein, M. (2010) Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media Business Horizons, p. 59–68
11. Low, R. (2012) 300 case studies of social media marketing, accessed on 24th of April 2014, http://clients.marketingsavant.com/smbootcamp/docs/300-Case-Studies-of-Social-Media-Marketing.pdf
12. Maity, M., Dass, M. (2014) Consumer decision-making across modern and traditional channels: E-commerce, m-commerce, in-store, Decision Support Systems, p. 1-13
13. Paquette, H. (2013) Social Media as a Marketing Tool: A literature Review, University of Rhode Island, p. 1-27
14. Pookulangara, S., Koesler, K. (2011) Cultural influence on consumers' usage of social networks and its' impact on online purchase intentions, Journal of Retailing and Consumer Services, p.348-354
15. See-Pui Ng, C. (2013) Intention to purchase on social commerce websites across cultures: a cross regional study, Journal of Information & Management, p.609-620
16. Sheth, J. (1973) A model of industrial buyer behavior, Journal of Marketing, p.50-56
17. Sinclaire, J., K., Vogus, C., E. (2011) Adoption of social networking sites: an exploratory adaptive structuration perspective for global organizations, Information Technology Management, p. 293-314
18. Solomon, M., Bamossy, G., Askegaard, S., Hogg, M. (2006) Consumer behavior - An European perspective, 3rd Edition, Prentice Hall Press, UK
19. Wang, X., Yu, C., Wei, Y. (2012) Social Media Peer Communication and Impacts on Purchase Intentions: A consumer socialization framework, Journal of Interactive Marketing, p.198-208
20. Xiang, Z., Gretzel, U. (2010) Role of social media in online travel information search, Tourism Management, p. 179-188
21. Zhang, J., Zhu, Q. (2013) A cultural study on Trust in Online Social Networks, Nyang Technological University, Singapore, p. 1-8

COMPARATIVE ON THE CHILD'S RIGHT TO EDUCATION LOCATED TO MIDWAY BETWEEN PARENTAL CHOICE, STATE SYSTEM AND THEIR NEEDS AND SKILLS

Oana Ghiță

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: The child's right to education, as regulated by the legislation in Romania at the moment it confers on its holder the opportunity to benefit from free state education, and the option of parents to complete the children's education in other ways, extracurricular. Being a part of the contents of parental authority, the option of parents to choose children's education determines stronger obligation than what should be a right optional exercised. The exercise of parental authority in common, when the relations between ex-spouses are not exactly cordial, it can generate a juxtaposition of child priorities with his parents, especially when the last ones are different.

So, we ask what prevails: the existence of parental consent - in many cases supplanted by the family court - for choosing how to materialize the child's right to education (type of education, the place etc.) or best interests of the child that, often it remains just a way to counterbalance between his parents baffles?

This study aims to analyze the content and limits of the right to education of children as it is governed and felt in the realities of our country using the comparative method of regulation and enforcement of the rules in other States.

Keywords:thefamily,theright to education, child, the parental authority, after school.

Introducere

Dreptul la educaţie este prezent în majoritatea sistemelor juridice al ţărilor europene, chiar dacă este privit diferit din punct de vedere noţional, nereglementat expres sau doar determinat prin prisma principiilor inerente vieţii, integrităţii şi demnităţii persoanei. Această omniprezenţă a reglementării sale se datorează în mare parte şi atenţiei pe care forurile europene au arătat-o dreptului la educaţie, în sensul edictării a numeroase acte normative care să susţină promovarea sa la nivelul sistemului juridic al fiecărui stat. Evident, fiind un drept extreme de aplicat societăţii căreia îi este destinat, legiuitorul naţional a determinat în mod uşor diferit conţinutul şi limitele sale, în încercarea de a-l plia pe nevoile beneficiarilor săi.

Pe lângă caracteristicile tradiţionale pe care acest drept le comportă, şi pe care le vom evidenţia pe parcursul acestui studiu, este de subliniat faptul că, în funcţie de evoluţia fiecărei societăţi se configurează noi modalităţi de realizare sub forma învăţământului la domiciliu, învăţământ de tip after school, în general învăţământ de tip privat, permis şi încurajat în unele state, şi categoric interzis în altele.

1. Determinarea normativă a dreptului la educaţie

Dreptul la educaţie este consacrat în mod expres la nivel european în articolele 28 şi 29 din Convenţia cu privire la Drepturile Copilului[466], dar şi indirect în alte acte normative precum: Convenţia UNESCO împotriva Discriminării în Domeniul Învăţământului (1960)[467] prevede accesul egal la educaţie, fără nici un fel de discriminare; Pactul Internaţional privind Drepturile Economice, Sociale şi Culturale[468] care recomandă statelor în articolul 13 alin. (2) să încurajeze participarea la educaţia de bază a tuturor copiilor, asigurând gratuitatea învăţământului primar. Prevederea dreptului la învăţătură în cadrul acestui pact nu este una întâmplătoare. Datorită impactului pe care îl are în cadrul societăţii, dar şi a implicării pe care Statul o arată în reglementarea sa, acest drept a fost încadrat în categoria drepturilor social-economice şi culturale. Prin efectele pe care le produce, acest drept îşi configurează şi o oarecare natură civilă şi politică.

Dreptul la învăţătură, astfel cum a fost redat în cadrul legislaţiei noastre dreptul la educaţie, este prezent şi în reglementările naţionale române atât sub forma principiului constituţional, cât şi în Codul civil şi mai ales în legi speciale. Dacă la nivel constituţional îl regăsim prevăzut expres în textul articolului 32, în Codul civil îl regăsim prevăzut sub diverse forme, determinat prin prisma a numeroase alte drepturi cum ar fi dreptul la viaţă privată (art 71 C. civ.), libertatea de exprimare (art. 70 C. civ.) ori dreptul la demnitate (art. 72).

Chiar dacă am fi tentaţi să punem semnul egal între cele două drepturi – dreptul la învăţătură şi dreptul la educaţie – trebuie să avem în vedere sfera mult mai cuprinzătoare a celui din urmă. Dreptul la educaţie are ca scop pregătirea persoanei pentru a se încadra în funcţie de aptitudinile şi competenţele sale, în cadrul societăţii. În acest sens, dreptul la învăţătură trebuie să fie determinat în scopul şi potrivit funcţionalităţilor şi nevoilor pe care beneficiarii săi le comportă.[469]

---

[466] Adoptată de Adunarea generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite la 29 noiembrie 1989, intrată în vigoare la 2 septembrie 1990. România a ratificat Convenţia prin Legea nr. 18/1990, publicată în M.Of . partea I, nr. 109 din 28 septembrie 1990 şi republicată în M. Of nr. 314/13 iunie 2001. http://www.unicef.org/CRC_RO.pdf

[467] Adoptată de Conferinţa generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru educaţie, ştiinţă şi cultură, la 14 decembrie 1960, intrată în vigoare la 22 mai 1962, conform dispoziţiilor art 14. România a ratificat Convenţia la 20 aprilie 1964 prin Decretul nr. 149, publicat în B. Of. al României, partea I, nr. 5 din 20 aprilie 1964 http://www.irdo.ro/file.php?fisiere_id=87&inline

[468] Ratificat prin Decretul nr. 212 din 31 octombrie 1974 pentru ratificarea Pactului internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale şi Pactului internaţional cu privire la drepturile civile si politice.

[469] A se vedea A. Năstasă, *Rolul familiei în asistenţa social-pastorală a copiilor abandonaţi*, Ed. Vasiliana, 1998, p. 176.

Din cele enunţate ne putem ralia la opinia potrivit căreia dreptul la învăţătură reprezintă o parte a dreptului la educaţie.[470]

De asemenea, în structura compoziţională a dreptului la educaţie putem determina şi latura obligaţională a acestuia, redată prin reglementarea anumitor forme de învăţământ obligatoriu – ca o obligaţie pozitivă în seama părinţilor şi a copiilor – la care Statul trebuie să asigure acces gratuit – obligaţie pozitivă ce revine Statului.

Trebuie susţinut în acelaşi sens că alături de obligaţia pozitivă enunţată anterior, putem determina şi o obligaţie negativă atribuită în seama fiecăruia dintre subiecţii menţionaţi: obligaţia părinţilor de a nu abuza de dreptul pe care legea îl conferă în sensul determinării tipului şi modalităţii de educare a copiilor lor, precum şi obligaţia Statului de a nu interzice diversitatea manifestărilor educaţionale în sensul limitării dezvoltării învăţământului privat.

Privitor la această obligaţie a Statului, putem observa încă din primul alineat al art. 32 din Constituţie instituirea garantării dreptului la învăţătură şi enumerarea principalelor forme de învăţământ: „*Dreptul la învăţătură este asigurat prin învăţământul general obligatoriu, prin învăţământul liceal şi prin cel profesional, prin învăţământul superior, precum şi prin alte forme de instrucţie şi de perfecţionare*.” În completarea acestui text de lege şi aducând precizări în ceea ce priveşte obligaţia negativă a Statului, alineatul 5 al aceluiaşi text constituţional prevede că învăţământul se desfăşoară în unităţi de stat, particulare şi confesionale, raliindu-se în acest sens legislaţiei altor state europene. Observăm că regula o constituie învăţământul public, organizarea şi susţinerea acestuia aflându-se în sarcina Statului, ca şi în alte ţari precum Franţa, Germania, Italia, faţă de sistemul juridic din Statele Unite ale Americii care prevede noningerinţa Statului în desfăşurarea activităţilor de învăţământ, regula constând în existenţa învăţământului privat, cu posibilitatea acordată Statului de a înfiinţa şi instituţii de învăţământ public.

Comparând în manieră sintetică prevederile noastre constituţionale în materie, cu cele din sistemul juridic francez, vom observa că, în această ţară cu tradiţie la nivel european, în domeniu, dreptul la educaţie sau cel puţin la învăţământ nu beneficiază de prevederi exprese. Regăsim atestat acest drept, în cadrul blocului constituţional, fie sub beneficiul unei preluări din doctrină şi jurisprudenţă, fie în pofida unor drepturi fundamentale coroborate din care a fost dedus. Astfel, a fost recunoscută de Consiliul Constituţional francez „*laliberte de l'enseignement*„ ca libertate cuprinsă în Preambulul Constituţiei franceze din 1946.[471] Această libertate a învăţământului, astfel cum este redată şi înţeleasă de legislatorul francez presupune libertatea creării de instituţii de învăţământ private (cu acordarea şi garantarea posibilităţii de alegere a instituţiei adaptate pentru fiecare elev), libertatea elevului ca o consecinţă a unui sistem liberal, accesul la studii, libertatea de cercetare, dreptul la instruire şi cultură. Acest din urmă drept este prevăzut în art. 13 din Preambulul Constituţiei franceze din 27 octombrie 1946 şi dispune că „*Naţiunea garantează accesul egal al copilului şi al adultului la instruire,*

[470] S. Guţan, Comentariu articolului 32 din Constituţie în I. Muraru, E.S. Tănăsescu, *Constituţia României. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008, p. 303 şi urm.
[471] http://codex.just.ro/FR

la formarea profesională şi la cultură. Organizarea învăţământului public gratuit şi laic de toate gradele este o îndatorire a statului." Din acest text de lege decurg două principii esenţiale pe care se fundamentează dreptul la educaţie: principiul gratuităţii şi principiul laicităţii învăţământului public.[472]

În dreptul nostru naţional, art. 48 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 stabileşte în sarcina Ministerul Educaţiei Naţionale, ca organ de specialitate al administraţiei publice centrale, precum şi inspectoratele şcolare şi unităţile de învăţământ, ca instituţii ale administraţiei publice locale cu atribuţii în domeniul educaţiei, luarea măsurilor necesare[473] pentru:

„a) facilitarea accesului la educaţia preşcolara şi asigurarea învăţământului general obligatoriu şi gratuit pentru toţi copiii;

b) dezvoltarea de programe de educaţie pentru părinţii tineri, inclusiv în vederea prevenirii violenţei în familie;

c) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care nu pot răspunde la cerinţele programei şcolare naţionale, pentru a nu intra prematur pe piaţa muncii;

d) organizarea de cursuri speciale de pregătire pentru copiii care au abandonat şcoala, în vederea reintegrării lor în sistemul naţional de învăţământ;

e) respectarea dreptului copilului la timp de odihnă şi timp liber, precum şi a dreptului acestuia de a participa liber la viaţa culturală şi artistică;

f) prevenirea abandonului şcolar din motive economice, luând măsuri active de acordare a unor servicii sociale în mediul şcolar, cum sunt: hrana, rechizite, transport şi altele asemenea."

2. Autoritate părintească vs. interesul superior al copilului

Articolul 2 din Protocolul nr. 1 la Convenţia europeană a Drepturilor Omului[474] prevede că „*nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcţiilor pe care şi le va asuma în domeniul educaţiei şi al învăţământului, va respecta dreptul părinţilor de a asigura această educaţie şi acest învăţământ conform convingerilor lor religioase şi filosofice."*

Pe baza acestui text normativ Curtea europeană a stabilit care sunt drepturile ocrotite în această materie (Cauza lingvistică belgiană[475]): dreptul la o educaţie efectivă, dreptul la recunoaşterea oficială a studiilor încheiate, dreptul la acces la instituţiile de învăţământ existente. Trebuie subliniat faptul că aceste drepturi nu sunt absolute, ci în condiţiile legii, sunt adaptate fiecărui tip de societate şi indivizilor cărora li se adresează.

[472] S. Guţan, *op. cit.*, p. 310.

[473] A se vedea E. Florian, *Protecţia drepturilor copilului*, Ediţia a 2a, Ed. CHBeck, 2007, p. 67.

[474] http://www.echr.coe.int/Documents/Convention.pdf

[475] CEDO, *Cauza lingvistică belgiană*, hotărârea din 9 februarie 1967, baza de date HUDOC.

Despre imposibilitatea de a constitui un drept absolut este vorba şi în cazul configurării educaţiei copilului după convingerea părintelui. Astfel, Curtea Europeană a decis că acelaşi articol 2 garantează ***dreptul la respectarea convingerilor părinţilor şi nu un drept absolut de a asigura educaţia copiilor potrivit convingerilor lor***.

În acelaşi sens trebuie analizat şi art. 51 alin. (2) din Legea nr. 272/2004[476] potrivit căruia *părinţiicopilului au cu prioritate dreptul de a alege felul educaţiei* care urmează să fie dată copiilor lor şi au obligaţia să înscrie copilul la şcoală şi să asigure frecventarea cu regularitate de către acesta a cursurilor şcolare. Observăm din felul în care este formulat textul de lege o prioritizare a subiectelor de drept ce au acces la alegerea şi configurarea educaţiei copilului şi nicidecum un drept absolut. Dezideratul acestor reglementări este fără excepţie garantarea accesului la educaţie şi de ce nu, la acel tip de educaţie compatibil fiecărui individ în parte.

Pentru a putea beneficia de dreptul la educaţie instituţionalizată, părintele ori reprezentantul legal are datoria de a înscrie copilul la şcoală şi de a depune diligenţele necesare pentru ca acesta să frecventeze cursurile şcolare.[477]

Dat fiind faptul că obligaţia prevăzută de textul art. 52 alin. (2) din Legea nr. 272/2004 a fost reglementată ca fiind una de diligenţă, legiuitorul nu a putut să prevadă şi o sancţiune efectivă pentru părinţii ce, prin atitudinea personală, încalcă dreptul esenţial al copilului la educaţie. De aceea, ca propunere de lege ferenda considerăm că se impune stabilirea unei sancţiuni, în cazul faptei imputabile părinţilor. În acest sens, ne referim la extinderea drepturilor şi atribuţiilor părinteşti către alţi membri ai familiei lărgite cum ar fi spre exemplu, acordarea unei eficienţe juridice mai largi Consiliului de familie, fiind un element de noutate adus în legislaţia noastră odată cu intrarea în vigoare a Codului civil.

Pornind de la această premisă este lăudabil demersul legiuitorului român de a adopta şi în sistemul nostru juridic regula autorităţii părinteşti comune. Astfel, potrivit art. 503 alin. (1) C. civ. ocrotirea copilului se realizează de părinţi în comun, în mod egal şi exclusiv. Se instituie un fel de mandat tacit între părinţi în ceea ce priveşte actele curente săvârşite de oricare dintre ei în exercitarea autorităţii părinteşti.[478]

O astfel de reglementare nu poate fi decât în sprijinul şi pentru protecţia interesului superior al copilului. În condiţiile în care drepturile şi îndatoririle faţă de copil sunt exercitate în comun de către ambii părinţi este evident că cel puţin unul dintre ei va putea limita posibilele tendinţe extremiste ale celuilalt atunci când este vorba despre alegerea modului de exercitare a dreptului la educaţie pentru copilul său. Oricum, ori de câte ori părinţii nu se înţeleg asupra educaţiei ce urmează a fi conferită minorului acesta poate sesiza instanţa de tutelă. În calitatea sa de participant activ la viaţa socială, potrivit art. 498 C. civ., copilului îi

476 Privind protectia si promovarea drepturilor copilului, republicata in Monitorul Oficial, Partea I nr. 159 din 5 martie 2014.
477 A. Drăghici, *Protecţia juridică a drepturilor copilului*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013, p. 183 şi urm.
478 M. Avram, *Drept civil. Familia*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2013, p. 475.

este recunoscută posibilitatea de a solicita schimbarea felului învăţăturii sau al pregătirii ori a locuinţei necesare desăvârşirii învăţăturii sau al pregătirii profesionale.

Toate aceste măsuri sunt valide în condiţiile în care părinţii exercită în comun autoritatea părintească. Ce se întâmplă însă în situaţia în care, în urma divorţului autoritatea părintească rămâne comună, însă ea este scindată de situaţia tensionată dintre părinţi? Există situaţii în care foştii soţi, profită de situaţia de a fi părintele aceluiaşi copil pentru a exercita unul faţă de altul, prin intermediul minorului, numeroase presiuni şi şicane.

Legiuitorul ne spune că neînţelegerile dintre părinţi se soluţionează de instanţa de tutelă (potrivit art. 486 C. civ.) În acest caz ne întrebăm: cunoaşte instanţa de tutelă ce tip de educaţie îi este favorabilă unei dezvoltări adecvate copilului respectiv? Este posibil să intuiască nevoile unui copil, însă este imposibil să le determine pentru fiecare copil în parte. Şi atunci încercăm să înţelegem ce prevalează în această ecuaţie: dreptul părintelui de a-şi exercita autoritatea părintească ori interesul superior al copilului. În societatea noastră, adesea, în astfel de situaţii se are în vedere asigurarea continuităţii modului în care a fost crescut şi educat copilul până la momentul la care intervin faptele modificatoare de stare. În prezent, aşa-zisa instanţă de tutelă poate doar stabili, judecând cauza în lipsa unui acord al părinţilor, ca autoritatea părintească se va exercita în comun sau exclusiv, dar nu şi felul în care, spre exemplu, vor lua părinţii decizii cu privire la creşterea copilului, educarea acestuia, la programul de activităţi extra-şcolare etc.

Participarea activă a ambilor părinţi în susţinerea interesului superior al copilului a fost reevaluată în cadrul Rezoluţiei nr. 2079/2015 în cadrul căreia se doreşte: „*să încurajeze planurile parentale care permit părinților să stabilească principalele aspecte ale vieții copiilor lor și să introducă posibilitatea pentru copii de a solicita o revizuire a înțelegerilor care îi afectează în mod direct*” – art. 5.11. Această Rezoluţie susţine medierea în cadrul relaţilor de familie, autoritatea părintească comună şi exercitarea acesteia în interesul superior al copilului, sprijinirea egalităţii între sexe[479] prin încurajarea participării active a taţilor în creşterea şi educarea copiilor (trecând peste practicile şi jurisprudenţa aproape unitară de a stabili locuinţa copilului la mamă), încurajarea informării părinţilor asupra planurilor parentale şi chiar recurgerea la o locuinţă alternativă a copilului ori de câte ori se poate ajunge la un asemenea nivel de înţelegere.[480]

Rezoluţia nu reprezintă un act obligatoriu pentru State, ci prezintă cu caracter de propunere anumite „strategii de manageriere” a disputelor familiale când au în centrul lor copilul. Ea nu face altceva decât să continue liniile fin trasate de planul Cochem. Încurajarea oricăror proceduri axate pe colaborarea părinţilor este extrem de utilă. De asemenea,

[479] Fr. Sudre, Drept european şi internaţional al drepturilor omului, Ed. Polirom, Iaşi, 2006, p .214.

[480] D.I. Olac, T. Becheanu, *Despre ce este vorba: Rezoluția 2079 (2015) privind ”Egalitatea și autoritatea părintească comună*”, http://www.juridice.ro/408548/despre-ce-este-vorba-rezolutia-2079-2015-privind-egalitatea-si-autoritatea-parinteasca-comuna-rolul-tatilor.html

reglementarea şi aplicarea "planurilor parentale" pot fi în anumite situaţii paşii necesari pentru menţinerea unui climat de înţelegere între părinţi în viitor.

Concluzii

Importanţa dreptului la educaţie în determinarea aptitudinilor şi competenţelor copilului este de netăgăduit. Am putea spune că prin asigurarea acestui drept se determină o latură a conţinutului dreptului la demnitate al copilului. Evoluţia reglementărilor în vederea garantării acestor drepturi este una destul de efervescentă în ultimul timp, conturându-se liniile subţiri ale determinărilor conceptuale. Cu toate acestea, putem observa din cele analizate că problemele apar la aplicarea acestor norme şi nu la edictarea lor. Practic este necesară crearea cadrului propice şi în special pregătirea subiecţilor de drept pentru ca ei să fie deschişi către a percepe şi beneficia de ceea ce înseamnă aceste norme.

Considerăm cadrul legislativ actual suficient de dezvoltat pentru a determina un comportament adecvat părinţilor faţă de necesarul copiilor lor şi determinăm ca fiind bine-venite propunerile ce se regăsesc în textul Rezoluţiei 2079/2015, o astfel de normare fiind excesivă cadrului pe care spaţiul privat, familial şi-l propune. Determinarea unor planuri parentale concrete nu ar putea reprezenta decât o imixtiune excesivă în viaţa privată a indivizilor.

Bibliografie:

I. Muraru, Tănăsescu E.S., *Constituţia României. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2008.

A. Drăghici, *Protecţia juridică a drepturilor copilului*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013.

M. Avram, *Drept civil. Familia*, Ed. Hamangiu, Bucureşti, 2013.

Fr. Sudre, *Drept european şi internaţional al drepturilor omului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2006

D.I. Olac, T. Becheanu, *Despre ce este vorba: Rezoluția 2079 (2015) privind "Egalitatea și autoritatea părintească comună*", http://www.juridice.ro/408548/despre-ce-este-vorba-rezolutia-2079-2015-privind-egalitatea-si-autoritatea-parinteasca-comuna-rolul-tatilor.html

E. Florian, *Protecţia drepturilor copilului*, Ediţia a 2a, Ed. C.H.Beck, 2007.

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention.pdf

Cauza lingvistică belgiană, hotărârea din 9 februarie 1967, CEDO, baza de date HUDOC.

A. Năstasă, *Rolul familiei în asistenţa social-pastorală a copiilor abandonaţi*, Ed. Vasiliana, 1998.

THE SECURITY OF INFORMATION AND MECHANISMS TO ASSURE IT - RESEARCH IN THE ROMANIAN ORGANIZATIONS

Bogdan Țigănoaia

Assist. Prof., PhD, Polytechnic University of Bucharest

Abstract: The security of information is an important security objective of an organization which assures a good framework to achieve organizational objectives. This paper presents aspects regarding some mechanisms used to assure the security of information in an organization. Regarding this issue, a research based on a questionnaire having as target group the Romanian organizations was made. The results of this study are focus point of the paper. At the end, based on the data analysis, final aspects are presented.

Keywords: security, information, mechanisms, organization, research

1. Introduction and theoretical context

According to the Government of the Hong Kong Special Administrative Region [1], information is an asset to all individuals and businesses. Information Security refers to the protection of these assets in order to achieve C - I – A [1]:

- ***Confidentiality*** - protecting information from being disclosed to unauthorised parties; example in business: sensitive information, such as sales figures or client data, should only be accessed by authorised persons such as senior management and the sales team, and not other operations or departaments;
- ***Integrity*** - protecting information from being changed by unauthorised parties; example in business: important documents or figures should not be changed or altered by unauthorised persons without prior notice;
- ***Availability*** - to the availability of information to authorised parties only when requested; example in business: authorised senior management personnel should be able to access sales figures when needed; or clients should be able to access any of their data kept by the company when they request it;

There are a lot of mechanisms used in organizations in order to assure information security, such as: ***cryptography of information, steganographic mechanisms, digital***

signature, biometric mechanisms for access control. There are also ***security standards*** (some of them presented below) that are used in order to assure information security in an organization or to implement an Information Security Management System.

Security standards – Standards from ISO 27k family are the most popular in the field of security assurance:

- **I.S.O. / I.E.C. 27000:2014 – Information technology–Security techniques–Information security management systems – Overview and vocabulary** –ISO/IEC 27000:2014 provides the overview of information security management systems (ISMS), and terms and definitions commonly used in the ISMS family of standards. It is applicable to all types and sizes of organization (e.g. commercial enterprises, government agencies, non for profit companies) [2].
- **I.S.O. / I.E.C. 27001:2013 - Information technology – Security techniques - Information security management systems – Requirements** – ISO/IEC 27001:2013 specifies the requirements for establishing, implementing, maintaining and continually improving an information security management system within the context of the organization. It also includes requirements for the assessment and treatment of information security risks tailored to the needs of the organization. The requirements set out in ISO/IEC 27001:2013 are generic and are intended to be applicable to all organizations, regardless of type, size or nature [2].
- **I.S.O. / I.E.C. 27002:2013 - Information technology – Security techniques – Code of practice for information security controls –** ISO/IEC 27002:2013 gives guidelines for organizational information security standards and information security management practices including the selection, implementation and management of controls taking into consideration the organization's information security risk environment(s).It is designed to be used by organizations that intend to:
    - select controls within the process of implementing an Information Security Management System based on ISO/IEC 27001;
    - implement commonly accepted information security controls;
    - develop their own information security management guidelines [2].

Other standards:

- **ISO/IEC 27032:2012** - Information technology -- Security techniques -- Guidelines for cyber security;

- **I.S.O./I.E.C. 27008:2011** – Information technology -- Security techniques -- Guidelines for auditors on information security controls;
- **I.S.O./I.E.C. 27033-1:2009** – Information technology -- Security techniques -- Network security -- Part 1: Overview and concepts;
- **I.S.O./I.E.C. 27033–3:2010** – Information technology -- Security techniques -- Network security -- Part 3: Reference networking scenarios -- Threats, design techniques and control issues;

Other standards under development:

- **ISO/IEC 27017** — Information technology — Security techniques — Code of practice for information security controls based on ISO/IEC 27002 for cloud services.

2. Research in the Romanian organizations

A. Research methodology

This research represents a pilot study which was conducted in order to investigate aspects regarding the security of information and some mechanisms used to assure it in organizations. The target group was consisted of Romanian organizations. In this context, the empirical research in this paper has the following objectives:

- To study what mechanisms are used in Romanian organizations for information security assurance;
- To investigate aspects of the information security assurance in Romanian organizations regarding: security risks analysis, policies in the field of information security etc;
- To develop recommendations (possible changes in organizations) in order to outline the importance of the information security assurance and of the use of some mechanisms in order to assure security of information in companies;

Variables Measurement

There are two types of variables: nominal scaled and variables regarding the security of information and mechanisms to assure it. As a summary, Table 1 shows the structure of relevant variables of the research.

Table 1. The map of research variables

Research variables		Conceptual description
Nominally Scaled Variables	Demographic Variables	Gender
		Age
		Professional background
		Organizational characteristics
Variables regarding the security of information and mechanisms to assure it		The information security risk analysis
		Policies regarding security and the protection of information, procedures, standards and directives
		Mechanisms used in Romanian organizations for information security assurance

The qualitative questions were measured using a three point scale (e.g. YES / NO, I DO NOT THINK IT IS NECESSARY, / NO, BUT I THINK IT IS NECESSARY) (adaption from [3]). The respondents express their general opinion regarding the following items (selection): what type of mechanisms for information security assurance are used in the Romanian organizations, aspects regarding the information security risks analysis and policies in the field of information protection in the Romanian companies. The questionnaire includes both opened and closed questions. Correlative items (questions) are also added in order to help the respondent for clear and precise answers.

B. Data analysis and research findings

The questionnaire, starting with questions for respondents′ demographic characteristics and finishing with questions about the security of information and mechanisms to assure it, was distributed to more than 300 respondents, only 174 have filled it. The number of daily responses is shown in the Figure 1.

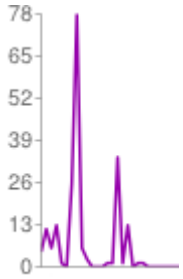

Figure 1: The number of daily responses

Most of the respondents have a technical degree (in computer science), but there were respondents with a university degree in the field of law, public order and national security, management, economics, public administration, banking and finance etc. Overall, the structure of the sample in terms of gender was rather balanced (110 - 63% men and 64 - 37% women). Respondents' age (see Figure 2) was mostly of 20-25 years (70%); 18% were of 26 - 30 years; only 13% were older than 30 years.

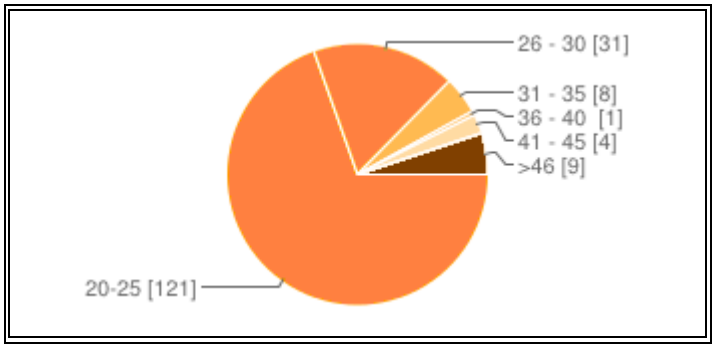

Figure 2: The respondents' age

The repartition of the organizations' (which were part of the research) activity domains can be viewed in the Table 2 and consists of: IT, education and research, national security, public administration, commerce, e-business, civil engineering, telecommunications, financial services, consultancy.

Table 2. The organizations' activity domains

Organizations' activity domains	**% of respondents**
IT	57%
Education / Training / Research	11%
National security	8%
Telecommunications	4%
Other	19%

Regarding the number of the employees in the organizations part of the study, the repartition is shown in the Figure 3 and consists of: organizations with more than 250 employees (50%), 32% less than 50 employees, 7% have between 51 and 100 employees and 11% have between 101 and 250 employees. 44% of the respondents have a middle and

operational management position, 5% have a top management position, and 51% are in executive level positions.

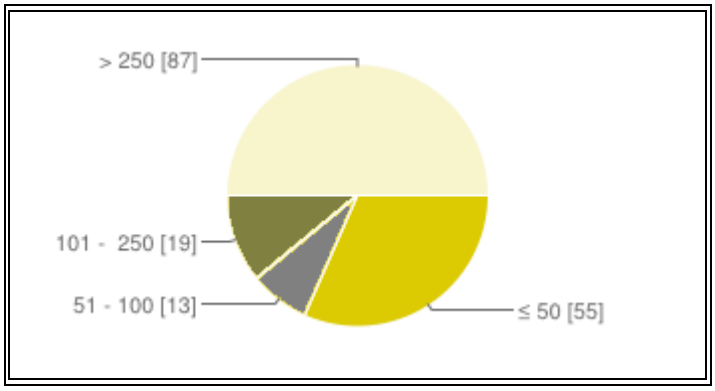

Figure 3: The repartition of the number of employees in organizations part of the study

35% of the organizations part of the research are public, 58% are private and 7% are mixed.

Table 3 The type of the organizations which were part of the research

Type of the organization	No. of respondents	% of respondents
Public organization	61	35%
Private organization	101	58%
Mixed organization	12	7%

Regarding the mechanisms that are used in the Romanian organizations in order to assure security of information, the statistics can be viewed in the Figure 4.

The mechanism	No / % of respondents	
Digital signature	95	55%
Biometric mechanisms for access control	29	17%
Cryptography of information	96	55%

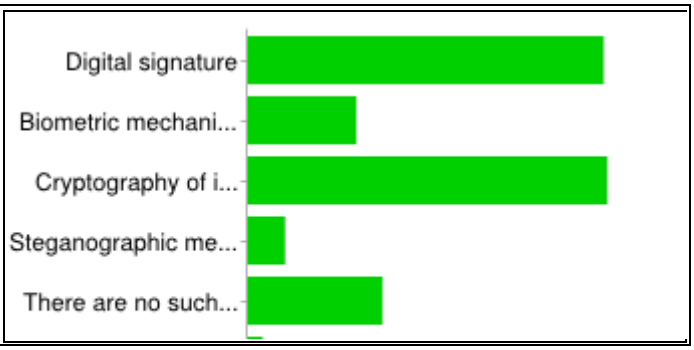

Steganographicmechanisms	10	6%	
There are no such mechanisms in the organization	36	21%	
Other	4	2%	

Figure 4: The mechanisms used in the Romanian organizations to assure security of information

Some research findings can be outlined from that statistics: the main two mechanisms used in the Romanian companies are digital signature and cryptography of information (55%). It is important to mention that there are 21% of the Romanian organizations that were part of the study in which there are no mechanisms to protect information. Also, there are 17% of organizations that use biometric mechanisms for access control and 16% of organizations that use steganographic mechanisms (that are not widespread in Romania). Biometrical access cards, satellite surveillance or closed circuit television camera (CCTV) are among other mechanisms used in Romanian companies.

Data analysis results show that a majority (67%) of organizations periodically makes the information security risk analysis (see Figure 5). This is a very important aspects and research finding because by managing risks (that is one of the pillars that sustain a framework in order an organization to achieve its objectives), the organization can prevent possible losses. 20% of organizations that have not a periodical risk analysis consider that it is necessary such an evaluation. Only 13% think that such an analysis is not necessary for the organization.

The organization periodically makes the information security risk analysis	**No / % of respondents**	
Yes	117	67%
No, I do not think it is necessary	23	13%
No, but I think it is necessary	34	20%

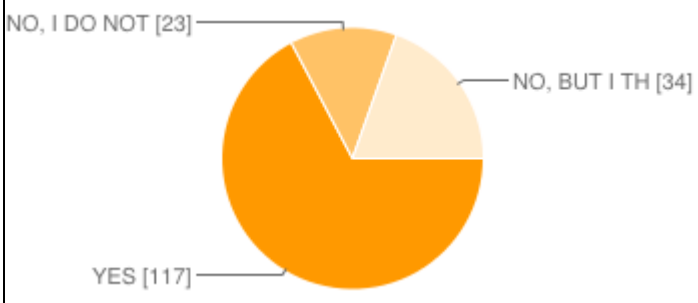

Figure 5: The statistics regarding the security risk analysis in Romanian organizations

Another finding of the research is that policies regarding security and the protection of information, procedures, standards and directives exist in 72% of the organizations and there are disseminated to all employees (see Figure 6).

The existence of policies, procedures, etc regarding IS and the dissemination to all employees	No / % of respondents	
Yes	126	72%
No, I do not think it is necessary	21	12%
No, but I think it is necessary	27	16%

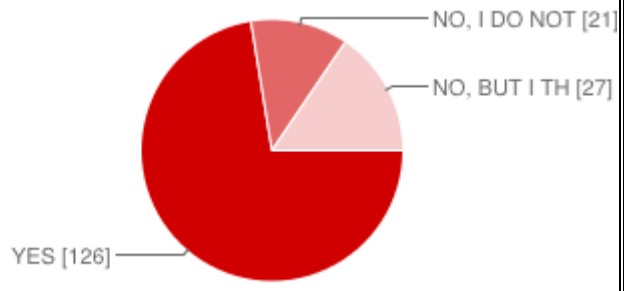

Figure 6: The statistics in Romanian organizations regarding the existence of policies, procedures, etc in the field of information security and the dissemination to all employees

Policies regarding security and the protection of information, procedures, standards and directives are annually revised (in accordance with the risk analysis) in 68% of the organizations part of the research (see the statistics in Figure 7).

The policies, procedures etc regarding IS are annually revised (in accordance with the risk analysis)	No / % of respondents	
Yes	118	68%
No, I do not think it is necessary	23	13%
No, but I think it is necessary	33	19%

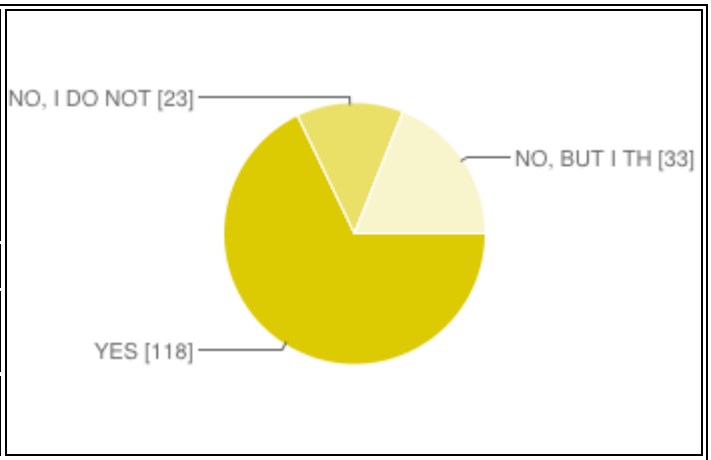

Figure 7: The statistics in Romanian organizations regarding the policies, procedures, etc in the field of information security – annually revision in accordance with the risk analysis

Other research findings are presented below:

1. At the question: *Is in the organization a separate security structure (not only guard) responsible for information security of the company?,* the respondents answers are presented in the Figure 8.

The existence of a separate security structure (not only guard) responsible for information security in the company?	No / % of respondents	
Yes	106	61%
No, I do not think it is necessary	41	24%
No, but I think it is necessary	27	15%

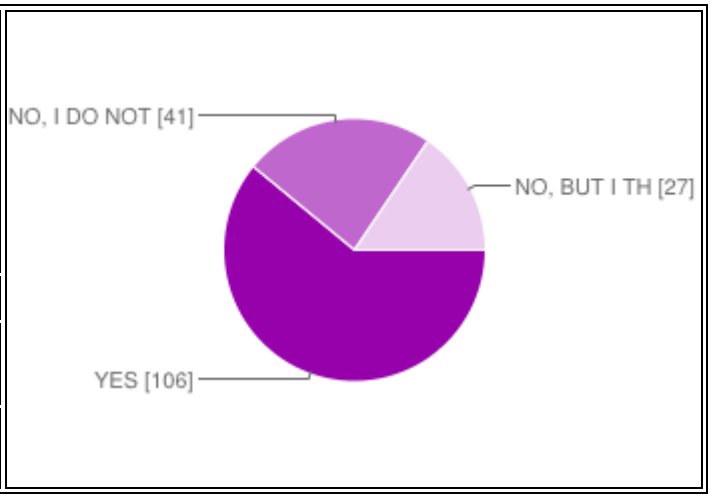

Figure 8: The statistics in Romanian organizations regarding the existence of a separate security structure (not only guard) responsible for information security in the company

2. At the question: *Is a distinct budget for the security structure / information security assurance in organization?*, the respondents answers are presented in the Figure 9.

The existence of a distinct budget for the security structure / information security assurance in organization	No / % of respondents	
Yes	96	55%
No, I do not think it is necessary	46	27%
No, but I think it is necessary	32	18%

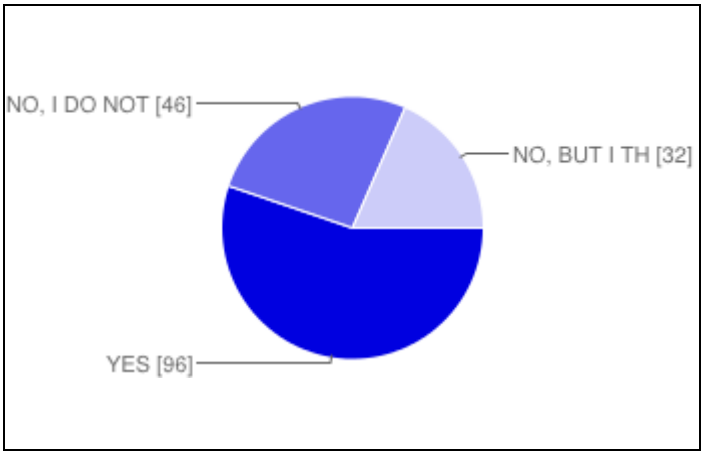

Figure 9: The statistics in Romanian organizations regarding the existence of a distinct budget for the security structure / information security assurance

3. Final aspects

Mostly security managers raise information about technical goals and other controls applied in an ISO 27001 ISMS [4]. According to [5], with ISO 27001:2013 an organization can demonstrate to existing and potential customers, suppliers and shareholders the integrity of the data and systems and the commitment to information security. It can also lead to new business opportunities with security-conscious customers; it can improve employee ethics and strengthen the notion of confidentiality throughout the workplace. It also allows the

organization to enforce information security and reduce the possible risk of fraud, information loss and disclosure [5]. This paper tries to outline the importance of all mechanisms used to assure information security in organizations and presents a study on this field having as target group the Romanian organizations. The results of the study are interesting. As future work, a comparative analysis regarding the mechanisms used in the Bulgarian (or other European countries) vs Romanian organizations to assure information security can be made.

Even though this research has several shortcomings such as sample selection or number of respondents, there are several conclusions:

- The top three mechanisms used in the Romanian organizations to assure information security are: digital signature (55%), cryptography of information (55%) and biometric solutions for access control (17%). The last percentage is still at a low level;
- The information security risks analysis is made only by the 67% of the Romanian organizations that were part of the study; this is still a problem because the risks analysis is crucial for companies: it helps organizations to avoid or reduce losses at any level or type;
- The statistics in Romanian organizations, regarding the existence of a separate security structure (not only guard) responsible for information security in the company, show that only 61% of the companies have such separate structures;
- As a recommendation, organizations should have precise objectives and mechanisms for information security assurance. Another important aspects refers to the security risk assessment and certification of an ISMS according to ISO 27001:2013 – these provide benefits for organizations and reliance for customers.

References

[1] http://www.infosec.gov.hk/english/information/what.html, accessed in November, 2015.

[2] http://www.iso.org, accessed in 2014.

[3] Naresh, K. and Birks, D. (2007), *Marketing Research. An Applied Approach*, Third European Edition, Prentice Hall, London.

[4] Humpert-Vrielink, F. , Vrielink, N., *A modern approach on information security measurement*, 14th Information Security Solutions Europe Conference, ISSE 2012; Brussels; Belgium; 23 October 2012 through 24 October 2012; Code 98644, 2012.

[5] http://www.sgs.bg/en/Health-Safety/Quality-Health-Safety-and-Environment/Risk-Assessment-and-Management/Security-Management/ISO-27001-2013-Information-Security-Management-Systems.aspx, accessed in November, 2015.

CONSIDERATIONS ON STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION. CASE STUDY

Prof.univ.dr. Petruţa Blaga, "Petru Maior" University of Tîrgu-Mureş

Abstract

In the framework of the knowledge-based economy, universities must ensure an increasing high quality intellectual capital, top scientific results, consultancy and specialty assistance, in order to contribute at the growth of the competitiveness of the society in which universities operates.

To answer this reality, modern universities must anticipate and continue to meet the needs of society through the development and use of new educational technologies and by providing mechanisms for vocational training, entrepreneurship education and lifelong learning, thus contributing to the training of highly educated and specialized human resources, to the consolidation of the qualifications and skills, as well as to the knowledge improvement.

As a result, nowadays in Romanian universities there is a great increase of the importance of the implementation of modern management processes, as well as of some structures for strategic planning, which could be the main drivers of change. It is becoming increasingly necessary to coordinate the strategic actions in order to improve at all levels of universities the management performance, resources allocation, minimize threats and ensuring the quality of the educational processes and scientific research.

Keywords: higher education, management, strategic management, strategy

În cadrul economiei bazate pe cunoaștere, universitățile trebuie să asigure un capital intelectual tot mai bine pregătit, rezultate științifice de vârf, consultanță și asistență de specialitate pentru a putea contribui la creşterea competitivității societății în care funcționează.

Pentru a răspunde acestei realități, universitățile moderne trebuie să anticipeze și să răspundă nevoilor societății prin dezvoltarea și folosirea noilor tehnologii educaționale și prin asigurarea mecanismelor pentru formare vocațională, educație antreprenorială și formare permanentă [2], contribuind astfel la formarea unor resurse umane înalt educate și specializate, la consolidarea de calificări și profesii, precum și la îmbunătățirea cunoașterii.

Ca urmare, în prezent la nivelul universităților din România crește considerabil importanța implementării unor procese manageriale moderne, precum și a unor structuri ale planificării de tip strategic, care ar putea reprezenta principalii vectori ai schimbării [4]. Este din ce în ce mai necesară coordonarea acțiunilor strategice în vederea eficientizării la toate nivelurile universităților a gestiunii performanțelor, alocării resurselor, minimizării amenințărilor și asigurării calității proceselor educaționale și de cercetare științifică.

1. Universitatea „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş. Viziune şi obiective strategice

Universitatea „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş, componentă a sistemului de învăţământ superior de stat din România, promovează educaţia şi cercetarea ştiinţifică în acord cu cerinţele de integrare în societatea cunoaşterii, care presupune consolidarea şi dezvoltarea Spaţiului European al Educaţiei şi Spaţiului European al Cercetării Ştiinţifice prin promovarea excelenţei la nivelul tuturor activităţilor şi proceselor desfăşurate [6]. Ca instituţie academică, din punct de vedere strategic, trebuie să-şi continue evoluţia ascendentă de până acum, respectându-şi pe deplin deviza sa din *Carta universităţii* [7], „O universitate pentru comunitate", având în vedere atât comunitatea regională, cât şi cea naţională, devenind o universitate cu o activitate managerială modernă şi antreprenorială, cu o structură simplă şi dinamică, cu o cercetare performantă şi cu un corp profesoral de înalt nivel academic, cu studenţi satisfăcuţi de procesul de instruire şi de condiţiile sociale oferite de universitate.

Universitatea „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş, pentru a se putea adapta rapid la schimbările din mediu survenite pe plan local şi naţional, a trebuit să acţioneze prin ***crearea unei viziuni noi asupra imaginii interne şi externe a universităţii, prin stabilirea obiectivelor fundamentale ale acesteia şi prin iniţierea de noi strategii de conducere,*** condiţii de care depind abilitatea, flexibilitatea şi independenţa instituţiei în plan strategic [4].

Astfel, Universitatea „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş îşi propune o viziune asupra imaginii interne şi externe a universităţii prin [5]:

- recunoaşterea Universităţii „Petru Maior" la nivel local şi regional ca lider autentic în educaţie, ştiinţă, cercetare, cultură, cunoaştere;

- crearea unei imagini de instituţie în slujba comunităţii prin servicii, consultanţă şi programe de formare continuă;
- dezvoltarea de relaţii de colaborare cu instituţii de stat sau private, din sectorul public, industrie şi comerţ;
- creşterea continuă a calităţii programelor universitare şi alinierea acestora la noile comandamente sociale, tehnice şi economice;
- existenţa unui climat de muncă academică în cadrul întregii structuri universitare, dezvoltarea unei culturi organizaţionale care să promoveze satisfacţia de a fi membru activ al comunităţii universitare.

Obiectivele strategice fundamentale ale Universităţii „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş, prevăzute în Carta universităţii, sunt evidenţiate în următoarele domenii importante ale activităţii acesteia: procesul didactic, dezvoltarea şi diversificarea cercetării ştiinţifice, colaborările şi cooperările naţionale şi internaţionale, formarea continuă şi asigurarea educaţiei pe tot parcursul vieţii [3], eficientizarea documentării, eficientizarea vieţii studenţeşti şi optimizarea managementului academic.

De asemenea, se pot menţiona următoarele ***obiectivele strategice care diferenţiază Universitatea "Petru Maior" Tîrgu-Mureş de alte universităţi competitoare*** [5]**:**

- *câştigarea unui prestigiu regional, naţional şi internaţional în domeniul educaţional şi al cercetării ştiinţifice;*
- *continuarea implementării strategiei pentru calitate în domeniul învăţământului, în acord cu standardele naţionale şi criteriile academice de evaluare a universităţilor precum şi a normelor metodologice de autorizare şi acreditare ARACIS;*
- *asigurarea condiţiilor pentru obţinerea autorizării deschiderii activităţii de doctorat în cadrul unor noi şcoli doctorale;*
- *susţinerea prioritară a cercetării ştiinţifice, printr-un ansamblu de măsuri privind personalul, managementul, finanţarea şi asigurarea logistico-materială, la nivelul standardelor impuse universităţilor, ca misiune fundamentală pentru instituţie, susţinerea granturilor de cercetare pentru tineri;*
- *permanenta adaptare şi restructurare a curriculum-ului, în strânsă legătură cu organizarea specializărilor, rutelor profesionale şi a structurilor universitare precum şi încadrarea în normele ARACIS;*
- *extinderea relaţiilor de cooperare cu universităţi şi institute de cercetare din ţară şi străinătate, prin programe de învăţământ sau cercetare şi prin mobilităţi de cadre didactice şi studenţi;*
- *creşterea şi diversificarea legăturilor cu mediul social, administrativ, economic şi cultural regional şi naţional, prin parteneriate şi proiecte de cercetare - dezvoltare;*

- *dezvoltarea şi diversificarea serviciilor sociale pentru studenţi şi cadre didactice, creşterea accesibilităţii şi atractivităţii universităţii sub raportul costurilor şi al calităţii serviciilor sociale şi culturale;*
- *aplicarea unui management eficient, care să permită corelarea programelor de dezvoltare instituţională cu resursele financiare disponibile sau pe care Universitatea le poate atrage prin prestări de servicii, prin programe şi contracte cu beneficiari;*
- *continuarea informatizării serviciilor administrative, a decanatelor şi bibliotecii;*
- *controlul riguros al dinamicii studenţilor şi determinarea numărului optim de studenţi;*
- *corelarea evoluţiei numărului de studenţi cu celelalte componente ale procesului de învăţământ, în special cu evoluţia personalului didactic şi a condiţiilor privind spaţiile şi dotările pentru învăţământ;*
- *realizarea unei relaţii sigure, directe cu piaţa calificărilor şi monitorizarea evoluţiei absolvenţilor;*
- *consolidarea şi dezvoltarea Centrului de Instruire şi Perfecţionare - organism pentru formarea continuă.*

2. Strategiile de dezvoltare şi implementarea acestora în cadrul Universităţii „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş

2.1. Strategia de dezvoltare a procesului didactic

În domeniul procesului didactic sunt necesare o serie de acţiuni şi activităţi menite să perfecţioneze actul didactic, să mărească calitatea procesului, să eficientizeze şi să îl compatibilizeze cu standardele naţionale şi internaţionale.

Obiectivele strategice din domeniul procesului didactic sunt [5]:

- Creşterea eficienţei şi competitivităţii procesului didactic astfel încât Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş să devină o instituţie de învăţământ superior de nivel naţional.
- Integrarea Universităţii "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş în spaţiul european al învăţământului superior prin promovarea unor parteneriate cu universităţi europene.
- Adaptarea permanentă a ofertei educaţionale a Universităţii "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş în funcţie de beneficiarii direcţi şi indirecţi ai programului de pregătire şi specializare profesională.
- Creşterea calităţii procesului didactic prin reconfigurarea procesului educaţional şi a sistemului de evaluare a cunoştinţelor acumulate. Acreditarea tuturor specializărilor existente în conformitate cu normele ARACIS. Extinderea sistemului ECTS încât să-i permită fiecărui student să dobândească duble specializări şi interspecializări.

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre:

- Domeniile de specializare trebuie permanent monitorizate şi adaptate cerinţelor utilizatorilor, reanalizarea, revizuirea şi restructurarea acestora la toate nivelele educaţionale în funcţie de
- Curriculele universitare vor fi realizate ţinând cont de normativele în vigoare dar şi în concordanţă cu opţiunile studenţilor cărora trebuie să se asigure posibilitatea de a-şi alege cursurile şi seminariile.
- Integrarea în toate programele de învăţământ la început facultativ, apoi obligatoriu a celei de a doua disciplină de limbă de circulaţie internaţională prin crearea Centrului de Lingvistică Aplicată.
- Crearea unui program fundamentat ştiinţific prin care se va asigura transferarea sistemului educaţional din unul tradiţional într-unul modern, interactiv, puternic aplicativ cu rezultate în asimilarea de abilităţi şi competenţe cerute pe piaţa muncii. Utilizarea strategiilor de predare şi învăţare interactive, bazate pe gândire critică şi reflectivă, pe munca în grup, astfel încât studenţii să-şi formeze, în primul rând, capacităţi şi competenţe profesionale, culturale dar şi metodologii de cercetare, participând activ şi creator la activităţile universitare.
- Reorganizarea rapidă şi eficientizarea tuturor procedurilor educaţionale şi administrative în sistemul de învăţământ cu frecvenţă redusă [1].
- Demararea unui program de reînnoire a ofertei de carte educaţională pentru studenţi. Sprijinirea elaborării de materiale didactice tradiţionale şi în format electronic. Lărgirea bazei de documentare şi dezvoltarea unei infrastructuri IT pentru studenţi, în spaţiile universităţii.
- În condiţiile actualelor creşteri economice, a dezvoltării industriei este imperios necesară reanalizarea sistemului de practică la toate specializările. Crearea unui Consiliu pentru Practică, care va crea cadrul organizatoric desfăşurării unei practici cu rezultate pozitive la nivelul abilităţilor asimilate.
- Promovarea de activităţi care să asigure o legătură mai strânsă între cadre didactice şi studenţi: cercuri ştiinţifice, consultaţii, stimularea participării la concursuri şi la alte activităţi educaţionale.
- Pentru integrarea europeană, universitatea promovează şi stimulează corespunzător sistemul de predare în limbi de circulaţie internaţională.
- Universitatea “Petru Maior” din Tîrgu-Mureş promovează sistemul de masterate în cotutelă cu universităţile partenere din Europa. Compatibilizarea programelor de studii pentru o corelare mai strânsă cu programele europene de învăţământ, în scopul aplicării pe scară largă a sistemului european de credite transferabile de studiu, al echivalării şi recunoaşterii diplomelor şi orientarea conţinutului disciplinelor pentru a asigura studenţilor/absolvenţilor competenţele necesare integrării pe piaţa europeană a muncii şi educaţiei [3].

- Promovarea sistemului educaţional prin cursuri de vară cu tematici de specialitate sau interconectate. Fiecare facultate are ca ofertă educaţională minim o şcoală de vară organizată în Tîrgu-Mureş sau în alte localităţi.
- Şcoala doctorală trebuie diversificată şi universitatea sprijină deschiderea mai multor linii doctorale.
- Definirea şi implementarea unei strategii pentru calitate în domeniul învăţământului, în acord cu standardele naţionale şi criteriile academice de evaluare a universităţilor. Definirea, în condiţiile autonomiei, a propriilor niveluri de calitate şi a tehnicilor de asigurare a calităţii, cu accent pe obţinerea rezultatelor specifice în instruirea studenţilor şi în cercetare.
- Realizarea unei structuri curriculare flexibile, care să îmbine pregătirea fundamentală într-un domeniu cu specializarea pe principalele rute profesionale subordonate domeniului respectiv.
- Organizarea curriculum-ului pe module de discipline, care să permită transferul creditelor şi mobilitatea studenţilor şi să faciliteze individualizarea parcursului de studiu în funcţie de opţiunile şi/sau de capacităţile de învăţare ale studenţilor.

2.2. *Strategia de dezvoltare şi diversificare a cercetării ştiinţifice*

Obiectivul major în domeniul cercetării ştiinţifice îl reprezintă:

- ***Dezvoltarea activităţii de cercetare ştiinţifică în coordonatele specifice strategiei şi priorităţilor stabilite în plan naţional şi european astfel încât Universitatea „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş să se încadreze în categoria universităţilor de învăţământ şi cercetare, fapt certificat prin obţinerea acreditării pentru activitatea de cercetare conform normelor specifice naţionale.***

Corpul didactic al universităţii la care se adaugă personalul de cercetare, studenţii, masteranzii şi doctoranzii reprezintă o resursă de înaltă competenţă profesională, care prin activitatea desfăşurată poate asigura, pe baza unei coordonări eficiente, dezvoltarea şi rezolvarea unor probleme şi teme de cercetare specifice domeniilor de excelenţă ale universităţilor. Rezultatele obţinute în acest domeniu vor reprezenta un criteriu fundamental în evaluarea individuală a acestora şi implicit în evaluarea instituţională.

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Încadrarea activităţilor de cercetare ştiinţifică în domeniile considerate prioritare în plan naţional şi european, astfel încât temele abordate să aparţină următoarelor domenii:
  - modelări matematice şi informatice ale sistemelor;
  - energii regenerabile;
  - nanoştiinţe, nanotehnologii, materiale şi noi tehnologii de producţie;
  - ştiinţe socio-economice şi umanitare;

- mediu, dezvoltare durabilă, modificări globale.

- Crearea de condiţii pentru întărirea activităţii Centrelor de cercetare în universitate şi care au obţinut deja acreditările naţionale şi instituţionale, precum şi dezvoltarea şi atestarea de noi centre de cercetare pentru domeniile mai noi din Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş.
- Creşterea exigenţei şi încurajarea calităţii activităţii de cercetare desfăşurate prin:
  - evaluarea în fiecare an calendaristic, pe baza grilei aprobate de Senat a rezultatelor obţinute de fiecare membru al corpului didactic;
  - respectarea riguroasă a criteriilor ştiinţifice privind promovarea corpului didactic;
  - elaborarea unei metodologii cadru de stimulare, motivare şi recompensare a rezultatelor notabile din cercetare.
- Achiziţionarea şi realizarea unor baze de date care să conţină elemente principale legate de cercetare.
- Încurajarea unor parteneriate cu companii de prestigiu, prin care să se realizeze laboratoare de cercetare – dezvoltare comune.
- Sprijinirea activităţii publicaţiilor ştiinţifice ale Universităţii „Petru Maior” din Tîrgu-Mureş, asigurarea calităţii şi continuităţii acestora, precum şi susţinerea lor în vederea obţinerii acreditărilor de nivel superior în cadrul CNCSIS.
- Promovarea în continuare a manifestărilor ştiinţifice organizate de structurile universitare.
- Dezvoltarea resurselor umane angrenate în cercetarea ştiinţifică prin:
  - încadrarea în colectivele de cercetare a cadrelor didactice tinere din departamentele universităţii;
  - încadrarea în colectivele de cercetare a studenţilor din anii terminali, a masteranzilor şi doctoranzilor din Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş;
  - sprijinirea tinerilor (cadre didactice, masteranzi, doctoranzi) cercetători pentru participarea la seminarii internaţionale, workshop-uri, cursuri de specializare;
  - dezvoltarea conducerii de doctorat în noi domenii, prin acordarea dreptului de îndrumător ştiinţific de doctorat pentru profesorii cu activitate recunoscută.
- Sprijinirea activităţii Editurii Universităţii "Petru Maior" Tîrgu-Mureş, acreditată CNCSIS, pentru valorificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice din universitate prin publicarea de monografii, culegeri de studii (lucrări de disertaţie ale masteranzilor, teze de doctorat, comunicări prezentate la seminarii ştiinţifice studenţeşti) etc.
- Încurajarea parteneriatelor de cercetare încheiate cu universităţi din ţară sau/şi din străinătate pentru participarea la competiţiile de proiecte naţionale şi europene.

- Îmbunătăţirea promovării rezultatelor cercetării ştiinţifice prin: participări la manifestări ştiinţifice (târguri, expoziţii), elaborarea de materiale publicitare (publicaţii, pliante), precum şi prin pagina web a cercetării de pe site-ul Universităţii „Petru Maior".
- Toate domeniile didactice trebuie să se regăsească şi într-un cadru organizatoric de cercetare ca o premisă obligatorie în derularea masteratelor.

2.3. *Strategia în domeniul colaborărilor şi cooperărilor naţionale şi internaţionale*

Obiectivul major în domeniul relaţiilor internaţionale este:

- ***Integrarea Universităţii „Petru Maior" din Tîrgu-Mureş în Spaţiul European al învăţământului Superior. Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş va promova permanent o politică de colaborare pe multiple planuri cu universităţi, institute de cercetare, organizaţii de consiliere şi consultanţă reciproc avantajoase şi cu un impact direct în realizarea misiunii şi a obiectivelor propuse.***

Ca semnatară a principalului document de colaborare academică europeană Magna Charta Universitatum (Bologna, 2005), precum şi prin afilierea la cele mai semnificative organizaţii academice: Asociaţia Europeană a Universităţilor (EAU) în 2008, Asociaţia Internaţională a Universităţilor (IAU) în 2003, Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş şi-a asumat responsabilitatea de a fi un partener activ în realizarea Spaţiului European al Învăţământului Superior. Activităţile desfăşurate până acum au demonstrat elocvent încadrarea în acest spirit.

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Trendul ascendent al misiunilor ERASMUS la nivel de studenţi şi cadre didactice va fi susţinut în continuare, balansat cu oferta educaţională pe care universitatea trebuie să o definească rapid în calitate de instituţie gazdă.
- Colaborarea internaţională va fi materializată şi prin proiecte europene derulate în comun, în calitate de promotori şi parteneri în programele Cadru 7, ERASMUS, LEONARDO, POS etc.
- Creşterea gradului de compatibilizare a curriculei academice ale liniilor de studii din UPM cu cele din principalele universităţi europene pentru o cât mai normală aplicare a sistemului european de credite transferabile (ECTS).
- Se vor dezvolta colaborări cu universităţi din spaţiul european pentru realizarea de programe de studiu la nivel masteral care să permită şi obţinerea de diplome comune (joint degrees).
- Se vor face demersuri pentru a se putea oferi module în cadrul unor programe de studiu în limbi de circulaţie internaţionale, care să uşureze mobilitatea studenţilor şi a cadrelor didactice şi în acelaşi timp să permită accesul studenţilor străini.

- Extinderea relaţiilor de cooperare cu universităţi şi institute de cercetare din ţară şi străinătate, prin programe de învăţământ, de cercetare şi mobilităţi de cadre didactice şi studenţi.

2.4. *Strategia în domeniul formării continue şi a asigurării educaţiei pe tot parcursul vieţii*

Obiectivul principal în domeniul formării continue:

- ***Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş va deveni principalul furnizor de educaţie continuă, de pregătire şi perfecţionare a adulţilor din arealul mureşean.***

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Oportunităţile create prin dezvoltarea economică, restructurarea vieţii sociale şi modernizările din administraţie impun noi cunoştinţe şi implicit un efort deosebit în domeniul formării continue cu finanţări prin programe, proiecte sau prin colaborări directe cu beneficiarii.
- Va fi redimensionat şi reorganizat *Centrul de Instruire şi Perfecţionare* (CIP) ca un departament cu o autonomie lărgită cu activităţi integrate în scopul iniţializării, realizării şi promovării activităţilor de formare continuă la nivelul fiecărei departamente. CIP va avea propriul buget şi o structură organizatorică flexibilă care să asigure logistica desfăşurării de programe de formare continuă [2]. Se urmăreşte extinderea activităţilor de pregătire continuă la nivel regional, precum şi organizarea de cursuri postuniversitare şi cursuri pentru mediului preuniversitar.
- Vor fi susţinute orice iniţiative ale departamentelor de a crea forme de educaţie pentru adulţi de la cursuri de scurtă durată până la programe postuniversitare dedicate unor specializări sau organizaţii.

2.5. *Strategia în domeniul eficientizării documentării*

Obiectivul principal îl reprezintă:

- ***Modernizarea bibliotecilor şi dezvoltarea unui sistem educaţional bazat pe studiu individual.***

Tradiţional, biblioteca reprezintă principalul element în documentarea pentru asimilarea cunoştinţelor. Cu toate eforturile depuse de modernizarea activităţilor şi accesul la carte încă se mai constată o serie de minusuri care vor trebui eliminate în cel mai scurt timp.

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Cele trei biblioteci de facultate vor fi dotate cu calculatoare care să asigure şi documentarea on-line. Se va achiziţiona dreptul de acces pentru portaluri de documentare.
- Se vor promova cele mai moderne metode de acces la fondul de carte şi se vor simplifica procedurile de împrumut la sală şi acasă.

- Gestionarea bibliotecilor de facultate va trece în sarcina decanatelor care vor avea autonomia de a achiziţiona cărţile şi alte materiale documentare în funcţie de un buget alocat susţinut din diferite fonduri (venituri proprii, bugetare, cercetare, proiecte, prestări de servicii etc.).

2.6. *Strategii de eficientizare a vieţii studenţeşti*

Obiectivul prioritar:

- ***Asigurarea calităţii vieţii universitare a studenţilor***

  În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Reducerea retragerilor nejustificate de studenţi. O analiză specializată se impune datorită unor retrageri de studenţi care conduc la ineficienţă economică periclitând desfăşurarea, în continuare, a procesului didactic la specializarea respectivă.
- Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş va trebui să se implice mai mult, cu tact şi profesionalism, în crearea şi susţinerea unei vieţi studenţeşti reale în plan intelectual, cultural, sportiv, afectiv şi comportamental, astfel încât imaginea instituţiei să fie favorabilă integrării individului în colectivitate.
- Centrul de Consiliere în Carieră îşi va intensifica analizele asupra elementelor motivatoare în alegerea universităţii ca instituţie de învăţământ şi va elabora un program de stimulare a participării active a studenţilor în procesul de învăţământ şi în alte activităţi educativ-recreative.
- Universitatea va dezvolta şi moderniza spaţiile de cazare.
- Integrarea sălii de sport în organizarea activităţilor didactice şi în organizarea unor competiţii sau activităţi sportive.
- Conducerea universităţii împreună cu asociaţiile de studenţi vor stabili un program de activităţi pentru definirea profilului de intelectual al absolvenţilor universităţii (participări la dezbateri, spectacole etc.).
- Se va reorganiza şi impulsiona activitatea Asociaţiei Alumni.
- În limita posibilităţilor şi pe baza unui regulament, universitatea va promova anual un sistem de stimulare şi motivare a anumitor categorii de studenţi merituoşi şi fără posibilitatea de susţinere financiară prin acordarea unor burse, a scutirii taxei de cazare etc.
- Organizarea practicii în perioade compacte, în cadrul companiilor, pentru familiarizarea cu mediul în care vor lucra după absolvire.
- Creşterea motivaţiei studenţilor pentru pregătirea profesională prin perioade de studiu în străinătate, practică în companii de renume din ţară şi străinătate, angajare pe perioada vacanţelor, adaptare a studiilor de masterat la cerinţele pieţei.

- Sprijinirea studenţilor, inclusiv financiar, pe parcursul perioadelor de studiu în ţară şi străinătate în vederea obţinerii diplomei duble.
- Implicarea activă a studenţilor în găsirea soluţiilor de eficientizare a pregătirii profesionale.
- Organizarea de Sesiuni Ştiinţifice Studenţeşti şi concursuri profesionale şi sprijinirea participării la manifestări similare din alte centre universitare.
- Organizarea de Târguri de Locuri de Muncă pentru viitorii absolvenţi.

2.7. Strategii privind optimizarea managementului academic

Obiectiv prioritar:

- ***Eficientizarea activităţilor didactice şi de cercetare şi asigurarea unui climat de muncă colegial şi performant prin proiectarea unei structuri academice şi administrative care va dispune de metode moderne de înfăptuire a actului managerial şi care va include modele de gestiune moderne şi flexibile, consolidând descentralizarea, autonomia şi participarea directă a tuturor actorilor implicaţi.***

În acest context *acţiunile strategice* vor fi direcţionate spre [5]:

- Managementul academic va fi caracterizat prin dezbaterea şi adoptarea în consens a deciziilor conform normelor, a principiilor şi responsabilităţilor prevăzute în regulamente, transparenţă totală, comunicare permanentă, întrajutorare, respect reciproc, climat de muncă creativ şi stimulativ respectând normele etice şi de conduită morală.
- Vor fi revizuite şi adoptate toate regulamentele şi metodologiile de lucru în concordanţă cu noua legislaţie românească din învăţământ. Va fi readaptată Carta Universităţii "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş astfel încât principiile directoare ale documentului să permită repoziţionarea universităţii faţă de valorile universale europene într-un context de deschidere totală spre educaţie, cultură, adevăr, cunoaştere, multiculturalitate şi interculturalitate.
- Politica de personal va fi orientată spre atragerea în activităţile de bază ale universităţii a unor cadre capabile să realizeze performanţă atât pe plan didactic cât şi pe cel de cercetare.
- Vor fi elaborate planuri de pregătire profesională, didactică şi de cercetare iar Centrul de Consiliere în Carieră va elabora împreună cu Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic o metodologie şi un plan de activităţi în domeniul gestiunii carierei.
- Se impune o analiză de detaliu a activităţilor derulate de secretariate şi găsirea unor soluţii de simplificare a procedurilor prin informatizarea serviciilor şi a documentelor gestionate.
- În vederea susţinerii eforturilor de a asigura managementul calităţii proceselor specifice instituţiei se vor stabili proceduri informatizate de evaluare a tuturor cadrelor, a proceselor derulate şi a impactului măsurilor adoptate.

- Managementul financiar al universităţii va asigura autonomia activităţilor desfăşurate la nivelul facultăţilor, departamentelor şi centrelor de cercetare şi va fi derulat prin intermediul bugetelor întocmite şi aprobate pentru fiecare an calendaristic realizat pe baza unor principii şi capitole bugetare deja cunoscute. Va creşte rolul decanului şi al administratorilor de facultate în gestionarea veniturilor şi a cheltuielilor.
- Finanţările de la buget şi veniturile din taxe, după prelevarea cotei universităţii, vor fi repartizate facultăţilor şi departamentelor şi vor fi cheltuite în funcţie de politica de dezvoltare a fiecărei entităţi cu asigurarea în primul rând a fondurilor salariale.
- În privinţa relaţiilor cu mediul înconjurător mass-media, liceele, instituţiile de cultură vor fi derulate proiecte vizând vizibilitatea activităţilor şi rezultatelor universităţii prin articole, pliante, afişe şi alte materiale publicitare. Crearea şi modernizarea materialelor de prezentare a ofertei educaţionale vor reprezenta o preocupare permanentă.
- În mod special universitatea va dezvolta o relaţie de colaborare de lungă durată cu mass-media reciproc avantajoasă, solicitând cadrelor universitare o implicare activă care aduce un plus de profesionalism în explicitarea unor fenomene economice sau sociale contemporane.

3. Concluzii

Începând cu anul universitar 1990-1991, Universitatea "Petru Maior" a cunoscut o puternică dinamică instituțională exprimată în apariția a noi facultăți și specializări, în creșterea numărului de studenți și cadre didactice. Managementul universitar, strategia dezvoltării și modernizării au produs efecte benefice pentru consolidarea instituțională și pentru calitatea procesului de învățământ, sporindu-i prestigiul și autoritatea. Eforturile și resursele alocate au avut darul de a crea o personalitate instituțională specifică, capabilă să facă din universitate un interlocutor și partener credibil și atractiv pe plan național și internațional. Deschiderea spre mediul social și economic, capacitatea de a răspunde competent la solicitările și provocările exterioare, colaborările și parteneriatele stabilite cu multe instituții și firme situează universitatea pe poziția unui veritabil integrator în ceea ce privește formarea și dezvoltarea competențelor.

Bibliografie

1. Blaga P., *Învăţământul la distanţă şi cu frecvenţă redusă la Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş în perioada 1998-2008,* Editura Universităţii "Petru Maior", Tîrgu-Mureş, 2010;

2. Blaga P., Tripon A., *The antrepreneurial education by part time learning and distance learning within the „Petru Maior" University of Tg.Mureş, Romania,* The 5th International Seminar on the Quality Management in High Education – Proceedings, Tulcea, Romania, 2008;
3. Blaga P., *National and european trends in approaching the human resources strategy*, Review of Management & Economic Engineering, vol.11, 2012;
4. Blaga, P., Boarescu, G., *Strategic intervention methods in the organizational change process*, Proceedings of the 6th International Conference on the Management of Technological Changes Location: Alexandroupolis, Greece, vol.2, 2009;
5. Enăchescu Călin, *Plan strategic 2012-2016*, Universitatea „Petru Maior" din Tg.Mureș, http://www.upm.ro/conducerea/docs/2013/planul%20strategic%20de%20dezvoltare_2013_2016.pdf;
6. *** * ***, *Universitatea "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş*, http://www.upm.ro/
7. * * *, *Carta Universităţii "Petru Maior" din Tîrgu-Mureş*, Ediția 2011, http://www.upm.ro/documente_regulamente/Carta-UPM.pdf

EVALUATION OF A COMPANY SPECIFIC RISK PREMIUM

Associate Professor Ph.D. Ion Bircea, Petru Maior University of Tîrgu-Mureș, Faculty of Economics, Juridical and Administrative Sciences

Abstract: Following a study conducted by the authors on a sample of companies in different industries, traded on the Bucharest Stock Exchange, we noted that systematic risk (nonspecific) is below 10% of the total risk for the action, specific risk over 90% (coefficient of determination registering high value). On the other hand, in the case of market countries with a developed economy, the share of systematic risk is significant (market return has a major influence). Ignoring the specific risk on emerging markets from Eastern Europe by investors who cannot diversify their portfolios or by unlisted companies would result in a lower discount rate and an incorrect estimated share price.

Keywords: *specific risk, volatility, systematic risk, total Beta*

INTRODUCTION

The decision to invest in shares is taken in most cases by any investor according to the return of the shares and the foreseen risk as shareholder. The future course of action cannot be calculated accurately using models, indicators, etc., it can only be anticipated (predicted with some accuracy). Essentially these estimates are based on a number of internal and external factors (variables) of the company, such as the evolution of the market, psychological factors, the investor's risk tolerance, etc. The higher the volatility (the spread) of its past or anticipated return (the price oscillations from day to day are high), the higher the risk of the investment. In this case, the probability of anticipated return to be equal with the obtained return is smaller, even to the point of uncertainty. The risk of the invested money to not bring the expected income or to not be recovered is inherent in any type of investment. The awareness of the risk and its size is an essential element for the investor in assessing the expected return. Therefore, the choice of risk measurement indicators must be adapted to the requirements of the analysis and take into account the accuracy of the available data.

DEFINING THE PROBLEM UNDER INVESTIGATION

In statistical terms, the total risk of an investment is measured by the following indicators of the results:-the distribution (σ^2); -the standard deviation (σ);-the coefficient of variation (c_v);-the semi-variation.

Based on the market model regarding a title ($R_i=\alpha_i+\beta_i R_M+\varepsilon_i$), the total risk (σ^2); can be decomposed into the systematic risk or the market risk (faced by all the titles traded in the market) and the non-systematic risk :

$$\sigma^2(R_i) = 0 + \beta^2 * \sigma^2(R_M) + \sigma^2(\varepsilon_i) \text{ Thereby } \sigma^2(R_i) = \beta^2 * \sigma^2(R_M) + \sigma^2(\varepsilon)$$

Market risk Systematic risk

The total risk estimated based on the variation (σ^2) of the listed companies on Bucharest Stock Exchange from the first category (14 companies from various fields) in 2012-2014:

Table 1-Total risk, market risk, specific risk of the listed companies on BSE

Companies	ALR	ATB	BIO	BRK	ELMA	IMP	OIL	PREH	RPH	SOCP	SNP	TGN	TEL	TBM
Total risk [σ^2]	61,0	26,4	26,8	54,0	40,6	615	25,7	131,8	71,4	39,9	23,9	26,3	46,6	167,0
Market risk [$\beta^2\sigma^2(R_M)$]	6,9	0,2	2,8	0,7	1,2	53	2,6	19,3	0,3	2,0	1,1	0,5	10,9	14,4
Specific risk [$\sigma^2(\varepsilon)$]	54,1	26,2	24,0	53,2	39,4	561	23,2	112,5	71,1	37,9	22,8	25,8	35,7	152,6

Source: BSE

It can be predicted that some companies are at high risk (σ^2 = 615) while others are at a lower risk (σ^2 = 23.9). The highest risk company is IMP (σ^2 = 615) followed by TBM (σ^2 = 167) and the lowest risk is SNP (σ^2= 23.8). In the case of the specific risk, calculated as difference between the total risk and the market risk, we find that IMP company also recorded the highest value (σ^2 = 561). According to these values the weight of the market risk (β^2 σ^2) in the total risk (σ^2) is on average 7.5%, and the weight of the specific risk (σ^2) is on average 92.5% of the total risk. In countries with efficient capital market, risk market share is 20-40%. According to the average correlation coefficient (ρ), calculated on the basis of return on the shares of the 14 listed companies and average return of the market resulted in its low value of ρ =0.37. These values show the minor influence exerted by the market on the price evolution of the listed shares (BSE).

On an active capital market, investors have the possibility of establishing diversified portfolios (which may acquire assets with zero risk or other risky assets). Therefore, according to the proportion of other financial assets held in the portfolio they can reduce their risk. The risk of an equity portfolio consisting of N shares [Todea, 2008, p 145] will then be

equal to: $\sigma^2{}_p = \beta_p^2 \sigma_M{}^2 + \frac{\sigma^2(\varepsilon)}{N}$ when $N \to \infty$, the variation of the portfolio tends to $\beta_p^2 \sigma_M^2$ and the specific risk to 0. According to some studies conducted on the stock market from France, the USA, etc., it was found that, based on the number of shares; the specific risk is reduced as follows:

Table 2: The ratio of the number of shares and specific risk

Number of shares in the portfolio	1	2	3	4	5	10	12	15	20	30
Risk reduction	0	34.6	51.4	61.4	73.9	85.7	91.5	96.7	98.2	98.4

The link between return (profitability) and risk for a portfolio of shares traded at the BSE (all shares included in relation to market capitalization) and an un-risky asset (bonds issued by the state) is linear, described by the following equation (CML - "Capital Market Line"): $\overline{R}_p = R_f + \frac{(\overline{R}_M - R_f)}{\sigma_M} * \sigma_p$

As most investors who trade at the stock exchange have a neutral attitude towards risk, return demanded of them is the profitability offered securities where the risk is minimal (R_f) to which a bonus of risk $\frac{(\overline{R}_M - R_f)}{\sigma_M} * \sigma_p$ is added. The risk of a portfolio is always less than or equal to the weighted average of the specific risks of the contained shares. As much as we try to combine the titles included in the portfolio, the specific risk cannot be entirely canceled. There are also investors who cannot provide a portfolio (diversified) composed of several shares. In such cases, the ignorance of the specific risk will lead to a lower profitability ratio and therefore a higher value of the shares. In the case of non-listed companies, selling of shares is performed in most cases, from one person to another (the purchase from other shareholders or members who want to hold the majority) and the calculation of the coefficient β could induce a higher degree of error (beta of the calculated sector[Damoradan, 2016] on the capital market or the calculation of β bookkeeper [Damoradan, 2012]. Outside the influence of the market return (R_M) on the return of shares (R_i), the practice has also proved the influence of other factors.

Following studies on the USA capital market and subsequently to other capital markets certain anomalies were found. If initially the identification of an abnormality was considered a proof of informational inefficiency of the studied capital markets, later these anomalies were considered evidence of the lack of certain important factors from the CAPM [Oprea, 2013, p 62]. After identifying these anomalies, some studies have proposed the development of multifactor models for assessing financial assets. A an example we present the multifactorial

models (the arbitrage model, model of Fama and French) [Dragotă,2009, 357] and empirical models ($R_i - R_f = \sum_{k=1}^{n} a_{ik} * F_K + \varepsilon_i$) where Fk - represents the level of factor k; a_{ik}- the coefficient of sensitivity of asset i to factor k. The CAPM restrictive assumptions and the testing of CAPM on the capital market from Romania and on other financial markets have demonstrated the inefficiency of this model to estimate the cost of shareholders equity.

Restrictive assumptions of CAPM and its testing of Romania's capital market and other financial markets in Eastern Europe showed the inefficiency of this model to estimate the true cost of equity.

Because of the illustrated disadvantages, adapted CAMP [Thauvron, 2013, p 88] was developed, which involves adding two additional risk premiums $R_i = R_f + \beta * (\overline{R}_M - R_f) + RPS + RSC$ where: RPS- is risk premium for dimensions; (CSR)- is risk premium due to company specific risk. Sharpe's theory [Sharpe, 1994, p.52] each unit portfolio risk (σ_P) must be matched by an additional return ($\overline{R}_p - R_f$).

In the capital market portfolio which is:

$$Ratio_{SARPHE} = \frac{\overline{R}_M - R_r}{\sigma_M}$$

Where: R_M –the average capital market portfolio, as measured based on BET; R_f- risk-free rate obtained under financial titles; σ_M – the standard deviation of capital market portfolio.

Based on the Build-up (Ibbotson Build-up Method) , the return on a financial asset is estimated as the sum of the risk-free return title and additional return due to risk. We acknowledged this additional profitability due to risk as a product of the risk premium attached to a unit of risk capital market in Romania $\left(\frac{\overline{R}_M - R_f}{\sigma_M}\right)$ and the overall risk of title (σ_i). Therefore, the return of a share that will not be contained in a diversified portfolio or of an unlisted share: $R_i = R_f + \frac{(\overline{R}_M - R_f)}{\sigma_M} * \sigma_i$ hence the

$$R_i = R_f + \left(\frac{\sigma_i}{\sigma_M}\right) * (\overline{R}_M - R_f) \Rightarrow R_i = R_f + \beta_{total} * (\overline{R}_M - R_f)$$

The relation between title volatility and market volatility is known as beta total: $\frac{\sigma_i}{\sigma_M} = \frac{\hat{\beta}}{\rho} = \beta_{total}$

Regarding the calculation of this coefficient (β_{total}) Camp R. and Eubank JR., Damoradan A., P Butler P. and Pinkerton K. made certain observations[Butler,2008,p 6].

From this equation a measure of the specific risk (CSR) and of the dimension risk (RPS) follows: $RPS + CSR = (\beta_{total}-\beta)(\overline{R}_M - R_f)$

THE STUDY AND ITS RESULTS

Based on the historical data of the years 2012, 2013, 2014 the link between the stocks return (R_i) and the market returns (R_M) is graphically presented.

Figure1- The link between the stocks return and the market return to the IMP company

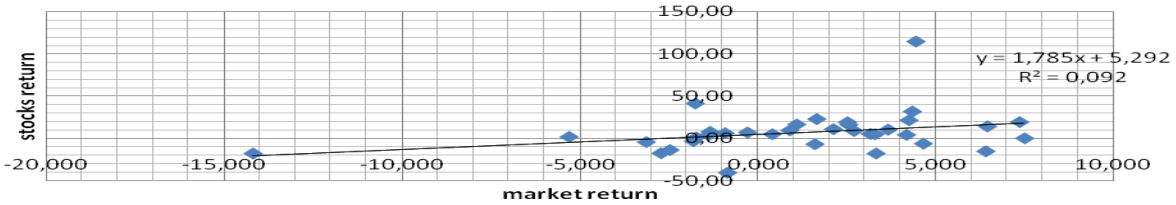

The market risk of the IMP company is also high, reflected both in variance (σ^2 = 53%) and in the volatility coefficient (β = 1.78). The exerted influence of the market return (R_M), based on the coefficient of determination, is low (R^2= 0.092). The influence of other factors is very high ($1-R^2$), namely 91%. This is demonstrated by the high value of the coefficient α = 5.29.

Figure 2- The link between the stocks return and the market return to the IMP company

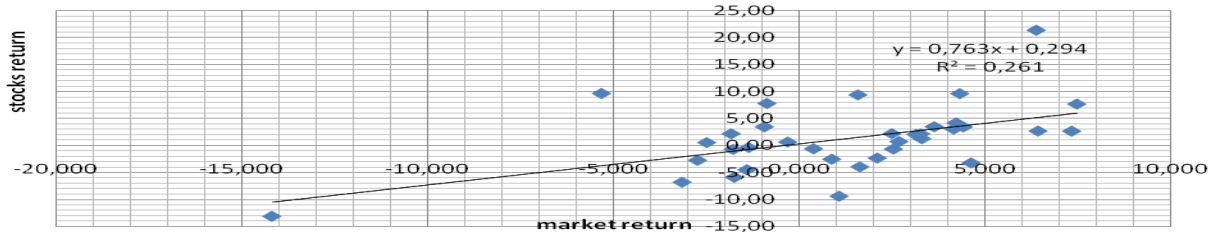

According to the study, SNP has a below par value of the volatility coefficient β = 0.76, which indicates that this asset is less risky than the market. The exerted influence of the market on the title return is reduced R2 = 0.26, but compared to IMP is much higher R2 = 0.26. The influence of other factors outside the market is also high (1-R2), namely 74%.

The return over the past three years, calculated based on the trading price (P) and the distributed dividends (DIV), for the two companies is:

Table 3- Return on shares in the two companies and stock indices

	IMP	SNP	BET[481]	BET -C	BET -XT	BET-NG
Return 2012	-55%	35%	18.7%	6.28%	19.9%	2.06%

[481] Calculated based on BET at the end of the year and BET at the beginning of the year

Return 2013	373%	17%	26.6%	20.4%	19.8%	5.73%
Return 2014	172%	-11%	9%		6.6%	5.27%

Based on the calculations we can infer that the actual return is much higher in the IMP company versus the SNP company or that of the market (based on return on equity indices). On the capital market, some shares record a substantial positive return (18 of 28 Category I) while others record a negative return (10 of 28 in category I).

If the expected return or the existing (R_i) one is superior to the normal return according to CAPM model [$Rf+\beta*(R_M-R_f)$] it is considered that the share is undervalued. So there is a surplus of return corresponding to an additional risk of the market risk. This risk premium is not attributable to the market taking into account its inclusion in the CAPM model. It may therefore be attributed only to the sector, the size or the specific risk. The surplus of return between the realized return and return the CAPM is the Jensen's alpha: $R_i-[R_F+\beta_i*(R_M-R_F)] =\alpha_i$ which will result

$\alpha_i=(R_i-R_F)-\beta_i*(R_M-R_F)$.

Fig. 3- The link between the excess return of the shares over the risk free and the excess return of the market over the risk free return, of company (IMP)

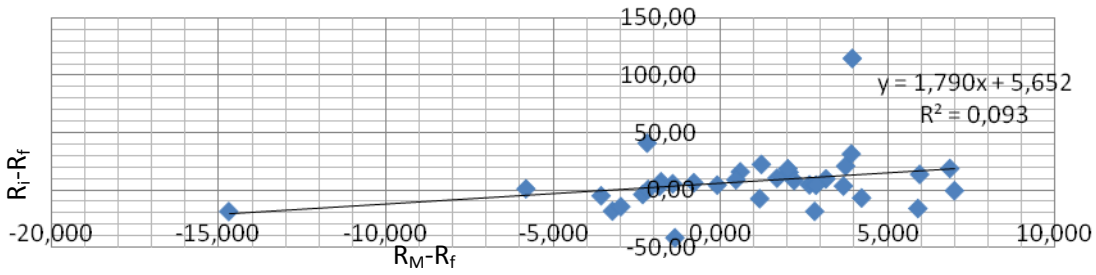

Fig. 4-The link between the excess return of the shares over the risk free and the excess return of the market over the risk free return, of company (IMP)

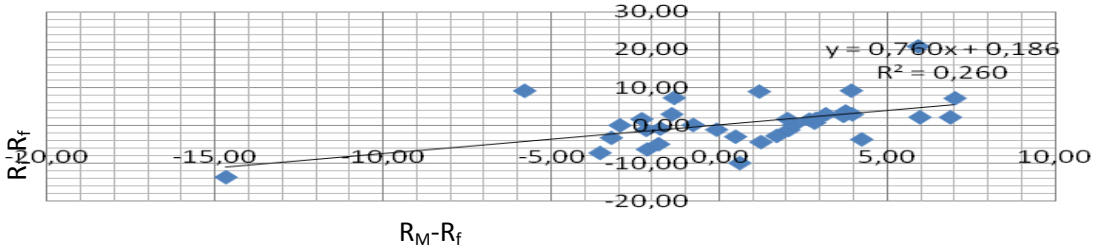

According to the value of this index, the additional risk due to the internal factors cannot be ignored, which will mean an additional return required by investors.

$$\beta_{totalIMP}=\frac{\sigma_{iIMP}}{\sigma_M}=\frac{24}{4,09}=5,87 \qquad \beta_{totalSNP}=\frac{\sigma_{iSNP}}{\sigma_M}=\frac{6,19}{4,09}=1,49$$

$RPS_{IMP}+CSR_{Imp}= (\beta_{total}-\beta)*(\overline{R}_M-R_f)_{IMP} \Rightarrow RPS_{IMP}+CSR_{Imp}= (5,87-1,78)*8,24\% =33\%$

$RPS_{SNP}+CSR_{SNP}= (\beta_{total}-\beta)*(\overline{R}_M-R_f)_{SNP} \Rightarrow RPS_{SNP}+CSR_{IMP} +CSR=(1,49-0,76)*(8,24\%) =6\%$

According to this model specific risk and size risk depends on the size of the two factors $(\beta_{total}-\beta)$ and $(\overline{R}_M-R_f)$.

Table 4- Specific risk for the companies studied

Company	ALR	ATB	BIO	BRK	ELMA	OIL	PREH	RPH	SOCP	SNP	TGN	TEL	TBM
Total risk [σ^2]	61	26,4	26,8	54	40,6	25,7	131,8	71,4	39,9	23,9	26,3	46,6	167
Specific risk %	7.8	8.1	5.3	7.1	6.8	9.4	14.1	15.2	13.3	6.0	6.9	6.7	15.7

According to calculations based on data from BSE relating to the years 2012, 2012, 2014, the risk premium due to company specific risk and the risk premium for dimension values are between 0% and 15%. Values between 3% and 15% for specific risk has reached Shannon Pratt (Pratt S, 2008) also at values between 0-16% reached and Kolouchová, P., Novák J (Kolouchová, P., Novák J,2010, p27)

CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS

The market assessments in Romania, due to specific risk excess return is either ignored or estimated values do not have a sound financial justification. In the case of unlisted companies or investors that will not diversify their portfolio, risk assessment based on the CAPM model is flawed. As such, the study carried out investigating an appreciation of the limits of values between which the excess return may fall due to specific risk and which may be useful in the evaluation of companies listed or actions which will not be part of a diversified portfolio. Selecting values for specific risk (CSR) and size risk is based on the difference between the total beta(β_{total}) and beta for the specific risk (β).

References:

1. .Butler, Peter J., and Hooper Cornell, "The Butler Pinkerton Model™: A New Approach to Company-Specific Risk," 2009
2. Damodaran, Aswath, "Estimating the cost of equity for a private company," http://pages.stern.nyu.edu
3. Damoradan Aswarth,,Estimating the cost of equity for a private company, www.stern.nyu.edu
4. Kolouchová, P., Novák J Cost of Equity Estimation Techniques Used by Valuation Experts" IES Working Paper 8/2010. IES FSV. Charles University.

5. Oprea D. S., Anomalii prezente pe pieţele de capital din statele fost-comuniste europene, Economie teoretică si practică, *Volumul XX (2013), No. 11(588)*
6. Pratt, Shannon P., "Cost of Capital: Estimation and Applications," second edition, 2002
7. Pratt, Shannon, PPC Guide to Business Valuations, 2015
8. Thauvron Arnaud, Evacuation d'entreprise, 4e, Paris, 2013
9. Victor Dragotă si colaboratorii, Gestiunea portofoliului de valori mobiliare, Ed Economica, Bucuresti, 2009